SUPPLEMENTUM

TRACTATUS

DE

MATERIA MEDICA

SIVE

DE MEDICAMENTORUM

SIMPLICIUM

Hiſtoria, virtute, delectu, & uſu;

STEPHANI-FRANCISCI GEOFFROY

&c. &c. &c.

TOMI SECUNDI PARS ALTERA.

DE VEGETABILIBUS INDIGENIS.

VENETIIS,

Apud NICOLAUM PEZZANA.

M DCC LVI.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.

by Google

Qui experti ſunt remediorum utilitatem, denegant autem uſum, valde culpandi ſunt, utpotequi crimine invidentiæ flagrant, quod malum cum omnibus animantibus inviſum eſſe debet, tum præcipue Medicis, in quibus niſi plenus humanitatis, & miſericordiæ animus eſt ſecundum ipſius profeſſionis voluntatem, omnibus diis, & hominibus inviſi eſſe debent.

Scribonius Largus *in Præfatione ad C. Julium Calliſtum.*

Medicus Notitia Plantæ *deſtitutus, de viribus ejuſdem, nunquam juſte judicavit.*

Linn. *De Mater. Med. Lib. I. Canon.* 13.

Digitized by Google

LECTORIBUS F F.

FUngar jam interpretis munere, ne quis me putet hæc fingere, *ait Cicero*, Tuſc. Quæſt. *l.* 3. *Nos pariter ad egregium de* Materie Medica Stephani-Franciſci Geoffroy Tractatum *quoquo modo perficiendum*, *ejuſdem* Partis Secundæ Sectionis Secundæ *Supplementum *Gallica lingua conſcriptum*, *non inutile*, *quinimmo perneceſſarium*, *judicavimus*, *Latina veſte indutum Doctorum oculis ſubijcere*. *Quanta*, *patrio idiomate*, *diligentia*, *ac quam varia eruditione Illuſtriſſimus Profeſſor Anonymus Gallus*, *non ſine adjumento* Clariſſimi Viri Bernardi de Jeuſſieu, *id muneris præſtiterit*, *ex hac qualicumque interpretatione*, *facili negotio percipietur*, *ut vere*, *nihil habeamus*, *quod de immaturo* Celeberrimi Authoris *doleamus interitu*, *multiloque ejus Operi ſuppleatur optime magno Studentium emolumento*. *Quapropter æquum*

 erat

* Suite de la Matière Mèdicale de M. Geoffroy, Par M. * * *, Docteur en Mèdecine. A Paris 1750. Tom.3. en 12.

erat Italiæ quoque noſtræ conſulendo, Gallicæ linguæ imperitis commune hoc beneficium reddere, ac Italicas Bibliothecas Supplemento *ditare, in quo claro, accuratiſſimoque ordine, de* Plantis Indigenis, *ſermo inſtituitur, de inquilinis ſcilicet Simplicibus, in hac regione potiſſimum fere ubique luxuriantibus, atque de olitoriis, tam eſculentis, quam officinalibus Plantis cognoſcendis: quin etiam ſelectæ de Agricultura præceptiones, Olerumque omnium ſationis tempora, aliaque innumera varios ad uſus apprime utilia, cum Medicis, tum quibuſcumque pergrata liberaliter traduntur.*

Ad hanc Venetam Editionem locupletandam, & ad immortale optime meriti Geoffroy *nomen magis illuſtrandum, operæ pretium duximus, ejuſdem* Elogium *adjungere, ex* Actis Regiæ Scientiarum Academiæ Pariſienſis *Latino Orbi donatum, ac ad majorem inſuper utilitatem, ornatumque,* Plantarum Indigenarum Indicem Latino-Gallo-Italicum *Nonnullis fortaſſe non injucundum appoſuimus. Vos ergo* Benevoli Lectores *mendis, plus juſto forte, illapſis, & elocutioni, pro rei dignitate, minus, quam par eſt diſertæ, atque expolitæ, æquo animo veniam largiamini, noſtriſque laboribus favete.*

ELO-

Digitized by Google

ELOGIUM
STEPHANI-FRANCISCI GEOFFROY
*Excerptum ex * Actis Regiæ Scientiarum Academiæ anni* 1731.

STEPHANUS-FRANCISCUS GEOFFROY natus eſt Lutetiæ Pariſiorum die 13. Februarii anno 1672. ex Matthæo Franciſco Geoffroy Pharmacopola, primo Scabino, & Antiano Conſule, ac ex Aloyſia de Uaux Chirurghi ſuo ævo celeberrimi filia. Ejus quoque paternus proavus primus Pariſienſis Scabinus fuit, quo munere tunc temporis ex vetuſtioribus, honeſtioribuſque familiis Cives fungebantur.

Ejus ab ineunte uſque adoleſcenti ætate inſtitutio ea fuit, quæ Principem decuiſſet, quamvis a Patre rei Pharmaceuticæ tantum deſtinaretur: quum enim Phyſicæ operam primum navaret, paterna in domo, ſtatis temporibus, litterarii congreſſus habebantur, in quibus & Planiſpheria a Caſſino, & Machinæ a P. Sebaſtiano, & Magnetici Lapides a Joblot, aut a du Verneyo Anatomicæ diſſectiones, & ab Hombergio operationes Chemicæ oſtendebantur, & alii quamplurimi ſapientiſſimi, ac celeberrimi Viri una cum ſtudioſis Adoleſcentibus, tanto cum profectu, ac utilitate convenerant, ut hinc typus, epocha, ac fundamenta Societatum Phyſicæ experimentali addictarum jure, ac merito repeti poſſe videantur. Tanta igitur cura, & diligentia educabatur, ac ſi de alicujus Regni Miniſtri filii ad majores dignitates provehendi cultura, ac ornatu ageretur: hæc omnia tamen pro GEOFFROEYO curabantur adhuc adoleſcenti, paternæ Officinæ tantum deſſignato: quum enim jam Parenti innotuiſſet, quot, ac quantis, in omnibus ſui partibus indigeat cognitionibus Pharmacia, magna delectatione ob felicem ſucceſſum ab eo exculta, nil mirum, ſi proprio filio ſterneretur diligentius idemmet curriculum, in quo ipſe jam conſenuerat.

Poſt Phyſicam generalem GEOFFROEYUS noſter rei Chymicæ, ac Botanicæ peculiariter, & Anatomicæ etiam operam dedit. Domeſtico quoque receſſu ad animum recreandum, rejectis puerilibus voluptatibus, ineptiiſque, torno, conſpicillis, teleſcopiis, microſcopiiſque fabrefaciendis, parvis machinis exequendis, Italo Idiomate ab Abbate Roſelli, de Romanico Opere, cui titulus, *L'infortunè Napoliten*, optime merito, addiſcendo plurimum delectabatur.

Anno 1692 Monſpelium a Parente ad Pharmaciam ab expertiſſimo

* *Hiſtoire de l'Academie Royale des Sciences anni MDCCXXXI. A Paris 1733.*

Pharmacopola percipiendam miſſus fuit, mutua commutatione ſane optima, nam Monſpeſſulanus quoque Profeſſor Pariſios filium ſuum apud Geoffroeyum Patrem miſit, ambo enim adoleſcentes in externa domo Artem ſingulariter edocti, novo quotidie doctrinæ apparatu, domeſtico, addito, magis magiſque emicuerunt.

Geoffroeyus itaque clariores celebris Monſpeſſulanæ Scholæ Profeſſores ſequtus, hac in Urbe magnam ſapientiæ famam adeptus eſt, quæ de die in diem major poſtea effecta ad ſummum profecta eſt ſuapte natura, nulloque extrinſeco adjumento.

Meridionales Regni Provincias, ante ſuum ad Patriam redditum, Oceanique portus emenſus, quidquid viſu dignum cenſeretur, ab eo attente ſcrutabatur, ac non ſpernendæ curioſitatis pœnas fortaſſe luiſſet Maclovii, qua in Urbe ægrotavit anno 1693. quum ab Anglis tormentis bellicis ejus muri quaterentur, niſi terribilis Infernalis Machinæ jactus fortuito, ac feliciter evaſiſſet. Anno 1698. ineunte, Comes de Tallard, poſtea Dux, Patricius, & Mareſcallus Franciæ, Legationi extraordinariæ in Angliam deſſignatus, Geoffroeyum nondum in Medicorum numerum cooptatum ſelegit ad propriam valetudinem præſervandam, nec dubitavit, quin commendaretur ab omnibus delectus, etſi titulis deſtitutus. Geoffroeyus autem, cui utiliter iter faciendi ratio probe innotuerat, in Londinenſi ſtatione profecit plurimum, fere omnium illuſtriorum, feraciſſimæ magnorum Virorum Regionis, ac præcipue Equitis Sloane familiaritatem adeptus eſt, ac Regiæ Londinenſi Societati aſcitus fuit, ſex menſium curſu nondum exacto.

Hinc in Bataviam profectus, ibique alios ſapientes Viros inviſus, novas obſervationes, cognitioneſque utiliter congeſſit: Et alium quoque in Italiam anno 1700. inſtituit ſibi gratiſſimum iter cum Abbate de Louvois, tamquam ejus Medicus, juxta Geoffroeyanam, tamquam Amicus juxta Abbatis ejuſdem ſententiam, uterque enim ſumma laude diverſimode loquebatur.

In delitiis præ cæteris Geoffroeyo ſemper erant Hiſtoria Naturalis, ac Materies Medica, eoque facilius in ejuſcemodi ſtudia alliciebatur, utpote a Patre ad proprium munus obeundum jam deſſignatus. Anno 1693. Pharmaceutico ſubacto examine, exhibitoque Artis ſpecimine, magno impetu ad Medicam Artem exercendam alliciebatur, idque patefacere nequaquam audebat. Equivocis, ut ita dicam, ſtudiis operam navabat, iis ſcilicet, quæ & Parenti, & inſito a Natura deſiderio æqua lance ſatisfacerent, Materiæ ſcilicet Medicæ, nunquam digne ſatis ab experto quovis Pharmacopola, ne dicam Medico, apte dignoſcendæ.

Opportuno igitur tempore, omni abjecta ſimulatione, ſuaque enunciata voluntate, Patris facilem aſſenſum expertus eſt, alterque filius, nunc Regiæ Scientiarum Academiæ Chymicus, Medicæ Provinciæ a Parente deſtinatus, Pharmaceuticis inſtructus fuit doctrinis, qua ſane immutatione, Patrem mirabiliter edocuit non ſatis explorata ſuorum Jurium diligens cuſtos Natura.

An-

Digitized by Google

Anno 1702. Medicinæ Boccalaureo GEOFFROEYO nunciato, ejus prima Theſis admodum retardata fuit: Fagonius enim primus Medicus, cui præſidendi jus erat, quum id muneris aliis demandare conſueviſſet, ipſe met GEOFFROEYANÆ Theſi præeſſe voluit, quod honoris non vulgaris genus, niſi protrahendo, haberi non poteſt. Theſis prædicta, etſi juxta conſuetudinem Præſidis opus ſit, tamen a GEOFFROEYO ipſo exarata fuit, qui Quæſtionem hanc ſelegit, *utrum Medicus, & ſimul Mechanicus-Chymicus eſſe debeat?* Facile conjici poteſt id affirmative ab eo definitum fuiſſe, etſi definitio Medicos omnes, ſummo Medicæ Artis dedecore, non amplectetur. Binas alias quoque; tamquam Baccalaureus, Theſes compoſuit, nec non & alteram, cujus anno 1704. Præſes fuit poſt recepta Doctoratus inſignia. Nova ac utilia argumenta ſemper ab eo in medium adducebantur, ac præ aliis eo, quo quærebatur, *utrum Hominis origo a Vermibus derivari poſſit*, adeo Matronarum primi ordinis curioſitas allecta fuit, ut ad eas ad Naturæ myſteria, ignotaſque Theorias initiandas, Gallica traductione, opus fuerit. Theſes ab ipſo in Pariſienſi Gymnaſio prolatæ non ſolum, tamquam in ſubjecta materia Tractatus fere integri uno omnium ore cenſebantur, verum etiam exterarum Nationum guſtui magis præ aliis accomodatæ, in quibus, præter ſtyli, Latinæque linguæ elegantiam, cætera deſiderantur.

Practicæ Medicinæ, ut ſibi jus erat, ſtatim operam dare haudquaquam ſollicitus fuit, multum namque eruditionis, & ſcientiæ cumulavit, decem annorum ſpatio, proprio in Muſæo concluſus, hinc ea omnia quæ Medicos inter optima principia merito vocantur, ſummo in gradu in eo locata fuiſſe, omnium ſui temporis Medicorum unanimi conſenſu compertum eſt. Suapte dulci, circumſpectionis, moderationiſque plena, ac fortaſſe timidiuſcula indole, ad Naturam proſequendam potius, quam auxilii ſpecie, remediorum copiâ turbandam, & juxta exigentiam atque apte juvandam, aſſidue ferebatur, ac initio præſertim adeo Ægrotantium malis torquebatur, ut eorumdem cauſa, triſtis, afflictus, paviduſque eſſet, hujuſque rei cauſſa tandem perſpecta, ejus fama adumbrationis loco, majorem recepit incrementum, hac ſatis rara, ægriſque gratiſſima amoris ſpecie ſummo honore habita.

Quum ipſe autem probe calleret; Medicum, cujuſcumque generis ægrotantibus pertinere, nihil diſcriminis bonas inter, malaſque, illuſtres, ac plebejas curas ab eo interponebatur, nihil ipſe quæritabat, nullum abijciebat, hinc obſcuriorum, ac moroſiorum major curarum numerus, quæ difficulter admodum ab eo relinquebantur, data etiam quacumque percelebri occaſione. Ab omni enim faſtu ſingulariter alienus, proprii nominis adjuvandi, evulgandique vias omnes vafre perquirentes irridebat; veritate nihilominus tandem eluceſcente, GEOFFROEYANA virtus late patuit. In præcipuis autem, magniſque Medicæ Artis negotiis omnes primi ordinis Medici GEOFFROEYANUM placitum, conſiliumque ſemper explorabant, peculiaribuſque ejuſdem notitiis utebantur.

Digitized by Google

tur. Romanos, inter omnes Nationes, fortiores fuiſſe a Cicerone ex eo concluditur, quod ab earum unaquaque, fortitudinis prima laus, Romanis poſthabitis, uſurparetur.

Anno 1709. in Regio Franciæ Collegio, Medicinæ Profeſſor, in Tournefortii, poſt ejuſdem obitum, locum, a Rege declaratus, univerſam Materiæ Medicæ Hiſtoriam Auditoribus ſuis explicare cœpit, qua de re per longum tempus magna congeſſerat. Minerali Regno, Foſſilibus videlicet omnibus in uſum Medicum venientibus jam abſolutis, de quibus nihil uſpiam, exquiſitius, complanatius, certiuſque uſque adhuc apparuit, ac Vegetabili Regno incoacto, alphabetico ordine, etſi ingens Simplicium numerus deſcriptus ab eo fuerit, *Meliſſa* tamen, cæteræque poſt ipſam ſatis numeroſæ Indigenæ Plantæ, magno ſtudentium mœrore, ac incommodo deſiderantur, nihilque de Animali Regno prolatum fuit; quidquid autem ipſe dictavit mirabili ordine digeſtum, in publicam lucem ejus familiæ cura edendum prodiet.

A Fagonio, qui Profeſſoris Chymici titulum in Horto Regio ſemper detinuerat ad id muneris alii ſeligebantur, quum vero conſuetæ exercitationes a D. de S. Yon jam deſſignato, ob adverſam valetudinem, anno 1707. haberi non potuiſſent, Geoffroeyus loco ejuſdem ſuffectus, numeris omnibus, demandata ſibi provincia functus adeo fuit, ut titulo poſtea a Fagonio abſolute dimiſſo, Geoffroeyus ipſe ab eo aſcitus fuerit anno 1712. quin etiam ut magis, magiſque Geoffroeyana virtus eluceſceret, Fagonius ipſi commiſit, ut in ordinariis Chemiæ lectionibus aliquid etiam de Materie Medica diceret, una eademque ſeſſione, binis, ac quandoque tribus additis horis: ſummo ſtudentium amore, ac quodam gloriæ ſenſu, qui, in quocumque a vanitate etiam alieno animo, agit, ac agere debet, Geoffroeyus elatus conſenſit, ac ex ingenti labore, voluptate quadam veluti perfundebatur, eo, quod in tam longis ſeſſionibus, quin Auditores repellerentur, frequentius, attentiuſque aderant: ipſe vero minus, quam par erat, hiſce de cauſis, propriæ, ſuapte natura ſatis debili valetudini male conſulens ſibi non leve attulit detrimentum.

Medicorum Univerſitas ſingulo biennio proprium ſeligit Decanum, annoque 1726. quum Viro potiſſimum indigeret, qui etſi dignitatem mereretur, nullatenus tamen ad eam habendam, electionis læderet libertatem, ac magis Societatem, quam honoris faſtigium diligeret, Geoffroeyus deſignatus fuit: quum autem ſingula Reipublicæ membra non ſemper æqua ratione Reipublicæ ſtudioſa ſint, nonnulli fictis irregularitatibus ejuſmodi electionem irretierunt, ac Geoffroeyus ipſe libenti animo horum ſententiam ſequtus fuiſſet, niſi electio eadem ſolemni Curiæ juditio confirmata fuiſſet.

Iiſdem quibus antea reſpuebatur ſuffragiis, Decanatus biennio exacto, eadem dignitate inſignitus iterum fuit, propter ſummam ejus expertæ dexteritatis neceſſitatem: tunc enim temporis moleſta ſatis Medicos inter, ac Chirurgos lis oborta erat: tunc etiam ſingularis Geoffroeyo noſtro honor conceſſus fuit, namque cum Decano Cenſor ſub-

ſubſtituatur, qui ejus vices gerit, iſque ſemper eſſe debeat Decanus ille, qui proxime functus fuit munere; biennio novi GEOFFROYANI Decanatus, ſuppreſſus fuit Decani titulus, ejuſque arbitrio relicta inter Socios auxilium petendi poteſtas. Hæc veræ exiſtimationis, & gratitudinis teſtimonia ab Univerſitate ſibi exhibita, nec ambitioſe exquiſita, alte in ejus animo repoſita permanſerunt, alteroque Decanatus curſu, non ſine extraordinariis exantlatis fatigationibus jam abſoluto, innumeriſque aliis a Medico exercitio additis, ejus valetudo omnino peſſum ivit, ac anno 1730. laboribus preſſus ægrotavit; Opus tamen a prædeceſſoribus Decanis neceſſe habitum, nec ab iis completum forti animo ad finem redegit, Præparatorum ſcilicet Seriem Medicamentorum, quorum frequens eſt uſus, quæque ſemper apud Pharmacopolas in promptu eſſe debent.

Tamquam Academicus a nobis nondum enunciatus fuit, Hiſtoriæ enim noſtræ publici juris factæ ſatis oſtendunt omnium maxime hoc etiam munere præſtitiſſe, poſtremis quatuor demptis annis, in quibus legitime a Decanatu impediebatur. Anno 1718. Syſtema, ac Singularis Affinitatum, aut Relationum diverſarum ſubſtantiarum Tabula in Chemia, ab eo prolata fuit. Affinitates porro prædictæ Nonnullis, eaſdem ſimulatas Attractiones eſſe ſuſpicantibus, neutiquam arriſerunt a doctioribus enim fictæ formæ iiſdem dari ſolebant; tandem GEOFFROYANA Tabula admiſſa fuit, atque ſatis perſpecta, omnibuſque perneceſſariis præciſionibus interpretata, tamquam Operationum Chemicarum præcipua Lex recipi poteſt, non ſine magno in Chemia laborantium emolumento.

Regiæ autem Pariſienſi Academiæ aſcitus fuit anno 1699. annoque 1731. die 6. Januarii occubuit.

MONI-

MONITUM.

JUre, *ac merito excellentiam* Tractatus de Materia Medica *D. STEPHANI-FRANCISCI GEOFFROY extollit univerſa Litteraria Reſpublica, quæ non modo virum propera morte fuiſſe correptum, ſed & ipſum* Opus *imperfectum reliquiſſe queritur. Quod erat ſupplendum, diu, multumque ab omnibus expetitum fuit, ſed unicuique audax, periculoſum, ac difficillimum videbatur* GEOFFROEYUM *imitari. Et nos quidem id ipſum immorantes diutiſſime detinuit; Verum quoties tenuitatem noſtram conſideravimus, toties Tractatus conficiendi nobilitatem ſumus admirati: quare inter & tanti operis pondus, & publicæ utilitatis augmentum hæſitavimus jamdudum: nec ad optatum terminum res ceſſiſſet feliciter, niſi celeberrimi Medici* D. Bernardi de Juſſieu, *quem honoris, & elogii cauſa nominamus auxilium interfuiſſet, aut quoquo modo defuiſſet. Ipſe enim eximiis cognitionibus, notitiiſque nos & adjuvit, & ipſum Supplementum exactiſſime caſtigavit. Viro igitur laudatiſſimo, ac Naturalis Hiſtoriæ peritiſſimo debemus plurimum, eique ſponte gloriam omnem libenter cedimus, dummodo bono publico conſulamus.*

Operis OEconomia, quoad per nos licuit, GEOFFROEYANAM *methodum accurate ſequitur, ea excepta mutilatione, quam neceſſariam credidimus: Analyſis nempe Chymicæ Plantarum, quæ ab Authore unicuique articulo inſerta fuit. Experientia enim edocti fuimus, nihil penitus in illa Chymica diſquiſitione publicæ ineſſe utilitatis. Demptis enim quibuſdam Chemiæ Profeſſoribus quis eſt qui ſcire cupiat, utrum una, vel altera Planta plus olei, aut phlegmatis, ſalis, aut terræ in ſe contineat? Sufficiat generatim Analyſeos productionem neutiquam ignorare, quamvis Proceſſus Chymici modum, & ordinem neſciamus: Sufficiat Plantarum vires probe cognoſcere, nihil enim commodius reperiri poſſe, compertum eſt. Præterea certo ſcimus,* GEOFFROEYUM *ipſum poſtremis vitæ temporibus, tanti tam difficilis, ac diuturni laboris inutilitatem deprehendiſſe, inque ſuo* Tractatu de Materie Medica *libenter partem hanc fuiſſe relicturum. Inſuper hiſce diebus unanimi omnium conſenſu receptum eſt, perobſcure admodum Analyſi prædicta, clarius autem ſimplici infuſione, aut pulvere in ſubſtantia propinato, Plantarum facultates explorari poſſe: Nec ignoratur, duas Plantas, qualitate, etſi oppoſitas, eadem ipſa*

prin-

Digitized by Google

principia Analyſeos ope largiri; earumque virtutes non ab hiſce principiis ſolitarie ſumptis, ſed ab ipſarum indole, & proprietatibus a Natura impertitis eſſe deſumendas, quas quidem proprietates ignis actio utplurimum deſtruit. Qua de cauſa poſt longum tempus actum eſt de hac Methodo, non ſolum, ut inutili in ſemetipſa, verum etiam in arte Medica. Ceterum uniuſcujuſque Plantæ articulo, ejuſdem Analyſeos inſeruimus productionem excerptam ex Commentariis Regiæ Scientiarum Academiæ, & ex Operibus Chymicorum, qui peculiariter Spartam hanc emenſi ſunt: quapropter hæc ſatis, ſuperque productio ſufficit, ut ea cognoſcantur principia, ex quibus Planta ſcatet. In reliquo Opere univerſo nec unquam Prototypum *noſtrum reliquimus, &, ut aliquid* experientiæ *adderetur*, delectui, & uſui Plantarum, *quas deſcripſimus, meliores Fontes delibavimus. Hæc omnia conſiderantes, ſperamus, fore ut Reſpublica litteraria labori noſtro æqui, bonique faciat, quod nos ad majorem hujuſce Tractatus perfectionem; ad edendam nempe* Animalium Hiſtoriam, *quæ deſideratur adhuc, tandem alacriter incitabit.*

Digitized by Google

NOI RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

Avendo veduto per la Fede di Reviſione, ed Approvazione del P. F. Paolo Tommaſo Manuelli Inquiſitor General del Sant'Uffizio di Venezia, nel Libro intitolato: *Tractatus de Materia Medica, ſive de Medicamentorum Simplicium Hiſtoria &c. Authore Stephano-Franciſco Geoffroy, con aggiunta MS. del Supplimento allo ſteſſo Autore tradotto dal Franzeſe in Latino*, non v'eſſer coſ' alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Atteſtato del Segretario Noſtro, niente contro Principi, e buoni coſtumi, concediamo Licenza a Niccolò Pezzana, che poſſi eſſer ſtampato, oſſervando gli ordini in materia di Stampe, e preſentando le ſolite Copie alle Pubbliche Librerie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 5. Settembre 1754.

{ *Z. Alviſe Mocenigo 2.° Riſ.*

{

{ *Marco Foſcarini Cav. Proc. Riſ.*

Regiſtrato in Libro a Carte 59. al Num. 434.

Giacomo Zuccato Segr.

Adi 11. Settembre 1754.

Regiſtrato in Libro del Magiſtrato Eccellentiſs. de' Signori Eſecutori contro la Beſtemmia.

Gio: Battiſta Battiſti Segr.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
LATINO-GALLO-ITALICUS
PLANTARUM INDIGENARUM.
MATERIÆ MEDICÆ
Partis Secundæ Sectio Secunda,
Juxta Editionem Venetam anni 1742.

A

Abrotanum,	*Aurone,*	Abrotano.	*Tomo II. pag.* 2
Abſinthium,	*Abſinte,*	Aſſenzio.	5
Acanthus,	*Acanthe ou Branche Urſine,*	Achato.	11
Acetoſa ſeu Oxalis,	*Ozeile ou Vinette,*	Acetoſa.	13
Adiantum,	*Capillaire de Montpelier,*	Capel Venere.	17
Ageratum,	. . . . . . ; . .	Agerato.	22
Agnus Caſtus,	*Caſtos,*	Agnocaſto.	23
Agrimonia,	*Aigremoine,*	Agrimonia.	25
Alcea	*Alcée,*	Malvaviſchio.	27
Alchimilla,	*Pied de Lion,*	Stellaria.	28
Alkekengi,	*Coqueret,*	Alchechengi.	30
Alliaria,	*Alliaire,*	Alliaria.	31
Allium,	*Ail,*	Aglio.	32
Alnus,	*Aulne,*	Ontano.	35
Alſine,	*Morgeline,*	Alſine.	36
Althæa,	*Guimauve,*	Altea.	37
Amygdalus,	*Amandier,*	Mandorlo.	41
Anacampſeros,	*Orpin,*	Fava graſſa.	46
Anagallis,	*Mouron,*	Anagallide.	48
Anethum,	*Anet,*	Aneto.	49
Aniſum,	*Anis,*	Aniſo.	51
Anonis,	*Arrete bœuf,*	Anonide.	53
Aparine,	*Grateron,*	Speronella.	55
Apium paluſtre,	*Ache,*	Apio paluſtre.	56
Aquifolium,	*Houx,*	Acquifoglio.	58
Aquilegia,	*Ancolie,*	Iſopiro.	59
Argentina,	*Argentine,*	Argentina.	61
Armenica Malus,	*Abricotier,*	Meliaco.	63
Artemiſia,	*Armoiſe.*	Erba di San Giovanni.	64
Arum,	*Pied de veau,*	Aro, o Gichero.	67
Aſarum,	*Cabaret,*	Spigo ſalvatico.	70
Aſclepias,	*Dompte venin.*	Aſclepiade.	72
Aſparagus,	*Aſperge,*	Sparagio, o Sparago.	74
Aſperula,	*Petit Muguet,*	Aſperella.	76
Atriplex,	*Arroche,*	Atrepice.	77
Avena,	*Avoine,*	Vena.	79
Aurantia Malus,	*Oranger,*	Melarancia,	81

Digitized by Google

B

Bardana,	*Glouteron,*	Bardana, o Lappa.	84
Beccabunga,	*Mouron d'eau,*	Anagallide acquatica.	87
Belladona,	. . . .	Erba Bella Donna.	88
Bellis,	*Marguerite,*	Bellide, o margheritina	91
Berberis,	*Epine vinette,*	Berberi, o Creſpino.	93
Berula,	*Berle Ache d'eau,*	Sio.	96
Beta,	*Bette ou Poirèe*	Bietola.	96
Betonica,	*Betoine,*	Bettonica.	99
Betula,	*Bouleau,*	Betula, o Scopa.	102
Biſtorta,	*Biſtorte,*	Biſtorta, o Serpentina.	105
Boletus,	*Morilles,*	Uovolo.	107
Bonus-Henricus,	*Bon-Herny,*	Spinace Salvatico.	108
Borrago,	*Bourrache,*	Borragine.	109
Botrys,	*Piment,*	Botri.	111
Braſſica,	*Chou,*	Cavolo.	114
Brunella,	*Brunelle,*	Brunella.	118
Bryonia,	*Coleuvrèe,*	Brionia.	119
Bugloſſum,	*Bugloſe,*	Bugloſſa.	122
Bugula,	*Bugle,*	Bugola.	124
Burſa Paſtoris,	*Tabouret,*	*Burſa Paſtoris.*	125
Buxus,	*Buis,*	Boſſo.	127

C

Calamintha,	*Calament,*	Calamento.	129
Calcatripa,	*Chauſſetrappe,*	Cardo Stellato.	130
Calendula,	*Soucy,*	Caltha, o Calendula.	131
Camphorata,	*Camphrèe,*	Canforata.	133
Cannabis,	*Chanvre,*	Canape.	*ibid.*
Capparis,	*Caprier,*	Capparo.	135
Caprifolium,	*Chevrefeville,*	Caprifoglio.	137
Cardiaca,	*Agripaume,*	Cardiaca.	138
Carduus Benedictus,	*Chardon benit,*	Cardo Santo.	139
Carduus Mariæ,	*Cardon Marie,*	Cardo di Noſtra Signora.	141
Caryophyllata,	*Benoite,*	Benedetta.	142
Carvi,	*Carvi,*	Caro.	143
Caryophyllus,	*Oeillet,*	Garofano.	145
Caſtanea,	*Marrenier,*	Caſtagna.	146
Centaurium,	*Centarèe,*	Centaurea.	148
Cepa,	*Oignon,*	Cipolla.	151
Ceraſus,	*Ceriſier,*	Ciriegio.	154
Cetrach,	*Ceterac*	Aſpleno.	157
Chærophyllum,	*Cerfeuil,*	Cerfoglio.	158
Chamædrys,	*Germandrèe,*	Camedrio.	160
Chamæmelum,	*Camomille,*	Camomilla.	161
Chamæpitys,	*Ivette,*	Chamepitide.	165
Chelidonium,	*Eclaire,*	Celidonia.	167
Cicer,	*Pois chiches,*	Cece.	171
Cichorium.	*Chicoree,*	Cicorea.	172
Cicuta,	*Cigue,*	Cicuta.	174
Cinara,	*Artichaud,*	Carciofo.	176
Citreum,	*Citronier,*	Cedro.	178
Limon,	*Limon,*	Limone.	182
Citrullus,	*Citrouille,*	Anguria,	183
Cochlearia,	*Herbe aux Cuilliers,*	Cochlearia.	184

Col-

Digitized by Google

Colchicum,	*Colchique,*	Colchico.	187
Conſolida,	*Conſoude,*	Conſolida.	190
Coriandrum,	*Coriandre,*	Coriandro.	192
Cornus,	*Corne,*	Corniolo.	193
Corylus,	*Noiſetier,*	Nocciulo.	195
Cotonea Malus,	*Coignier,*	Mela Cotogna.	197
Cruciata,	*Croiſette,*	Crociata.	199
Cucumis,	*Cocombre,*	Cocomero.	200
Cucurbita,	*Courge ou Calebaſſe,*	Zucca.	204
Cuminum,	*Comin,*	Comino.	205
Cupreſſus,	*Cypres,*	Cipreſſo.	*ibid.*
Cuſcuta,	*Cuſcute,*	Cuſcuta.	207
Cyanus,	*Blevete,*	Ciano.	208
Cyclamen,	*Pain de pourceau,*	Pan porcino.	209
Cynogloſſum,	*Sangue de chien,*	Cinogloſſa.	211
D			
DAucus,	*Daucus,*	Dauco.	212
Dens Leonis,	*Piſſenlit,*	Dente di Leone, o Taraſſaco.	213
Digitalis,	*Gants de Notre-dame,*	*Digitale.*	215
Dipſacus,	*Chardon a Bonnetier,*	Diſſaco.	216
Dracunculus,	*Serpentaire,*	Dragoncello.	217
Dulcamara,	*Douce amere,*	*Dulcamara.*	220
E			
EBulus,	*Yeble,*	Ebbio.	222
Elatine,	*Velvote,*	Elatine.	224
Endivia ſive Intybus,	*Endive,*	Indivia.	225
Enula Campana,	*Aunèe,*	Enola Campana.	228
Equiſetum, ſive Hippuris,	*Quene de Cheval,*	Codacavallina.	231
Eruca,	*Roquette,*	Ruchetta.	233
Eryngium,	*Chardon roland,*	Eringio.	235
Eryſimum,	*Velar ou Tortelle,*	Eriſimo.	237
Eſula,	*Eſule,*	Eſula.	238
Eupatorium,	*Eupatoire d'Avicenne,*	Eupatorio.	241
Euphraſia,	*Eufraiſe,*	Eufragia.	242
F			
FAba,	*Feve,*	Fava.	244
Fagopyrum,	*Bled ſarraſin,*	Saggina.	248
Filipendula,	*Filipendule,*	Filipendola.	250
Filix,	*Fougere,*	Felce.	251
Fœniculum,	*Fenouil*	Finocchio.	255
Fœnum Græcum,	*Fenu Grec,*	Fien Greco.	258
Fragaria:	*Fraizier,*	Fragola.	260
Fraxinus,	*Frene,*	Fraſſino.	263
Fumaria,	*Fume terre,*	Fumoſterno.	265
Fungus,	*Champignon,*	Fungo.	267
G			
GAlega,	*Galega,*	Galega.	272
Galeopſis,	*Grande Ortie puante,*	Ortica fetida.	*ibid.*
Gallium,	*Caitlelait,*	Gallio.	273
Geniſta	*Genet,*	Gineſtra.	274
Geranium,	*Pied de Pigeon,*	Geranio, o Colombino.	276
Geranium Robertianum,	*Herbe à Robert,*	Geranio Roberziano.	*ibid.*

Gnaphalium,	*Pied de Chat*,	Piè di Gatto.	278
Gramen,	*Chiendent*,	Gramigna.	280
Gratiola,	*Herbe à pauvre Homme*,	Graziola.	282
Groſſularia,	*Groſeille*,	Uvaſpina.	283
H			
HEdera terr.	*Lierre terr.*	Ellera terreſtre.	287
Helianthemum,	*Herbe d'or*,	Eliantemo.	290
Heliotropium,	*Herbe aux verrues*,	Giraſole.	292
Hepatica,	*Hepatique*,	Epatica.	293
Herba Paris,	*Raiſin de Renard*,	Erba *Paris*.	295
Herniaria,	*Turquette*,	Erniaria.	297
Hordeum,	*Orge*,	Orzo.	299
Horminum,	*Orvale*,	Ormino.	312
Hyoſcyamus,	*Juſquiame*,	Juſquiamo.	314
Hypericum,	*Millepertuis*,	Jperico.	321
Hyſſopus,	*Hyſope*,	Iſopo.	324
I			
JAcea,	*Jacèe*,	Jacea.	325
Jacobæa,	*Jacobèe*,	Jacobea.	326
Jugulans,	*Noix*,	Noce.	328
Juniperus,	*Genevre*,	Ginepro.	334
K			
KEiri,	*Violier*,	Viola.	339
L			
LActuca,	*Laitue*,	Lattuga.	340
Lammium,	*Ortie morte*,	Lamio.	347
Lampſana,	*Herbe aux mammelles*,	Lampſana.	350
Lapathum,	*Patience*,	Lapazio.	351
Lavandula,	*Lavande*,	Spigo.	361
Laureola,	*Laureole*,	Laureola.	366
Laurus,	*Laurier*,	Lauro, o Alloro.	368
Lens,	*Lentille*,	Lente.	371
Lepidium,	*Paſſerage*,	Lepidio.	375
Leviſticum,	*Liveſche*,	Leviſtico.	377
Lichen,	*Pulmonaire de Chene*,	Lichene,	378
Liguſticum,	*Sermontaine*,	Luguſtico, o Libiſtico.	329
Liguſtrum,	*Troeſne*,	Liguſtro.	380
Lilium,	*Lis*,	Giglio.	382
Lilium Convallium,	*Muguet*,	Fioraliſo, o Mughetta.	383
Linaria,	*Lin ſovrage*,	Linaria.	386
Lingua Cervina,	*Scolopendre vulgaire*,	Lingua di Cervo.	388
Linum,	*Lin*,	Lino.	389
Lithoſpermum,	*Gremil*,	Litoſpermo.	393
Lotus,	*Lotier*,	Loto.	395
Lujula,	*Alleluja ou Pain a Coucou*,	Pancuculo.	396
Lupinum,	*Lupin*,	Lupino.	398
Lupulus,	*Houblon*,	Lupolo, volg. Bruſcandolo.	399
M			
MAjorana,	*Marjolaine*,	Majorana.	403
Malva,	*Mauve*,	Malva.	406
Malus,	*Pommier*,	Melo.	410

Ma-

Digitized by Google

Malus Granata, ſive Punica,	*Grenad*,	Melagrano.	420
Malus Perſica,	*Pècher*,	Peſco.	424
Mandragora,	*Mandragore*,	Mandragola,	430
Marrubium,	*Marrube*,	Marrobio.	433
Marum,	*Marum*,	Maro.	437
Matricaria,	*Eſpargouette*,	Matricale, o Amarella.	439
Mays.	*Blè de Turquie*,	Frumento di Turchia.	442
Melilotus,	*Mirlirot*,	Meliloto.	444
Meliſſa,	*Meliſſe*,	Meliſſa. *Tomi II.P.II. pag.*	1
Melo,	*Melon*,	Popone.	4
Melongena	*Melongène*,	Melanzana.	5
Menianthes,	*Treffle de marais*,	Trifoglio paluſtre.	7
Mentha,	*Menthe*,	Menta.	8
Pulegium Regale,	*Pulot Royal*,	*Puleggio.*	11
Mercurialis,	*Mercuriale*,	Mercorella.	13
Meſpilus,	*Neſflier*,	Neſpolo.	14
Milium,	*Millet*,	Miglio.	17
Milium Indicum,	*Sorgo*,	Saggina.	19
Millefolium,	*Millefeuille*,	Millefoglio.	20
Momcordica,	*Pomme de merveille*,	Momordica, o Balſamina.	21
Morus,	*Meurier*,	Gelſo.	22
Moſchatellina,	*Moſcatelline*,	*Moſcatellina.*	24
Muſcus,	*Mouſſe*,	Moſcolo.	25
Myagrum,	*Canceline*,	Miagro.	28
Myrrhis,	*Cerfevil muſquè*,	Mirrhide.	29
Myrtus,	*Meurte*,	Mirto.	30
N			
Napellus,	*Tue-loupbleu*,	Nappello.	33
Napus,	*Navet*,	Navone.	36
Narciſſo Leucojum,	*Perce Neige*,	Narciſſoleucojo.	38
Naſturtium,	*Creſſon*,	Naſturzio.	39
Nepeta,	*Herbe au Chat*,	Gattaria.	45
Nerion,	*Laurier Roſe*,	Oleandro.	46
Nicotiana,	*Herbe a la Reine*,	Tabacco.	47
Nigella,	*Nielle*,	Nigella.	54
Nigellaſtrum,	*Nielle batarde*,	Melanthio ſalvatico.	55
Noli me tangere,	*Herbe impatiente*,	Erba impaziente.	56
Nummularia,	*Monnoyer*,	Nummularia.	57
Nymphæa,	*Nènuphar*,	Ninfea.	58
O			
Ocimum,	*Baſilic*,	Baſſilico.	61
Oculus Bovis,	*Oeil de Boeuf*,	Buſtalmo.	63
OEnanthe,	*Filipendule aquatique*,	Enante.	64
Olea,	*Olivier*,	Ulivo.	65
Olivella,	*Olivier nain*,	Chamelea.	69
Onobrychis,	*Sain-Foin*,	Onobrichi.	70
Ophiogloſſum,	*Herbe ſans Couture*,	Lingua ſerpentina.	71
Onopordon,	*Chardon commun*,	Acanzio.	73
Ophrys,	*Double Feville*,	Ofri.	74
Orchis,	*Satyrion*,	Orchide.	75
Oreoſelinum,	*Perſil ſauvage*,	Oreoſelino.	78
Origanum,	*Origan*,	Origano.	79
Ornithopodium,	*Griffe d'Oiſeau*,	Ornitopodio.	81
Orobus,	*Eres*,	Orobo.	82

Oryza,	*Riſ,*	Riſo.	83
Oxycoccus,	*Canneberge,*	Oſſicocco.	85

P

PÆonia,	*Pivoine,*	Peonia,	86
Paliurus,	*Paliure,*	Paliuro.	89
Panicum,	*Panic,*	Panico.	90
Papaver,	*Pavot,*	Papaverò.	91
Parietaria,	*Caſſe-pierre,*	Parietaria, o Vetriuola.	95
Paſtinaca,	*Panais,*	Paſtinaca.	97
Pelliboſsa,	*Lyſimachie,*	Liſimachia gialla.	99
Perfoliata,	*Perce feuille,*	Perſoliata, o Perforata.	100
Periploca,	*Scammonée de Montpelier,*	Periploca.	101
Perſicaria,	*Perſicaire,*	Perſicaria.	102.
Pervinca,	*Pervenche,*	Clematitide.	105
Petaſites,	*Petaſite,*	Petaſita.	107
Petroſelinum,	*Perſil,*	Petroſemolo.	109
Peucedanum,	*Queve de Pourceau,*	Peucedano.	112
Phaſeolus,	*Haricot,*	Fagiuolo.	113
Phyllyrea,	*Philaria,*	*Philirea.*	114
Phytolacca,	*Vermillon,*	*Phitolacca.*	115
Piloſella,	*Oreille de Rat,*	Peloſella.	116
Pimpinella,	*Bipinelle,*	Pimpinella.	118
Pinguicula,	*Graſſette,*	*Pinguicola.*	120
Piper Indicum,	*Poivre d'Inde,*	Pepe d'India.	121
Piſum,	*Pois,*	Piſello.	123
Plantago,	*Plantain,*	Piantaggine.	124
Polium,	*Polion,*	Polio.	128
Polygala,	*Herbe a lait,*	Poligala.	130
Polygonatum,	*Sceau de Salamon,*	Sigillo di Salomone.	131
Polygonum,	*Renouée,*	Correggiula.	132
Polypodium,	*Polipod,*	Polipodio.	134
Populus,	*Peuplier,*	Pioppo.	135
Porrum,	*Porreau,*	Porro.	137
Portulaca,	*Pourpier,*	Porcellana,	139
Primula Veriſ,	*Primerole,*	Primavera.	141
Prunus,	*Prunier,*	Pruno, o Suſino.	143
Pſeudo-Acacia,	*Faux-Acacia,*	. . . .	157
Pſyllium,	*Herbe aux Puces,*	Pſillio.	158
Pulmonaria,	*Pulmonaire,*	Polmonaria.	160
Pulſatilla,	*Coquelourde,*	Anemone ſalvatico.	162
Pyrola,	*Pyrole,*	Pirola.	163
Pyrus,	*Poirier,*	Pero.	165

Q

QUercus,	*Chene,*	Quercia.	162
Quinquefolium,	*Quintefeuille,*	Cinquefoglio.	164

R

RAnunculus,	*Renuncule,*	Ranuncolo.	166
Rapa,	*Rave,*	Rapa.	170
Raphanus,	*Raifort,*	Ramolaccio.	172
Rapunculus,	*Campanule Raiponce,*	Raperonzo.	176
Reſeda,	*Reſeda,*	Reſeda.	178
Rhamnus Catharticus,	*Noirp un,*	Ramno, o Spin cervino.	*ibid.*
Rhus,	*Sumach,*	Somacho.	180

Roſa

Digitized by Google

Roſa,	Roſe,	Roſa.	182
Roſmarinus,	Romarin,	Ramerino.	191
Ros Solis,	Roſèe de Soleil,	Rugiadoſa.	193
Rubeola,	Petite Garance,	Robbeola.	194
Rubia,	Garance,	Robbia.	195
Rubus,	Ronce,	Rovo.	196
Rubus Idæus,	Framboiſier,	Rovo Ideo.	198
Ruſcus,	Laurier d'Aleſſandrie,	Ruſco.	199
Ruta,	Rue,	Ruta.	201

S

Sabina,	Sabine,	Savina.	204
Salicaria,	Salicaire,	Salicaria.	207
Salix,	Saule,	Salcio.	ibid.
Salvia,	Sauge,	Salvia.	209
Sambucus,	Sureau,	Sambuco.	213
Samolus,	Mouron, d'eau,	Samolo.	218
Sanicula,	Sanicle,	Sanicola.	ibid.
Saponaria,	Savoniere,	Saponaria.	220
Satureja,	Savourèe,	Santoreggia.	222
Saxifraga,	Saxifrage,	Saſſifragia.	223
Scabioſa,	Scabieuſe,	Scabbioſa.	228
Scandix,	Peigne de Venus,	Pettine di Venere.	230
Scilla,	Scille,	Scilla.	231
Sclarea,	Sclarèe,	Schiarea.	233
Scordium,	Chamarras,	Scordeo.	234
Scorſonera,	Scorſonere,	Scorzonera.	237
Scrophularia,	Scrophulaire,	Scrofolaria.	238
Secale,	Seigle,	Segala.	241
Sedum,	Joubarbe,	Semprevivo.	243
Senecio,	Seneçon,	Senecione.	247
Serpyllum,	Serpolet,	Serpollo.	248
Serratula,	Sarrette,	Serratola.	250
Siciliana,	Tute-Saine,	Androſemo.	251
Sideritis,	Crapaudine,	Siderite.	ibid.
Siliquaſtum,	Guainier,	Siliquaſtro.	252
Sinapi,	Moutarde,	Senape.	253
Siſarum,	Chervi, ou Griole,	Siſaro.	255
Siſymbrium,	Raiffort d'eau,	Siſembro.	256
Siſon,	Siſon,	Siſon.	259
Smilax,	Liſeron,	Smilace.	260
Smyrnium,	Maceron,	Macerone.	262
Soda,	Soude,	Sali.	263
Solanum,	Morelle,	Solatro.	264
Soldanella,	Chou de mer,	Cavolo di Mare.	267
Sonchus,	Laitron,	Cicerbita,	268
Sorbus,	Sorbier,	Sorbo.	269
Sphondylium,	Berce,	Acantho di Germania.	271
Stachys,	Epi fleuri,	Salvia Salvatica.	273
Staphiſagria,	Herbe aux Poux,	Staſiſagra.	274
Statice,	Staticè, Gazon d'Olympe,	Statice.	275
Stramonium,	Pomme epineuſe,	Stramonia.	ibid.
Suber,	Lièze,	Sovero.	277
Syringa,	Liliac,	Lillac.	278

T			
Tamariſcus,	*Tamariſc,*	Tamerigia,	280
Tanacetum,	*Tanaiſe,*	Tanaceto.	282
Taxus,	*Yf,*	Taſſo.	285
Tertianaria,	*Centaurée bleu,*	Liſimachia azzurra.	287
Tetragonia,	*Fuſain,*	Evonimo.	288
Thalictrum,	*Rue des Prez,*	Ruta pratenſe.	289
Thalaſpi,	*Thalaſpi,*	Talaſpi.	*ibid.*
Thymelea,	*Thymelée,*	Timelea.	291
Thymus,	*Thym,*	Timo.	292
Thyſſelinum,	*Perſil des marais,*	Seſeli paluſtre.	295
Tilia,	*Tilieul,*	Tiglio.	*ibid.*
Tinctorius Flos,	*Gaude,*	Luteola.	297
Tithymalus,	*Tithymale,*	Titimaglio.	298
Tordylium,	*Seſeli de Candie,*	Seſeli Cretenſe.	300
Tormentilla,	*Tormentille,*	Tormentilla.	301
Tragopogon,	*Serſifi, ou Salſifi,*	Barba di Becco.	303
Tribulus,	*Tribule,*	Tribolo.	304
Trifolium,	*Trefle,*	Trifoglio.	306
Triticum,	*Froment,*	Frumento.	309
Tuſſilago,	*Pas d'Aſne,*	Farfaro.	312
V			
Valeriana,	*Valeriane,*	Valeriana.	314
Valerianella,	*Mache,*	Valerianella.	317
Veratrum.	*Piede de Griffon,*	Veratro.	318
Verbaſcum,	*Bouillon blanc,*	Taſſobarbaſſo.	319
Verbena,	*Vervene,*	Verbena.	322
Verbeſina,	*Eupatoire,*	Verbeſina.	323
Veronica,	*Veronique,*	Veronica.	324
Viburnum,	*Viorne,*	Viburno.	327
Vicia,	*Veſſe,*	Veccia.	328
Viola,	*Violette,*	Viola mammola.	329
Viorna,	*Clematite,*	Clematitide ſalvat.	333
Viperina,	*Viperine,*	Viperina.	334
Virga aurea,	*Virge d'Or,*	Verga aurea.	335
Viſcum,	*Gui,*	Viſchio.	336
Viſnaga,	*Viſnage,*	Viſnaga.	339
Vitis,	*Vigne,*	Vite.	340
Vitis Idæa,	*Airele,*	Vite del monte Ida,	348
Ulmaria,	*Reine des Prez,*	Olmaria.	349
Ulmus,	*Orme,*	Olmo.	350
Umbelicus Veneris,	*Nombril de Venus,*	Ombellico di Venere.	352
Unedo,	*Arbouſier,*	Arbuto.	353
Urtica,	*Ortie,*	Ortica.	354
Uſnea,	*Uſnée Humaine,*	Uſnea umana.	358
Vulneraria.	*Vulneraire des peyſans,*	Vulneraria.	359
Uvularia,	*Campanule a fuilles d'Ortie,*	Campanella.	360
X			
Xanthium,	*Petite Bardane,*	Xantio, o Lappolamin.	361
Xyris.	*Glayeul puant.*	Xiride, o Spatula fecida.	362

SUPPLEMENTUM TRACTATUS
DE
MATERIE MEDICA
DOM. GEOFFROY.
PARS SECUNDA.
DE VEGETABILIBUS INDIGENIS.

SECTIO SECUNDA.
DE PLANTIS INDIGENIS
Quæ in Uſum Medicum veniunt.

MELISSA.

MELISSÆ plures extant ſpecies, ſed binis tantummodo Ars Medica utitur, Hortenſi nempe, ac Sylveſtri.

Meliſſa, ſive Meliſophyllon verum, Citrago, vel Citronella, *Offic.* Meliſſa hortenſis, C. B. P. 229. Meliſſa vulgaris odore Citri, J. B. 3. 232. Meliſſa, *Dod.* 91. Meliſſa vulgaris, *Park. Raii Hiſt.* 570. Meliſophyllum vulgare, *Lugd.* 957. Meliſſophyllum vulgare, vel adulterinum, *Fuchs.* Meliſſa noſtras, *Cavver. hort.* Meliſſa domeſtica, *Trag.* Mellitis, *Plin.* Meliphyllon, Mellifolium, Citraria vel Cedronella, Apiaſtrum, herba pigmentaria, *Quorumd.* vulgo *Meliſſe des jardins*, *Poncirade*, *Piment des ruches*, *ou des Mouches a Miel*.

Radix rotunda, longa, lignoſa, fibroſa, atque alte repoſita emittit caules quadratos, pene læves, ramoſos, duros rigidos, fragiles, quandoque ad

 majo-

majorem cubiti altitudinem, foliis oblongis, atro-viridibus, Calaminthæ; aut Menthæ hortenſis ferme æmulis, lucidis, hirſutis, marginibus ſerratis, odore Citri gratiſſimo, guſtu aliquantulum acri. Ex foliorum alis exeunt flores verticillati, in annulos circum caules neutiquam terminatos diſpoſiti, labiati, parvi, albi, & dilute-rubri, tubuloque efformantur, vertice binis labiis diſtincto, calyceque villoſo, ſtriato, bifidoque ſuſtinentur, abeuntque in quatuor conjuncta ſemina ſemirotunda, aut oblonga, prædicto calyce concluſa. In hortis ſeritur planta hæc, aliquando etiam ruri in ſepibus ſponte creſcit, atque in agro Pariſienſi, Junio, Julio, & Auguſto flores propellit. Hyeme vero in ſolo exſiccatur, radice tamen incolumi, magnum in re Medica uſum habet: animadvertendum vero eſt pro Officinarum uſu Vere, antequam floreſcat, eſſe colligendam, a cimice namque fœtido odore poſt florum eruptionem coinquinatur. Plurimum vero olei exaltati, ſaliſque eſſentialis in ea continetur.

Meliſſa cordialis, & cephalica eſt, ſtomachum roborat, menſeſque promovet, in Apoplexia, Epilepſia, & ſtupore, nec non in melancholicis, malignis, ac peſtilentialibus morbis felici quidem cum ſucceſſu adhibetur. Proſtant in Officinis Oleum diſtillatum Plantæ ſiccæ a gut. iij. ad gut. vj. Extractum decoctionis ejuſdem a ʒ ß. ad ʒ j. & Conſerva ipſius florum ab ℥ ß. ad ℥ j. præſcribendam. Virtutum hujuſce Plantæ cognitio Avicennæ, reliquiſque Arabibus debetur, Medici enim Græci, & Galenus, vix quidpiam de ea dixerunt. Si Paracelſo, & Alchymiſtis fides præſtanda eſt, ejus Quinteſſentia valet ad ſanguinis craſim reſtaurandam, & ad juveneſcendum, ipſi experimenta proferunt, promiſſis haudquaquam reſpondentia; hinc nobis ad minus miraculoſa, ſed magis certa eſt tranſeundum. Simon Pauli teſtatur, ſuis temporibus, nihil fuiſſe Septentrionalibus feminis familiariis, Infuſione foliorum Meliſſæ ad menſtrua profluvia excitanda, quæ etiam quandoque apparebant, Meliſſæ foliis calceamentis tantum immiſſis, addit deinde, Virginem Ictericam, & melancholicam ſequenti remedio repetito ſanatam fuiſſe.

℞. Conſervæ Meliſſæ ℥ j. Conſervæ Borraghinis, & Bugloſſi ana ℥ ß. Confectionis Alkermes ʒ j. M. cum ſ. q. Syrupi de quinque radicibus aper. ʒ jß. mane ac ſero propinata.

Exhibetur foliorum infuſio ad modum Theæ pug. j. quum ſicca, & Man. ß. quum recentia ſunt ex aquæ ℥ viij. aut ex iis Man. j. in juſculo vitulino ſine ſale leviter decoquitur pro remedio adverſus vapores ſatis optimo. Uſitatiſſima eſt ejus Aqua diſtillata tam ſimplex, quam compoſita: Aqua Meliſſæ ſimplex elicitur ſ. q. ejuſdem foliorum, quibus tuſis, ac in cucurbita ſtamno obducta repoſitis, parum aquæ ſimplicis additur. Diſtillatio poſtea aut B. M. aut B. A. uſque ad mediæ partis conſumptionem inſtituitur; ſic Aqua Meliſſæ habetur, quæ aliarum more ab ℥ jv. ad ℥ viij. in potionibus cordialibus, & hyſtericis exhibetur. Contra vero Aqua Meliſſæ compoſita, ſeu magiſtralis ſpirituoſior eſt ob Aromata in ejus confectione uſurpata, & ob Sp. Vini, in quo Meliſſa infunditur. Sequenti autem ratione optime parari poteſt.

℞. Fol. recentium Meliſſæ ʒ. jv. Corticum exteriorum Citri recent. ʒ ij. Nucis Moſchatæ, & Coriandror. ana ℥ j. Caryophyll. Cinnamomi, & Radicis Angelicæ Boem. ana ℥ ß. Contunde quidquid eſt contundendum, per triduum omnia macerentur in Sp. Vini rectificatiſſimi ℔ ij., & Aquæ Meliſ-

Meliſſæ ſimplicis ℔ j. diſtillentur poſtea B. M. uſque ad ſiccitatem. Aqua hæc plurimum valet contra Apoplexiam, Letargum, Epilepſiam, Vapores, Colicos dolores, Menſium & Urinarum ſuppreſſionem; exhibetur cochl. j. cumulato, aut ſolitarie, aut aquæ cyatho infuſa, juxta morborum impetum, & differentiam; iiſdem, Epithemate cordis regioni applicito, facultatibus potitur. Præterea ejuſdem ſemine paratur Emulſio in malignis febribus aptiſſima.

Gaſpar Hoffmannus *in Tractatu de Medicamentis Officinalibus* jure, meritoque præcipit, folia Meliſſæ Vere, priuſquam planta efflorefcat, eſſe colligenda, diverſa enim tempeſtate, cimicis odore ſcatent, ac ſi forte Autumno colligantur, minus ſalis volatilis oleoſi ſuppeditant, aut ſaltem ſal hocce rapidius aliis principiis ejus cardiacam virtutem imminuentibus implicatur.

Teneris ejuſdem propaginibus tuſis, ovis, ſaccharoque mixtis, placentæ quædam conficiuntur, feminis, quibus Lochia non ſatis commode fluunt, exhibendæ, eorumque decoctio cum nitro mixta adverſum indigeſtionem, aut ſuffocationem ex nimio fungorum eſu feliciter propinatur.

Foreſtus Meliſſam commendat in cordis palpitatione, & ſyncope; Rondeletius in Paralyſi, Vertigine, & Epilepſia; Riverius autem in Mania.

℞. Fol. Meliſſæ Man. j. minutim incide, ac infunde in Sp. Vini ℥ jv. Adde Margaritar. pp. ʒ ß. Cochlearia bina adverſus Maniam tribus de die vicibus præſcribentur.

℞. Aquar. Meliſſæ ſimp. & Menthæ ſimp. ana ℥ ij. Aquæ Flor. Malorum Aurantiorum, & Cinnamomi hordeati ana ʒ ij. Confectionum Hyacinthinæ & Alckermes ana ʒ j. Syrupi Caryophylli hort. ℥ ß. M. pro potione, Cochleari j. in deliquio, ſincope, aliiſque morbis, in quibus roborandum eſt, miniſtranda.

Uſurpatur Meliſſa in Syrupo Artemiſiæ *Rhaſis*, in pulveribus Electuarii lætificantis *ejuſdem*, in Catholico ſimplici, in aquis denique Vulnerarie, Sine pari, Generali, & Lactis Alexiteria &c.

Meliſſa ſylveſtris, ſive Meliſſophyllum, *Offic.* Meliſſa, *Trag. Fuchs. Ger. Lobel.* Meliſſophyllon, *Park.* Lamium montanum Meliſſæ folio, C. B. P. 231. Meliſſa adulterina, *quorumdam*, amplis foliis. & floribus non grati odoris, J. B. *3. 233.* Meliſſa humilis latifolia maximo flore purpureſcente. J. R. H. *193.* Herba ſacra, *quorumdam*, *Lugd. 1336.* Lamium Pannonicum primum albo flore, *Cluſ. h ſt. 37.* Herba ſana, *Agripp.* Lamium, *Plin.* vulgo *Meliſſe ſauvage, Meliſſe de montagne oû des bois, Meliſſe quante ou qui ſent la punaiſe.*

Radicem habet fibroſam, nonnihil acrem, & amaram, caules pedis longitudinem vix ſuperantes, quadratos, villoſos, geniculatos, medulla refertos. Folia Galeopſis communis foliis ſimilia ſunt, oblonga, rugoſa, rigida, parviſque pilis Meliſſam hortenſem æmulantibus donata, atro-viridia, & luceſcentia, ſapore acri. Flores tres, vel quatuor ſecus folia ex unoquoque nodo emergunt, calycibus oblongis, molliuſculis, viloſis, præſertim antica in facie expolitis, longis, inodoris, Lamii floribus ſimilibus, ac majoribus, quandoque albo-purpureis, aut dilute admodum purpureſcentibus, quorum labium inferius magis elongatur. Semen grandiuſculum eſt, inæquale, ſubnigrum. Species hæc nec malleum, nec citrinum quidpiam redolet, ſed contra fætet. Majo, Junioque in ſylvis prope maximas arbores alibique floreſcit. In Agris Pariſienſi, Verſalienſi, & Montmorancino vulgatiſſima

occurrit. Non modo caulibus humilioribus, minuſque ramoſis, foliis magis hirſutis, ac longioribus, floribus majoribus, odoreque ingrato, differt a præcedenti, verum etiam juxta Lemeryum radicibus Ariſtolochiæ tenui adeo æqualibus, ut plures Pharmacopolæ, haſce pro illis quandoque ſuppeditent.

Planta hæc vulneraria eſt, nobiſque optimum contra urinæ ſuppreſſionem remedium miniſtrat, quod debemus illuſtri D. Tournefortio, ac ab ipſo proponitur, *in Hiſtoria Plantarum Agri Pariſienſis*, ſequenti deſcriptione.

Hujuſce plantæ ℔ij. reponendæ ſunt in Alembico cum Herniariæ æ. q., inſperſo ſale, additoque parum aquæ, omnia digeſtioni triduo commiſſa, poſtea diſtillentur B. M. ac novis herbis contuſis, & prædicta ratione digeſtis ſuperaffundatur aqua diſtillata tribus repetitis vicibus, poſtremo autem loco elicita aqua ſervetur in vaſe vitreo optime clauſo: ex ea autem ℥jv. cum Vini albi æ. q. quarta quaque hora præſcribentur, eodemque tempore inungendus eſt infimus venter, perinæum, & renalis regio, ſequenti oleo, quod paratum Man. j. Millepedum, Cantharidibus X. & Sem. Ammeos ℈j. in olivarum Oleo, aut per triduum Soli exponendo, aut leviter ebullituro, infuſis. Clyſteres pariter ex Malvæ, Meliſſæ noſtræ, & Herniariæ decoctione ſunt injiciendi. Garidelius *in Hiſtoria Plantarum Agri Aquiſextienſis* laudatum remedium magnis encomiis extollit, ejuſque mirabiles effectus expertum fuiſſe aſſerit.

Interim adnotandum eſt remedium hocce neutiquam eſſe profuturum, ſi urinæ ſuppreſſionem, inflammatio, aut febris comitetur, quo in caſu profecto noxium erit, diureticis enim calidis adſtipulandum eſt, a quibus ſabuloſarum, glareoſarumque particularum majori quantitate renes infarciuntur, & obſtructio, ac inflammatio, niſi liberior via aperiatur, adaugentur.

M E L O.

MELORUM diverſa ſunt genera in hortis a noſtratibus ſata. Hic loci de Melone vulgari ſolummodo verba faciemus.

Melo vulgaris, C. B. P. 310. Melones, J B. 2. 242. Melo ſive Melopepo vulgo, Cucumis Galeni, *Dod. 663.* Melo, *Brunfels. Trag.* Melopepo, *Geſn.* Pepo, *Matth. Fuchs. Ger. Park. Raii Hiſt.* vulgo *Melon commun.*

Melo ſic appellatur a μῆλον, malum, ob ſimilitudinem, ſuper terram repit planta hæc caulibus longis, ſarmentoſis, ſcabris, foliiſque Cucumis minoribus, rotundioribus, minuſque anguloſis. Ex foliorum alis naſcuntur cute flores, Cucumis floribus perſimiles, floribuſque Lycoperſici majores, numeroſi, quorum alii ſteriles, alii fertiles ſunt. Iiſdem fructus ſuccedunt, villos tamen, quum majorem ventrem acquirunt, amittentes, figura quandoque aliquatenus elongata, aut contracta, quandoque majori aut minori præditi, ſtriati, quodammodo ſufflati, atque acu picti, cortice tecti Cucumis duriore, admodum craſſo, viridi, ac cinereo. Pulpa per maturitatem vel luteſcens, vel ruſeſcens eſt, humida, glutinoſa, mucilaginoſa, ac ſi forte fructus nimium matureſcat, omnino fluens, ſapore dulci, adinſtar ſacchari, Moſchi fragrantiam quandoque redolenti. Interior ſubſtantia in plures dirimitur cellulas, ſeminibus refertas numeroſis, prope ovalibus, planis, mediocribus, albis, cortice Pergamenam chartam duritie æmulante tectis, nucis pineæ nucleis quoquomodo ſimilibus, amygdalam veluti condentibus dul-

Digitized by Google

dulcem oleoſam, ſapidam. Cellulæ autem ſemina occludentes, ac Melonis centrum occupantes, medulla liquida, rubra, ſaporeque grato conſtantur.

Ob fructus excellentiam nullibi ignotam in hortorum pulvinis ſeritur Planta hæc, quum autem plurimum a frigore lædatur, neceſſe eſt ut ejus pulvini ab aeris, ventorumque injuriis probe detenſi ſint: hinc facile evincitur cur calidarum regionum melones multo meliores ſint, quam frigidarum.

Melones plurimum phlegmatis, olei, ſaliſque eſſentialis, & volatilis continent: eorum pulpo humectans eſt, ardorem ſanguinis compeſcit, corque recreat, uno verbo, gratum, & facilis digeſtionis alimentum præbere ſolet, ſi moderate ingurgitetur, ſin minus non levia ſanitati detrimenta afferre poteſt, flatus enim, pertinaceſque colicas, quandoque progignit, quas etiam dyſenteria, fluxuſque ventris curatu ſatis difficiles ſubſequuntur. Obſervatur enim febres quartanas, ab ejus abuſu originem ducere. Ceterum ſenes pituitoſi, & melancholici ab ea ſe ſe abſtineant, niſi forte pipere, ac ſale, facilioris concoctionis, benignioriſque notæ reddatur; nonnulli etiam, addito ſaccharo, liberalius poſtea vino indulgent.

Inter quatuor ſemina frigida majora Melonis ſemen recenſetur, ac in emulſionibus, omnibuſque refrigerantibus potionibus uſurpatur, uti in juſculo pulli mulſo, in febribus ardentibus, viſcerum inflammatione, urinæ ſuppreſſione, omnibuſque aliis morbis utiliſſimo, in quibus violenta ſanguinis, & humorum fermentatio eſt coercenda. Conficitur autem juſculum prædictum, pullum recipiendo amputatis extremitatibus exenteratum: poſtea adimpletur ℥j quatuor Sem. frigid. maj., quandoque vero hordei mundati, aut oryzæ coch lear, & amygdalæ dulces xij. adduntur, quum ſcilicet hunce magis humectantem, ac nutrientem cupimus. Ebulliat in aquę ℔viij. ad tertię partis conſumptionem, levi expreſſione coletur, ac ex eo quinque vel ſex cyathi tepidi una cum communibus juſculis de die ęgris exhiberi poſſunt.

Quum vero emulſiones pręſcribuntur, Quatuor Seminum frigid. maj. doſis ut plurimum deffinitur ℥j. in Aquę ℔ij. adduntur Amygdalę dulces excorticatę N. xij. hiſque in mortario marmoreo tuſis, paulatim ℔ij. aquę Hordei, aut Oryzę juxta exigentiam affunduntur, expreſſione liquor traijcitur, ac pro unaquaque Emulſionis libra, additur ℥j. Syrupi Violarum, Nymphęę, Althęę, aut Diacodii juxta differentes indicationis leniendi ſcilicet, aut refrigerandi, aut temperandi, aut ſomnum conciliandi.

℞. Quatuor Sem. frigid. maj ℥ß. Amygd. dulces excor. N. viij. Tunde in mortario marmoreo, paulatim affundendo aquę hordei ℥viij. Colaturę adde Syrupi Diacodii ℥ß. pro una Emulſionis doſi hora ſomni ſumenda in doloribus, agitationibus, ac vigiliis. Ad gratiam addi poteſt ℥j. Aquę Flor. Malor. Aurantiorum.

℞. Quatuor Sem. frigid. maj ʒj. Amygdalas dulces excor. N. jv. Tere addendo paulatim ℥vj. decoctionis, pug. j. tam Veronicę maris, quam Hederę terreſtris. Colatura edulcoretur ʒij. vel ßj. Syrupi Violar. pro doſi in Eththiſi hora ſomni exhibenda.

M E L O N G E N A.

Ex pluribus Melongenæ ſpeciebus uſitatiorem deſcribemus.

Melongena, Melanzan, mala inſana, *Offic.* Solanum pomife-

rum fructu oblongo, C. B. P. 167. Melongena veteribus, J. B. 3. 618. Mala inſana, *Dod.* 458. *Ger. Lonic.* Mala inſana Syriaca, *Park.* Melongena fructu oblongo violaceo, J. R. H. 151. Melanzana fructu pallido, *Hort. Eyſt.* Solanum hortenſe & Pyca inſana, *Cæſalp.* Melongena, *Matth. Cord. Hiſt. Adv. Lob.* vulgo *Melongène*, *Merangene*, *Mayenne*, *Hubergine*.

Radix fibroſa, ac parum profunda caulem tantum emittit, plerumque ſimplicem, pedem circiter longum, digitum craſſum, cylindraceum, ſub-rubrum, quadam abſtractu facili lanugine obtectum, ramoſum, cujus numeroſi, ac inordinati ramuli foliorum alas ſuſtentant. Manum ſuperantia, ac latiſſima folia ſunt, foliis Quercus ſatis ſimilia, ſinuoſa, non crenata, viridia, in ſuperficie, minuto, ac ad inſtar farinę albo pulvere, aut lanugine feta, palmaribus, craſſiſſimiſque petiolis juncta, eminentiis adinſtar caulis rubris, ac quandoque ſpinoſis prędita. Flores aut ſolitarii, aut bini, aut tres eodem in caule, eodemque ramo contra folia enaſcuntur, ęmulanturque exiguas roſas quinis cuſpidibus donatas; ſtelliformes ſunt, ampli, ſinuoſi, albidi, aut purpurei, calycibus ſuffulti parvis ſub-rubris ſpinis, armatis, & in quinque acuminata ſegmenta diviſis. Hiſce fructus ſuccedunt Ovi, aut Cucumis magnitudine, cylindracei, ſolidi tactu lęves, purpurei, aut virideſcentes, ſucculenta, atque alba pulpa pleni, ſemina claudentes plurima albeſcentia, plana, reniformia, Piperis Indici ſeminibus proxima. In hortis tum ad delitiam, quam ad utilitatem colitur; fructus cocti, aut crudi, uti Cucumis in regionibus calidis, ac pręſertim in meridionalibus Gallię provinciis ingurgitantur. Multum olei, ac phlegmatis, parum vero ſalis habet planta hęc.

Rajus cum Marcg grave contra Johannem de Laet ſuſtinet, Melongenam noſtratem, unam eamdemque eſſe cum Luſitanorum *Belingela*, Incolarum Angolę *Tongu*, & Incolarum Congi *Macumba*; addit pręterea, fructus, Mandragorę fructibus, figura accedere, ac a nonnullis Neotericis ſuſpicari, plantam hanc eſſe Mandragoram marem Theophraſti, fructuſque prędictos lethales, ac ideo *Mala inſana* vocatos, poma ſcilicet male ſana, aut fatua, etſi nullum excitent furorem, & Itali, ac Hiſpani iis familiariſſime in acetariis ac condimentis utantur. Juxta Marcg grave citreum ſapiunt guſtum.

Raro hocce planta, ac in aliquo tantum Cataplaſmate onodyno, ac reſolvente, & adverſum hęmorrhoides, Cancros, aduſtiones, ac inflamationes ars Medica utitur, interior tamen ejus uſus neutiquam eſt pernicioſus, incolę enim Antillarum, ejus fructum decoctum, excorticatum, quadrifariam inciſum, ac oleo & pipere conditum edunt, alibi etiam aceto infuſum, uti Cucumeres noſtrates acetariis ſociatur. Belonus refert, eo Ægyptios aut in cinere cocto, aut elixato quotidie in menſis uti, tamen quum Auctores omnes conveniant, alimentum eſſe non modo inſipidum, ac frigidum, verum etiam adinſtar Fungorum noxium, flatus, indigeſtiones, febreſque procreans, ut hoc rariſſime in uſum revocetur, propriæ ſalutis ſollicitos admonemus.

℞. Succi Melongenæ, Solani, & Geranii Robertiani ana ℥ ij. Plumbi uſti ℥ j. Unguenti Populei ℥ ij. Convenienti ſpatio temporis macerata diligenter admiſceantur in mortario plumbeo, cum ejuſdem materiæ piſtillo.

Adverſum Cancros, Ulcera carcinomatoſa, & Hæmorrhoides plurimum valet.

℞. Suc-

R. Succi Melongenæ, Solami, & Olei Liliorum ana ℥ iij. Agitentur in mortario plumbeo, cum ſimili piſtillo, inſtituanturque iteratis vicibus injectiones in uteri Carcinomate.

M E N I A N T H E S.

Plurima Trifoliorum genera in Officinis noſcuntur. Hoc autem præ omnibus diſtinguitur, genuſque peculiare conſtituit,

Trifolium paluſtre, Trifolium fibrinum, ſive Caſtoris, *Offic.* Trifolium paluſtre, C. B. P. 327. I. B. 2. 389. *Dod.* 580. Menianthes paluſtre latifolium, & tryphillum, I. R. H. 117. Trifolium majus, *Tabern. icon.* 520. Trifolium aquaticum ſive paludoſum, *Offic. Park. Ger.* Trifolium fibrinum Tabernæ-Montani & Germanorum, *Raii Hiſt.* 1099. Menianthes paluſtre Theophraſti, *Lugd. Hiſt.* Limonium pratenſe, *Trag.* 705. iſopyrum, *Geſn.* Menianthes foliis ternatis. *Linn. Flor. Luppon.* 50. Trifolium Anti-Arthriticum, vulgo *Menienthe*, *Treffle de marais*, *Treffle d'eau*, *Treffle de Caſtor*.

Radix eſt geniculata, longa, alba, lineis, fibriſque per intervalla emiſſis donata. Folia tria caudæ longę, ac latæ implantantur ſatis magna, foliiſque Fabæ pene ſimilia, expolita, tactuque lævia, quæ inter, caulis elevatur pedem cum dimidio altus, compactus, viridiſque, faſciculum florum circumferens, qui albo-purpureum colorem habent, antequam vero aperiantur externe rubeſcunt, & aperti in quinque mucronata ſegmenta dividuntur, facieque interna donantur filamentis delicatulis, albis, & lanuginoſis ſtipata, calycibuſque ſuſtinentur cyathum referentibus, ac ſetratis; ab eorum unoquoque, quina exeunt ſtamina alba, quorum extremitates luteæ ſunt, piſtillo in centro locato, viridiori, depreſſiorique, abeunt deinde in fructus rotundos, ac oblongos, ſemina occludentes ovalia. Helianthemi ſeminibus æqualia, amara, & atro-lutea.

Sponte creſcit in paludibus, aliiſque humidis locis, in ſolo ſterili; extra aquas diutius ſervari non poteſt, Majo, Junioque floret, ac frequentiſſime in agro Pariſienſi occurrit; diverſis in regionibus diverſam quoque magnitudinem habet, ac folia quandoque rotunda, quandoque mucronata.

Planta eadem Analyſi Chymicæ commiſſa, præter acidos liquores, Sal volatile concretum, magnamque terræ, atque olei portionem largitur, continet autem Salem ammoniacalis naturæ ſulphure, ac terreſtribus particulis permixtum: hinc apta nata cenſetur contra ſcorbutum, arthritidem, cachexiam, & hydropem. In arthritidis paroxiſmo hauriendus eſt quarta quoque hora cyathus decoctionis ejuſdem, a qua efficaciter ſublevari ægri ſe ſentient, ejuſdem tetrimento ſuper affectam partem ſimul appoſito; ſemen adhibetur adverſum tuſſes inveteratas, & Aſthma humidum; humoreſque viſcidos pulmonis bronchia infarcientes potenter diſcutit, atque incidit. Planta hæc, uti ceteræ, quæ ſale Alkali volatili abundant, re quidem vera ſaporem habet minus jucundum, non adeo tamen ingratum, uti Cochlearia, tam magnis laudibus in Scorbuto prædicata, cui tamen a S. Pauli eodem in morbo, hydrope & arthritide Trifolium paluſtre uſque adhuc recenſitum anteponitur, cujus etiam ſuccus lactis ſero commixtus felici exitu communiter propinatur. Sal quoque & extractum educitur ab hac planta, eaque ſyrupus conficitur, quæ omnia iiſdem pollent facultatibus, ac facili negotio ſine ægrotantium moleſtia præſcribi poſſunt. Praxis Germanica eadem frequentiſ-

Digitized by Google

ſime utitur, ibique adeo in pretio habetur, ut Germani Medici in omnibus fere deſperatis morbis, tamquam ſingularem quamdam Panaceam hanc ipſam adhibeant. Hoc elicitur *ex Ephemeridibus Germanicis Decuria ſecunda anno II.* in quibus ejuſdemmet plantæ proprietates in longum deſcribuntur.

℞. Rad. Trifolij paluſtr. lotar & raſar. ℥ j. Ebulliant leniter in aqua ℔ iij. ad ℔. ij. Adde Fol. ejuſdem, & Naſturtij aquat. ana Man. j. poſt leviuſculam ebullitionem liquor per linteolum coletur. Decoctionis hujuſce tepidæ quarta quoque hora cyathus exhibeatur in Scorbuto, Arthritide, & Hydrope.

℞. Seri lactis depurati ℔ j. Adde cochlearia jv. cumulata Succi Trifolij paluſtris pro binis doſibus, una, mane, altera, ſero in Arthritide, & Scorbuto propinandis.

MENTHA.

INſignis eſt numerus plantarum, quæ ſub Menthæ nomine in Officinis uſuveniunt. *D. Geoffroy* jam alio in loco de Pulegio-Thymo verba fecit. Sex aliæ differentes ſpecies, excepta Mentha Græca, quæ ad hocce genus neutiquam ſpectat, nobis adhuc reſtant deſcribendæ; I. videlicet Mentha hortenſis vulgatiſſima; II. Mentha criſpa verticillata; III. Mentha anguſtifolia ſpicata; IV. Mentha aquatica rotundifolia; V. Mentha Sylveſtris, ſive Menthaſtrum; VI. demum Pulegium vulgare.

MENTHA cardiaca, ſive vulgatiſſima, Mentha hortenſis rubra, ſyſimbrium hortenſe vel Balſamita, *Offic.* Mentha hortenſis verticillata Ocymi odore, C. B. P. 227. Mentha verticillata minor acuta non criſpa, odore Ocymi, I. B. 3. 226. Mentha quarta. *Dod.* 95. Mentha fuſca ſive vulgaris, *Park.* Mentha cardiaca, *Cam r. Ho t. Ger. Raii Hiſt.* 530. Mentha vulgaris ſerpens rotundifolia, *Schwenckf.* Calamyntha Ocymoides, *Tabern. icon*, vulgo *Menthe commune, ou le Baume des jardins, l'Herbe du Coeur.*

Huic radix eſt ſerpens, fibriſque ſtipata, quæ in longum, latumque extenduntur, cauleſque pullulat quadratos, nonnihil hirſutos, rigidos, ruſeſcentes, ad pedis cum dimidio altitudinem ſeſe elevantes. Folia rotunda ſunt, bina invicem oppoſita, odore penetranti prædita, primo intuitu Ocymi medii foliis ſatis proxima; in caulis vertice tamen ſita, foliis Pulegii-Thymi longiora, acuminatiora, ac viridi ſaturatiore ſeta, magis productis, acutioribuſque denticulis inciſa, ac Menthæ Græcæ foliis potius accedentia apparent. Ex foliorum aliis enaſcuntur exiguorum, analui. Florum, qui labiti purpurei, ſpicam efformantes, in bina brevia labia ita dirimuntur, ut quinqui fidum calamum mentiantur, quatuor minuta ſeminia ſubſequuntur; piſtillumque longius, colorque pallidior eſt, quam in Pulegio-Thymo.

Juxta Joannem Bauhinum, gratiſſimo, mitique Ocymi odore, & Meliſſæ ſapore, ſpecies hæc ab aliis Menthæ ſpeciebus facile diſcriminatur. Ejus de facto odor quidpiam Balſamici, & Citrini revera continet. In hortis colitur, in quibus adinſtar aliarum Menthæ ſpecierum facillime creſcit, ac Julio, & Auguſto floreſcit. Quandoque etiam ruri in ſepibus ſponte luxuriat, illucque una cum hortorum ſordibus allata multiplicatur. Ob ejus balſamicam facultatem, quemadmodum & Mentha Græca *Balſamita* quoque appellatur. Iiſdem cum Mentha criſpa viribus pollet, menſes immodicos præcipue ſtagnat, & ad-

& adverſus fluores albos ſpecifice commendatur. Oleum, in quo folia, ac flores infuſi fuerint, uſitatiſſimum eſt in omni vulnerum, ac contuſionum ſpecie, ſplenio eodem imbuto, ac appoſito.

In Menthis omnibus ſal volatile aromatico-oleoſum invenitur, ac fere eedem ſunt dotes. Generaliter aptæ natæ ſunt ad reſtituendum ventriculi tonum, ciborum cococtionem juvandam, vomitum ſiſtendum, ructuſque acidos corrigendos; uſurpantur etiam ad menſes, & urinas ciendas, flatus diſcutiendos, doloreſque colicos leniendos; utiles ſunt in viſcerum obſtructionibus, ac a nonnullis hepaticæ reputantur. Hæ vero ſunt generales earumdem proprietates. Præ omnibus autem excellunt Mentha hortenſis, de qua uſque adhuc verba fecimus, ac modo deſcribenda.

Mentha criſpa, *Offic.* Menta criſpa verticillata, C. B. P. 227. Mentha criſpa verticillata folio rotundiore, I. B. 3. 215. Mentha prima, *Dod.* 95. Mentha altera, *Camer. Epiſt.* 478. Mentha cruciata; *Lob. Icon.* 507. Mentha criſpa, *Park. Raii Hiſt.* 531. Mentha ſativa rubra, *Ger.* vulgo *La Menthe friſeè ou crêpue, le Baume friſè.*

Radice donatur repenti, ac ſerpenti, ut ceteræ Menthæ ſpecies. Caules quoque quadrati ſunt, ac plerumque cubitos tres & ultra alti, rigidi, erecti, ſolum verſus purpurei, villoſi, ac in aliis foliorum concavi, quæ per intervalla progignuntur, ſuntque atro-viridia, rotunda, rugoſa, criſpa, ac veluti pice quadam illita, ambitu denticulato, ac villoſa. Ex foliorum alis flores apparent verticillati, analiſque conflati, Pulegij vulgaris floribus æquales, colore cæruleo-dilutiore.

In hortis colitur, ac in iis plurimum multiplicatur, nobiſque optima remedia ſuppeditat ſtomachica, & cephalica, felici cum ſucceſſu adhibetur ad vomitum cohibendum, propinatis extracti hujuſce Plantæ gr. xij. aut xv. & Confectionis Hyacinthinæ æ. q. infantibus menſium quindecim aut viginti, quibus a ſtomachi acrimoniis vomitus excitatur; ad ſcrupulum uſque pro adultis doſis augetur. Sal volatile-oleoſum Menthæ lactiginoſas congeſtiones facile fundit, notumque eſt ab hac coagulatum lac reſolvi, præſertim in puerperis, Cataplaſmatis forma mammis applicata. Cataplaſma vero Menthę & Rutæ æ. q. & Sem. Carvi ℈j. in aceto ebullitis paratum, ceteris eſt præferendum. Aqua diſtillata, & Syrupus eaſdem, ac extractum virtutes habet. Diſtillatione etiam, aut infuſione oleum elicitur pro ſtomachi regione, in vomitu, ac hujuſce viſceris imbecillitate, illinienda. E teneris autem ejuſdem ſummitatibus Conſerva paratur. Dioſcorides, & Galenus cum veteribus aliis plurimis Mentham æſtrum venereum excitare teſtantur; e contra Hippocrates, & Plinius ab aliis pluribus ſecuti afferunt; ab hiſce ſedari, & generationem impediri. S. Pauli horumce ſententias conciliat, traditque, Mentham recentem ad Venerem utique concitare, fęcunditati vero officere; ſiccam vero utrumque impedire, impotentiam videlicet ad coitum, & ſterilitatem progignere. Propria pariter edoctus experientia teſtatur laudatus vir, Mentham externe appoſitam, Hæmorrhagiam ſiſtere, vidit enim ſanguinem extemplo cohibitum poſt phlebotomiam inſtitutam ex pede in aqua immerſo, in qua Mentha infuſa fuerat, quod a Rajo ſolum refertur *Mentæ Dumetæ criſpæ, aut Specioſæ Germanicæ*, Park, non vero ceteris ſpeciebus, dummodo hic effectus a Mentha revera producta fuerit, quod adhuc indeciſum reliquit. Mentham adſtringentem eſſe, fluoreſque albos, & immoderatum menſium

Digitized by Google

ſium profluvium ſiſtere credit Etmullerus una cum aliis pluribus celeberrimis Practicis.

Mentha Romana, Mentha anguſtifolia, ſive acuta, *Offic.* Mentha anguſtifolia ſpicata, C.B.P. 227. Mentha ſpicata folio longiore, acuto, glabro, nigrori; I. B. 3. 220. Mentha Romana, *Ger. Raii Hiſt.* 532. Mentha Romana anguſtifolia, ſive Cardiaca, *Parck.* Mentha ſativa, vel hortenſis quarta, *Dod.* Mentha Romana, Officinarum, ſive præſtantior anguſtifolia, *Lob. icon.* 507. Mentha acuta, *Tabern.* Mentha hortenſis oblongo folio, *Cæſalp.* Mentha odorata anguſtifolia, *Camer.* Mentha hortenſis prima, *Geſn.* Mentha Seracenica, *Quorumd.* vulgo *la Menthe à èpi, & a feville ètroite, la Menthe de noſtre Dame.*

Radix eſt longa, fibroſa, repenti, quæ huc, illuc ſerpendo mirabiliter fecundatur. Trium cubitorum altitudinem habent caules ruſeſcentes, quadrati, & ramoſi ita, ut ramuli inferiores, & folia, reſpectu ſuperiorum adeo locata ſint, ut crucem efforment, hance vero foliorum poſituram communem habet cum aliis verticillatis plantis, quamvis non ita manifeſto in pleriſque appareat. Folia oblonga ſunt, anguſta, acuminata, atro-viridia, quaſi villoſa, ac ambitu denticulato. Exigui flores in caulium, ramorumque apice ſpicam efformant longiuſculam, tubuloque conſtant vertice in duo labia diviſo, albidi ſunt, parviſque rubris punctis conſperſi, calycibuſque cornua referentibus, circumque denticulatis ſuſtinentur. Hiſce quatuor ſemina minuta, oblonga in florum calyce clauſa præſto ſunt.

In hortis colitur, grate, penetranterque redolet, ſaporis eſt acris, & Aromatici, & Æſtate floreſcit. Iiſdem, cum aliis, proprietatibus gaudet. Utiliter adhibetur pro fomentis, balneis, ſemicupiis, quum potiſſimum calefaciendi, corroborandi, & diaphoreſim promovendi neceſſitas urgeat. Succus ejus cum aceto epotus ſanguinem, vomitum bilioſum, & ſingultum ſiſtit, vermeſque enecat. Folia cum Lacte mixta in cauſa ſunt, ne lac in ſtomacho coaguletur. Totius plantæ odor cerebrum, memoriamque firmat, cor recreat, hæmorrhoideſque claudit.

Mentha aquatica, Siſymbrium, ſive Balſamum paluſtre, *Offic.* Mentha rotundifolia paluſtris, ſeu aquatica major, C. B. P. 227. Mentha aquatica ſive Siſymbrium, I. B. 3. 223. *Ger. Emac.* Siſymbrium, *Dod.* 97. Calamintha aquatica, *Tab. icon.* 353. Mentha aquatica rubra, *Park.* Siſymbrium ſylveſtre, *Geſn. hort.* Siſymbrium agreſte aquaticum. *Adv. Lob.* 218. Mentha floribus capitatis, foliis ovatis ſerratis petiolatis, *Linn. Hort. Cliff.* 306. vulgo *la Menthe aquatique.*

Repens eſt ejus radix multis fibris veſtita, Caules emittit minutos, quadratos, villoſos, intus cavos, fungoſa medulla repletos, folia ſtatis ſpatiis excreſcentia, Menthæ criſpæ foliis ſimilia, ambitu pariter denticulato, quamvis non criſpato, brevibus ſuffulta petiolis, ac acuto Pulegii odore donata, colore atro ad rubrum accedente, ac quandoque ſatis viridi. Flores ſuperiorem caulis partem occupant, & in craſſis, ac rotundis capitibus colliguntur, dilute-purpurei ſunt, quadrifariam ſciſſi, quatuor ſalientibus ſtaminibus præditi, apicibus atro-rubris. Semina vero minuta ſunt, ac nigricantia.

Humidis regionibus delectatur planta hæc, rivulorum, nempe oris, pratis, paludoſiſque locis, vulgatiſſima eſt in agro Pariſienſi, flores autem Julio emittit, ac vere denuo pullulat.

Ejus folia acria ſunt, amara ac aromatica; inter ſtomachicas, & diureticas

eas recenſetur, ac percommode Theæ more uſurpari ſolet : Calidis quoque adſcribitur, odoreque acutiſſimo donatur . Ejuſdem ſuccus in Vino epotus urinas, glareaſque pellit, ac vomitum ſingultumque ſiſtit: ſtomachi tormina, flatuſque diſſipat. Folia etiam fronti applicantur adverſus capitis dolorem , & Apis, ac Veſpæ morſum. Camerarius ejuſdem aquam diſtillatam contra ſuffocationem, ſpirandi difficultatem, & pulmonum infarctus extollit.

Mentha alba ſeu Menthaſtrum , *Offic.* Mentha vulgaris rotundiore folio , C. B. P. 227. Menthaſtrum folio rugoſo rotundiore ſpontaneum , flore ſpicato, odore gravi, I. B. 3. 219. Menthaſtrum, *Ger. Raii Hiſt.* 532. Mentha Caballina folio rotundiore ſeu Menthaſtrum, *Trag. Cord. Tabern.* Menthaſtrum foliis orbiculatis , *Geſn.* Mentha agreſtis , ſive equina , *Quorumd.* vulgo *la Menthe Sauvage.*

Radice donatur fibroſa, ſerpenti, vivaci, quadratos, & villoſos ad cubiti altitudinem caules propellit, folia rotunda, rugoſa , lanugine alba obtecta , flores Menthæ hortenſi ſimiles, albo-rubros nempe , dentatis calycibus elatos, ſpicamque efformantes. Hiſce vero ſemen minutum, ac nigrum ſuccedit.

Guſtum habet adſtringentem, acrem, & amarum, odoremque fundit ſumme acutum, & Aromaticum , Mentha hortenſi minus gratum , abunde in agro Pariſienſi prope fluvios, rivulos, locaque humida occurrit, uti poſtrema, Julio autem floreſcit.

Vermes enecandi vim habet, ac ceterarum more in Aſthmate, menſium ſuppreſſione, & auditus vitiis utilis experitur, atque balneis uterinis, ac nervinis admiſcetur. Nonnulli in Iſchiade, tritam, Cataplaſmatis forma, ſuper affectam partem apponunt , eaque veſicas ſeſe diſrumpendo dolorem mitigantes excitari teſtantur. Tournefortius vero in *Hiſtoria Plantarum agri Pariſienſis* refert , ptiſanam hac Menthæ ſpecie confectam optimam eſſe adverſus vapores,

Puleium, Pulegium Regale vel Regium, *Offic.* Pulegium latifolium , C. B. P. 222. Pulegium, I. B. 3. 256. *Dod.* 282. Pulegium vulgare, *Park.* Pulegium vulgatum, *Anguill.* Pulegium regium, *Ger. adv. Lob.* Pulegium femina. *Fuchs.* Pulejus, *Ciceroni, & Columellæ*. Pulleum, *Martiali*, vulgo *Puiliot Royal.*

Huic radix eſt fibroſa, ac ſerpens, quæ plurimos emittit caules fere pedales, quadratos, hirſutos, alios erectos, alios vero curvos, ac ſuper terram late extenſos, cui numeroſis fibrillis e ſuis nodis exeuntibus , quaſi totidem radicibus denuo adnectuntur. Folia tactu lævia, & nigricantia, odore grato, & penetranti, ſapore adurenti ad Origanum accedunt, ex eorum vero alis ramuſculi, ſive alia tenuiſſima exeunt folia. Flores verticillati ſunt, ſive anulis circum caules diſpoſiti, pene cærulei, aut purpurei, quandoque dilute-rubri, raro albi; anuli vero depreſſi ſunt , longam fere ſpicam efformantes , flores labiati , ac bifariam diviſi , horum vero locum exigua occupant ſemina.

Inculta loca amat planta hæc, in quibus Hyeme præſertim aquæ ſtagnant, abunde ubique occurrit prope paludes, ac lacus, & in ſepibus humidis ſecus majores vias, Julio, ac Auguſto flores emittit, quum autem efflореſcendo magis aromatica fit, tunc potiſſimum eſt colligenda.

Pulegium odorem habet penetrantiſſimum ſaporem acrem , & amariſſimum, papyrum cæruleum magno rubore imbuit, ex quo conjectari poſſumus ſal volatile Aromatico-Oleoſum, acido ſaturatum, in eo contineri, dum e

contra

contra in ſale volatili-oleoſo artificiali, acidum hocce ſale tartareo irretitur: Planta igitur hæc inter aperientes, hyſtericas, morbiſque ventriculi, & pectoris dicatas recenſeri debet, præſertim ſi adſit indicatio, glutinoſas particulas, pulmonares veſiculas & bronchia infarcientes diſcutiendi. Quotidie etiam in tuſſi pertinaci, & antiquis rheumaticis affectionibus optimo quidem eventu uſurpari ſolet. Rajus poſt Boylæum affirmat, Pulegii ſucco infantum tuſſim convulſivam mirabiliter ſedari. Cheſneau cyathum decoctionis hujuſce plantæ cum pauco ſaccharo contra raucedinem, ſero hora ſomni, propinandum præſcribebat. Expectorationi præterea favet, & aſthmaticos potenter ſolatur ad modum Theæ, pug. j. ſi ſicca, man ß. ſi recens ſit in aquæ ℥ viij. infuſa: neceſſarium autem, ac perutile eſt hic adnotare, odoriferas, & aromaticas plantas, efficaciores eſſe ſiccas, quam recentes, quum enim magna phlematis portio jam evaporata ſit, volatilia principia, atque olea ætherea plantæ tunc facilius, utiliuſque ſecerni poſſunt.

Tragus Vinum album extollit una cum Pulegio ebullitum, adverſum albos fluores, & chloroſim. Externe quoque ejus decoctio apponitur, ad arthritidis dolores diſſipandos, dentes emundandos, cutiſque pruriginem leniendam. Montanus Pulegii pulverem una cum melle, & aqua in oculorum morbis exhibebat. Palmerius denique Medicus Anglus teſtatus eſt Dom. Rajo plantam hance recentem, in ſacculo, lectuloque immiſſam, Pulices depellere, dummodo ſtatim ac exſiccatur, ſtatim quoque renovetur. Hoc autem veriſimile videtur ob latinæ denominationis etymologiam, qua, hac facultate, a veteribus inſignita, ſicque nuncupata fuit, quod ſcilicet ejus flos recens, & uſtum odore ſuo infectum prædictum enecare ſoleat.

Mentha in ſyrupis, Meliſſæ ſylveſtris, & antiſcorbutico *Charas*, in pulveribus, *Diagal nga*, *&* *Xilo Alos* ejuſdem Authoris ingreditur.

℞. Salis Abſinth. ℈ j. Syrup. Limon. ℥ j. Aquæ Menthæ criſpæ ℥ ij. M. pro Potione bis, terve de die in vomitu repetendo.

℞. Succi tepidi Pulegii ℥ iij. Sacchari cand. ʒ iij. M. Cochleare unum in violenta, ac convulſiva infantum tuſſi exhiberi poteſt.

℞. Fol. Pulegii Man. ß. Coque in aquæ q. ſ. Eliciantur vero decoctionis ℥ vj. vel viij. Colaturæ adde Sacchar. Cand. parum. Exhibeatur ſero hora ſomni, repetaturque congruo temporis ſpatio, in raucedine, ac inveteratis rheumaticis affectionibus.

Epithema adverſum vomitum.

℞. Cruſtam panis aſſam, ſucco Menthæ ſaturatam, pulvereque Maſtiches conſperſam. Epithema hocce, tertia quoque hora innovandum, calidum regioni ſtomachi applicetur.

Pulvis adverſum albos Fluores.

℞. Fol. Menthæ, Mumiæ, Coralli rubri pp. Karabis, & ſem. Agni Caſti ana ʒ j. M. F. p. Doſis ʒ j. mane propinanda jejuno ventriculo, ſuper bibendo cyathum unum vel duo infuſionis Urticæ albæ.

MER-

MERCURIALIS.

MERCURIALIS plures ſpecies in Officinis noſcuntur, nos vero hic loci duas tantum vulgatiores, ac uſitatiores, marem ſcilicet ac feminam deſcribemus.

Phyllum, Mercurialis mas, *Offic.* Mercurialis teſticulata, ſive mas, *Dioſcoridis & Plinii*, C. B. P. 121. Mercurialis mas, I. B. 2. 977. *Dod. 658.* Mercurialis mas, *Anguill. Matth. Fuchſ. Ger. Park.* Mercurialis fructum ferens, *Cæſalp.* Phyllon Arrhenogonon, *Theophraſti*, *Cord. Linozoſtotis* Parthenium, Hermupoa, ſive Mercurii Herba. *Plin.* vulgo *Mercuriale male Foirole*, *Vignoble ou Vignette*.

Radice donatur tenera, fibroſa, annua, quæ caules propellit fere pedis altitudinem æquantes, anguloſos, geniculatos, læves, ac ramoſos. Folia Parietariam fere æmulantur, oblonga ſunt, æqualia, atro-viridia, luceſcentia, aliquantulum lata, acuminata, ambitu denticulato, ſapore nitroſo, calido nonnihil, ac nauſeabundo. Ex foliorum alis breves, & minuti exeunt pedunculi, qui exiguos ad modum teſtium ſacculos ferunt, ſive fructus binis conſtantes capſulis ſemi-planis, rudibus, ac villoſis, parvum, ovale, aut rotundum ſemen continentibus.

Planta hæc frequens in viis omnibus occurrit, in cœmeteriis, hortis olitoniis, vinetis, aliiſque locis umbroſis, & humidis, ac inter quinque celebres emollientes enumeratur.

In tradenda Mercurialis deſcriptione vulgarem ſententiam Authores amplectentes, Mercurialem ſterilem, feminam; fertilem vero, marem vocitarunt: quum e contra rationi, rerumque naturalium analogiæ magis conſentaneum eſſet, denominationem ſterilis mari, fertilis vero feminæ tribuere; in quocumque enim genere femina fructifera eſt.

Mercurialis femina, *Offic.* Mercurialis ſpicata, ſive femina, *Dioſcoridis*, & *Plinii*, C. B. P. 121. Mercurialis femina, I. B. 2. 977. *Dod. 658.* *Anguill. Matth.* Mercurialis vulgaris, & prima, *Trag.* Mercurialis florens, *Cæſalp.* Phyllon Thelyogonon, *Theophraſti*, *Cord.* vulgo *Mercuriale femelle, ou à épi*.

Mercuriali Mari caulibus, foliis, & radicibus omnino ſimilis eſt; ſed contra præcedentis morem incaſſum flores emittit, qui pluribus ſtaminibus ſcatent, tripetalo, vel quoadripetalo calyce ſuſtinentur, ac in ſpicam abeunt, nullo aut fructu aut ſemine ſubſequente.

Per ætatem floreſcens ubique luxuriare ſolet. Ambæ vero uno eodemque tempore vireſcunt, ac Hyeme communiter pereunt.

Binæ hactenus deſcriptæ ſpecies promiſcuum in re Medica uſum, ſalitæ vero herbæ ſaporem habent. Sal nitroſum Mercurialem continere nonnulli credunt, Tournefortius autem veroſimilius pronunciat, ſalem ejuſdem, naturæ eſſe Ammoniacalis maxima ſulphuris, ac terræ portione irretitum: inter aperientes, laxantes, ac quinque emollientes recenſetur. Frigida itaque, in qua 24. horarum ſpatio Mercurialis infuſa fuerit valet adverſum Hydropem, Cakexiam, Vapores, & Chloroſim. A pluribus cum Quercetano in uteri obſtructionibus eadem ſummopere commendatur, ejuſdemque decoctio ſemicupii forma, prædicto in morbo uſurpatur, curando, ut ſucci ejuſdem depurati ℥ iij. ac Tincturæ Martis ℈ ij. ſimul quotidie propinentur. Mel ejus

ſucco

ſucco paratur, & clyſteribus contra ſupra recenſitum morbum ℥ ii. ſociatur. Nobis etiam ſimplicem, ac compoſitum ſyrupum ſuppeditat; ſimplex ℥ ij. vel ℥ iij. ad alvum leniendam, urinas, menſeſque ciendos præſcribitur; compoſitus vero, qui etiam Calabrenſis, & Vitæ longæ nuncupatur, ſic conficitur.

℞. Succi Mercurialis ℔ viij. Succi Borraginis & Bugloſſi ana ℔ ij. fiat colatura per linteolum forti expreſſione; coque deinde per horæ quadrantem, aſſidue ſpumam abiiciendo; fiat iterum colatura per manicham Hyppocratis, ac M. cum æ. q. Mellis albi: decocti, & diligenter deſpumati.

Præſto ſit ſequens infuſum antea paratum ſequenti ratione, nempe radicum Gladioli vulgaris ℥ vj. & rad. Gentianæ taleolatim inciſar. ℥ iv. in Vini albi optimi ℔ iij. Super cinerarium calidum per biduum infuſis, deinde linteolo abſque expreſſione colatis, infuſum ſucco herbarum prædicto, ac Melli miſceatur.

Omnia ſimul in ſartagine ebulliant, ſpumam diligenter abiiciendo, uſquedum ſyrupi admodum inſpiſſati ℔ viij. remaneant.

Syrupus hic ſingulari in pretio habetur adverſum ſtomachi hebetudinem, nec non adverſum omnes pulmonum morbos, hemicraniam, & vertiginem: alvum præterea ſubducit, ab iſchiade, ac rheumatico affectu præſervat, inflationeſque hydropem minitantes diſſipat; temperamentis tamen aduſtis, melancholicis, atque bilioſis neutiquam prodeſſe Garidelius expertus eſt.

Bina ex eo cochlearia cumulata tribus ante paſtum horis aſſumuntur, eoque per dies xv. etiam, juxta morbi exigentiam, uti poſſumus; nonnunquam vero ſingulis viii. aut x. diebus ſubſiſtere convenit, ut poſtea ſi opus ſit repetatur.

Verrucas hujuſce Plantæ ſucco illitas feliciter exſiccari Rajus teſtatur. Quod autem veteres de Mercurialis *maris* virtute ad maſculos, & *feminæ* ad puellas generandas memoriæ prodiderunt, nobis inter fabulas, ut abſolute falſum, reponendum videtur. Ab antiquis in pultibus Mercurialis uſurpabatur, noſtra tamen ætate, hoc alimenti genus a culinis omnino proſcribitur.

Lenitivo, & *Catholico*, aliiſque Compoſitis admiſcetur. Nonnulli hujuſce plantæ pug. j. in juſculo vitulino decoquunt, ac jejuno ſtomacho ad alvum laxandam epotant, aut folia cum panaria pulte pro infantibus ad eumdem ſcopum obtinendum, nec non ad eorumdem colicas affectiones avertendas decoquere pariter ſolent.

℞. Fol. Mercurialis & Malvæ ana Man. j. Ebulliant in aquæ ℔ ij. ad medias. Colaturæ adde Mellis Mercurialis ℥ j. aut ℥ ij. pro Enemate in alvi conſtipatione, Cakexia, ventriſque inflationibus.

M E S P I L U S.

SUb genericó Meſpili nomine nonnullæ veniunt arbuſculæ; nobis vero tres tantum in Officinis uſitatiores notæ ſunt, Meſpilus nempe vulgaris, Spinus albus, & Pyrachanta.

Meſpilus vulgaris, *Offic.* Meſpilus Germanica folio Laurino non ſerrato, ſive Meſpilus ſylveſtris, C. B. P. 453. Meſpilus vulgaris, I. B. 1. 69. Meſpilus, *Dod.* 801. Meſpilus vulgaris, ſive minor, *Park.* Meſpilus foliis integris, *Raii Hiſt.* 1460. Epimelis, *Theophr. & Dioſcor.* vulgo *Neſflier*, *Meſplier*, ou *Neſplier*.

Arbu-

Arbuſcula eſt, ſeu Arbor mediocris magnitudinis, trunco plerumque retorto, ramis duris, ſolidis, fractuque difficilibus. Folia magna ſunt, & Lauri vulgaris, aut Ceraſi foliis pene ſimilia, foliiſque Mali longiora, & anguſtiora, inferne lanuginoſa, atque alba ſuperne vero viridiora, tenuiorique lanugine obtecta, marginibus modo denticulatis modo non. Flores ſejuncti enaſcuntur magni, pluribus petalis obtuſis, roſaceiſque conſtantes, albi, aut dilute-rubri, in centro diviſi, florum Mali Cydoniæ æmuli, calyce multifido ſuffulti, ac tandem in fructum abeuntes, exiliorem Malum, aut Pyrum ſylveſtrem magnitudine æquantem, ſemirotundum, rubrum, aut per maturitatem rufeſcentem, hirſutum, carnoſum, acerbiſſimum, antequam matureſcat, terminatum ſpecie quadam coronæ a calycis apicibus efformatæ, quæ veluti umbilicum latum, & cavum ambit. Fructus hic Meſpillum nuncupatur: tunicam habet teneram, ſubſtantiam vero duram, albam, auſteram, quæ tamen matureſcendo emollitur, ſaporemque dulcem, vinoſum, adeoque gratum acquirit, ut ad ſecundas menſas exornandas inſervire commodiſſime poſſit. Quatuor, aut quinque oſſicula petroſa, dura, oblonga, gibba, ſuperficie inæquali prędita, ac ſub-rubra occludit, in quibus ſingulis oblongum ſemen occurrit.

Meſpilum ubique in hortis & Pomariis colitur; in Gallia autem ſponte creſcit in ſepibus, ac nemoribus in agro pręſertim Pariſienſi, & Montmoranciano. Niſi inſeratur, ut plurimum, ſpinis obducitur, exiguoſque fructus tantum ſuppeditat; culturę vero ope grandiores, exquiſitioreſque apparent. Optime inſeritur Pyro ſylveſtri, & Oxyacantho. Aprili, & Majo floret, fructus Septembri exeunte, aut ſerius perficitur, raro in arbore maturitate donatur; Autumno colligitur, quando nempe perfectam acquiſierit magnitudinem, tunc autem paleis circumfuſas probe emollitur, eſuque aptiſſimus efficitur.

Meſpilum plurimum phlegmatis, olei, ſaliſque acidi, terreſtris continet; hinc vim habet adſtringentem, ad Diarrhęas, Dyſenteriaſque ſiſtendas accomodatam. Sacchara, aut Melle conditur, vel ſuper paleas ad matureſcendum relinquitur, nocet enim ſtomacho, niſi probe emollitum fuerit. Meſpili ramuſculi tuſi, & aqua decocti ptiſanam largiuntur, quę ſupradictis in morbis feliciter uſurpatur. Scorderus hujuſce ſemina diuretica, & adverſum calculos aptiſſima eſſe putat, *hinc* eorumdem ℈j. infundi per noctem in Vini albi ℥ viij. & mane jejuno ventriculo repetitis vicibus propinari poteſt. Meſpilorum nondum maturorum decoctio, aut ejuſdem arboris folia optimum Gargariſma ſuppeditant adverſus Anginam, & gingivarum, ac dentium fluxiones. Cataplaſma quoque conficitur Meſpilis ſiccis, Nuce Moſchata, Caryophyllis, & Corallis parumper pulveratis, ſucco Roſarum permixtis, ac in vomitu regioni ſtomachi applicitis. Foreſtus fide dignus profecto Medicus teſtatur, Diarręas inveteratas, ac remediis fere omnibus reſiſtentes Meſpilorum uſu ſanatas quandoque vidiſſe.

Uſurpatur Meſpilum in Syrupo Myrti compoſito *Meſuæi*, & ejus folia in Unguento Comitiſſę a *Varignana* propoſito.

Oxyacantha, ſpina acuta vel alba, ſive ſpinus albus, *Offic.* Meſpilus Apii folio ſylveſtris ſpinoſa, ſive Oxyacantha, C. B. P. 454. Oxyacantha vulgaris ſive ſpinus albus, I. B. 1. 49. Oxyacanthus, ſive ſpina acuta, *Dod.* 751. Oxyacanthus, *Ger. Raii Hiſt.* 1458. Oxyacantha vera veterum, *Schwenckf.* Spinę Appen-

Appendix vulgaris, *Park.* Crategus foliis obtuſis bis trifidis *Linn. Hort. Cliff.* 188. vulgo *Epine blanche*, *Aubèpin*, *Aubèpine*, *Noble Epine*.

Radicem habet longam & alte in terram deſcendentem, truncum medio-criter craſſum, ſed firmiter ſolo adhærentem, ramoſum, duris, acutis, lignoque durioribus ſpinis obſitum, ſub-rubro, aut atro-cinereo, juxta variam ætatem cortice obtectum. Rami firmiſſimi, & flexibiles ita ſunt, ut ſub cultoris ſcure quamlibet figuram repræſentare poſſint. Folia Apii paluſtris foliorum figuram, ſaporemque viſcidum habent. Flores vero fragrantiſſimi, pedunculis fere pollicem cum dimidio longis, atque albis, acervatim adnaſcuntur, quinque petali ſunt, roſacei, ac ſtaminibus ſub-rubris, ut in Pyro donati. Fructus boceis Myrti grandiores, rotundi, per maturitatem rubri, ad inſtar umbellæ pendentes, nigrumque umbilicum geſtantes, molli glutinoſa, ac ſub-dulci ſcatent pulpa, & unum, aut bina dura, & alba oſſicula occludunt, ſi unam tantum, rotundum eſt, ſi autem bina, interna ex parte, parvam, & curvam oſtendunt cavitatem, qua ſimul junguntur; figura variant, communior vero orbicularis eſſe ſolet: haud raro tria in uno, eodemque fructu conſpiciuntur.

Ubique Arbuſcula hæc tam in calidis, quam in frigidis regionibus, præſertim in ſepibus juxta vias occurrere ſolet, quocumque ſolo, aut climate delectatur: Majo floret, aeremque grato florum odore læte perfundit; fructus Septembri matureſcunt, atque deciſis foliis Hyeme exeunte pertinaciter ramis adhærent, & avibus, ac præcipue merulis, & turdis nutrimentum ſuppeditant.

Spinus albus ob ramorum denſitatem, & ſpinarum acutiem, ac rigiditatem pro ſepium vivarum uſu aptiſſimus eſt, neque enim frigore læditur, neque radicibus largius, quam par eſt, dilatatis ſolum occupat, neque diuturnum agricolis laborem, ut Prunus ſylveſtris afferre ſolet. Arbuſcula hęc quoque apta præ ceteris eſt ad ſepes conficiendos, quę ope cultri variis ad ornatum figuris donantur. Lignum duritie, & æqualitate excellit, Buxo immediate ſuccedit, & magni habetur in operibus torno elaboratis.

Plures Spini albi ſpecies reperiuntur fructibus grandioribus, ſub-acidis, que *Azerole* nuncupantur, Meſpilus enim Aronia a noſtro Spino albo, niſi baccarum magnitudine, atque ſapore diſtat. Ad delitiam in hortis colitur, uti & Spinus albus duplici flore.

Arbuſcula hęc Analyſi Chymica plurimum liquoris acidi, parum ſpiritus urinoſi, nihil ſalis volatilis concreti, multum vero terrę atque olei largitur. Hinc vero ſimillimum eſt, Spinum album ſale, corallino ſali proximo, pauco ſale Ammoniaco permixto ſcatere, a quo adſtringendi, & diarrhęas, fluxuſque ſanguineos ſiſtendi in eo facultas emanat. Florum Spini albi aquam ſtillatitiam, aut ſpiritum, floribus iiſdem una cum Vino maceratis, ac diſtillatis, elicitum, Pleuriticis, & Colica affectione laborantibus plurimum ſolatii afferre poſſe Tragus aſſerit. Idem Tragus, Matthiolus, & alii fructum inter adſtringentes ad quoſcumque fluxus ſiſtendos dicatum enunciant, quod etiam innuere videtur Lobellius, dum ait, hujuſce ſaporem nonnihil aſperi, & adſtringentis pręſeferre, quod ad fructum nondum probe maturum refertur, quum e contra fructus maturi tali, ac tanta dulcedine, ac viſcoſitate polleant, ut Anguillara deceptus ſit, aſſerendo, eos eſſe laxantes. Rajus vero cum Botanicis omnibus teſtatur, horumce fructuum aquam diſtillatam,

aut

Digitized by Google

aut exſiccatorum pulverem, aut infuſionem ex Vino, ſabulum, & calculos, e renibus, & veſica depellere.

Pyracantha, *Offic.* Oxyacantha Dioſcoridis, ſive Spina acuta Pyri folio, C. B. P. 454. Pyracantha quibuſdam, J. B. 1. 51. Meſpilus aculeata Amygdali folio, J. R. 5. 652. Oxyacantha Theophraſti. *Ger.* Rhammus tertius Dioſcoridis, *Lob. icon.* 182. Pyracantha, *Park. Raii Hiſt.* 1459. Pyracantha pyraſtri folio, *Adv. Pen. & Lob.* vulgo *Buiſſon ardent*, *arbre de Moyſe*.

Species eſt Spini albi, ſive arbuſcula ſpinoſa, cortice ad nigrum accedente, ramis, acutis ſpinis, armatis, ex quibus aliæ pollicem æquant, aliæ vero breviores ſunt ſurſum plerumque deſinentes. Folia quoquomodo Pyraſtri, aut Amygdali, aut etiam Arbuti folia ſimilantur, ex quibus alia oblonga ſunt, ac nonnihil acuta, alia ferme rotunda, ambitu venuſte ſatis denticulato, lævia in ramis inferioribus præſertim ſita; in ſuperioribus autem quandoque lanuginoſa, ac penitus colore illo viridi luceſcente deſtituta, e ſuperna facie in aliis apparente. Flores e luteo ſub-rubri pluribus roſaceis petalis donantur. Fructus Spini albi fructibus ſimiles rotundi ſunt, aurei ad rubrum accedentes, racematim collecti, corona quadam ornati, ſub-acidi, ac quatuor aut quina luteo-alba, triangularia, & parumper luceſcentia ſemina occludentes.

Arbuſcula hæc ſponte creſcit in ſepibus Provinciæ & Italiæ. Alibi etiam in hortis ad ornatum colitur, tam in plano, quam ſerie, atque ordine muris applicata, ſemper enim vireſcit, nec fructus Hyeme dimittit: Majo autem flores ſuppeditat, ejuſque baccæ Autumno matureſcunt, quas pueri in delitiis habent, præſertim probe maturæ; eodem ſapore, iiſdemque, ac Spini albi baccæ proprietatibus donantur, ab agricolis vero *Senelles*, aut *Sinelles*, & in Occitania *Pommettes de Paradis* nuncupantur. Creditum fuit, Arbuſculam hanc, fuiſſe Dumum, ex quo Deus Moyſi apparuit, eique præcepit, ut calceamenta deponeret, eo quod ad terram ſanctam perveniſſet, atque hac potiſſimum ratione fructum perpetuo in arbore permanere; idem quoque a nonnullis ad Spinum album refertur.

Fructus Pyracanthæ adſtringens eſt, & ad fluxus ventris ſiſtendos dicatus, hinc facile Spini albi fructibus ſubſtitui poteſt.

MILIUM.

DUæ Milii ſpecies in Officinis pro uſu Medico diſtinguuntur, Minus nempe, & Majus Sorghum vocatum.

MILIUM vulgare, *Offic.* Milium ſemine luteo, vel albo, C.B.P. 26. J.B. 2. 446. *Dod.* 506. Milium aureum, & album, *Caner.* Milium vulgare album, *Park.* Milium, *Ger. Raii Hiſt.* 1251. vulgo *Petit Millet ou Mil commun*, *jaune ou blanc*.

Radices numeroſæ, fibroſæ, fortes, albicantes plures emittunt caules, aut culmos mediocris craſſitiei, nodoſos, duos aut tres pedes altos, folia vero ampla, & pollice latiora, Arundinis foliis ſimilia, craſſa lanugine obtecta, præſertim qua culmum tegunt, tandem, dum ſenſim expanduntur, tactu lævia, & expolita. In ramulorum ſummitatibus faſciculatim flores enaſcuntur plerumque lutei, quandoque ſub atri, tribus ſtaminibus conflati, quæ, e centro calycis ut plurimum bipetali, exeunt. Deciduis floribus ſuccedunt ſe-

Digitized by Google

mina rotunda aut ovalia, lutea aut alba, dura, lucentia, in quibuſdam exilibus & teneris veluti baccis a florum calycibus efformatis clauſa.

In agris ſeritur Planta hæc, creſcitque in ſolo ſabuloſo, umbroſo & humido, terramque expoſcit mobilem, atque levem, ſatis vero pinguem, atque humectatam. Milium enim a terra ſicca, & cretacea omnino abhorret. Aptior ad hoc ſerendum, tanquam temperatior, tempeſtas Verna eſſe ſolet: communiter vero exeunte Martio terræ committitur. Hoc commodi agricolis præſtat, quod ſcilicet ex eo quatuor, aut quinque ſextaria, ad integrum jugerum ſeminandum ſufficiant, neque enim probe excreſceret, ſi ſpiſſius ſereretur. Trium menſium intervallo perfecte matureſcit, magnumque in ſegetum penuria ſubſidium affert, adverſum enim quamcumque aeris intemperiem reſiſtit, meſſiſque conſtanter in promptu eſſe ſolet, quum ſterilitate, aut aliarum frugum egeſtate cruciamur.

Etſi Botanici omnes Milium album cum luteo confundant, ac niſi varietate differre aſſerant, tamen quamdam eſſe diſtinctam ſpeciem a Rajo exiſtimatur; non enim colore tantum diſcrepare ait, verum etiam magnitudine, florum eruptionis tempore, ac ſpica; Luteo namque elatius eſt, ad altitudinem duorum vel trium cubitorum excreſcit, præterquamquod culmos habet craſſiores, majorique nodorum numero interſitos, ſpicam magis curvam, magiſque albicantem, quæ ſerius expanditur, Julio ſcilicet ad exitum properante.

Milium plurimum olei, parumque ſalis volatilis eſſentialis continet. Semen vero alimentum quibuſdam regionibus utiliſſimum ſuppeditat; excorticatur, lacteque decoquitur, uti Oryza, cum qua communes habet facultates. Milium temperans eſt, refrigerans, & anodynum, morbis pectoris, tuſſique convenit antiquæ, & ſanguinis nimium motum compeſcit; alvum vero quandoque nimium adſtrictam reddit, flatus concitat, nec adeo facile concoctioni favet, hinc ex eo panis numquam, niſi anno ſterilitatis conficitur. Ex eodem in Italia una cum lacte placentæ conficiuntur, quæ optimæ quidem ſunt, ſi adhuc calidæ, & recentes comedantur, glutinoſæ vero, & ingratæ, ſi forte veteraſcant. Ad extranea corpora negligenter deglutita, v. g. acus, vitrique fragmenta e corpore eliminanda, optima eſt Milij farina pultis forma.

Quoad Milij Medicum uſum, Auctores omnes conveniunt, ejus decoctionem, diureticam, & diaphoreticam eſſe. Decoctio hæc eadem cum Vino mixta celebrem *Divi Ambroſii decoctionem* conſtituit, Vini albi ℥ ij. cum prædictæ ℥ iij. permixtis. Ad ſudorem in tertianis aliiſque intermittentibus febribus conciliandum, & ad Variolarum, & Morbillorum eruptione adjuvandam in uſum revocatur: Nonnulli addunt Scabioſæ, & Fœniculi radices cum Paſſulis. Milij farina Cataplaſmate anodyno, & reſolvente uſurpari poteſt. Milium fractum, torrefactum, ſale decrepitato mixtum, & ſacculo concluſum; aptiſſimum eſt ad dolores, humore viſcido in partibus ſtagnante, progenitos, tam in capite, quam infimo in ventre, aliiſque partibus ſedandos, dummodo ſacculus probe calidus applicetur. Notum denique eſt, Milium, ad parvas aves, pullos præcipue, & columbos veſcendos, uſitatiſſimum eſſe.

℞. Milij, Paſſularum, & Ficuum pinguium ana ℥ ß. Coque in aquæ ℔ iij. ad ℔ ij. Fiat colatura abſque expreſſione; cyathus calidus exhibeatur,

ac

ac per intervalla repetatur, ut ſudor, & urinæ blande cieantur.

Milium Indicum, Melica ſive Sorghum, *Offic.* Milium arundinaceum ſubrotundo ſemine, Sorgo nominatum, C. B. P. 26. Sorghi, J. B. 2. 447. Melica ſive Sorgum, *Dod.* 508. *Park.* Sorgum, *Ger.* Panicum indicum, *Geſn. Hort.* Sorgum ſeu Milium indicum, *Raii Hiſt.* 1252. Sagina vel Panicum Loculare, *Quorumd.* vulgo *Grand Millet noir, Blè barbu, ou Sorgo.*

Radix e craſſis, robuſtiſque conſtat fibris, quæ huc illuc in ſolo profunde immerguntur, ut culmi ab ipſis ſuffulti facilius ventorum impetui reſiſtere poſſint, plures autem culmos emittit arundinaceis ſimiles, ad octo, decem, & quandoque tredecim pedum altitudinem, digitum craſſos, ſubnigros, firmos, nodis diſtinctos, medulla alba, & ſubdulci, adinſtar Sambuci repletos, rubro colore, matureſcente ſemine, infectos. E ſingulis nodis folia exeunt cubitalia, tres vel quatuor digitos lata, arundinaceis æmula, extremo acutis denticulis armato, qui ſi contraria vice tangantur, digitos lædunt. Summis culmis flores erectis faſciculis, pedem circiter longis, quatuor aut quinque pollices latis apparent; exigui autem ſunt, flavi, oblongi, pendentes, pluribuſque ſtaminibus e bipetalo calyce exeuntibus conflati. Hiſce ſuccedunt numeroſa ſemina Milio, aut ſeminibus Cannabis vulgaris duplo craſſiora, fere rotunda, aut ovalia, ut plurimum ſubrubra, aut atrorubra, raro albida, aut flava, duplici capſula obvoluta, quum vero ſuccutiuntur, pedunculos, craſſaque filamenta relinquunt, quibus ſcopulæ conficiuntur.

Univerſa Planta vere Arundini, non minus figura, quam magnitudine ſimilatur, ita, ut ager, in quo ad juſtam altitudinem excreverit, Arundinibus ſatum e longe appareat. Sorgum præ omnibus Panici, & Milij ſpeciebus excellit, & ſolum pingue, & humidum amat, hinc in ſolo hiſce præſertim qualitatibus prædito quandoque ſeritur, ut videlicet nimiæ fertilitatis exceſſus corrigatur. Ab Indiis in Hiſpaniam, Italiam, aliaſque calidas regiones, in quibus præcipue colitur, primum allatum fuit; inter Æſtatis grana enumeratur, Autumno matureſcit, & Panico ſapore, ac proprietatibus ſatis ſimile deprehenditur. Eo volatilia, & animalia veſcuntur, nec non panis conficitur friabilis rudis, ac nullius fere nutrimenti. Generaliter, in regionibus calidis ad pullos, & columbos magis, quam ad alendos homines uſurpatur. Cæſalpinus rem refert prorſus miram, quod ſcilicet, ſi forte Boves plantam hanc adhuc viridem comedant, inflentur, ac emoriantur, ſi vero ſiccam, iiſdem proficere.

Milium Indicum alterum quoque invenitur, quod a præcedenti, niſi planiore, albiſſimo, ac adinſtar Orobi craſſo grano differre ſolet: utrumque eoſdem in uſus revocatur. Verum quamvis Sorghum ad volatilia, & animalia ſaginanda ſolummodo inſerviat, nihilominus ab agricolis Italis ob ejus facilem vegetationem, ad diuturnum in tritici culturam laborem vitandum, ſeritur, paniſque niger difficilis concoctionis, adſtringens, ac ferme nullum nutrimentum ſuppeditans eo conficitur. Medulla ex ejus culmis elicita adverſus ſtrumas remedium paratur magnopere a Matthiolo commendatum, cujus deſcriptio obſervari poteſt in *Generali Plantarum Hiſtoria* Joannis Bauhini *Tom.* 2. *pag.* 448. Idem Auctor felici quidem cum ſucceſſu proponit florum hujuſce Plantæ ℞. ℥j. in cyatho Vini rubri infuſa, ac mane jejuno ſtomacho pluries repetenda in nimio menſium profluvio; eadem

Digitized by Google

quoque doſi capſulas granum obvolventes pulveratas, ac vitello ovi infuſas adverſus Diarrhæas, Dyſenteriaſque præſcribit.

MILLEFOLIUM.

UNa ſolummodo Millefolij ſpecies in Officinis plerumque cognoſcitur; vulgatior videlicet, ac flore albo, eamque tantum deſcribendam aſſumimus.

Stratiotes, ſive Militaris herba, Achillea, *Offic.* Millefolium vulgare album, C. B. P. 140. Millefolium Stratiotes pennatum terreſtre, J. B. 3. 136. Millefolium, ſeu Achillea, *Dod.* 100. Militaris, ſive Millefolium flore albo, *Adv. Lob.* 333. Stratiotes millefolia major, *Lugd. Hiſt.* 769. Millefolium vulgare, *Trag. Park.* Millefolium terreſtre vulgare, *Ger.* Achillea ſideritis, *Dioſcor.* Achillea foliis pinnato-pinnatis, *Linn. Flor. Lappon.* 243. Myriophyllon, ſive Chiliophyllon, Græcorum, Panaces heracleon, Lumbus ſive ſupercilium Veneris, Carpentaria, *Quorumd.* vulgo *Millefeville, herbe au Charpentier ou herbe a la Coupure.*

Huic radix eſt lignoſa, fibroſa, ſubrubra, ac ſerpens, quæ caules propellit numeroſos, ad pedis, aut pedis cum dimidio altitudinem, etſi minutos, ſatis tamen rigidos, cylindraceos, ſtriatos, hirſutos, ſubrubros, medulla inſtructos, ſummitatibus ramoſis. Folia in coſta locata, minutim inciſa, Chamomillæ folia quodammodo æmulantur, ac rigidiora ſunt, avium plumas referentia, odore gratiſſimo, ſapore acliuſculo. Summis ramis flores progignuntur umbellis, aut faſciculis admodum conſtrictis, atque rotundis, quorum unuſquiſque exilis eſt, radiatus, albus, aut dilute-purpureſcens, odorus, & calyce fulcitur cylindraceo, oblongo, ac ſquammoſo: Hiſce parva ſemina ſuccedunt.

In omnibus fere locis, utpote vulgatiſſima luxuriat Planta hæc ſecus vias, in locis incultis & ſiccis, cæmeteriis, & pratis: Majo, Junio, totaque Æſtate floreſcit. Nonnulli Millefolium flore purpureo peculiarem ſpeciem exiſtimant; etſi minus vulgaris ſit, præter florum colorem a præcedenti vix differt, nihil aliud ergo eſſe poteſt, niſi varietas Millefolij vulgaris flore albo.

Millefolium acriuſculum eſt, amarum, aromaticum, chartamque cæruleam rubro colore inficit. Salis naturalis terreſtris acida pars ab aliis principiis per hujuſce Plantæ texturam ſejuncta, cum aliis terreſtribus particulis, ſal aluminoſum, pauco oleo eſſentiali ſociatum conſtituere videtur. Analyſis vero Chymicæ ope plures acidi liquores, magna terræ portio, nihil vero ſalis volatilis concreti, ac ſpiritus urinoſi parum e Millefolio eliciuntur: hinc planta eadem inter vulnerarias, reſolventes, adſtringenteſque recenſetur. Interior, ac exterior hujuſce uſus valet ad omnes hæmorrhagiæ ſpecies ſedandas, aut ejus infuſione, aut decoctione; aut contuſa, vulneribus, & inciſionibus appoſita, unde ejus *Charpentariæ*, denominatio emanat, ea ſcilicet Ciſarii, aliique familiariter utuntur, quam quidem denominationem communem habet cum aliis plantis, ſanguinem ſiſtendi vi præditis, Brunella nempe, Conſolida majori, Anacampſeros &c. Millefolium utiliſſimum eſt adverſum hæmorrhoides, fluoreſque albos excedentes. Ejus ſuccus mirabiliter ulcera interna detergit, ac præ aliis pulmonum Vomicam. In hæmorrhagiis, ventris fluxibus, ac urinæ incontinentiis hujuſce Plantæ Manipar-

parvus juſculo infunditur, aut in aqua ferventi ad modum Theæ; ejuſdem miros effectus in omnibus prædictis caſibus experientia teſtatur. Advertant porro Mulieres, & Virgines hæmorrhoidali fluxui deditæ, ne hoc ipſo remedio longius, quam par eſt, abutantur, quandoque enim menſium ſuppreſſionem hæmorrhoidibus laborioſiorem progignit. D. Chomelius *in Tractatu de Plantis uſitatioribus* aſſerit, pluries cum ſucceſſu ſuccum Millefolij exhibuiſſe cum ſucci Urticę æ. q. pro binis doſibus, horę intervallo ad hęmorrhagiam, ab aliqua vaſis ſanguinei ſeſe in inteſtinis exonerantis ruptura obortam, ſiſtendam: potioni vero huic forti ejuſdem plantę decoctione parato Enemate occurrebat. Eodem in morbo propinari poteſt Millefolij pulvis ℈ ij. bucellatis adſtringentibus admiſcenda. Tabernę-Montanus aſſerit, aquam diſtillatam Millefolij adverſum Epilepſiam, & Vinum, aut Hydromel hac Planta paratum adverſum omnes irregularium fluxum ſpecies valere. S. Pauli teſtatur; mulieres gravidas a ſe ipſo cognitas abortum pręcaviſſe ejuſdem decoctionis uſu. Millefolij ruditer contuſa folia, atque in aurium oſtio immiſſa ſępe ſępius dentium dolorem ſedant. Aquę Vulnerarię, Balſamo polycreſto *Bauderoni*, Mundificativo de Apio dicto, Martiato, nec non alicui alio Emplaſtro adſtringenti Millefolium ſociatur.

℞. Millefolij p. ʒ ij. Succi Plantaginis ℥ vj. M. pro potione, quę tepida propinetur, quęque iterum de die repeti poteſt adverſum ſputum aut vomitum cruentum.

℞. Succi Millefolij ℥ jv. Sacchari ℥ j. M. pro potione, quę tepida mane jejuno ſtomacho propinetur contra immodicum menſium fluxum pluries repetenda.

MOMORDICA.

INter plantas Balſaminę nomen pręſeferentes, MOMORDICA *Balſamina mas* in Officinis vocata, toto cœlo diſcrepans a Balſamina vulgari genus conſtituit.

Balſaminas mas, Pomum mirabile ſeu Momordica, *Offic.* Balſamina rotundifolia repens ſive mas, C B. P. 306. Balſamina cucumeraria, J. B. 2. 251. Momordica vulgaris, J. R. 5. 103. Charantia, *Dod.* 670. Balſamina ſive Pomum mirabile vel Hiroſolymitanum, *Trag.* 898. Momordica, *Caſtor. Dur.* 61. Balſamina mas, *Ger. Park. Camer. Raii Hiſt.* 647. Cucumis puniceus, *Cod. Hiſt.* Balſamina mas fructu puniceo, & Momordica fructu luteo rubeſcente, *Hort. Eyſt.* Garantia ſive Charantia; Mamortica, viticella, Balſamina cucumerina, ſeu Pomifera, Herba Laſſulata, *Quorumd.* vulgo *Pomme de Merveille, Balſamine male ou rampante.*

Radicem habet parvam, fibroſam, ſex menſium ſpatio in ſolo perdurantem, caules vero ſarmentoſos, ad duorum, vel trium pedum altitudinem, ſeſe elevantes, ſatis exiles, anguloſos, ſtriatos, qui capreolis ab unoquoque folio emiſſis, veluti totidem manibus, propius implantatis perticis adhærent, ac ſuſtinentur. Folia Brioniæ, aut potius Vitis foliis ſimilia ſunt, exiliora tamen, elegantius inciſa, læte viridia, expolita, caudiſque fere pollicem, aut pollicem cum dimidio longis adhærentia, ſapore amariuſculo & acri. Ex foliorum alis flores enaſcuntur pelviformes, ad centrum uſque quinquifidi, alii ab aliis quandoque ſejuncti, luteo-albeſcentes, flavis

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMAN.

ſtaminibus donati, quibus fructus ſuccedunt oblongi, rotundi, adinſtar Cucumis, plus, minuſve parte media turgeſcentes: fructus vero hi neutiquam pulpoſi, vi quadam elaſtica, ſponte aperiuntur, atque cavitas inde conſpicitur pluribus ſeminibus referta, Cucurbitæ ſeminum magnitudine, magis longis, quam latis, atro-rubris, leviter crenatis, ac membranula obvolutis.

Planta hæc in hortis colitur, faciliuſque creſcit in Italia, regionibuſque calidis, quam in Germania, atque Anglia, in quibus plerumque Auguſto ſolummodo floribus decoratur, ac fructus raro admodum, ac ægre matureſcunt.

Momordica, tanquam vulneraria, & anodyna potiſſimum uſurpatur, vulneraria autem adeo, adeoque balſamica exiſtimatur, ut per excellentiam Balſamina nuncupetur. Fructus maturus, demptis ſeminibus in Oleo aut Amygdalarum dulcium, aut Olivarum per quam optimo infunditur; vas per menſium ſpatium Soli exponitur, aut B. M. immittitur; ſicque excellens remedium conficitur adverſus tendinum puncturas, nec non ad vulnerum inflamationes, hæmorrhoides, mammarum ſciſſuras, perniones, adustionem, anique procidentiam avertendam aptiſſimum. Mulieres quoque ulceribus in Utero, aut Vagina laborantes linimenti, aut injectionis forma Balſamum hoc mirabiliter ſolatur. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria prima anno 6. & 7. pag. 99.* extat obſervatio celebris Georgii Valkameri, qui aſſerit, in partu difficili Balſaminæ Oleum prædicta ratione paratum ſæpe ſæpius ſecundo quidem cum ſucceſſu ℥. j. cum anodynis ſociatum, Enematis forma præſcripſiſſe, partibus generationi dicatis, unguento, ejuſdem fructus pulpa, butyro permixta, confecto, ſimul illinitis, ſicque ſedato dolore, relaxatiſque partibus fœtui feliciter exitum procuraſſe. Hoc idem Linimentum poſt balneorum uſum pluries repetitum, optimum eſſe remedium contra ſterilitatem alii teſtantur.

℞. Fol. Malvę aut Althęę Man. j. In Lacte ebulliat, aut in aqua communi, reducaturque ad ℔j. Colaturę adde Vitella Ovorum N. ij. atque Olei Balſaminę ℥ j. pro Clyſtere adverſus tormina violenta partum difficilem antecedentia.

MORUS.

Duę tantum Mori ſpecies in Officinis notę ſunt, Nigra, atque Alba. Morus nigra, Mora Celſi, Mora Celſa ſive excelſa, *Offic.* Morus fructu nigro, C. B. P. 459. Morus nigra, J. B. 5. 118. *Cord.* Morus, *Dod.* 810. *Brunſ. Trag. Matth. Ger.* Morus nigra vulgaris, *Park. Raii Hiſt.* 1429. Morus rubra, *Anguill.* vulgo *Meurier noir*.

Radicibus donatur numeroſis, magnis, robuſtis, parum profundis, late ſeſe expandentibus: Caudex craſſiſſimus eſt, tortuoſus, nodoſus, cortice craſſo, rudi, & admodum flexibili tectus: lignum durum, firmum, luteumque centrum verſus: folia adinſtar manus lata, fere rotunda, nonnihil acuta, aliquando Vitis folia ſimilantia, ſinuoſa, denticulato ambitu, aliquantiſper dura, tactuque rudia, hirſuta, guſtu ſubdulci, ac viſcoſo, defectu Mori albę ad Pſombyces veſcendos uſurpata: florum receptacula nullo fructu ſubſequuta, virideſcentia, lanuginoſa, plurimos efferentia quadripetalos flores, nonnullis ſtaminibus e centro ſeſe elevantibus. Fructus

Morum

Morum nuncupatur, ſejunctis in locis ex eadem arbore progignitur; primum viride, auſterumque eſt, poſtea rubicundum, acidum, ac adſtringens, brevi adnexum pedunculo, fructu Rubi majus, magiſque oblongum, rotundiorique ſemine præditum, demum maturefcendo nigrum, ac ſucco viſcoſo, & dulci turgidum, veluti ſanguine manus, ac labra inficiens. Aſſerit Matthiolus, fructum prædictum ad maturitatem perductum, mediocrem nihilominus auſteritatem detinere: occludit autem ſemina fere rotunda.

In hortis arbor creſcit, ac Johanne Bauhino obſervante, Sol vim ſuorum radiorum in hanc potentiſſime exerit, & revera ſtatim, ac folia pullulare incipiunt adeo vehementer propelluntur, ut opus omne, quodam etiam cum ſtrepitu, ut adnotavit Plinius poſt Theophraſtum, in ſola nocte exequatur. Antiqui Morum ſapientiorem, prudentioremque præ aliis arborum ſpeciebus appellabant, frigore enim præterlabente omnium noviſſima gemmas edit, dum e contra Amygdalus inter domeſticas arbores ſtultior nuncupatur, eo quod ſcilicet ad flores eliciendos nimium ſollicita ſit. Morus præterea omnium prima folia dimittit.

Morum nigrum ad alimentarium uſum, atque medicamentarium uſurpatum plurimum olei, phlegmatis, ſaliſque eſſentialis continet: ante maturitatem deterſivum, adſtringens, ac ulceribus, aliiſque faucium morbis dicatum cenſetur; maturum vero humectans, refrigerans, ventrem laxans, pectus demulcens, ac expectorationem promovens. Rob, & Syrupus ſimplex; Rob, & Syrupus compoſitus eodem conficiuntur. Rob ſimplex *Diamorum* dicitur, ſuccoque Mori, ac Melle paratur; ejus vero cochlear cumulatum in aquæ cyatho infuſum ad faucium, & thoracis acredines emolliendas, nec non ad calorem in ardentibus febribus compeſcendum propinatur. Rob compoſito adduntur Omphacium, Myrrha, & Crocus. Syrupus eademmet ratione conficitur, Melli tantum Saccharum ſubſtituendo; a Cordo vero Mororum, fructuum Rubi, & Idæi Rubi, Fragorum ſucco, & Melle conficiebatur. Prædictus fructus probe maturus menſis apponitur, refrigerandi vim habet, nullum fere nutrimentum ſuppeditat, ſtatimque in ventriculo corrumpitur, hinc hujuſce viſceris debilitate, atque relaxatione laborantibus omnino interdicendus: neceſſe eſt etiam curare, ut ante Solis ortum colligatur, araneis enim aliiſque inſectis diurnis horis ſupervenientibus, ac ex ſeſe eo nutrientibus, ova deponunt, unde veneficorum morborum cohors emanare ſolet, prćterquamquod obſervatur, regiones hac fructuum ſpecie feraciores malignis, ac peſtilentialibus morbis præ aliis eſſe conflictatas. Foliorum, & corticis Mori decoctionem dentium dolorem ſedare Gargariſmatis forma a Schordero aſſeritur, a nonnullis vero excellens topicum adverſum aduſtiones, iiſdem foliis cum aceto tuſis, proponitur. Hujuſce denique arboris cortex, & radix, tanquam vermifuga in pulveribus, aliiſque contra vermes compoſitis uſurpantur.

℞. Aquę fontis, aut Seri Lactis ℔ j. Criſtalli mineralis ʒ j. Syrupi Diamoron ℥ j. M. pro Gargariſmate refrigerante.

℞. Corticis Mori, Radicum Filicis feminę, ſummitatum Tanaceti, & Corallinę ana ʒ ß. Ætiopis mineralis ʒ ij. M. f. p. ac Syrupo Abſinthii conſocietur, ut Opiata vermifuga conficiatur a ℈ j. ad ℈ ij. mane jejuno ventriculo repetitis vicibus uſurpanda.

Morus alba, *Offic.* Morus fructu albo, C. B. P. 459. Morus alba, I. B. 1. 119.

Digitized by Google

Morus candida, *Dod.* 810. Morus fructu albo minori, ex albo purpuraſcente, I. R. H. Morus alba, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1429. vulgo *Meurier blanc*.

Radices habet Moro nigra majores, magiſque expanſas, arborque altius excreſcit; folia oblonga ſunt, anguſtiora, teneriora, denticulata, adinſtar foliorum Vitis quandoque inciſa; eleganter adeo juxta Joannem Bauhinum, ut floribus Liliorum Coronę Galliarum, quamtumvis excellenti Pictore delineatis, anteferenda videantur. Quamplurima apparent florum receptacula pedunculis adnexa longiuſculis in pręcedenti deſcriptis ſimilibus. Fructus albi, aut purpuraſcentes ſunt, dum matureſcunt, exiles, ſapore dulci, ferme melleo juxta Matthiolum, ſed revera ingrato, & inſipido.

Generaliter Morus locis calidis, ſabuloſis, maritimis, regionibuſque planis delectatur. Plinius obſervat, Moros in montibus nunquam fuiſſe conſpectas: in regionibus tamen frigidis excoli haud incommode poteſt, creſcit enim facillime in Anglia. Sero flores emittit, at fructus prompte matureſcit, citius autem, tardiuſque juxta variam loci temperiem. Diutiſſime vivit arbor hæc, ejuſque lignum compactum, ac ſolidum in aqua, non ſecus ac Quercus obdureſcit.

Morus alba, nigra omnino tenerior, delicatiorque eſt, fructu excepto inſipidiore, & ad nauſeam excitandam, quam ad nutriendum, ob ingratum ſaporem magis apto: falſo creditum fuit, ortum duxiſſe, eo quod Mori nigræ rami Populo albæ inſerti fuerint. Mori albæ folia inciſa ſunt, uſquedum arbor adoleſcit, ac puſilla eſt, quum vero ad perfectum incrementum pervenerit, integra plane ſunt: utpote teneriora, ac delicatiora pro Bombycum alimento ſollicite exquiruntur. Cęſalpinus, arborem hanc fuiſſe aliquando exoticam in Italia, uti & Bombyces, exiſtimat. Hiſce diebus famigeratiſſima ubique eſt, in Hiſpania præcipue, Gallia, & Italia colitur, ſolerter vero in agris Occitaniæ, Provinciæ, Delphinatus, Auguſtæ Taurinorum, & alibi, ad ſupradicta animalcula veſcenda, quæ magnum proventum afferre ſolent, ac Mori albæ folia, præ aliis, amant; quum autem ab humiditate plurimum læduntur, non modo antiqua recenter collectis anteponenda ſunt, verum etiam curatur, ut mane decerpantur, quum ſcilicet ros a radiis Solaribus conſumptus penitus fuerit, aut ſi forte humida ſint, antequam Bombycibus exhibeantur, ab iis humiditas omnis diligentiſſime arcenda eſt.

Fructus Mori albæ nullum in Arte Medica aut pro alimento uſum habent, eorum ſapor, uti jam obſervavimus, fatuus, ac inſulſus eſt, & ad ſtomachum turbandum magis, quam grate afficiendum idoneus. Cortex, & radix ejuſdem, ut de Mori nigræ cortice, & radice innuimus, vermes enecandi vim habent.

M O S C A T E L L I N A.

HUjuſce generis, a D. Tournefortio poſt Joannem Bauhinum, inſtituti una tantummodo Planta in Officinis cognoſcitur.

MOSCHATELLA, *Offic.* Ranunculus nemoroſus Moſchatellina dictus, C. B. P. 178. Moſchatellina foliis Fumariæ bulboſæ, I. B. 3. 206. Ranunculus minimus Septentrionalium herbido muſcoſo flore, *Lob. icon.* 674. Ranunculus nemoroſus Moſchatella dictus, *Park. Raii Hiſt.* 684. Moſchatella, *Cord. Thal. Camer.* Radix cava minima viridi flore, *Ger.* Fumaria bulboſa minima, *Tabern.*

bern. icon. Adoxa, *Linn. Hort. Cliff.* 153. Muſcatella, Moſcatellina, Alabaſtrites, Denticulata, Tuberoſa minima, *Quorumd.* vulgo *Moſcatelline, Herbe du Muſc ou herbe muſquée.*

Radice donatur pollicem circiter longa, admodum craſſa, quibuſdam parvis obtecta ſquammis, dentis canini figuram habentibus, intus cavis, ſucco refertis, abſque ullo manifeſto ſapore, aut guſtu ſub dulci, ſuperne autem quamplurimas fibras, plus, minuſve minutas, albas, ac longas propellit, a quibus, ſub ſolo late ſerpendo, enutritur. Ab ea binæ aut tres elevantur caudæ, longitudine manum æquantes, minutæ, molles, delicatæ, dilute virides, foliaque ſuſtinent, adinſtar foliorum Fumariæ bulboſæ inciſa, & glauca, ea inter pedunculus exit foliis neutiquam elatior, ac in ejus vertice quinque locantur parvi flores, herbidi, ac monopetali, pluribus exiguis, luteiſque ſtaminibus centrum occupantibus: omnes hi flores ſimul juncti cubum repræſentant; in parte vero floris inferna bina oppoſita foliola, duobus brevibus adnexa pedunculis conſpiciuntur; folia autem, floreſque prædicti humida tempeſtate Moſchi odore fragrant. Deciduo flore, vietus, ac ſucculentus fructus ſuccedit, ſemina quatuor lini ſeminibus æqualia plerumque coercet; odorem quoque, ſaporemque Fragorum per maturitatem habere dicitur, antequam vero matureſcat, acidulus, poſtea fere acer apparet.

In ſepibus umbroſis creſcit planta hæc, inter dumeta, & ſub arboribus in ſolo levi, ac ſabuloſo; agri Pariſienſis incola exeunte Martio, aut Aprili ineunte floreſcit; ſtatim ac flos evanuit, folia diu neutiquam in terræ ſuperficie perdurant, cito enim planta hæc ad interitum properat. Quum autem fructus pulpa molli, ac ſucculenta componatur, inter Bacciferas proprie dictas recenſeri poteſt: Plurimum olei, & phlegmatis, parumque ſalis eſſentialis continet. Radicis vis detergens, vulneraria, ac reſolvens tribuitur: raro tamen in uſum Medicum venit, ac ſemper externe.

MUSCUS.

QUamvis Muſcorum genus late præ ceteris pateat, tres ſolummodo hic loci deſcribentur; I. Muſcus terreſtris vulgatiſſimus; II. Muſcus terreſtris repens, Pes Lupinus appellatus, III. Muſcus membranaceus vel Noſtoch.

MUSCUS terreſtris vulgatior, Muſcus querno viliſſimo vilior, *Offic.* Muſcus vulgatiſſimus, C. B. P. 360. Muſcus terreſtris & hortenſis, I. B. 3. 764. Muſcus terreſtris vulgaris, *Dod. Lob. icon.* Muſcus ſquamoſus major, ſeu vulgaris, *Raii Hiſt.* 122. Moſcus hortenſis, *Trag.* vulgo *Mouſſe terreſtre.*

Muſcus hic omnium vulgatiſſimus, cuique notus, planta eſt repens, humidam, ac ſterilem terram operiens, in nemoribus, ſylvis, deſertis locis, ac ſuper petras luxurians. Longa ſunt ejus folia, adinſtar exiliſſimorum capillorum minuta, mollia, viridia, & quandoque ſublutea, coſtæ plumarum more appenſa. Plurimum olei, ac phlegmatis ac parum ſalis eſſentialis largitur, adſtringens eſt, ac extrinſecus ad hæmorrhagias ſiſtendas applicatur.

Aſſerit Joannes Bauhinus, Empiricos ab Urſis edoctos, qui vulnerati, ſanguinis profluvium ſiſtunt, ſeſe in hoc Muſci genere circumvolvendo, ad ſanguinem cohibendum hunc ipſum uſurpare. Navium etiam conditores Muſco utuntur, ad earum juncturas ſtipandas. Addit laudatus Auctor plantam hanc virida-

Digitized by Google

viridaria inficientem, aliarumque virentium plantarum incremento obſiſtentem deſtrui facile poſſe, dummodo lixivii cinere Martio inſpergatur.

Lycopodium, Plicaria, cingularia, *Offic.* Muſcus terreſtris repens, ſive clavatus, C. B. P. 360. Muſcus terreſtris repens; a Trago pictus, I. B. 3. 766. Muſcus ſquamoſus vulgaris repens clavatus, I. R. H. 553. Muſcus clavatus ſive Lycopodium, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 120. Lycopodium, *Tabern. Icon.* 814. Lycopodium caule repente, foliis patulis, pedunculis, ſpica gemina terminatis, *Linn. Flor. Lappon.* 326. Pes Luppinus, vel Leoninus, vel Urſinus, *Quorumd.* vulgo *Mouſſe rempante à maſſue, Mouſſe des bois appellee pied ou patte de Loup.*

Muſcus hic ſuper terram in longum, latumque repens, fibris longis, lignoſis, & aliquantiſper craſſis, e diverſis ramuſculis, dextra, lævaque exeuntibus, radices mutuatur; plura de facto emittit cingula, ſeu ramos foliis ornatos exilibus, acutis, compreſſis, conſtanter viridibus, foliis Camphoratæ fere ſimilibus, latioribus tamen, & in planta adhuc teneræ numeroſioribus. E cingulis hiſce ſpicæ exeunt digitum longæ, ſimplices & quandoque duplices, minutæ, foliis penitus orbatæ, ſquammoſæ; in unaquaque vero ſquammæ ala abditur capſula, quæ matureſcendo pulverem fundit, colore ac ſubtilitate florem ſulphuris fere æmulantem; pulvis hic ad flammam concipiendam adeo diſpoſitus eſt, ut ab omnibus veluti *Sulphur vegetabile* reputetur, eique denominatio hæc revera competit. Plantæ hæc ſabuloſis in ſylvis, deſertis, aſperiſque locis, inter ſcopulos, & lapides obvia prædictas capſulas Julio, Auguſto, & Septembri propellit, e quibus laudatus luteus pulvis colligitur, ac ſi forte in candellæ flammam iniiciatur, utpote inflammabilis, & fulminandi facultate, adinſtar Pyrii pulveris donatus protinus accenditur. In quibuſdam occurrit agri Pariſienſis nemoribus, in quibus repit; ad uſum vero Medicum revocatur.

Plurimum ſalis eſſentialis, olei, parumque Phlegmatis continet; apta eſt juxta Tragum ad calculos in renibus attenuandos, & urinam ciendam. Quamobrem ejuſdem decoctio ex Vino cyatho j. mane jejuno ſtomacho uſurpatur, plurieſque repetitur.

Hæc eadem decoctio, aut Planta ſimpliciter tuſa, & ſuper affectam partem applicata in Arthritide calida, dolorem, ac inflammationem ſedat: pulverata vero ℥j. in optimo Vino rubro Diarrhæas, ac Dyſenterias ſiſtit, ac gargariſmate gingivas, denteſque roborat. Exiles Clavæ e planta collectæ, congregatæ, & exſiccatæ pulverem dimittunt inflammabilem, ac admodum ferme tormentarii pulveris detonantem.

In Moſcovia, & Perſia ad fatuos ignes artificioſe conficiendos uſurpari ſolet pulvis hic; optimus quoque adverſus Epilepſiam, ac flatulentas infantum colicas reputatur a gr. xij. ad gr. xx. una cum lactis, juſculi, aut panariæ pultis cochleare. *In Ephemeridibus Germanicis* refert VVedelius, hujuſce Plantæ pulvere ad ℈ j. uſque præſcripto Epilepſiam Iſcuria complicatam ſanaſſe.

Poloni communiter utuntur in morbo endemio Plica vocato, hinc *Plicariæ* nomen emanat: quum vero ejuſmodi morbo Galli non conflictentur, ejuſdem proprietatum in eo ſanando narrationem relinquimus tamquam inutilem; ſi quis vero plura ſcire cupiat, *Rajanam Plantarum Hiſtoriam* conſulat, in qua hac in re fuſe diſſeritur. Extat quoque in *Ephemeridibus Germanicis Centuria x. Obſerv.* xxxiv. D. Helvvic obſervatio, qui Lycopodii pulvere ad infantum excoriationes, aut immunditie, aut ſanguinis acrimonia obortas,

& ad

Digitized by Google

& ad ulcera antiqua ceteris omnibus remediis obſiſtentia exſiccanda, pluries cum ſucceſſu uſurpaſſe aſſerit.

℞. Aquæ Ceraſor. nigror. & Flor. Thiliæ ana ℥ jß. Pulveris Lycopodii gr. xviij. & Pulveris de Gutteta gr. xij. M. pro potione cumulatis cheoclearibus, quaque hora in Epilepſia, ac Infantum Convulſionibus exhibenda.

℞. Plantæ integræ Lycopodii Man. j. coque in lactis ℔ ij. ad medias. Ex hac decoctione calida, linteola madida repetitis vicibus in Arthritide calida ſuper affectam partem deinde applicentur.

Noſtoch, *Offic.* Muſcus fugax membranaceus pinguis, *Bot. Monſp.* 139. Noſtoch Ciniflonum, *Hiſt. Par.* 453. Tremella plicata undulata, *Linn. Flor. Svec.* 369. Uſnea plantarum, Cœlifolium, flos Cœli, flos Terræ, ſpuma aeris, ſalvia ſyderum, ſputum Lunæ, Paracelſyſtarum, vulgo *Mouſſe membraneuſe*, *Noſtoch des Allemands*.

Lichen, vel Muſci membranacei, parumper unctuoſi, dilute-viridis ſpecies quædam ſapore inſipido, ſecus vias ac in pratis, Equinoctiis tantum Verno, & Autumnali creſcit, atque admodum dilatatur. Immediate poſt plurias, inquit D. Magnolius, ſuper erbaceos arvorum præcipue ad Solis ortum vergentium margines naſcitur planta hæc; citiſſime vero exſiccatur; hinc ratio facile in promptu eſt, cur fugax fuerit nuncupata. Membranacea eſt, adinſtar laminæ, natantis glaciei craſſa, fere ſemper contorta, dulute-viridis, ſeſe autem expandendo, Muſcum Lactucæ, foliis nonnihil æmulatur, ac facillime ſcinditur. Chymici, aut potius Alchymiſtæ mira ſane de ea proferunt, eam cœleſtibus exornant nomenclaturis, eamque, tamquam vegetantis Naturæ principium, ac radicem deprædicant.

Ubique fere in agro Pariſienſi reperitur, ac diſtillationis ope, præter plures acidos liquores, magnam olei, ſaliſque volatilis concreti portionem largitur. Chymicis autem ejuſdem Plantę cognitionem debemus, eam vero ingenti adeo ſabularum numero obſcurarunt, ut pro ejus Medico uſu nihil ulterius innotuiſſet, niſi recentiores, melioris profecto notę Auctores, clarius de ipſa verba feciſſent. A Paracelſo voce Germanica, quę ceteris adhuc pręſtat *Noſtoch* appellata fuit. Ab aliis vero, ſpecioſiſſimis invectis, profuſiſque nominibus diverſimode vocata fuit. Maxima eorum pars cum Paracelſo credir, hanc eſſe excrementum e ſtellis ſuper terram demiſſum; alii e contra, vaporem e centro terræ exalantem, ac in ejus ſuperficie, aeris frigiditate condenſatum: mera quidem figmenta! Error autem facile diſſipabitur, de ea vero, a doctis Botanicis, rationabilioribuſque Chymicis, inſtituto examine: a D. Magnoſio celebri Botanices Profeſſore Monſpeſſulano primum inter Plantarum claſſes recepta fuit, idemque a D. Tournefortio factum fuit. A D. Geoffroeyo demum juniore in *Actis Regiæ Scientiarum Academiæ anno* 1708. hujuſce Plantæ vegetatio, principia ex ea elicita, ejuſque uſus uſque adhuc ſatis anguſtis limitibus circumſcriptus nobis evidentiſſime demonſtrata fuerunt. De facto principia activa e Noſtoch emanantia, liquorem ex eo diſtillatum, ad quædam mixta diſſolvenda efficaciſſimum, neutiquam vero ad omnes morbos ſanandos, ut plures Chymici autumant, aptum efficiunt. D. Geoffroy poſt Hælveticum quemdam Medicum memoriæ prodidit, Noſtoch Solis tantum calore diſtillatum, ac interne exhibitum, dolores compeſcere, ac ulcera contumaciora ſanare: ejus pulvis a gr. ij. ad gr. iij. eumdem effectum progignit. Excellens quoque aſſeritur Planta hęc adverſus cancros,

cros, & fiſtulas, ſi linteolum, vel pannus ejus ſucco ſaturatus iis applicetur. Quoad ejus externum uſum ab agricolis Germanis uſurpatur ad capillorum faciliorem incrementum procurandum.

℞. Succi Noſtoch, & Solani ana ℥ vj. Immergatur linteolum vel panni fruſtulum, apponaturque repetitis de die vicibus, ſuper partes fiſtula aut cancro affectas, exhibendo ſimul mane, ac veſperi Pulveris Noſtoch gr. ij. in Conſerva Roſarum q. ſ.

MYAGRUM.

MYAGRI ſpecies plures in Officinis notæ ſunt, nihilominus de ſequenti ſolummodo verba faciemus, utpote vulgatiſſima, ac a D. Tournefortio inter *Alyſſon* ſpecies recenſita.

Myagrum, Camelina, Seſamum, *Tragi*, & *Offic.* Myagrum ſativum, C. B. P. 109. Myagrum dictum Camelina, I. B. 2. 892. Camelina ſive Myagrion, *Dod.* 532. Alyſſon ſegetum foliis auriculatis acutis, *Ger. Raii Hiſt.* 820. Myagrum ſylveſtre, ſeu Pſeudo-Myagrum, *Park.* Myagrum ſiliculis obverſe-ovatis pedunculatis, *Linn. Hort. Cliff.* 328. Myagrum Turcicum, Pſeudo-Linum, *Quorumd.* vulgo *Cameline, Seſame d'Allemagne, ou batard.*

Huic radix eſt fibroſa, pauliſper lignoſa, caulem emittens cubitalis longitudinis, & ultra, e quo diverſi exeunt ramuſculi cylindracei, erecti, nonnihil villoſi, medulla fungoſa repleti. Prædictus caulis una cum ramis, alternis ornatur foliis longiuſculis, acutis, mollibus, nec aſperis, ut in Rubia (cui tamen Myagrum Dioſcorides comparavit) dilute-viridibus, margine leviter denticulato, latiſſima baſi caulem ita amplectentibus, ut binæ coſtæ pennulas duas, veluti duas appendices, aut auriculas repræſentent; ſaporem vero habent leguminoſum. Summis ramis parvi, cruciformes ac luteſcentes flores e longiuſculis caudis propendent, quibus fructus aut ſiliculæ ſuccedunt, Pyri penne inverſi forma, oblongæ, tegumentis, ac intermedio conflatæ ſepimento, cui plurima adnectuntur ſemina longiuſcula, triangularia, Naſturtii ſeminibus exiliora, ſeminum Fœnu-Græci fere colorem, ac ſeminum Naſturtii ſaporem æmulantia, parumper ore detenta mucilaginem quamdam reddentia.

Annua eſt Planta hæc; frequentiſſime in agris, in quibus Linum ſatum fuerit, ac etiam alibi, haud raro in agro Pariſienſi inter Secale, Hordeum, & Avenam occurrit.

Agricolæ noſtrates, inquit Ruelius, Camelinam probe norunt, ac poſtquam ejus granum concuterint, ac vel ventilabro, vel cribro mundatum congregaverint, ex eo torcularis ope oleum exprimunt, quo pauperes non in lampadibus ſolum, verum etiam ad fricturas, aliaque condimenta utuntur.

A nonnullis pro exiguarum avium caveis concluſarum nutrimento diligenter colligitur, ardenter enim aviculæ hoc appetunt. Tragus aſſerit, ob magnam dulcedinem, hoc ipſum a Græcis cum pane miſceri. Ejus Oleum emollit, laxat, ac mediocriter calefit; interne exhibetur, quum potiſſimum alvus adſtricta dolet. Granum Cataplaſmatis forma applicatur, non ſecus, ac Fœnu-Græci, & Lini ſemen. Planta quoque in Vino ebullita, optima eſt adverſus oculorum inflammationes, ac dolores, quos efficaciter ſedat. Joannes

Digitized by Google

nes Bauhinus quoque aſſerit, ex Myagro Oleum expreſſione elici poſſe, ad emolliendas obliniendaſque cutis aſperitates aptum. Eodem met Oleo, otis ulcera mundificari a Plinio teſtatur.

MYRRHIS.

Botanici non unicam Myrrhis ſpeciem agnoſcunt, nos tamen unam ſolummodo, vulgatiorem videlicet, ac Medicis uſitatiorem deſcribemus.

Cerefolium Hiſpanicum, ſive Myrrhis, *Offic.* Myrrhis major, vel Cicutaria odorata, C. B. P. 160. Myrrhis magno ſemine, longo, ſulcato, I. B. 3. 77. Myrrhis, *Dod.* 701. *Caſt. Lugd.* Cerefolium Hiſpanicum, *Tabern. icon.* 93. Apium Aniſatum, *Lob.* Cerefolium magnum, ſive Myrrhis major vulgaris, ſive Cerefolium majus, *Park. Raii Hiſt.* 431. Myrrhis ſativa, *Camer.* Cicutaria tertia, *Cæſa p.* Chærephyllon maximum, Cicutaria tenuifolia, Myrrhis Italica, *Quorumd* vulgo *Cerfeuil muſquè, ou Aniſè, Perſil d'Aſne de Lo'el.*

Radicem habet longam, craſſam, albam, mollem, veluti fungoſam, ſapore dulci, grato, aromatico, acriuſculo, ſeminis ejuſdem, aut Aniſi æmulo; caules vero ramoſos, villoſos, fiſtuloſos, late ſeſe expandentes, ad quatuor, vel quinque pedum altitudinem; folia magna, ampla, alata, inciſa, foliis Cicutę ſimilia, albida tamen, & frequentibus maculis albis conſperſa, tactu mollia, nonnihil villoſa, Cerefolii vulgaris odorem, coloremque, & Aniſi ſaporem referentia, pedunculis intus cavis appenſa. Flores umbellati in caulium, ramorumque ſummitatibus, quinque inæqualibus foliis, liliaceis, albis, vixque odoris componuntur, quibus bina, ſimul juncta, magna, oblonga, roſtro avium ſimilia, dorſo ſtriato, ſubnigra, ſaporeque Aniſi dulci, ac grato ſemina ſubſequuntur. In pratis, ac in hortis præcipue creſcit; folia autem, æque ac Cerefolium vulgare comeduntur. Majo floret, Junio, & Julio ſemen maturum edit. Radix reviviſcit, ac vere ſingulis annis denuo germinare ſolet.

Planta univerſa plurimum olei pauliſper exaltati, & Salis eſſentialis habet. Cerefolii hortenſis tam ad medicamentarium, quam ad culinarium uſum proprietates omnes non habet modo, verum etiam peculiares in ea reperiuntur, quas modo exponemus.

Myrrhis jure, meritoque tamquam bechica incidens exiſtimatur, ejus vero folia in umbra exſiccata, eorumque fumus, ut Nicotianæ fumus exhauritus, Aſthmate affectos mirabiliter ſolatur: ad eumdem præterea morbum debellandum Hydromel conficitur, radice in aqua, ac melle decocta, ac ex eo copioſa expectoratio procuratur. Ejuſdem extractum in Infantum Epilepſia cum ſucceſſu propinatur. Vinum, in quo radix infuſa fuerit interne uſurpatum, excellens præſervativum Peſtis tempore a Rajo aſſeritur, nec non ſymptomatibus Araneæ morſum quandoque ſubſequentibus præſto eſſe. S. Pauli autem radicis decoctionem ex aqua paratam uſurpabat in omnibus fere morbis, in quibus malignitatis ſuſpicio aderat. Hæc eadem decoctio Emmenagoga eſt, ac contra Icterum a menſium ſuppreſſione oriundum convenit.

℞ Rad. Myrrhis taleolatim inciſæ. ℥j. Coque in aquæ ℔iij. ad ℔ii. Adde verſus finem Mellis albi ℥j. Ebulliat aliquantiſper, donec deſpumetur una aut altera vice, vaſe abducta colatura tepida exhibeatur in Aſthmate humido.

MYR-

M Y R T U S.

INter Myrti differentes ſpecies, nos tres ſolum frequentius in Officinis occurrentes hic deſcribemus, Myrtum nempe minorem vulgarem, Myrtum majorem latifoliam, & Gale, ſive Chamæleaganum.

Myrtus minor, *Offic.* Myrtus minor vulgaris, C. B. P. 469. *Lob. icon.* 127. Myrtus Tarentina, I. B. 1. 512. *Cluſ. Hiſt.* 67. Myrtus minor, *Park. Raii Hiſt.* 1503. *Dod. Adv. Pen. & Lob.* vulgo *Myrte, ou Meurte commun, petit Myrte de Provence.*

Radix dura, lignoſa, ac vix profunda ramulos propellit numeroſos, flexibiles, quamplurimis ornatos foliis, Buxo ſimilibus, exilioribus, acuminatioribus, tactu lævibus, læte-viridibus, lucidis, expolitis, atque odoriferis. Hæc inter flores apparent quinis conſtantes petalis roſaceis, albis, odoris, multifido calyce ſuffultis; interior eorum pars a numeroſis, gratique odoris ſtaminibus occupatur. Marceſcente flore calyx in baccam ovalem, aut oblongam immutatur, ſpecie quadam corollæ ornatam a calycis diviſionibus efformatæ, Bacca hæc viridis ſtatim apparet; nigricans vero dum matureſcit, atque interne in tres dirimitur cellulas, albis, duris, creſcentem Lunam, aut potius exiguum renem æmulantibus ſeminibus refertas. Planta univerſa adſtringenti guſtu prædicta inter hortenſes colitur in calidis præcipue regionibus, ac in Meridionalibus, in quibus odoratior eſt, præ aliis Galliæ temperatis Provinciis.

Hæc Myrti ſpecies omnium eſt vulgatiſſima in hortis regionum Septentrionalium, facile enim taleis multiplicatur, facileque reſiſtit, dummodo Hyemis tempore loco clauſo ſervetur, glacie namque perit, ac prædicto adminiculo deſtituta diutius perdurare in frigidis regionibus neutiquam poteſt, dum e contra in calidis, Italia ſcilicet, Hiſpania, & Provincia abſque ulla cultura abunde ac ſponte apparet. Ob frondes perpetuo virentes, gratumque odorem jure, ac merito exiſtimatur, atque expetitur. Flexibilis adeo, ac cultori ſuo obtemperans eſſe ſolet, ut quamlibet figuram repræſentare commode poſſit. Quum autem magno frigore lædatur, idem quoque de excedenti calore dici debet. Flores juxta diverſa climata, in quibus creſcit, citius aut ſerius, plerumque vero Junio, & Julio emittit; in Anglia admodum raro fructum ad maturitatem perducit. Myrtus aſſiduam amat cæſuram ſicque ad majorem altitudinem perducitur; aliter in denſam, ac confuſam ſylvulam degenerat.

Variis tam funeſtis, quam lætis de cauſis Myrtus antiquitus uſurpabatur, & præcipue pro coronis. Omnes ejuſdem Medicæ facultates, a vi exſiccante, ac reſolvente, & odoris ſuavitate dependent. Folia, ac flores qualitate donantur adſtringenti, ac ad cutim detergendam, atque expoliendam, ad conſolidandas carnes, fibraſque roborandas adhiberi ſolent. Diſtillatur aqua, *Eau d' Ange*, nuncupata, aqua ſcilicet Angelica, qua, ob odoris fragrantiam admodum exquiſita, Matronæ utuntur. Baccæ Myrti, vocantur Myrtilli; nobis vero uſitatiores ſunt e regionibus calidis allatæ, e plurimis Myrti ſpeciebus collectæ, Soliſque calore exſiccatæ, a quo corrugantur, atque deformantur: Seligendæ ſunt recentiores, grandiores, ſicciores, nigræ, ſaporeque adſtringenti; plurimum olei, ſaliſque eſſentialis continent, detergentes, adſtringentes, roboranteſque ſunt, ac in quam-

Digitized by Google

quamplurimis externorum remediorum formalis, ac interne uſurpantur: Olim, inquit Plinius, Myrti Baccæ, ante Piperis inventionem, ejuſdem locum occupabant, præſtanſque condimentum (quod ſuis etiam temporibus *Myrtatum* nuncupabatur) ab iis nomen mutuavit. Exquiſitiores tinctus eaſdem excepiſſe certum eſt. Belonus refert, Illyricos, coria foliis Myrti perficere, non ſecus, ac Macedonienſes Sumach, Ægyptii Acaciæ ſiliquis, Aſiæ Minoris incolæ glandium Quercus calycibus, Galli intermedio ejuſdem arboris cortice, Phrygii Pinus ſylveſtris cortice. Idem Auctor obſervavit, in Myrto granum coccineum, Kermes grano ſimilem progigni, in quo vivum, exiguumque Inſectum occluditur.

Myrti minoris proprietates pro uſu Medico eædem fere ſunt, ac Myrti majoris.

Myrtus, ſeu Myrtus major, *Offic.* Myrtus communis Italica, C. B. P. 468. Myrtus vulgaris nigra, & alba ſatira, & ſylveſtris, J. B. 1. 520. Myrtus Bœtica ſylveſtris, *Ger.* Myrtus latifolia vulgaris, *Park. Raii Hiſt.* 1502. vulgo *Grande Myrte a large feuille*.

Species hæc quandoque ad arboris altitudinem excreſcit, ramos habet flexiles, corticem rubrum, folia paulifper longa, perpetuo viridia, foliis Mali Punicæ ſimilia, diverſis in truncis modo nigricantia, modo albidiuſcula. Flores quinque petalis conſtant roſaceis, albis, odoris, ut in reliquis ſpeciebus, quibus baccæ oblongæ ſuccedunt, quæ ad Oleas ſylveſtres quodammodo referri poſſunt; ceterum grandiores ſunt in truncis culturæ ſubjectis, quam in ſylveſtribus, in quibus albus, nigerque color ſimul apparet.

Myrtus major in Ætruria, atque in agris Romano, atque Neapolitano abundat, ac in Provincia inter ſepes conſpicitur. Anguillara opinatur, Myrtum albam neutiquam ſpeciem eſſe a Nigra diſtinctam, ac ſola coloris varietate diſcrepantem: utraque vero vulgatiſſima eſt in Italia. Belonus juxta Mare Alexandrinum iter faciendo obſervavit Myrtos nigras demiſſas exileſque admodum, utpote aſſidue a ventis marinis agitatas. Myrti maritimis locis magnopere delectantur; & hæc potiſſima ratio fuit, cur Veneri, juxta Poetarum figmenta, e mari progenitæ, dicatæ fuerint.

Myrtum flore duplici adeo a curioſis expetitum, nihil aliud eſſe, niſi hujuſce varietatem Rajus exiſtimat. Nulla fortaſſe planta invenitur, quæ majorem florum numerum efferat, quique per tam longum tempus perdurent, quandoque ſcilicet trium menſium ſpatio, & adverſus pruinam perſiſtunt. Fere nuſquam floribus deſtituta invenitur, primi enim noviſſimis ſubſequuntur. Raro abit in ſemina, uti in fere omnibus plantis flore duplici donatis uſuvenit.

Univerſa Myrti Planta maximam olei aromatici, pluribus terreſtribus particulis commixti portionem continet, unde adſtringentem habet facultatem, & ad quoſcumque fluxus ſiſtendos dicatur. Non foliis ſolummodo, verum etiam tam interne, quam externe baccis utimur. Syrupus ſimplex cum ejuſdem fructuum ſucco paratus præcipue uſurpatur ab ℥ ß. ad ℥ j. in julapiis, & potionibus adſtringentibus, & refrigerantibus, adverſus ventris fluxus, & ad hæmorrhagias, fluoreſque albos ſiſtendos. Baccarum Extractum a Pharmacopolis Myrtillorum nomine cognitum ʒ ij. iiſdem in morbis exhibetur, nec non ad ſtomachum roborandum. Decoctio, aut Aqua diſtillata foliorum Myrti detergens eſt, adſtringens, partes omnes, ac gingivas præſertim cor-

corroborans, ac pro Gargariſmate in omnibus faucium morbis apta. Eadem decoctione fomenta utiliſſima parantur in nervorum contuſionibus, ac luxationibus. Vinum cum Myrti baccis ebullitum adverſum ructus acidos, ſingultum uvulæ prolapſum, ani, uterique procidentiam in pretio habetur. Oleum etiam Baccarum infuſione in oleo paratur, quod *Oleum Myrtyllorum* appellatur, ab eo diverſum ſimplici foliorum infuſione confectum, *Oleum Myrti* nuncupatur. Utraque externe uſurpantur, ac primum ad membra præſertim roboranda, ac pro linimento etiam regioni ſtomachi in vomitu, ventriſque fluxu applicatur, uno verbo tonum, vimque partium elaſticam reſtituit, ac roborat.

Baccæ Myrti Syrupo Myrti compoſito *Meſuæi* denominationem dederunt, & in confectione Syrupi roborantis *Charas*, atque in Unguento ſtyptico Fernelii ingrediuntur; Syrupus vero ſimplex in pillulis adſtringentibus *Pharm. Paris*.

℞. Sem. Cydonior. excort. ℥ j. Conſervæ Roſar. rubrar. ℥ ß. Flor. Mali Punicæ ʒ j. & Syrupi Myrti q. ſ. ad Electuarium conficiendum ʒ j. de die repetendo in Diarrhæis, aut Vomitibus a ventriculi debilitate oriundis.

℞. Baccar. Myrti, Cortic. Malor. Punicor. Gallar. Cypri, & Aluminis ana ℥ j. Contunde & infuſa in Vini rubri optimi aut Aquæ Fabor. ferrarior. ℔ ij. ſupercinerarium calidum per noctem relinque. Coque deinde ad quartæ partis conſumptionem. Exprimatur liquor, & ad uſum ſervetur. In ani, atque uteri prolapſu, & vaginæ relaxatione adhibitus utilis admodum experitur, relaxatas partes mane ac ſero repetitis vicibus madefaciendo.

Gale, ſive Chamæleagnus, *Offic.* Rhus myrtifolia Belgica, C. B. P. 414. Gale frutex odoratus, ſeptentrionalium, J. B. 1. 225. Elæagnus, *Cord.* Chamelœagnus, *Dod.* 768. Myrtus Brabantica, *Ger.* Rhus ſylveſtris, ſive Myrtus Brabantica vel Anglica, *Park. Raii. Hiſt.* 1707. Rhus ſylveſtris altera, *Lugd. Hiſt.* Rhus herba, *Plinii Cluſ. Hiſt.*, Thee Europeum, aut noſtras, *Sim. Pauli.* Gale florifera & fructifera, *Vaill. Bot. Par.* 77. Myrica foliis lanceolatis fructu ſicco, *Linn. Flor. Lappon.* 297. Pſeudo-Myrſine, ſive Pſeudo Myrtus, *Quorund.* vulgo, *Piment Royal*.

Gale planta eſt lignoſa, & ſarmentoſa, aut exigua Arbuſcula, radicibus duris, ac flexibilibus, quæ ad cubiti altitudinem, & ultra elevatur, exilemque Salicem apte æmulatur; caules habet minutos, binos, aut tres quandoque, raro admodum quatuor pedes altos, ramoſos, ſubrubrum ac expolitum corticem geſtantes, foliis ornatos alternis, Vitis Idææ, aut potius Myrti foliis perquamſimilibus, longioribus, minus acuminatis, lævibus, atque expolitis, aliquando albidiuſculis, in aliquibus tantum individuis ruditer denticulatis, odore aromatico & balſamico. Flores ſuis quinque receptaculis in ramorum ſummitatibus, ut in Betula continentur, breviores tamen ſunt, racemiſque ſquammoſis diſpoſiti, ruſeſcentes, perlucidi. Trunci vero hiſce pſeudo-floribus prædicti fructus neutiquam miniſtrant; ſuppeditantur vero ab aliis individuis, racemis conſtantes, quamplurimis referti minutis, pinguibuſque ſeminibus, odoris penetrantis, parvis ſquammis in eorum ſuperficie quaquaverſum locatis. Planta tota odoroſa eſt.

Chamæleagnus inculta, Ericæiſque plena, aquatica, & paludoſa diligit loca; Majo, & Junio floreſcit, ac Julio, & Auguſto ſemen ad maturitatem per-

perducitur. In agro Pariſienſi occurrit, & præcipue in pratis humidis *S. Leger*, aut Verſalia exacta; quondam notiſſima erat; ejus enim rami plauſtribus Lutetiam ſæpiuś afferebantur, a mulieribus in armariis inter lintea ac ſuppellectiles reponendi; verum hiſce diebus quibuſdam exceptis ſuffimentis fere nuſquam uſurpatur. Concives ſuos per Æſtatem, ramis, ac foliis ejuſdem ob fragrantiſſimi odoris halitum domuum cubilia exornaſſe, atque in arca inter veſtes, non ſolum ad eas grato odore perfundendas, verùm etiam ad tineas profligendas, repoſuiſſe, Rajus teſtatur. Nonnulli flores prædictos in Cereviſia, Lupuli loco, decoquere ſolent; ab his autem inebrians Cereviſiæ facultas adaugetur, ac ad caput tentandum efficacior redditur. Serpentes nuſquam in ſylvis repere, in quibus Chamelæagnus excreſcit, neque ad eas accedere audent, inquit S. Pauli. Hiſce diebus foliis arboris Theæ nobis e China allatis, ac probe notis, aqua aut ebullitis, aut infuſis, parumper ſacchari addito, potio paratur haud ingrata, & ſana, ſimilem quoque foliis Gale confici poſſe fertur. S. Pauli vero teſtatur, Chamelæagni folia eſſe genuina Theæ folia adeo in pretio habita, ac e tam longinquis regionibus allata: verum juxta Rajanam ſententiam ſtulte admodum decipitur, Theæ enim arbor, a Gale ita differt, ut China ab Europa diſtat. D Linnæus cum aliis quamplurimis in eadem eſt ſententia.

Magna hujuſce Plantæ amaritudo, reſolventem, diſſecantem, & roborantem eam efficit: haud frequentem tamen uſum habet, ac contra vermes ſolummodo, quos, aut ob maximam amaritudinem ipſi adverſam, aut mucilaginoſos humores, in quibus ova ſtabulantur, reſolvendo, enecare ſolet. Hac de cauſa interne, ac externe uſurpatur, aut pulveribus, aut Opiatæ vermifugæ permixta, aut Cataplaſmate eumdem in ſcopum ex ea applicato. S. Pauli aſſerit, Unguentum pulvere Gale cum butyro, Majo confectum adverſus ſcabiem contumaciorem in Norvegia excellere. Folia in umbra exſiccata in Theiformi infuſione adhiberi poſſunt. Potio hæc ad ſtomachum roborandum, ac præcipue a viſcidis humoribus, ac pituita nimia copia excedente, exonerandum aptiſſima recenſetur.

℞. Summit. Gale, Tanaceti, Corallinæ, & Æthiopis mineralis ana ℥j. M. cum Syrupo Abſinthii, ut Opiata vermifuga conficiatur a ℈j. ad ℈ij. mane, jejuno ſtomacho, Bolo nebula obvoluto convenienti temporis ſpatio repetito, ſumenda.

Cataplaſma contra Vermes.

℞. Fol. Abſinthii Man. j. Summitat. Gale ℥ ſ. & Bulb. Allij N. ij. Ebulliant in lacte ad Cataplaſmatis conſiſtentiam, regioni umbilicali calide applicetur ſplenio quadrifariam complicato, faſciiſque alligato.

NAPELLUS.

NAPELLUS verus, *Offic.* Aconitum cæruleum, ſeu Napellus I. C. B. P. 183. *Inſt.* R. H. 425. Aconitum magnum purpureo flore, vulgo Napellus, J. B. 655. *Raii Hiſt.* 702. Napellus, *Dod. Pempt.* 44. Napellus verus cœruleus, *Ger.* Napellus verus flore cœruleo, *Park.* Napellus vulgaris, *Lob. icon.* 679. Aconitum cœruleum, ſeu Napellus cum caſſiis muſcis, *Thal.* Aconiti altera ſpecies cœruleo flore, *Geſn. Hort.* Aconitum foliorum laciniis linearibus ſuperne latioribus linea exaratis, *Linn. Hort. Cliff.* 214. Cucullus Monachi, vul-

Digitized by Google

paria, Luparia, nigra ſeu Lupi radix herbariorum, vulgo *Napel*, *Aconit ou Tue-loupbleu*, *Coqueluchon*, *Capuchon ou Capuce de Moine*, *Madriettes*.

Radicem habet craſſitiei parvi Napi, externe nigram, interne albidiuſculam, alios parvos Napos lateraliter quandoque emittentem, quæ plures caules, ad trium pedum, & ultra, altitudinem propellit rotundos, plerumque expolitos, medulla repletos, rigidos, fractu difficiles, a baſi ad verticem uſque foliis ornatos amplis, ſubrotundis, alternatim, aut potius inordinate diſpoſitis, longis, tubularibus caudis appenſis, atro-viridibus, lævibus, nervoſis, in plures anguſtas, aliiſque omnibus Aconiti ſpeciebus acuminatiores partes profunde diviſis, ſubdiviſiſque. E caulium ſummitatibus plures exeunt flores, veluti ſpicei, pedunculo pollicem longo ſuffulti, quinis inæqualibus conſtantes petalis, quorum ſupremum ad modum galeæ, aut cuculli Monachi cavum duos veluti recurvos baculos abdit, folia vero bina lateralia latiora auriculas, & bina inferiora humanam faciem repræſentant, colore cœruleo radiato, pilis interna in parte locatis; tandem in fructus pluribus thecis, aut vaginis membranaceis ad capitis modum diſpoſitis abeunt communiter tres, vel quatuor, & ultra, oblongos, læves, ac plurima minuta ſemina, per maturitatem nigra, anguloſa, & rugoſa occludentes.

Planta hæc in Alpibus, in *Nigra* Sylva, in Sileſia, & alibi montanis in locis ſponte enaſcitur, ac in hortis colitur. Flores Majo & Junio, ac quandoque ſerius in frigidis regionibus, ſemen autem Auguſto largitur. Si Joanni Bauhino fides præſtanda eſt, prudentiſſimum erit, ejuſmodi mortale venenum e noſtris hortis exulare, quum præcipue in tam magno, & abundanti gratorum, ſalutarium, utiliorumque florum numero, habeamus facile, unde feralis Napelli defectus compenſetur. Ejuſdem radix vivaciſſima eſt adeo, ut in hortis, & viridariis traducta, quamvis deſpecta, atque neglecta, pullulet, & diutiſſime conſervetur.

Botanici omnes, qui de Aconito verba fecerunt, conſentiunt, inter venena, quæ e Vegetabilium familia deſumuntur, Napellum perniculoſiorem ſemper fuiſſe exiſtimatum: ſingulæ itaque ejuſdem partes perniciofæ ſunt, inter eas vero radix eminet, quam aliquo tantum ſpatio temporis manibus contrectatam, mortem inferre a nonnullis aſſeritur. Quamobrem ſumme cauſtica, & corroſiva cenſeri debet, brevi enim inflationes, inflammationes, convulſiones, gangrænam, & mortem interne exhibita progignere poteſt. Matthiolus hiſtoriam narrat nocentis rei capitis, cui radicem hanc edendam propinarunt, ut Antidotum aliquod adverſum hocce venenum propoſitum experiretur: infelix hic Piperis guſtum paulo fortiorem in ea ſtatim invenit, binis exactis horis, vertigine, ac tam validis cerebri commotionibus correptus fuit, ut caput aqua ferventi plenum geſtare ſibi videretur; poſtea generali totius corporis inflatione ſuperveniente, facie livida, ejus oculi, horribili modo, extra orbitam exire videbantur, demum mortales convulſiones vitæ, ſpeique nocentis finem dederunt. Antuerpiæ etiam, inquit Diodonæus, experimento evidenti, atque fatali, cujus adhuc viget recordatio, Napelli pernicies cognita fuit: a nonnullis enim incautis ejuſdem radices in acetario fuerunt immixtæ, omneſque, qui ex eo comederunt, crudelioribus ſymptomatibus correpti vitam cum morte ſtatim commutarunt. Tournefortius quoque aſſerit eadem in urbe, Gallos Napelli radices in acetario pariter ſumpſiſſe, omneſque, binis elapſis diebus, fato functos, duo-

Digitized by Google

duobus naviculariis exceptis, qui eas vomitu ejecerunt. *In Cicutæ aquaticæ Hiſtoria Weſperus* narrat, Lupum ſecuiſſe Napello venenatum, atque inteſtinum duodenum inflammatum, ſphaceloque correptum inveniſſe; deinde addit peſtis tempore, nonnullos ad Veſcitaroii modum hac planta tuſa uſos fuiſſe, hinc una cum ſupra recenſitis, ejus cauſtica, & corroſiva qualitas evidenter demonſtratur. Dubitandum ergo merito erit, utrum in Napello ulla Medica virtus inveniatur; tamen quum quotidie videamus, eamdemmet plantam juxta ejus diverſas præparationes bonos ac pravos effectus producere, uti in Aro accidit, cujus radix recens corroſiva eſt, & ſicca inter præſtantiora ſtomachica recenſetur, quumque remedium quadam doſi exhibitum, periculoſum ſit venenum, idemque minori doſi admirabiles effectus progignat, uti de Opio, & Cantharridibus ſuccedit; neutiquam inde ſtatuendum eſt, plantam pravis præditam proprietatibus, optimas ſimul etiam habere non poſſe, quod de facto in Napello contingere autumant qui nonnullas habere Medicas haud ignobiles facultates dicunt. Avicenna aſſerit, radicem Napelli exſiccatam, ac melle ſociatam, inſigne remedium eſſe, Linimenti forma adverſum impetiginem. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria prima anno* 2. *Obſervatione* 41. narratur, Doctorem Bernardum de Berniz, hominem agnoviſſe, qui radicem Napelli ℨj. in tertianis, quartaniſque febribus, & quidem cum ſucceſſu præſcribebat, eamdemque plantam ex uno in altero transfuſam locum, E. G. ex Alpibus in hortum, veneficam amittere proprietatem, in Septentrionalibus regionibus nequaquam inter venena recenſeri, ut in Italia, regionibuſque calidis, ac demum diverſa præparatione, mutari facile poſſe. Alii etiam in eadem ſunt ſententia, & præ aliis Joannes Faber, qui aſſerit Cicutam & Napellum Meridiem verſus, & in Pyrenſis veneficas plantas omnem malignitatem deponere, ſi in Septentrionalibus plagis, lociſque humidis transferantur. Ego tamen, inquit Rajus, nollem Napelli in hortis culti facultates in memet ipſo experiri, fruſtulum enim a me manſum exiguo ſtupore linguam affecit; ſtupor hic tamen ſtatim non percipitur. Joannes Boeclerus qui *Materiæ Medicæ* D. Hermani finem impoſuit in eadem eſt cum Rajo ſententia Geſnerus aſſerit, vidiſſe Pharmacopolas in Sabaudia radicem Napelli Hellebro nigro ſubſtituentes, & Sylvius, in Gallia a nonnullis idem perpetrari queritur. Error autem ortum duxit ob nigrum radicis Napelli colorem, ejuſque violentiſſimam vim catharticam ad Hellebori apud ipſos non extantis ſimilitudinem; Geſnerus addit, a Napelli ſeminibus manſis vehementem expuitionem excitari; experturnque fuiſſe ejuſdem radicem adurenti Pyrethri, & Staphiſagriæ ſapore palatum afficere, tuſam vero ingratum, ac nauſeabundum odorem emittere, melque ex hac planta, non ſecus, ac e floribus Nerion elicitum, veneficum eſſe, tamen pluries ejus flores guſtaviſſe, qui dulces ſemper ſibi viſi ſunt, quinetiam eos ſæpius vidiſſe ab Apibus, & Veſpis delibatos, quæ nihilominus plantæ contactum diligenter vitabant. Joannes Bauhinus aſſerit a Mattrona accepiſſe, plures pullos quondam Napello ſaturatos, fuiſſe emortuos, exceptis iis quibus propinatum fuit Allium aceto ſociatum. Saxonia refert, Germanum Medicum extitiſſe, qui omnes peſte affectos ſanabat, Veſicatorio, radice Napelli, parato, a quo omne peſtis venenum attrahebatur. Melchior Fricius Ulmenſis Medicus in Tractatu, cui titulus *Paradoxa de Venenis*, Napellum in cutaneis quibuſdam morbis, ac intermittentibus ſebribus extollit.

C 2 Cete-

Ceterum quum poſt Theophraſtum ad hance uſque diem, Aconitum cæruleum, tanquam in omnibus ſuis partibus periculoſum, fuerit reputatum, quumque e contra plantæ extent facultatibus præditæ nequaquam incertis adverſum præcipue omnes morbos, in quibus Napellus uſurpari poſſet, hinc a prudentioribus Medicis omnino proſcribetur, donec aliquo fortuito eventu, ejuſdem Medicæ proprietates, ulterius potiorique ratione extricentur, ablegatis infidis ſemperque damnandis in hominibus experimentis.

Quæcumque animalia a Napello enecantur, ſecus ejus cauſa facile in phthiſim incidunt. Priſcis temporibus ſucci hujuſce plantæ veneno tela inficiebantur, quo, animalium carne teneriori, delicatiorique effecta, curabatur, ut vulneris circumferentia late excideretur. Leones quoque, Tigres, Leopardi, Pantheræ, Lupi, Lynces, & Urſi, Napello gratiori pabulo permixto, deſtruebantur.

Quoad remedia venenum hocce adverſantia, ab Emethico prompte exhibito inchoatur, abundanti lactis, atque butyri una ebulliti potione ſubſequente, Theriacæ, Orvietani, aut Mithridati bolo curationi finis imponitur, quibus addi poſſunt ſales volatiles Viperæ, Cornu Cervi, Salis Ammoniaci, non ſolum ad ſtomachum a veneni efficacia, ac vomitu debilitatum, roborandum, verum etiam ad noxias particulas in ſanguinis maſſam deductas tranſpirationis ope eliminandas.

Linimentum contra Impetiginem.

℞. Rad. Napelli exſicc. & p. q. l. M. cum ſ. q. Mellis, ut Linimentum conficiatur. Scabioſæ partes, forti decoctione radicis Malvæ, & Altheæ in Ægroti urina parata, antea mundatæ eo confricentur, quod uſque ad ſanationem repetatur, advertendo, ut ægri pluries interim purgentur.

NAPUS.

IN re Botanica, ac in Officinis NAPUS in duas dividitur ſpecies, videlicet in ſativam, & ſylveſtrem.

Navus vulgaris, *Offic.* Napus ſativa radice alba, C. B. P. 95. Napus, J. B. 2. 842. *Raii, hiſt.* 801. *Dod. Pempt.* 674. *Inſt.* R. H. 229. Rapum ſativum alterum, & Napus veterum, *Trag.* 730. Bunias, ſive Napus, *Adv. Lob. icon.* 200. Bunias, *Ger.* Napus hortenſis, Napus domeſtica, Herbariorum, vulgo, *Navet domeſtique*.

Radice donatur oblonga, rotunda, in parte ſuperiori craſſa, minus tamen Rapa, carnoſa, & tuberoſa, verſus inferiorem partem exiliori, alba aut lutea, aliquando æſtus nigricanti, intus alba, ſapore dulci, atque acri, grato, & Raphano ſuaviore, ac dulciore. Caulem propellit cubitalem, & ultra, ramuſculis diſtinctum; folia oblonga, profunde inciſa, ſcabra, viridia, pedunculis deſtituta, aut membranaceis pedunculis appenſa; inferiora vero ſinuoſa, & acuminata, caulem amplectentia, ac juxta Lobellium, Rapæ foliis minus rudia; florem tetra-petalum, cruciformem, ac flavum, adinſtar florum Braſſicæ, in ſiliquam abeuntem pollicem circiter longam, rotundam, in duas cellulas diviſam ſeminibus plenas admodum craſſis, ſemirotundis, ruſeſcentibus, ſub-purpureis, ſapore acri, pungenti, & amaricante. Ejus vero acrimonia, quamvis Sinapi accedat, minor tamen deprehenditur.

In

In hortis, & arvis ſeritur, coliturque. Napi radices calidiores ſunt radicibus Rapæ: ceterum iiſdem fere facultatibus pollent, parique ratione culinario uſui accomodantur. Napus ope ſeminis multiplicatur, ſolumque leve, ac ſabuloſum amat, quandoque etiam in ſolo forti, dummodo probe colatur, optime excreſcit. Plures ejus ſunt ſpecies, aliæ ſcilicet craſſæ; aliæ exiles: exiliores optimæ, delicatiores, magiſque palato gratæ reputantur. Pariſiis Napi plurimum exiſtimantur, ac præcipue e *Vaugiard*, ac *Freneuſe* prope Piſciacum allatæ, quamplurimæ etiam reperiuntur omnino inſipidæ, hac de cauſa pro nihilo reputatæ. Galenus nullum intercedere facit diſcrimen, inter Napum, & Rapam.

Napus maximam phlegmatis, olei, & ſalis eſſentialis portionem continet: radix ac ſemen a Medicis adhibentur. Radicis autem culinarius uſus vulgatiſſimus eſt, ideoque ſilentio prætereundus. Hic ſolummodo animadvertemus, Napum flatulentam eſſe, ac difficilis digeſtionis, utpote viſcido, craſſoque ſucco ſaturatam, hinc debilibus, flatibuſque obnoxiis ſtomachis inhibenda. Quoad Medicos attinet ejuſdem decoctionem uſurpant in juſculis pectoralibus Tuſſis inveteratæ, Aſthmati, ac Phthiſi præſertim convenientibus; blande enim pulmones abſque ulla irritatione detergendo expectorationi favet. Paratur etiam ſequenti ratione Syrupus pectoralis, maxima iiſdem in morbi efficacia donatus. Recipitur ergo quantumlibet Napi deterſæ, ac taleolatim inciſæ, vas cretaceum adimpletur, paſta obducitur, poſt panis coctūram clibano committitur, xij. aut xv. horarum ſpatio; jus deinde e vaſis fundo ſegregatur, ac pro ejus ℥ jv. Sacchari cand. ℔. ℥ j. admiſcetur; cochleare j. cumulatum aut ſolitarie ſumitur, aut una cum cyatho ptiſanæ, aut aquæ ſimplicis, nonnullis de die vicibus repeti poteſt; Syrupus hic præ aliis antiquis in rheumaticis affectionibus convenit.

Extrinſecus etiam radix eadem raſa Cataplaſmatis forma uſurpatur ad digerendum, reſolvendum, doloreſque mitigandos.

Napi ſemen, tanquam incidens, aperiens, urinas ſciens, adverſus Icterum aptum perſpiratione pravos humores educit. Hinc cum ſucceſſu in malignis, ac exantematicis febribus in uſum revocatur, dummodo febris mediocris ſit, & humor ad cutim effuſus non ſatis abunde pro ægri utilitate ſegregetur.

℞. Sem. Napi tuſ. ʒ ij. Infundantur per noctem ſuper cinerarium calidum in cyatho vini albi. Exprimatur pro doſi, mane per dies ix. jejuno ſtomacho in Ictero, ac Renum, Hepatiſque anfartubus propinandas.

℞. Capas albas nu. vj. Mediam capitis vitullini partem, Napos excorticatos, & in taleolas inciſas nu. xij. & Sacchar. cand. ℥ j. Coque in aquæ ℔ vj. ad tertias. Fiat deinde colatura abſque expreſſione, & in quatuor doſes dividatur per biduum mane jejuno ſtomacho, atque hora ſomni ſumendas. Repetatur vero juxta exigentiam in pectoris doloribus oppreſſione, tuſſique pertinaci comitatis.

Bunium, ſeu Bunios, *Offi*. Napus ſylveſtris, C. B. P 95. I. B. 2. 843. *Raii Hiſt.* 802. *Inſt.* R. H. 229. Buinas ſylveſtris, Napus flore luteo, *Lob. icon.* 200. Buinas, ſive Napus ſylveſtris noſtras, *Park.* Buinas ſylveſtris, *Lobelii*, *Ger.* Napus ſylveſtris, *Dod.* Napi alterum genus ſylveſtre, *Fuchs*. Rapum longum minus, *Tabern. icon.* 406. Braſſica radice cauleſcente fuſiformi, *Linn. Hort. Cliff.* 339. Navetta, *Ruell.* Navetta vulgaris, Rapum ſylveſtre, *Quorumd.* vulgo, *Navet ſauvage.*

Secunda hæc Napi ſpecies radice ſolummodo differt a præcedenti. Exilior enim eſt, vixque pollicem excedit, rotunda, acris, ac quidpiam ſylveſtris ſapit, Flos, vero luteus aliquando etiam albus eſt, ſiliquæ, & ſemina, Napi ſativæ ſiliquis, ac ſeminibus fere ſimilia ſunt folia magis quam in altera ſpecie inciſa apparent, neque cauli, ullo pariter pedunculo, appenſa ſunt. Napus ſylveſtris folio magis Braſſicæ, quam Rapæ, ſimilatur, & folia inferiora, quæ e radice exeunt, ſaltem ſuperne rudia nonnihil ſunt. Inter ſegetes ſponte creſcit, in ageribus, & marginibus foſſarum. Aprili, ac Majo floret, & quamplurima emittit ſemina. Semen hocce in Theriaca ſub nomine *Seminis Buniados* uſurpatur.

Eadem principia Chymica ex ea eliiciuntur, ac ex Napo ſativa. Semen eaſdem quoque poſſidet facultates; tamen præcedenti præfertur; huic enim alexiteria qualitas tribuitur, qua potiſſimum in Theriacæ Andromaci conpoſitione admiſcetur. Nullibi ignoratur pamplurimas ſpecies parvarum avium nempe Spinum, ſive Ligurinum, Carduelem, Oegitum, Frigillam, alioſque ſimiles, hoc ſemine enutriri. DD. Raius, Garidelius, & alii quamplurimi tradunt, hoc ſemen eſſe *Naavette*, *ou Navuce*, vocatum, ex quo oleum expreſſione elicitur ad lucernas aptum, & a pileorum opificibus ſuis in operibus uſurpatum; verum D. Lemeryus in ſuo *Dictionario Aromatum ſimplicium* obſervat, ſemen *Nvvette* appellatum, non ſemper eſſe Napi ſemen, ut quamplurimi exiſtimarunt, atque ſæpe ſæpius ſemen eſſe ſpeciei cujuſdam Braſſicæ, quæ in Belgio *Colſa* nuncupatur, quæque hance ob cauſam in Normandia, Brigenſi ſaltu, Belgio, & Hollandia colitur; quamvis etiam, & altera Napi ſpecies feratur, ad Oleum eliciendum. Hoc Oleum reſolvens, & temperans eſt externe; raro tamen interne a Medicis uſurpatur.

℞. Sem. Napi ſylveſ. ℥j. Leviter in mortario marmoreo tuſis paulatim, ſuper effunde aquam Scorzoneræ, aut Cardui Benedicti. Coletur poſtea per linteolum pro emulſione ad morbillorum, & valriolarum eruptionem adjuvandam, atque adverſus febres malignas.

NARCISSO-LEUCOJUM.

Leucojum bulboſum, viola alba *Offic.* NARCISSO-LEUCOJUM vulgare, *Inſt. R. H.* 387. *Raii Hiſt.* 1144. Leucojum bulboſum vulgare, C. B. P. 55. Leucojum bulboſum Hexaphyllon, cum unico flore rarius bino, I. B. 2. 590. Leucojum bulboſum, Hexaphyllon, *Dod. Pempt.* 230. Leucojum bulboſum, ſerotinum, *Ger.* Leucojum bulboſum, præcox, majus, *Park.* Leuconarciſſolirion pratenſe vernum. *Adv. Lob.* Viola alba bulboſa, *Fuchſij*, *Ludg. Hiſt.* Viola alba, *Theophr.* Februarii flos, Herbariorum, vulgo *Perce-Neige*, *Baguenaudes d' Hiver.*

Ejus radix bulboſa, plurimis tunicis albis, excepta parte externa, quæ fuſca eſt, conflatur, inferne vero albicantibus fibris donatur, ſaporemque habet admodum viſcoſum, abſque ulla fere acrimonia. Tria, quatuor, aut quinque emittit folia latiſſima, ſaturate viridia, expolita, lucentia, & porro ſimilia, quæ inter caulis dimidium pedis altus elevatur, anguloſus, ſtriatus, cavus, una cum foliis ad medietatem uſque vagina quadam alba; indutus comuniter unum tantum habet florem aliquando duos, raro tres. Flos hic frequentius ſenis foliis donatur quandoque ſeptem, & octo, quod a ſoli ferti-

fertilitate dependet ; ea autem pendentis campanulæ more diſpoſita , ſunt alba, fere acuminata, macula virideſcenti extus ſignata , ac nonnihil intus reflexa, odorem neutiquam ingratum , fundunt juxta Fuchſium Viole martiæ, & juxta Cluſium Oxyacanthæ proximum.

Deciduo flore calyx in membranaceum commutatur fructum, tribus angulis diſtinctum,pyriformem, interne tribus præditum concamerationibus plenis ſeminibus fere rotundis, duris, albo-luteis.

Narciſſo-Leucojum vulgare ſponte in pratis humidis quibuſdam montibus, nemoribus umbroſis, ſepibuſque creſcet; Februario floret, atque Majo evaneſcit, radix tamen in terra ſubſiſtit, adinſtar Narciſſi. Suis bulbis multiplicatur; frequentiſſime etiam in hortis ob florem præproperum coli ſolet.

Plurimum olei, & phlegmatis, parumque ſalis continet. Excepta radice, nullus eſt apud Medicos ejuſdem uſus ; Emeticum mitiſſimum miniſtrat , quod fortuito detectum fuit, ut in fere omnibus naturæ inventis ſuccedit. *In Emphemeridibus Germanicis anni* 1727. *pag.* 286. Michael Valentinus obſervationem memoriæ prodidit , qua narrat ab Agricola in Urbe bulbis Violæ albæ, adinſtar parvarum Ceparum, venditis, omnes, qui ex iis comederunt, vomitu correptos fuiſſe nullo tamen moleſto ſymptomate ſubſecuto , ita ut in caſibus, in quibus evacuatio hæc convenit, commodiſſime iis uti poſſimus: hi itaque plebeculæ, rurique degentibus, utpote vulgatiſſimi, apprime utiles eſſe poſſunt. Si Paulo Hermanno fides præſtanda eſt, radix hæc præterea emolliens, digeſtiva, ac reſolvens eſt: in Vino, aut Cereviſia ebullita optima eſt adverſus Febres, non ſecus ac flores adverſus Cataractam, ſi eorum aqua diſtilletur; quin etiam aqua hæc eadem ſtillatitia valet contra maculas illas lenticulas appellatas. Schvvenckfeldt addit, flores hujuſce plantæ in Vino decoctos, contra lumborum dolores adhiberi poſſe.

N A S T U R T I U M.

NASTURTII nomine quatuor, aut quinque plantæ, etſi diverſi generis, hic loci a nobis in medium adducentur, Naſturtium hortenſe, videlicet Naſturtium verrucarium , Naſturtium aquaticum , & Cardamum , ſive Naſturtium Indicum.

Cardamum, ſive Naſturtium hortenſe, *Offic.* Naſturtium hortenſe, vulgatum, C. B. P. 103. *Inſt.* R. H. 213. Naſturtium vulgare, I. B. 2. 912. Naſturtium hortenſe, *Dod. Pempt.* 712. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 825. *Trag. Fuchſ. Lugd. Hiſt.* Naſturtium noſtras, *Camer. Hort.* Cardamon, Naſturtium hortenſe. *Lob.* Creſſio vulgaris, Herbariorum, vulgo, *le Creſſon Alenois, ou cultivè, le Naſitour.*

Radix ſimplex eſt, lignoſa, alba, capillitio ſtipata, neque adeo mordax, uti folia. Unum, aut plures ad altitudinem pedis, aut pedis cum dimidio emittit caules rotundos, leves, ſolidos, ramoſos , ſpecie quadam pulveris ſub-cærulei , facillime decidentis obtectos. Folia oblonga ſunt , profunde inciſa, guſtu acri, haud quaquam ingrato. Exigui flores ſummis caulibus ramiſque quadripetali, ac cruciformes apparent albo-purpureſcentes, breviburſque pedunculis ſuſtinentur, abeuntque in parvos fructus ſemirotundos, planos, binis cellulis diviſos duobus inſtructis ſeminibus ſemirotundis ruſeſcentibus, ac mordicanti ſapore præditis.

Pro acetariis planta hæc in hortis colitur, atque Hyeme ſemper viridis

conſervatur. Vere autem ſeritur, tunc autem tenerior eſſe ſolet. Naſturtium hortenſe Æſtate floreſcit, præſertim Majo, & Junio.

Authores duas Cardami ſpecies, aut potius varietates diſtinguunt, unam nempe foliis latioribus, alteram vero foliis magis inciſis, & criſpatis, ceterum caulibus, floribus, & ſeminibus omnino ſimiles ſunt.

Naſturtium hortenſe, mediocrem phlegmatis, atque olei, ac magnam ſalis eſſentialis partem continet, hinc incidendi, detergendi, aperiendi, & antiſcorbutica facultas huic conciliatur. Folia, & ſemen craſſos, lentoſque humores attenuant, & incidunt, atque ſalis volatilis-acris ope, obſtructiones lienis, atque uteri tolluntur, & bronchia, ac veſiculæ pulmonares a viſcidis humoribus liberantur. Aqua diſtillata Naſturtii in Officinis habetur ab ℥ j. ad ℥ vj. præſcribenda; paratur autem ℔ ij. aquæ communis pro unaquaque libra herbarum minutatim inciſarum, omnia ad medias diſtillando B. M. aut B. A. Emulſione ſemine ejuſdem paratæ, ſudorificæ ſunt, vique pollent variolas expellendi. In Phænigmis, & Maſticatoriis idem ſemen quoque adhibetur. Simon Pauli; poſt Ambroſium Paræum refert, nihil uſpiam præſtantius reperiiſſe adverſus ſcabiem, porriginemque Infantum, præter unguentum paratum, foliis, ac ſemine Naſturtii, cum adipe ſuilla recenti frictis Linimenti forma convenienti ſpatio uſurpatur ſaluſque eſt in promptu, generalibus remediis unctionem antecedentibus. Foreſtus ſemen, hoc tamquam maximum remedium contra ſoporoſos affectus commendat. Nemini ignotus eſt ejuſdem plantæ uſus in acetariis: præter gratiam, vimque appetitum conciliandi, ſtomachum roborat, atque alias herbarum ſpecies cum ea permixtas concoctu faciliores reddit.

Semina in Electuariis *de Miclèta*, & *Nicolai Alexandrini*, in Trochiſcis de Capparis *Meſſuæi*, in Emplaſtro *Diabotano*; Folia denique in aqua Anti-Scorbutica *Pharmacopœæ*, *Pariſienſis* uſurpantur.

Opiata adverſus Apoplexiam, Paralyſim, atque alios Nervorum affectus.

℞. Sem. Sinap. ℥ ij. Naſturt. hort. & Erucæ ana ʒ ij. Fol. Origani, & Menthæ exſiccatorum ana ʒ vj. f. p. & M. cum ſ. q. ſyrupi Pæoniæ ſimplicis, ut opiata conficiatur, ʒ j. mane jejuno ſtomacho, ac veſperi repetenda.

Linimentum adverſus Scabiem, Porriginemque.

℞. Folior. Naſturtii hort. Man. ij. & Sem. ejuſdem ℥ ij. Contundantur omnia, & frigantur cum q. ſ. pinguedinis ſuillæ, forti expreſſione coletur, ac ſervetur Linimentum pro morbis ſupradictis, curando, ut æger, identidem purgetur.

Naſturtium verrucarium, *Offic.* Ambroſia Campeſtris repens, C.B. P. 138. Coronopus Ruelli, ſive Naſturtium verrucoſum, I. B. 2. 919. Cornu Cervi alterum repens, *Dod. Pempt.* 110. Naſturtium ſylveſtre capſulis criſtatis, *Inſt. R. H.* 214. Coronopus Ruelli, *Ger. Raii Hiſt.* 843. Coronopus recta, vel repens Ruelli, *Park.* Pes milvinus, *Columellæ*; Coronopus arvenſis, Pſeudo-Coronopus, Pſeudo-Ambroſia, Naſturtium porcinum, *Nonnull.* vulgo, *Creſſon ſauvage.*

Radice donatur oblonga, atque admodum craſſa, quæ caules in terram

ſtrutos,

Digitized by Google

ſtratos, & fere nuſquam ſeſe elevantes, palmares, ramoſos, & rigidiuſculos propellit. Folia ut in Naſturtio hort. inciſa ſunt, eique odore, ac ſapore propius accedunt. Flores parvi, albi, quadripetali in crucis modum diſponuntur. Fructus quaſi totidem verrucæ, piſiformes, Carduum ſtellatum æmulantur, ac ſemina continent minuta, rotunda, nigra, racemi nucleo fere ſimilia, figura guſtuque ſeminum Naſturtii hort. In agro Pariſienſi juxta vias, locoſque humidos repit, Junio floret, atque per totam Æſtatem vireſcit; præcedenti facultatibus ſimilatur, mitius tamen eſt, minuſque calidum. Crudum comeditur, vocaturque *Ruel* in acetariis, quandoque etiam aceto decoquitur, aut ſale conditum, uti portulaca conſervatur. Manuum porri hujuſce foliis confricantur; in remedio contra calculos *Dominæ Stephens* uſurpatur.

Naſturtium aquaticum, *Offic.* Naſturtium aquaticum, ſupinum, C. B. P. 104. Siſymbrium Cardamine, ſive Naſturtium aquaticum, I. B. 2. 884. Siſymbrium aquaticum *Matth.* 487. I. R. H. 226. Sion Cratevæ Erucæ-folium, *Lob. icon.* 209. Siſymbrium Cardamine dictum, *Galen.* Naſturtium aquaticum vulgare, *Park. Raii Hiſt.* 816. Naſturtium aquaticum, ſive Cratevæ ſium, *Ger.* ſium & Laver, *Dod.* Creſſo, Laver odoratum, *Euric. Cord.* Siſymbrium in rivulis natum, ſimile Naſturtio, *Plin.* Creſſio, ſeu Creſcio aquaticus, Herbariorum. Naſturtiaria, *Quorund.* vulgo, *Creſſon de fontaine, ou des ruiſſeaux.*

Radicem habet albam, filamentis præditam, ab unaquaque ejus junctura plures fibræ capillares exeunt in aqua ſeſe immergentes. Caules pedem circiter longos emittit curvos, admodum craſſos, cavos, ſtriatos, læves, ſemper virentes, atro-virides, ſucculentos, odoros, guſtu aliquantiſper mordaci, & grato. Flôres in caulium, ramorumque apicibus enaſcuntur, parvi, albi, quinque cruciformibus foliis conflati, plura ſtaminia, a picibus luteis geſtantes. Hiſce ſuccedunt ſiliquæ, pedunculis dimidium pollicis, & ultra longis a caule ſatis recedentibus, nonnihil curvæ, craſſiuſculæ, in duas cellulas ſeminibus plenas ſemi-rotundis, minutis, ruſeſcentibus, guſtu mordaci diſpertitæ. Naſturtium aquaticum nuncupatur, quia in rivulis, fontaniſque aquis linpuidioribus excreſcit; Julio, & Auguſto flores propellit, quod autem ſemper vireſcat frequenter in acetariis uſurpatur, præſertim hyeme, variumque eſt juxta loca magis, minuſque humida. Initio folia fere rotunda conſpiciuntur, in progreſſu vero inciſa ſunt, ut in Eruca. Nihil uſpiam vulgatius reperitur, hac Naſturtii ſpecie, quæ iiſdem fere potitur facultatibus, ac Naſturtium noſtras hortenſe. Quod autem *Cailli* Rothomagi nuncupatur, atque in ejuſdem ſuburbiis colitur, ceteris merito præfertur, minutiſſimum enim eſt, teneriori, guſtuque exquiſitiori donatur.

Analyſi, de hac planta a ſociis Regiæ Scientiarum, Accademiæ inſtituta, acris deprehenditur, neque ab ea papyrum cœruleum rubro colore inficitur: ejus ſal relatum fuit ad *Oxyſal Diaphoreticum Angeli Salæ*, quod nihil aliud eſt, quam ſal Alkali, acido ſaturatum, præterea nonnihil ſalis Ammoniaci, aut ſulphuris, & maxima terræ pars in ea fuit inventa. Planta hæc inter melioris notæ Anti-ſcorbuticas hujuſce regioni eſt enumeranda. Man. j. ebulliat in juſculo omni pinguedine deſtituto, aut in juſculo Cancrorum fluv. aptumque eſt ad ſanguinem depurandum, & in morbis cutaneis a lymphæ acrimonia, & ſpiſſitudine obortis convenit, ac hydropicos, ſcorbuticos, & hypochondriacos mirum in modum ſolatur. Animadvertendum tamen eſt juſculum hocce in vaſe diligenter obturato, & B. M. eſſe conficiendum, hu-

juſce

Digitized by Google

juſce enim Naſturtii, & omnium plantarum acrium Anti-ſcorbuticarum virtus in ſale volatili, quod facile ignis calore diſſipatur, adeo conſiſtir, ut loco optimi remedii, nihil aliud, quam plantæ languidæ expreſſum nullius efficaciæ magna relinquatur.

In Officinis Aquam diſtillatam, & Syrupum plantæ hujuſce proſtant; iiſdem morbis accomodata remedia. Aqua diſtillata paratur, recipiendo Naſturtii aquat. quantumlibet minutim triti; addendo pro unaquaque plantæ libra, duas aquæ communis libras, & omnia ad medias diſtillando. Doſis ab ℥ iiij. ad ℥ viij. in julapiis, potionibuſque Anti-ſcorbuticis.

Syrupus conficitur recipiendo libras duas ſucci Naſturtii aquat. ebullitione depurati, & libras duas Sacchari albi, ad Syrupi conſiſtentiam, decocti, doſis ab ℥ ß. ad ℥ j. in potionibus ſupradictis.

Hujuſce plantæ ſuccus, extractum, Spirituſque urinoſus eaſdem quoque poſſident facultates. Aſſeritur, hujuſce plantæ ſuccum vini habere areſcendi, extirpandique Polypos narium, dummodo frequenter abluantur. Spiritus urinoſus conficitur, tuſa recenti planta, & fermentationi per octo dierum ſpatium commiſſa, omnia deinde B. M. diſtillando. Doſis cochlearis j. aut ij. in libra j. ſeri lactis, felici quidem ſucceſſu in affectionibus ſcorbuticis. Extractum ʒ ij. exhibetur, neque adeo efficax eſt, ut ceteræ præparationes. Uſurpatur etiam optimo eventu Naſturtium aquat. leviter in lacte ebullitum adverſus Thoracis morbos.

A Practicis magni nominis idem quoque in Renum, ac Veſicæ anfarctibus, & ad menſtrua profluvia revocanda commendatur. Ettmulerus teſtatur, plantam hance, & præcipue ejus ſemen, aptiſſimum eſſe ad ſanguinis coagulum in contuſionibus, tam externis, quam internis reſolvendum. Demum S. Paulli poſt Ambroſium Paræum, ut ſpecificum in capitis Infantum ſcabie Naſturtii aquat. folia, cum adipe ſuilla recenti fricta proponit.

Naſturtii folia in decoctione Anti-ſcorbutica, aqua generali Anti-ſcorbutica, & ſyrupo Anti-ſcorbutico *Pharmacopææ Pariſienſis uſurpantur;* ejus aqua diſtillata in compoſitione aquæ pro gingivis *ejuſdem Pharmacopææ* admiſcetur.

Apozema Anti-ſcorbuticum.

℞. Rad. Raphani ruſticani raſarum, & taleolis inciſarum ℥ j. & Pyrethri contuſ. ʒ j. Ebul. in ℔ iij. aquæ fontis ad medias.

℞. Poſtea Fol. Naſturt. aquat. & Beccabungæ ana Man. j. ſimul trita in mortario marmoreo; in prædicta decoctione mox ab igne retrahenda iniiciantur, vas probe occludendo, uſquedum pene frigeſcat. Levi expreſſione coletur, addaturque colaturæ ſyrupi Naſturt. aquat. ℥ j. Doſis trium, vel quatuor Cyathorum tantiſper calefactorum pro ſingulis diebus.

Juſculum Anti-ſcorbuticum.

℞. Pullum carnoſum, aut cor vitullinum taleolatim inciſum, & probe mundatum. Coque in ℔ iv. aquæ ad medias Vaſe ab igne retracto, adde folior. Naſturtii aquat. Man. ij., Beccabungæ, & Cochleariæ ana Man. j. Corticum Mal. Aurant. exſiccat., & ſalis Abſinth. ana ʒ j. Frigeſcat vaſe clauſo, coletur levi expreſſione, & in quatuor doſes dividatur; binis

nis diebus tepidæ uſurpentur, una mane jejuno ventriculo, altera veſperi.

Opiata Anti-ſcorbutica.

℞. Fol. Naſturt. aquat. Man. ij. Cochlear., & Beccabungæ ana Man. j. Terantur probe in mortario marmoreo, & adde ſem. Naſturt. & Sinap. P. ana ʒ ij. Doſis ab ℥ ß. ad ʒ vj. boliſnebula obvolutis.

Vinum Anti-ſcorbuticum.

℞. Rad. Raphani ruſtic. ℔ j., & Bard. ℥ vj. Folior. Naſturt. aquat., Cochleariæ, Beccabungæ, & Fumar. ana Man. ij. Lata, ac macerata ter, & in cucurbita ærea, ſtamno obducta infunde. Adde optimi Vini Burgundici, aut hujus defectu, optimi Vini rubri ℔ xxx., & ſem. Sinap. contuſ. ℥ iiij Infuſa omnia relinquantur in B. M. mitiſſimo, curando, ut cucurbita lino, & duplici pergamena madida obturetur. Ab igne reducantur, & frigeſcant obturato, poſtea colentur abſque expreſſione, & adde ſalis Ammoniaci ʒ x. Fuſo ſale liquor ſervetur in ℔ ij. lagenis probe obturatis in cella vinaria pro uſu. Vinum trium menſium ſpatio ſaltem perdurat. Purgandus eſt æger, communi ſolvente priuſquam ad uſum Vini hucuſque deſcripti deveniat; exhibeantur poſtea mane ſequenti ℥ vj. repetanturque ſero poſt cœnam. Perſeverandum eſt menſis ſpatio, curando, ut alvus lubrica cathartico octava quaque die repetito ſervetur, quo a Vino æger deſiſtet.

Aqua Limacum Anti-Scorbutica.

℞. Limacum expurgat., & cum cochleis tritor. ℔ iij. Cortic. Mal. Aurant. recent. ℥ iij. Folior. Naſturt. aquat., Beccabungæ, & Trifolii paluſtris ana Man. iij., Seri lactis depur. ℔ vj. Diſtillentur omnia, & productum ſervetur in lagenis probe obturatis loco frigiduſculo. Doſis ℥ x. mane, ac veſperi repetenda.

Gargariſma Anti-ſcorbuticum.

℞. Folior. Rubi, & Agrimoniæ ana Man. j. coque in ℔ ij. aquæ fontis, ad media Statim, ac vas ab igne reducendum eſt, adde folior. Naſtur. aquat. & Cochlear. ana Man. j. Traiiciatur liquor expreſſione, & iterum adde ℥ j. Mellis roſati pro Gargariſmate ſæpius de die repetendo.

Unguentum adverſus capitis Infantum Scabiem.

℞. Naſturt. aquat., & adipis ſuillæ recent. ana ℔ j. Succi Naſturt. expreſ. ℥ vj. Macerentur omnia per triduum, & coquantur ad humidi conſumptionem; coletur liquor forti expreſſione, & Unguentum ſervetur ad uſum.

Animadverſio.

In promptu erit Naſturt. aquat. recenter collectum in ſuo vigore; teretur probe in mortario, & pinguedini miſcebitur in vaſe terreo plumbo illinito; vas

vas clauſum, digeſtioni per triduum relinquetur. Poſtea ℥ vj. ſucci alterius Naſturtii aquat. probe tuſi eliicientur; ſuccuſque in vaſe iniicietur, ut mixtura leniter ebulliat ad omnis aquæ humiditatis conſumptionem, frequenter eam ſpatula lignea agitando: coletur poſtea forti expreſſione, ac ſervetur Unguentum ad uſum.

Cardamum, ſeu Naſturtium Indicum, *Offic.* Naſturtium Indicum majus, C. B. P. 306. Naſturtium Indicum folio peltato ſcandens, I. B. 2. 920. Cardamindum ampliori folio, & majori flore, *Inſt.* R. H. 430. Viola Indica, ſcandens, Naſturtii ſapore, maxima, odorata, *Hort. Lugd. Bat.* Naſturtium Indicum, *Park. Ger. Raii Hiſt.* 487. Naſturtium peregrinum, quod Peruvianum, *Lugd. Hiſt.* Flos ſanguineus, *Monard.* Acriviola, Naſturtium Hiſpanicum, Naſturtium peregrinum, Flos cruentus, *Nonnull.* vulgo, *Lag ande Capucine.*

Ejus radix parva eſt, fibroſa, alba, repens; Caules admodum exiles emittit, qui adrepunt, ac arboribus, plantiſque propioribus circumvolvuntur. Folia alterna ſunt, rotunda, parvum veluti ſcutum referentia, communius latiora, quam longa, aliquando anguloſa, ut folia Hederæ, ſuperne dilute-viridia, & expolita, inferne vero pallidiora, & parumper villoſa, nonnullis nervoſis inſignita prominentiis, quæ a cauda, in centro fere folii conſtituta, ut in Umbilico Veneris, diſcedunt, & quoſdam veluti radios in margine deſinentes efformant; caudæ non ſecus ac caules, retortæ palmum, aut palmum cum dimidio æquant. Ex eodem nodo, e quo foliorum pedunculi, alii etiam pedunculi exeunt, flores ſuſtinentes, quinque petalis conflatos rotundis læte flavis, ac fere puniceis, odoris fragrantis, primo anguſtioribus, & barbatis, e calycis cavitate exeuntibus, qui luteo-virideſcens eſt monophyllus diviſuſque inquinas oblongas portiunculas poſteriori ſui parte roſtro terminatas cavo, cuculum referente, ex quo nomen planta mutuatur, pollicem fere longo, luteo, lineiſque purpureis virgato. Stamina nonnulla ruſeſcentia apicibus ejuſdem coloris in centro floris enaſcuntur, ac piſtillum circundant, cujus baſis, in fructum immutatur tribus capſulis donatum, inquam unaquaque ſemen unum, ſubrotundum, mediocris craſſitiei, cortice viridi, ac rugoſo tectum invenitur.

Cardamum, ſeu Naſturtium Indicum minus, *Offic.* Naſturtium Indicum minus, C. B. P. 306. Cardamindum minus, & vulgare, *Inſt.* R. H. 430. Naſturtium Indicum, *Dod. Pempt.* 397. Flos ſanguineus verus, *Quorumd.*, vulgo, *la petite Capucine.*

Præcedenti ſimilatur, præter quam quod in omnibus ſuis partibus exilis eſt, floſque luteo-aureus, aut ſulphureus plus, minuſve dilutus, foliis in baſi macula inſignitis rubicunda, rutila, rhomboidali, lineis ſanguineis, viſuque jucundis, diſtincta. Aliquando duplex eſt, quæ varietas a Curioſis magnopere exquiſitur: hoc enim commodi præſtat, quod facile taleis non vero ſemine, uti ceteræ ſpecies multiplicetur.

Cardamum nihil habet cum Naſturtio vulgari commune, præter odorem, guſtum, & proprietates. In hortis præcipue colitur ob utilitatem. Ex regno Peruviano primum allatum fuit, non ad Europam tantum, verum etiam ad alias Indiarum regiones Occidentalium; tota fere Æſtate floreſcit, Autumno exeunte quoque perdurat, uſquedum primum adventante frigore, aut gelu huic admodum adverſus, pereat: in regionibus vero calidis vireſcit, floreſque ſuppeditat anno integro. Jucundiſſimis ſeriebus diſponitur, & or-

Digitized by Google

& ordinate in hortis perticis applicatur, facile creſcit in exigua etiam terræ portione; ſemina diu non ſubſiſtunt, ſponteque decidunt, ſtatim, ac matura ſunt.

Duæ Cardami ſpecies, de quibus uſque adhuc verba fecimus eaſdem habent facultates fere ſimiles Naſturtio hortenſi, & magnam olei, ac ſalis eſſentialis partem continent. Folia, & flores, & quidem cum ſucceſſu, Scorbuticis exhiberi poſſunt: tamen familiarius alimentis quam remediis admiſceretur; aceto condiuntur florum folliculi antequam expandantur, ut Cappari, & in acetariis, condimentiſque pro delicatioribus menſis uſurpantur. Advertendum eſt in vaſe, in quo condiuntur tres, aut quatuor ſiliquas maturas Piperis Indici occludendas eſſe; ſin minus admodum craſſi vermes in aceto progeniti reperiantur Cardanum inſumentes, ope vero fructus ſupradicti nuſquam apparent, & condimentum optimum diutiſſime ſervatur. Flores Cardami acetariis, Lactuca, aliiſque Leguminibus inſtructis, miſcentur; eo quod guſtui, viſuique gratiſſimi ſint, ac ſtomachis frigidis, debilibus, & flatulentis maximam opem ferunt. S. Pauli narrat, vinum quemdam fide dignum noviſſime ex America prodeuntem, ſecreto, adverſus antiquam Scabiem atque ulcera recentia, dono ſibi dediſſe, Oleum ſimplex, infuſione florum Cardami confectum, quod paratur quantumlibet Olei olivarum optimi, in vaſe uſque ad medietatem contento, & poſtea ſupradictis floribus repleto. Vas hoc probe occluſum Soli exponitur, uſquedum omnia conſiſtentiam pultis acquiſiverint pro Linimento.

N E P E T A.

Mentha Cataria, ſive Nepeta, *Offic.* Mentha Cataria vulgaris, & major, C. B. P. 228. Mentha Cattania, J. B. 3. 225. *Raii Hiſt.* 548. Cataria major vulgaris, *Inſt.* R H. 202. Cataria herba, *Dod. Pempt.* 99. Calamynthæ 1. genus, *Fuchs.* Nepeta vulgaris, *Trag.* Nepeta Germanica, *Camer.* Mentha felina, *Tab. Ger. Eyſt.* Herba Gattaria, *Matth.* Cataria herba, vulgo Calamintha tertia, *Dioſc. Cæſ.* Calamintha montana, *Lon.* Herba felis, *Lugd. Hiſt.* Nepta floribus interrupte ſpicatis pedunculatis, *Linn. Hort. Cliff.* 310. Herba Cati, Calamintha felina, ſeu Cataria, Balſamita montana, ſeu major, *Quorumd.* vulgo, *Herbe au Chat*.

Radicem lignoſam multifariam diviſam, caulemque habet tres pedes & ultra altum, quadratum, hirſutum, ramoſum, inferna ſui parte ſolum verſus ruſeſcentem, reliqua albeſcentem, ramuloſque effundentem binos, invicem ſemper oppoſitos. Folia Urticæ majoris, aut Meliſſæ foliis ſimilia ſunt, ambitu denticulato, mucroſcata, lanuginoſa, albeſcentia, caudis longis appenſa, Menthæ acutæ odore, adurenti, & acri ſapore donata. Summis caulibus, ramiſque flores apparent plerumque depreſſi, labiati, purpurei, aut albeſcentes, ſpiceique, quorum quiſque tubulo efformatur ſuperne duobus labiis diſtincto, ac corniformi calyce ſuſtinetur, ſuccedentibus ſeminibus quatuor ovalibus, Planta hæc in hortis, ſecus vias in marginibus foſſarum, aggeribus, lociſque humidis creſcit; ea Feles magnopere delectantur, in ea circumvolvuntur, eamque avidiſſime comedunt. Agri Pariſienſis incola Junio, Julioque floreſcit.

Herba Cataria aromatica eſt, acris, amara, nec chartam cæruleam rubro colo-

colore imbuit, unde evincitur, ſal volatile aromatico-oleoſum in ea contineri, in quo, non ſecus ac in ſale volatili-oleoſo artificiali, urinoſæ prævalent partes. Aperiens eſt, ſatiſque apta ad menſes provocandos, vaporeſque diſſipandos. Ad modum Theæ uſurpatur, aut Vino infunditur. Præſcribitur etiam, uti ceteræ Anti-hyſtericæ plantæ in pediluviis adverſus eoſdemmet morbos. Tabernæ Montanus aſſerit, Vino decoctam, ictérum, tuſſimque violentam ſanare. Si manus tantum in ejus decoctione foveantur, ſcabiem profligari, Caſpar Hoffmannus memoriæ prodidit. Mirum eſt, feles adeo hanc ipſam conquirere, a quibus millies ſuper ipſam ſeſe circumvolventibus amplectitur, ac deoſculatur. Obſervatur autem eá magis, magiſque eoſdem delectari, ſi e ruri in hortis transferatur; tunc enim culturæ ope tenerior evadit, ejuſque odor mitior, gratiorque eſt. Qua de cauſa, niſi ſpinis operiatur, neutiquam in hortis ſervari poteſt, eam enim ambiendo, feles ita quaſſant, exterminantque, ut impoſſibile ſit, hanc iterum revireſcere. Ob eamdem, ut ajunt, ſympathiam *Herba Cataria* nuncupatur.

Folia Nepetæ in Aquis Generali, & Hyſterica, ac in Trochiſſis Hyſtericis *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpantur. Planta vero omnis in Syrupo Artemiſiæ, & ejus ſummitates in pulvere *de Chalybe* ſupradictæ *Pharmacopææ*.

N E R I O N.

NERIUM, Rhododendrum, ſeu Rhodo daphne, *Offic.*, Nerion floribus rubeſcentibus, C. B. P. 464. *Inſt.* R. H. 605. Nerion, ſive Rhododendron flore rubro, J. B 2. 141. Nerium, ſive Oleander, *Ger. Raii Hiſt.* 1767. Oleander, ſive Laurus Roſea, *Lob. icon.* 364., Oleander, ſive Laurus Roſea, *Park.* Rhododophne, *Geſn. Hort. Caſ.* Nerion flore rubro, *Eyſt.* Rhododendron, *Dod. Bellon.* Neris, *Nicand.* Roſa Laurea, *Apul.* Arbor Roſea, Oleandrum Roſago, *Nonnull.* vulgo, *Laurier-Roſe*.

Ejus radix longa eſt, lignoſa expolita, guſtu ſalſo; caules plurimos, craſſiores, firmos, erectos, dilute virides, ad luteum colorem accedentes, ſuccoque plenos emittit. Folia oblonga ſunt, acuta, Amygdali foliis majora, & latiora craſſa, dura, rigida, terna ut plurimum ſimul diſpoſita, aliquando bina eodem in ramo invicem oppoſita, atro-viridia parte ſuperna, non ſecus ac Lauri folia, inferna autem ob maculas huc illuc diſperſas, albeſcentia exſucca. Flores pulcherrimi ſunt, magni, odori, læte rubri, ad modum fere Roſæ incarnatæ, quorum quiſque cylindraceus eſt, vertice adinſtar patinæ expanſo, quinquepartito, uti in Pervinca, apicibus quinis albis, ac villoſis, quibus ſiliquæ fere cylindraceæ, digitum longæ, ſuperne reflexæ, quamplurima criſtata ſemina occludentes ſuccedunt. Nerion flore albo nihil aliud eſt, quam huc uſque deſcriptæ varietas.

Arbuſculam hanc, inquit Dioſcorides, facilius radices agere maritimis in locis, ac ſecus fluvios, quod Botanicorum magni nominis, Anguillaræ ſcilicet, Camerarii, Matthioli, & Dalemchampii auctoritate comprobatur. Quandoque in arborem excreſcit; folio autem quotidie viridi Lauro, flore vero Roſæ ſimilatur, hinc etiam nomen mutuatur. Diligenter in hortis ad ornatum colitur, magnum florum numerum ſuppeditat, facileque excreſcit, dummodo ab excedenti gelu defendatur. Dioſcorides, & Plinius aſſerunt folia & flores Nerion, mulos, aſinos, canes, verveces, alioſque fere omnes qua-

Digitized by Google

quadrupedes veneno afficere; ea vero adverſum Serpentum morſum in Vino epota, & Rutæ præſertim conſociata hominibus prodeſſe; animalia demum debilia, cervos nempe, ac minutum pecus enecari potu aquæ ſolummodo, in qua folia Nerion infuſa fuerint. Galenus tamen, cui libentius fidem hic loci præſtamus, affirmat, Nerion interne ſumptum homini, ceteriſque animalibus perniciofum eſſe.

Arbuſcula hæc magnam olei, ſaliſque portionem habet, atque inter venena eſt reponenda, interne enim uſurpata horrendos angores excitat, ventrem inflat, univerſalis viſcerum omnium inflammatione, & radicali totius naturalis caloris extinctione ſubſequente. Remedia contraria cenſentur Oleum Olivarum, aut Amygdalarum dulcium, Butyrum recens cum lacte ebullitum; Ficuum, & radicis Althææ, aliarumque rerum mucilaginoſarum, & pinguium decoctio, quæ ad temperandam, ac irretiendam hujuſce corroſovi veneni acrimoniam valere poſſunt. Juxta Galenum Nerion folia trita, & externe applicita digerendi, reſolvendique vim habent, nec non animalium venenatorum morſui adverſantur. Hæc eadem folia in pulvere ſternutatorio *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpantur.

NICOTIANA.

Quamvis Nicotiana origine ſua ex America allata ſit; & ideo nobis exotica; tamen hic loci inter Plantas indigenas reponendam eſſe cenſuimus, ope enim culturæ ita evulgata fuit, ut inter noſtrates in tota Europa adoptetur. Quod etiam aſſerere poſſumus de Melongena, Momordica, Myrto, & Nerio, aliiſque ſimilibus plantis, in noſtris hortis familiaribus. Tres Nicotianæ ſpecies in Officinis diſtinguuntur, nempe Major, Media, & Minor.

Nicotiana major, *Offic.* Nicotiana major, latifolia, C. B. P. *169. Inſt.* R. H. 117. Nicotiana major, ſive Tabacum majus, J. B. *3. 629.* Hyoſcyamus Peruvianus *Dod. Pempt.* 452. Sana ſancta Indorum. *Lob.* 584. Tabacum latifolium, *Cam. Eyſt.* Tabaco latifolium, *Park.*, *Raii Hiſt. 713.* Perebecente Oviedo, *Lugd. Hiſt.* 1901. Picielt Mexicanorum, *Hern.* 312. Bugloſſum Antarticum, aliis Tabacum, *Monard.* Petum Thereti latifolium, *Cluſ.* Tornabona, quæ a Tornabonio miſſa, *Cæſ.* Herba Sanctæ Crucis femina, *Caſt.* Herba Reginæ, Herba Legati, Herba Prioris, Herba Sancta ſive Sacra, Herba Divina, Herba Medicæa, Herba Panacea, Vulneraria Indica, Eleemoſinaria; *Quorumd.* vulgo, *Nicotiane, ou l'Herbe a la Reine a large feuille.*

Ejus radix alba eſt, fibroſa, guſtu admodum acri, caulemque promit quinque, vel ſex pedes altum, pollicem latiorem, & rotundiorem, villoſum, & medulla alba repletum. Folia ampla ſunt majora foliis Enulæ Campanæ, & Lapathi aquatici, caudis deſtituta, alterna, latis appendicibus appenſa, villoſa, parumper acuta, nervoſa, dilute-viridia & ad luteum accedentia tactu, glutinoſa, guſtu acri, calefaciente, & urente, facile tamen evaneſcente, quæque manſa, aut contuſa inficiunt colore luteo; dividitur caulis apex in plures ramuſculos, ſive ſurculos, qui flores campaniformes, aut poculum referentes ſuſtinent quinquefidos, ut & calyx inverſos, vel ut plurimum ambitu depreſſo, coloris purpurei, apicibuſque ſtaminum minuto pulvere cinereo conſperſis: hi poſtea in fructum abeunt membranoſum, oblon-

longum, in duas cellulas diviſum, intermedio ſepimento, fere infinito ſeminum numero plenas, quæ quidem minutiſſima ſunt reſpectu magnitudinis plantæ, coloremque habent rufeſcentem. Univerſa planta odore ſcatet acuto, ſcicuti & ſequens modo deſcribenda; Æſtiva eſt apud nos, nihilominus aliquando Hyeme temperata noſtris in hortis perdurat; atque ut ceteræ Nicotianæ ſpecies Junio, & Auguſto floreſcit, annualiſque eſt plerumque: dura e contra in Breſylienſi provincia, in qua ſolum optimum eſt, aerque quotidie temperatus ſemper floribus decoratur, & ad decem, & duodecim uſque annos perdurat; ſemen ſex annorum ſpatio in ſua fœcunditate poteſt conſervari, folia vero in ſuo vigore per quinquennium.

Nicotiana major, ſeu Tabacum auguſtifolium, *Offic.* Nicotiana major, auguſtifolia, C. B. P. 170. *Inſt.* R. H. 117. Nicotiana, ſive Tabacum folio auguſtiore, J. B. 3. 630. Hyoſcyami Peruviani altera, *icon. Dod. Pempt.* 452. Tabacum, ſive Herba ſancta major, *Lob. icon.* 584. Herba Sanctæ Crucis mas, *Caſt.* Petum auguſtifolium, *Cluſ. Exot.* 310. Tabaco auguſtifolium, *Park. Raii Hiſt.* 714. Sana Sancta Indorum, *Ger.* Tabacum auguſtifolium, *Cam. Hort.* Tubac, Tubacka, Tabaca, Poetum, Petunum, alterum paulo minore folio, *Nonnull.* vulgo, *Le Tabac de Virginie*, *le Petun des Amazones*, la Nicotiane *a feville etroit.*

Secunda hæc Nicotianæ ſpecies a præcedenti differt foliis anguſtioribus, acutioribus appenſis cauli caudis longiſſimis: ceterum inter ſe ſimilantur.

Nicotiana femina, *Offic.* Nicotiana minor, C. B. P. 170. *Inſt.* R. H. 117. Priapeja, quibuſdam Nicotiana minor, J. B. 3. 630. *Raii Hiſt.* 715. Hyoſcyamus luteus, *Dod. Geſn. Hort. Cam. Ger. Angull.* Hyoſcyamus Peruvianus, *Taber.* Tabacco Anglicum, *Park.* Petum quartum. *Cluſ. ad Monard.* Tornabonæ congener, *Cæſalp.* Priapæa, Peti tertium genus, Petum minus folio rotundiore, *Nonnull.* vulgo, *le faux Tabac*, *le Tabac du Meſique*, *la Nicotiane a feville tonde.*

Radice eſt modo ſimplici, & auricularis digiti craſſitie, modo in plures fibras diviſa teneras, albas, in latum ſeſe expandentes, parumque profundas; caulem vero tollit aliquando bipetalem, rotundum, villoſum, ſolidum, digitum aliquando craſſum in pingui ſolo, ramoſum, tactuque viſcoſum, folia efferentem ſpatiis diſtincta, alternatim locata, rotunda, in apice obtuſa, pinguia, atro-viridia, corrugata, brevibus caudis appenſa. In caulium, & ramulorum ſummitate numeroſi flores locantur, brevibus elati pedunculis, quinquifidi, labiis inverſis, quinis ſtaminibus, apicibus cinereis, ut & Piſtillum; minutiora vero ſunt ſpeciebus præcedentibus, ac luteo-virideſcentia, florum unuſquiſque calyce villoſo, viſcoſo & quinquifido ſuſtinetur. Hiſce præſto ſunt capſulæ rotundæ, umbilici forma, quæ maturæ bifariam dividuntur innumerabilibus minutis atro-luteis, & mordacibus ſeminibus refertæ. Planta hæc ex America primum nobis allata fuit; annua eſt, & facillime ope ſeminis reviviſcit: dummodo una tantum vice in horto immiſſa fuerit, abunde ſingulis annis reproducitur, & Majo denuo apparet. Cluſius aſſerit, hanc Nicotianæ ſpeciem fere in omnibus morbis convenire, in quibus Petum verum uſurpatur, debiliori efficacia potiri; & de facto minus acutum præ aliis odorem habet. In Hiſpania, & Portugallia, Nicotiana ſemper viridis uti Citreum ſervatur; in regionibus vero frigidis primo gelo perit, ac Hyeme difficillime vaſe, aut capſula conſervari poteſt.

teſt. In America ad magnam altitudinem excreſcit, & præſertim Nicotiana mas, ejuſque odor penetrantiſſimus eſſe ſolet.

Ex Inſulis nobis advecta, in Europa etiam diligenter exculta fuit; duarum ſpecierum primarum folia indiſcriminatim uſurpantur, pro Tabaco, ut ajunt, funiformi, & in pulvere conficiendo; cujus uſus adeo eſt evulgatus; Auguſto, & Septembri folia colliguntur, e planta præſertim, e qua ſummitates antea demptæ fuerint, ut floris eruptio impediretur. Tabaci funiformis, & pulverati præparationem multifariam, ad voluptatem, uſumque accomodatam, hic loci neutiquam explicabimus, adnotantes ſolummodo hujuſce exceſſum, non minus perniciofum, quam moderatum uſum utilem eſſe poſſe; rationem deinde trademus, quomodo ad uſus Medicos reduci poſſit.

Diverſæ profecto denominationes huic plantæ tributæ fuerunt. In Indiis Occidentalibus origine ſua primum exculta, ſemper Petun nuncupata fuit, & præſertim in provinciis Breſylienſi, & Florida, quod nomen noſtris quoque diebus in utroque ſervat Hemiſphærio. Hiſpani, qui primum in inſula Tabaco Regni Jucatan, aut Novæ Hiſpaniæ Provincia in mari Mexicano ſita plantam hanc agnoverunt, ab inventionis loco Tabacum appellarunt, quæ nomenclatura ceteris omnibus prævaluit. Joannes Nicot Conſiliarius Franciſci Secundi, & apud Sebaſtianum Portugalliæ Regem anno 1560. Legatus, ope Domeſtici Regis, vel ut alii referunt, ope Mercatoris Belgæ, qui primum e Florida plantam hanc aſportaverat, eamdem Magno Priori Uliſſiponam adventanti dono dedit, & poſtea in Galliam redux Reginæ Catharinæ de Medicis Regis Matri; ab hiſce tribus magni quidem nominis perſonis plurimum fuit reputata, experimentiſque eorum juſſu de ea peractis, appellata fuit *Nicotiana*, *Herba Magni Prioris*, vel *Herba Reginæ*. Cardinalis Sanctæ Crucis ad Regem Portugalliæ Pontificis Maximi Nuncius, & Nicolaus Tornabonus ejuſdem ad Galliarum Regem Legatus, qui primum eam anno 1585. in Italiam introduxerunt, in cauſa fuerunt, cur *Herba Sanctæ Crucis*, & *Tornabona* vocitetur. Nonnulli *Bugloſſam*, aut *Panaceam Antarcticam* vocant, alii *Herbam Sanctam* aut *Sacram*, veroſimiliter propter ejus prodigioſas facultates. Botanici nonnulli ob hujuſce narcoticam virtutem cum Juſquiamo communem, veluti ejuſdem ſpecies ab ipſis Nicotiana fuit conſtituta, vocaruntque *Juſquiamum Peruvianum*: quum vero a ſupradicto non ſolum exteriori aſpectu, ſed etiam partibus ſui præcipuis diſtet, flore nempe, capſulis, & ſemine, quamvis eaſdem cum eo habeat proprietates, tamen genus proprium, ac peculiare conſtituit. Ceterum *Thevetius* gloriam, Tabacum in Galliis propagandi, cum *Nicot* diſputavit, certumque eſt, *Franciſcum Drack* inſignem navium Præfectum Anglum Virginiæ Conquiſitorem, patriam Regionem hac planta dictaſſe. Joannes Liebaultius in Opere *Domus Ruſtica* nuncupato, tradidit, Tabacum originarium in Europa fuiſſe, & ante Americæ inventionem nonnullas ejus plantas in ſylva Arduena repertas fuiſſe: verum Magnenus Americæ hoc reſtituit, & ad Liebaultii objectiones ſolvendas, audet aſſerere, ſemen ab Indiis in Europam a ventis delabi potuiſſe.

Prædictæ tres Nicotianæ ſpecies in uſum veniunt; communiter vero, tam interne, quam externe Nicotiana major mas uſurpatur: hujuſce tamen defectu ſubſtitui poteſt Nicotiana major fœmina externis præcipue in morbis, etſi vi minori donetur. Ejuſdem plantæ dotes tam magno pretio ac nu-

Digitized by Google

mero habentur, ut Panacea, aut Herba omnes morbos profligans vocitetur. Nihil uſpiam Natura produxit, cujus uſus univerſaliter adeo, atque celeriter diffuſus ſit; haud longo enim exacto temporis ſpatio tam furioſa habitudo ita prorepſit, ut nullus perſonarum extet ordo, qui hac planta quondam exiguæ Americanæ Inſulæ ſimplici, ac ſylveſtri productione non utatur. Poſteaquam vero in Europam invecta fuit, toto Orbi ejus excellentia, ac celebritas innotuit; ejus folia aut eraſa, aut pulverata pro naribus, & ſuffumigii, aut maſticatorii more pro faucibus uſurpantur. Inſigniora loca, in quibus occurrit, ſunt Verina, Breſylium, Borneum, Virginia, Mexicum, Italia, Hiſpania, Gallia, Ollandia, Anglia; Nicotiana enim omnibus in locis facile creſcit, magni tamen ubique venditur, quamvis nullum fere per ſe pretium mereatur. In quocumque penitus Galliæ loco hiſce diebus plantam hanc excolere, vetitum eſt. Ceterum fere pro foliorum collectione tantummodo culturæ committitur, ſolumque pingue, & humidum, Meridiem verſus ſitum, optime excultum, & maxima probe conſumpti fimi copia ſtercoratum expoſtulat. Quo magis clima Septemtrionem verſus locatum eſt, major etiam exquiritur cura, ut ab aeris injuriis planta defendatur; utque E. g. prope elatum parietem feratur, quo a ventis Septemtrionalibus, & a frigore infeſto ejus hoſte tutetur. Hic loci aptior ad eam tempeſtas eſſe ſolet, Aprili ineunte. Indi, & Hiſpani Autumno, Auguſto aut citius, hance cenſerunt. Suos Antagoniſtas, ſuoſque pariter Panegyriſtas Tabacum habuit; quamplurimæ ab utriſque adverſantes ſententiæ prolatæ fuerunt, ex una enim parte tanquam optimum, ex altera vero tanquam pernicioſſimum evulgabatur. Amurat IV. Turcarum Imperator; Magnus Dux Moſcoviæ; & Rex Perſarum ſub vitæ, aut amputationis naſi pœna ſubditis ſuis Tabaci uſum prohibuerunt. Jacobus Stuardus Angliæ Rex Tractatum *de pernicioſo Tabaci uſu* conſcripſit, idemque argumentum Simon Paulli Regis Danorum primus Medicus pertractavit. Urbani VIII. extat *Bulla*, in qua Tabaco in Eccleſia utentes excommunicantur. Acurata, & curioſa deſcriptio originis, & præparationis Tabaci, protulit Pater Labat Jacobita in ſuo *Americæ Itinere*, *ac ultimo Capite Tomi Quarti* fuſe diſſerendo, ait, plantam hanc diſſidia, acerrimumque bellum inter Sapientes excitaſſe, quumque anno 1699. D. Fagonius primus Regis Medicus Theſi Medicæ Tabaci uſum propugnanti præeſſe nequiviſſet, alterum ſibi Medicum ſubſtituiſſe, cujus naſus neutiquam cum lingua conſenſit; adnotatum enim fuit, toto perdurante actionis ſpatio Tabacum manibus contrectaſſe, neque momento temporis ab eo ſumendo ceſſaviſſe. Nonnulli exiſtimarunt, Tabacum Europæum minus nocere, & Americano non modo eſſe præferendum, quod hoc poſtremum minus temperamento noſtro conformatur, verum etiam, quia jam veteraſcit, quando nobis affertur. Hoc certo aſſerere poſſumus, omnes Tabaci ſpecies nihil aliud eſſe, niſi plantas abortas, ſi Americano æquiparentur, quod ſemper fortius eſt. Celebriores Auctores, qui de Tabaco ſcriptitarunt, ſunt *Magnenus*, *Thorius*, *Everart*, *Cohauſen*, *Flakenburg*, *Dorſtenius*, *Schriverius*, *Marrandon*, *Albinus*, *Barnſtein*, *Lauremberg*, *Victor Pallu*, *de Prade*, *Carolus Etienne*, & *Joannes Liebaultius*, *Simon Paulli*, & *Jacobus I. Rex Angliæ*.

Tres Nicotianæ ſpecies uſque adhuc a nobis deſcriptæ eoſdem fere uſus medicos habent; analyſi vero Chymica, ſpiritum, maximam olei partem, ſalque acerrimum volatile-fixum largiuntur. Quæcumque vomitum, & cathar-

Digitized by Google

tharſim violenter movet, & interne convenit in Apoplexia, Lethargo, quamplurimiſque aliis morbis: Opus tamen eſt dextera, ac prudenti manu ad hoc remedium probe aptandum; exhorreſcendum enim potius eſt propter ejus acres, & cauſticas qualitates, ſique juvare quandoque, maxima etiam mala inferre poteſt. Narratur *in Ephemeridibus Germanicis Decuria 2. anno* 8. *Obſerv.* 206. a quodam Tabaci fruſtulum malitioſe in vaſe, in quo pruna coquebantur injectum fuiſſe, omneſque iis ſaturati, anxietatibus, deliquiis, & vomitibus enormibus correpti jamjam animam expirare videbantur. Borrellus refert *Centuria* 4. *Obſerv.* 31. quemdam adoleſcentem Tabaci fumum exhalare inexperte tentantem ac ejcere neſcientem, adeo a deglutito fumo male affectum fuiſſe, ut in diutiſſimum Icterum delapſus ſit, a quo niſi Conſervæ Florum Geniſtræ, & Calthæ uſu liberatus fuit.

Diverſis hujuſce Plantæ præparationibus prudenter utendum eſt, quæ convenienter aptatæ mirabiles effectus progignere poſſunt. Zacutus Luſitanus ita ſentit de Epilepſia, vidi ego (inquit ille) plurimos Infantes, ac etiam Adultos, in quibus fere infinitum remediorum numerum in hoc morbo expertus fueram, & præcipue Cauteria diutiſſime adaperta, omnia incaſſum; dum interea ægris occumbendi in maxima paroxiſmorum violentia periculum imminebat, quum mihi in mentem venit, foliorum Nicotianæ Syrupum præſcribere, e quo, cochleariis aliquot de die, tribus poſt poſtum horis, quadraginta dierum ſpatio, propinatis, eoque exacto tempore, Syrupi tribus unciis fere conſumptis, morbus omnis, abſque ullo recidivæ metu radicitus fuit debellatus. Curavi etiam, ut ſyrupi uſum purgationes aliquot præcederent. Riverius hoc idem teſtatur in ſua *Praxi*, indicando, *Syrupum Nicotianæ* Quercetani adverſus Epilepſiam. Nicotianæ uſus contra Epilepſiam comprobatur etiam Obſervatione *Ephemeridum Germanicarum Decuria* 2. *ann.* 3. in qua D. Ludovicus Hannemanus refert, Epilepticæ mulieri Clyſterem decoctionis foliorum Nicotianæ præſcripſiſſe; qui efficaciter adeo chatarſim tam ſuperne, quam inferne excitavit, ut poſtea nullum hujuſcemodi inſultum amplius perpeſſa ſit: tamen hæc, Tabacum in clyſteribus uſurpandi methodus periculo neutiquam vacat, & D. Chomelius celebris Medicus Pariſienſis in ſuo *Tractatu de Plantis uſitatioribus*, obſervat, effectus funeſtos, non ſecus ac purgantes acriores, progignere, ægroſque vidiſſe prædicto enemate uſos in letarghi ſopore, ſenſus de facto, cognitionemque recepiſse, ſtatim vero in Convulſiones, vomitibus, ſudoribus frigidis, pulſu debili, & intermittenti, aliiſque feralibus ſymptomatibus, comitatas, incidiſſe, quamvis ſeſe remedio hocce ſtatim exoneraverint: ac niſi Aqua tepida, Lacte, atque Oleo Amygdalarum dulcium ſuperne, & inferne propinato iis auxilium protinus alatum fuiſset, procul dubio periiſsent. Neceſse ergo eſt remedium hocce temperamentis ſiccis, bilioſis, & facile irritationem ſuſcipientibus, inhibere; phlegmaticis vero, relaxatiſque, non ſolum innoxium, verum etiam efficacioſiſſimum reputamus. Qua de re conveniet, quum præſertim ſpiritus ſunt excitandi, & oſcilationes ſolidorum augendæ, in affectionibus ſcilicet omnibus ſoporoſis, a ſeri magna copia, aut lymphatici humoris ſpiſſitudine obortis.

Ut ad *Nicotianæ ſyrupum* Quercetani reddeamus, hic quoque in Aſthmate pertinacique tuſſi plurimum valet, expectoratio facilis, & abbundans abſque, vomitu ab eo promovetur; ars omnis in hoc potiſſimum conſiſtere debet,

Digitized by Google

ut Nicotiana, facultate emetica deſtituatur, digeſtione ejus foliorum ſucci ; in hydromelle, & oxymelle, trium dierum ſpatio, diligenter peracta Auctor hic duas ſyrupi Nicotianæ ſpecies nobis reliquit, ſimplicem, cujus doſis a medio chocleari, uſque ad unum pluries repetenda, & Compoſitum, ab ℥ j. ad ℥ ij. huic poſtremo plantæ pectorales-bechicæ conſociantur, ſcilicet Capillares, Tuſſilago, & ſimiles, Senna etiam, & Agaricum in eo uſurpantur. Melchior Fricht Medicus Germanus in *Tractatu de uſu Medico Venenorum*, teſtatur haud unquam præſtantius remedium adinveniſſe adverſus Vomicam Pulmonum, & Empyema, Tabaci decoctione cum ſaccharo mixta, & pluries ex ea miros effectus conſpexiſſe, quod etiam a Practicis magni nominis confirmatur.

In uſu Tabaci pulverati per nares aſſumpti nequaquam immorabimur; nemini enim latet, ſternutationem, & abbundantem ſeroſorum humorum evacuationem, præſertim in aſſuetis, excitare. Maſticatur etiam Tabacum in funem aptatum fumuſque elicitur ex ejuſdem exſiccatis, ac taleolatim inciſis foliis, quæ ſale acri, & pungente in ipſis contento, e palati fauciumque glandulis inſignem exprimunt ſalivæ quantitatem, lymphaque ſuperflua, quę periculoſos morbos poſſet inducere, cerebrum exonerant.

Ergo Tabacum naribus propinatum, maſticatum, aut fumo exhalatum, utiliſſimum erit, ad vitandas Apoplexiam, Paralyſim, Catarrhos, Fluxiones, Emicraniam, & Rheumaticos affectus. Verum advertendum eſt, ut eo moderate utamur, ſin minus procul dubio funeſtiſſimum erit.

Olaus Borrichius in Epiſtola ad Bartholinum, narrat de quodam, qui ſibi cerebrum omnino exſiccaverat, repetito Tabaci abuſu, ac poſt ejus obitum, nihil aliud in ipſius capite inventum fuiſſe, præter exiguum, quampluribus membranis compoſitum grumum. S. Paulli pariter confirmat, omnes, qui in Tabaci uſu excedunt, odoratus ſenſum amittere, eoſque, qui fumo exhalant, cerebrum lædere, carneſque nigro colore inficere, quamvis de hoc poſtremo fides ſit penes Auctorem. Idem addit, Tabacum a nonnullis pſeudomercatoribus in latrinis reponi, ut ſale volatili excrementorum ſaturatum, acrius, fętidius, fortiuſque evadat. Alia etiam exempla quamplurima in medium afferre poſſemus, ſed duo tantum ſeligemus, D. Joſeph Lanzoni *ex Ephemeridibus Germanicis anni* 1730. *pag.* 179. Narrat igitur militem agnoviſſe, qui talem conſuetudinem, Tabaci pulverem recipiendi, contraxerat, ut quotidie ℥ iij. ab eo inſummerentur; miles hic annorum 32. vertiginoſis affectionibus-corripi cępit violenta, ac mortali Apoplexia ſtatim ſubſecutis. Aliud ab eo prolatum exemplar de quodam, extat, cui Tabaci Hiſpanici immoderatus uſus, ſenſorium viſus ademit, Paralyſi ſuperveniente. Demum longius, quam par eſt immoraremur, ſi omnes ferales effectus abuſu Tabaci oborti enumerarentur: memoriam debilitat, irritatione in nervis excitata tremores producit, blandam, mitemque lymphum ad partes enutriendas dicatam inſummit, hinc emaciatio, & conſumptio originem trahunt in aduſtis, & bilioſis præſertim, quibus hac de cauſa omnino eſſet interdicendum.

Quoad externum hujuſce plantæ uſum folia recentia diverſas a ſiccis facultates habent; ſunt enim vulnerario-deterſiva ulceribus, vulneribuſque antiquis applicita; ab iis mundantur, & ad cicatricem feliciter diſponuntur. Uſurpantur vero trita, aut in Vino macerata, vel infuſa, vel in Oleo ebullita. Oleum quoque diſtillatione e planta elicitum, optimum eſt adverſus Impetiginem. ℥ j. adipis ℥ ij. pro linimento permixtum. Nonnulli foliorum

exſic-

exſiccatorum decoctionem uſurpant, aut Unguentum eorum pulvere butyro commixto confectum, adverſus eumdem morbum, & ad Infantum vermes enecandos: verum præparationes hæ ultimo loco memoratæ, primis, minus tutæ ſunt, pluresque poſt illitionem, convulſionibus, enormibuſque vomitibus correpti aut perierunt, aut in extremum vitæ diſcrimen fuerunt adducti. Apta in hiſce caſibus remedia ſunt cordialia, & citrea potio. Joannes Bauhinus aſſerit, Nicotianam contrariam eſſe pulicibus, quos enecat; quod facile in Canibus poteſt experiri; ſtatim enim ac ejus foliis, aut eorum ſucco confricantur animalcula, veluti ſtupore correpta eos relinquunt, ac in terram concidunt. In Italia ejus ſemen uſurpatur ad Priapiſmum temperandum, & fortaſſe hac de cauſa poſtremæ hujuſce ſpeciei *Priapææ* nomen tributum fuit. Nonnulli autumant, Nicotianam frigidam eſſe ob ejus Narcoticam facultatem: verum ejus reſinoſus odor, neutiquam ingratus, & maxima ejus acrimonia fauces adurens, perque vomitionem violenter, non minus quam ipſe Elleborus purgans, ut plurimorum Practicorum experientia conſtat, aperte demonſtrant, hanc natura ſua calidam eſſe, eoque magis, (inquit Joannes Terrentius) quod Narcotica omnia uſque adhuc cognita, calida ſunt. Williſius Tabaci uſum in caſtris pro militiis commendat, quod victus ægeſtati iis in locis frequentiſſimæ ſupplere, militeſque laboribus, periculiſque minus ſenſibiles reddere poteſt, præterquam quod optimum eſt remedium ad omnes morbos, tam internos, quam externos in iis paræcavendos, & profligandos.

Uſurpantur Folia Nicotianæ in Aqua *d'Arquebuſade* ſive vulneraria, in Balſamo tranquillo, in Unguento Nicotianæ *Joubert*. In Mundificativo de Apio dicto, Unguento ſplenetico *Banderoni*. Succus vero ejuſdem in Emplaſtro *Oppodeltoch*.

Ptiſana Anti-Aſthmatica.

℞. Fol. Nicotianæ exſic. ℥ ij. Ebulliant in aquæ ℔ vj. ad conſumptionem tertiæ partis. Adde verſus finem Fol. Malvæ, Brancæ Urſinæ, & Violarum ana Man. j. Colaturæ iterum adde Sacchar. albi ℥ iij. Doſis, trium cyathorum tepidorum, mane bini jejuno ſtomacho, duarum horarum intervallo, alter vero veſperi.

Decoctio hæc in vomica Pulmonum, Empyemate, & Aſthmate humido excellit.

Enema Anti-Narcoticum, ſive adverſus Soporoſas affectiones.

℞. Folior. Mercurial. Malvæ, & Parietariæ ana Man. j. Fol. Sennæ, & Pulpæ Colocynth. ana ʒ ij. Fol. Nicotianæ ʒ ß. Coque in ſ. q. aquæ fontis, & colaturæ ℔ j. adde Vini Emetici turbidi, & Mellis Mercurialis ana ℥ iij. pro Clyſtere.

℞. Rad. Ireos Florent. ʒ iij. Fol. Exſicc. Betonicæ, Majoranæ, & Lilior. Conval. ana ʒ j. Nicotianæ ʒ ij. M. F. P. pro Sternutatorio.

℞. Succi Nicotian. ℥ iij. Ceræ luteæ ℥ iij. Reſinæ Pini ℥ j. ß. Therebintinæ ℥ j. Olei Olivar. q. ſ. ut Ceratum conficiatur, cui adde Mercurii præcipit. albi ʒ ij.

baſi, caulem amplectentia, & ſenſim mucrone acuto deſinentia, villoſa, longiſque pilis albeſcentibus induta. Flores in caulium, ramulorumque apice, quinque bifidis foliis, plerumque purpureis, aliquando albis, aut luteo-pallidis, centrum verſus lineis coloratioribus, ſtriatis exiguis nigricantibus punctis conſperſis, e calyce prodeunt oblongo, ſtriato, villoſo, quinquifido, floreque elatiore. In horum locum poſtea conſpiciuntur, capſulæ ſeminales oblongæ, fere glandiformes, ſeſe per maturitatem in partes quinas aperientes ac plurima ſemina occludentes craſſa, anguloſa, ſtriata, rudia, per maturitatem, nigra, ut in Nigella vulgari, ſapore amaro, ac inodora. In arvis enaſcitur, & ubique ſegetes inter luxuriat; viget, ac floreſcit Majo, Junio, & Julio. Rajus obſervat, hujuſce ſemen Microſcopio ſubactum haud inconcinne hericium intra ſeſe convolutum repræſentare. Planta hæc annua eſt, ut Nigella vulgaris.

Parum Medicina utitur Nigellaſtro, quamvis a gravibus Auctoribus magnis encomiis extollatur; verum quum remedia quamplurima, experientia comprobata, ad eaſdem indicationes adimplendas, præſto ſint, hinc ejuſdem proprietates minus innoteſcunt; eas tamen evulgare oportet, eo quod ceteræ plantæ non ita facile, quando opus ſit inveniantur, contra vero, quum hæc vulgatiſſima ſit, iis commode ſubſtitui poteſt. Fuchſius ejuſdem foliorum decoctionem pro Lotione in Scabie, Impetigine, aliiſque cutaneis morbis a Lymphæ vitio oriundis commendat; eique virtutem detergentem, & conſolidantem largitur, uſurpatque in ulcerum, & fiſtularum curatione, & ad hæmorrhagias ſiſtendas. S. Paulli poſtremum hocce attributum confirmat, narratque a Sennerto in hiſce caſibus commendatam excepiſſe, & cum ſucceſſu in Epidemicis Hæmorrhagiis, ſuis temporibus, Daniam divexantibus, uſum, mirificis curationibus ea peractis, veluti Magum fuiſſe reputatum. Utendi ratio: recentis hujuſce radicis fruſtulum lingua detinetur.

NOLI ME TANGERE.

NOLI ME TANGERE; Impatiens herba, ſive Noli me tangere, *Offic.* Balſamina lutea, ſive Noli me tangere, C. B. P. 306. *Inſt.* R. H. 419. Noli me tangere, I. B. 2. 908. Impatiens *Dod. Pempt.* 659. Perſicaria ſiliquoſa, *Ger. Rai Hiſt.* 1328. Mercurialis ſylveſtris, Noli me tangere dicta, ſive Perſicaria ſiliquoſa, *Park.* Chriſæa, Perſicaria ſiliquata, Balſamina altera, *Lugd. Hiſt.* OEſchynomene, *Plin.* Impatiens pedunculis ſolitariis multifloris, *Linn. Hort. Cliff.* 428. Balſamina ſylveſtris, Mercurialis ſylveſtris altera, *Nonnull.* vulgo *Balſamine jaune, herbe impatiente, ou Merveille à fleur jaune.*

E radice vix quidem ſolum attingente, & fibroſa Caulis exſurgit ad altitudinem pedis cum dimidio, tenerus, dilute-viridis, inferna ſui parte ad purpureum accedens, levis, lucidus, cavus, ramoſus, per intervalla geniculatus, tuberoſitatibus, nodos arthriticorum æmulantibus, ſuccoque inſipido plenis donatus. Folia alternatim diſpoſita ſunt, Mercuriali ſimilia, aliquanto tamen grandiora, & latiora, marginibus denticulis longis, acutis, baſes latiores creſcendo acquirentibus, prædita, læte-viridia, ſuccoque plena. Ex alis foliorum longa exeunt pedunculа, minuta, ſolum verſus inclinata, in tres, aut quatuor ramuſculos diviſa, ex quibus parvi flores exeunt quatuor conflati

flati petalis inæqualibus, aliis Balſaminæ ſpeciebus ſimiles biniſque viridibus foliolis a tergo innixi, lutei, ſpeciemque referentes exilis monſtri marini cauda delicatula, brevi, curva, acuta, corniformi magnam ingluviem aperientis, punctis ſaturate rubris diſtincti, ac in media ſui parte pluribus albeſcentibus ſtaminibus ſuffulti.

Floribus ſuccedunt fructus longiuſculi, minuti, nodoſi, dilute virideſcentes, lineis viridibus conſperſi, ſolum verſus pendentes, qui matureſcendo, ventis agitati, aut minimo contactu aperiuntur, vique ſua elaſtica diſſilentes, ac ſeſe retrovolventes quoſdam veluti vermiculos ſeminum oblongorum, coloris cinericei, ſub-nigri, aut ſubrubri ejaculant. Senſus hic, aut vis elaſtica in cauſa eſt, cur imperiti expaveſcant, curque *Noli me tangere* nuncupari mereatur. Planta annua eſt inque ſylvis lociſque humidis; ac umbroſis creſcit; in agro Pariſienſi occurrit, Junioque floret.

In ea plurimum phlegmatis, olei, & ſalis eſſentialis continetur. A nonnullis, & præ aliis a Dodonæo maligna qualitas huic tributa fuit, & inter venena reponitur; nihilò minus experientia conſtat, eam non pravos effectus, ſed e contra optimos progignere. Aperiens, diuretica, lithonthriptica eſt ejus decoctio, aut aqua diſtillata. Geſnerus hiſce dotibus præditam, plurimis comprobat experimentis, teſtatur tamen largius aquam hanc ingurgitatam, Diabetem progignere. Jure igitur, meritoque inter efficaciora diuretica recenſetur. Ab aliis quoque cathartica, ac emetica facultas huic conceſſa fuit: quamplurimis vero in regionibus hoſce effectus progignere neutiquam ſolet, quod a clymatum varietate, veroſimilius provenit, a qua dotes plantarum diverſimode afficiuntur; Quoad externum uſum, vulneraria, detergens, ac reſolvens eſt, trita etiam inveteratis ulceribus applicatur, eaque detergit, & ad cicatricem deducit. Schvvenckfeldt refert, experimento edoctus agricolarum, plantam hanc Agrimonia commixtam luxata membra roborare.

NUMMULARIA.

NUMMULARIA, Centimorbia, *Offic.* Nummularia major lutea, C.B.P. *309.* Nummularia, ſive Centimorbia, J. B. *3. 370.* Nummularia, *Dod. Pempt. 600. Ger. Raii Hiſt. 1099.* Nummularia vulgaris, *Park.* Centimorbia, *Geſn.* Lyſimachia humifuſa, folio rotundiore, flore luteo, *Inſt.* R. H. 141. Hirundinaria minor, *Tab. icon.* 874. Nummularia ſupina, ſive Nummularia, *Officinarum*, *Rupp. Flor. Jen.* 14. Lyſimachia foliis ſubrotundis floribus ſolitariis caule repente, *Linn. Hort. Cliff.* 52. Nummularia Centummorbia, Hirundinaria, vel potius Hirudinaria, *Nonnull.* vulgo, *Nummulaire ou herbe aux ecus*, *Monnoyer*.

E radice ſerpenti, minuta, fibroſa, plures exeunt caules longi, graciles, anguloſi, ramoſi, in ſolo repentes, ſerpenteſque, folia invicem oppoſita circumferentes, digitum lata, rotunda, & aliquantulum criſpa, luteo-viridia, ſapore adſtringenti admodum, ac exſiccanti abſque ulla irritatione. Ex foliorum alis exeunt flores magni, lutei, roſacei, monopetali, acuti, brevibus adnexi pedunculis; in quibuſdam vero ramulis terna folia, totidemque flores in ſingulo nodo conſpiciuntur. Horumce locum ſubeunt parvi, ſphæricique fructus, ſemina minutiſſima, oculorum aciem effugientia continentes.

tes. Propter ſphæricam foliorum figuram *Nummularia*, ob inſignes vero proprietates *Centimorbia* nuncupatur. Ruri creſcit in locis humidis, ſecus foſſas viaſque, prope aquæ rivulos, aut fontes. Ubique vulgatiſſima eſt, exeunte Majo floreſcit ad totam fere Æſtatem. Obſervatur autem, magis, minuſve eam excreſcere juxta ſolum, in quo enaſcitur, atque in hortis inventam, arvenſi grandiorem eſſe. A Fuchſio *Herba agnos enecans* vocatur, eo quod ab agricolis agnorum, ac ovium ex ea ſtaturatarum pulmones exulcerari, abſque ulla ratione fortaſſe creditur.

Nummulariæ folia acriuſcula, & ſtyptica ſunt, papyrumque cæruleum rubro colore inficiunt. Acidum in hac planta dominatur, & una cum terra, ſal aluminoſum, parva olei quantitate involutum, in ea conſtituit, a quo adſtringens, vulneraria ad quoſcumque ſanguinis fluxus, fluoreſque albos ſiſtendos, nec non ad vulnera, & ulcera externa conſolidanda aptiſſima efficitur. Camerarius aſserit, optimam eſse in lacte ebullitam adverſus Scorbutum. Tragus in pulmonum ulcere decoctionem vino, ac melle confectam commendat; in Dyſenteria vero, Fluoribuſque albis decoctio in vino, aut lacte parari poteſt. Fuchſius herbam cataplaſmatis forma applicatam pro ulceribus exſiccandis proponit.

Si Matthiolo, Schordero, Ettmullero, & Rajo fides præſtanda eſt, Infantum hernias ſanat pulveris forma interne exhibita, necnon externe quoque applicata. Doſis ℈ j. in cochleari lactis, aut juſculi una tantum vice ſtatis diebus.

Ejus ſuccus in Emplaſtro *Oppodeltoch* uſurpatur.

Decoctio adverſus Dyſenteriam.

℞. Nummular. Man. j. Ebul. in ℔ ij. lactis ad medias. Colaturæ adde Syrup. Conſolid. majoris. ℥ j. ß. pro tribus doſibus trium horarum intervallo exhibendis.

N Y M P H OE A.

NYMPHOEA planta aquatica eſt, cujus duæ ſunt ſpecies in Officinis cognitæ; Prima flore albo, Secundæ luteo flore præferenda.

Nenuphar album, Nymphœa alba, *Offic.* Nymphœa alba major, C. B. P. 193. *Inſt.* R. H. 260. Nymphœa alba, J. B. 3. 770. *Dod. Pempt.* 585. *Ger. Raii Hiſt.* 1320. Nymphœa major alba, *Lugd. Hiſt. Eyſt.* Nymphœa flore albo, *Cluſ.* Nymphœa candida, *Trag. Fuchs. Turn. Cæſ.* Nymphœa calyce tetraphyllo, corolla multiplici; *Linn. Flor. Lappon.* 176. Nenuphar album, *Brunf.* Herculania mater, *Apul.* Heracleon, Heraclea, Papaver aquaticum, Rhapalon, clavus, ſeu digitus veneris, clava, ſive radix Herculis, alga paluſtris, *Quorumd.* vulgo, *Nenuphar Blanc*, *Lis d'etang*, *Volet*, *Plateau a fleur blanche*.

Radice eſt longa, brachii, & aliquando humani cruris craſſitie, cortice nodis interſito, extus ſub-atra, intus alba, carnoſa, fungoſa, magna ſucci viſcidi copia repleta, in aquæ profundo limo plurimis fibris adnexa, vivaci. Emittit folia magna, lata, ſemirotunda, cordis, aut ferri equini more emarginata, denſa, carnoſa, coriacea, in aquæ ſuperficie natantia, venoſa, dorſo dilute-viridi, inferne vero atro-viridia, duobus parvis obtuſis auri-

Digitized by Google

auriculis in unaquaque locatis, guſtu herbaceo, & inſipido: folia hæc autem longis caudis infantis digitum craſſis, cylindraceis, ſub-rubris, teneris, ſuccolentis, & fungoſis ſuſtinentur. Flores habet magnos, craſſos, latoſque, quum præcipue expanduntur, plurimis bracteis roſaceis conſtantes, ſatis pulcros, adinſtar Liliorum albos, fere inodoros, e calyce prodeuntes, plerumque quinquepetalo albeſcenti, quorum quiſque pedunculo foliorum caudæ ſimili ſuſtinetur, habetque folia ambitum verſus externe albo-virideſcentia, non ſecus ac *Ornithogalum*, mediaque eorum pars numeroſis occupatur ſtaminibus. Fructus ſuccedit rotundus, capiti Papaveris ſimilis, per longum in plures cellulas diviſus, ſeminibus oblongis, ſub-nigris, lucentibus, Milio craſſioribus, plenas. Planta hæc a Medicis uſitatiſſima neutiquam in hortis colitur; ſponte creſcit in paludibus, in aquis corruptis, rivuliſque lente excurrentibus, aut ſtagnantibus, lacubus, ac fluviis, in quibus viſum jucundiſſime delectat; Majo, & Junio floret, & quandoque Autumno. In Officinis ejus radix, folia, flores, & ſemina uſurpantur. Rajus aſſerit, Nenuphar Breſylienſe flore albo a Marg grave deſcriptum, & ab incolis *Agnape* vocatum, ſpeciem a noſtro diſtinctam efformare, ſibi non videri, neque Theophraſto, & Plinio fidem præſtandam eſſe, qui mirabilem referunt ſympatiam *Loti* Ægyptii cum Solis curſu, videlicet, plantam hanc, eo Occidente florem ſuum occludere, ac ſeſe in aquam abſcondere, eo autem Oriente ex aqua exire, ſeque totam reſerare; tamen Proſper Alpinus, & Joannes Bahuinus hac in re idipſum conſtanter confirmant, adduntque idem in noſtro Nenuphar albo obſervaſſe.

Nenuphar luteum, Nymphœa lutea, *Offic.* Nymphœa lutea major, C. B. P. *193. Inſt.* R. H. *261. Park. Lugd. Hiſt. Cluſ.* Nymphœa lutea, J. B. *3.771. Dod. Pempt.* *585. Ger. Raii Hiſt.* *1319.* Nymphœa citrina, *Cord. Hiſt.* Nymphœa flore ex toto luteo, *Cæſ.* Nymphœa calyce magno pentaphyllo, *Linn. Flor. Lappon.* *176.* Nenuphar luteum, *Brunf.* vulgo, *Plateau a fleur janne.*

Species hæc differt a præcedenti foliis minus rotundis, & longioribus, flore luteo, fructu conico, Nenuphar albo majora ſemina recipiente, demum radice extus viridi. Nymphœa lutea iiſdem in locis occurrit, eademque floret tempeſtate, qua alba; inque regionibus, in quibus Nenuphar album haud raro invenitur, ut in Anglia, agroque Pariſienſi; Nenuphar luteum præcedenti ſubſtituitur. Rajus obſervat, ejuſdem florem ſpiritus vini odore ſcatere. Quod vero ſpectat ad Etymologiam *Nenuphar* vox eſt Arabica, nomenque Nymphœæ huic tributum, quaſi *Nympha* indigitaretur, quum planta hæc potiſſimum enaſcatur, feraturque in aquis, in quibus Nymphas, & Najades habitaſſe, Poetæ finxerunt.

Radix eſt parumper viſcoſa, & amara, chartamque cæruleam erubeſcentem admodum reddit. Analyſeos Chymicæ ope, plurimum acidi, olei, & parum ſalis volatilis concreti largitur: hinc nil mirum, plantam hance adeo temperantis eſſe naturæ. Communiter ejus radix uſurpatur in Ptiſanis refrigerantibus, quæ conveniunt urinæ ardoribus, renum, aliarumque viſcerum inflammationi, febribus ardentibus, inſomniis violentis, demum morbis omnibus, in quibus fervidus ſanguinis, ſpirituumque motus eſt compeſcendus; proſtant in Officinis ejus florum aquam diſtillatam, ex quibus etiam ſyrupus, & conſerva oleumque infuſione, & coctione conficiuntur. Aqua diſtillata plerumque baſis eſt in ſyrupis, potionibuſque refrigerantibus, in quibus

bus ab ℥ iij. ad ℥ vj. uſque præſcribitur. Syrupus floribus paratus quidpiam habet narcotici, inque opiatis remediis uſurpatur ab ℥ ß. ad ℥ j. Conſerva apta eſt ad pulveres in bolis, & opiatis, anodynis, & narcoticis ſubigendos. Demum Oleum floribus paratum eaſdem habet paregoricas, ac ſedantes proprietates: in febribus delirio conjunctis uſurpatur, tempora eo confricando, ex quo magnum ægri ſolatium percipiunt. Mel Nymphææ ab ℥ ij. ad ℥ iij. clyſteribus emollientibus, & refrigerantibus ſociatur, conficiturque ex florum ejuſdem calycibus, ac ſtaminibus, quæ ab infuſione pro ſyrupo tanquam ſuperflua ablegantur. Plinio fides non eſt præſtanda, qui aſſeruit, decoctionem ejuſdem radicis duodecim dierum ſpatio uſurpatam, impotentes ad choitum reddere. Diuturna experimenta contrarium demonſtrant. Tragus aſſerit, eamdem decoctionem optimo Vino rubro paratam, ad ſanguinis hæmorrhagias, immodicumque menſium fluxum ſiſtendum, valere, inque deſperatis caſibus profuiſſe; idemque de ſemine confirmat. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria 3. anno 7. & 8. pag. 77. Appendicis* in medium affertur ſanatio plurium ægrotantium tertiana febri laborantium, ſola Nymphææ radicis, juxta ejus longitudinem inciſæ in plantis pedum appoſitione.

In ſyrupo Teſtudinis, & in pulvere *Diamargarito frigido* flores Nenuphar uſurpantur; Syrupus vero in Pilulis Hypnoticis, & aqua diſtillata in Looch communi *Pharmacopœæ Pariſienſis*.

Quoad Nenuphar luteum, ſpeciei primæ ſubſtitui commode poſſe jam diximus, iiſdemque facultatibus, quamvis demiſſioribus potiri. Tamen communiter flos Nenuphar albi, radix vero lutei uſurpatur, quæ etiam uſuvenit in Enemate refrigerante, in pulvere Camphorato, & Trochiſcis de Camphora *Pharmacopœæ Pariſienſis*.

Ptiſana refrigerans:

℞. Avenæ optimæ, electæ, & mundatæ ℥ ij. Radicis Nymphææ recentis raſæ ℥ j. Ebulliant in ℔ iij. aquæ ad tertias. Adde in fine Cryſtall. miner. ʒ j. Servetur colatura pro potu ordinario.

Ptiſana altera refrigerans, & temperans.

℞. Rad. Biſmalvæ, & Nymphææ lotar. & roſar. ana. ℥ j. Sem. Lini nodulo incluſ. pug. j. Glycyrrhizæ in fila evulſæ ʒ ij. Immergantur omnia in ℔ iij. aquæ ebullientis, ac poſt duarum horarum infuſionem fiat per linteolum colatura, ſerveturque tepida pro potu in morbis Renum, urinæ ardore, ac retentione.

Enema emolliens, ac refrigerans.

℞. Fol. Malvæ, Parietariæ, & Senecii ana Man. ß. Ebulliant in ℔ ij. aquæ ad medias. Colaturæ ad Mellis Nenuphar ℥ ij. ſeu ℥ iij. pro Enemate.

Julapium refrigerans, ac leviter hypnoticum.

℞. Aquar. Nenuphar, ac Lactucæ ana ℥ iij. Syrupi Nenuphar ℥ j. M. pro Julapio

lapio bis de die propinando in febribus ardentibus, inſomniis, ac agitationibus.

Emulſio pro potu in Gonorrhæa, & urinæ ardore.

℞. Quatuor ſem. frigid. major. ℥ ß. Sem. Pap. albi ʒ ij. & Amygd. dulc. N. jv. Tere in mortario marmoreo, ſuperinfundendo paulatim ℔ iij. decoctionis Hordei. Edulcoretur inde colatura Syrupi Nymphææ ℥ j. ß. & ſervetur pro potu.

Electuarium Caſtitatis.

℞. Sem. Urticæ, & Juſquiami ana ʒ j. Camphor. ʒ ij. Glycyrrhizæ ℈ jv. f. p. ac M. diligenter, adde Conſer. Flor. Nymph. ℥ iij. & ſyrup. ejuſdem q. ſ. ut Electuarium conficiatur, ʒ j. ß. bis de die nebula obvolutum propinandum, ſtatim ſuperbibendo cyathum ſeri lactis, in quo ferrum candens extinctum fuerit, repetaturque uſque dum tota Electuarii prædicti maſſa inſumpta fuerit.

O C I M U M.

Botanici plures Ocimi ſpecies diſtinguunt: in Medicina vero practica, uſuque communi, ſequentia duo tantum uſurpatur, nempe Vulgare, & Minimum.

Ocimum, Ocymum, Ozimum, Baſilicon, ſeu Baſilicum vulgare, *Offic.* Ocimum vulgatium, C. B. P. 226. *Inſt.* R. H. 204. *Raii Hiſt.* 541. Ocimum medium vulgatius, & nigrum, J. B. 3. 247. Ocimum vulgare majus, *Park.* Ocimum magnum, *Tab. icon.* 343. Ocimum medium Citratum, *Ger.* Baſilicum, ſive Ocimum *Brunf.* Ocimum medium vulgatius, *Lob. icon.* 503. Ocimum medium, *Matth. Fuchs. Lugd. Hiſt.* Baſilica major, *Trag.* 31. Ocymum Garyophillatum, Ocymum odoratius, Ocimum medium album & rubrum, Herba Baſilica, Herba Regia, *Quorumd.* vulgo, *le Baſilic commun aux ſauces, ou des Cuiſiniers.*

Ei radix eſt lignoſa, nigra, fibroſa, caulemque emittit ſemipedalem, & ultra, ceſpoſumque. Hic in plures ramulos quadratos, ad purpureum colorem accedentes, villoſos, foliiſque ornatos Parietariæ ſimilibus, & exilioribus, lævibus, quandoque marginibus inciſis, quandoque non, odore forti, aromatico, & ſuaviſſimo, ſapore non ſatis grato. Flores verticillati ſunt, ſummiſque ramis in longæ ſpicæ fere expanſæ modum diſpoſiti, albo puraſcentes, odori labiati, tubulo ſcilicet conſtantes vertice duobus labiis ita diſtincto; ut inverſi pene videantur, pars enim, quæ labium ſuperiorem efformare deberet, deorſum pendet, labello vero altero tribus lobulis diſtincto ſuperiora reſpiciente calycis ambitu quadrifido, ac ſuperne cochlearis in modum cavo. Floribus capſula quædam, ſemina oblonga, minuta, & ſub nigra occludens ſuccedit.

Ocimum ſeu Baſilicum minimum, *Offic.* Ocimum minimum, C. B. P. 226. J. B. 3. 247. *Inſt.* R. H. 204. *Raii Hiſt.* 541. Ocimum vulgare minus, *Tab. icon.* 344. *Ger.* Ocimum minimum Caryophyllatum, *Lob. icon.* 504. Baſilica minor, *Trag.*

Digitized by Google

Trag. Ozimum Leptophyllum, Ocymum parvum criſpum, & globoſum, Ocimum exiguum, minutum, nanum, puſillum, Ocimum album, & nigrum minimum, *Nonnull.* vulgo, *le Baſilic petit, qui ſe met dans des pots ſur le fenetres, & ſur les boutiques*.

E radice fibroſa, & minutiſſima, caulis exſurgit palmaris & ultra, ramulis valde ceſpoſis, ac parumper lignoſis onuſtus, globumque denſum efformans: ramuli foliis exornantur Serpyllo, aut Majoranæ ſimilibus, rotundis, ſub-viridibus, aut ad purpureum accedentibus, odore acutiſſimo, & ſuaviſſimo, Caryophyllum redolente. Flores parvi ſunt anulatim diſpoſiti, aut juxta caules, ramuloſque verticillati, eorum vero loco poſtea capſulæ apparent exiguis ſeminibus ſub-nigris refertæ. Altera hæc ſpecies tenerior, delicatiorque Ocimo vulgari deprehenditur, obſervaturque in regionibus frigidis v. g. in Anglia, non adeo facile ad maturitatem ſemen perduci. Colitur in hortis, domibuſque, quas odore gratiſſimo, & ad cerebrum confortandum, ſpirituſque recreandos aptiſſimo perfundit. Ob hanc potiſſimum odoris excellentiam *Baſilicum* nuncupatur, veluti *planta* aut *herba Regalis*, manuum realium contrectatione aut palatu Regis digniſſima. Annua eſt, floreſque Julio, Auguſto, & Septembri propellit. Omnes Baſilici ſpecies aromaticæ ſunt, aliæ enim odore Aniſi, aliæ Balſami, aliæ majori, vel minori ſcatent ſuaveolentia. In uſu autem Medico juxta Authores præferenda ceteris eſt, Caryophyllum aromaticum, aut Citrum redolens.

Baſilicum plurimum olei exaltati, ſaliſque volatilis abdit. Folia, flores, & ſemina inter cephalica, Cordialia, & pectoralia numerantur. In hortis, uti diximus, magnus hujuſce ſpecierum indiſcriminatim a Medicis uſurpandarum numerus colitur: conſuetudine tamen inveterata, uſque adhuc a nobis deſcriptæ aliis omnibus anteferuntur. In umbra exſiccantur, & pulverantur, miſcenturque cum aliis aromaticis herbis eadem ratione paratis. Pulvis hic cephalicus nuncupatur, ob vim cerebrum exonerandi, perque nares magna copia ſeroſos humores educendi, præſertim, ſi mane jejuno ſtomacho naribus propinetur. A quibuſdam pulvis hic Tabaco præfertur; Tabacum enim inaſſuetis nimis violentam impreſſionem excitat, nareſque nimium ſtimulat: Veriſſimum tamen eſt Authores exiſtere, Plinium nempe Hollerium, Camerarium & alios, qui Scorpiones progigni ex eo poſſe ſuſpicantur, quum in vaſe, in quo Ocimum colitur, Scorpiones quandoque conſpexerint; Nonnullorum præterea experientia edocti pulveris hujuſce uſum omnino reprobant, eo enim utentes, morbis capitis, ac nonnumquam violenta phrenitide correptos periiſſe, apertiſque cadaveribus nidum Scorpionum viventium in eorum capite repertum fuiſſe aſſerunt. Hoc itaque conceſſo, quod profecto repugnat, cauſam ab hiſce Medicis aſſignatam conſtanter negamus; ab hodierna enim Phyſica æquivocæ, & ſpontaneæ generationes exploduntur. Celebris Wedelius *in Ephemeridibus Germanicis Decuria I. anno III. Obſervatione* 79. narrat, quamplurima experimenta a ſe ipſo incaſſum fuiſſe inſtituta, ut probaretur, utrum Ocimi pulvis Scorpiones progignat nec ne. Veroſimilius ergo erit, Scorpiones grato Ocimi odore allectos, eo ſpecifice delectari, uti feles *Maro*, *& Mentha Cataria*, libentiuſque ſub vaſe, in quo ſeritur, quam ſub aliis abdictos permanere, quin huic Plantæ Scorpiones progignendi facultas tribuatur. Quoad vero ſpectat ad eorum experimentum, in quorum capite Scorpionum nidi apparuerunt, inſecta iſthæc in Ocimi foliis ova depoſuiſ-

poſuiſſe, & ab iis una cum pulvere prædictis foliis confecto ova nonnulla per nares attracta, & in ſinubus frontalibus transfuſa, blando loci calore, parvis Scorpionibus lethales paroxiſmos exitantibus, ortum dediſſe cenſendum erit.

Ut vero ad noſtræ Plantæ proprietates reddeamus, folia, & flores in infuſis uſurpantur ad modum Theæ adverſus capitis dolores, ejuſque fluxiones: neceſſe autem eſt ut antea ad umbram exſiccentur; Ocymum enim recens cerebrum turbat, ſiccumque mitius, ſuaviuſque eſt.

Expertus, ſatiſque in arte ſua peritus Cocus Ocimo, Thymo, Serpyllo, Satureja ſativa, aliiſque aromaticis herbis indigenis ita utitur, ut edulia harum ope confecta pari ratione palato grata experiantur, ac, ſi aromata exotica uſurparentur.

Folia Baſilici vulgaris in Aquis, Generali, Hyſterica, Menthæ compoſita, & in Spiritu carminativo *Sylvii Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpantur. Semina vero in pulvere *Diarrhodon*, pulvere Lætificante, & Syrupo Artemiſiæ ejuſdem *Pharmacopææ*; tota vero herba in Unguento *Martiato*.

℞. Pip. longi, Fol. exſic. Ocimi, & Majoranæ, & Succini ana. ℥iij. Nucis moſchatæ, & Macis ana. ℥j. F. P. ac inter duo linteola claudatur, ex quibus Galerus capiti aptandus conficietur in catarrhis, efferiſque hujuſce partis doloribus a cauſa, ut ajunt, frigida productis.

℞. Fol. exſic. Ocimi, Majoranæ, Roris Marini, Betonicæ & Liliorum convallium ana. p. æ. M. f. p. ſubtiliſſimus ad modum Tabaci uſurpandus.

OCULUS BOVIS.

BUPHTALMUM vulgare, *Offic.* Buphtalmum Tanaceti minoris foliis, *C. B. P.* 154. *Inſt. R. H.* 495. Chamœlum, Buphtalmum caule ramoſo, foliis pinnati-fidis, laciniis linearibus dentatis ſerratis, floribus penduncullatis, *Linn. Hort. Cliff.* 414. Chryſanthemum, quorumdam, *J. B.* 3. 122. Buphtalmum Germanis, *Trag.* 152. Buphtalmum vulgare, Chryſanthemo congener, *Cluſ. Hiſt.* 332. Cotula lutea, ſive tertia, *Dod.* After Atticus, *Cord.* Buphtalmum vulgare, *Ger. Raii Hiſt.* 341. Buphtalmum Matthioli, ſive vulgare millefolii foliis, *Park.* Buphtalmon, Oculus Bovis, *Lob. icon.* 772. Chryſanthemum perenne, brevioribus, & incanis foliis, Tanaceti inſtar alatis, *Hiſt. Oxon.* Chamæmelon aureum, *Fuchs.* Cotula non fœtida, *Lox.* Boaria, Boanthemum, Oculus Vaccæ, Oculus bubulus, bovinus vel bovillus, Buphthalmum legitimum ſeu verum, Buphthalmum Germanicum, Camomilla crocea, Cachla, Genitura vel ſemen Mercurii, Bellis aurea, Herba criſpula, ſolidago Buphtalmica, *Nonnull.* vulgo, *OEil de Bœuf, fauſſe Camomillæ jaune.*

Ex radice dura, lignoſa, vivaci, exeunt caules ad altitudinem pedis cum dimidio, aut duorum pedum, exiles, lanugine brevi, & ſub-albida circumfuſi, numeroſi, prope ſolum ſub-rubri, & ramoſi. Folia quæque bina ſimul juncta, ac inciſa ad coſtam uſque, lanuginoſa, margine denticulato, Millefolio, aut Tanaceto minori ſimilia, odore Camomillino. Flores in caulium, & ramulorum apicibus radiati, ut in Chamæmelo enaſcuntur, aliquanto majores, luteique ut in Chryſanthemo vulgari, e calyce ſub-albido, & ſquammoſo exeuntes, quibus ſemina ſuccedunt minuta & anguloſa. In arvis creſcit, in viarum & foſſarum marginibus in Germania, Italia, Provincia, & alibi;

alibi; in areis quoque hortorum colitur, ob magnam florum copiam, eorumque gratum aſpectum, quamvis inodori ſint; Prӕterquamquod Hyemi reſiſtit, diutiſſimeque perdurat; Æſtate floret, Junio, ſcilicet, & Julio: Flos *Bovis oculum* repræſentat, atque hinc nomenclaturam planta mutuatur; neque cum Bellide majori eſt confundenda frequenter quoque *Oculus Bovis* nuncupata.

Magnam ſuppeditat olei portionem, mediocrem vero ſalis eſſentialis; detergens eſt, vulneraria, emolliens, atque reſolvens. Quamvis hæc haud frequentem, & vulgarem uſum medicum habeat; tamen hic locandam a nobis eſſe rationi conſonum credidimus, præſertim quia in Aqua vulneraria uſurpatur, & Bellide majori defficiente ſubſtituitur. Tragus florum decoctionem in Vino commendat ad vermes ejiciendos, doloreſque colicos demulcendos: additque ea cum ſucceſſu uſum fuiſſe in hepatis morbis, optimumque eſſe aperiens remedium. Juxta Johannem Bauhinum ejus flores Camomillæ odoræ ſemper habent facultatem, uſurparique poſſunt loco ſummitatum Abſinthii. In quibuſdam Germaniæ regionibus a fœminis ruſticis Junio hujuſce flores colliguntur, exſiccantur, proque uſibus ſervantur; iiſque Croci loco cubilia fricantur.

OENANTHE.

OENANTHE, ſive Filipendula tenuifolia, *Offic.* OEnanthe apii folio, C. B. P. 162. *Inſt.* R. H. 312. *Raii Hiſt.* 441. OEnanthe, ſive Filipendula Monſpeſſulana folio Apii, J. B. 3. 190. OEnanthe Apii folio major, *Park.* Filipendula tenuifolia, *Tab. icon.* 141. Filipendula anguſtifolia, *Ger.* OEnanthe ſpecies Dalemchampii, Scrophularia *quorund. Lugd. Hiſt.* 785. OEnanthe, Paſtinacæ ſylveſtris folio, ſemine oblongo; OEnanthe anguſtifolia, ſive Selinophyllos; Filipendula fere Apii hortenſis folio, *Nonnull.* vulgo, *Filipendul aquatique ou Perſil de marais*.

Radices habet glanduloſas, aut refertas napis extus nigris, intus albidis, ſuſpenſis fibris longis, veluti filamentis, in latum magis, ſeſe extendentibus, quam in terram penetrantibus, guſtu dulci, admodum grato, parumper ad Paſtinacam accedente. Hæ radices plures caules plerumque bipedales, ſub-cæruleos, anguloſos, ſtriatos, & ramoſos emittunt. Folia variis obnoxia ſunt mutationibus; primum enim lata ſunt, in terram expanſa, & Petroſelino hortenſi ſimilia, guſtuque accedentia, moderata ſtipticitate excepta, coloremque habent viride-luceſcentem; deinde vero figuram a Peucedano mutuantur. Flores in ramorum apicibus umbellati ſunt, parvi, ſinguli quinque bracteis, adinſtar Lilii conflati, albo-purpureſcentes, quibus ſemina duo ſimul juncta, oblonga, dorſo ſtriato, extremo ſui apice pluribus ſpiculis ſuffulta ſuccedunt. Planta hæc in paludoſis locis creſcit, atque in Curioſorum hortis colitur; Æſtate, Junio, Julio, & Auguſto floret. Juxta Joannem Bauhinum aliquantulum in hortis variat; non adeo tamen mutatur, ut Paſtinacam foliolis ſupra umbellas locatis ad unguem æmuletur, ut a Matthiolo deſcribitur.

Hæc OEnanthe ſpecies plurimum ſalis, atque olei continet. Radix in uſum Medicum venit; & jure, meritoque inter detergentes, aperientes, & diureticas connumeratur; teſtaturque D. Magnolius *in Hiſtoria Plantarum Agri* *Monſ-*

Monſpeſſulani eaſdem, ac Filipendula vulgaris, facultates poſſidere, & commode huic quandoque ſubſtitui poſſe; quod tamen penitus reprobamus. Quum vero Filipendulæ deſcriptionem in ſuperioribus jam tradita fuit, facile de OEnanthe verba facere ſuperſediſſemus, niſi huic nomen commune eſſet cum alia venefica planta *OEnanthe Cicutæ foliis* nuncupata, ideoque, ne cum hac poſtrema ſpecie facile confundatur, ejuſque proprietates ignorarentur, hanc deſcriptionem tradere, noſtrum eſſe credidimus.

O L E A.

OLEA arbor eſt mediocris magnitudinis, cujus duæ ſunt ſpecies, quæ accidentalibus inter ſe diſtant differentiis, quæque ideo a melioris notæ Botanicis uti varietates reputantur, ſuntque Olea ſativa, & ſylveſtris. De hac poſtrema neutiquam hic ſermo inſtituetur, potiſſimum quia ejus Oleæ nullum uſum habent, ſed ſolummodo de Sativa craſſiori fructu, deque Altera oblongo minori.

Olea major ſive Hiſpanica, *Offic.* Olivæ maximæ Hiſpanicæ, C. B. P. 472. Olea Sativa, J. B. 1. 1. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1541. Olea fructu maximo, *Inſt. R. H.* 599. Oliva craſſior circa Hiſpalim naſcens, *Cluſ. Hiſt.* 25. Olivæ ſuperbæ nucis fere magnitudine, *Cæſalpin.* 73. vulgo, *Olivier a gros fruit*.

Radices habet partim rectas, partim obliquas, in terræ ſuperficie repentes, firmas, ſolidaſque; caudicemque efferunt plus, minuſve elevatum, ac nodoſum, cortice lævi, & cinereo, ligno æqualiter compacto, ſolidiore, quandoque tortuoſo, ſub-luteo, guſtu amariuſculo. Folia oblonga ſunt, & anguſta, fere Salicis foliis ſimilia, acuta, denſa, carnoſa, pinguia, dura, atro-viridia ſuperius, vel juxta alios luteo-virideſcentia; inferius vero albidiuſcula, pilis deſtituta, brevibus petiolis affixa, & plerumque bina invicem oppoſita. Inter earum alas pedunculi exeunt, racemos Sambuci racemis ſimiles florum ſub-albidorum circumferentes, qui flores unica tantum bractea in vertice expanſa, ac quadripartita, calyce vero inferiori ſui parte in tubulum coarctato conſiſtunt; hiſce fructus oblongus, aut ovalis, viridis, carnoſus, ſuccolentus, variæque craſſitiei ſuccedit; in Hiſpania enim Prunum mediocre æquat, dum e contra in Italia, & Occitania vix glandem communem ſuperat, quique *Oliva* nuncupatur; initio viridis eſt, poſt ſublutea, demum ſub nigra, dum matureſcit; in Hiſpania etiam Olivæ inveniuntur, ut notat Cluſius, finem verſus albeſcentes. Saporem habent acerrimum, & amarum, quidpiam auſteri, & ingrati referentem, continentque nucleum, oblongum, & pryforme, unum tantum ſemen, aut amygdalam ejuſdem figuræ referantem. In regionibus calidis, provinciiſque Meridionalibus arbor hæc colitur in Occitania, Provincia, Italia, & Hiſpania. Solum ſiccum, & argillaceum ad Meridionalem, aut Orientalem plagam expoſitum amat, Junio, & Julio floreſcit. Olea diutiſſime perdurat, ejuſque lignum pulcherrimum, venulis conſperſum, gratique odoris, tam recens, quam ſiccum, flammam concipit, ponderoſum eſt, magnumque affert proventum; fructus autem diu ſervatur; Oleum etiam ex eo exprimitur uſus vulgariſſimi præ cæteris in alimentis. Arbor hæc nec exactam nec negligentem curam expoſuit; neglecta enim in regionibus Septemtrionalibus vix excreſceret, ſique illuc in hortis aliquando colatur, neceſſe eſt, ut a frigoris inju-

riis probe tutetur nihilominus ſero admodum, ac raro florem emittit, & quamvis diligentiſſime excolatur, florem tantum, exiguumque fructuum numerum progignit. Plures Olivarum ſpecies reperiuntur, differuntque figura, colore, magnitudine, ſucco, ſoli varietate, aut inventorum nomine, quæ omnia longum eſſet hic recenſere, tamen non adeo magnam inter ſe diſtantiam, differentiæ hæ omnes habere ſolent, uti in Pomis, Pyris, & Prunis obſervatur. Oleam enim minus natura ſua ad variandas productiones inclinare compertum eſt. Oleæ rami quandoque Concordiæ, Amicitiæ, & Pacis ſigna fuere, ut hodie Gloria a foliis Lauri indigitatur.

Oleæ plurimum olei, phlegmatis, & ſalis eſſentialis largiuntur. Aqua, & ſale condiuntur, ut in gratiorem ſaporem faceſcant: abſque enim hac præparatione amaræ, & aſperæ ſunt, guſtuque ingratiſſimo præditæ; prædicta tamen ratione conditæ appetitum cient, ſtomachum roborant, glareaſque ejus parietibus infixas diſcutiunt, expelluntque, hinc etiam quidpiam laxantis præſeferunt: nunquam denique nocere poſſunt, ſi modus in iis ſervetur.

Magni eſt uſus Olivarum Oleum expreſſione elicitum, emolliens eſt, reſolvens, temperans, in Pharmacia non-minus communiter uſurpatum, quam in culinis utiliſſimum, vel ad acetaria condienda, vel ad piſces, & alia quamplurima alimenta coquenda.

Quod, a ſpecie *Picholines* nuncupata, elicitur, in Provincia, & Italia exculta, cæteris eſt præferendum, uti odore, ac ſapore mitiſſimum. Et ecce qua paretur ratione. Novembri, & Decembri magna probe maturarum Olivarum quantitas colligitur, ut major Olei portio eliciatur, antequam enim matureſcant ſuccus nimium glutinoſus eſt: Per aliquod temporis ſpatium intra domum obteguntur, qua efferveſcant, nec non humidas, & aqueas partes dimittant: Poſtea mola colliduntur, & fiſcinis e junco, aut palma confectis clauſæ, aliæ, aliis ſuperſtruuntur in torculari. Oleum primo extractum *Oleum Virgine* nuncupatur. Calida Olivæ abluuntur, ac denuo facillime optimum Oleum exprimitur. Poſtea Olivæ jam depreſſæ agitantur; denuoque Calida ſuperaffunditur; fortiuſque quam antea calcatur torcular, exitque oleum fæcibus onuſtum, aliiſque minus aptum. Oleum facile ab aqua ſecernitur, in ea enim ſupernatat: fundum vero petit quædam olei ſpecies, a veteribus *Amurca* nuncupata, peculiaribuſque uſibus donata.

Oleum Virgine non ſolum pro alimentis, verum etiam pro re Medica cæteris eſt præferendum; lancinantes colicos, teneſmi, & dyſenteriæ dolores demulcet, aut per os uno, vel duobus cochlearibus cumulatis exhibito, ſive cum decoctione emollienti, aut ſimplici aqua mixto pro clyſtere ℥ ij. vel iij.

Nonnulli jejuno ſtomacho carnes cum Oleo aſſas comedunt, ut venter liberior fiat. *In Ephemeridibus Germanic's Decur. II. anno III. pag.* 188. extat Obſervatio D. Bernardi Valentini, qui aſſerit, hominem noviſſe hernia inteſtinali laborantem, quæ alvum adſtrictam per integras hebdomadas ita efficiebat, ut colica, doloribuſque lancinantibus aliquando etiam vexaretur, quæ omnia nonnullis Olei Olivarum unciis per aliquot ſequentes dies ingurgitatis feliciter evanuerunt.

A quibuſdam aliis unum, vel duo cochlearia in aquæ tepidæ cyatho degluttiuntur, ut blande vomitus provocetur. Schorderus aſſerit, adeo magnam Olei cum Cereviſia mixti copiam vulneratis propinari in Weſtphalia, ut ſu-

Digitized by Google

ut ſudor ſolo Olei ab ægris recepti odore excitetur. Ad vermes enecandos Oleum quoque uſurpatur, nec non ad venenorum corrodentium, Arſenici nempe, Auripigmenti, & Mercurii ſublimati vilontiam obtundendam: adverſus poſtremum præcipue majori doſi exhibendum eſt, ut apte ſufficiat.

Oleum Omphacinum adeo a Veteribus adverſus Hæmorrhagias commendatum, juxta ipſos a viridioribus Olivis eliciebatur, & adhuc Authores extant, qui naturalem eſſe falſo autumant: certiſſimum enim eſt, virides Olivas nihiluſpiam præter viſcoſum, glutinoſumque ſuccum præbere, nam principia ſulphurea niſi in perfecta maturitate ſecerni poſſunt. Rationi itaque magis conſentaneum erit, ſtatuere, Omphacinum oleum art ficiale fuiſſe, ex infuſione Simplicium adſtringentium in Olivarum Oleo communi.

Quod vero attinet ad externum Olei uſum, inter antiquiores eſt reponendus; tam ad ſanitatem tuendam, quam ad eam recuperandam Veteres utebantur. Athletis, priuſquam ad luctam accederent, totum corpus inungebatur, ut muſculi flexibiliores, faciliores que ad hoc exercitii genus redderentur; ipſi poſtea ſeſe in ſabulo ſicco circumvolvebant, ad Olei calorem (inquit Hippocrates) humiditatemque temperandam, quod una cum ſudore in violenta corporis exercitatione mixtum *Strigmenta* efformabat, quæ detergebantur quadam ſtrigilis ſpecie, cujus nobis figuram exhibuit Mercurialis in ſuo *Tractatu de arte Gymnaſtica*. Ramenta hæc, ſive ſordes maximi a Veteribus æſtimabantur in pluribus morbis, & a Dioſcoride commendantur ad Condylomatha, & Rhagades extirpandas, nec non ad rimulas, fiſſuraſque in mammis, aliiſque partibus efformatas claudendas. Plinius aſſerit, maximum olim fuiſſe harumce ſordium proventum. Qui optimum corporis habitum ſervare cupiebant, poſt Calidæ balneum, Oleo totum corpus ſibi illiniendum obtrudebant, ut cutis poris obſtructis, nimia perſpiratio a balnei calore oborta impediretur, utque muſculis flexibiloribus reddactis, partium nutritio augeretur.

Noſtris hiſce diebus hi uſus obſoleti omnino ſunt, exceptis ſemicupiis ex Oleo ab aliquibus Medicis uſurpatis in Colica Nephritica, ut calculi deſcenſus in veſica procuretur, & in arthritide convulſiva, ut nervorum ſpaſmodicæ contractiones auferuntur. D. Lanzoni teſtatur in *Ephemeridibus Germanicis* balneo Olei octo dierum ſpatio repetito, puellam a vermibus ſanaſſe, incaſſum aliis adhibitis remediis. Notum eſt, Oleo una cum Vino quaſſato, Balſamum adverſus aduſtiones optimum confici poſſe, quod etiam *Balſamum Evangelicum*, aut *Samaritanum* nuncupatur. Olei ſedimentum *Amurca* vocatum feliciter uſurpatur adverſus Rheumatiſmum, & Iſchiadem, additurque Spiritus Vini, ut vi magis penetranti polleat.

Oleæ folia adſtringentia ſunt; iiſque nonnulli pro Gargariſmate utuntur in Angina.

De Oleis tam ſimplicibus quam compoſitis, in Pharmacopæis deſcriptis hic ſermonem neutiquam inſtituemus; eorum enim virtutes tum ad Plantas in ipſis infuſas, quum ad Oleum ſpeciatim ſunt referendæ. Veritati ergo conſonum erit, aſſerere, Olivarum Oleum præcipuam eſſe, communemque baſim in omnibus Balſami, Unguenti, ac Emplaſtri ſpeciebus.

Oleum vulgare demum uſurpatur in Balſamis, Tranquillo, *Leucatelli*, ac Viridi ferculi, in Unguentis, Mundificativo de Apio dicto, *Baſilicon*, Matris, Apoſtolorum, *Martiato*, & aliis; uſurpatur præterea in Emplaſtris *Dia-*

 chylon

Digitized by Google

chylon ſimplici, Divino, *Diapalma*, de Norimberga, in Tela *a Gaultier*, &c. *Pharmacopœæ Pariſienſis*.

Olea minor, *Offic.* Olivæ minores, & Genuenſes, & ex Provincia, C.B.P. 472. Olea fructu oblongo minori, *Inſt.* R. H. 599. Oliva minor, oblonga, *Bot. Monſp. & H. R. Monſp.* Olea communis ſive vulgatior, *Nonnull.* vulgo, *les Olives picholines*.

Hæc Oleæ ſpecies vulgatiſſima, & exquiſitior, a præcedenti non differt; niſi fructu exiliori: ut enim jam a nobis indicatum fuit, Oleæ fructus plus, minuſque craſſior eſt juxta ſolum, in quo colitur: in Provincia, ac Occitania, non ſecus ac glans Quercina, in Hiſpania vero Nuce moſchata vulgari craſſior eſt. Superfluum ergo eſſet ulteriorem hic deſcriptionem tradere.

Les Picholines ita ab earumdem præparationis inventoris nomine nuncupatæ, Olivæ ſunt pluribus locis inciſæ, in ſarmentoſo primum lixivio maceratæ, ac in garo poſtea immiſſæ; hæ præ cæteris eſu delicatiores ſunt; inciſionibus enim Muria citius penetrante, tota earum ſubſtantia, ea facile perfundi poteſt.

Diverſa ex hiſce elicita Olea, molioris notæ ſunt, Oleis Olivarum Hiſpanicarum. D. Garidelius ait in Provincia mulierculas ruſticas aquam Olivarum uſurpare ad affectiones Hyſtericas ſedandas; eamque hominibus ſimili morbo ſub morbi Hypocondriaci nomine cognito correptis exhibere; neque pro potu ſolummodo, verum etiam in clyſteribus uti. Doſis pro potu cyathus cumulatus.

℞. Olei Oliv. ℔ j. pro Enemate adverſus alvum ſummopere adſtrictam. Vel.

℞. Fol. Malvæ, Mercurialis, & Parietariæ ana. Man. j. coque in aquæ ℔ ij. ad medias. Colaturæ adde Olei Oliv. ℥ ij. pro Enemate.

Potio vermifuga oleoſa.

℞. Aquæ Portulacæ ℥ vj. Confectionis Hyacinthinæ, & *Sem. contra* ana. ʒ ß. Syrupi Limon. ℥ ß. Olei virginis ℥ j. M. pro potione.

Linimentum contra aduſtiones.

℞. Olei Oliv. opt. ℥ j. Ceræ virg. ʒ ij. coletur cera ſuper cinerarium calidum; Adde deinde Oleum, & ſervetur ad uſum. Illinientur partes affectæ, charta cærulea, poſtea obtegendæ, idque identidem repetetur.

Unguentum adverſum eaſdem.

℞. Olei Oliv. opt. ℥ j. ß. Ceræ virg. ℥ j. & Vitella Ovorum ſub cineribus indurata N. ij. Liquetur Cera leni igne, adde deinde Oleum, & Vitella Ovorum, omnia miſcendo, uſque dum Unguenti conſiſtentiam acquiſiverint, quod ad uſum ſervabitur. Super linteolum eo frigido probe expanſo partes aduſtæ obtegantur, binis de die ad ſanationem uſque vicibus.

OL I-

Digitized by Google

OLIVELLA.

OLIVELLA, *Offic.* Chamelæa tricoccos, C. B. P. 462. J. B. 1. 584. *Inſt.* R. H. 651. *Raii Hiſt.* 1710. *Park.* Chamelæa, *Dod. Pempt.* 363. Chamelæa vera; *Camer.* Chamelæa Arabum tricoccos, *Ger.* Mezereon Arabum *Adv. Lob.* vulgo, *Camelée Garoupe Olivier nain, ou batard.*

Ei radix eſt dura, & lignoſa, cauleſque promit minutos, ramoſos, ad altitudinem pedis, pedis cum dimidio, vel duorum pedum, & ultra excreſcentes in modum Arbuſculæ, foliis Oleæ ſimilibus, ornatæ, minus vero acutis, exilioribus, magiſque nigricantibus. Flores in foliorum alis parvi, lutei, plerumque monopetali, ac trifidi enaſcuntur, quorum ſubeunt locum fructus tribus nucleis paululum carnoſis, conſtantes, principio virides, & matureſcendo rubri, tunica obtecti, ſapore amaro, & adurenti: nuclei oſſei ſunt, duriſſimi, ſemenque plerumque oblongum occludunt. Fructus collecti, & aliquo temporis ſpatio ſervati, nigricantem aquirunt colorem, & Olivarum more, adipe circumfunduntur. In regionibus calidis excreſcit Italia, Provincia, & Occitania, in locis deſertis, rudibus, & incultis. Juxta Cluſium abundat in Hiſpaniarum regnis Valentiano, & Arragonenſi, perque totam Catalauniam; illic tamen demiſſior albidiorque eſt, quam in Gallia Narbonenſi, in qua robuſtior, viridiorque apparet. A Curioſis in Belgio, & Germania, ac alibi colitur; difficile tamen per Hyemem in regionibus frigidis conſervari poteſt, niſi loco clauſo, aut hypocauſto cuſtodiatur. Aprili floret, quandoque Æſtate, atque in magno æſtu juxta loci diverſitatem. Plerumque fructus Auguſto matureſcit; ramiſque appenſus remanet, ut Prunus, & Laureola; Planta hæc quoque ſemper vireſcit. Fructus, folia, & cortex guſtu acri, & adurenti prædita ſunt.

In ſe habet plurimum ſalis eſſentialis, & fixi, atque olei. Neſcimus vero utrum Chamelæa a veteribus uſitata una, eademque cum noſtrate ſit reputanda; hoc dubium maxime videtur. Ab ipſis, ut purgans violentiſſimum habebatur adeo, ut vi cauſtica, & mordaci, ſtomachum & inteſtina poſſet exulcerare: Hinc ſatagebant, ut qualitas hæc corrigeretur, vel maceratione in aceto, vel alio acido, aut infuſione ex Vino inſtituta: a nobis tamen in planta adhuc deſcripta tanta vis neutiquam invenitur. Johannes Bauhinus aſſerit juxta exemplar celebris Rondeletii, a quo pluries dum viveret Monſpelii uſurpabatur, hujuſce Extractum ad ʒ j. vel ʒ ij. una cum aliis catharticis hydragogis, in omnibus iis caſibus exhibuiſſe, in quibus temperamenta phlegmatica, & pituitoſa purganda eſſe indicabantur, hujuſce enim ope leniſſime id obtinetur, nec violento Laureolæ impetu, cui hæc comparatur; addit inde eamdem plantam tuſam, & Cataplaſmatis forma in pubis regione applicatam, tanquam efficaciſſimum remedium ad urinas Hydropicorum cieudas, expertum fuiſſe.

Opiata liqueſcens Martialis, & aperiens.

℞. Croci Martis aper. ℥ ß. Gummi Ammoniaci, & Myrrhæ ana. ʒ j. ß. Diagridii, Aquilæ albæ, Extracti Chamelææ, & Millepedum p. ana. ʒ ß. Salis Abſinth., & Tamariſci ana. ʒ j. Croci Orient., & Cinnamomi ana.

℈ ij. f. p. & M. cum ſ. q. ſyrupi Cychorii cum Rhabarbaro; exhibeatur ʒ j. ß. mane jejuno ſtomacho, nebula obvolvenda, per dies xij., ſuperbibendo cyathum Ptiſanæ aperientis.

O N O B R Y C H I S.

ONOBRYCHIS, *Offic.* Onobrychis foliis viciæ, fructu echinato major, floribus dilute rubentibus, C. B. P. 350. *Inſt.* R. H. 390. Polygalon Geſneri, J. B. 2. 335. Onobrychis, *Dod. Pempt.* 548. Onobrychis quibuſdam flore pallido, vel Polygalon, J. B. *Raii Hiſt.* 936. Onobrychis vulgaris, *Park.* Onobrychis, ſive caput gallinaceum, *Ger.* Caput gallinaceum Belgarum, *Adv. Lob.* Onobrychis, *Dioſcor. Plin. & Galen.* Polygala multorum, quibuſdam Onobrychis, *Lugd. Hiſt.* Glaux, ſive Criſta gallinacea, *Quorumd.* vulgo, *Sain-Foin ou gros Foin.*

Ejus radix longa, mediocriter craſſa, dura, lignoſa, nonnullis ſuffulta fibris, extus nigra, intus alba, vivax, plures extollit caules fere ſemper pedales, erectos, firmos, virides ſub-rubros, foliis Viciæ, aut Galegæ fere ſimilibus, ac exilioribus, in antica ſui parte viridibus, poſtica vero albis, atque villoſis, mucronatis, paribus in coſta, uno tantum folio terminata, appenſis, guſtu amaro, odore leviter bituminoſo, floribus leguminoſis, ſpicatis, ex foliorum alis exeuntibus, plerumque rubris, raro albidis, villoſis calycibus ſuffultis, quibus ſuccedunt parvæ ſiliquæ ad modum criſtæ gallinaceæ inciſæ, rudibuſque ſpiculis inhorreſcentes, reniforme ſemen tegentes, adinſtar Lentis craſſum, & Fœnu-græco fere ſimile, ſuavi, adhuc recens, ſapore præditum.

Altera quoque Onobrychis ſpecies invenitur, a præcedenti, niſi omnium ſui partium, excepta ſiliqua, exilitate diſtans. Extat etiam Onobrychis Hiſpanica, cujus flos coloris eſt igneſcentis, aut albi, a Curioſis in hortis ſata. Neque Onobrychis noſtra juxta Nonnullos cum Medica quandoque etiam Trifolium majus nuncupata, eſt confundenda; plantæ enim ſunt admodum inter ſe diſtantes, quamvis nonnihil ſimilentur.

Sain-Foin Gallice appellatur, quia potiſſimum inter omnia *Fœnu* genera *ſaniſſimum* eſt, magis ab animalibus appetitum, nutriens, iiſque cito pinguedinem concilians. Ab aliis vero, & præcipue Veteribus ſcribitur *Saint-Foin*, quaſi *Fœnu-ſacratum* quis diceret, ob ejuſdem excellentiam. Ab omnibus vero receptum eſt, prata optima eſſe recenſenda, in quibus ſata fuerint Onobrichis, Trifolium, & Medica. Onobrichis appetitum conciliat, enutrit, & pinguefacit armenta; quidpiam tamen habet calefacientis; facile ubique excreſcit, ſolo etiam ſterili, ac ſicco, pro animalium nutrimento ſeritur; lactis copiam Vaccis, aliiſque fœminei ſexus beſtiis ſuppeditat, hinc a Geſnero jure, ac merito *Polygalon* nuncupatur. Advertendum eſt beſtiis ægrotantibus, Onobrychim propinandam non eſſe: exſiccanda etiam in primis eſt, iiſque exigua quantitate exhibenda, ſanguificationem enim in iis adeo adaugere ſolet, ut ſi in ea voranda excedant, ſuffocationis periculum immineat. Semen aptiſſimum eſt ad Gallinas enutriendas, ac calefaciendas, ejuſque ope ova edunt frequentiſſime. Pratum Onobrychi ſatum, quatuor annorum ſpatio conſtanter pullulat, & plerumque etiam octo, & decem annorum ſpatio. Arva etiam inveniuntur, in quibus adeo excreſcit, vigetque,

ut qua-

Digitized by Google

ut quatuor, aut ſex vicibus in anno excidatur, & ad viginti, & triginta quoque annos perduret. Hoc præterea commodi præſtat, ut nullam ſolo inferat ſterilitatem, quin immo arva infœcunda ita pingueſcat, ut abſque fimi adiumento, apta ſint ad ſegetes, trium annorum integro ſpatio, celeriter progignendas: Junio, & Julio flores emittit; haud frequenter vero in uſum medicum venit.

Olei, ſaliſque eſſentialis habet plurimum; detergens, aperiens, & diaphoretica eſt. Magis a Veteribus, quam a Neotericis uſurpatam conſpicimus; quum enim Plantarum cognitio de die in diem magis excreverit, aliæ Plantæ majori vi præditæ ac eaſdem indicationes adimplentes facile inventæ fuerunt. Dioſcorides, & Galenus ejuſdem folia contuſa Cataplaſmatis forma ad tumores, & infaltiones reſolvendas applicabant. Decoctio ejuſdem foliorum exſiccatorum ex Vino maximum eſt remedium juxta Plinium adverſus Stranguriam. Ad ſudorem ciendum ejus ſuccus cum Oleo mixtus aliquando uſurpabatur. Noſtris diebus hujuſce plantæ decoctio in aqua fontis ad eaſdem indicationes adhibetur largius ægris exhibenda. Obſervatum fuit, Onobrychim diligenter collectam, & probe exſiccatum, vaſiſque ſervatam odore Theæ ſcatere, & quandoque peritis etiam, pro Theæ Viridi exhibitam fuiſſe, folia enim pari ratione rotundantur, dummodo vix ante floris eruptionem colligantur.

O N O P O R D O N.

Botanici Onopordon denominationem duobus Cardui ſpeciebus tribuunt, aliquando a Medicis uſurpatis, de quibus hic ſermonem inſtituemus.

Acanthium, Spina alba, *Offic.* Spina alba tomentoſa, latifolia, vulgaris, C. B. P. 383. Spina alba ſylveſtris, *Fuchſio*, J. B. 2. 54. Acanthium vulgare flore purpureo, *Tabern. icon. 686.* Cardus tomentoſus, Acanthi folio, vulgaris, *Inſt.* R. H. 441. Acanthium vulgare, *Park. Raii Hiſt.* 313. Acanthicum album, *Ger.* Acanthium, *Matth. Dod.* Carduus alatus, tomentoſus, latifolius, vulgaris, *Hiſt. Oxon.* Carduus Leucanthemus, *Schrod.* Onopordon Athenæi, *Anguill. Geſn. Hort.* Acanthium, Onopordon aliis, *Camerar. Hort.* Acanthion, ſive Carduus albus *Brunſ.* Carduus ſylveſtris in ruderibus naſcens, *Cæſalp.* Onopordon foliis decurrentibus margine ſpinoſis, *Linn. Hort. Cliff.* 393. Spina alba agrorum, Agriocinara, Acantha Leuce ſeu Leucacantha, *Nonnull.* vulgo, *Chardon commun, grand Chardon aux Aſnes, Artichaud ſauvage.*

Radice eſt tenera, alba, ſub-dulci in planta adhuc adoleſcenti, quæ proprietates ætate mutantur, caule efformato, qui ad trium, aut quatuor cubitorum, ad quatuor, ſcilicet vel quinque uſque pedum altitudinem excreſcit, pollice craſſior, ſtriatus, cavus, lanugine quadam alba indutus, ac in longum ſpinoſis, ſinuoſis, eminentibus, aut effuſis, ac lanuginoſis membranis munitus. Folia cauli continua ſunt, manum ſuperantia, lata, ſinuoſa, eorum extremis parvis ſpinis horreſcentibus, quaquaverſum lanugine alba obtecta, exiliora præſertim, antequam caulis perfecte efformetur, Acantho ſimilia. In caulium, & ramulorum apicibus, conſpicua locantur capita, plerumque ſolitaria, depreſſa, & lata, ſquammis in mucronem longum acutum, & rigidum terminantibus, atro-luteis adinſtar foliorum conflata. Capita hæc veluti globulos florum purpureorum, aliquando albeſcentium ſuperius expanſorum, & in habenas inciſorum ſuſtinent, qui in ſemina abeunt ſtriata, rugoſa, Cnici ſemi-

nibus ſimilia, exiliora tamen, coloreque diverſo, guſtu acri ad amarum accedente. In locis rudibus, & incultis excreſcit, in viarum, & foſſarum marginibus, juxta ſepes, aggeres, & fere ubique: altero anno floret poſt Junium, ad Auguſtum uſque, radixque perit poſt ſeminis maturitatem, ut in pleriſque Carduis evenit, qui tamdiu durant, quamdiu ſemen perfectum eſt.

Radix a Medicis uſurpatur. Donatur virtute, aperitiva, diuretica, carminativa, ſtomachica, diſcutienti, & reſſolventi. A nonnullis etiam in morbis dentium commendatur, ab aliis magni fertur ſemen adverſus Convulſiones, inſultuſque epilepticos infantum. Juxta Johannem Bahuinum ejus flores vim habent lac coagulandi, ex quo planta *Preſura* quoque vocatur.

Cardus Eriocephalus; *Offic.* Cardus capite rotundo, tomentoſo, C. B. P. 382. *Inſt.* R. H. 441. Carduus capite tomentoſo, J. B. 3. 57. Carduus Eriocephalus, *Dod. Pempt.* 723. Carduus tomentoſus, Corona fratrum dictus, *Park*, *Raii Hiſt.* 311. Onopordum, *Plin. Lugd. Hiſt.* Acanthium montanum, Carduus montanus echino lanugine obducto, Carduus globoſus capitulo majore, ſeu latiore, corona fratrum Herbariorum, *Nonnull.*, vulgo, *Pet d' Aſne des Pariſiens*.

Radix craſſa eſt, guſtu aromatico, neutiquam ingrato, adinſtar caulis, & foliorum, excepta medullari ſubſtantia alba, ſicca, & inſipida. Caulem effert lanuginoſum, ſtriatum, tricubitalem, & ultra, magno lævium ramorum numero diviſum, manibus ægre contrectandum ob foliorum ſpicula, quæ pedem, aut pedem cum dimidio longa, & arcta ſunt, lanugine inferne obducta, ſuperne vero atro-viridia, rudia, ut in Viperina, ſpiculis longis, rigidis, & acutis referta, & minoribus quamplurimis foliis conſtantia, quatuor per intervalla quæque locatis, bina ſcilicet ſingula in coſta, tam in parte antica, quam in poſtica. Capita craſſa, rotunda, ſquammoſa, amara, ſpiculis vix acuminatis, lanugine alba, delicata, & denſa inſperſa in apicibus ramorum locantur, flores plurimis ſtaminibus, diverſiſque coloribus miniſtrantia, in quorum poſtica parte pulpa carnoſa, & alba invenitur guſtus grati, & aromatici; tandem vero abeunt in ſemina oblonga, lucida, cinerea, ſtriata, mediocriter plana, dulcia, in quadam lanuginis, aut goſſipii ſpecie obvoluta. Quum autem caulium capita ſegregantur, lactiginoſus effluit ſuccus. In marginibus viarum, in arvis, pratiſque, in locis elatis, montanis, & incultis excreſcit, frequenſque occurrit in agro Pariſienſi, quamvis præcedenti rarior ſit, Julio, & Auguſto floret, quandoqne ſerius. Cardus hic aſpectu gratiſſimo ſemine e capitibus delabente propagatur, ſatus vero Hyemi adhuc veſtitus foliis reſſiſtit; caulem vero niſi altero anno emittit, quo perit, quum ſemen ad maturitatem pervenerit. Johannes Bahuinus inquit, *Coronam Fratrum* ideo vocari, quia, dum rami eamdem altitudinem acquiſiverint, ſuis capitibus onuſti, caput in media caulis ſummitate poſitum circumdant, ut Monaci plerumque Abbatem, aut Priorem ambiunt.

Aliquem etiam uſum Medicum habet Planta hæc. Petrus Borel *Obſervatione* 51. *Centuriæ duodecimæ* nos edocet, Ruſticum ſanatum fuiſſe a Naſi Carcinomate, hujuſce plantæ ſucco, & tetrimento ſæpius cataplaſmatis forma applicato, quod ab alio quoque ruſtico excepit, qui plures ſanaverat. D. Tournefortius facultatem hanc ad mammarum Carcinoma uſque amplificat. Experimenta ab eo prolata facile comprobari poſſunt; vulgatiſſima enim eſt hæc Cardui ſpecies, & nihil fere certi in hac Medicæ artis parte uſque adhuc

huc prolatum fuiſſe ſcimus, præſertim quum agatur de morbo graviſſimo , uti eſt Cancer fere ſemper incurabilis reputatus. Rajus aſſerit , a nonnullis Cardui capita, ante floris eruptionem in aqua decocta, & butyro, ac pipere condita , in menſis ad varietatem uſurpari , tamquam Cinara ab ipſis ſummopere in deliciis habita.

O P H I O G L O S S U M.

OPHIOGLOSSUM, *Offic.* Ophiogloſſum vulgatum, C.B.P. 354. *Inſt.* R.H. 548. Ophiogloſſon, J. B. 3. 708. *Dod. Pempt.* 139. *Raii Hiſt.* 126. *Trag. Ger. Fuchs. Camer. Tabern. Eyſt.* Ophiogloſſum , ſive lingua ſerpentina , *Park. Cæſalp. Caſt.* Lancea Chriſti, vel Luciola , *Geſn. Hort.* Ophiogloſſum , ſive Henophyllon, *Lob. icon.* 808. Lingua ſive Lingulaca , *Plin.* Lingula vulneraria , *Cord. Hiſt.* Serpentatia ſecunda, *Brunf.* Ophiogloſſum fronde ovata, *Linn. Flor. Suec.* 305. Folium unifolium , Monophyllum , Ophiogloſsus , Echiogloſsum , lingua viperina, *Quorumd.* vulgo, *Ophiogloſſe, herbe ſans Couture.*

Radicem habet plurimis craſſis fibris ſtipatam , veluti in faſciculum coacervatis, ut in Eleboro, præcipue in ſolo pingui. Caudam vero emittit manum altam, unicum tantum folium ſuſtinentem , quoquo modo Pyri foliolæ ſimile, craſſius tamen, carnoſum, læve, nullatenus nervoſum erectum, quandoque anguſtum, & oblongum, quandoque latum, & rotundum , guſtu ſubdulci , aliquantula virulenta viſcoſitate commixta . Ex hujuſce folii ſinu , præſertim qua pedunculo connectitur exit fructus parvam depreſsam linguam referens , ſenſim in mucronem deſinentem , in extremis ad modum lime denticulatus , & per longum in plures cellulas diviſus , quæ ſeminis loco tenuiſſimum pulverem occludunt, qui ſponte cadit, quando maturus fructus aperitur , vocaturque *linguæ ſerpentis* ob ejuſdem fructus extremitatis configurationem . In pratis , paludibus , aliiſque humidis , aliquando etiam in montanis, fontibus refertis locis excreſcit ; in hortis ad umbram translata perdurat, iterumque ſingulis annis pullulat Aprili, aut ſaltem Majo , vigetque toto Junio ; pauloque poſt omnino flaceſcit, ac evaneſcit : ejus radix tamen profunde in terram deſcendit, ut difficillime evelli poſſit. Caſpar Bauhinus obſervat, Ophiogloſsum variare, quandoque ſcilicet folium extollit ſinuoſum , fructumque communiter ſimplicem, aut duplicem, aut triplicem. Mentzelius idem adanotavit, præter alias , reſpectu magnitudinis , varietates. Nonnulli putant , Veteres de hac planta nuſquam verba feciſse , aut ſaltem Botanici , probe non videntur inter ſe conſentire , quo ſub nomine iis nota fuiſset . Frequenter in agro Pariſienſi ob oculos verſatur in terris humidis . Ophiogloſsum plurimum olei , & phlegmatis, ac parumper ſalis elargitur. Omnes conveniunt , vulnerarium eſse, aut interne , aut externe applicatum . Dodonæus aſserit , Johannem Baptiſtam Sardum , Hernias ſanare poſse exiſtimaſse , pulverem hujuſce plantæ uſurpando ; a Cæſalpino vero , tuſa pro Cataplaſmate commendatur adverſus ulcera. Vulgatior ea utendi modus eſt, Infuſio in optimo Oleo Olivarum per aliquod temporis ſpatium Soli expoſita , & per linteolum expreſsa. Ita Balſamum utiliſſimum contra vulnera paratur , eademque dignum æſtimatione , ac Oleum Hyperici . Uſurpatur etiam Balſamum hoc , in faucium violentis morbis , affectas partes illiniendo , ejuſque cochleari ægris exhibito.

Folia

Folia hujuſce plantæ in Balſamis *vulnerariis*, *& Oppodeltoch Pharmacopæa Pariſienſis* adhibentur.

OPHRYS.

OPHRYS ſeu Bifolium, *Offic.* Ophrys bifolia, C. B. P. 87. *Inſt.* R. H. 437. *Ger.* Bifolium majus, ſive Ophrys major quibuſdam, J. B. 3. 533. *Raii Hiſt.* 1232. Pſeudo-Orchis Bifolium, *Dod. Pempt.* 242. Bifolium ſylveſtre vulgare, *Park.* Ophris, *Matth. Fuchs. Anguill. Coſt.* Bifolium majus, Ophris, *Plinii*, *Schvvenck.* Perfoliata ſylveſtris mas, *Brunf.* Ophrys foliis ovatis, *Linn. Hort. Cliff.* 429. Aliſma, Orchis ſpuria, ſive ſatyrium degener, *Quorumd.* vulgo, *Double-Feville*.

Radicem habet fibroſam, cineream; ſeſe undique late expandentem, caulemque unicum emittentem, quandoque pedis dimidium, quandoque pedem unum, & quandoque etiam pedem cum dimidio altum, rotundum, in centro bina ſolummodo oppoſita folia nervoſa, lata, & Plantaginis vulgaris foliis ſimilia ferentem. Ejus apex ornatur floribus ſex bracteis compoſitis, quarum quinque ſuperiores galeam, ſexta vero, ſive inferior, quoquo modo humanam figuram repræſentat, colore ſub-viridi, aut dilute-viridi, horum florum poſtea calyx in fructum lanternæ trium laterum æmulum, & ſemina minutiſſima, lignorum raſuram æmulantia condentem, immutatur. Radicis guſtus amaricans eſt, nonnihil acris ac viſcidi præſeferens; caulis vero, foliorumque ſapor viſcoſus eſt. In agro Pariſienſi occurrit, in nemoribus, aliiſque humidis, & umbroſis locis excreſcit, Majo, Junioque floret, quo potiſſimum tempore eſt colligenda. Quamvis autem uſum Medicum vulgatiſſimum, neutiquam habeat, tamen ejus radix, & folia uſurpantur: adnotandum eſt Bifolium magnitudine varium* eſse, ſpeciemque alteram *Ophrym trifoliam* nuncupatam a prima in alio non differre, niſi tribus inæqualibus elatis foliis, quorum prima, duo oppoſita, tertium vero exilius ex alterutrorum connubio progignitur.

Planta hæc plurimum habet phlegmatis, atque olei, ſaliſque parum. Veteres, & Neoterici de ea conſentiunt, interque vulnerarias, detergentes, & conſolidantes enunciant. Radice contuſa Cataplama adverſus antiquas plagas, & ulcera paratur; ab aliis tota planta, radices, & folia in optimo Olivarum Oleo infunduntur, & Solaribus radiis ſubinde exponuntur, optimumque Balſamum conficitur.

OPULUS.

SAMBUCUS aquatica, *Offic.* Sambucus aquatica flore ſimplici, C. B. P. 564. Sambucus aquatica, J. B. 1. 552. Sambucus paluſtris, *Dod. Pempt.* 846 Opulus Ruellii, *Inſt.* R. H. 607. Sambucus aquatilis, ſive paluſtris, *Ger. Raii Hiſt.* 1586. Sambucus paluſtris ſive aquatica, *Park.* Opulus, *Linn. Hort. Cliff.* 109. Lycoſtaphylos ſive uva Lupina, Clinotrochos ſeu Lectirotaria, Platanus fœmina, Obierus ſive Opierus, *Quorumd.* vulgo, *Obier ou Opier*, *Sureau d' eau*.

Ei radix eſt craſsa, firma, alba, caulemque emittit, quinque aut ſex cubitos altum, qui deinde craſſeſcit, manumque adimplet, atque in quampluri-

plurimos dividitur ramulos, Sambuco ſimiles, perque intervalla nodoſos; tectos cortice lævi, cinereo, medulla fungoſa, alba, tenera, ac fragili repleto. Folia lata, anguloſa Aceri minoris, & Aliſariæ foliis ſimillima e nodis exeunt. Duobus conſtant ſpeciebus flores parumper odori, & umbellati; in circumferentia locati, magnitudine, coloriſque albi elegantia, prævalent, ſimilanturque Roſis exilioribus, quinque concamerationibus foramine piſtillum recipientes e medio calycis exiens, hi autem flores ſteriles ſunt, nullumque ſemen relinquunt: Centrum vero occupantes exiliores & ſub-lutei ſunt, ſerius explicantur, & pocula quinquifida repræſentant, in quorum centro foramen adeſt Calycis apicem excipiens, qui tandem in baccam, aliquanto craſſiorem Sambuci Bacca, mollemque abit, quæ eo magis rubrum acquirit colorem, quo magis matureſcit, guſtumque habet auſterum, ſemenque planum, latum, durum, rubrum, ac cordatum. Arbuſcula juxta aquas, fluviorumque margines ſeritur; creſcit etiam inter Alnos in pratis humidis, vallibuſque umbroſis Italiæ, Germaniæ, Galliæ, Angliæ, & in agro Pariſienſi frequens occurrit in locis humidis, & paludoſis, Majo floret, baccæ vero Autumno maturationem nanciſcuntur, per Hyemem perdurant, pabulumque gratiſſimum præbent quibuſdam avibus, quo facilius aucupantur.

Alia Opuli ſpecies invenitur a D. Tournefortio, *Opulus flore globoſo*, nuncupata; niſi floribus conglobatis, plerumque albis, adinſtar nivis, quandoque vero purpureis a præcedenti diſtat; vulgo nuncupatur, *Roſe de Gueldres, Pain blanc, ou Pain mollet*, inque hortis ornamenti genus eſt non contenendum, ita tamen hodie vulgatum, ut quondam exquiſitiſſimum. Hujuſce floribus cubilia conſperguntur, ob eorum tum odorem, cum elegantiam.

Ferme nullum uſum Medicum Opulus habet. Nonnulli aſſerunt, aquam diſtillatam florum ejuſdem urinas ciere, arenulaſque depellere. Prevotius aſſerit, juſculo pingui, in quo ebulliverint ℥ij. fructus hujuſce plantæ cum pauca Abſintii ſummitatum quantitate, blande vomitum excitari. Dalemchampius *in Hiſtoria plantarum Lugdunenſium* huic pariter emeticam facultatem largitur. Juxta Cordum baccarum ſuccus Autumno amarus eſt, & mediocriter dulcis, ac acidus; Verno autem tempore ſubſequente, magis adſtringens efficitur, utpote Hyeme intermedia magis exſiccatus.

O R C H I S.

JUre ac merito queritur Rajus in ORCHIS hiſtoria plurimum obſcuritatis, & confuſionis inveniri, tum ob ſpecierum varietatem, & nonnullarum inter ſe ſimilitudinem, cum ob generalem nimium, ac imperfectam Botanicorum deſcriptionem; hinc peritiſſimorum etiam quorumque ſtudia morantur: Et ratio potiſſima eſt, quia figuræ de hiſce exhibitæ non ſatis aptæ ſunt, ut ſpecierum omnium differentiæ a naturæ ſcrutatoribus diſtinguantur, charateriſtica enim quæque earum ſigna delineari vix arte poſſunt, ita ut OEdipode opus eſſet ad ea divinanda. Quamobrem hac diſquiſitione inſtituto noſtro non conſentanea prætermiſſa ſat erit, aſſerere inter diverſas Orchis ſpecies in pratis, nemoribus, collibus, montibus, locis umbroſis, & apricis, ſiccis, aut humidis enaſcentes, variiſque tempeſtatibus Vere ſcilicet, Æſtate, & Autumno flores emittentes, frequentius in uſum Medicum eas venire, quæ radices habent bulboſas, & carnoſiores, ac præcipue ſequentes duas.

Orchis,

Digitized by Google

Orchis, ſeu Satyrium, *Offic.* Orchis Morio mas foliis maculatis, C. B. P. 81. *Inſt.* R. H. 432. Orchis major tota purpurea; maculoſo folio, J. B. 2. 763. Teſticulis Morionis mas, *Dod. Pempt.* 236. *Lugd. Hiſt.* Cynoſorchis Morio mas, *Tabern. icon.* 66. *Germ. emac.* Teſticulus primus, *Matth.* Serapius ſeu Morio maculoſus, Teſticulus Caninus, *Nonnull.* Teſticulus canis mas foliis anguſtioribus *Fuchs.* vulgo, *Satyrion.*

Ejus conflatur radix ex duobus tuberculis ferme rotundis, carnoſis, Nucis Moſchatæ craſſitie, quorum alterum plenum, durumque eſt, alterum vero rugoſum, fungoſumque, fibris qua craſſis ſtipatum. Ab ea ſtatim ſex, aut ſeptem folia, & ultra exeunt longa, mediocriter lata, levia, Liliorum foliis ſimilia, & exiliora, plerumque maculis atro-rubeſcentibus diſtincta, aliquando his deſtituta; caulis vero vix pedem æquat, rotundus, ſtriatus, uno, aut duobus præcinctus foliis, atque in ſui apice ſpicam promit floribus conſtantem aſpectu pulcherrimis, purpureis, numeroſis, pauliſper odoris, centrum verſus albicantibus, nonnulliſque punctis atro-purpureis conſperſis. Quicumque flos ſex inæqualibus conſtat foliis, quorum quinque ſuperiora ſeſe incurvando galeam veluti efformant, inferius vero cæteris prævalet magnitudine, ita ut ad inſtar capitis ortum habens, in caudam, aut cuſpidem, ad calcaris modum, acutam deſinat. Flores plus, minuſve in ſpica clauſi ſunt, eorumque calyx in fructum ſecedit, lanternam trium laterum æmulantem, & ſemina ſcobiformia condentem. Aprili exeunte, & ineunte Majo floreſcit, inque dumetis, ſylvulis, pratiſque frequenter occurrit. Facile Orchis hæc noſci, interque cæteras ejuſdem generis diſtingui poteſt, ex iis enim quæ ſponte inter nos enaſcuntur, omnium prima florem emittit: apparet etiam in agro Pariſienſi, varietatemque exhibet, accidentaliter ſolum a præcedenti diſcrepantem, foliis ſcilicet maculis ſub-nigris deſtitutis. D. Vaillant obſervat, ejuſdem folia quandoque decumbere, rotamque ſuper ſolum efformare, additque, quadraginta tres uſque flores in uno tantum caule numeraſſe.

Orchis latifolia, ſeu major, *Offic.* Cynoſorchis militaris major, C. B. P. 81. Orchis ſtrateumatica major, J. B. 2. 758. Orchis militaris major, *Inſt.* R. H. 432. Orchis latifolia altera, *Cluſ. Hiſt.* 267. Orchis ſtrateumatica vel ſtratiotes major, ſive militaris, C. *Gemmæ Lob. icon.* 184. Orchis ſtrateumatica, *Ger. Raii Hiſt.* 1213. Orchis militaris, ſive ſtrateumatica, major, *Park.* Orchis baſilica, Teſticulus Caninus Major, *Nonnull.*

Ejus radix, ut in præcedenti, binis bulbis carnoſis, aliquanto craſſioribus, & olivaribus componitur, caulemque emittit pene cubitalem; ſpicam longam in apice efferentem, pyramidalem, plus, minuſve clauſam, floribus amplis, aſpectu gratis, intus ſub albidis, maculis purpureis in ſummitatibus diſtinctis, extus rubicundioribus, odore forti, & ingrato, galeamque referentibus. Folia ampliſſima ſunt, longa ſimul, atque lata, initio ſphærica, e terra, ut in fere omnibus Orchis ſpeciebus ſuccedit, Novembri pullulantia. Majo floret, & in omnibus agri Pariſienſis nemoribus reperitur. Flores hirci odore fœtentiſſimo ſcatent, coloreque plurimum variant. In hac quoque, uti de alia diximus, teſticulus ſalacidus, alterque turgidus invenitur: ſingulis enim annis bulbus anni præcedentis flaceſcit, ejuſque loco noviſſimus apparet.

Aliæ etiam quamplurimæ vulgatiſſimæ Orchis ſpecies, tum radicibus bulboſis, cum ad modum manus adapertæ efformatis, & *Palma Chriſti* vocatæ,

duobus

duabus ſupradictis commode ſubſtitui poſſunt: quæcumque vero ſint radices uſurpandæ, certe ſeligendæ ſunt craſſæ, probe enutritæ, compactæ, ſucculentæ, guſtus dulcis, atque viſcoſi, Vere e terra elicitæ, antequam ſcilicet caulem emittant. Johannes Bauhinus obſervavit in Orchi bulboſa non bulbos indiſcriminatim, ſed duriorem ſolummodo, ſuccoque pleniorem in uſum eſſe revocandum; flacidior vero, & rugoſior minus aptus videtur.

Omnes Orchis ſpecies plurimum olei, ſaliſque volatilis elargiuntur; in immenſo autem earum numero, ruri obvio, commun ter prædictæ tantum ſeliguntur, utpote quæ radices habent probe enutritas, & ponderoſas. Notum eſt, nonnullos Alchymiſtas Paracelſi aſſeclas, proprietates quibuſdam plantis tribuiſſe, ob ſimilitudinem quarumdam earum partium cum humano corpore, vel cum aliquo hujuſce morborum effectu. Bulbi vero, ex quibus radix Orchis conflatur teſtibus ſimillimi Philoſophorum, & Medicorum tum Veterum, cum Recentiorum, & Alchymiſtarum vulgatæ opinioni anſam præbuerunt, qua creditur, bulbum ejuſdem pleniorem, & enutritum ad generationis opus utilem eſſe, & contra proximum exſuccum, flacidumque contrarium effectum progignere; & hæc fuit Theophraſti, Galeni, & Plinii ſententia a poſteris omnibus recepta: nihilominus veriſſimum eſt, & experientia quotidie comprobatur, Orchim, cujuſcumque ſit ſpeciei, hiſce fictis dotibus præditam non eſſe, præſertim ſi bulbi ſolitarie uſurpentur, quum ſit extra omnem quæſtionem pleraque remedia, tam ſolida, quam liquida, *Aphodriſiaca*, & *Magnanimitatis* nuncupata, quamplurimis acribus, & aromaticis, uti Pipere, Zingibere, Oleis Cinnamomi, & Caryophyllorum, Moſcho, Ambra griſea, aliiſque ejuſdem naturæ, ad ſupradictum effectum edendum, ſimplicibus bulbis Orchis, aptioribus, componi. Quidquid vero a Crollio prolatum fuit in ſuo Opuſculo *de Signatura Plantarum*, & quidquid Alchymiſtæ poſt illum auſi ſint aſſerere, ad opinionem quotidiana experientia repulſam confirmandam, ſufficere non videtur, præſertim quum incongruæ tantum auctoritati, & analogiæ penitus erroneæ innitatur. Quomodocumque tamen res ſe habeat, invaluit uſus, bulbos Orchis exſiccandi, & in pulverem redigendi, cujus ʒ ß. in optimi Vini cyatho exhibetur ad ſemen augendum, parteſque generationi dicatas roborandas. In Officinis etiam in promptu eſt Conſerva, quæ iiſdem in caſibus apta cenſetur a ʒij. ad ℥ ß.

Inter vero diverſas radicis, aut bulbi Orchis præparationes, tutior nobis ea videtur, quæ in *Actis Academiæ Scientiarum anni* 1740. *pag.* 96. reperitur, ejuſque inventum debemus *D. Geoffroy* fratri Medici celeberrimi, cujus Operis ſupplementum aggreſſi ſumus. Cum eruditiſſimus hic Academicus cognoviſſet *Salep*, radicem nempe albam, ſub rubram, & diaphanam apud Turcas uſitatiſſimam ad vires debilitatas reficiendas, nihil aliud eſſe quam Orchis ſpeciem, præparationem inſtituit de hac poſtrema, præſertim in locis, in quibus Orchis abunde creſcit, ſequenti ex ipſius verbis decerpta ratione:

Recipiendæ ſunt radices, aut bulbi Orchis probe enutriti, excorticandi, frigida infundendi per horas aliquot, ac in ejus ſufficienti quantitate coquendi, & percolandi, poſtea vero filo congeſti ad aerem exſiccandi, aptiori pro hac præparatione tempeſtate ſicca nempe, & calida: Diaphani fiunt, duriſſimi, fruſtulis Gummi Tragacanthi ſimiles: quandiu libuerit conſervantur, dummodo loco ſicco repoſiti ſint: dum e contra radices abſque hac diligentia paratæ cœlo pluvio humectantur, atque muceſcunt.

Præ-

Prædicti bulbi ita parati in pulverem quantumlibet tenuiſſimum reduci poſſunt: cujus gr. xxiv. recipiuntur, paulatim fervente aqua, humectantur, qua pulvis omnino liquatur, mucilaginemque efformat, quæ ebullitione cum ℔ j. aquæ fontis diſſolvi poteſt, gratiorque reddi, ſaccharo, mitive aliquo aromate permixto. Pulvis hic etiam cum lacte ſociari poteſt, ægriſque morbis pectoris affectis favet. D. Geoffroy obſervavit, remedium eſſe temperans, lymphæ acrimoniam contundens, atque in Phthiſi Dyſenteriiſque bilioſis aptiſſimum.

℞. Pulv. Rad. Orchis juxta præparationem D. Geoffroy ℈ j. Humectetur paulatim aqua ferventi, diſſolvaturque poſtea in ℔ j. ejuſdem aquæ. M. cum æ. q. Lactis Vaccini, & adde ſ. q. ſacchari ad gratiam. Dividatur in quatuor portiones de die exhibendas, convenienti temporis ſpatio, aut per biduum dimidium doſis ſupradictæ in Phthiſi pulmonari, & Dyſenteria bilioſa.

Planta hac nomen mutuatur Electuarium *de Satyrio*, ℥ j. præſcribendum ad ſpiritus excitandas, vireſque labentes erigendas. Foliis quoque Coſmeticum paratur, cui penitus nullam non ſecus ac cæteris remediis ex Orchi elicitis, fidem præſtamus.

Opiata roborans, & ſtimulans.

℞. Elect. de Satyrio ℥ j. ß. Theriacæ Androm. ʒ vj. Sem. Erucæ ʒ iij. Trochis. de Vipera, & Boracis ana. ʒ ij. Eſſentiæ Ambari liquid. gut. xxx. M. cum ſ. q. ſyrupi flor. Mali Aurant. ʒ. j. nebula obvoluta ſero hora ſomni exhibenda temporis ſpatio convenienti.

O R E O S E L I N U M.

IN Officinis duæ Apii montani ſpecies notæ ſunt, Majus, & Minus.

Oreoselinum, ſive Apium montanum, *Offic.* Daucus montanus, Apii folio major, C. B. P. 150. Libanoſis altera quorumdam, aliis dicta Cervaria nigra, J. B. 3. 165. *Raii Hiſt.* 413. Oreoſelinum Apii folio majus, *Inſt.* R. H. 318. Libanotidis alterum genus, *Dod.* Libanotis Theophraſti nigra, *Ger. Tab.* Daucus ſecundus ſelinoides *Lob. icon.* 720. Daucus ſelinoides major, *Park.* Seſeli Peloponeſiacum; vel Peloponenſe, radix Cervina nigra, Saxifragia Venetorum, Elaphoboſeum nigrum, Ciminum ſylveſtre latum, Pinaſtellum, Ocellus Cervi, Pas Porcinus, Pſeudocoſtos, *Nonnull.* vulgo, *Le gran Perſil ſauvage, ou de Montagne.*

Radices habet plurimas crinito capiti, ut in Meo, appenſas, longas, & auricularis digiti craſſitie, ſeſe in terram expandentes, extus ſub-nigras, intus albas, ſucco mucilaginoſo fœtas; guſtu reſinoſo, aromatico, & grato ad Paſtinacam accedente, ſubſtantia teneriuſcula; Caulem vero emittunt ferulaceum ad quatuor, vel quinque pedum altitudinem, ſtriatum, aliſque diviſum. Folia tum e radice, cum e caule exeuntia magna ſunt, ampla, Apio Macedonico ſimilia, & compactiora, lævia, colore ſub-cæruleo, denticulata, longis caudis appenſa, guſtu radice dulciori. Umbellis magnis in caulis, & ramorum apice flores efferuntur parvi, ſub-albicantes, ad purpureum accedentes, antequam expandantur, quinque petalis roſaceis conſtantes; horum

locum

Digitized by Google

locum nonnulla ſemina ſubeunt bina ſimul juncta, lata, ovalia, plana, dorſo ſtriato, folliculo membranoſo, ſub-rubro clauſa, Paſtinacæ domeſticæ ſemen æmulantia. In locis montanis inter paſcua planta hæc excreſcit, & abunde Fontisbellaquei in agro, aliiſque quamplurimis Galliæ in locis parumper eminentibus, & ſabuloſis reperitur. Semen, & radices in uſum Medicum veniunt, ut in ſequenti.

Oreoſelinum, ſive Apium montanum minus, *Offic.* Apium montanum nigrum, C. B. P. 153. J. B. 3. 104. *Raii Hiſt.* 413. Oreoſelinum, ſive Veelgutta, *Dod. Pempt.* 696. Oreoſelinum Apii folio minus, *Inſt.* R. H. 318. Apium montanum vulgatius, & Apium montanum Pariſienſium, *Park.* Selinum foliis ovato-acutis acute ſerratis & inciſis, *Linn. Hort. Cliff.* 92. Polycretum Cordi, Polymentum Geſneri, Valdebona Italorum; Oreoſelinon nigrum; Agrioſelinon, ſive Apium Sylvaticum; Montapium nigrum; Multibona, *Nonnull.*

Radicem habet ſatis craſſam, mollem, crinitam in parte ſuperiori, extus, intuſque albam, carnoſam, vivacem, guſtu acri, ad amarum accedente, & parumper ingrato, ſucco lactiginoſo, viſcoſo, & reſinoſo fœtam. Caulem emittit cubitalem, & ultra mediocriter craſſum, firmum, ſtriatum, nodoſum per intervalla, ſub-rubrum, & ramoſum. Folia in ſolo expanduntur Apio hortenſi ſimilia, nigriora, & compactiora, ſatis acria, & amara, pedunculo membranaceo ad purpureum accedente, odore parum aromatico, & vinoſo, caulem amplectentia. Caulibus, ramiſque ſummis flores locantur albi, umbellati, nonnihil ampli ſemina foliis acriora poſt ſe relinquentes plana, atque lata, ſemirotunda, ante maturitatem plus, minuſve rubra, & quandoque viridia. Montana, & ſabuloſa loca diligit; atque in agro Pariſienſi reperitur, & præcipue in *Monte Valerien*; Julio, & Auguſto floret, quandoque etiam ſerius, uti Apium montanum majus.

Oreoſelinum plurimum ſalis eſſentialis, atque olei continet. Semen guſtum habet acrem, & aromaticum, uſurpaturque, uti radix, adverſus Calculos, Icterum, & ad obſtructiones Hepatis, ac Lienis reſolvendas; & urinas, menſeſque ciendos. Radix manſa dentium dolores mitigat, ſalivam excitat; tormina demulcet, viſus aciem acuit, plurimoſque alios optimos effectus progignit. Juxta Cordum ejus lactiginoſus liquor præ cæteris Plantæ partibus efficacior eſt, folia enim debiliora ſunt, & flores medium inter folia, & radicem locum tenent.

O R I G A N U M.

INter plures ORIGANI ſpecies a Botanicis cognitas, binæ ſequentes tantum in Officinis inveniuntur, nempe Origanum vulgare, & Origanum minus.

Origanum vulgare, *Offic.* Origanum ſylveſtre, Cunilia bubula Plinii, C. B. P. 223. *Inſt.* R. H. 198. Origanum vulgare ſpontaneum, J. B. 3. 236. *Raii Hiſt.* 539. Origanum ſylveſtre, *Dod. Pempt.* 285. Origanum Anglicum, *Ger.* Majorana ſylveſtris, *Park.* Agrioriganum, ſive Onitis major, *Lob. icon.* 492. Origanum Italicum, *Cæſalp.* Origanum foliis ovatis, ſpicis laxis erectis, conſertis paniculatis, *Linn. Hort. Cliff.* 305. Origanum Onites, Tragoriganum, Panaces Heracleum; ſive Origanum Heracleoticum ſylveſtre; *Nonnull.* vulgo, *Origan commun.*

Radi-

Radicibus donatur minutis, lignoſis, fibroſis, oblique in terra conciſis; quæ plures emittunt caules duros, quadratos, villoſos ad duorum, vel trium pedum altitudinem. E caulium nodis, folia invicem oppoſita ortum trahunt; quorum majora Calaminthæ vulgari, exiliora vero Majoranæ ſimilantur, villoſa quoque, ac odora ſunt, guſtu acri aromatico. Flores umbellati, in caulium apicibus e ſpicis gracilibus, & ſquammoſis faſciculos efformantibus exeunt; horum unuſquiſque labiatus vertice binis labiis diſtincto, roſeus aut ex albido-ruber, in ſemen abit minutiſſimum, fere rotundum, capſula oblonga e floris calyce proveniente concluſum. Planta hæc non in regionibus calidis ſolum, verum etiam in frigidis creſcit, Germania nempe, Anglia, & Gallia. In agro Pariſienſi, in locis campeſtribus, montanis, ſiccis, & apricis, in dumetis, & juxta ſepes luxuriat. In collibus præcipue, & montibus colitur, ex quibus nomen mutuatur; Æſtate floret; Cæterum Origanum vulgare plurimum variat foliis, ac floribus. Tragus obſervat, ejus flores trium eſſe ſpecierum, nempe ſaturate-rubros, albo-rubros, demum albos. Nonnulli putant, Origanum Hiſpanicum, & Italum noſtro eſſe præferendum; etſi autem adeo vulgare ſit, ac ſponte ubique creſcat, idem de ſequenti dici non poteſt.

Origanum minus, *Offic.* Origanum ſylveſtre, humile, C. B. P. 223. *Inſt.* R. H. 199. *Raii Hiſt.* 539. Origanum repens, villoſum, Aurelianenſium, *Hort. Reg. Par.* Agrioriganum, ſive Origanum ſylveſtre minus, Majorana ſylveſtris minor, *Nonnull.*

Radice eſt lignoſa, ſubrubra, fibroſa, exilemque emittit caulem, plerumque unicum, rotundum ſubrubrum, ſatis rudem, ſex, aut ſeptem pollices altum, cujus apex in plures dividitur ramulos, umbellatos flores cæruleo, & purpureo colore conſperſos, cæterum præcedentibus ſimiles, ſuſtinentes, inſtructoſque oppoſitis foliis, exiguis, oblongis, villoſis, parum compactis, frequentius inordinate diſpoſitis, quæ præcipue ſuperiorem caulis, & ramelorum partem circumdant, odoris aromatici, & ſuavis, uti Origanum vulgare. Floribus ſemina præſto ſunt minuta, rotunda, grati odoris, guſtuſque acris. Raro admodum occurrit planta hæc, tamen abunde creſcit in nemoribus Aurelianenſibus, & alibi. Præcedenti ſubſtitui poteſt, eodemque tempore flores edit.

Origanum acre eſt, aromaticum, detergens, vixque chartam cæruleam rubro inficit colore; hinc conjicere poſſumus, plantam hanc ſale volatili aromatico oleoſo, intime acidis neutiquam deſtituto, ſrtam eſſe, dum e contra in Sale volatili oleoſo artificiali, acidum ſalis Ammoniaci a ſale Tartari irretitus fuit; Præterea Origanum quamplurimis terreſtribus particulis inficitur. Planta hæc diuretica, & diaphoretica eſt, ad provocandos menſes aptiſſima. Ad modum Theæ in Aſthmate, Tuſſique violenta, quæ a cauſa, ut ajunt calida ortum non ducat, uſurpatur. Foliorum, & florum in umbra exſiccatorum pulvis cephalicus eſt, & ad modum Tabaci uſurpatus e naribus copioſas ſerioſitates expellit. Eorumdem florum infuſio cum ſucceſſu exhibetur in menſium, & urinarum ſuppreſſione.

Tanquam optimum Stomachicum quoque reputatur planta hæc, ejus enim Aqua diſtillata, Oleum eſſentiale, Syrupus, & Conſerva magnum auxilium indigeſtionibus, ructibus acribus, flatibuſque præbere ſolent. Oleum diſtillatum Origani optimum eſt adverſus dentium dolores a carie obortos; den-

tium foramen goſſipio hocce Oleo ſaturato eſt obturandum, dolorque ſtatim ceſſabit. Olea Thymi, Satureæ ſativæ, & Caryophyllorum aromat. eundem effectum gignunt; Etmullerus parum Camphoræ addit, quæ hujuſce remedii energiam mirum in modum adauget.

Externe in Pediluviis, & Embroche planta hæc uſurpatur adverſus Vapores, Chloroſim, Paralyſim, & Rheumaticos affectus a cauſa frigida obortos, cerebri Catharros, collique Rheumaticam affectionem communiter *Torticolim* appellatam; ad ignem quoque Origanum exſiccatur, calidumque linteolo obvolvitur, eoque caput, aut collum tegitur.

Quandoque etiam Majoranæ ſubſtitui poteſt, iiſdem enim pollet facultatibus.

Origani folia uſurpantur in Aqua Generali, & Syrupo Artemiſiæ; ſummitates vero floridæ in Aqua Vulneraria, pulvere *Chalybis*, & in Oleo catulorum; flores autem in Syrupo Stechados, plantaque integra in Electuario Baccarum Lauri *Pharmacopææ Pariſienſis*.

Fomentum contra Paralyſim.

℞. Summit. Orig., Lavend., Abſinth., Thymi, Salviæ, Hyſſopi, & Roris marini ana. Man. ß. ſuperaffunde ℔ iij. ferventis aquæ, ac Vaſe cooperto Infuſum relinquatur, poſtea affecta pars calide abluatur, tetrimentumque Cataplaſmatis forma applicetur, quod juxta exigentiam repetetur.

ORNITHOPODIUM.

ORNITHOPODIUM, ſeu Pes Avis, *Offic.* Ornithopodium majus, C. B. P. 350. *Inſt.* R. H. 400. Ornithopodium flore flaveſcente, J. B. 2. 350. Ornithopodium, *Dod. Pempt.* 544. Ornitopodium radice nodoſa, *Park. Raii Hiſt.* 931. Ornithopodium tuberoſum Dalemchampii, *Lugd. Hiſt.* Polygala, *Geſn. Hort.* Ornithopus, *Linn.* Herniaria, *Quorumd.* vulgo *Ornithopode*.

Ei radix eſt parva, alba, ſimplex, fibroſa, crinita, quibuſdam parvis globulis, aut tuberculis ſociata, plures etiam minutos eicit caules ſatis exiles, debiles, ramoſos, fere in terram ſtratos, ſemipedales, & ultra in ſolo pingui, rotundos, & villoſos. Folia Lentis foliis exiliora, invicem oppoſita eadem in coſta, cujus extremum uno tantum folio occupatur. Flores exiles quoque ſunt, leguminoſi, plures ad umbellæ modum ſimul conjuncti in ramulorum ſummitate, brevibus pedunculis, coloris lutei, purpureo, atque albo permixti, calyx vero corniculum denticulatum repræſentat. Hi tandem abeunt in totidem ſiliquas planas, falcatas, & in vertice reflexas, quæ ſingulæ, quinque, ſex, aut ſeptem portionibus cuicumque extremo appenſis ſcatent, & mucronata ungula terminantur; hæ ſiliquæ binæ aut tres una enaſcuntur, ad inſtar pedum avium diſpoſitæ, a quibus Plantæ denominatio oborta fuit. In unaquaque ſiliquæ portiuncula ſemen reperitur minutum, fere rotundum, Napi, aut Rapæ ſemini ſimile. Planta hæc Æſtate floret communiter Junio, & in arvis tum ante, cum poſt meſſim excreſcit, inque locis ſiccis, incultis, ſabuloſis, collibus, pratis arridis, & apricis, ſecus vias, & in agro Pariſienſi occurrit. Rajus obſervat a Botanicis ex una ſolummodo tres Plantas de ea effectas fuiſſe.

Habet plurimum ſalis, atque olei; integra planta interne uſurpata aperiens, & diuretica eſt; ejus decoctio ex aqua fontis, aut pulvis ℥j. in Vini albi cyatho infuſus mane jejuno ſtomacho, ad attenuandos, pellendoſque calculos, glareaſque in renibus, & veſica ſtabulantes pluries exhibetur. Externe etiam tuſa Cataplaſmatis forma in Herniis uſurpatur.

OROBUS.

OROBUS, *Offic.* Orobus ſiliquis articulatis, ſemine majore, C. B. P. 346. Orobus ſive Ervum multis, J. B. 2. 321. *Raii Hiſt. Matth.* 915. Ervum verum, *Camer. Hort. Inſt.* R. H. 398. Mochus, ſive Cicer ſativum, *Dod. Pempt.* 524. Orobus receptus herbariorum, *Ger.* Orobus vulgaris herbariorum, *Park.* Orobus verus ſeu genuinus creditus, Piſum Columbinum, *Nonnull.* vulgo, *Orobe*, *Ers*, *ou Eres*.

Ei radix eſt minuta, delicata, ſub-albida, quæ plures caules vix pedales, debiles, anguloſos, læves, ramiſque ſolum verſus late ſeſe expandentibus ſtipatos emittit. Folia Lentis foliis ſimilia ſunt, æquali ordine juxta coſtam diſpoſita. Ex foliorum alis, ut in aliis hujuſce generis plantis, pedunculi exeunt vertice ornato floribus ſolitariis, aut binis, leguminoſis, exilibus, aliquantulum tamen Lentis flores ſuperantibus, purpureis, quandoque albidis, lineiſque purpureo-cæruleis, & calycibus ungulam denticulatam referentibus, donatis. Hiſce præſto ſunt ſiliquæ pollicem longæ, minutæ, pendentes, articulatæ in utroque latere, per maturitatem ſub-albidæ, ſeminibus fœtæ ſemi rotundis, piſis exilioribus, atro-rubris, guſtuque leguminoſo, nec amaro, nec ingrato. Planta hæc in quamplurimis Galliæ provinciis in arvis ſeritur pro animalium nutrimento; ſponte quoque inter ſegetes. In Hiſpania, & Italia creſcit; Aprili, Majo, & Junio floret, ſemenque Julio matureſcit, quod gratiſſimum eſt columbis, a quo etiam mirum in modum multiplicantur. Orobus in ſolo ſterili, levi, & ſabuloſo ſeritur. Minor vero ſpecies communiter, *Orobus Candiæ*, vocata, varietas eſt prædicti juxta ſententiam Johannis Bahuini, Parkiſon, & Raii. Alia quoque Orobi ſpecies invenitur, in nemoribus excreſcens, minus tamen, Orobo officinarum, in pretio habita.

Semen tantum ex hac planta in uſum Medicum venit, eſtque reſolvens, detergens, ac aperiens. Medici Veteres hocce in pulverem reddactum, & cum Melle mixtum in Aſthmate humido, ad expectorationem juvandam exhibebant: panis etiam ex eo ſterilitatis tempore confectus fuit, guſtus tamen inſipidi, & fere nullius nutrimenti. Noſtris diebus ſemen hoc inter quatuor reſolventes farinas in Chirurgia adeo communiter uſurpatas, connumeratur; hic autem præcipuus eſt ejuſdem uſus.

Ingreditur autem prædicta farina in pulvere *Diapraſſio Nicolai Alexandrini*, Electuario *Juſtini* & Trochiſcis ſcilliticis *Pharmacopææ Pariſienſis*.

Cataplaſma Reſolvens.

℞. Far. Orobi, Fabæ, Hordei, & Lupini ana. ℥ jv. coquantur in q. ſ. Lactis ad Cataplaſmatis conſiſtentiam.

Cataplaſma adverſus Ani procidentiam.

℞. Rad. Conſolidæ Maj. tus., & Farinæ Orobi ana. p. æ. Coque in q. ſ. Vini nigri optimi, aut aquæ fabror. ferrariorum ad Cataplaſmatis conſiſtentiam, quod repetetur juxta exigentiam.

ORYZA.

ORYZA, *Offic.* Oryza Italica, C. B. P. 24. Oryza, J. B. 2. 451. *Matth. Ger. Park. Raii Hiſt.* 1246. *Inſt.* R. H. 514. Oryza peregrina, *Trag.* Hordeum Galaticum Columellæ, *Hermol. Ruell. Amat. Tabern.* Hordeum ſiciliense, Oryzon peregrinum, Riſum ſeu Rizum, *Nonnull.* vulgo, *Ryz*; *Ris*.

Radicem habet radici Triticeæ ſimilem, quæ caules, ſive culmos propellit cavos, Triticeis, aut Hordeaceis craſſiores, & firmiores, per intervalla nodoſos, ad trium, vel quatuor pedum altitudinem. Folia oblonga ſunt adinſtar foliorum Arundinis, carnoſa, folia Porri æquantia. Flores in ſummitatibus enaſcuntur purpurei, paniculoſque efformant, ut flores Milii, & Panici; horumque locum ſubeunt ſemina oblonga, & fere ovalia, alba, diaphana, dura, quæque capſula lutea, rudi, cava, anguloſa, ac villoſa, concluſa ariſta armata, & alternatim in utroque latere juxta ramos diſpoſita ſunt. Planta hæc in regionibus calidis, lociſque humidis, & paludoſis colitur; ejuſque grana præcipue rei alimentariæ, nonnumquam etiam Medicæ inſerviunt. Nobis ſicca ex Indiis Orientalibus, Italia, & Hiſpania, aliiſque quamplurimis regionibus adferuntur. Oryza præcipuum eſt totius Orientis nutrimentum, atque illinc in Græciam, & Italiam primum delata fuit. Adeo humiditate delectatur, ut in ipſa aqua excreſcat. In inſula Ceylan in uſu ſunt receptacula quædam pro aquarum illuvie, a qua ita perpetuo terra, ſua ſponte pinguis, emollitur, & inundatur, ut aqua uſque ad Meſſorum genua pertingat. *Porta* aſſerit, magnam Oryzæ copiam in planis humidis agri Salernitani colligi, eo quod incolæ agrum ipſum, mediantibus canalibus, & colliciis e vicinis rivis, ac fluviis derivantibus, frequenter juxta exigentiam irrigant; aliter aut Oryza ad incrementum non perduceretur, aut grana non emitteret; ita ut mirum profecto ſit, granum adeo exſuccum, ſolum humidum expoſcere; nec non in paludibus, ſegetem guſtus adeo exquiſiti, & nutrimenti adeo ſani, & incraſſantis, progigni. Radiorum Solis vi matureſcit, ac niſi exeunte Autumnali Æquinoctio meſſis colligitur; & ecce in promptu potiſſima ratio cur in regionibus Septemptrionalibus, quamvis humidioribus, non excreſcat, quia ſcilicet frigidiſſimæ ſunt. Oryzæ farina optimus panis confici poteſt; ac non modo loco panis in Indiis ſed diverſimode etiam uſurpatur. Indi namque, non ſolum placentas, & pulmenta ex ea conficiunt, verum etiam potus genus quoddam, aut liquorem vinoſum, qui *Arak* aut *Aracle* appellatur, ab iis ſaccharo, diverſiſque aromatibus ſaturatum; narratur autem hoc potus genere gentes illas facilius, quam Vino generoſiori inebriari. Levis Oryzæ decoctio in aqua, baſis aut vehiculum eſt apud ipſos uſitatiſſimum plurimorum Medicamentorum.

Vulgatiſſima eſt opinio, Oryzam pinguefaciendi vim habere; hinc Matronæ graciles eam frequenter uſurpant, præſertim una cum lacte, ac plu-

Digitized by Google

rimo ſaccharo; quæ ſane conſuetudo a veteribus Medicis reprobatur, Oryza enim ab ipſis inter alimenta leviſſimæ ſubſtantiæ, difficiliſque digeſtionis dinumerabatur: Nos tamen contrarium cenſemus, & facilius vulgari opinioni ſubſcribimus, neque audemus quotidianum nutrimentum a tam diverſis nationibus uſitatum, atque a ſeculorum conſuetudine comprobatum damnare. Concedimus ſolum, Oryzam aliquantiſper conſtipantem eſſe, qua de cauſa utiliter variis in morbis aliis adſtringentibus ſociata uſurpatur.

Oryza plurimum olei, & mediocrem ſalis eſſentialis, portionem continet; temperans eſt, incraſſans, nonnihil flatulenta, ſtomacho gravis, ejuſque frequenti abuſu obſtructiones progigni facile poſſunt. In alimentarium non minus, quam in medicamentarium uſum venit; pro alimento familiares, ſelectioreſque præ aliis ſunt ſequentes præparationes.

Globus ſtanneus vertice perforato, & ad tres, aut quatuor & ultra Oryzæ uncias excipiendas aptus, probeque intus, extuſque mundatus recipitur, ac in eo una aut duæ, ſolummodo Oryzæ unciæ infunduntur (coctura enim excreſcit) atque in cacabo, in quo juſculum conficitur duobus poſt deſpumationem horis, globus infunditur, poſtquam vero ad juſtam cocturam, & conſiſtentiam Oryza pervenerit, ſtatim retrahitur. Album vero colorem, neque ingratum ſaporem juſculo conciliat.

Oryza etiam communiter minutalibus ſuperaffunditur, aliquando etiam ſolitarie in juſculo optimo decocta comeditur, addique poteſt pugillum ſalis, & Cinnamomi parum, aut cochlear aliquod Reſtaurantis, ut ajunt, aut jus vitullinum, ut gratior, magiſque nutriens reddatur.

Limpidi juſculi forma Oryza quoque redigi poteſt, uncias duas ſupradictas Oryzæ concoctæ cochleari contundendo, inque juſculo denuo lento igne ebullitioni committendo, addendoque fruſtula corticis Citri, cum pug. Nucis moſchatæ raſæ ad gratiam. Coctura vero Oryzæ ſupradicto ſtanneo globo, hoc præſtat commodi, quod ſcilicet albiſſima reddatur, exquiſitiorem guſtum ſemper acquirat, nec unquam fumi odore ſcateat, aut uſtuletur; B. M. enim opus omne conficitur: deffectu autem globuli ſtannei, in quolibet alio vaſe Oryza concoqui poteſt, dummodo ſatis ſit depletum, ut facilius concitationem ebullitiorem ſubeat, abſque effuſionis metu.

Conficitur quoque Cremor, Oryzæ ℥ ij. in pulverem in mortario marmoreo reddactis, atque poſtea in ℔ ij. aquæ fontis decoctis, uſque dum clare ebulliat liquor, qui calidus per cribrum ſetaceum trahicitur forti expreſſione, atque in vaſe Faetino ſervatur. Dein juſculo ſimplici calido cochlear j. aut ij. hujuſce Cremoris Oryzæ ad gelatinæ modum conſiſtentis juxta exigentiam infunduntur.

Hæ ſunt præ cæteris Oryzæ, tanquam alimenti, præparationes; quod vero ad uſus Medicos ſpectat, primum hæmorrhagiis nimium debilitatis, mulieribus, excedentibus evacuationibus, conflictatis, hæmoptoycis, hecticiſque convenit. Fere nulla, ad ſanguinis acrimoniam temperandam, eumque demulcendum, atque incraſſandum, Oryza, aptiora, remedia reperiuntur. Ejuſdem cochleari j. in ℔ ij. aquæ ebullito, per horæ quadrantem, ac exigua Sacchari, aut Cinnamomi quantitate permixta, ægris optimus potus exhibetur, vocaturque *Aqua Oryzæ*, atque magnæ eſt utilitatis in omnibus ventris fluxibus, irritatione, febrique lenta ſociatis. Oryza quoque pro baſi aliquando in Emulſionibus loco aquæ Hordei uſurpatur; ejuſdem cochlear j. vel ij.

vel ij. infunduntur in juſculis humectantibus, & refrigerantibus, præterea juſcula, aliæque præparationes, tum ad convaleſcentium nutritionem, quum ad remedia in morbis longis apta, attinentes, Oryza conficiuntur; uſurpatur denique in decoctione pectorali, & adſtringenti *Pharmacopœæ Pariſienſis*.

Ptiſana adſtringens.

℞. Oryzæ mund. ac lotæ ℥ ß. Aquæ fontis ℔ iiij. Ras. C. C. nodulo incluſæ ℥ ß. Coque ad quartæ partis conſumptionem: dein Vas igne abjiciatur, & ſtatim infunde Rad. Conſolidæ maj. ℥ j., & Glycyrrhizæ in fila evulſæ ʒ ij. Poſt ſemihoram coletur, ſerveturque pro potu ordinario.

Emulſio adſtringens in Diarrhœis calore, & irritatione ſociatis.

℞. Semin. quat. frigid. maj. ʒ iij. Amygd. dulces excorticatas N. vj. Contunde in mortario marmoreo, & paulatim ℔ j. decoctionis Orizæ ſuperaffunde. Linteolo filtretur, atque ℥ j. Syrupi Conſolid. maj. edulcoretur. Pro tribus doſibus de die exhibendis; in morbis ſupradictis conveniet.

Juſculum Pulli pectorale.

℞. Pullum gallinac. mundatum, in quo ſeminum quatuor frigid. maj., & Oryzæ ana ℥ j. & Sacchari tenuiſſ. ʒ ij. injiciantur. Coque lento igne in aquæ ℔. vj. ad medias, poſtea coletur levi expreſſione.

Juſculum hoc refrigerat, temperat, delicatulis, irritatione, & ardore in Thoracis regione, nec non agitationibus, inſomniiſque feralibus vexatis utiliſſimum reputatur.

OXYCOCCUS.

Oxycoccus, *Offic.* Vitis Idæa paluſtris, C. B. P. 471. Oxycoccus, ſive Vaccinia paluſtris, J. B. 1. 525. *Inſt.* R. H. 655. Vaccinia paluſtria, *Dod. Pempt.* 770. *Ger. Park. Lob. Raii Hiſt.* 685. Acinaria paluſtris, *Geſn. Hort.* Vaccinium ramis filiformibus repentibus, foliis ovatis perennantibus, *Linn. Flor. Lapp.* 111. Oxyococcos ſive Oxyoccon, Granum acidum, vitis paluſtris, acini paluſtres, ſerpillum acinarium, Roſmarinus paluſtris, Vitis idæa paluſtribus locis naſcens, Poterium, Vaccinium paluſtre, *Quorumd.* vulgo, *Canneberge*, *Couſines des Marais*.

Ei radix eſt exilis, repens, ſub-rubra, crinitis fibris ſtipata, plurimoſque tollit caules longos, minutos, fibroſos, atro-rubros in terram ſtratos, lateque ſeſe expandentes, foliis ornatos, Serpillo ſimilibus, aliquando etiam exilioribus ſuperne viridibus, inferne vero cinereo-viridibus, lævibus, plerumque marginibus reflexis, pedunculis adeo brevibus, ut immediate cauli appenſa videantur, in quo alternatim diſponuntur. Flores in ramulorum apicibus, ſolitarii, aut bini, pedunculo digitum longo, & tenerrimo appenſi enaſcuntur, quorum quiſque in quatuor acuminatas reflexas, & purpureas, partes dividitur, pluribus ſtaminibus luteis in centro poſitis, piſtillo junctis, ſimulque quoddam acutum, veluti corpus efformantibus. Florum locum ſubeunt

deinde baccæ pene ſphericæ, aut ovales, ſub-rubræ, aut luteo-ſubvirides, parvis punctis rubris circumſperſæ, umbilico purpureo cruciformi ornatæ, guſtus acris, aut acetoſi, atque in quatuor exiguas cavitates, minutiſſima ſemina occludentes, aut ſuper terram, adinſtar caulium, repentes, & quandoque etiam ſub Muſco abditæ. In locis humidis, paludoſis, umbroſis, ſterilibus, montibus, & vallibus, ex quibus fontes derivant, ac ſtagnant, in ſylvis demum cœnoſis, & muſcoſis excreſcit, floretque Majo, & Junio, fructuſque ad maturitatem Julio, & Auguſto perducitur. Verum juxta Dodonæum baccæ Autumno tantum matureſcunt, abditæque remanent ſub nive Hyemis tempore, ac Vere a pueris, & paſtoribus pulpa, aut carne molli repletæ colliguntur, & innoxie comeduntur. Rajus de hac planta diſſerendo obſervavit, *Vaccinium* incongrue vocari, eo quia Veteres nomen hoc ipſum Hyacintho tribuerunt. D. Linnæus aſſerit, Aurifices baccis hujuſce plantæ uti ad albedinem argento conciliandam, idem quoque ab omnibus acidis obtineri poteſt. In Normandia prope Officinas occurrit.

Oxyococcus plurimum ſalis eſſentialis, atque olei continet. Fructus vero refrigerant, detergunt, & adſtringunt, quod etiam eorum ſapor acidus, & nonnihil adſtringens innuere videtur: Humorum æſtum a bile acri, & adurente obortum ſedant, hinc cum ſucceſſu exhibetur eorum decoctio in febribus ardentibus, & malignis; ventris quoque fluxum ſiſtunt, ſtomachum, & inteſtina roborant, appetitum revocant, dyſenterias ſiſtunt, utileſque deprehenduntur in Hæmorrhagiis ab humorum acredine, aut ſanguinis ſolutione provenientibus. Folia, & flores eoſdem in uſus veniunt, eaſdemque adimplent indicationes. E baccis maturis ſuccus exprimitur, qui ſaccharo mixtus Rob conſtituit, ac in julapiis refrigerantibus uſurpatur, aut ad humorum malignitatem auferendam, aut ad calorem nimium in ardentibus febribus compeſcendum; virtute enim cardiaca, & alexipharmaca donantur.

℞. Flor. Oxycocci ad umbram exſic. pug. ij. Infundantur per ſemihoram, addeque colaturæ Syrup. Berberis ℥ j. pro ptiſana in diarrhæa bilioſa exhibenda.

℞. Roſar. rub. exſicc., & Balaúſtior, ana. ʒ ij. ſuperaffundantur ℔ iij. aquæ Plantaginis. Maceretur in cinerario calido per horas quatuor, ſolvanturque deinde in colatura Rob Oxycocci ʒ vj. Ægro ℥ iiij. hujuſce liquoris, tertia quaque hora, exhibeantur in ſanguinis ſcreatu, aliiſque hæmorrhagiis.

P Æ O N I A.

Inter plures Pæoniæ ſpecies a Botanicis cognitas ſequentes duæ tantum in uſum Medicum veniunt, nempe Pæonia mas, & Fœmina.

Pæonia mas, *Offic.* Pæonia folio nigricante, ſplendido, quæ mas, C. B. P. 323. J. B. 3. 492. Pæonia mas *Dod. Pempt. 194. Ger. Park. Raii Hiſt. 693.* Pæonia mas foliis nucis, *Geſn. Hort.* Pæonia pulcrior, ſive nobilior, Menion, Selenion ſive Herba Lunaris, Selenogonon, Theodonion, Glyciſide ſeu Dulciſida, Pentrobon, Orobelium, Orobax, Hæmagogon, Paſæde, Aglaophotis, Roſa Benedicta, Sancta Regia; Herba Caſta, *Nonnull.* vulgo, *Pivoine Male.*

Ejus radix Napi formam habet, pollicem craſſa, & ultra, in terram alte repoſita, erecta, quandoque in plures diviſiones diſtincta, externe ſub-rubra, intus

intus alba. Ex ea caules exurgunt ad duorum, vel trium pedum altitudinem, ſub-rubri in nonnullos ramulos diviſi. Folia lata ſunt, quamplurimis aliis compoſita foliis, Nucis foliis fere ſimilia, latiora, & compactiora, atro-viridia, aut ſaturate-viridia, lucentia, quadam lanugine inferne obtecta, longiſque pedunculis ſub-rubris appenſa.

In caulium ſummitatibus flores magni, lati, roſaceis pluribus foliis aliquando purpureis, aliquando vero roſeis enaſcuntur, calyceque quinquepetalo ſuſtinentur, pluribus ſtaminibus purpureis, extremitatibus croceis. Hi tandem abeunt in fructus, qui pluribus cornubus albis, villoſis, lucentibus, ac introſum dehiſcentibus conflati matureſcendo aperiuntur, exhibentque elegantem quidem proceſſum ſemibus compoſitum craſſis, ſemirotundis, initio rubris, graniſque Mali Punici ſimilibus, dein atro cæruleis, demum nigris. Præcocior, rarior, pretioſiorque eſt Planta hæc ſequenti, a qua facile diſtinguitur foliis, ac radice diverſa, nec non floribus duplicibus, qui in altera ſimplices ſunt. Ineunte Majo floreſcit, floreſque cito decumbunt. Geſnero relatum fuit in Monte quodam Sveciæ repertam fuiſſe; Johannes vero Bauhinus inquit, ſativam ſolummodo in hortis obſervaſſe. Pæonia mas non minoribus effertur laudibus a Galeno, quam Braſſica a Catone. A Veteribus, & Neotoricis ob ejus magnas, innumeraſque facultates celebrata magnopere fuit; oportebat autem pro ea e terra elicienda oportuniorem tempeſtatem probe adnotare, ab uno enim una Conſtellatio, ab altero alia aptiſſima prædicabatur: Juxta Lobellium Caniculare tempus aptius eſt. Si Vere ſeratur, plerumque anno integro in terra latet, at poſtea ſingulis annis foliorum diviſionibus adaugetur.

Pæonia fœmina, *Offic.* Pæonia communis vel fœmina, C. B. P. 323. *Inſt.* R. H. 274. Pæonia fœmina vulgatior, J. B. 3. 492. Pæonia fœmina altera, *Dod. Pempt.* 195. Pæonia fœmina, *Fuchs. Geſn. Hort. Lob. Ger. Raii Hiſt.* 694. Pæonia fœmina vulgaris flore ſimplici, *Park.* Pæonium, Pionia, Dactylus idæus, Cynoſpaſtus; Roſa Aſinorum, Roſa fatuina, *Nonnull.* vulgo *La Pivoine femelle.*

Ejus radix, tuberculis, uti in Aſphodelo fibris appenſis, componitur, caulemque altiſſimum pellit nullo fere rubore infectum. Folia quandoque magis quandoque minus inciſa ſunt, ſuperne dilute-viridia, inferne vero albeſcentia, & parumper villoſa. Flores vero ſupradictis fere ſimiles ſunt, exiliores tamen; rubri, aſpectuque gratiſſimo, quibus fructus ſuccedunt ſeminibus referti, præcedentis ſpeciei more, aliquanto exilioribus, oblongis, & matureſcendo nigricantibus. Vulgatiſſima eſt, & ubique in hortis ſeritur, Majo floret, ſemenque Julio matureſcit, facileque multiplicatur in terra rependo.

Pæonia omnium plantarum eſt antiquiſſima, exiſtimatur enim a veteri Medico *Pæon*, qui ad ſanandum vulnus ab Hercule Plutoni inflictum hanc plantam uſurpavit, *ut in quinto Odyſſeæ libro*, Homerus refert, denominationem deſumpſiſſe.

In Medicina vero facienda Pæonia mas, fœminæ anteponitur, quamvis, & ipſa nonnullos uſus habeat, plurimam ſalis eſſentialis, olei, & phlegmatis largitur. Communiter Radices, ſemina, & quandoque flores adverſus convulſiones, epilepſiam, paralyſim, vapores, alioſque morbos ab irritatione nervoſi generis ortos uſurpantur. In pulverem rediguntur radices ad umbram exſiccatæ, exhibenturque a ℨ j. ad ℨ ij. boli, aut opiatæ forma, aut alia ratione:

F 4 tione:

Digitized by Google

tione: Decoctæ quoque præſcribuntur ad ℥ j. recentes in juſculo vitulino, aut in aqua fontis ad piſanæ modum. Conſerva foliorum Pæoniæ fœminæ in Officinis reperitur, quæ ab ℥ ß. ad ℥ j. & aqua diſtillata, quæ ab ℥ jv. ad vj. præſcribitur in Potionibus, & Julapiis anti-epilepticis. Ad eaſdem indicationes quoque communiter uſurpatur ſyrupus Pæoniæ ſimplex, & Compoſitus, ab ℥ ß. ad ℥ ij.

Inter uſitatiores recenſetur, utpote a Veteribus magnis encomiis poſteritati commendata: ſi enim Galeno fides præſtanda eſt, hæc ipſa tutiſſimum eſt adverſus Epilepſiam Specificum; aut ad præſervationem fruſtulo hujuſce radicis amuleti forma collo ſuſpenſo, aut ſemine, floribus, & radice interne ſumptis. Experimentum de quodam adoleſcente hoc amuleti genere ſanato, ab ipſo relatum profecto mirum eſt: præterquamquod ab eodem graviſſimo Authore aſſeritur, radicem hanc ab infantis Epileptici collo fuiſſe quandoque detractam, ipſumque convulſionibus illico fuiſſe correptum nuſquam ſedatis, niſi eodem amuleto in priſtinum locum reſtituto. Maximæ apud omnes Medicos Galeni auctoritati poſteritas innixa, remedium hoc abſque ullo examine fidenter amplexa eſt ad hæc uſque tempora, in quibus primarii Medici Fernelius, Sylvius de le Boe, & Hoffmannus, inutile eſſe in pluribus Epilepticis experti ſunt, ac fere nuſquam Galeni effatis reſpondere. Nos vero hanc ſententiarum diverſitatem conciliari, ac utrinque rationem conſiſtere poſſe exiſtimamus. Probabile enim eſt, experimenta a Galeno in Aſia fuiſſe inſtituta, qua in regione Pæonia majorem habet fortaſſe efficaciam quam in Europa. Præterea Pæonia mas raro admodum reperitur, inque iis caſibus, in quibus vim ſuam non exeruit forſitan fœmina uſurpata fuit.

Utcumque res ſe habeat in vegetabilium familia uſque adhuc præſtantius anti-epilepticum notum non eſt; fere ſemper baſis eſſe ſolet in Compoſitis adverſus hoc ferale morbum. Arnoldus de Villanova narrat quemdam Paralyſi affectum, & poſt octo dierum ſpatium linguæ uſu deſtitutum, perfecte ſanatum fuiſſe, triginta nigris, & excorticatis Pæoniæ ſeminibus deglutitis: Dioſcorides grana xv. tuſa, & per noctem in Vini albi cyatho infuſa adverſus incubum præſcribebat. Juxta Rajum planta hæc menſes, & lochia ciet, reſſeratque viſcerum obſtructiones.

Radix in aquis Generali, & Epileptica, Syrupis Artemiſiæ, & anti-ſpaſmodico *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpatur, ſemina vero in Syrupo Stechados, & emplaſtro *Diabotano* ejuſdem *Pharmacopææ*.

Ptiſana adverſus Epilepſiam.

℞. Rad. Pæoniæ maris, & Valerianæ maj. raſar. & contus. ana ℥ j. Superaffundantur ℔ ij. ferventis aquæ, Vas ab igne abducatur, probeque operiatur, & poſt infuſionis horæ ſpatium Colatura cyathis exhibeatur repetitis vicibus.

Opiata in eodem morbo.

℞. Rad. exſicc. & p. Pæoniæ Maris, & Valerianæ maj. ana ℥ j. Auri fulminantis ℈ ß. M. cum ſ. q. Syrup. Pæoniæ ſimp. Doſis ʒ j. menſis ſpatio mane jejuno ſtomacho, ſuperbibendo cyathum Ptiſanæ prædictæ.

Potio

Digitized by Google

Potio in paroxiſmo exhibenda.

℞. Aquæ Pæoniæ, & Meliſſ. ſimp. ana ℥ iij. Pulv. de Gutteta gr. xx. Tincturæ Camph., Caſtor., & Anody. ana gut. x. M. pro potione cochleatim exhibenda.

Juſculum Anti-Epilepticum.

℞. Rad. Pæoniæ maris ℥ ß. Cichorii ſylv., & Fragariæ ana ℨ ij. Folior. Cichorii ſylv., Lactucæ, & Agrimoniæ ana. Man. ß. Flor. Meliſſ. Pug. ij. Coque cum ℔ ß. juguli vervecini, in ℔ iij. aquæ: Leviter deinde exprimatur, & in duas doſes dividatur, quarum una mane jejuno ſtomacho, altera vero veſperi menſis ſpatio ſumetur.

P A L I U R U S.

PALIURUS, *Offic.* Rhammus folio ſubrotundo, fructu compreſſo, C. B. P. 479. Rhamnus, ſive Paliurus folio Jujubino, J. B. 1. 35. Paliurus, *Dod. Pempt.* 756. *Lob. Ger. Rali Hiſt.* 1708. *Inſt.* R. H. 616. Paliurus, ſive Rhamnus tertius Dioſcoridis, *Park.* Spina Chriſti, ſeu Judaica, *Quorumd.* vulgo *Paliure*. Radix ei eſt dura, atque lignoſa, caulemque emittit aliquando ad arboris altitudinem excreſcentem, ligno compactiſſimo conſtantem, & erectum, ramuli vero longi ſunt, atque ſpinoſi, & ſpinæ prope folia ſitæ exiliores minuſque, alibi locatis, nocent, inferne reflexæ, & ſub-rubræ. Folia exilia ſunt, ſemirotunda, mucronata, atro-viridia, veluti ſub rubra, Zizyphæ foliis adeo ſimilia, ut nihil magis, aliquanto tamen exiliora, nec ambitu adeo denticulato apparent. Flores parvi ſunt lutei, in apicibus ramorum collecti, communiter quinque petalis conſtantes in orbem diſpoſitis, exilem veluti roſam in medio calycis ſitam, circumdantibus, deinde in fructum abeuntes ſcutiformem, aut pileo ſimilem in ſui medio elevatum, ambitu tenui, folioque membranaceo circumfuſum, nucleum ſphericum occludentem, tribus diviſum cellulis, ſemen fere rotundum plerumque ſervantibus, colorem, nitorem, dulcedinemque ſeminis Lini referens. Hæc arbuſcula ſponte in ſepibus Provinciæ, Occitaniæ, & Italiæ creſcit; ſeriturque locis ſylveſtribus, incultis, & humidis, floretque Majo, & Junio, fructus autem Autumno matureſcit, & per totam Hyemem arbori adhæret; in regionibus etiam frigidis Hyemis ſatis miteſcentis injurias perferre poteſt; ſin minus neceſſe eſt tectam, ſartamque tenere. A quibuſdam *Spina Chriſti* nuncupatur, putant enim ſpinarum coronam, quam Judæi capitis Salvatoris noſtri impoſuerunt, ex hac arbuſcula fuiſſe compactam: de facto nulla fortaſſe planta acutiores, rigidiores, manibuſque infenſiores ſpinas habet, hinc mos ex Paliuro ſepes vivas conficiendi, adverſus hominum, animaliumque incurſiones tutiſſimas. Johannes Bahuinus, & Raius exiſiſtimant, idem eſſe Theophraſti, & Dioſcoridis *Paliurum*. Radix, folia, & fructus a Medicis uſurpantur.

Fructus diuretici, & ad glareas e renibus, & veſica pellendas aptiſſimi, dummodo decoctio iis tuſis parata diutiſſime adhibeatur: neque tamen calculum in veſica ab iis ſolvendum eſſe putemus ut a nonnullis Empiricis aſſeritur,

tur, nunquam enim adeo efficaci virtute præditi fuerunt. Cum ſucceſſu præterea uſurpari poſſunt in Tuſſi, & Aſthmate humido ad expectorationem juvandam. Rajus aſſerit, radicem, ramos, & folia, adſtringentia eſſe, ventriſque fluxus ſiſtere, eorum dectione epota. Hæc eadem tuſa Cataplaſmatis forma, furunculos, alioſque ejuſdem generis tumores cutaneos ſanant.

PANICUM.

PANICUM, *Offic.* Panicum Germanicum, ſive Panicula minore, C. B. P. 27. *Inſt.* R. H. 515. *Raii Hiſt.* 1247. Panicum vulgare, J. B. 2. 440. *Ger.* Panicum, *Dod. Pempt.* 307. Panicum album vulgare, *Park.* Elymus, Meline, ſeu Mel frugum, Antiquorum Paniculum, Milium agreſte ſive exiguum, *Nonnull.* vulgo *Panic*.

Radicem habet fortem & fibroſam, plurimoſque emittit arundinaceos caules, plerumque bicubitales, & ultra in ſolo optimo, rotundos ſolidos, decem quandoque nodis circumfuſos, ſenſim decreſcentes, vertice nonnihil inclinato. Folia pariter arundinacea ſunt, Milii foliis rudiora, & acutiora, Triticeis vero latiora, e nodis exeuntia, ut plurimum cubitalia. In caulis vertice ſpica locatur vix pedem longa, rotunda, craſſa, compacta, & clauſa adinſtar Uvæ racemi, ſeminibus Milio exilioribus, rotundioribus, numeroſioribuſque, lucentibus folliculis albis concluſis, ſub-luteis, aut purpureis, conflata. Dioſcorides Panicum inter ſegetes, Galenus vero inter legumina connumerat. In arvis Germaniæ, Galliæ, & Italiæ ſeritur, idemque ſolum, ac Milium expoſtulat, leve nempe, ſabuloſum, & humidum. Juxta Johannem Bahuinum, & *Hiſtoriam plantarum Lugdunenſium* fere nullus eſt hiſce diebus Panici uſus in Officinis, aut in re piſtoria, ejus enim granum ſiccum, macrumque eſt nulliuſque pene nutrimenti; nihilominus Cluſius refert, Panicum in tota Germania, Hungaria, & Bohemia eſſe uſitatiſſimum, alimenti forma, ejuſque ſemine excorticato iis in regionibus ſapore gratiſſimo pulmenta confici.

Plurimum olei, parumque ſalis volatilis planta hæc largitur. Semina tantum in uſum Medicum veniant; aperientia ſunt, nec non ad humorum acredinem temperandam aptiſſima: Milio, cujus ſaporem, ac proprietates habent, commode ſubſtitui poſſunt. Cremor, & pulmenta gratiſſima iis excorticatis parantur a Caſpare Bauhino, aliiſque Veteribus Medicis vix ſaluberrima reputata, alvum enim nimium adſtrictam reddunt, flatus excitant, ac difficile concoquuntur: Milii defectu ſolummodo erunt ergo uſurpanda, ſique in magna ſterilitate neceſſitas urgeat, in Lacte decoquenda, ut partim ſaltem corrigantur; ſic autem Cremor prædictus conveniet in magnis capitis morbis a bile nimium rarefacta productis, in Hæmoptyſi, aliiſque in caſibus, in quibus temperandus, innovanduſque ſit ſanguis nimia acrimonia, & ſolutione peccans. *Panis* etiam ex *Panico* conficitur, hinc denominationem mutuatur; ſiccus, & friabilis eſt, quapropter agricolis, vinitoribus, meſſoribus, & pauperibus eſt relinquendus. Externe etiam pro Cataplaſmate reſolvente uſurpari poteſt, & vulgatiſſime ad volatilia, aviculaſque veſcendas.

PAPA-

PAPAVER.

PRæter Papaver album, de quo alibi, de Opio ex eo elicito differendo, ſermo inſtitutus fuit, alia tria quoque Papavera a Medicis uſurpantur, primo ſcilicet Papaver cornutum, ſive Glaucion, peculiare genus conſtituens; ſecundo Papaver rubrum, ſive erraticum; tertio demum Papaver nigrum.

Papaver cornutum ſeu corniculatum, *Offic.* Papaver corniculatum luteum, Ceratitis, Dioſcoridis, Theophraſti, ſylveſtre Ceratitis Plinio, C. B. P. 171. Papaver corniculatum luteum, J. B. 3. 398. *Park. Raii Hiſt.* 857. Papaver corniculatum majus, *Dod. Pempt.* 448. Glaucium flore luteo, *Inſt.* R. H. 254. Papaver cornutum flore luteo, *Ger. Geſn. Hort.* Papaver vulgare corniculatum flavo flore, *Cluſ.* Papaver ſylveſtre corniculatum, Papaver luteum, Papaver maritimum, Glaucion, ſeu Paralion, Papaver ſeu Fabulum marinum, Siſimaca, Mimitha, Alnuchara, *Nonnull.* vulgo, *Pavot cornu.*

Radicem habet digitum craſſam, longam, ſubnigram, turgentem ſucco luteo, virulento, aut male-olente, ex quo tota etiam inficitur planta, ſapore amaro prædita. Folia vero emittit longa, lata, carnoſa, pinguia, denſa, villoſa, profunde inciſa, ambitu denticulato ſinuoſa, ac veluti criſpata, in terram decumbentia, frigoriſque injuriis reſſiſtentia, craſſis caudis appenſa, coloris glauci. Caulis autem altero tantum anno ſeſe extollens, compactiſſimus eſt, nodoſus, & lævis, in plures diviſus ramuſculos, e nodis folia emittens, foliis baſis, exiliora, & minus inciſa, dum vertici magis accedunt, aliquo pacto Hederæ folia ſimilantia. Summo caule, ramuliſque flores progignuntur, magnitudine florum Papaveris ſativi, quatuor luteis petalis in roſam diſpoſitis, numeroſiſque ſtaminibus ejuſdem coloris e centro exſurgentibus, conflati, qui demum abeunt in quamdam fructus ſpeciem, aut exilem filiquam palmarem, & ultra, corniculatam, tactu aſperam, vertice obtuſo, neutiquam, ut in Fœnu-Græco, aculeato, ſemina occludentem duplici ordine locata, intermedio ſepimento diviſa, & adinſtar ſeminum Papaveri vulgaris rotunda. Sponte creſcit in maris littoribus, marritimiſque, ſabuloſis locis, & alibi, inque frigidis regionibus. In Bononienſi ſaltu, Pariſienſi agro, & Matritenſi arce reperitur; ſemine propagatur, ſique Autumno in hortis ſeratur, Vere apparebit, floremque Æſtate edet, Junio ſcilicet, & Julio, ſiliqua vero Auguſto matureſcet. Scaliger aſſerit, eaſdem comeſtioni aptas non eſſe.

Papaver cornutum plurimum olei, ſaliſque eſſentialis habet. Dioſcorides vero teſtatur, ejuſque Commentatores affirmant diureticum eſſe, & decoctionis forma utiliſſimum urinas turbidas, & denſas reddentibus. Calculo affectis cyathus Vini albi, in quo infuſus fuerit Man. ß. foliorum hujuſce plantæ tuſorum in Portugallia præſcribitur. Galenus autem vulnerariam, & deterſivam eſſe teſtatur, monetque ad putridas ulcerum carnes exedendas ſolummodo uſurpari poſſe. Garidelius narrat, agricolas in Provincia folia ejuſdem trita uſurpare ad detergenda ulcera contuſionibus, eraſionibuſque ſuccedanea in equis, mulis, & aſinis, nonnulloſque in crurum ulceribus eadem ratione hæc ipſa optimo effectu applicaſſe, iiſque parum Olei addi poteſt, ut Dodonæo ſolemne erat.

Papaver

Papaver erraticum ſeu rubrum, *Offic.* Papaver erraticum, majus. Rhœas Dioſcoridi, Theophraſto, Plinio, C. B. P. 171. *Inſt.* R. H. 238. Papaver erraticum, rubrum, Campeſtre, J. B. 3. 395. Papaver erraticum, *Dod. Pempt.* 447. Papaver erraticum primum, *Fuchs.* Papaver Rhœas, *Ger. Raii Hiſt.* 855. Papaver erraticum, Rhœas ſive ſylveſtre, *Park.* Papaver foliis pinnatifidis, hiſpidis, fructu ovato, *Linn. Hort. Cliff.* 201. Papaver fluidum, Papaver agreſte. Flos Pleuriticus, *Nonnull.* vulgo, *Le Pavot rouge des Champs*, *le Coquelicoq*, *le Ponceau*.

Radicem habet ſimplicem, minimi digiti craſſitie, albam, nonnullis fibris amaricantibus ſtipatam, pluresque emittit caules cubitales & ultra, rotundos, ſolidos, ramoſos, raris, & aſperis pilis circumfuſos. Folia vero huc illuc profunde diſſecta ſunt, ut in Jacobæa vulgari, Coronopo, & Cicorio, villoſa, atro-viridia, marginibus denticulatis. Flores ſummis caulibus, ramuliſque enaſcuntur, quatuor conſtantes bracteis latis, ſubtilibus, ſaturate-rubris, minimo venti afflatu decidentibus, in parva deinde abeuntes capita, Nucis avellanæ magnitudine, oblonga, lævia, ad Papaveris ſativæ capitum figuram accedentia, plurimiſque cellulis diſtincta, ſemina minuta, nigricantia, vel atro-rubra occludentibus. Ubique luxuriat in arvis, ſecus vias, ac præcipue inter ſegetes, quibus florum pulchritudine, ac vivacitate gratiorem aſpectum conciliat; Majo, Junio, Julioque floreſcit, floremque præcipue Medici uſurpant. Dodonæus, C. Bauhinus, aliique alteram Papaveris exilioris ſpeciem deſcribunt foliis non inciſis, ſed denticulatis tantummodo, cæterum præcedenti ſimilem.

Flores præcipue, uti innuimus, in uſum Medicum veniunt, nihilominus Scorderus aſſerit, Nonnullos, hujuſce plantæ radices ac folia tuſa ad narium hæmorrhagiam ſiſtendam externe admoviſſe. Flos nonnihil habet glutinoſi, chartamque cæruleam, uti Opii ſolutio, rubore inficit; ex quo conjectari jure poſſumus, ſale huic analogo ſcatere: at in Opio ſal hoc quamplurimo oleo fœtido commixtum ad Ammoniacum accedit, dum in Papavero erratico longe minor Olei, maxima vero phlegmatis viſcoſi quantitas reperitur. Temperantes ergo, ac expectorantes in Rheumatica præſertim affectione, ſiccaque Tuſſi ejuſmodi flores ſunt recenſendi: ſanguinis fluxus ſiſtunt, ſudoreſque cient. Aut Syrupi forma, aut ad modum Theæ uſurpantur; eorum pug. j. in ℥ viij. aquæ infuſo; Ptiſanæ vero forma, manipulo j. parvo pro liquoris ℔ jv. in cucuma injecto, quum ſcilicet mox ab ingue eſt abducenda, Glycyrrhiza, aut aliis additis floribus. Elicitur quoque aqua diſtillata ab ℥ iij. ad ℥ vj. exhibenda: Conſerva præterea conficitur ab ℥ ß. ad ℥ j. præſcribenda, & extractum a ʒ ß. ad ʒ j. Extractum hocce anodynum eſt, ſomnumque dulciſſimum conciliat, cumque ſucceſſu in Tuſſi pertinaci præſcribi poteſt. Omnibus notum eſt, ſyrupum Papaveris ejus florum infuſione terque, quaterque novis floribus repitita eſſe, conficiendum. In Rheumaticis vero affectionibus pertinacioribus tinctura Papaveris duobus, vel tribus infuſionibus ſaturata, cyathiſque exhibita, utiliſſima eſt, præſertim, ſi pro ſingulis ℔ ij. ℥ j. Sacchari candi diſſolvatur. D. Chomel aſſerit, in ſuo *Tractatu de Plantis uſitatioribus*, infuſionem florum Papaveris ſaturatiorem, & ſaccharo edulcoratam ad modum Theæ calide in Colica flatulenta propinatam ſaluberrimam evaſiſſe; additque ſimilem infuſionem tertia, vel quarta Pleuritidis die exhibitam, quum præſertim primum ſudor apparet, hunc copioſio-

rem

Digitized by Google

rem reddere, majorique ſanguine hyrcino, aliiſque celebrioribus diaphoreticis, ſudorifica virtute, præditam eſſe, præterquamquod merito obſervar, phlebotomia præcipiti impetu bis, terve in hoc morbo inſtituta, ſudore ut plurimum ſuperveniente, atque hac naturali criſi parumper adjuta, morbum feliciter terminari.

Fructus quoque, aut capita Papaveris ſuas habent facultates, communiter uſurpatur eorum decoctio, uti temperans, & nonnihil ſoporifera in Pleuritide, Pectoris fluxionibus, ſanguinis ſputo, aliiſque Pulmonum morbis; nihilominus a Dodonæo horumce uſus reprobatur, ne (inquit ille) materia morbifica nimium in Pleura infigatur, ob narcoticam vim potiſſimum ab eo ſuſpectam, cui fortaſse poſsemus reſpondere, ab hac ipſa præcipue narcotica vi, prædictam infuſionem in morbi initio utiliſſimam reddi, ut ſcilicet fibrarum criſpatura in membranis inflammatis opportune relaxetur, & perſpiratio adjuvetur, dummodo tamen in progreſsu, hocce remedio non abutamur, expectorationemque, excreatuſque expulſionem inhibeamus, nimio, ac intempeſtivo narcoticorum uſu. Non igitur ſputi materiam in pulmonibus figet, uti Dodonæus autumavit, quin immo ejus expulſionem adjuvabit. Prudenti autem manu, & experientia conſumatiſſima opus eſt, ut Remedium hocce diverſis ægrorum conditionibus aptetur.

Ex floribus Papaveris aqua diſtillatur, cui, juxta Rajum, ruber color poteſt conciliari, apponendo Man. j. ejuſdem florum juxta verticem capitelli, poſtquam aqua aſcenſum inceperit, quæ hoc pacto eorum colore inficitur, aſpectuque gratiſſima redditur.

Iidem flores in decoctione pectorali *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpantur.

Ptiſana adverſus Tuſſim ſiccam aptiſſima.

℞. Rad. Bugloſ. & Graminis ana. ℥ iij. Coque in ℔ jv. aquæ ad quartæ partis conſumptionem. Superaffundatur huic decoctioni ℥ j. Flor. Papaveris erratici, & tria capita Papaveris albi minutim inciſa, & nodulo occluſa. Poſt horæ ſpatium fiat colatura, nodum exprimendo, edulcoreturque ℥ j. Sacchar. cand.

Ptiſana altera in Pleuritide, Rheumaticis Pectoris affectionibus, & Sanguinis ſputo conveniens.

℞. Capitum Papaveris errat. antequam flos omnino evanuerit N. xij. Hord. mund. Man. j. Coque in ℔ vj. aquæ abſque ulla imminutione, vas dein ab igne abducatur, & adde Rad. Glycyrrhizæ in fila evulſæ ℥ ij. Serveturque colatura pro potu.

Potio Diaphoretica.

℞. Aquæ Papaver. errat. ℥ iij. Mand. Lucil p. ʒ j. Salis volat. C. C. gr. vj. Laud. liquid. Sydenham gut. xxiv. Syrup. Papaver. errat. ℥ j. M. pro tribus doſibus.

Altera

Altera potio adverſus ictus, in quibus ſanguinis concreti, aut alicujus internæ contuſionis ſuſpicio adeſt.

℞. Aquæ Papaver. errat. ℥ ij. Aceti Vino parati ℥ vj. Oculor. Chancror. pp. & Mandibular. Lucii p. ana. ʒ ß. Syrupi Papav. errat. ʒ ij. M. pro binis doſibus.

Altera ad ſudorem ciendum in Scabie retroceſſa.

℞. Aquæ Papaver. Errat. ℥ j. Pulv. Viper. ʒ ß. Salis volatil. Viper. gr. jv. Syrup. Fumariæ ʒ ij. M. pro una Doſi.

Papaver nigrum, *Offic.* Papaver hortenſe, nigro ſemine, ſylveſtre Dioſcoridi, nigrum Plinio, C. B. P. 170. *Inſt.* R. H. 237. Papaver fimbriatum, flore purpureo, & albo, J. B. 3. 391. Papaver nigrum ſativum, *Dod. Pempt.* 445. Papaver nigrum, *Brunf. Caſt.* Papaver nigrum ſativum ſemine atro, *Fuchs.* Papaver minus nigro ſemine, *Geſn. Hort.* Papaver nigrum ſativum, flore Pæoniæ ſimplici; Papaver nigrum ſive vulgare; Papaver ſylveſtre, capite depreſſo, & ſemine nigro, *Nonnull.*

Radix digitum craſſa, ſucco lacteſcente, & amaro, una cum tota planta prægnans, caulem profert erectum, bicubitalem, ut plurimum lævem, nonnunquam modice hirſutum, & ramoſum, cui folia adnaſcuntur oblonga, lata, denticulata, criſpa, colore glauco, magnis floribus in ejus, & ramorum ſummitatibus locatis, roſaceis, rubris, expanſis, aliquando ſimplicibus, aliquando duplicibus, fimbriatis, & non fimbriatis, ſuffultis calyce duorum foliorum excidentium, flore ſeſe expandente, qui deinde abit in capita, aut baccas rotundas, plus, minuſve craſſas, capitello ornatas radiato, ſeu ſtellato, cavitate, aut membranoſis ſepimentis parva ſemina fere rotunda, & nigricantia continentes. Dum vireſcit ſucco turget pingui, & oleoſo, virulentum, aut fœtentem odorem, capiti infenſum expandit, non ſecus, ac flos, qui tamen plurimum ornamenti ob elegantes varietates hortis conciliat; colitur etiam pro uſu Medico, quamvis longe minorem Papaveris albi uſum habeat, quod tutius interne exhibitum reputatur. Autumno, aut Vere ſeritur, Majo, Junioque floret, perque totam Æſtatem conſpicitur: Cæteris vulgatius eſt, dummodo una tantum vice ſeratur nunquam in hortis deeſt, ſponte namque multiplicatur.

Quoad hujuſce Papaveris, nigri ob nigrum ſemen vocati, proprietates, diverſæ ſunt Authorum ſententiæ. Iidem enim, ac Papavero albo huic quoque uſus, quamvis demiſſiori gradu a majori ipſorum numero tribuuntur; ab aliis vero uti a Foreſto, & Schordero infeſtum reputatur, internuſque ejus uſus firmiter inhibetur. Ignotum vero nobis eſt quo potiſſimum fundamento hi Authores innixi, hanc ſententiam tueantur: Hoc ſolummodo teſtari poſſumus, expertiſſimum Pharmacopolam a nobis cognitum, ad ſyrupum Diacodii conficiendum, hoc idem indiſcriminatim uſurpaviſſe, præſertim quia quandoque Papaveris albi capita difficile admodum occurrunt, eoſdemque effectus edere ſemper credidiſſe. Itaque probabilius nobis videtur aſſerere, errore hoc, Papaverum album anteponendi, in arte Medica illapſo, Nigrum neutiquam poſtponendum eſſe: ſi enim aliquatenus debilius

depre-

Digitized by Google

deprehendatur, augenda, ſi vero majori narcotica vi polleat, ut Nonnulli dictitant, minuenda erit ejus doſis. Dioſcorides *Lib.* 4. *Capite* 60. ſemen Papaveris nigri tuſum, & in Vino infuſum adverſus ventris, uterique fluxus commendat. A Meſuæo Trochiſcis de Karabè, & Terræ Sigillatæ ſociatur. Exprimitur etiam ex iiſdem ſeminibus Oleum, quod *huile d'OEillet* vocatur, uſurpaturque in lampadibus, & a plebecula in acetariis, & fricturis.

Capita vero Papaveris nigri in Balſamo Tranquillo, folia autem in Unguento *Populeo Pharmacopææ Pariſienſis*.

PARIETARIA.

PARIETARIA, *Offic.* Parietaria Officinarum, & Dioſcoridis, C.B.P.121.*Inſt.*R. H.509. Parietaria, J.B.2.976. *Dod. Pempt.*102.*Ger. Raii Hiſt.*206. Parietaria vulgaris, & major, *Trag.* Parietaria vulgaris, *Park.* Helxine, urceolaris, ſive Perdicium, *Cæſalp.*169. Vitriola *Lob.*98. Vitriaria, herba vitri, herba muralis, ſive Perdicalis, Muralium, ſideritis, Heraclia, ſeu Herculana, ixine ſylveſtris, dibadium, Polyonymon, Amelxine, Amorigne, Melampeton, Cittamprelon, Anatetamenon, Parthenium, *Quorumd.* vulgo, *Caſſe-pierre ou Perce-muraille.*

Radix fibroſa, & ruſeſcens plures bipedales emittit caules rotundos, ruſeſcentes, fragiles, & ramoſos, alternatim diſpoſitos, foliis oblongis, Mercurialis æmulis, acuminatis, hirſutis, atro-viridibus, lucentibus, aſperis, facile tranſeuntium veſtibus adhærentibus, caudis longis. Florum vero exiles faſciculi ex foliorum alis juxta caulem enaſcuntur, quorum quiſque quatuor plerumque ſtaminibus conflatur, extremis albo-purpureis, adeo elaſticis, ut minimo ſtyli contactu ſtatim decidant, pulveremque impetu excutiant, colorem vero habent luteo-viridem ad purpureum accedentem, calyceque ſuſtinentur monopetalo, & quadrifido, piſtillo intermedio. Flores fertiles variam, a ſterilibus figuram habent, abeuntque in capſulas ſeminales tactu aſperas, ſemen minutum, oblongum, lucidum, Uvæ nuclei figuram æmulans occludentes. E vetuſtis parietibus, a quibus nomen mutuatur, abunde excreſcit; vulgatiſſima eſt, & magni uſus in arte Medica, & prſertim ejus folia.

Chymicæ analyſeos ope magnam olei, ſalis fixi, & terræ portionem, plurimoſque liquores acres, & acidos largitur; nihil vero ſalis volatilis concreti, nonnihil autem ſpiritus urinoſi. Boyleus in ſuo *Tractatu de utilitate Philoſophiæ experimentalis*, in ea ſal nitroſo-ſulphureum recognovit, nec Etmullerus dubitat, quin nitro ſit ſaturata, præſertim ſi in vetuſtis muris excreſcat. Tanquam aperiens, temperans, & reſolvens interne, & externe uſurpatur. Interne vero, & ejus ſuccus, & decoctio, & aqua diſtillata, diuretica ſunt, & aperientia, & ad glareas viſcoſumque renalium tubulorum lacticem incidendum dicata.

Utiliſſima ergo eſt urinæ ſuppreſſione, & calculo affectis. Exhibenda erit ejus aqua diſtillata ℥ iij. cum æquali aquæ Liliorum quantitate, & Olei Amigd. dulc. ℥ j. pariterque ℥ j. Syrupi Limonum in colicæ Nephriticæ paroxiſmo. In ſemicupiis quoque planta hæc optimo cum ſucceſſu ſemper uſurpata fuit. Tragus ejus decoctionem ad infimi ventris obſtructiones tollendas magnis laudibus extollit; pulvis vero cum melle mixtus uti bechicus, & in Aſthmate, & Phthiſi aptiſſimus reputatur. Syrupus cum Parietariæ ſucco, & melle al-

le albo confectus Hydropicos ſolatur, remediumque eſt in Anglia magno pretio habitum, iiſque ejuſdem ℥ j. mane in cyatho aquæ Graminis ſoluta exhibetur: hic idem ſuccus in opiata cephalica uſurpatur, cujus Garidel exactam nobis deſcriptionem largitur: pluries a ſe ipſo comprobata fuit in Vertigine, ad Apoplexiam præcavendam, adverſus Epilepſiam in adultis, & infantibus. Ejuſque ſequens erit formula.

℞. Sem. Cumin. p. ℥ iiij. Succi Parietar. depur., & extracti forma concocti ℥ ij. Fol. & flor. Majoran. exſicc. & p. ℥ j. ß. M. cum ſ. q. Mellis Narbonenſis, aut alterius optimæ notæ, ut opiata conficiatur a ℈ j. ad ʒ ß. pro Adultis præſcribenda, ſuperbibendo poculum alicujus convenientis liquoris; ſique adverſus Epilepſiam adhibeatur, addendus erit fimus Pavonis, & pulvis radicis Pæoniæ maris.

Externe etiam Parietaria uſurpatur in decoctionibus emollientibus, pro fomentis, clyſteribus, & ſemicupiis. A Dioſcoridis uſque temporibus, partibus Arthritide affectis applicabatur, ejuſque decoctione, Gargariſma conficiebatur pro faucium morbis, inque auribus iniciebatur, ad earum dolorem mitigandum. Tragus hac ipſa utebatur Cataplaſmatis forma veſicæ regioni applicanda adverſus urinæ ſuppreſſionem, addebatque Vinum, & Naſturtium aquaticum, in ſartagine omnia ad ignem aliquo temporis intervallo commiſcendo, ac calide ad ægri ſufferentiam imponenda eſſe præcipiebat. Hoc idem Cataplaſma, Oleo Amygdalarum dulcium, aut Scorpionum, fricta planta ab aliis commendatur. Camerarius cum Aceto tuſam, calidamque ſcroto applicabat in magnis doloribus quandoque ab herniis productis. Nos ipſi pluries experti ſumus, Man. j. Parietariæ una cum ℥ ij. ß. panis albi ſicci tuſo, Oleo Liliorum, aut Camomillæ addito, utiliſſimum confici Cataplaſma adverſus inflammatorias mammarum conſtipationes.

Summitates vero hujuſce plantæ uſurpantur in Syrupo Althææ *Fernelii*, & Decoctione emollienti pro clyſteribus *Pharmacopææ Pariſienſis*.

Clyſter emolliens.

℞. Furfuris loti Man. ß. Fol. Pariet. Man. j. Ebulliant in ℔ ij. aquæ ad medias, Colaturæ adde Mell. violat. ℥ ij. pro Clyſtere.

Fomentum emolliens.

℞. Folior. Parietar. Malvæ, & Betulæ ana. Man. j. Ebulliant in ℔ iij. Lactis cum æquali aquæ quantitate ad tertiæ partis conſumptionem. Immergatur panni lanei fruſtulum, & exprimatur, calidumque parti affectæ applicetur repetitis vicibus.

℞. Pariet. minutim diſſectæ Man. ij. Frigatur butyro liquato, & Cataplaſmatis forma collo applicetur in faucium morbis, & Angina.

Potio oleoſa adverſus Colicam nephriticam.

℞. Aquæ Parietar. ℥ iiij. Olei Amygd. dulc. ℥ ij. Syrupi Althææ, & Capilli Veneris ana ℥ ij. Adde ſuccum Limonis j. M. pro binis doſibus duarum horarum intervallo propinandis.

PASTI-

PASTINACA.

Plures Pastinacæ ſpecies reperiuntur, vulgatiores vero, magiſque a Medicis uſurpatæ ſunt, Paſtinaca vulgaris ſativa, & Paſtinaca ſylveſtris.

Paſtinaca ſativa, ſeu Baucia, *Offic.* Paſtinaca ſativa, latifolia C. B. P. 155. *Inſt.* R. H. 319. Paſtinaca ſativa, latifolia, Germanica, luteo flore, J. B. 3. *Part.* 2. 150. Paſtinaca latifolia ſativa, *Dod. Ger. Park. Raii Hiſt.* 1410. Elaphoboſcum ſativum, *Tabern. icon.* 76. Paſtinaca domeſtica vulgi, Paſtinaca major, Siſarum ſativum magnum, Paſtinaca Cervina, Olus Cervinum, Elaphicon ſive herba Cervina, Elaphoboſcon ſeu Pabulum Cervi, Nebrium, Ophigenium, Ophioctonon, Cervi ocellus, *Nonnull.* vulgo, *Panais*.

Ei radix eſt longa, pollice craſſior, carnoſa, ſub-lutea, aut rufeſcens, nervo in media ſui parte per longum percurrente, odore neutiquam ingrato, ſapore optimo. Caulem vero profert ad trium, vel quatuor pedum altitudinem, & ultra, & quandoque craſſiorem, erectum, firmum, ſtriatum, cavum, & ramoſum, foliis amplioribus, ex aliis foliis conſtantibus, Fraxino, & Therebintho æmulis, oblongis, binos digitos latis, ambitu denticulato, hirſutis, atro-virentibus; paribus conjugationibus juxta ſimplicem Coſtam poſitis, impari folio terminatam, ſapore grato, & aromatico. Summo autem caule, ſummiſque ramis exigui flores, quinque conſtantes petalis roſaceis, luteis, magnis umbellis, conſpiciuntur, qui abeunt in ſemina bina ſimul juncta, magna, ovalia, plana, ſubtilia, leviter ſtriata, exiguo membranaceo folio circumfuſa, Angelicæ ſemen æmulantia. Planta hæc maximum habet culinarium uſum; ejuſque radices in pultaceis juſculis potius, quam uti remedium uſurpantur; quæ de cauſa præſertim in hortis olitoriis colitur; tamen ſemina, & folia nonnunquam a Medicis adhibentur. Altero autem anno poſtquam terræ commiſſa fuerit menſibus Julio, & Auguſto floreſcit. Radices vero ad perfectum magnitudinis gradum perductæ nervum duriſſimum in ſui centro recondunt, poſt ebullitionem abjiciendum, comextioni ineptiſſimum; dulces admodum ſunt, gratique ſaporis, ſatis nutrientes, magiſque pinguefacientes, reſpectu Raparum, ac Siſari. Non ſolum in pultibus concoctæ, verum etiam butyro conditæ, aut frictæ, præſertim Quadrageſimali tempore, ſumuntur tamquam ſaluti magis conducentes, cum ob gratiorem ſaporem, tum, quia earum ſuccus Hyemis tempore probe præparatus, digeſtuſque fuit. J. Bauhinus admonet, ne loco prædictæ radicis, Cicuta, aut Cicutaria fatua incaute colligatur, & ingurgitetur, aſſeritque binas integras familias morti proximas, hujus erroris cauſa, conſpexiſſe, tamque magno periculo, vomitoriis Theriaca, pulvere cordiali, & purgantibus omnes incolumes evaſiſſe. Juxta Rajum, Angli aſſerunt, autumantque, Paſtinacas veteraſcentes, delirium, & inſaniam progignere; ab iis autem tunc temporis *Paſtinacæ fatuæ* nuncupantur. A nonnullis Paſtinacæ guſtus penitus deſpicitur, & J. Bauhinus narrat, quoddam inſtinctum naturæ congenitum pratuliſſe, ad haſce radices abhorrendas, ſed a Patre ad harum eſum coactum, optimas tandem reperiiſſe, quamvis ſemper Paſtinacarum juſculum odio ſit proſequutus. Alii e contra haſce in delitiis habent, uti exquiſitiſſimum alimentum, Pliniuſque memoriæ prodidit, eaſdem ſingulis annis e Germania Romam afferrendas eſſe Tiberium juſſiſſe.

Paſtinaca ſylveſtris, *Offic.* Paſtinaca ſylveſtris latifolia, C. B. P. 155. *Inſt.* R. H.

Digitized by Google

R. H. 319. Paſtinaca Germanica, ſylveſtris, quibuſdam Elephaboſcum, J. B. 3. *Part.* 2. 149. Paſtinaca latifolia ſylveſtris, *Dod. G.r. Park. Raii Hiſt.* 409. Elaphoboſcum erraticum, ſeu Branca Leonina, *Tabern. icon.* 77 Paſtinaca ſponte nata, ſiſer ſylveſtre, Paſtinaca ſylveſtris Gallica, Paſtinaca minor erratica, ſive adulterina, Cervaria ſylveſtris, *Quorumd.*

E radice alba, ſimplici, lateraliter nonnullas craſſas fibras emittente, odore, ac ſapore Paſtinacæ ſativæ æmulo, a qua niſi cultura differre videtur, caulis effertur duos, vel tres cubitos altus, erectus, rigidus, ſtriatus, pollicem, & ultra craſſus, hirſutus, intus cavus, ramoſus, alternis ornatus foliis, Paſtinacæ ſativæ ſimilibus, exilioribus, ſaturatius-viridibus, quandoque hiſpidis, præſertim radicem verſus. Ab imo caulis uſque ad verticem ex foliorum alis ramuli exeunt umbellas ſuſtinentes florum exiliorum, majoribus in medio caule locatis. Hi flores exigui admodum ſunt, lutei, & quinquepetali. Differt a prædicta non foliis exilioribus tantum, ſed etiam radice tenuiori, duriori, lignoſa, guſtuique minus grata, in locis ſylveſtribus excreſcit, in pratis ſiccis, collibus, & alibi inter arvenſes, & incultas plantas. Quamvis autem minus ſit pro re culinaria expetita, præcedenti tamen, urgente neceſſitate, ſubſtitui poteſt. Quod vero ad uſum Medicum ſpectat, altera ignobilior nequaquam eſt recenſenda; hæc quoque Æſtate flores oſtendit. Paſtinacam domeſticam in optimo ſolo facile progigni poſſe creditur, ſemine a Paſtinaca ſylveſtri bis repetito, eadem prorſus ratione uti a Siſaro ſylveſtri, Siſarum ſativum producitur.

Paſtinacæ plurimum olei, phlegmatis, ſaliſque eſſentialis largiuntur. Alimentis, uti innuimus, & Medicinæ inſerviunt, pro primo autem uſu ſativæ cæteris ſunt præferendæ, craſſiores enim ſunt, teneriores, guſtu, & odore gratiſſimo, faciliuſque concoquuntur. Suas quoque Medicas habent facultates, urinas namque, menſeſque cient, vapores cohibent, quinimmo vulnerariæ & febrifugæ reputantur. D. Garnerius Doctor Medicus Lugdunenſis publici juris experimenta effecit in Semine Paſtinacæ ſativæ nonnullis ab hinc annis a ſe ipſo inſtituta, cui efficaciſſima virtus febrifuga ab eo tribuitur, notiſſimumque eſt, nonnullis in regionibus hujuſce radicis decoctionem uſurpatam fuiſſe ad intermittentes febres debellandas, ac ſæpe numero rem feliciter ceciſſe: remedium ergo hoc neutiquam eſt negligendum, tamquam vulgatiſſimum, fereque nullius pretii; præterquamquod, quandoque febres intermittentes peculiaris cujuſdam indolis irrepere ſcimus, quæ Chinæ Chinæ pertinaciter reſſiſtunt, aliiſque poſtea cedunt remediis infidis plerumque reputatis. Cæſalpinus autem Electuarium radice Paſtinacæ, & ſaccharo confectum convaleſcentibus perutile, appetitumque ciens magnis laudibus extollit. Jamque innuimus cum J. Bahuino, iterumque monemus, Paſtinacæ radices, cum radicibus Cicutæ, quibus figura, & dulceſcenti ſapore ſimilantur, confundendas non eſſe; quod imperitis Herbariis Hyeme ruſticas radices effodientibus plerumque accidit, eorumque errore, ferales eventus ortum duxiſſe ſcimus: ergo Verno tantum tempore e ſolo erunt educendæ, quum ſcilicet caule, & foliis ſatis diſtingui poſſunt.

Quod vero a Rajo aſſeritur, radices Paſtinacæ veteraſcentes, plurium nempe annorum ſpatio in ſolo detentas, comeſtas, noxias eſse, phantaſiam pervertere, ac miſeranda, & pertinaciſſima deliria progignere, Obſervatione *Ephemeridum Germanicarum Decuria* 3. *anni* 2. confirmatur, in qua D. Petrus

Albrecht

Albrecht narrat, a ſe ipſo, quamplurimos hiſce ſymptomatibus eadem de cauſa correptos, Vomitorio immediate, ac poſtea Theriaca propinata, ſanatos fuiſſe.

℞. Sem. Paſtin. ſativ. tuſ. ℥ iij. Ebulliant in duobus cyathis Vini optimi albi veteris auſteri ad mediæ partis conſumptionem. Coletur, vique exprimatur, ac tepide propinetur in Febribus intermittentibus, quatuor, aut quinque ante paroxiſmum horis, ægro in lectulo probe cooperto, decumbente: quinque, vel ſex vicibus, eadem ratione, remedium repetetur.

℞. Rad. Paſtinacæ ſativ. lot., nec raſar. Man. ij. Taleolatim inciſæ ebulliant nonnullis horæ minutis in ℔ j. Vini albi auſteri, & infuſæ per noctem relinquantur in cinerario calido; Forti expreſſione mane colentur, tribuſque doſibus propinetur decoctio tepida quatuor horarum intervallo in acceſſus intermiſſione.

P E L L I B O S S A.

Lisimachia, ſeu Lyſimachion luteum, *Offic.* Lyſimachia lutea, major quæ Dioſcoridis, C. B. P. 245. *Inſt.* R. H. 141. Lyſimachia lutea, J. B. 2. 901. *Ger. Ra i Hiſt.* 1021. Lyſimachium verum ſeu legitimum, *Dod. Pempt.* 84. Lyſimachia lutea, major, vulgaris, *Park.* Lyſimachia foliis lanceolatis, caule corymbo terminato, *Linn. Flor. Lappon.* 51. Salicaria flore flavo, ſeu Melino, Salicaria lutea, Pelliboſſa, *Nonnull.* vulgo, *Lyſimachie*, *Corneille*, *Souci d' eau*, *Perceboſſe ou Chaſſeboſſe*.

Radix rufeſcens, in terræ ſuperficie repens, plures profert caules, duos, vel tres pedes altos, erectos, ſtriatos, hirſutos, pluribus refertos nodis, ex quorum unoquoque tria, vel quatuor, vel etiam nonnumquam quina, raro bina exeunt folia oblonga, mucronata, Salicem latis foliis æmulantia, ſuperne atro-virentia, inferne vero ſub-albida, & lanuginoſa. Flores autem ſummis ramis in modum parvæ roſæ in quinque vel ſex portiunculas diviſi floribus Hyperici æmuli, guſtus acidi, & inodori, in fructus abeunt plerumque ſphæricos, extremo in plures cellulas ſeſe aperientes, ſemina occludentes minuta, & adſtringentia. Humidis, & paludoſis in locis, prope rivulos, & foſſarum margines excreſcit, floretque Junio, & Julio; inter venuſtiores agri plantas connumeratur, faſciculoſque exhibet florum, qui cum floribus Lyſimachiæ rubræ, aut Salicariæ, de qua ſuo loco verba faciemus, ſi forte miſceantur, aſpectu revera elegantiſſimi ſunt. Rajus obſervat, raro hanc plantam reperiri; hoc autem veroſimiliter Angliæ refertur: in hac enim regione, & in agro Pariſienſi præſertim, vulgatiſſima eſt. Cæſalpinus obſervavit, quandoque bina, tria, vel quatuor folia caulium nodis oppoſita Pelliboſſam geſtare, & D. Tournefortius aſſerit, idipſum in una eademque planta obſervaſſe: quod ad ejuſdem plantæ varietates eſt referendum.

Pelliboſſa plurimum in ſe habet phlegmatis, & olei, parumque ſalis, & ab Authoribus, tamquam adſtringens, & vulneraria reputatur. Interne aut ejus decoctio, aut pulvis adverſus dyſenteriam, immodicum menſium fluxum, aliaſque hæmorrhagias uſurpatur: hæc eadem decoctio pro Gargariſmate vulnerario detergente adverſus parvas oris exulcerationes adhibetur. Contuſa etiam, Cataplaſmate ad detergenda, & conſolidanda vulnera, ad-

verſus carbunculos, buboneſque peſtilentiales externe applicatur. Ejus vero flos, capillos reddit flaveſcentes, ejuſque pulvis eſcoriationes, præſertim in pedibus ob nimium anguſtarum crepidarum uſum ſanat. Si autem comburatur, ſerpentes, & muſcas adeo cubiculis infeſtas, odore præſertim, forti, & acri expellere ſolet.

℞. Pulv. Lyſimachiæ ℥ j. F. B. cum Syrupo Roſarum exſicc., aut Cydonior., repetaturque tribus vicibus de die, in dyſenteria, vel alia hæmorrhagia interna.

℞. Herb. Lyſimachiæ, & Agrimoniæ ana. Man. j. Ebulliant cum Man. ſ. Hordei in ℔ ij. aquæ ad medias. Colaturæ adde Mellis roſacei ℥ j. pro Gargariſmate adverſus oris, & gingivarum ulcera.

P E R F O L I A T A.

INter diverſas Perfoliatæ ſpecies, ſequentes duæ tantummodo a Medicis uſurpantur.

Bupleuron, Coſta Bovis, Auricula Leporis, *Offic.* Bupleuron folio ſubrotundo, ſive vulgatiſſimum, C. B. P. 278. *Inſt.* R. H. 309. *Raii Hiſt.* 473. Auricula Leporis, umbella lutea J. B 3. 200. Auricula Leporis Monſpelienſium, *Geſn. Hiſt. Anim.* Bupleurum anguſtifolium, *Tabern. icon.* 872. Bupleuron anguſtifolium herbariorum, *Lob. icon.* 456. Iſophyllon, *Cord. Hiſt.* Bupreſtis, Gratia Dei, herba Coparia, herba vulneraria, *Nonnull.* vulgo, *Perce feuille vivace.*

Radicem habet exiguam, rugoſam, ſub-viridem, fibroſam, guſtus acris, caulemque pellit pedem cum dimidio, vel duos pedes altum, gracilem, lævem, ſtriatum, nodoſum, intus cavum, ramoſum, quandoque ſub-rubrum, quandoque viridem. Folia vero præſertim caulis, longiuſcula ſunt, anguſta, ſimplicia, alterna, & nervoſa; in baſi autem locata aliquantulum ſunt latiora. Flores ſummis caule, ramuliſque umbellati enaſcuntur lutei, floribus Fœniculi accedentes, quorum quiſque pluribus foliis in modum roſæ diſpotis componitur. Hiſque ſuccedunt ſemina oblonga Petroſelini ſeminibus æmula, ſtriata, cinerea, acidi guſtus. Planta hæc, quæ Auricula Leporis vocatur, abunde in montanis locis creſcit, juxta ſepes, atque inter dumeta, floret autem Julio, & Auguſto, ſeriuſque, ſemenque Autumno matureſcit, nempe Septembri, & Octobri; & in ſolo argillaceo præcipue ſeritur agri Pariſienſis incola.

Auricola Leporis plurimum continet ſalis, & nonnihil olei. Tota planta acido ſcatet ſapore ad amarum accedente. Ejus folia vim habent detergentem, exſiccantem, & vulnerariam. Semen vero calidum eſt aperiens diſcutiens, ſudores, urinaſque ciet; manſumque ſalivæ excitat ſecretionem, ſputumque promovet.

Perfoliata vulgaris, *Offic.* Perfoliata vulgatiſſima, ſive arvenſis, C. B. P. 277. Perfoliata ſimpliciter dicta, vulgaris, annua, J. B. 3. *Part.* 2. 198. Perfoliata, *Dod. Pempt.* 104. *Matth. Fuchs.* Perfoliata vulgaris, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 471. Bupleurum perfoliatum, rotundifolium, annuum, *Inſt.* R. H. 310. Perfoliatum vulgatius, flore luteo, folio umbilicato, *Lob. icon.* 396. Perfoliata vera, ſeu genuina, Diaphyllon, *Quorumd.*

E radice minimum digitum craſſa, ſimplici, lignoſa, alba, nonnihil fibroſa, guſtus dulcis ad Rapunculum accedentis, caulis unicus propellitur, pedem

pedem cum dimidio altus, gracilis, firmus, rotundus, pilis deſtitutus, ſtriatus, cavus, nodoſus, ramoſus, fractu aromaticus, foliis alternis, ſimplicibus, ovalibus, aut fere rotundis, lævibus, nervoſis, caule, aut ramis interſectis, coloris glauci, ſaporis acris. Flores vero in ramulorum apicibus parvi, umbellis luteis, quinqueperalis roſaceis, brevibus appenſi petiolis locantur, abeuntque in ſemina bina ſimul juncta; oblonga, gibba, ſtriata, & ſub-nigra. Inter ſegetes in arvis, in ſolo pingui, quandoque etiam in hortis lociſque ſabuloſis planta hæc conſpicitur, floremque profert Junio, Julio, & Auguſto, vulgatiſſima quoque eſt in agro Pariſienſi. *Perſoliata* vero nuncupatur ob folia a caule, & rammis quodammodo perforata. Juxta J. Bauhini ſententiam, Dioſcorides, aliique veteres Authores, Perſoliatam noſtram ſilentio præterierunt; annua eſt, ſemineque multiplicatur; dum e contra præcedens vivax eſt, & nunquam perit.

Plurimum ſalis eſſentialis, atque olei in ſe habet, & ab omnibus uti vulneraria-adſtringens recipitur. Totius plantæ decoctio, aut ejus folia ſicca in pulverem redacta, iis exhibentur, qui ab aliquo lapſu, aut violenta contuſione, alicujus corporis vaſis rupturam perpeſſi ſunt; nec non eadem ratione propinata adverſus Hernias in pretio habetur, externe applicata Cataplaſmatis forma cum Vino, & farina Fabarum, Tritici farina præſtantiori, decocta. A Schordero, & S. Paulli in hernia umbilicari plurimum commendatur, ab hoc poſtremo Cataplaſma, imponebatur Prædicta, Piloſella, Herniara, Plantagine, & Muſco Prunus ſylveſtris, poſt ebullitionem in Vino paratum. Dodonæus vero exiſtimat, idem remedium Strumas reſolvere, & J. Bauhinus aſſerit, Exoſtoſes diſſipare, optimumque eſſe adverſus fracturas.

Cataplaſma adverſus Hernias, & Strumas.

℞. Herb. Perſoliatæ, Piloſellæ, Herniariæ, Plantaginis, & Muſchi Pruni ſylveſtris ana. Man. ß. Coque in ℔ vj. Vini rubri optimi ad medias, applicaturque calidum Herniis, duobus, vel tribus vicibus de die uſque ad ſanationem.

℞. Pul. Perſoliatæ exſicc. ʒ j. M. cum q. ſ. Syrupi Hederæ terreſt. f. b. ex nebula, adverſus lapſus, & internas contuſiones.

PERIPLOCA.

SCAMMONEUM, ſive Scammonium Monſpeliacum, *Offic.* Scammonia Monſpeliaca foliis rotundioribus, C. B. P. 294. Scammonea Monſpeliaca flore parvo, J. B. 2. 136. Periploca Monſpeliaca, foliis rotundioribus, *Inſt.* R. H. 93. Apocynum quartum latifolium, Scammonea Valentina, *Clus. Hiſt.* 126. *Rai Hiſt.* 1088. Scammonia maritima Monſpeliaca, *Richier. Onomaſt. Lugd. Hiſt. Camer.* Scammonea Monſpeliaca dicta, *Park.* Scammonea Monſpelienſis, *Ger.* Volubilis marina, Convolvolus Scammonia Monſpeliaca dictus, Scammonia Monſpelienſis floribus exiguis, Scammonia adulterina, *Nonnull.* vulgo, *Scammonèe de Montpellier*, *Apocyn a large feville de l'Ecluſe.*

Ei radix eſt fere digitum craſſa, longa, alba, capillitio ſtipata, repens, lateque ſuper terram ſerpens, ſucco lacteſcente, uti tota planta, referta. Caules vero profert ſarmentoſos, longos, bicubitales, tenues, rotundos,

Digitized by Google

ramoſos, flexibiles, obvia quæcumque amplectentes, foliis oppoſitis, Ariſtolochiæ clematitidis, vel Aſſari foliis æmulis, latis, denſis, lævibus, ſub-albidis, pediculum verſus falcatis, mucronatis, caudis longis appenſis, ſucco lacteſcente fœtis. Ex foliorum axillis apparent florum faſciculi, longo elati pedunculo, parvi, albi, ſtellati, quinquifidi, qui abeunt in fructus duobus inſtructos vaginis, Apocyni fructibus ſimiles, ſeſe ſponte matureſcendo aperientes, materiamque lanuginoſam ſeminibus imbricatis refertam oſtendentes. Planta hæc Periplocæ ſpecies quædam juxta mare Monſpelinſe excreſcit, in ſabuloſo Galliæ Narbonenſis ſolo, ripis Rhodani, inque maritimis Regni Valentiæ locis, juxta Cluſii relationem. Junio, Julio, & Auguſto floret. Ejus vero lacteſcens ſuccus coctura inſpiſſatus nigreſcit, veramque Syriæ Scammoneam æmulatur tum colore, cum vi ſolvente.

Ut vero ad hanc vim exerendam ſufficiat, doſis eſt augenda. Pſeudo-Mercatores, & præſertim Marſilienſes ſuccum hunc ita paratum una cum vera Scammonea Smyrnenſi, & Alepenſi mixtum parvi venditando plurimum lucrantur; Scammoneæ autem ſic adulteratæ efficacia adeo alteratur, ut effectu ſuo pene deſtituta ſit.

PERSICARIA.

PLanta eſt plurium ſpecierum, nos hic binas ſolummodo in uſum Medicum venientes, videlicet Perſicariam mitem, & Perſicariam urentem deſcribemus.

Persicaria mitis, *Offic.* Perſicaria mitis maculoſa, & non maculoſa, C.B.P. 101. *Inſt.* R. H. 509. Perſicaria mitis, J. B. 3. 3. 779. Perſicaria ſecunda, *Tabern. icon.* 857. Perſicaria, *Matth. Fuchs. Dod. Lugd. Hiſt.* Perſicaria maculoſa, *Ger. Raii Hiſt.* 183. Perſicaria vulgaris mitis, ſeu maculoſa, *Park.* Perſicaria maculis nigris, *Geſn. Hort.* Perſicaria florum ſtaminibus ſenis, ſtilo duplici, *Linn. Hort. Cliff.* 42. Perſicaria maculata. Pulicaria fœmina, Molybdæna, Plumbago, Cratæogonon, Pavonaria ſeu Pavónum ſpeculum, Britannica, Sanguis Chriſti, *Nonnull.* vulgo, *Perſicaire douce tachée.*

E gracili radice, obliqua, fibroſa, lignoſa, fractuque difficili, caules exeunt pedales, rotundi, cavi, ſub-rubri, ramoſi, nodoſi, foliis nonnihil latis, foliorum Mali Perſicæ, vel Salicis æmulis, in centro, quandoque nigra aut plumbea macula obſignatis, quandoque ea deſtitutis. Flores vero ſpicei ex foliorum alis in vertice pediculis longis appenſi conſpiciuntur monopetali, quinquifidi, calyce orbati, quinis ſtaminibus, plerumque purpureo-lucentibus, quandoque etiam albidiuſculis, quibus præſto ſunt ſemina ovalia, plana, mucronata, lubrica, & ſub-nigra. In hac vero urens ſapor, ut in ſequenti neutiquam deprehenditur; nonnihil acidi tamen præſefert; loca aquatica, & paludoſa amat; foſſarum humidarum, lacuum, rivulorum, agrique Pariſienſis incola eſt; Julio & Auguſto præcipue floreſcit.

Perſicaria vulgaris plurimum phlegmatis, atque olei, parumque eſſentialis ſalis largitur, nonnihil præterea ſalis volatilis concreti. Jure D. Tournefortius adnotavit, plantam hanc manſam quopiam adſtringenti ſapore linguam afficere, chartamque cæruleam ſaturate-rubro colore imbuere, ex quo conjicere poſſumus, hujuſce ſal ejuſdem fere eſſe naturæ, ac ſal ammoniacum, magna terræ portione fœtum, exigui ſulphuris miſcella: Ideoque uti adſtrin-

Digitized by Google

ſtringens, detergens, & vulneraria commendatur. Ejus decoctio optima eſt adverſus ventris fluxus, & dyſenteriam, præſertim, ſi alicujus inteſtinalis ulceris ſuſpicio adſit, denique contra cutaneos morbos. Utiliter ergo ejus Ptiſana exhibetur ſcabie, aliiſque cutaneis eruptionibus affectis. *In actis Regiæ Scientiarum Academiæ anni 1703. pag. 304.* prædictus D. Tournefortius aſſerit, hance Perſicariæ ſpeciem, Vulnerarium eſſe, præ cæteris efficaciorem, ejuſque decoctionem ex Vino gangrænam mirabiliter ſiſtere, quod a Perſicaria urenti non præſtatur. Hujuſce ſapientiſſimi Viri ſincera fides nunquam in dubium revocata, nobis omnium remediorum tutiſſimum contra eoſdem morbos miniſtrat.

Perſicariæ folia uſurpantur in Unguento mundificativo de Apio dicto; Summitates vero floridæ in Balſamo tranquillo; Salque fixum in Petra medicamentoſa *Pharmacopææ Pariſienſis*.

℞. Rad. Lapathi ſylv. & Enulæ Campanæ, lotar. raſar. & taleolatim inciſar. ana. ℥ ß. Coque cum carnis vitullinæ ℔ ß. in ℔ iij. aquæ ad medias. Adde ultima ſemihora Man. j. Folior. Perſicar. vulgar. & Man. ß. Folior. Fumariæ; Levi expreſſione colentur per linteolum, dividaturque Colatura in duas partes, quarum una Mane jejuno ſtomacho, altera Veſperi propinabitur, repeteturque per dies ix. Pro unaquaque autem doſi ſolvetur ʒ j. Salis Glauberiani, curando ut venter initio, ac in fine ſolvatur, Juſculum hoc convenit in Scabie, Impetigine, Porrigine, & Prurigine, aliiſque omnibus cutaneis vitiis a Lymphæ acrimonia, & lentore oriundis.

Fomentum adverſus Gangrænam.

℞. Folior. Perſicar. mitis Man. ij. Leniter ebulliant in ℔ ij. Vini rubri ad medias. Forti expreſſione coletur, linteolaque hoc Vino calido madefacta applicentur partibus Gangræna affectis, aut Gangrænam minitantibus, tertia quaque hora, eam innovando, cureturque, ut quatuor de die vicibus ℥ iiij. ejuſdem decoctionis hac de cauſa paratæ propinentur.

Ptiſana adverſus Diarrhæam, & Dyſenteriam.

℞. Rad. Conſolidæ maj. lotar. ℥ j. Folior. Perſicariæ mitis Man. j. Superaffundantur ℔ ij. ferventis aquæ, & poſt ſemihoræ infuſionem colaturæ adde Syrupi Conſolidæ maj. & Cydonior. ℥ j. M. pro potu communi.

Perſicaria urens, *Offic.* Perſicaria urens, ſeu Hydropiper, C. B. P. 101. *Inſt.* R. H. 509. Perſicaria acris, ſive Hydropiper, *Jo.* B. 3. 780. *Rau Hiſt.* 182. Hydropipari, *Dod. Pempt.* 607. Hydropiper, *Matth. Ger.* Perſicaria vulgaris acris, ſive minor, *Park.* Perſicaria maſcula, *Brunf. Ruell.* Perſicaria florum ſtaminibus ſenis, ſtylo bifido, *Linn. Hort. Cliff.* 46. Mercurius terreſtris, *Parac.* Piper aquaticum ſive aquatile, Piperitis, Herba Pulicaris, ſive Pulicaria mas, Perſicaria mordax. Zinziber caninum, *Quorumd.* vulgo, *Curage*.

Huic radix eſt ſimplex, lignoſa, alba, fibroſa, plures caules emittens pedem, aut pedem cum dimidio altos, firmos, rotundos læves, nodoſos, aliquando ſubrubros, aliquando luteo virides, & ramoſos, foliis e caulis nodis erumpentibus, eumque amplectentibus, appendiculis membranaceis, brevibus appenſis pedunculis, dilute-viridibus, macula, & pilis deſtitutis, foliis Mali

G 4 Perſicæ

Perſicæ ſimilibus, a qua hoc plantæ genus nomen mutuatur. Flores vero in caulis, & ramulorum apicibus enaſcuntur in ſpicæ longæ, & gracilis formam diſpoſiti, monopetali, quinquifidi, calyce deſtituti, quinque conflati ſtaminibus, coloris plerumque purpurei, tandem in ſemina ſatis craſſa, veluti triangularia, lucentia, & ſub-nigra abeuntes. Guſtu Piperis, acri, & mordaci tota ſcatet planta; annua eſt, inque locis humidis, aquaticis, & paludoſis excreſcit, nonnunquam juxta rivulos, & foſſas, in quibus Hyeme aqua ſtagnat, & præcedentis in modum Julio, & Auguſto plerumque floret.

Analyſeos vero Chymicæ ope plurimum acidi, olei, & terræ, parumque ſalis volatilis concreti largitur. Sapor acerrimus eſt & urens, chartamque cæruleam ſaturate rubro colore imbuit. Ejus autem ſal plurimum accedit, ad ſal, ex mixtura ſalium Corallorum, & Ammoniaci acido ſaturatiſſimorum, elicitum. Uti maxime detergens, & vulneraria commendatur in clyſteribus adverſus Teneſmum, & Dyſenteriam; eodemque tempore bolus ejus pulvere, cum Vino in conſiſtentiam ſyrupi, ſaccharo decocto, permixtus exibendus eſt. Solvens præterea, & aperiens contra Hydropem, Icterum, viſcerumque obſtructiones præſcribitur. Quominus vero in crepidis, ut quibuſdam uſuvenit, Planta hæc deferatur, ejuſdem Man. j. in juſculo omni pinguedine deſtituto ebulliat, linteo poſtea coletur, addaturque Tartari martialis ſolubilis ℨ ß. Ejus aqua diſtillata ℥ ij. vel ℥ iij. ſpecificum eſt in calculo, & ſabuloſis veſicæ concretionibus. Plurimum quoque ab Etmullero commendatur eadem aqua ad vermes enecandos, additque a nonnullis in variolis, & elephantiaſi uſurpari. Hujuſce etiam foliis tuſis, membra arthriticis doloribus affecta mirabiliter ſolantur, quinimmo dolorem a carie dentis productum mitigat pilula ex ea efformata in dentis foramine introducenda.

Piper aquaticum frequentius a Chirurgis uſurpatur ad tumores œdematoſos crurum, coxendicum, aliarumque partium diſſipandos: Ejus ſtirpes ebullitæ, & calidiuſculæ applicantur, aut linteola ejus decoctione madida. Omnes Authores conſentiunt, Perſicariam urentem contuſam, & antiquis ulceribus applicatam, corruptam carnem exedere, pus detergere, & exſiccare. Hæc eadem Cataplaſmatis forma Equorum contuſiones reſolvit, eorumque vulneribus, & ulceribus hujuſce ſucco madefactis, nunquam muſcæ magni etiam æſtus tempore accedent.

De facultatibus vero pene miris, ac ſingularibus, quas nonnulli Alchymiſtæ huic plantæ pro ægritudinum transfuſione tribuerunt, longius hic verba facere ſupervacaneum erit. Crollius, Marcus Marci, Schmuck, aliiſque hujuſce ſcholæ ſapientes teſtantur, hujuſce plantæ folia aqua macerata genis adverſus dentium dolorem, & vulneribus, ulceribuſque appoſita, uſquedum calore partis calefiant, ac deinde hæc eadem folia in terram confoſſa, ut prompte putreſcant, dentium dolorem ceſſare eodem gradu, quo hæc ipſa ad putredinem magis accedunt; ulcera quoque ac vulnera eodem pacto exacte conſolidari. Riverius vero, ut citius curatio exitum habeat folia ex ægris partibus avulſa in flammas iniciebat. Credat quicumque vellit, nos autem, qui nullam aliam, præter auctoritatem experimentis comprobatam in arte Medica recipimus, libentiſſime confitemur, nullam modo allatis fidem præſtandam eſſe.

℞. Seri Lactis, aut aquæ Semin. Lini ℔ j. ß. Folior. Perſicar. urent. Man. j. Ebull. ad ℔ j. Coletur pro clyſtere in Teneſmo, & Dyſenteria uſurpando.

Digitized by Google

do. Bolus pulvere ejuſdem plantæ, & Vino cum Saccharo, aut Syrupo roſarum exſiccatar. decocto paratus Clyſteri prædicto ſociabitur.

℞. Pulli dimidium, & carnis Vitull. ℔ ß. Coque in ſ. q. aquæ, uſque dum Juſculum conficiatur, poſtrema ſemihora adde Folior. Perſicariæ urentis Man. j. & ſummitatum Marrubii albi Pug. ij. Coletur deinde per linteolum levi expreſſione, ſolvaturque ℥ ß. Tartari martialis ſolubilis pro Juſculo quindecim dierum ſpatio repetendo mane jejuno ſtomacho in Ictero, & Meſenterii obſtructionibus, curando ut alvus lubrica interim ſervetur.

Fomentum ad Tumores œdematoſos crurum, & coxendicum, aliarumque partium diſſipandos.

℞. Aquæ Calcis ℔ ij. & aquæ fontis ℔ j. Ebull. cum foliis Perſicariæ urentis Man. ij. & Baccar. Lauri tuſar. ℥ ij. ad ℔ ij.; colatura ſervetur pro fomento, ad partes œdematoſas madefaciendas repetitis de die vicibus.

PERVINCA.

DUæ tantum PERVINCÆ ſpecies nobis notæ ſunt a Medicis uſurpatæ, Anguſtifolia, & Latifolia.

Pervinca vulgaris, *Offic.* Clematitis Daphnoides, minor, flore cœruleo vel candido, C. B. P. 301. Clematitis, Daphnoides, minor, flore cœruleo, purpureo, violaceo, ut & albo, ſimplici ac pleno, J. B. 2. 130. *Raii Hiſt.* 1091. Clematis Daphnoides, *Dod. Pempt.* 405. Pervinca vulgaris, anguſtifolia, flore cœruleo vel albo, *Inſt.* R.H. 120. Vinca Pervinca minor, *Ger.* Vinca Pervinca vulgaris, *Park.* Pervinca quod ſemper vireat, *Trag.* Chamœdaphne altera Dioſcoridis, *Brunf.* Daphnitis, idæa Daphne, Laurago, Laureola, Danae Eupetalon, Nicophyllon, ſeu Victoriæ, folium, Muſtellago terreſtris, Hypetale, Mitrion, Polygonoides, Clematis Ægyptia, Stephane Alexandri, *Nonnull.* vulgo, *la petite Pervenche*.

Radice nititur fibroſa plurima ſarmenta efferente, aut minutos caules, longos, rotundos, virides, nodoſos, ſuper terram ſerpentes, quibuſcumque obviis adhæreſcentes, foliis oblongis, lævibus, ſuperne viride-lucentibus, inferne vero dilutioribus, firmis, colore, & conſiſtentia Hederæ, figura vero Lauro æmulis, & exilioribus, binis invicem oppoſitis, brevibus elatis pediculis, guſtus adſtringentis, & amariuſculi. Flos vero inodorus e caulis nodis erumpens ſatis longo pedunculo appenſus tubulo efformatur, in latum expanſo, & quinquifido, ut plurimum cæruleus eſt, nonnunquam albus raro ruber, quandoque ſimplex, quandoque vero duplex, ac raro admodum faceſſit in fructum duobus inſtructum ſiliquis, ſemina oblonga, fere cylindrica, latere ut plurimum ſulcato occludentem. Planta hæc vivax eſt, ſemperque viret, ſponte, ac facile multiplicetur, tum radicibus, cum ſarmentis, quæ huc, illuc pullulant; vix Vere ineunte Martio, & Aprili ut plurimum floret, & diutiſſime hoc in ſtatu perdurat; fructus vero vix unquam elargitur. D. Tournefortius, nec hiſce in regionibus, nec in Provincia, aut Occitania, in quibus vulgatiſſima eſt, ejus fructum, unquam conſpexiſſe aſſerit; additque, ſi forte eumdem examinandi cupiditate flagremus, in vaſe cum pauca terra ſerendam eſſe, tunc enim ſuccus in radicibus nequiquam diſpergetur, coge-

cogeturque in caules ſubire, piſtillumque in fructum faceſcens afflare; & hæc potiſſima ratio eſt fructus plurimos e Ficu, aliiſque plantis eliciendi, præſertim in frigidis regionibus, in quibus radices nimium expanduntur. Pervinca anguſtifolia præ altera Medico uſui inſervit, & in *Faltran* aut vulnerariis Helvetiæ uſurpatur, in quibus facile diſcernitur; quamvis autem hac vulgatius præ latifolia utamur, æquali tamen adſtringenti, & vulneraria virtute ambæ donantur. Ubique fere obviæ ſunt in ſepibus, dumetis, ſaltubus, foſſis, aliiſque conteĉtis, humidis, umbroſiſque locis. Juxta D. Tournefortium inter veteres Botanicos ſolus Cæſalpinus Pervincæ fructum obſervavit.

Pervinca latifolia, *Offic.* Clematis Daphnoides major, C. B. P. 302. *Dod. Pempt.* 406. *Rai Hiſt.* 1091. Clematis Daphnoides major flore cæruleo & albo, J. B. 2. 132. Pervinca vulgaris, latifolia, flore cæruleo vel albo, *Inſt.* R. H. 119. Pervinca major, *Lob. Eyſt.* Pervinca altera major, *Cæſalp.* Clematis Daphnoides latifolia, *Clus.* Clematis Daphnoides major cæruleo flore, *Matth. Camer. Hort.* Clematis Daphnoides, ſive Pervinca major, *Ger.* Clematis Diaphnoides latifolia, ſive vinca Pervinca major, *Park.* Vinca Pervinca folio latiore, Clematis Daphnoides grandioribus floribus cæruleis vel albis, *Quorumd.* vulgo, *le grand Pucelage*.

Radice eſt fibroſa, & repente, quæ plurimos emittit caules craſſiuſculos, longos, rotundos, nodoſos, virides, repentes, foliis binis juxta caulem invicem oppoſitis, caudis longis elatis, expanſis, expolitis, colore viridi lucenti, guſtu amaro, ingrata acredine permixto. E foliorum alis progeniti flores monopetali, magni, ut plurimum cærulei, quandoque albi, ac inodori late expanduntur, brevibuſque pedunculis ſuſtinentur, quibus præſto ſunt oblongi fructus duobus conſtantes ſiliquis, plurima ſemina oblonga, fere cylindracea, ac ſulcata occludentibus. A præcedenti differt omnibus ſui partibus longe majoribus; in hortis ſeritur, in quibus læte vireſcit arbuſtatarum arborum ordine compoſita; Hyeme vero nimium algente perit præcendenti delicatior, & tenerior; in locis incultis & nonnihil pinguibus, in ſepibus, prope vias, agri Pariſienſis incola ſponte creſcit. Hæc quoque Pervincæ ſpecies, uti præcedens raro fructus edit, niſi ſarmenta ſæpe ſæpius cultro ſcindantur.

Amara eſt, ſatiſque chartam cæruleam rubro inficit colore; jure igitur conjicere poſſumus, oleum, ac terram in Pervinca prædominari, ejus autem ſal ad Aluminis naturam accedit, quidpiam tamen urinoſi ſalis præſefert, alumenque prorſus æmulatur, in quo urina fuerit permixta, ut melius in cryſtallos faceſceret; Chymicæ enim Analyſeos adjumento præter plures acidos liquores, plurimum terræ, atque olei, parumque volatilis ſalis ex ea recipitur. Vulneraria, adſtringens, & febrifuga eſt; vulgatiorque ejuſdem uſus eſſe ſolet, ut immoderatus menſium, & hæmorrhoidalium vaſorum fluxus, fluoreſque albi cohibeatur. Ad hunc vero finem obtinendum ℔ jv. ferventis aquæ Man. iij. foliorum Pervincæ ſuperaffunduntur, vas cooperiendo; ab igne retrahitur, & infuſio repetitis cyathis, diverſis horis exhibetur; eadem vi pollet ejuſdem Conſerva, & Extractum. Cum Cancris fluviatilibus eadem planta decocta, & juſculi forma, convenienti temporis ſpatio felici cum ſucceſſu propinata fuit in ſanguinis ſputo a D. Garidelio, uti ab eodem aſſeritur *in Hiſtoria Plantarum agri Aquiſextienſis*. Lac vero cum Pervincæ decoctione mixtum Phthiſi, & Dyſenteria affectis utiliſſimum eſt. In Hydrope

drope vero Lac diſtillatum optimum eſt; in quo xxiv. horarum ſpatio maceratæ fuerint Pervinca, Tanacetum, ac Eupatoria Avicennæ, quod facilius, quam prædictum decoctione permixtum hypocondria pertranſit.

Quod vero ad ejuſdem externum pertinet uſum, in narium hæmorrhagia uſurpatur, ejus foliorum tuſorum fruſtulis nares obturando. Agricola vero merito præſcribit Gargariſma cum decoctione ejuſdem paratum, uti validiſſimum remedium adverſus Anginam ſuffocativam. Optimum pariter cenſendum eſt adverſus Amygdalarum, & Uvulæ inflammationes, utque magis temperans ſit cum Lacte miſceri poteſt. Pervinca quoque contuſa, mammiſque applicata, lac nutricibus reddit, juxta Authorum relationes; Rajuſque *in Hiſtoria Plantarum* una cum D. Hulſe teſtatur, folia eadem recentia ſuper bibulam chartam extenſa, & ſcrophulis Cataplaſmatis, forma applicata, ad eas diſcutiendas, & exſolvendas mirum in modum valere; J. Bauhinus autem poſt Tragum aſſerit, ſufficienti Pervincæ quantitate in dolio Vini turbidi immiſſa, brevi optimum reddi, præſertim recipiente antea immutato.

Uſurpantur Pervincæ folia in Aqua Vulneraria, in Unguento mundificativo de Apio dicto, & in Balſamo Oppodeltoch *Pharmacopææ Pariſienſis*.

℞. Aquæ ferventis ℔ j. ß. Infundatur per ſemihoram Pug. j. Fol. Pervincæ, coletur liquor inclinatione, addatur Sacchari parum.

Hæc infuſio contra albos fluores, menſeſque immodicos convenit, apto temporis ſpatio repetita.

℞. Pulli mediam partem, Oryzæ lotæ cochlearia ij. Coque in ℔ iij. aquæ ad binas doſes. Poſtrema ſemihora adde Fol. Pervincæ, & Plantaginis ana. Man. j. Cancror. fluv. mund. & tuſ. N. vj. Fiat colatura linteolo forti expreſſione, dividaturque in partes duas, quarum una Mane jejuno ſtomacho altera vero Veſperi, in ſanguinis ſputo, & Phthiſi ſumetur per menſis ſpatium.

℞. Fol. Pervincæ, Tanaceti, & Eupatorii Avicennæ ana Man. ij. Paululum tuſa macerentur per hor. xxiv. in ℔ vj. Lactis Vacc. recent. Diſtillationi dein omnia committantur S. A. ad ℔ jv. in cucurbita reſiduum relinquendo, ſerveturque liquor in vaſis probe obturatis.

In Hydrope Aſcite quatuor per diem cyathi ægris erunt propinandi.

P E T A S I T E S.

PETASITES vulgaris, *Offic.* Petaſites major, & vulgaris, C. B. P. 197. *Inſt.* R. H. 451. Petaſites vulgaris, rubens, rotundiori folio, J. B. 3. 566. Petaſites, *Dod. Pempt.* 597. *Trag. Fuchs. Tabern. Ger. Raii Hiſt.* 260. Petaſites vulgaris, *Park.* Petaſites magnus perperam Tuſſilago major, *Matthioli Lugd. Hiſt.* 1053. Tuſſilago ſcapo imbricato Thyrſifero, floſculis omnibus Hermaphroditis, *Linn. Hort. Cliff.* 411. Tuſſilago magna, major, & maxima; Perſonata, ſeu Perſolata, Galerita, Petaſites flore purpureo vel punicante odorato, ſive mas, *Nomull.* vulgo, *Petaſite, herbe aux Teigneux, grand Pas-d'Aſne.*

Radice eſt craſſa, longa, foris nigricante, intus alba, guſtus acris-aromatici, & amariuſculi, odoris ſuavis. Caules vero emittit ſemipedales, & ultra, digito craſſiores, cavos, lanuginoſos, nonnullis indutos foliolis anguſtioribus, & acuminatis, in floſculorum purpureorum parvum poculum æmulan-

Digitized by Google

lantium, & in quatuor vel quinque partes diviſorum faſciculos terminantes, qui calyce pene cylindraceo ad baſim uſque in plures partes diviſo fulciuntur. Hi autem flores brevi flaceſcunt, & una cum caule cadunt, criſtatis ſeminibus ſubſequentibus. Folia autem magna, ampla, ferme rotunda, extremis nonnihil denticulatis, ſuperne atro-viridia deciduo caule evehuntur, centro caudæ pedem cum dimidio longæ, craſſæ, rotundæ & carnoſæ appenſa; folia vero hæc pilei inverſi, aut fungi pediculo elati figuram habent. Libentius, frequentiuſque in locis humidis, ſecus fluvios, rivulos, lacus, ac ſtagna luxuriat; ineunte Vere floreſcit, nonnunquam etiam Februario, & Martio in calidis, nec non in frigidis regionibus, dummodo Ver dulcis ſit, ac temperatus. Flos autem immediate a radice progignitur, foliaque antecedit ad modum floris Tuſſilaginis. Nonnullis in regionibus folia ad humanam uſque ſtaturam excreſcunt, ut inter eas ſorte tranſeundo inter arbores incedere videatur, ad Hyemem uſque perdurant, quibus noviſſima ſubſequuntur: radix enim vivaciſſima eſt, atque longe, lateque rependo in ſolo expanditur.

Alia quoque Petaſitis ſpecies flore albo, præcedenti exilior reperitur, quæ eodem quoque tempore florem edit, & in montibus humidis, ac umbroſis excreſcit; rarius præcedenti ſpecie occurrere ſolet, eaſdem tamen habet facultates. Ejus radices tantum, raro autem folia in uſum Medicum veniunt, ut plurimum autem radicibus Lappæ majoris ſociantur, a nonnullis etiam Authoribus hæ duæ plantæ ſimul confunduntur, vel ob earumdem foliorum ſimilitudinem, vel ob analogam facultatem, flores vero, & ſemina plurimum diſtant, uti & radices. Petaſites major quamvis & rarior ſit hac in regione, vulgatior tamen eſt, quandoque etiam Pariſienſis agri incola, ejuſque radix, Minoris radice uſitatior eſſe ſolet.

Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis in hac planta continetur; radix vero, qua communiter utimur, aperiens, hyſterica, reſolvens, & vulneraria recenſetur; expuitionem in Aſthmate, Tuſſique pertinaci promovet, & feliciter in malignis febribus, & variolis propinatur, nec non ad urinas, menſeſque ciendos potiſſimum commendatur ℥ j. in ℔ ij. aquæ ad medias decocta, aut infuſa in Vini albi ℔ j. doſi ℥ j. Cyathus autem ejuſdem parvus mane jejuno ſtomacho per aliquod temporis ſpatium exhibetur. Prædicta quoque Acetum infuſione paratur, quod Rutæ ſucco, & Theriaca mixtum, valentiſſimum eſt diaphoreticum in febribus malignis & peſtilentialibus, quo præſertim Germani maxime utuntur, a quibus radix hæc *Anthi-peſtilentialis* nuncupatur, propter ejus, erga venenum morbificum, ab ea per cutis meatus, & ſudores mirabiliter eliminandum, efficaciam; quin etiam iiſdem ac Coſtus Officinalis viribus, pollere creditum fuit, eique commode ſubſtitui poteſt. A nonnullis, ejus pulvis uſurpatur ad vermes enecandos, nec non externe ad bubones reſolvendos, & ulcera mundificanda.

Eadem radix adhibetur in Aquis, Generali, & Prophylactica, & Orvietano, radix vero, & folia in Emplaſtro *Diabotano Pharmacopææ Pariſienſis*.

℞. Rad. Petaſitis p. ʒ j. Diluatur exiguo Vini cyatho, exhibeaturque ſero hora ſomni. Remedium hoc valet adverſus porriginem, vermes, ulcera maligna, mejendique difficultatem a glareis in veſica ſtabulantibus ortam.

℞. Rad. Petaſitis exſicc. & p. ʒ ß. Florum ſulphur. ℈ j. & Spermat. Ceti gr. xij.

Digitized by Google

gr. xij. M. cum Melle albo. F. B. mane jejuno ſtomacho in Aſthmate, Tuſſique pertinaci propinandi.

℞. Rad. Pataſitis, Bardanæ, & Scorſoneræ lotar. & in taleolas inciſar. ana. ℥ ß. Ebulliant in ℔ iij. aquæ ad tertiæ partis conſumptionem. Adde in fine fruſtulos Glycyrrhizæ, coletur linteolo pro Ptiſana in Febribus malignis, & Variolis propinanda.

P E T R O S E L I N U M.

INter diverſas Petroselini ſpecies, uſitatiores ſunt Petroſelinum vulgare, & Macedonicum.

Petroſelinum vulgare, *Offic.* Apium hortenſe, ſeu Petroſelinum vulgo, C. B. P. 153. *Inſt.* R. H. 305. Apium hortenſe multis, quod vulgo Petroſelinum, palato gratum, planum, & criſpum, J. B. 3. 97. Apium hortenſe, *Dod. Pempt.* 694. *Ger. Raii Hiſt.* 448. Petroſelinum *Brunſ. Trag. Cord. in Dioſcor.* Petroſelinum vulgare, *Park.* Selinon ſeu Apium, *Theophr. & Dioſcor.* Apium verum, Apium vulgare, Apium domeſticum ſeu ſativum, Apium mas, Petroſelinum vulgi, Petroſelinum cultum, Selinum commune, Apium Hortulanum ſeu legitimum, *Quorumd.* vulgo, *Perſil domeſtique*.

Radice eſt ſimplici, digitum, & quandoque pollicem craſſa, incana, longa, profunde in terram deſcendente, eſu optima; ab ea vero caules ad trium, vel quatuor pedum altitudinem, pollicem craſſi, rotundi, ſtriati, nodoſi, cavi, & ramoſi propelluntur, foliis, aliis inciſis foliolis, conſtantibus, viridibus, longis caudis ſtipatis. Flores vero ſummis caulibus, ramuliſque umbellati, quinque-petali, palleſcentes, & roſacei inſident, quibus ſemina bina ſimul juncta, minuta, ſtriata, cinerea, gibba, ſapore acriuſculo ſuccedunt. In hortis olitoriis planta hæc colitur, in quibus facile frigorem, ac calorem ſuſtinet, dummodo in terra humida, aut frequenter humectata feratur; aqua enim potiſſimum delectatur: & hæc potior eſt ratio, cur abunde in ſolo pingui, præſertim prope fontes excreſcat. Altero anno caulem profert, floret autem Junio, & Julio, ſemina vero Auguſto matureſcunt. Antiquiſſimus eſt hujuſce plantæ uſus, omnibuſque ætatibus, ut inter legumina excellentior, commendata fuit.

Duæ aliæ præterea Petroſelini ſpecies in hortis ſatæ reperiuntur, quarum una aſpectus jucundiſſima, foliis criſpatis diſtinguitur, vocaturque *Petroſelinum criſpatum*: nihil aliud eſt quam præcedentis varietas, quod tamen a Nonnullis in dubium revocatur, Fabiuſque Columna aſſerit, Petroſelinum criſpatum ſponte in regno Sardiniæ excreſcere, e quo ſemen aliis in regiobus allatum fuit; altera vero ſpecies altius evehitur, ejus folia majora ſunt, radices vivaces, ac eſu optimæ, ut Apii vulgaris radices, nuncupaturque *Petroſelinum craſſum*, ſeu *Anglicum*.

In Petroſelino magna ſalis acris, & mediocris olei exaltati protio reperitur: ſal hoc acre adeo, & corrodens eſt, ut ſi vitreus poculus in aqua mundetur, in qua Petroſelinum prius ablutum ſit, ac foliolum quodpiam remanſum fuerit, ſi parum ad poculum appellat, ſtatim in fruſtula abeat minutiſſima. Salis hujuſce ope omnes ejuſdem partes vim habent aperiendi, obſtructiones reſerandi, menſes ciendi, plurimoſque alios ſimiles effectus progignendi. Familiariſſime tam in Culina, quam in Pharmacia uſurpatur.

patur. Radix intinctubus admiſcetur, ac folia ſapore gratiſſimo, & aromatico quamplurimis alimentis condimentum miniſtrant. Prædicta etiam radix in Ptiſanis, Apozematibus, Juſculiſque aperientibus uſurpatur. Folia reſolventia ſunt, & vulneraria, ac cum ſucceſſu vulneribus, & contuſionibus tuſa, & ſpiritu Vini commixta applicantur: lac etiam e mammis divertunt tuſa, ac thoraci impoſita; Decoctio autem radicum, aqua, aut lacte parata utiliſſima eſt ad Morbillorum & Variolarum eruptionem juvandam; mitiſſima quoque vi pollent ſudorifica, qua in hiſce caſibus miros effectus edunt.

Petroſelini ſemen inter quatuor ſemina calida minora locum habet, quæ ſunt ſemen Apii, Petroſelini, Ammeos, & Dauci. Semen hoc attenuans eſt, & diureticum, Nephriticis, Hydropiciſque conveniens. Aqua diſtillata ex eo elicitur, quæ aut ſola, aut potionibus aperientibus ab ℥ ij. ad ℥ jv. uſurpatur. Dodonæus vero hanc potiſſimum commendat in Aſthmate humido, Tuſſique inveterata. Petroſelinum viſui noxium eſſe, ejuſque aciem debilitare Nonnulli autumant, quibus vero ſententia hæc ſtipetur rationibus, prorſus ignoramus. Ab aliis Medicis aſſeritur, ejuſdem uſum Epilepticis non convenire, eorumque paroxiſmos violentiores reddere. Qua de re *in Ephemeridibus Germanicis Decuria 3. Anno III.* extat. Obſervatio D. Hannemanni, quæ tam cum Veterum, quam cum Neotericorum opinionibus conſentit, quamvis a Nonnullis cum Sebizio contrarium aſſeratur. Qua de cauſa hujuſmodi ægrotantes non ſolum, quin etiam Nutrices, Infantibus huic morbo, & convulſionibus obnoxiis, lac præbentes, ab eo ſeſe abſtinere, tutius eſſe exiſtimamus; Quibuſcumque temperamentis præterea indiſcriminatim aptari non poteſt; ſuo enim aromatico, & exaltato oleo ad ſanguinem inflammandum, capitiſque ægritudines ſuſcitandas valet: bilioſi ergo calidiſque temperamentis prædìti eodem ſobrie utantur. Extat præterea *in Ephemeridibus Germanicis anni 1727. pag.* 285. obſervatio D. Michaelis Valentini, qui teſtatur, ſemen Petroſelini p., & in capite Infantum inſperſum, tutius eſſe remedium ad pediculos enecandos, Staphiſagria, & Mercurio, eodemque tempore humidam porriginem ſanare, ab aliis vero facultas hæc pediculos enecandi ſeminibus Apii tribuitur; Idem laudatus Valentini addit, Petroſelini nomen derivare ab urbe *Petronella* Hungariæ, inter Viennam, ac Poſonium, ob magnam ejuſdem plantæ copiam, qua ejus ager ſponte fœcundatur; quæcumque ſit hæc etymologia, quove plauſu excipienda, neſcimus, præſertim quia, conſonantia quadam ſolummodo, cum *Petronella*, & *Petroſelino* intercedente, fulcitatur. Cęterum Petroſelinum noſtras ſativum nequaquam eſt verum Gręcorum Petroſelinum, & conceſſo etiam quod unum, idemque eſſet, cur etymologia adeo incongrua, diſtanſque a ſemita a veteribus nobis relicta perquirenda?

Petroſelini radices uſurpantur in aqua Generali, Syrupis Althęę, Quinque Radicum aperientium, & Artemiſię *Pharmacopææ Pariſienſis*; pręterea in *Philonio Romano*, Benedicta laxativa, & *Hiera Diacolocynthidos ejuſdem Pharmacopææ*.

℞. Rad. Petroſel. Eringij, & Aſparagi ana. ℥ ß. Raſæ taleolatim incidantur, ebulliantque in ℔. iij. aquæ ad tertiæ partis conſumptionem. Ultimo ſemihorio adde Folior. Agrimoniæ, Cicorij ſylveſtris, & Cheræpholij ana Man. j. Leviter exprimatur liquor per linteolum, ſolvanturque Arcani duplicati ʒ ij. Syrupi quinque radicum ℥ j ß. M. pro Apozemate

Digitized by Google

zemate aperienti in Hydrope, cujus doſis, cyathus tepidus quarta quaque hora iterum ſumendus.

℞. Rad. Graminis raſar. & contuſar. Man. ß. Petroſelini, & Anonidis ſpinoſæ ana ℥ ß. Ebulliant in ℔. iij. aquæ ad tertiæ partis conſumptionem. Adde in fine Rad. Glycyrrhizæ in fila evulſæ ʒ ij. Colaturæ infunde Cryſtali montanæ, aut Nitri depurat. ʒ j. Pro ptiſana aperienti pro potu communi in Hepatis, & Meſenterij infarctibus, & adverſus glareas in Renibus, & Veſica ſtabulantes, & Hydropem.

℞. Rad. Petroſel. Aſparagi, Bruſci, & Polypodii Quercini mundatar. & contuſar. ana. ℥ ß. Ebull. cum ℔. ß. colli vervecini in ℔ iij. aquæ pro binis doſibus. Adde extrema ſemihora Fol. Agrimoniæ, & Cicorii ſylveſtris ana. Man. j. Coletur, dividaturque in partes duas, mane, & veſperi exhibendas, poſtquam ſoluta fuerit pro unaquaque doſi ʒ j. Arcani duplicati.

℞. Sem. Petroſel. ʒ ij. Tere & M. cum q. ſ. Mellis albi pro quatuor doſibus, binis diebus exhibendis, una ſcilicet mane jejuno ſtomacho, altera hora ſomni in Aſthmate humido, Tuſſique inveterata.

℞. Aquar. diſtill. Petroſel; & Parietar. ana. ℥ ij. Syrupi Althææ Fernel. ℥ j. Spiritus ſalis dulcif. gut. X. M. pro potu diuretico.

℞. Rad. Petroſelini lotarum ℥ j ß. Ebulliant in ℔. ij. Lactis ad medias. Coletur, dividaturque in doſes duas calide ſumendas trium horam intervallo ad morbillorum, & variolarum eruptionem promovendam.

℞. Fol. Petroſel. Man. j. Micæ Panis albi ℥ ii. Tere in mortario marmoreo, aut ligneo, & Cataplaſmatis forma mammis applicetur, ut lac evaneſcat.

Apium ſeu Petroſelinum Macedonicum, *Offic.* Apium Macedonicum, C.B.P. 154. *Inſt.* R.H. 305. *Raii Hiſt.* 463. Apium ſive Petroſelinum Macedonicum multis, J.B. 3. 102. Petroſelinum Macedonicum ex Lobelio, *Dod. Pempt.* 697. Daucus ſecundus Dioſcoridis, *Col.* 107. Petroſelinum Macedonicum, *Matth.* Petroſelinum Macedonicum verum, *Ger.* Petroſelinum Macedonicum quibuſdam, *Park.* Apium petræum, Petrapium, ſeu Apium ſaxatile, Petroſelinum verum ſeu legitimum Antiquorum, *Nonnull.* vulgo, *le Perſil de Macedoine*.

Radice eſt longa, craſſa, alba, rugoſa, lignoſa, ſaporis acris. Caulem vero extollit ad pedis cum dimidio altitudinem, ſatis craſſum, hirſutum, ramoſum, foliis, Petroſelini ſativi æmulis, amplioribus, magis diſſectis, ac denticulatis, lucentibus, ad Coriandri, & Babæ Hirci ſive Tragopogoni folia accedentibus, dilute viridibus, ac ſapore Petroſelini vulgaris minus penetranti. Flores vero ſummis ramis umbellati, rotundi, ſubalbidi, quinquepetali, & roſacei enaſcuntur, tandem in ſemina minuta, villoſa, & oblonga abeuntes, quæ etiam, odore aromatico, & ſapore acri, & calido ad Cuminum accedente, donantur. Abunde in Macedonia creſcit inter petras, montiumque ſaxa; hinc diverſis nominibus inſignitur. Hoc præterea verum eſt *Petroſelinum* Veterum, neque putandum cum nonnullis, a Petroſelino noſtro ſativo ſola cultura differre, noſtra ætate nominibus ſpecioſis Mundus neutiquam decipi poteſt. Ab omnibus (inquit Galenus) Petroſelinum Macedonicum avide exquiritur, tamen regio, in qua ſponte creſcit prærupta admodum eſt, & anguſta nimis, nec adeo magnam pro univerſis nationibus copiam largiri poteſt, hinc Petroſelino Macedonico idem accidit, quod

& de

Google

& de Melle Attico, & Vino Falerno notum eſt, vafri enim, lucrique avidi mercatores per urbes fere omnes Mel Atticum, Vinumque Falernum venditant ſpurium, aut artefactum, idemque, de Petroſelino Macedonico numcupato, eſt aſſerendnm. Cæterum nihil refert utrum ſemina Petroſelini aliis ſpeciei in Therica uſurpentur.

In hortis colitur Petroſelinum Macedonicum; ſolumque ſaxoſum, ac ſabuloſum amat. Semen tantum, in uſum revocatur; recens ſit, probe enutritum, mundatum, coloris atri, odoris, ſoporiſque grati, & admodum aromatici. Petroſelinum vulgare pro culinario uſu, aliiſque, huic anteponitur, tamen virtute alexipharmaca, a Petroſelino Macedonico ſupeperari creditur.

Quamvis origine ſua planta hæc exotica ſit, ob facilitatem, qua noſtris in hortis excreſcit, veluti indigena reputatur, ac excedenti tantummodo frigore lædi poteſt. Semen vero à Medicis uſurpatum plurimum in ſe habet olei exaltati, ſaliſque volatilis; nec adeo acre eſt, uti Petroſelini vulgaris ſemen, Thericæ, ut innuimus, admiſcetur, valetque ad menſes ciendos, humores craſſos obſtructiones progignentes, attenuandos, atque incidendos, flatuſque diſcutiendos.

PEUCEDANUM.

PEUCEDANUM. *Offic.* Peucedanum Germanicum, C. B. P. 149. *Inſt. R. H.* 318. Peucedanum minus, Germanicum, I. B. 3. 36 Peucedanum, *Dod. Pempt.* 317. *Trag. Ger. Raii Hſt.* 416. Peucedanum, fœniculum Porcinum, *Lob. icon.* 471. Peucedanum vulgare, *Park.* Pinaſtellum, ſive ſataria herba, Maratrophyllon, Marathrum, ſeu fœniculum ſylveſtre, Cauda Porcina, fœniculum agreſte vel ſuavium, Peucedanon foliis anguſtioribus, *Quorumd.* vulgo, *Queve de Porceau.*

Radice nitirur craſſa, fibroſa externe nigra, interne alba, ſucculenta, diſſecta liquorem luteum odoris picei effundente, virulenta, aut fœtenti Caulem vero emittit bipedalem, cavum, ſtriatum, ramoſum denticulatis foliis, Fœniculi foliis majoribus, quorum ſubdiviſiones ſingulis ternis apparentes, longæ ſunt, anguſtæ, planæ, Graminis foliis æmulæ. In ſummis autem caulibus, & ramis ſitæ ſunt umbellæ amplæ, floſculis refertæ luteis, quinque petalis, roſaceis, in ſemina abeuntibus bina ſimul juncta, fere ovalia, longiora, quam lata, ſulcata, membranaceo foliolo ſtipata, guſtus acris, & amariuſculi. In paludoſis, umbroſis, maritimiſque locis creſcit, in montibus, pratiſque humidis, & ſiccis, Julio, & Auguſto floret; ſemen vero Autumno matureſcit, quo potiſſimum tempore mos invaluit pro Medico uſu radicem colligendi; aptior autem eſſet Ver ad eam e ſolo educendam, tunc enim ſucco magis turget: Radix hæc vivaciſſima eſt. Juxta Tragum difficile evellitur, odoremque fortem, ac ſulphureum foſſoris caput tentantem exhalat, quapropter conſultiſſimi Veteres, ante radicis hujus extractionem, aromatico aliquo caput, & nares illiniebant, ne dolore capitis, aut vertigine, eam effodiendo, corriperentur: ſcio tamen (inquit Tragus) me aliquando hanc ipſam e ſolo extraxiſſe abſque ullo incommodo.

Si Botanicis fides præſtanda eſt, Peucedanum majus Italicum a præcedenti, niſi omnium ſui partium magnitudine differt. Nonnulli etiam putant, Peuce-

Digitized by Google

Peucedanum Gallicum foliis anguſtioribus, & brevioribus, nihil aliud eſſe, quam Peucedani Germanici, aut vulgaris varietas. Certiſſimum tamen eſt, & ab omnibus comprobatum, deffectu præcedentis, noſtrum Peucedanum ſubſtitui poſſe, quod vulgatiſſime occurrit, præſertim in agro Pariſienſi.

Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis planta hæc largitur, vimque habet aperientem, bechicam, & hyſtericam. Radix tantum ut plurimum uſurpatur: igne, aut calore Solis inſpiſſatur ſuccus ope inciſionum ex hac elicitus, qui reſinoſus, gummoſuſque eſt, & juxta Tragum utiliſſimus in Tuſſi pertinaci, & mejendi difficultate. Hac de cauſa exſiccatus, & in pulverem redactus cum Melle miſcetur, ʒ j. & ℥ j. Mellis albi. Gelatina quoque, aut Conſerva ex hac radice conficiuntur, menſes, & lochia promoventes, & Hypocondriacis utiliſſimæ.

Quod vero ad ejus externum ſpectat uſum, ulcera detergit tuſa, ipſiſque ſuperimpoſita. Schorderus autem in Micrania plurimum hanc commendat, omneſque Veteres ſingulis nervorum ægritudinibus dicatam exiſtimant, Lethargo ſcilicet, Phrenitidi, Epilepſiæ, & Paralyſi: noſtris vero diebus ob ingratum odorem parum uſurpatur.

Hæc radix in pulvere *Diapraſſi Nicolai*, Electuario Lithontriptico, & *Triphera Magna* ejuſdem Authoris ingreditur.

℞. Succi inſpiſſat; & exſiccati radicis Peucedani ʒ ij. Mellis albi ℥ j. ß. Adde ſyrupi Tuſſilaginis parum, ut Opiata conficiatur ʒ j. ß. mane, & ſero propinanda in Aſthmate humido, Tuſſique inveterata.

℞. Conſervæ Peucedani, & Extracti Gentianæ ana ℥ ß. Croci martis aperit. ʒ ij. Myrrhæ, & Gummi Ammoniaci ana ʒ ij. Salis Tamariſci ℈ ß. Cinnamomi ʒ j. M. ut Opiata conficiatur cum Syrupo de quinque radicibus aperientibus, ʒ ij. ſingulis diebus mane exhibenda in Ictero, Menſium ſuppreſſione, Cakexia, morbiſque Hypocondriacis.

PHASEOLUS.

PHASEOLUS vulgaris *Offic.* Smilax hortenſis ſive Phaſeolus major, C. B, P. 339. Smilax hortenſis, I. B 2. 255. *Rai Hiſt.* 884. Phaſeolus vulgaris, *Lob. icon.* 59. *Inſt.* R. H. 412. *Park.* Dolichos Theophraſti, *Anguill.* Phaſeolus, Phaſiolus, Smilax domeſtica ſeu ſativa Phaſiolifera, Dolichus communis, Lobus ſeu ſiliquula, Phaſeolus Turcicus, Faba Turcica multicolor, Piſum Turcicum, *Quorund.* vulgo, *Haricot*, *Faverol*, *Fave peinte ou à viſage*.

Radice eſt gracili, & fibroſa, caulemque emittit longum, rotundum, ramoſum, qui ſtipitibus, uti Hedera adrepit, ac quibuſcumque obviis ita adnectitur, ut compluvia, arcuſque in hortis efformet. Folia vero exeunt per intervalla tria ſimul juncta ad modum Trifolij, latiſſima, apice mucronato, carnoſa Hederæ fere æmula, caudis longis, viridibuſque fulcita. Ex eorum alis flores leguminoſi, aut papilionacei, albi, aut purpurei ortum habent, qui tandem in ſiliquas ſaltem ſemipedales & mucronatas abeunt, hæ quoque ſunt admodum planæ, duobus inſtructæ involucris, initio carnoſæ, virides, phaſelum referentes, hinc nomen planta mutuatur, quum vero exſiccantur luteſcentes, & membranaceæ remanent: Semina autem in ipſis concluſa, ſunt ſatis craſſa, reniformia, expolitiſſima, quandoque alba, quando-

que e luteo pallida, ruſeſcentia, cinerea, violacea, aut nigricantia, quandoque etiam venulis, diverſiſque lineis, aut maculis multiformibus varijſque venuſtis coloribus conſperſa. Siliquæ hæ recentes adhuc & virides comeduntur, vel ſemina ad maturitatem perducta, tegumentiſque nudata. Vere in arvis, hortiſque ſeritur, Æſtate floret, Autumnoque matureſcit, ac annua eſt. Phaſeoli una cum ſiliquis per annum commode poſſint conſervari, ſi aceto condiantur; pinguedinem autem ſolo conciliant fœcundiſſimi ſunt, diutiſſime ſervantur, ac bulliendo inflantur: Saporem habent gratiſſimum, nec a nobilioribus menſis exploduntur.

Plurimum olei, ſalis eſſentialis, ac phlegmatis Phaſeoli largiuntur. A nemine autem ignoratur hujuſce leguminis culinarius uſus, ejuſque ſeminis utilitas pro re alimentaria; omnibus anni tempeſtatibus; ſano ſtomacho, junioribus, robuſtis, plurimumque exercitatis convenit: delicatulis vero, ſtudiis deditis, ac ſedentariam vitam agentibus inhibetur, flatus enim concitat, ſtomachum onerat, ac difficile concoquitur.

Phaſeoli aperiendi, emolliendi, ac reſolvendi vim habent, urinas menſes, ac lochia promovent, eorumque farina Cataplaſmate emollienti, tumoreſque reſolvente uſupatur, quamvis ut plurimum farina Fabæ anteponatur, hæc tamen minus efficax, neutiquam eſt recenſenda. In ventris fluxibus, ſi indicatio adſit, eos cohibendi, juſculum cum Late, & Phaſeolorum farinâ paratum optimum eſt remedium. Cinis vero ex ejus caulibus, tegumentiſque elicita aperiens eſt ſi, ℥ j. hujuſce pulveris in ℔. ij. aquæ ebulliat, ac poſtea filtretur, Hydropiciſque ingurgitanda exhibeatur. Phaſeolorum juſculum ſale, ac butyro conditum utiliſſimum eſt convaleſcentibus diuturno morbo conflictatis, ſalus priſtina, vigorque in promptu eſt, dummodo leve ſit, ne nimium ſtomachus oneretur.

Decotio adverſus doleres Partum ſubſequentes, & Lochiorum imminutionem.

℞. Fol. Artemiſiæ, & Camomill. Rom. ana Man. j. Phaſeolorum ℥ j. Ebulliant in ℔. ij. aquæ ad tertiæ partis diminutionem; coletur, exhibeaturque per cyathos horæ intervallo, addendo guttas aliquot aquæ Cinnamomi, ſi adſit laſſitudo.

℞. Rad. Conſolid. maj. mund. ac tuſar; & Farinæ Phaſeolorum ana. p. æ. Cum Vino, aut aqua Fabror. ferrariorum conficiatur Cataplaſma ano applicandum in Inteſtini recti procidentia.

℞. Far. Phaſeolor. & Lentis ana ℥ ij. Ebuliant in Oxycrato ad pultis conſiſtentiam. Adde verſus finem Butyri recentis ℥ j. ß. Olei roſat. ℥ j. M. pro Cataplaſmate, initio inflammationum, ad fluxionem imminuendam, leniterque reſolvendam, miniſtrando.

P H I L L Y R E A.

PHILLYREA vulgaris, *Offic.* Phillyrea folio Liguſtri, C. B. P. 476. *Inſt.* R. H. 509. Phillyrea latiuſculo folio, I. B I. 539. *Raii Hiſt.* 1585. Phillyrea latiore folio, *Ger.* Phillyrea latifolia, foliis fere non ſerratis, *Park.* Cyprus latiore folio, *Dod.* Phillyrea tertia *Cluſ.* 52. Phillyrea media, *Camer.* Phillyrea Narbonenſis, *Lob.* Phillyca Dalemchampij, *Lugd. Hiſt.* Ilatrus, *Cæſalp.*

Linter-

Linternus, Oleæ Amaſia, Mahaleb, Almahaleb, Machaleb ſeu Macalep, *Nonnull.* vulgo, *Philaria*.

Radice donatur craſſa, firma, profunde in terram dehiſcente, e qua plures evehuntur caules ad octo, vel decem pedum altitudinem, ramoſi, cortice albido, aut cinereo, & nonnihil rugoſo obtecti. Folia vero Lentiſcum, ac Liguſtrum æmulantur, aliquanto tamen ampliora ſunt, & longiora, carnoſa, ſaturate-viridia, invicem prope caulem, ramoſque oppoſita, ſemper virentia, ſaporis adſtringentis. Ex foliorum alis flores acervatim prodeunt, Oleæ floribus pene ſimiles, parvi, poculum quadrifidum referentes, coloris dilute-viridis, aut herbacei, demum abeuntes in baccas ſphæricas, myrtiformes, matureſcendo nigras, racemoſas, ſaporis ſub-dulcis, & amariuſculi, ad ſaporem baccarum Juniperi accedentis, exiguumque nucleum rotundum, ac durum occludentes. In ſepibus, nemoribuſque agri Monſpelienſis arbuſcula hæc abunde creſcit, coliturque ſaxoſis rudibus ac incultis in locis, Majo & Junio floret, fructuſque Septembri matureſcit. Annis ſuperioribus, hiſce diebus magis exculta fuit, neque facile percipi poteſt, cur adeo negligatur: quum autem ejus folia ſemper vireſcant, ſerie, ac ordine parietis in modum excoli poteſt, ac ſtipitibus, perticiſque eleganter applicari. Facile ſeminibus, ac ſurculis fœcundatur; quin etiam ad libitum ſecatur, dumi ſcilicet aut globi, ſepis, aut arbuſtarum forma. Herbarij nonnumquam *Alaternam* cum *Phillyrea* confundunt, hortulanique unam pro altera indiſcriminatim ſub uno, eodemque *Filariæ* nomine venditant.

Phillyrea plurimum habet olei, ſaliſque eſſentialis. Arbuſcula vero hæc in hortis colitur; eos enim maxime exornat, facilique negotio virentia cubilia in iis repræſentat; muri etiam umbroſi ea commode cooperiuntur, quod quocumque alio arboris genere difficillimum eſſet. Medico vero uſui raro inſervit. Dioſcorides hujuſce folia adſtringentia, & refrigerantia, indeque ad faucium inflammationes compeſcendas, earumque ulcera ſananda, dicata, enunciat, ſi eorum decoctio pro Gargariſmate uſurpetur. D. Lemeryus flores tuſos, aceto permixtos frontique applicatos ad dolorem capitis ſedandum maxime commendat.

℞. Hordei Pug. j. Folior. Phillyreæ Man. ß. Ebuli. in ℔. ij. aquæ ad medias. Colaturæ adde Syrupi Diamoron ℥ ß. Cryſtalli montanæ ʒ ß. pro Gargariſmate refrigerante.

℞. Flor. Phillyreæ Man. j. Contuſi aceto conſpergantur, applicenturque deinde fronti Cataplaſmatis forma in violentis capitis doloribus.

PHYTOLACCA.

SOlanum racemoſum, *Offic.* PHYTOLACCA Americana majori fructu, *I ſt.* R. H. 299. Solanum racemoſum Indicum, H. R. *Par.* Solanum racemoſum Americanum, *Raii Hiſt.* 662. Solanum magnum rubrum, Virginianum, *Park.* Solanum Indicum caule rubro, *Nonnull.* vulgo, *grande Morelle des Indes*, *Vermillon*, *Lacque ou herbe de la Lacque Mechoacan du Canada*.

Radix pedem longa, humanumque crus, & quandoque, coxendicem, & ultra, craſſa, alba, vivax ad plures annos perdurans, caulem ad quinque, vel ſex pedum altitudinem craſſum, rotundum, firmum, ſub rubrum, ac ramoſum extollit. Folia vero inordinate locata, ampla ſunt, venoſa, tactu

lævia, dilute-viridia, quandoque etiam ſub-rubra, figura Solanum vulgare æmulantia, pediculis in caulis vertice locatis, floſculos racemoſos, roſaceos, dilute-rubeos ſuſtinentibus, quorum piſtillum centrum occupans abit inde in fructum, aut baccam ſemirotundam, mollem, ſucculentam, globulum referentem ſuperficie ſuperna, ac inferna plana, ac matureſcendo ſaturate-rubro colore infectam, nonnulla ſemina fere rotunda, & nigra occludentem. Planta hæc Bahuinis non innotuit, & ex Virginia in Europam delata fuit; in hortis quandoque facillime colitur ob optimas ejus qualitates: radix tamen quamvis robuſtiſsima videatur, tamen diutiſsime Hyemis rigoribus, niſi probe tutetur, reſiſtere vix poteſt. Mechoacan quoque ſimilatur.

Quamvis Phytolacca ampliſſimum in Arte Medica uſum non habeat, tamen ob nonnullas probatiſſimas ejus facultates ſilentio in hoc Tractatu prætereunda non eſt, quum præterea inſignem quoque in Hortis Botanicis locum occupet.

Uſurpatur in celebri compoſitione *Balſami Tranquilli*, & hac de cauſa inter anodynas recenſeri poteſt. Quamvis autem inter Solani ſpecies collocetur, demiſſiori præ cæteris vi narcotica pollet. D. Lemeryus in ſuo *Dictionario Simplicium* aſſerit, ex hujuſce baccis ſuccum elici poſſe, colorem purpureum ad cæruleum accedentem, Carmini æmulum, ac pro arte Tinctoria accommodatum, ſuppeditantem. Nonnulli vero prædictas baccas, granis Kermes, in eorumdem Confectione ſubſtitui poſſe immerito crediderunt; quum enim harum baccarum proprietates probe nondum adeo perſpectæ, ut ad internum uſum præſcribantur, quin potius ſuſpectæ ſint; Veterum Compoſitiones longa annorum ſerie comprobatas venerari oportet, reformationeſque omnes uſque adhuc tentatas, ad eas potius labefactandas in medium allatas fuiſſe credimus. Quamvis enim aut inutilibus, aut male ſimul junctis Simplicibus prædictæ Compoſitiones conſtitui videantur, tamen ab hiſce omnibus intimius, ſimulque commixtis, productum reſultat, conſtanti ac diuturna experientia commendatum, nulliſque correctionibus æquiparandum.

PILOSELLA.

PILOSELLA, ſive Auricula Muris, *Offc.* Piloſella major repens hirſuta, C. B. P. 262. Piloſella majori flore, ſive vulgaris repens, J. B. 2. 1039. Piloſella major, *Dod. Pempt.* 67. *Matth. Fuchs. Lugd. Hiſt.* Dens Leonis, qui Piloſella Officinarum, *Inſt.* R. H. 469. Piloſella, Auricula muris, *Tabern. Icon.* 196. Piloſella repens, *Ger. Raii Hiſt.* 242. Piloſella minor vulgaris repens, *Park.* Hieracium repens vulgare majus, *Volk.* Hieracium foliis integerrimis ovatis, caule repente, ſcapo unifloro, *Linn. Hort. Cliff.* 388. Piloſella lutea, Holoſtium, *Nonnull.* vulgo, *Piloſelle*, *Oreille de Rat, ou de Souris*.

E radicula digitum longa, fibriſque ſtipata, plures exiles caules, ſarmentoſi, hirſuti, ſolo repentes, radicibuſque adhærentes exeunt. Folia vero oblonga ſunt, extremitate rotunda, auriculis muris ſimilia, villoſa, ſuperiori parte viridia, parte vero inferiori venoſa, incana, ac lanuginoſa, ſaporis adſtringentis, floribus Hieracii æmulis, exilioribus, luteis, calyce ſquammoſo, ac ſimplici, pediculo gracili, ac hirſuto, ſuffulto, quibus ſemina præſto ſunt minuta, nigra, cuneiformia, criſtata. Planta hæc vulgatiſſima eſt; in locis

locis aridis, ac ſterilibus, collibus incultis, terris ſabuloſis, & ſecus majores vias excreſcit. Majo, Junio, Julioque floret. Nonnumquam una cum vulnerariis Helveticis commixta reperitur. Botanici vero putant, Vetres ne verbum quidem de hac tam cognita planta feciſſe.

Piloſella amariſſima eſt, ac nonnihil chartam cæruleam rubro tingit colore. Analyſi autem Chymica præter plures acidos liquores plurimum olei, ac terræ, nonnihil ſpiritus urinoſi, ſaliſque volatilis concreti elargitur; ex quo conjicitur a ſale alumini congenere, ſulphureque ſaturato, ac cum pauco ſale Ammonico commixto componi, qua de cauſa inter adſtringentes, vulnerarias, ac detergentes locum habet. Ejus vero Extractum ʒ ij. exhibitum, ulceribus internis, plerumque Phthiſim, ac Dyſenteriam ſubſequentibus utiliſſimum eſt; ſuccus quoque depuratus, aut integræ plantæ decoctio ab ℥ jv. ad ℥ vj. tribus de die repetitis vicibus in iiſdem morbis uſurpatur, ac in Provincia ex ea trita plancentas ex ovis confici, cumque ſucceſſu dyſentericis propinari, a D. Garidelio aſſeritur *in Hiſtoria plantarum Agri Aquiſextienſis*. Ad calculos e veſica, renibuſque expellendos Pena, & Lobellicus prædictam decoctionem commendant, Tragus vero adverſus Icterum, & ad Hydropem præcavendam. Remedium autem in febri tertiana comprobatum, infuſio eſt hujuſce plantæ in Vino albo, xxiv. horarum ſpatio, cujus ℥ viij. horæ ſpatio ante proxiſmi acceſſionem ægris propinantur. Commendatur etiam Piloſella a Tabernæmontano uti ſpecificum adverſus Infantum hernias; qua de cauſa iis ʒ ß. Folior. hujuſce exicc. & p. in cyatho ejuſdem decoctionis exhibentur, ac externe tuſa planta Cataplaſmatis forma applicatur. Nonnulli quoque pro Gargariſmate adverſus oris ulcera, fauciumque inflammationes uſurpant, Doctorque Hulſe in *Hiſtoria Plantarum Rajana*, ejuſdem ſuccum pro fomento herpetem miliararem exſiccante, ac ſanante, plurimum commendat. Idem ſuccus, aut decoctio ferrum, aut calybem in ea pluries immerſum indurat, ac temperat. S. Paulli in ſuo *Quadripartito Botanico* aſſerit, prope Æſtatis ſolſtitium, aut Feſtum Divi Joannis Baptiſtæ non ſolum in radicibus Polygoni minoris repentis folio Graminis, verum etiam in radicibus Piloſellæ baccas, ſeu grana æmula granorum Kermes reperiri, eaque inſecti cujuſpiam ova eſſe, ſuſpicari, quum enim ab eo in plumæ anſerinæ tubulo ex iis nonnulla incluſa fuerint, Solique expoſita, ſex, aut ſeptem dierum ſpatio ex iis inſectum aligerum, brevique extinctum ortum habuiſſe ait; additque, anno 1623. obſervationem hanc in Univerſitate Lugduno-Batava Stapero, aliiſque condiſcipulis rei Herbariæ ſtudioſis communicaſſe.

Piloſellæ folia in Balſamo Vulnerario *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpantur.

℞. Succi depur. Piloſellæ, Brunellæ, & Hederæ terreſtr. ana. ℥ jv. Syrupi Conſolidæ majoris ℥ j. ß. M. ac divide in doſes jv. de die ſumendas in Hæmorrhagiis.

℞. Rad. Bruſci Aſparagi, Petroſellini raſar., & contuſ. ana ℥ j. Ebulliant in ℔ iij. aquæ, Semihoræ ſpatio, adde inde Fol. Piloſellæ, Agrimoniæ, ac Pimpinellæ ana. Man. j. Reducantur ad medias, iterum adde Sennæ mund. ℥ j. Rhabarbar. tuſ. ʒ ij. Salis Glauber. ℥ ß. Salis Abſinthii, & Tamariſci ana. ʒ ß. Abducatur vas ab igne, & horarum quatuor ſpatio calide infuſa remaneant, Colentur forti expreſſione, dividanturque in doſes tres, quæ propinentur tepentes per triduum mane jejuno ſtomacho, addendo ſingulis, Syrupi Flor. Mali. Perſic. ℥ j.

Apozema convenit in Ictero, ac Hydrope incipiente.

℞. Hordei Pug. j. Fol. Piloſellæ, & Agrimoniæ ana. Man. ß. Summit. Abſinthii, ac Hypericon ana. Man. j. Ebul. in ℔ aquæ ij. ad medias. Colaturæ adde Mellis Roſati ℥ j. pro injectione vulneraria, ac detergente.

PIMPINELLA.

PIMPINELLA vulgaris, *Offic.* Pimpinella ſanguiſorba minor hirſuta & lævis, C. B. P. 160. *Inſt.* R. H. 157. Sanguiſorba minor, J. B. 3. 113. Pimpinella Sanguiſorba, *Dod. Pempt.* 105. Pimpinella vulgaris ſive minor, *Park. Raii Hiſt.* 401. Pimpinella hortenſis, *Ger.* Sideritis ſecunda Dioſcoridis, *Col.* 124. Poterium inerme, filamentis longiſſimis, *Van. Roy. Flor. Leyd. Prodr.* 240. Pampinula, Elatine Pampinaria, Peponella, Bipinella, Bipennula, Sorbaſtrella, Sorbaria, Sanguinaria, Siſſitiepteris, Protomedia Caſignetes, Dyoniſio Nymphades, *Quorumd.* vulgo, *Pimpienelle ou Bipinelle.*

E radice longa, rotunda, gracili, ſubdiviſionibus prædita ſub-rubris, in quibus fertur aliquando quædam grana rubra reperiri, quæ Cocinilla ſylveſtris nuncupantur, reique Tinctoriæ inſerviunt, ſaporis adſtringentis nonnihil amaricantis, plures caules ad altitudinem pedis, vel pedis cum dimidio proferuntur ruſeſcentes, anguloſi, ramoſi, quaquaverſum foliis ſtipati rotundis, ambitu denticulato, ſecus coſtam ſub-rubram, hirſutam, ac gracilem pari ordine locatis. Summis caulibus capita rotunda, ac globuloſa, exiguis floribus roſaceis, quadrifidis, ac purpureis conſtantia ſuſtinentur, in quorum centro ſtatiminum oblongorum ciſta locatur. Binis ſpeciebus flores occurrunt, alii enim ſteriles ſunt, faſciculumque habent ſtaminum, alii vero fertiles, piſtillum; hiſce poſtremis fructus quadrangulares ſuccedunt, plerumque duabus extremitatibus mucronatis, coloris cinerei ad maturitatem perducti, nonnulla occludentes ſemina oblonga, minuta, atro-ruſeſcentia, adſtringentia, & amariuſcula, odoris demiſſi neutiquam inſuavis. Planta hæc vulgaris eſt, ultroque creſcit in locis aridis, ac incultis, montibus, collibus, pratis, ac paſcuis, in hortis olitoriis quoque colitur, maximeque in culinis uſurpatur præſertim in acetariis. Floret Junio, Julio, & Auguſto, vivaciſſima eſt, ac diutiſſime in hortis perdurat, ſeſe ſeminibus fœcundando. Ut plurimum ſpecies hæc uſurpatur, quamvis uti quoque poſſemus Pimpinella majori pratenſi, quæ pingue ſolum amat, maximeque cum præcedenti ſimilatur omnium ejuſdem partium magnitudine tantummodo intercedente. Univerſa planta in uſum Medicum revocatur.

Pimpinellæ nomine paucis tantum ab hinc annis indigitari, Rajus memoriæ prodidit. Quomodocumque ſit, Botanici diverſiſſimas habent plantas hoc inſignitas nomine, Pimpinellam nempe noſtram vulgarem per excellentiam *Pimpinellam*, aut *Pimpinellam Sanguiſorbam* vocatam, tamquam ſanguini ſiſtendo aptiſſimam, & *Tragoſelinum*, de quo ſuo loco verba faciemus, *Pimpinellam Saxifragam*, vocitando. Ac præcipue diſtinguuntur, quia ſcilicet altera hirſuta, altera vero glabra eſt, juxta Leoninum carmen:

Pimpinella pilos, Saxifraga non habet ullos.

Pimpinella ſalitæ herbæ ſaporem habet, ac parumper chartam cæruleam rubro colore imbuit, Analyſi commiſſa plures acidos liquores largitur, plurimum ſalis volatilis concreti, atque olei, ac terræ. Nil itaque mirum eſt,

Digitized by Google

eſt, vim habere detergentem, vulnerariam, ac diureticam, ſanguinique depurando, partiumque elaterio reſtituendo, dicatam eſſe. Interne, ac externe uſurpatur. Communiter in acetariis miſcetur; tamen laborioſam reddit digeſtionem, alvumque nimis adſtrictam, ſi ea abutamur. Qui urinæ vias glareis habent impactas, hujuſce plantæ in frigida infuſione ſolantur. A Nonnullis etiam folia tria, vel quatuor in cyatho antequam Vino opleatur, infundunt, totoque menſæ ſpatio relinquunt, ex quibus Vinum, vim aperiendi, urinaſque ciendi, acquirit: animadvertendum tamen eſt odorem aromaticum, quo Vinum inficitur, nonnumquam capiti noxium eſſe, hinc prædicta methodus micraniis, ac dolore capitis obnoxiis non convenit. Rajus autem in hiſce potiſſimum particulis volatilibus, & aromaticis, cardiacam ejus virtutem conſiſtere credit, qua etiam a Peſte, aliiſque contagioſis morbis præſervari poſſumus. Julius Paulmierius aſſerit, a quodam *Henrici Secundi* Galliarum Regis venatore accepiſſe, plantam hanc frequenter a morſis a cane rabido comextam, eos ab hydrophobia ſervare. In juſculis, decoctionibuſque aperientibus, ac vulnerariis Pimpinellæ folia præſcribuntur, & Hæmorrhagias cujuſcumque generis, tum externas, cum internas ſiſtunt: quapropter uno eodemque tempore adſtringens, ac aperiens vocari poteſt, plurimiſque aliis Plantis proxima, hiſce præditis facultatibus, quæ quamvis primo intuitu oppoſitæ videantur, plerumque ex iiſdem fere principiis ortum habent; qualitates enim aperiendi, ac conſtringendi quamdam habent inter ſe relationem: tunc enim quævis planta aperiens reputatur, quum incidendi, materiamque in viſcerum fibris obſtructionem progignentem diſcutiendi, eique convenientem fluiditatem ad circularem motum, aut ad tranſpirationem per cutis emiſſaria ſubeundam, conciliandi vim habet, eademque adſtringens efficitur, quum obſtructionibus reſeratis, ac diſſipatis, elaſticam fibris vim reſtituit, quibus priſtinum munus obeuntibus, ac naturaliter conſtitutis, oſcula vaſorum capillarium occluduntur. D. Garidelius aſſerit, vel propria experientia, præſtantiorem adverſus Hæmorrhagias Pimpinellæ uſurpandæ rationem eſſe, ejus decoctione, aut pulvere, poſtquam ad umbram exſiccata fuerit, potiſſimum uti. Rajus idem teſtatur, narratque D. Boylæum cum ſucceſſu, una cum Saccharo Roſato in narium hæmorrhagiis, ſanguinis expuitione, Phthiſique pulmonari adhibuiſſe.

Externe etiam planta hæc uſurpatur, ejuſque folia ferventi aqua madefacta Cataplaſmatis forma vulneribus recentibus applicantur, quæ omnino ſanant. Eorum quoque pulvis ulceribus charcinomatoſis inſperſus, eorumdem impedit dilatationem, ac progreſſum.

Folia quoque in Syrupis *Althææ Fernelli*, ac Althææ ſimplicis, in Mundificativo de Apio dicto, ac Emplaſtro Betonicæ *Pharm. Paris.* uſurpantur.

℞. Fol. Pimpinell., & Burſæ Paſtoris ana. Man. j. Ebulliant in ℔ aquæ iij. ad medias. Colaturæ adde Syrupi Cydoniorum ℥ j. pro priſana in narium & uteri Hæmorrhagia, ac Dyſenteria propinanda.

℞. Pimpinell. ad umbram exſic. & p. ℥ ß. M. F. B. cum q. ſ. Syrupi Althææ; propinenturque mane ʒ j. ß. in ſanguinis ſputo Phthiſique pulmonari.

Juvabunt etiam immediate ℥ iij. aquæ diſtillatæ ejuſdem plantæ.

℞. Rad. Bruſci, & Aſparagi mund. & inciſ. ana. ℥ ß. Coque cum ℔ ß. colli vervecini, in ℔ iij. aquæ pro binis doſibus. Adde ultima ſemihora Fol. Cichorii ſylv., Agrimoniæ, Pimpinellæ, & Scolopendræ ana Man. ß.

Digitized by Google

Limatur. Calybis, & Rhabarb. contus. noduloque incluſ. ana ℥ ij. Flor. Calendulæ Pug. ij. Coletur levi expreſſione, dividaturque in doſes duas, novem ſubſequentibus diebus repetendas, mane jejuno ſtomacho, ac veſperi in Cakexia, Ictero, Hydrope, infimique ventris obſtructionibus.

℞. Rad. Conſolid. Maj. lotar. ℥ ß. Fol. Buglosſi, Agrimoniæ, Pimpinellæ, & Scolopendræ ana Man. ß. Quatuor ſem. frigid. maj. nodulo ſuſpenſorum ℥ ß. Florum Malvæ, ac Violariæ ana. Pug. j. Adde pullum, cujus venter Hordeo, ac ſemine Papaveris albi oppleatur. Coque in ℔ aquæ iij. Exprimatur liquor dividaturque in doſes binas, quindecim ſubſequentibus diebus repetendas mane, ac ſero in Tuſſi violenta, ſanguinis ſputo, Thoracis doloribus, ac inſomniis.

P I N G U I C U L A.

PINGUICULA, *Offic.* Sanicula montana, flore calcari donato, C. B. P. 243. Pinguicula Geſneri, J. B. 3. 546. *Inſt.* R. H. 167. *Raii Hiſt.* 751. Pinguicula, *Clus. Hiſt.* 310. Pinguicula, ſive Sanicula Eboracenſis, *Ger. Park.* Pinguicula nectario cylindraceo longitudine petali, *Linn. Flor. Lapp.* 11. Cucullata, quibuſdam Crias Apuleii, *Lugd. Hiſt.* 1206. Dodecatheon Plinii, Liparis, Oleoſa, Viola humida & paluſtris, Sanicula rotundifolia & pinguis, *Quorumd.* vulgo, *Graſſette, herbe graſſe ou huileuſe*.

Huic radix eſt fibroſa, nonnullis albis fibris, craſſioribus, reſpectu habito ad plantæ exilitatatem, ſex, aut ſeptem profert folia, & ultra, in terram ſtrata, dilute-viridia, ad luteum colorem accedentia, nonnihil craſſa, ac lucentia, veluti oleo, aut butyro illinita, extremo fere obtuſo, compacta, denticulis deſtituta. Ea inter pediculi nonnulli ad manus altitudinem quandoque elevantur, ac in eorum apice flos apparet purpureus, violaceus, aut albus, Violarum æmulus, tamen monopetalus in duo labia diviſus, ac in plures alias partes iterum ſubdiviſus, longo in baſi calcari donatus; hic flos tandem abit in fructum, aut baccam calyce in parte inferna involutam; ſeſe in duas cellulas, aperientem, globulo plura ſemina minuta, ac ſemirotunda occludente, inſtructas. In pratis, aliiſque humidis, paludoſiſque locis excreſcit, necnon in montibus aquis irrigatis a nivium exſolutione oriundis, ac in agro Pariſienſi occurrit; regiones frigidas amat; vivax eſt, ſeminibuſque multiplicatur abſque cultura, difficile enim in hortis coli poteſt. Vere floret, citoque evaneſcit.

Pinguicula plurimum phlegmatis, & olei, ac parumper ſalis eſſentialis continet, inter vulnerarias, ac conſolidantes recenſenda; ejuſdem enim folia digitis tuſa, vulneribus recentibus applicata, ea protinus ſanat. Succus oleoſus, ac temperans ex hac elicitus, pro linimento in mammarum fiſſuris mirabiliter uſurpatur; Syrupus etiam ex hac eadem conflatur, qui magnam ſeroſitates omnes expurgandi vim habet. Nonnulli etiam ejuſdem foliorum Pugil. in juſculo Vitulino injiciunt, a quibus vim laxantem acquirit, ac in alvi conſtipationibus convenit. Præcipuus tamen hujuſce plantæ uſus externus eſt. Cataplaſma enim ejus radice tuſa conflatum, brevi Iſchiaticum, alioſque dolores ſanat, uti Dalemchampius teſtatur; præcipue autem adverſus Infantum hernias a Camerario, & S. Pauli, idem Cataplaſma commendatur, qui etiam, ab agricolis accepiſſe ait, folia, ac radicem recen-

recentem Pinguiculæ tuſam, capillis aureum colorem conciliare, ſi hiſce ſæpius illiniantur. Mulieres, vero ruſticæ Danenſes, pinguem ejuſdem foliorum ſuccum familiariſſime, uti nos unguentum pomatum, uſurpant, quo, ab iis capilli circumliniuntur, ac elegantiſſime cincinantur. Hæc unguenti ſpecies præterea comarum criſpaturæ ac culturæ plurimum inſeruit. D. Linnæus aſſerit, nullos fere Medicos hujuſce plantæ efficaciam, & præcipue ejuſce foliorum pinguidenis cognoſcere, hæc enim ab ipſo plurimum exiſtimatur, uti Roris Solis pinguedo, additque, mulieres Lapponienſes foliis hujuſce recentibus, Rangiferarum Lac recenter extractum, ac calidum ſuperaffundere, ac unius, vel alterius etiam diei ſpatio intactum relinquere, ut majorem acquirat conſiſtentiam, abſque ulla ſeri ſeparatione, ſaporemque gratiorem; quamvis minorem cremoris quantitatem præſeferat. Lacte hoc pacto parato novis non indigent foliis ad opus iterandum, ſufficit enim cochlearis ſemiſſe hujuſce Lactis coagulati, novo Lacti commiſcere, ut in prioris naturam immutetur, & hæc commutatio in infinitum uſque procedere poſſet, abſque ullo diſcrimine; tamen ſi diutius, quam par eſt, conſervetur in ſeroſum lacticem abit a mulieribus prædictis *Syra* nuncupatum. Laudatus Author refert cum J. Bahuino, Paſtores in Alpibus vaccinarum mammarum fiſſuras, ſucco pingui foliorum prædictæ plantæ inungendo, ſanare; qua de re obſervat Lapponenſes quoque idem remedium uſurpare poſſe ad Rangiferarum mammas ſciſſas ſanandas, quæ pro lacte plerumque ſanguinem fundunt. Cluſius vero admonet, ab Angliæ Meridionalis incolis plantam hanc *VVhytroot* nuncupari, ut quis diceret *Oves enecans*, ſi enim a vervecibus alterius alimenti deffectu comedatur eos enecat.

Boeclerus a Medicis plurimi faciendum eſſe aſſerit, Vinum Medicatum Anti-phthiſitum *Muralt*, in quo ſuccus Pinguiculæ uſurpatur.

PIPER INDICUM.

PIPER INDUM, ſive Indicum, vulgare, *Offic.* Piper Indicum vulgatiſſimum, C. B. P. 102. *Raii Hiſt.* 676. Piper Indicum, ſive Calecuticum, ſive Piper Siliquaſtrum, I. B. Capſicum Actuarij, ſive Caninum Zinziber Avicennæ, Calecuticum Piper, ſive Piper Indicum longioribus ſiliquis, *Lob. icon.* 316. Capſicum ſiliquis longis propendentibus. *Inſt.* R. H. 152. Solanum Capſicum dictum vulgatiſſimum, *Herman.* Quiya Braſilienſibus, *Piſ.* 225. Chilli Piper ſiliquoſum Mexicanum, *Hern.* 135. Siliquaſtrum *Trag. Tabern. Fuchſ.* Piper Americanum vulgatius, *Cluſ.* Piperitis, ſeu Siliquaſtrum Peruvianum, *Cord. Hiſt.* Cardamonum Arabicum, *Geſn. Hort.* Capſicum majus, vulgatius, oblongis ſiliquis, *Park.* Capſicum longioribus ſiliquis, *Ger.* Piper Hiſpanicum, ſeu Luſitanicum, ſiliquoſum, Piper Braſilianum, ſeu Braſilienſe, Piper ex Guinea ſeu Guineeſe, Piper Indicum rubrum & nigrum Piper Indicum Occidentale quod axi vocant, Piperaſtrum, *Nonnull.* vulgo, *Poivre d' Inde, de Guinèe, ou du Brèſil, Piment ou Poivre d' Eſpagne, ou de Portugal en gouſſes, Corail de Jardin.*

Brevis, gracilis, plurimiſque fibris circumſepta radix anguloſum, durum, hirſutum, ac ramoſum Caulem emittit ad pedis, vel pedis cum dimidio, & ultra altitudinem, in regionibus præſertim calidis. Folia vero longa, & gladiata ſunt, ac foliis Perſicariæ nonnihil latiora, craſſa, carnoſa, glabra, colo-

coloris atro-viridis, quandoque ad luteum accedentis, pedunculis pollicem unum, aut duos longis appenſa, denticuliſque deſtituta, flore ex foliorum alis, ac exorientibus ramuſculis, exeunte, roſaceo, plurimis cuſpidibus, coloris albidiuſculi, floribus Solani vulgaris æmulo, ac majori, ſatis longo pedunculo, carnoſo, ac rubro ſuffulto, tandem in fructum abeunte capſularem, longum, ac pollicem, craſſum, erectum, pellicula conflatum nonnihil carnoſa, lucente, expolita, initio viridi, poſtea lutea, tandem, adinſtar Coralli, rubra, aut purpurea, quando potiſſimum matureſcit, capſula hæc interiori ſui parte duabus, aut tribus cellulis dividitur, quamplurima plana, albeſcentia, ſub-lutea, ac reniformia ſemina, occludentibus. Omnes plantæ hujuſce partes magna ſcatent acrimonia, præſertim vero fructus, fauces enim exurit. Sponte in Indiis, ac præcipue in Guinea, ac Braſili luxuriat. Colitur quoque, facileque ope ſeminis propagatur in regionibus calidis, nempe Hiſpania, Luſitania, Occitania, ac Provincia, necnon in hortis noſtratibus, in quibus elegans ejuſce capſularum color viſum ſummopere delectat. Quamplurimæ aliæ Piperis Indici ſpecies inveniuntur inter ſe figura, ac capſularum colore diſtantes; vulgatior tamen, uſitatior, minuſque acris adhuc a nobis deſcripta debet recenſeri. Fructus tantum, ſive capſulæ communiter uſurpantur, rariſſime vero pro Medico uſu, ſatiſque longæ, pollicem craſſæ, erectæ, integræ, recentes, coloriſque ſaturati ſunt ſeligendæ, nobiſque ab Occitania ut plurimum deferuntur, ibi enim planta hæc frequentius colitur. Apud nos vero Auguſto floreſcit, Autumnoque exeunte, & quandoque etiam Septembri fructus maturatur, Solum pingue, ac humidum amat, loca nonnihil umbroſa, & ſemine ubique, vaſe aliquo, alive modo propagari, caloreque etiam moderato plurimum adjuvari poteſt.

Analyſeos ope plurimum ſalis acris, ac olei Piper Indicum largitur. Hæc autem ſalis acris maxima portio potiſſimum in cauſa eſt, cur intolerabili calore fauces exuret, nihilominus ab Indis hujuſce capſulæ crudæ comeduntur, utpote ipſis, a teneris uſque unguiculis familiares, quod in Europa abſque palati, ac faucium graviſſimo incommodo nunquam profecto tentare poſſumus. Saccharo prædicti fructus condiuntur, ut facilius ſumi, faciliuſve in longis itineribus in mari inſtitutis, in quibus conveniunt, uſurpari poſſint. Præterea adhuc virides, ac nondum in fructum concreſcentes colliguntur, acetoque nonnullorum menſium ſpatio condiuntur, ac ad fauces ſapore acri, ac ſtimulante, recreandas, ut Capparis, ac Naſturtium Indicum, uſurpantur. Præterquamquod fructus hi ſaccharo conditi, ℥ ij. poſt prandium, flatus diſcutiunt, viſcoſamque pituitam ſtomachi parietibus adhæreſcentem attenuant, ciborumque adjuvant concoctionem. Aptiſſimi ergo erunt pituitoſis, relaxatiſque ſtomachis; nimio autem autem calore, ac tenſione debilitatis e contra interdicendi; morbi enim cauſam adaugent, non tollunt.

Aliæ Guineenſis Piperis ſpecies apud Indos tantum in uſum veniunt, quas ipſi condimentis immiſcent; a Gallia vero penitus exulantur ob excedentem acrimoniam. Acetarii propolæ fructum hunce aceto infundunt, ut fortius reddatur, & gratiorem acquirat ſaporem. Piper Indicum, inquit Rajus, cum Fratre Georgio Regio, acre adeo eſt, ut puſtulas, excitet quocumque in loco applicetur, quinimmo, ſi ejus capſulæ tantummodo aperiantur, ut ſemen eliciatur, vaporem exhalant per nares ad cerebrum uſque adeo penetrantem, ut materiæ viſcoſæ mira profecto quantitas eliciatur; iis præterea ingur-

Digitized by Google

ingurgitatis, tuſſis, ac vomitus provocatur. Si forte ſuper ardentes prunas una tantum ex hiſce capſulis, aut minima earumce particula injiciatur, in triclinio, aut conclavi fumus ad circumſtantium nares elatus, ſternutationem in omnibus excitabit perduraturam, uſque dum fumus omnis ceſſabit, aut aere exteriori, adaperta feneſtra diſſipabitur. Sequenti vero ratione prædictæ capſulæ pro uſu ab Indis parantur. Statim, ac collectæ fuerint, ab iis ad umbram, deinde vero ad ignem una cum farina, vaſe huic muneri dicato, exſiccantur; poſtmodum forcipibus minutatim inciduntur, ac pro unaquaque capſularum hac ratione inciſarum uncia, tenuiſſimæ farinæ additur libra una, ut fermento ad modum paſtæ ſubigantur; maſſa probe fermentata clibano committitur, qua concocta, in offulas dividitur, ac novæ cocturæ, ut panis nauticus, ſubijcitur: Demum in minutiſſimum pulverem reducitur, cribroque traiicitur. Pulvis hic ad quæcumque alimenti genera condienda mirabiliter inſervit, potenter enim ſtomachi, ac inteſtinorum flatus diſcutit, appetitum promovet; alimenta humida, ac flatulenta, ac vinum eo conſperſum ſapidiora redduntur; digeſtionem adjuvat, urinam, menſeſque ciet, humores pituitoſos, ac præſertim in femoris articulatione ſtabulantes, Iſchiademque progignentes, diſſipat, atque educit.

P I S U M.

PISUM vulgare, *Offic.* Piſum hortenſe majus, flore fructuque albo, C.B. P. 342. *Inſt.* R. H. 394. Piſa majora alba, I. B. 2. 299. *Raii Hiſt.* 892. Piſum vulgatius, majus, *Lob. icon.* 65. Piſa majora fructu albo, *Matth.* Cicer arietinum, *Trag.* 605. Piſeolus vulgo, *Cæſalp.* 231. Piſum majus album, Piſum verum, Piſum Romanum, Piſum rotundum, & candido ſemine, *Quorumd.* vulgo, *Pois cultivè.*

E gracili, fibroſaque radice caules exſurgunt longi, cavi fragiles, glauci, aut albidiuſculi, ramoſi, ac in terram ſtrati, niſi forte pedamentis erigantur, foliis oblongis, colore caulium communi, quorum nonnulla caule tranſfoſſa videntur, eumque in unoquoque nodo amplectuntur, alia vero pari ordine e coſtis, capreolis obvia quæque amplectentibus terminata enaſcuntur. Flores vero ex foliorum alis bini, vel tres ſimul eodem pedunculo prodeuntes, leguminoſi, aut papilionacei, albi ſunt, abeuntque in ſiliquas longas, cylindraceas, pendentes, carnoſas, duobus conſtantes involucris, fere rotunda, ac viridia ſemina occludentibus, quæ ſemina exſiccata, alba fiunt, atque anguloſa. In hortis, arviſque ſeritur, ac citius, aut ſerius flores edit; communius tamen Vere exeunte, fructuſque Æſtate matureſcit. Aprica, ac adverſus ſeptentrionales ventos munita loca, utpote frigoris impatiens amat planta hæc, nec non terram mobilem, probeque ſtercoratam. Frequentiſſime parva Piſa recentia in uſum veniunt culinarium, iiſque dapes exquiſitiſſimæ conficiuntur, ſolertes vero hortulani glaciali tempeſtate plantam hanc præſervando, ac præpropera Piſa eliciendo, magnopere lucrantur, ſi vero ramalibus fulciatur felicius excreſcit, nuncupaturque *Pois ramès*. A Majo, per totum Octobrim uſque Piſa colligi poſſunt, dummodo diverſis temporibus ſerantur, tertio autem exeunte menſe colliguntur, quo exacto, ut plurimum matureſcunt. Piſa in terris ſabuloſis ſata præcociora ſunt, faciliuſque quam e terris fortioribus elicita, decoquuntur. Veteres ipſi, non ſecus, ac nos pluri-

Digitized by Google

plurimum hiſce delectabantur, eaque præſertim recentia, delicatula, ac appetitum promoventia exiſtimabant, magnatumque menſas ab expertibus coquis condita tunc temporis pariter exornabant.

Habent vero Piſa plurimum olei, ſaliſque eſſentialis; emollientia, ac nonnihil laxantia ſunt; tamen frequentius uti alimentum, quam uti remedium uſurpantur: optimum partibus nutrimentum ſuppeditant, quocumque tempore, vel ætate conveniunt, ac præſertim junioribus, & quibuſcumque fere temperamentis, dummodo modus ſervetur. Craſſiorum humorum ſarcina onuſtis non ſatis aptantur; quippe quæ flatulenta ſunt, ſtomachiſque debilioribus, glareiſque in renibus, aut vaſica ſtabulantibus, noxia. Nonnulli putant, Piſa tuſſim compeſcere, pectoriſque acrimonias demulcere, Tragus autem tanquam Epilepticis utilia deprædicat. Alii vero eorum decotionem ad menſes, lochia, ac urinas ciendas, obſtructioneſque reſerandas, Petroſelini radice, foliiſque Roriſmarini, Maciſque parum, admixtis commendant, quos effectus profecto, potius ab aliis ſimplicibus ſuprarecenſitis, quam a ſola eorumce decoctione, ſunt deſſumendi, magis enim emollientia, ac laxantia ſunt, quam ulla inſigni aperiendi facultate prædita.

Piſa una cum ſiliquis comeſta magis nocent, quam grana ſimplicia, quod in *Schola Salernitana* hoc Diſticho explicatur,

Sunt inſlativa cum pellibus, atque nociva;
Pellibus ablatis, ſunt bona Piſa ſatis.

Rajus aſſerit, Piſa recentia, ac cruda iis præſertim convenire, qui longis navigationibus a carnium, piſcimque ſalitorum uſu ſcorbuticam affectionem contraxerunt. Joannes Bauhinus, cum Martino Rulando refert, eorum decoctionem una cum foliis Quercus pro balneo paratam, ſcabiem, lepram, ulcera, omneſque alios cutaneos morbos ſanare.

PLANTAGO.

PLures PLANTAGINIS ſpecies inveniuntur; vulgatiores tamen, ac a Medicis uſitatiores ſunt ſequentes tres, ſcilicet Plantago major, Media, & Minor.

Plantago major, ſeu ſeptinervia, *Offic.* Plantago latifolia ſinuata, C. B. P. 189. *Inſt.* R. H. 126. Plantago major, folio glabro, non laciniato, ut plurimum. J. B. 3. 502. Plantago major *Dod. Pempt.* 107. *Matth. Trag. Fuchſ. Turn. Tabern. Camer. Hort.* Plantago latifolia vulgaris. *Park. Raii. Hiſt.* 876. Plantago latifolia, *Ger.* Plantago rubra, *Brunſ.* Plantago, vulgo Centinervia, *Cæſalp.* 327. Arnogloſſon, *Dioſcor.* Plantago ſcapo ſpicato, foliis ovatis, *Linn. Flor. Lappon.* 34. Heptapleuron, Centumnervia, Arnogloſſum ſive Arnogloſſa, vel Lingua Agnina, Olus Agninum, Arnion, Probation, Cauda ichneumonis, Herba viarum, *Nonnull.* vulgo, *Le Plantain large la grand Plantain.*

Huic radix eſt brevis, digitum craſſa, lateraliter fibris ſtipata, quæ folia emittit lata, lucentia, ambitu perraro denticulato, glabra ut plurimum, ſeptem ſatis apparentibus, ac præſertim in parte poſtica per longum excurrentibus nervis diſtincta, unde tam Græce, quam Latine ejus nomen deduci-

ducitur, præterea folia hæc in terram ſtrata longis caudis adhæreſcunt. Ex eadem radice, media inter folia plures caules fere pedales, rotundi, fractu difficiles, quandoque ruſeſcentes, ac nonnihil villoſi eriguntur, in quorum apicibus ſpica oblonga, pluribus albidiuſculis, aut purpureis floribus, ornata ſuſtinetur; ſinguli hi flores quinquifidi pluribuſque ſtaminibus ſuffulti baſim habent cylindraceam, verticem vero ſatis expanſum, abeuntque in fructum, ſive coccum membranaceum, elyptico-acutum, aut conicum, tranſveſim ſeſe aperientem, adinſtar pixidis ſaponariæ, quamplurima ſemina minuta, ovalia, aut oblonga, & ruſeſcentia occludentem. Vulgatiſſima eſt planta hæc, ac fere ubique in magnis viis creſcit, nec non in areis, & viridariis, juxta ſepes, ac loca herboſa, & inculta. Majo, Junioque floret, Auguſto ſemen largitur: antiquiſſimis uſque temporibus, omnibuſque regionibus tam ob ejus utilitatem, quam ob maximam ipſius copiam cognita fuit. Qua de cauſa familiariſſima eſt, ac inter omnes Plantaginis ſpecies uti vulgatior uſurpari frequentius ſolet, hujus tamen defectu duæ ſequentes in uſum Medicum veniunt, ac juxta Nonnullos poſtrema cæteris omnibus eſt præferenda.

Plantago media, ſeu Quinquenervia, *Offic.* Plantago latifolia incana C. B. P. 189. *Inſt.* R.H. 126. Plantago major, hirſuta, media a nonnullis cognominata, J.B. 3. 504. Plantago media, *Dod. Pempt.* 107. *Matth. Fuchſ. Geſn. Hort.* Plantago incana, *Ger. Raii Hiſt.* 1261. Plantago foliis ovato-lanceolatis pubeſcentibus *Linn. Hort. Cliff.* 36. Plantago minor, vel alba, Arnogloſſon medium, Lingua ovina major incana, *Quorumd.* vulgo, *Plantain moyen, le Flantain blanc.*

Radice eſt ſatis craſſa, extremis quodammodo demorſis, pluribus ſtipatæ fibris, ſeſe hac illac in terram extendentibus. Folia vero habet nonnihil lata, in terram ſtrata, caudis majoris Plantaginis exilioribus appenſa, quæque extantibus quinque nervis diſcriminata, quaquaverſum pubeſcentia, & incana, margine denticulis deſtituto. Media inter folia plures pedales, rotundi, hirſuti, nodoſi, ac neutiquam ſtriati caules elevantur, extremitatibus, ſpicis duos digitos longis ſtipatis, compoſitiſque pluribus parvis, in faſciculum coacervatis, monopetalis, ac ſtellatis floribus, numeroſis ac purpureis ſtaminibus, apicibus albis, quibus fructus, aut capſulæ ſeminales parvæ, ac rotundæ ſuccedunt, occluduntque ut plurimum bina minuta ſemina exiguos pulices æmulantia. Planta autem hæc fere ubique in pratis ſiccis, ſabuloſiſque locis, ſecus magnas vias reperitur.

Plantago minor, ſeu Trinervia, *Offic.* Plantago anguſtifolia major. C. B. P. 189. *Inſt.* R. H. 127. Plantago lanceolata, J. B. 3. 505. Plantago minor, *Dod. Pempt.* 107. *Geſn. Hort. Lon. Lac.* Plantago minor, Longa Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 1255. Plantago Quinquernervia, *Ger. Raii. Hiſt.* 877. *Lob.* Plantago Quinquenervia major, *Park.* Lanceola major, *Cæſalp.* 328. Lanceola & Lanceolata, Coſta Canina, *Tabern.* Plantago foliis Lanceolatis, ſpica fere ovata *Linn. Hort. Cliff.* 36. Plantago anguſtis, oblongiſque foliis, Herlatum, Magebora, Herba Martis, *Quorumd.* vulgo, *le Plantain ètroit.*

Primæ ſpeciei ſimilem radicem habet, foliaque emittit longa, anguſta, acuta, vix quidem ſerrata, hirſuta, quinque nervis per longum excurrentibus, ſignata (quorum tres cæteris ſunt inſigniores in parte folii poſtica) longis pedunculis, lanceæ æmulis, appenſa, colore viridi, præcedentibus binis

binis ſpeciebus ſaturatiori, ſapore nonnihil dulci, ac adſtringenti. Ea inter plures pedales, minuti, anguloſi, ac ſtriati caules extolluntur, in quorum apicibus ſpicæ breviores, craſſioreſque Plantagine majori locantur, quæ floſculis conflantur pallidiuſculis, æqualibus, ſtaminibuſque donatis, quorum extrema albo luteſcentia ſunt, ac raro prodeunt, ſpicæ enim quaquaverſum ſenſim floreſcunt: antequam vero floreſcant nigricantes ſunt, dum e contra in aliis ſpeciebus ad viridem colorem accedunt. Floribus præſto ſunt capſulæ membranaceæ, ſemina occludentes minuta, oblonga, ac præcedentibus ſpeciebus craſſiora. Planta vero hæc ubique germinat, in pratis, aliiſque herboſis locis; Æſtate ineunte cæterarum in morem floreſcit, ſemenque Auguſto matureſcit. Radix vivaciſſima eſt; ut in aliis Plantaginis ſpeciebns, Hyemique reſſiſtit.

Prædictæ omnes Plantaginis ſpecies uſque adhuc a nobis deſcriptæ, prout commodius reperiuntur, indiſcriminatim in uſum Medicum venire poſſunt. Ejus folia amara, & adſtringentia ſunt, ac nonnihil chartam cæruleam rubro colore, inficiunt, radix vero ſaturatiori, adſtringenſque tantum eſt, a quo evincitur in foliis, ſal Ammoniacum, particulaſque terreſtres, maxima ſulphuris portione irretiri, Plantaginemque vulnerariam, adſtringentem, reſolventem, ac febrifugam eſſe. De facto ejuſdem ſuccus depuratus ab ℥ ij. ad ℥ jv. exhibitus initio febrium intermittentium, eas plerumque ſanat. Qua in re ſpecies foliis anguſtioribus cæteris præferri ſolet, e qua ſex, ad duodecim uſque radices ſumi poſſunt, cum Man. ß. Fol. quibus tuſis, noctis ſpatio ℥ vj. ferventis aquæ infuſis, ac mane expreſſione colatis, adduntur gut. xxx. Spiritus Sulpheris, aut Vitrioli, pro tribus doſibus, tribus vicibus propinandis, horæ ſpatio ante febris paroxiſmum purgatione tamen antea in uſum revocata. A nonnullis etiam loco aquæ pro infuſione cyathus aceti uſurpatur, teſtanturque plerumque poſt primi cyathi ſumptionem febrim evolare. Obſervatio Doct. Garbeſii hoc expreſſe confirmans extat *in Ephemeridibus Germanicis Decuria II. Anno X. pag.* 100.

Plantaginis ptiſana utiliſſima deprehenditur in dyſenteriis, ac in fere omnibus hæmorrhagiis, dummodo criticæ non ſint; D. Chomel celebris Medicus Pariſienſis teſtatur, pluries cum ſucceſſu adverſus diarrhæas ſemen Plantaginis ʒ j. in Lacte ebullitum, aut pulveratum in juſculo exhibuiſſe, atque hocce remedii genus ruſticis admodum eſſe familiare. Succus foliorum depuratus tribus ſubſequentibus diebus mane jejuno ſtomacho exhibitus eumdem quoque effectum edit, juxta obſervationem Lanzonianam 137. *in Ephemeridibus Germaniæ Decuria II. anno X. pag.* 227. S. Paulli, extractum Plantaginis, decoctionemque Sarſæparillæ ad ſiſtendam ſanguinis micturictionem Gonorrhœæ ſuccedaneam in juvene uſurpaſſe narrat; ac Riverius teſtatur, ʒ j. Seminis Plantaginis una cum ovo deglutitam abortum impedire poſſe. D. Boylæus adverſus vomitum, hæmoptyſimque ſequens remedium proponit, quod ſatis comprobandum videtur.

℞. Rad. Conſolid. maj. recent. & raſar. ℥ ß. Terantur in mortario marmoreo cum Sacchari tenuiſſimi exigua quantitate. Adde poſtea Succi Fol. Plantaginis ſ. q. ut Electuarium conficiatur, cujus doſis erit a ʒ j. ß. ad ʒ ij., tribus de die vicibus, bolis nebula obvolutis; cyathum decoctionis pectoralis ſuperbibendo.

Quod vero ad externum hujuſce plantæ uſum ſpectat, ejus decoctio nobis

Digitized by Google

bis excellens Gargariſma ſuppeditat adverſus faucium morbos; quorum ulcera protinus detergit, ac exſiccat. D. Garidelius teſtatur, hanc eamdem decoctionem in aqua calcis inſtitutam pari ratione crurum ulcera exſiccare, ac cum ſucceſſu eam pluries uſurpaſſe, quamvis ea in Provincia contumaciora eſſe ſoleant. Succus quoque Plantaginis, ſpleniis, aut foliis tuſis in eo immerſis, & Cataplaſmatis forma parti affectæ applicitis, carbunculi progreſſum ſiſtit; folia quoque recentia vulneribus, contuſionibuſque, quas ſtatim diſſipat, applicantur. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno X. pag.* 142. Obſervatio reperitur Doct. Caſimiri Gahrliep, qui aſſerit, inflammationem, gangrænam minitantem ſedaſſe, ſola foliorum Plantaginis tuſorum, ac calefactorum applicatione. Adverſus vero hæmorrhoides teritur Plantago, ac cum butyro recenti una cum prædicta liquato unguentum conficitur, parteſque affectæ Porri apice illinuntur; quod remedium profecto ſaluberrimum reputatur. In collyriis plerumque aqua Plantaginis cum aqua Roſar. uſurpari ſolet ad oculorum inflammationem cohibendam. Camerarius vero collyrium hocce, foliorum ſucco, ac radice tuſa, una cum aqua Roſar. ac Saccharro, commixto conficiebat. Cataplaſma foliis Plantaginis, Muſcoque in Pruno excreſcente, ſimul in Vino decoctis, optimum cenſetur remedium adverſus Hernias, uſurpatur demum radix lota, nonnihil tuſa, in aurium oſculo immiſſa ad dentium dolores compeſcendos.

Radix, foliaque Plantaginis in Aqua Vulneraria *PharmacopϾ Pariſienſis* adhibetur, folia vero in Decoctione adſtringente, Syrupis *Althææ Fernelii*, & Conſolidæ, in Pulvere adverſus rabiem, Balſamo Vulnerario &c. ejuſdem *PharmacopϾ*. Semina vero in pulveribus *Diarrhodon*, Adſtringenti contra abortum, ac Unguento Comitiſſæ.

℞. Aquar. diſtill. Plantag., & Sanguinariæ ana. ℥ ij. Bolli Armenæ, Terræ ſigill., Theriacæ, & Dioſcoridis ana. ʒ ß. Syrupi Cydonior. ℥ j. M. pro potione chocleatim, quaque hora, ſumenda in ventris fluxibus, relaxationi fibrarum inteſtinalium ſupervenientibus, ac ſuperpurgationibus.

℞. Capitis Vitulini in taleolas inciſi dimidiam partem, Oryzæ cochleare j. Radicis Conſolidæ majoris tuſæ ℥ j. Folior. Plantag. & Urticæ ana. Man. j. Coque in ℔ iij. aquæ pro binis hauſtibus; uno mane, jejuno ſtomacho, altero vero veſperi in hæmoptyſi, aut vomitu ſanguineo.

℞. Aquæ Plantaginis, & Roſar. ana. ℥ iij., Terræ ſigill. Boli Armenæ ana. ʒ ß. ſucci Urticæ depur. ℥ ij. Syrupi Diacodii ℥ ß. M. pro Julapio hora ſomni exhibendo ad abortum præcavendum.

℞. Folior. Agrimoniæ Man. ij. Rubi ac Plantag. ana. Man. j. & Malum Punicum. Coque in vaſe terreo cum ℔ aquæ iij. ad tertiam partem. Colaturæ adde ſ. q. Sacchari, ut Syrupus conficiatur, ab ægro cochleatim ſtatis intervallis ſumendo, ſinendo, ut paulatim in ore liqueſcat.

Eclegma autem prædictum mirabile reputatur adverſus faucium morbos. ac præſertim anginam.

℞. Catholicon dup. ℥ ß. Mannæ ℥ j. ß. Diſſolve in aquæ Plantag. ℥ jv. pro potione in ventris fluxibus exhibenda.

℞. Fol. Plantag. Saniculæ, Brunellæ, Hederæ terreſtris, utriuſque Veronicæ, Burſæ Paſtoris, ac Virgæ Aureæ ana. Man. ß. Coque in ℔ aquæ vj. ad quartæ partis conſumptionem. Adde finem verſus Glycyrrhizæ

in fila

in fila evulſæ ℥ ß. pro ptiſana vulneraria adverſus contuſiones;

℞. Conſervæ Roſar. vetuſtiſſimæ, & Diaſcordii ana. ℥ ß. Sem. Plantag. contuſ. ʒ ij. Corall. rubri pp. ac Rhabarbari torrefacti ana. ʒ j. Ipecacuanhæ p. gr. xviij. M. cum ſ. q. ſyrupi Diacod. pro Opiata; a ʒ j. ad ʒ j. ß. ſero, hora ſomni, bolis nebula obvolutis in Dyſenteriis ad exitum properantibus ſumenda.

℞. Aquæ Roſar. & Plantag. ana. ℥ iij. In his diſſolvantur Trochiſcor. albor. *Rhaſis* ʒ ß. Sacchar. Saturni gr. xx. pro collyrio refrigerante adverſus incipientem oculorum inflammationem.

℞. Aquar. Plantaginis, Spermatis Ranar., Roſar., ac ſucci Sodi major. ana. ℥ ij. Nitri depur. ʒ j. Syrup. Roſar. exſiccat. ℥ j. M. pro Gargariſmate in Angina.

℞. Folior. Plantag., Rubi, & Agrimoniæ ana. Man. ß. Balauſtior, & Roſar. rubrar. exſiccatar. ana. ʒ j. ß. Ebulliant in aquæ ℔ ij. ad medias. Colaturæ adde Aluminis Rupei ʒ j. Syrupi Roſar. exſiccatar. ℥ j. Pro Gargariſmate adverſus uvulæ relaxationem.

℞. Folior. Plantaginis, & Veronicæ ana. Man. ß. Coque in ℔ aquæ ij. ad medias. Immergantur in hac calida decoctione ſplenia, crurum ulceribus prius eadem decoctione fotis, applicanda.

℞. Butyri loti in aqua Violar. ſ. q. Adde Succum Plantaginis pro Linimento utiliſſimo adverſus impetiginem, porriginemque.

POLIUM.

POLIUM genus Plantæ eſt, cujus plures ſunt ſpecies: nos vero duas tantum, nimirum uſitatiores hic deſcribemus, nempe Polium luteum, & Album.

Polium luteum, *Offic.* Polium montanum, luteum, C. B. P. 220. *Tabern. Icon.* 364. *Ger. Inſt.* R. 206. *Raii Hiſt.* 525. Polium luteum, *Lob. Icon.* 487. Polium montannm vulgare, *Part.* Polion flore luteo, Theurion, Meloſmon, Belion, Leonthocaton, Polium vulgatius, *Quorumd.* vulgo, *le Polium ou Polion de montagne a fleur jaune.*

Huic radix eſt lignoſa nonnullis fibris ſtipata, quæ plures emittit caules duros, lignoſos, graciles, fere ſemipedales admodum hirſutos, quorum alii in terram proſternuntur, alii vero eriguntur. Folia exilia, oblonga, craſſa, ambitu crenato lanugine albeſcenti ſuperne, ac inferne obducta ſunt. Exigui flores, quamplurimi, ad modum capitis cujuſdam, ſimul congeſti, florum Chamædris æmuli, & labiati, luteum adinſtar auri colorem habent, odorem vero penetrantem, aromaticumque, ſaporemque amarum; horum quiſque tubulus eſt in vertice expanſus, ac in labium quinquifidum elongatus, labium vero ſuperius adeo breve eſt, ut, ne vix quidem conſpici poſſit, cujus loco nonnulla gerit ſtamina. Hi flores tandem abeunt in ſemina minuta, ſemirotunda, capſula quondam floris calicem efformante, obvoluta. In regionibus calidis, montibus, ac collibus, aliiſque elatis ſiccis, ſaxoſiſque locis, uti in Occitania, Provincia, ac Delphinatu creſcit planta hæc. In hortis quoque ſeritur, in quibus Æſtate, ac plerumque Julio, & Auguſto floret. Cluſius autem aſſerit, in Hiſpaniæ Regnis Granatenſi, ac Valentiano, plantam hanc ipſam Martio flores edere, ejuſque ſemine enatum vidiſ-

vidiſſe *Polium* flore ac foliis, quandoque albis, quandoque intus pallidis; extuſque albidiuſculis. Nonnulli vero pro Theriaca, aliiſque uſibus e Candia nobis allatum præferre conſueſcunt, vix tamen inter ſe diſtant. Idem quoque cenſendum eſt de Polio Italo adeo magnis laudibus a pleriſque cumulato.

Polium album, *Offic.* Polium montanum, album. C. B. P. 221. *Ger. Inſt.* R. H. 206. *Raii Hiſt.* 524. Polium montanum 1. *Cluſ.* 361. Polium montanum, Monſpeliacum, *Park.* Polium alterum ſeu candidum, Polium ſeu Polion montanum flore albo. *Quorund.* vulgo *le Polium ou Polion de Montagne a fleur blanche*.

Huic quoque radix ſuprámemorato ſimillima eſt, quæque caules exiles, rotundos, firmos, lignoſos, ac ut plurimum in terram ſtratos emittit. Folia autem minutiora, nec adeo ut in Polio luteo lanuginoſa, ac leviter denticulata ſunt. Flores vero præcedentibus forma ſimilantur, colore tamen albo florum, & capitum differunt. Semina etiam alterius ſeminibus æquiparantur. Non ſolum in montibus, aliiſque elatis locis creſcit planta hæc, verum etiam in planitiebus ſabuloſis, ac aridis, ſecus vias in Occitania, & Provincia. Uno, eodemque tempore, ac Polium luteum floret, ſemenque edit.

Juxta D. Chomelium major Polii ſpecierum numerus, quibus Authores diverſa nomina tribuerunt, nihil aliud revera eſt, niſi quædam varietas ex uno, eodemque ſemine prodiens, ſic florum Polii lutei color nonnunquam deletur, pallidusque efficitur: omnium tamen efficacia æqualis ſemper eſt, ac indiſcriminatim unius, aut alterius ex ſpeciebus uſque adhuc recenſitis, caulium extrema florida uſurpari poſſunt. Johannes Bauhinus poſt Cluſium curioſos admonet, Polium facillime ad talearum umbram excreſcere, dummodo ſolum probe paratum ſit.

Analyſeos ope Polium montanum plurimum ſalis volatilis-aromatico-oleoſi largitur, unde virtutem cephalicam ac anti-epilepticam mutuatur. Luteum quamvis uſum Medicum habeat ſatis anguſtis limitibus conſtitutum, tamen magis exiſtimatur, nobiſque ſiccum faſciculis quibuſdam affertur, eligendumque eſt optime floribus ſtipatum, coloris luteo-aurei, recenter duplici charta exſiccatum, odoris penetrantis, & aromatici, ſaporis amari, ac ingrati. Floridæ ſummitates, *Comæ polii*, aut *Polium comatum*, nuncupatæ, præcipue uſurpantur, præſertim in alexipharmacis Veterum compoſitionibus, nempe Theriaca, & Mithridato. Specificum quoque reputatur adverſus icterum, hydropem, ac animalium venatorum morſum: hac de cauſa foliorum, ac florum infuſio ad modum Theæ uſurpari ſolet, a qua etiam menſes, ac urinæ cientur, obſtructioneſque reſerantur. In Provincia vero adverſus pertinaces ventris fluxus aquam, in qua Polium fuerit maceratum, propinare conſueſcunt, decoctionem vero ejuſdem Enematis forma, magma autem extus infimo ventri.

Folia Polii lutei montani uſurpari ſolent in aquis Generali, & Prophylactica *Pharm. Paris.* ſummitates vero in Theriaca, Mithridato, & *Hiera Diacolocynthidos* ejuſdem *Pharmacopææ*.

℞. Summit. Polii ad umbram exſicc. Man ij. Superaffunde aquæ ebull. ℥ ij. Infuſum per horæ quadrantem in vaſe clauſo relinquatur. Propinetur mane jejuno ſtomacho, addendo parum Sacchari. Convenit autem in Ictero, affectibus capitis, & Epilepſia.

Digitized by Google

POLYGALA.

POLYGALA, *Offic.* Polygala vulgaris, *C. B. P.* 215. *Inſt. R. H.* 174. Polygalon multis, *J. B.* 3. 385. Polygala cærulea, purpurea, alba, *Tabern. Icon.* 831. Polygala, *Dod. Camer. Ger. Raii Hiſt.* 1335. Polygala minor, *Park.* Polygala recentiorum, *Lob. Cluſ.* Onobrychis tertia purpurea Dalemchampii, *Lugd. Hiſt.* 491. Polygala foliis lineari-lanceolatis, caulibus diffuſis herbaceis, *Linn. Hort. Cliff.* 352. Amarella, *Geſn.* Onobrychis vera Dioſcoridis, Polygala Græcorum, & Latinorum, Eugalacton, Flos ambravalis, *Quorumd.* vulgo, *Polygalon, herbe à lait.*

Ei radix eſt lignoſa, dura, exilis, vivax, coloris albo-virideſcentis, aut purpurei, guſtus amari, & nonnihil aromatici. Plures vero emittit caules ad ſemipedis fere altitudinem, graciles, firmiſſimos, alios erectos, alios in terram ſtratos, rubro-virides, exilibuſque foliis ornatos alternatim diſpoſitis, ex quibus alia oblonga & acuta ſunt, alia vero rotunda. Flores ſolitarii ſunt; parvi, & ſpicæ in modum diſpoſiti a caulium media parte, ad verticem uſque germinantes, cærulei, aut violacei, aut purpurei, aut rubri, raroque admodum albi, cylindroque, baſi clauſa, vertice expanſo, bifidoque conflantur, quorum labium ſuperius introrſum inciſum eſt, inferius vero fimbriatum. Hiſce ſuccedit fructus, aut ſacculus compreſſus, ac in duas cellulas ſeminibus oblongis refertas diviſus, qui etiam a floris calyce quinque foliis donato obvolvitur, quorum tria exiliora ſunt, bina autem majora, adinſtar duarum alarum fructum amplectentia. Omnibus in locis ruſticis, herboſis, elatis, aut montanis, incultis, diſertiſque creſcit planta hæc, floreſcit autem Majo, Junio, & Julio, crediturque animalium ea lac adaugeri, qua potiſſimum de cauſa *herbe à lait* nuncupatur.

Polygala plurimum olei, ac phlegmatis, parumque continet ſalis. Geſnerus ob amaritem plantam hanc *Amarellam* vocat, aſſeritque laxante virtute præditam eſſe adeo, ut, ſi ejuſdem Man. j. in Vino infundatur, bilis copia leniter, ac abſque ullis torminibus extrudatur. *In actis Regiæ Scientiarum Academiæ anno 1739. pag.* 135. extat D. Duhamel Commentarium, in quo plurima refert experimenta a ſe ipſo inſtituta, ut hujuſce plantæ virtutes adverſus pleuritidem, pectoriſque fluxionem ſibi innoteſcerent. Quibus obſervationibus evinci poteſt, Polygalam in plantarum bechico-inciſivarum claſſe eſſe reponendam. Ejuſdem enim decoctio in prædictis morbis ſputus materiem, pectus infeſtantem incidit, expectorationemque adjuvat, quin etiam ſanguinem coagulatum, ac in pleura irretitum attenuat, ac ad circularis motus leges reducit. Hæc ſatis miranda, ingens emolumentum revera præſtare poſſunt, votiſque omnibus exoptandum, ut repetitis experimentis confirmentur. Pleuritis, ac Peripneumonia morbi profecto ſunt in arte Medica exhorreſcendi, nihilque impenſius inquirendum, quam quod ut remedia morbi periculum imminuentia probe cognoſcantur. Conſilium itaque celeberrimi Academici, cujus extant obſervationes, hac de re amplectendum eſt, & in morbis prædictis planta hæc vulgatiſſima uſurpanda: felix namque eventus abunde fuit comprobatus, neque adhuc conſtat eamdem nocere potuiſſe. Quibus omnibus rationibus Medici ad eam præſcribendam ſufficienter allici poſſunt.

℞. Rad.

Digitized by Google

℞. Rad. Althææ lotar. ℥ ß. Plantæ integræ Polygalæ Man. j. Glycyrrhizæ ʒ ij. Affunde aquæ fervent. ℔ ij. Paulo poſt fiat Colatura, ptiſana vero tepida propinabitur pro potu ordinario in pleuritide, pectoriſque epiphora.

POLYGONATUM.

POLYGONATUM, ſeu ſigillum Salomonis, *Offic.* Polygonatum latifolium vulgare, C. B. P. 303. *Inſt.* R. H. 78. Polygonatum, vulgo ſigillum Salomonis, J. B. 3. 529. Polygonatum, *Matth.* 954. *Dod. Pempt.* 345. *Lob. Icon.* 631. *Ger. Raii Hiſt.* 664. Polygonatum vulgare, omnibus Provinciis familiare, *Clus.* Polygonatum vulgatius, *Eyſt.* Fraſſinella, ſeu Fraxinella, *Cæſalp.* 224. *Anguill.* Convallaria foliis alternis, floribus ex alis, *Linn. Hort. Cliff.* 124. Polygonatum majus, ſigillum Salomonis latifolium, Geniculata Genicella, ſeu Geniculum. *Quorumd.* vulgo *Sceau de Salomon.*

Radix longa, tranſverſim in terræ ſuperficie locata, digitum craſſa, articulata, ſeu geniculata, ſtatiſque ſpatiis, conſpicuis nodis, aut tuberculis, interſita, coloris albi, variegati, ſaporiſque dulceſcentis, pluriſiniſque ſtipata fibris emittit caules ad pedis cum dimidio, vel duorum pedum altitudinem, rotundos læves, ramulis deſtitutos, extremis nonnihil recurvis, odoris ingrati, ſi forte frangantur, aut in taleolas incidantur, pluribus ornatos foliis alternatim locatis, oblongis, latis, Lilii Convallii foliis æmulis, nervoſis, atro-viridibus, luceſcentibus in parte ſuperna, glaucis vero, aut ſubcæruleis in inferna. Ex foliorum alis ſecus caulem brevibus appenſi pedunculis, aut ſolitarii, aut bini, aut terni, plurimique eadem in coſta locati flores enaſci ſolent; eorum quiſque campanulam veluti cylindraceam ſenis denticulis diſtinctam repræſentat, calyceque deſtituitur, coloremque album habet, extremis herboſis, aut virideſcentibus, hiſce vero baccæ admodum craſſæ, baccis Hederæ ſimiles, aut etiam majores, ſemi-rotundæ, molliuſculæ, virides, aut purpureæ, aut ſub-nigræ ſuccedunt, in quibus plerumque tria ſemina, uti Viciæ ſemen craſſa, ovalia, dura, atque alba occluduntur. Fere ubique in agro Pariſienſi luxuriat planta hæc, nec non cæteris in provinciis, lociſque umbroſis, juxta ſepes, in nemoribus, ſylviſque, in quibus radicibus huc illuc excurrentibus ſponte multiplicatur, earumque nodi veluti impreſſo ſigillo quodam diſtinguuntur; Majo, Junioque floreſcit, baccæque Auguſto matureſcunt. Radix vero frequentius in uſum Medicum venit.

Sigillum Salomonis Chymicæ Analyſi commiſſum nihil aliud præter liquores acidos, ac oleum miniſtrat, parumque terræ, ſaliſque fixi, nihil vero ſalis volatilis ex eo elici poteſt. Folia inſipida ſunt, quidpiam habent glareoſi, quodammodo nauſeam excitantis. Radices autem dulces, acriuſculæ, ac nonnihil glutinoſæ, chartam cæruleam rubro colore languide imbuunt, folia vero eo minus. Glareoſum phlegma, maxima olei portione, commixtum, in Sigillo Salomonis, tantum contineri videtur. Auctorum omnium conſenſu uti vulnerario adſtringens reputatur, & de facto ejus radices familiariſſime adverſus hernias uſurpari ſolent; & D. Chomel in *Hiſtoria Plantarum uſitatiorum* aſſerit frequenter cum ſucceſſu eas infantibus exhibuiſſe. Qua de cauſa ℥ j. in taleolas inciſa in ℥ viij. Vini albi, xxiv. horarum ſpatio, infundi ſolet, quod infuſum deinde tribus, aut quatuor exilioribus cyathis de-

Digitized by Google

die propinatur: repetendum quoque eſt duodecim, aut quindecim dierum ſpatio, eademque radix tuſa, faſcia herniæ coercendæ aptata, ſuper affectas partes ſolet applicari. Pro adultis vero ℥ ß. noctis ſpatio in cyatho uno Vini albi maceranda eſt, ac infuſum ſingulo quoque mane per menſem exhibendum, ſique ægrum magis ſolari cupimus, eadem radix Cataplaſmatis forma uſurpanda. A Matthiolo Conſerva ejuſdem radicis adverſus eumdem morbum plurimum exiſtimatur, & a Palmero ejuſdem infuſum ex Cereviſia adverſus arthritidem.

Quoad uſum exteriorem radix hæc tuſa, ac externe applicita adverſus morſus, ac contuſiones excellit. Ejus aqua diſtillata coſmetica eſt, faciem detergit, coloremque conciliat. S. Paulli, poſt Henricum Paulli ejuſdem genitorem, affert Recipe, ut ajunt, quod optimum videtur, ac quondam prolatum fuiſſe fertur pro Auſtriacæ domus Principe.

℞. Rad. recent. Sigilli Salomonis, Bryoniæ, Aſphodeli, Lilior. albor. Flor. Lilior. convall. Geniſtæ, & Leviſtici ana Man. j. Contuſa infunde in cucurbita una cum Mellis albi deſpumati ℥ iiij. ac Vini albi ℔. ij. Fermentata uſque ad putrefactionem diſtillentur B. A. omnia tribus repetitis vicibus cohobando, in cucurbitæ capitello Camphoræ ʒ iij. ſuſpenſis. Utiliter hæc aqua uſurpatur ad Variolarum veſtigia obliteranda, necnon ad cutim expoliendam, pulcritudinemque conciliandam. A Nonnullis etiam integræ plantæ decoctio in uſum revocari ſolet ad ſcabiem, impetigenemque alioſque cutaneos morbos ſanandos.

℞. Rad. recent. eraſar. Sigilli Solomonis q. l. contunde in mortario marmoreo una cum æquali farinæ Fabar. portione, pro Catapſalmate ſuper hernias quotidie innovando.

P O L Y G O N U M.

CEntinodia, *Offic.* POLYGONUM latifolium, C. B. P. 281. *Inſt.* R. H. 510. Polygonum, ſive centinodia, J. B. 3. 374. Polygonum mas, *Dod. Pempt.* 113. *Matth. Fuchſ.* Polygonum mas vulgare, *Ger. Raii Hiſt.* 184. Polygonum mas vulgare major *Park.* Sanguinaria, ſive centunmodia, *Lob Icon.* 419. *Brunf.* Sanguinalis maſcula, *Geſn. Hort. Cord. Caſt.* herba Proſepinaca, a ſerpendo, *Apul.* Polygonum, *Linn. Hort. Cliff.* 150. Polygonon vulgatius, Polygonia, herba ſeminalis, heraclia, ſeu herculea, Clema, Polycarpon, Myrtopetalon, muris unguis, herois ſanguis, Pedalion, Corrigiola, Heliobotanon ſive ſolis herba, Lingua paſſerina, *Quorumd.* vulgo, *Renouée*, *Trainaſſe*, *Centinode*. *Corrigiole*.

Radice donatur ſatis craſſa, ſi cum plantæ magnitudine conferatur, ſimplici, dura, lignoſa, retorta, pluribus ſtipata fibris, difficulter e ſolo extirpandis, ac late repentibus, guſtus adſtringentis. Plures vero eicit caules pedem, aut pedem cum dimidio longos, graciles, rotundos, ſolidos, tenaces, quandoque erectos, ſed plerumque repentes, ac in terram ſtratos, læves, plurimis refertos finitimis nodis, foliiſque oblongis, anguſtis, acutis, glaucis, brevibus caudis appenſis, ac alternatim diſpoſitis. Flores ex foliorum axillis parvi, monopetali, ac quinquifidi exeunt, octo conſtantes ſtaminibus albis, purpureis, aut rubris, extremis luteis, calyceque deſtitutis. Hiſce ſemen ſubrogatur ſatis craſſum, triangulare, Caſteneæ coloris æmulum, propria ca-

pſula

Digitized by Google

pſula obvolutum. Indiſcriminatim in omnibus fere excreſcit planta hæc incultis, aut ſativis locis, & præſertim ſecus vias, plagaſque frequentatas; inter vulgatiores recenſetur, Æſtate floret, ac toto fere anni curſu vireſcit, excepta Hyeme. D. Linnæus poſt Rajum obſervat, Centinodiam foliis magis, minuſve elongatis, ac magis minuſve anguſtioribus variare, & ab hiſce varietatibus e ſoli diverſitate præcipue productis, differentes ſpecies neutiquam conſtituendas eſſe.

Saporem habet glutinoſum, & nonnihil acidum, eaque plurimum charta cærulea rubeſcit: Veroſimillimum ergo erit Centinodiæ ſal ad Alumen accedere, una cum exili ſalis Ammoniaci ac ſulphuris quantitate permixtum: ope enim Chymicæ Analyſeos plurimum acidi, terræ, ac olei, parum volatilis concreti, parumque fixi lixivialis ſalis elargitur. Centinodia adſtringens eſt, vulneraria, atque ad omnes hæmorrhagiæ ſpecies ſiſtendas aptiſſima tam interne, quam externe uſurpata. Proſtat in Officinis ejus aqua diſtilata, ab ℥ jv. ad ℥ viij. propinanda, quæque cum julapio aut potione vulnerario-adſtringenti commiſcetur. Folia vero in uſum veniunt pro decotione Enematis forma in ventris fluxibus præſcribenda; in dyſenteria vero addi ſolent emollientes herbæ, vel etiam eorumdem ex Late decotio. Ab hocce remedio D. Chomel in *Tractatu de Plantis uſitatioribus* miros adeo effectus expertum eſſe teſtatur, ut ab eo veluti Specificum in hiſce morbis reputetur. Succus quoque ad ℥ ij. vel ℥ iij. & ptiſana, aut infuſum in Vino rubro adverſus dyſenteriam, ſanguiniſque fluxus exhibetur. Camerarius cujuſdam experimentum refert, qui a vomitu ſanguineo, ſucco Centinodiæ in Vino generoſo epoto, liberatus fuit. In narium hæmorrhagia decoctio ejuſdem propinari, ac ſub alis tetrimentum applicari ſolet. *In Ephemeridibus Germaniæ Decuria I. Anno III. pag.* 34. extat obſervatio VVedelii, qui aſſerit, plantam hance tuſam, pratierque ſub alis applicatam, excedentem hæmorrhoidum fluxum ſedare. Notum præterea eſt vulneribus appoſitam, ea protinus ſanare. In herniis quoque uſurpatur, ac Schordero adnotante, compertum fuit adverſus intermittentes febres hanc eamdem plantam, Epicarpii forma, ruſticos adhibere.

Centinodiæ folia in ſyrupo Conſolidæ, ac decoctione adſtringenti *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpari ſolent, ejuſque aqua diſtillata *in aqua ſtyptica* ejuſdem *Pharmacop.*

℞. Aquæ diſtill. Centinodiæ, & Plantaginis ana ℥ ij. Boli Armenæ, Terræ ſigill. & Cretæ pp. ana ʒ ß. Syrupi Cydonior. ℥ j. M. pro potione adſtringenti cochleatim capienda.

℞. Aquæ Centinodiæ, & Lilior. ana ℥ iij. Coralli rubri pp. Oculor. Cancror. pp. ana ℈ j. *Laudani Sydenham* gut. X. aut Xij. Syrupi Cydonior. ℥ j. M. pro Julapio anodino, ac adſtringenti.

℞. Colcotharis, Aluminis uſti, Sacchar. cand. p. ana ℥ ß. Infunde omnia in vaſe vitreo, & adde Aquarum Plantaginis ℥ iij. & Roſar. ℥ j. Miſceantur probe, obturetur que phyala exactiſſime, ſerveturque pro uſu. Aqua hæc a gut. X. ad gut. XX. cum ℥ ij. vel ℥ iij. aquæ Centinodiæ in ſputo cruento, dyſenteria, immodico menſium, hæmorrhoidumque fluxu, omnibuſque aliis hæmorrhagiis a cauſa interna obortis uſurpari poteſt: in narium vero ſanguineo fluxu turunda hac aqua ſaturata in naribus ipſis intruditur, necnon in alicujus vaſis ruptura ſplenium madefactum toties applicatur, quoties opus eſt.

POLYPODIUM.

Polypodium Quercinum vel quernum, *Offic.* Polypodium vulgare, C. B. P. 359. *Inſt.* R. H. 540. *Park.* Polypodium, J. B. 3. 746. *Ger. Raii Hiſt.* 137. Polypodium majus, *Dod. Pempt.* 464. Polypodyum. 1. *Lugd. Hiſt. Tabern.* Polypodium, Filicula, herba Radioli Apulei, *Lob. Icon.* 814. Polypodium fronde pinnata, foliolis lanceolatis integris ſerrulatis alternis connata ſeſſilibus, *Linn. Hort. Cliff.* 475. Polypodium vulgatius, Filicula dulcis ſive quercina, Radix ſeu Radiculus dulcis, *Quorumd.* vulgo *Polipod de cheſne*.

Radicem habet ſemipedalem, minimum digitum fere craſſam in terræ ſuperficie repentem, minutis fibris pilos æmulantibus, munitam, pluribus exiguis tuberculis, aut verrucis ſtipatam, fractu facilem, coloris externe atri, aut ſub-rubri, interne vero virideſcentis, guſtus ſub-dulcis, ac nonnihil aromatici, denique parumper acerbi, ac ſtiptici. Folia vero emittit Filici mari ſimilia, exiliora tamen, profunde ad centrum uſque inciſa in partes longas, & anguſtas, dorſo, tecto veluti quodam pulvere adhærenti, ac ſub-rubro, in quoſdam exiguos acervos congregato. Pulvis hic microſcopii examine perſcrutatus fructuum plantæ collectio videtur eſſe, aut baccæ ſphericæ, ac membranoſæ ſeſe in duas partes aperientes, veluti pixis ſaponaria; e ſui cavitate ſemina nonnulla, minuta, flava, ac reniformia, ſeminibus Medicæ pene ſimilia emittentes. Planta hæc, quæ in Capillarium claſſe ſolet enumerari, (quæ ſcilicet nunquam florem emittunt) germinat in ſylvis, vallibus, montibus umbroſis, inter ſaxa muſco obtecta, ac ſuper veterum arborum truncos, Fraxini nempe, Fagi, Coryli, Alni, necnon in domuum ruderibus. Ejus præcipue radix in uſum Medicum venit; excellentior tamen, magiſque commendata recencetur ea, quæ reperitur in Quercuum baſi contorta, inque locis, in quibus caulis in furcam dirimitur. Recens, probe enutrita, craſſa, & fractu facilis eſt ſeligenda, ac filamentis antequam uſurpetur ſpolianda; inepte enim a nonnullis Polypodium in Quercu enaſcens veluti ſpecies diverſa reputatur. Planta hæcce per totum anni curriculum vireſcit, ac fere ſemper colligi poteſt. Vere, Aprili ſcilicet nova emittit folia, ac juxta obſervationem Cæſalpini radicis appendices nihil aliud ſunt, quam foliorum ſingulis annis decidentium veſtigia.

Radix Polypodii Analyſi commiſſa plures acidos liquores, nonnihil ſpiritus urinoſi, nullam vero ſalis volatilis, concreti portionem, plurimum olei, parumque terræ elargitur. Antiqui plantam hanc purgantem crediderunt; verum compertum deinde ſatis fuit, eamdem ignave admodum ventrem laxare, ac jure, meritoque inter alterantes, ac aperientes eſſe reponendam. De facto Polypodium hepaticum revera eſt, jecur recludit, viſcerumque reſerat obſtructiones, ac ut plurimum in juſculis aperientibus uſurpatur. Ejus autem radix ab ℥ ß. ad ℥ j. præſcribi ſolet. Rajus refert, radicem hanc exſiccatam & cum pauca cremoris Tartari ac Caſſiæ ligneæ quantitate exhibitam, optimum eſſe remedium adverſus lienis obſtructiones, icterum, ac hydropem. Ejus vero decoctio cum Vino parata, nonnihil Sacchari, ac Mellis addito, a Trago maxime exiſtimatur in febri quartana, & affectione melancholica. Dodonæus adverſus arthritidem radicem hanc in aqua ebullitam præſcribit, ac magnopere in uſum venit ſecus Rhenum ac Moſellam adverſus prædi-

ctum morbum. Polypodium præterea ſanguinis æſtum temperat, ac cum ſucceſſu in tuſſi ſicca, quum potiſſimum ſputus materies ſalſa eſt, in aſthmate, ac ſcorbuto uſurpari ſolet.

Ploypodium in plurimis compoſitionibus adhibetur, & præcipue in Catholico, Lenitivo, Confectione *Hameck*, Diapruno, Unguento de *Arthanita Pharmacopææ Pariſienſis*: folia vero in pulvere adverſus rabiem *ejuſdem Pharmacopææ*.

℞. Rad. Polypod. Quercini raſar. & contuſ. ℥ j. Lapathi ſylveſtris ℥ ß. Chelidonii maj. ʒ ij. Coque cum ℔. ß. juguli vervecini in ℔. iij. aquæ, reducanturque ad doſes ij. Adde ultimo ſemihorio Folior. Scolopendræ, Chærophylli, & Cichorij amari ana Man. j. Fiat Colatura levi ex preſſione ac divide in ij. p. æ. quarum una mane, jejuno ſtomacho, altera veſperi, quindecim dierum ſpatio, propinabitur. Pro unaquaqua doſi ſolvatur Arcani duplicati ʒ ß. ac Tartari Martialis ſolub. ℈ j. Juſcula prædicta apta nata ſunt adverſus hepatis, lieniſque obſtructiones, affectus hypochondriacos, morboſque cutaneos.

℞. Rad. Polypod. Quercini, & Cuſcutæ ana Man. j. Ebulliant in aquæ ℔. ij. ad tertiæ partis conſumptionem; adde poſtea Sennæ mund. ℥. j. Cremor. Tart. ʒ ij. Sem. Aniſi ʒ j. Ebuliant denuo omnia parumper; Fiat Colatura levi expreſſione. Adde Syrupi de Pomis ſimplicis ℥ j. pro Apozemate ſolvente, adverſus Cakexiam, Icterum, ac primarum viarum depravatum fermentum.

POPULUS.

POPULUS magna arbor eſt, cujus tres ſunt ſpecies vulgatiſſimæ, Nigra ſcilicet, Alba, ac Tremula. Primæ duæ tantum, quæ frequentius videlicet a Medicis uſurpari ſolent, hic a nobis deſcribentur.

Populus nigra, *Offic.* C. B. P. 429. *Dod. Pempt.* 836. *Inſt.* R. H. 592. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1417. Populus nigra, ſive αἴγειρος, J. B. 1. 155. Populus ſecunda, *Anguill. Turn.* Populus foliis deltoidibus acuminatis ſerratis, *Linn. Hort. Cliff.* 460. Aigyros ſive Ægiros, *Nonnull.* vulgo *Peuplier noir*.

Ejus radix ſatis profunde in terram immerſa Vere ineunte primum ſurculos, aut foliorum germina fere Capparis æmula, oblonga, acuta, luteoviridia, craſſo, glutinoſo, aut reſinoſo, facile digitis adhæreſcente ſucco referta, Odore ſatis grato propellit, quæ *Oculi* ſeu *Gemmæ Populi nigræ*, Gallice vero, *Yeux de Peuple, ou Peuplier noir*, nuncupantur. Germina hæc eadem ſive gemmæ in folia quædam lata, Hederæ folia primum erumpentia, veluti æmulantia, acuta, minus tamen denſa, ambitu nonnihil denticulato longis caudis, ac minutis appenſa expanduntur. Arbor hæc autem ſterilis, ſive mas eſt, ac flores tantum, abſque ullo fructu; aut fertilis ſive fœmina flores fructuſque defert: unde in truncis, aut individuis diverſis mares, fœmineoſque flores geſtare ſolet. Flores Populi nigræ maris oblongi ſunt, cylindracei, ſquammoſi, veluti in ſpicam quamdam diſpoſiti, octo breviſſimis ſtaminibus, onuſtis apricibus quadrangularibus, magnis, repletis pulvere, coloris ſub-rubri, aut ſub-albidi. Fructus vero Populi nigræ fœminæ ſunt capſulæ quædam oblongæ, aut ovales, membranaceæ, virides, in quoſdam racemos diſpoſitæ, matureſcendo ſeſe bifariam recurvantes, & aperientes;

pluraque ovalia, parva veluti criſta ornata ſemina occludentes. Arbor hæc magna, eſt craſſa, erecta, cortice, expolito ſub-albido in ramis præcipue obtecta, lignea ſubſtantia pallida, aut luteſcente, dura, compacta, & levi. In locis humidis, aquaticiſque, prope flumina rivuloſque facillime creſcit. Ejuſdem oculi, ſeu gemmæ odoræ, Aprili, aut citius, flores vero Majo, ac Junio apparent.

Germina Populi nigræ interne, aut externe a Medicis uſurpari poſſunt. Tinctura quoque ex iis ope ſpiritus Vini elicitur, quæ juxta D. Tournefortium, ad pertinaces ventris fluxus ſiſtendos, internaque ulcera conſolindanda, optima, atque excellens eſt, a ʒ ß. vel ʒ j. mane, ac ſero in juſculi calidi cochleari. Prædicta quoque germina in Unguento *Populeo*, cujus deſcriptio præſto eſt in omnibus Pharmacopæis, adhibentur, & revera ad dolores ſedandos aptiſſimum eſt. Cum ejuſdem compoſitione radices Brioniæ, ſummitateſque Rubi admiſcentur. Linimenti forma in hæmorrhoidum externarum inflammatione, & enematis ab ℥ ß. ad ℥ j. in decoctione emollienti, adverſus eaſdem internas uſurpatur; tempora quoque eo inunguntur ad capitis dolorem compeſcendum, ac ad ſomnum conciliandum in vigiliis perticioribus: caute admodum tamen in uſum revocabitur, ac generalibus antea præſcriptis remediis, necnon ægri temperamento probe perſpecto: aliter enim ſymptomata morbo debellando longe pejora in promptu eſſe poſſent.

Folia Populi nigræ tuſa, partibuſque, doloribus arthriticis, affectis applicata, eoſdem ſedant juxta Nonnullos. Uſurpatur etiam hujuſce arboris lignum ob fibrarum, ac linearum elegantiam, ad diverſa vermiculata opera conficienda.

Unguentum *Populeum*, Balſamum hypnoticum Unguentum adverſus ſcabiem, ac Hæmorroidale *Pharm. Pariſ.* ingreditur.

℞. Florior. Malvæ, Althææ, Acanthi, Verbaſci ana M. ß. Ebull. in ℔. ij. aquæ fontis ad medias; colaturæ adde Unguenti Populei ℥ j. pro Enemate adverſus dyſenteriam, teneſmum, hæmmorrhoideſque internas.

℞. Succi Solani, & Geranii Robertiani ana ℥ iij. Plumbi uſti ℥ j. Unguenti Populei ℥ ij. Omnia macerentur, miſceanturque in mortario plumbeo exactiſſime cum ejuſdem metalli piſtillo pro Unguento adverſus tumores, & ulcera carcinomatoſa.

℞. Ceræ luteæ, Unguenti Populei ana ℥ iij. Olei Nucis ℥ viij. Liquetur cera, ac deinde adde Unguentum Populeum, probe omnia commiſcendo, Oleum inde ſuperaffundendo, ut Unguentum adverſus aduſtiones aptiſſimum efformetur.

℞. Unguenti Populei ℥ j. Olei Oliv. & Balſami tranquill. ana ℥ ß. Tincturæ Anodynæ gut. XX. M. pro Linimento adverſus hæmorrhoidum externarum dolores.

Alterum adverſus eumdem morbum Linimentum.

℞. Unguenti Populei ℥ ij. Thuris maſculi p. ʒ j. ß. Teſtarum Oſtrearum p. ſ. q. cum prædicto Unguento admiſcendam.

Populus alba, *Offic.* Populus alba majoribus foliis, C. B. P. 429. *Inſt.* R. H. 592. Populus alba λευκη J. B. 1. 160. Populus alba, *Dod. Pempt.* 835. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1418. Populus alba latifolia, *Lob. Icon.* Farfarus Antiquorum, *Bellon.*

Popu-

Populi prima ſpecies, *Anguill.* Populus foliis ſubrotundis dentato-angulatis ſubtus tomentoſis, *Lin. Hort.Cliff.* 460. Populus candida, Populus Heraclea, Arbor admirans, ſeu bicolor, Albarus, ſive Albara, Farfora *Nonnull.* vulgo *le Peuplier blanc, l'Obeau, Aubel, ou Obel, l'Orme blanc des Pariſiens.*

Radicem habet ſeſe in terræ ſuperficie expandentem, minuſque profunde deſcendentem, unde a ventorum impetu ſæpe numero arbor concutitur, ac omnino evertitur, truncum vero eminentem pluribus ramis ſtipatum, cortice lævi, compacto, ſub-albido. Folia lata ſunt, profunde inciſa, anguloſa, Vitis aut Aceri foliis proxima, & exiliora, viridia, polita, ac ſuperne lanugine omnino deſtituta, ſubtus alba, ac tomentoſa, adinſtar Tuſſilaginis, longiſque caudis appenſa. Flores, fructuſque diverſis in truncis enaſcuntur, ac præcedentibus omnino ſimilantur. In locis humidis, ac juxta aquas colitur; & citiſſime creſcit, facile quoque multiplicatur taleis, quamplurimoſque in baſi ſurculos, ut aliæ Populi ſpecies, emittit quo magis radices latius in ſoli ſuperficie vagantur. Hinc caute admodum, ac prudenter Populus in pratis coli debet, radicibus enim ſeſe maxime propagantibus innumera eorum ramalia, herbis omnibus languorem inducunt.

Injurius Veteres opinabantur, arborem hance omnino ſterilem eſſe, ac tractu temporis in Populum nigram ſponte immutari. Populus ubique fere invenitur; Alba vero, reſpectu Nigræ minus familiariter uſurpatur. Plinius poſt Theophraſtum aſſerit, folia Populi albæ adhuc adoleſcentia perfecte ſphærica eſſe, ſeneſcentia vero, anguloſa deprehendi, quod utique verum eſt, e contra vero Hederæ folia angulos ſenſim emittunt, ac poſtremo rotundandantur. Quod vero ab iiſdem Authoribus additur, ſcilicet immediate poſt Solſtitium Æſtivum folia Populi albæ ſurſum, deorſumque retorqueri, nos cum Rajo omnibuſque recentioribus fide dignis, fatemur, id nunquam obſervaſſe. Ejuſdem lignum iiſdem uſibus utilis eſt, ac alterius ſpeciei lignum; quum autem minus ſolidum, leviuſque deprehendatur, plurimum ad ſoleas ligneas, & talos calceamentorum conficiendos æſtimatur. Hinc facile elicitur cur a Tornatoribus, æque ac Populus tremula requiratur. Ut plurimum experientia confirmatur, ut innuit Theophraſtus, quod ſcilicet, ſi Populus grandeſcens ac arboreſcens tranſferatur, eo facilius expandatur.

Et ſi Populus alba minus ſit a Medicis uſurpata, ſuos tamen uſos habere poteſt. Schorderus aſſerit, ejuſdem corticem, vi detergenti pollere, ac Iſchiadi, urinæque difficultati ejus decoctionem, ℥ j. in aquæ ℔ iij. aut ejus pulverem, ʒ j. cum Melle, aut cum aliquo competenti ſyrupo commixtum, eſſe dicatum; Rajus in aurium doloribus, ſuccum ex ejuſdem foliis expreſſum, ac in auris cavitatem injectum præſcribit. Dioſcorides, ac alii poſt ipſum quamplurimi, Populus albæ cortici optimos fungos proginendi facultatem tribuerunt, ſi præſertim eo in fruſtula ſecto terræ probe ſtercoratæ conſpergantur.

PORRUM.

PORRUM, *Offic.* Porrum commune, Capitatum, C. B. P. 72. *Inſt.* R. H. 382. Porrum, J. B. 2. 551. *Dod. Pempt.* 688. *Part. Raii Hiſt.* 1126. Porrum Capitatum, *Ger. Fuchs. Turn,* Porrum commune, *Matth. Lugd. Hiſt.* Porrus

Digitized by Google

rum Communis, ſeu Capitatus, Scorodopraſum, Gethyllis ſeu Gethyum, *Nonnull.* vulgo, *Porreau ou Poireau*.

Radix quatuor aut quinque digitos longa, pollices vero, unum, aut duos craſſa, fere cylindracea, pluribuſque conflata tunicis albis, lævibus, lucidis, ſimul una conjunctis, inferne capillitio ſtipatis, ſapore Cepa dulciori, ſeſe extollendo, abit in folia pedem longa, ſat s lata, alternatim ſita, plana, fiſtuloſa, dilute-viridia, ſaporis Cepæ. Hæc inter ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem, digitum & ultra craſſus, firmus, ſolidus, ſuccoque plenus erigitur caulis, apice inſigne acervum, ſive parvorum alborum ad purpureum accedentium florum faſciculum ſuſtinens, qui ſingulis ſex bracteis, in lilium diſpoſitis, pediculoque appenſis, pari ſtaminum latorum, & cylindraceorum numero conſtantur. Hiſce præſto ſunt fructus fere rotundi, triangulares, nigri, interne tribus diſtincti cellulis, pluribus oblongis ſeminibus plenis. Univerſa planta odore Cepa minus penetranti ſcatet; Julio floret, ſemenque Auguſto matureſcit. Porrum inter vulgatiora oleracea ubique recenſetur, ſolumque pingue, probeque ſtercoratum expoſcit: nemini inde latet hujuſce uſus in pultibus, & juſculis. Juxta Jo: Bauhinum ejus ſemen trium annorum ſpatio ſervari poteſt.

Porrum plurimum olei, nec non ſalis eſſentialis, ſive volatilis continet. Diligenter in hortis olitoriis colitur, quum potiſſimum magis in alimentis, quam in arte Medica uſurpari ſoleat.

Ab omnibus fere Authoribus inter pernicioſa alimenta recenſetur, tamen noſtris in regionibus, in quibus uſitatiſſimum eſt, pravos affectus ipſi tributos progignere numquam compertum eſt. Non ita facili digeſtione in ſtomacho ſubigitur, flatuſque quandoque concitat, ob phlegma viſcoſum, lentumque in ipſo contentum, quod facile longa coctura, antequam comedatur attenuari poteſt; tuncque ſenibus, phlegmatico temperamento, humoribus tenacibus, craſſiſque præditis convenit.

Porrum urinas, menſes, ſemenque ſale ſuo acri, incidente, ac penetrante excitare ſolet; fœcundaſque reddit mulieres, viſcoſitates vaſa uteri infarcientes diſcutiendo. Eo Hippocrates in morbis mulierum, tam interne, quam externe utebatur; hujuſce magni viri veſtigia ſubſecutus Jacobus Prevoſtius in menſium ſuppreſſione Porrum, fruſtulis pluribus radicis Hellebori nigri perforatum, & coctum jejuno ſtomacho ante purgationum tempus præſcribebat. Nonnulli etiam in Aſthmate humido, morbiſque pectoris a viſcida pituita ortum ducentibus, Porri ſyrupum adhibent. Omnibus præterea notum eſt, juſcula cum Porris, & Napis confecta in vocis abolitione, & ad thoracem roborandum uſurpari.

Porri ſemina vim habent diureticam; tuſa, & in Vini albi cyatho infuſa ʒ j. ad urinas ciendas exhibentur.

Quoad vero exteriorem hujuſce uſum, ſub cineribus Braſſicæ folio, obvolutum concoquitur; ſtatimque lateri dolore affecto in Pleuritide applicatur, vel in ſartagine frixum, ſtupis complicatum, optimoque aceto conſperſum. Porrum crudum tuſum, tumoribuſque articulorum applicatum, eos diſſipat, in Lacte ebullitum ad hæmorrhoides turgidas, ac dolentes fovendas, ejuſque magma ad eas præſertim mitigandas, inſervit. Hujuſce præterea injectus ſuccus aurium tinnitibus medetur.

℞. iij. vel jv. Porrorum medullam, coquatur ſub cineribus Braſſicæ folio obvo-

obvolutam, deinde contundatur, & adde Croci pulv. pug. j. ac Olei roſat. parum ad Cataplaſma conficiendum hæmorrhoidibus turgidis, ac dolentibus applicandum.

℞. Medull. Porri ℥ iij. Frigatur Olei Chamæmill. ſ. q. Furfuris triticei Man. j. Fœcum Vini albi ℥ iij. M. pro Cataplaſmate calide applicando, lateri in Pleuritide.

PORTULACA.

PORTULACA genus plantæ eſt, cujus duæ ſunt vulgatiores, uſitatioreſque ſpecies, nempe Sativa, & Sylveſtris.

Portulaca ſativa, *Offic.* Portulaca latifolia, ſeu ſativa, C. B. P. 288. *Inſt.* R. H. 236. *Raii Hiſt.* 1039. Portulaca hortenſis latifolia, J. B. 3. 678. Portulaca ſativa, *Dod. Pempt.* 661. Portulaca domeſtica, *Matth. Ger.* Portulaca hortenſis, *Park. Geſn. Horn.* Portulaca latioribus foliis, *Cæſalp.* Portulaca, ſeu Portulata major. Porcellana hortenſis, Porcaſtrum ſativum, Andrachne, ſive Adrachne domeſtica, *Nonnull.* vulgo, *Pourpier des jardins, la Pourcellane, ou Pourcelaine a larges feuilles.*

Radicem habet ut plurimum ſimplicem, nonnullis fibris ſtipatam, tractuque temporis lignoſam, quæ plures emittit pedales caules, craſſos, rotundos, quandoque erectos; quandoque ſolum verſus inclinatos, ſub-rubros, teneros, ſucculentos, læves, lucentes, ſeſe in quoſdam ramulos dividentes, foliaque circumferentes alternatim locata, oblonga, vel fere rotunda, ſatis lata, craſſa, carnoſa, expolita, lucentia, ſub-albida, aut ſub-lutea, viſcoſa, ac nonnihil aciduſcula. Ex foliorum alis parvi lutei, aut pallidiuſculi exeunt flores quinquepetali, roſacei, calyce monopetalo, quoquo modo mitram referente ſuffulti. Hiſce fructus, vel capſulæ oblongæ, herboſi coloris, parvas urnas æmulantes ſuccedunt, quæ tranſverſim, aut orizontaliter bifariam aperiuntur, recipiuntque plurima minuta, & nigra ſemina. In omnibus fere hortis olitoriis, ſoloque pingui, probeque ſtercorato colitur planta hæc. Alia quoque ſativa Portulacæ ſpecies invenitur foliis latioribus, ac ſub-luteis, parviſque aureis maculis notatis, qua de cauſa *Portulaca aurata* nuncupatur. Rajus dubitat, utrum hæc ſpecies differat a præcedenti, aut ſimplex ſit varietas: certiſſimum eſt, addit idem Author, hanc altera longe eſſe delicatiorem. Portulaca viridis vulgaris omnium prima ſeritur, minime enim frigore lædi poteſt, ſcilicet Martio, ac Aprili ineunte, quandoque etiam Februario, potiſſimum tempeſtate mitiori, atque ad Autumnum uſque vireſcit. Magnopere quum in culinis, tum a Medicis uſurpari ſolet; præcipue vero ejus recens caulis, folia, ac ſemen.

Portulaca ſylveſtris, *Offic.* Portulaca anguſtifolia, ſive ſylveſtris, C. B. P. 288. *Inſt.* R. H. 236. Portulaca ſylveſtris minor, ſive ſpontanea, J. B. 3. 678. Portulaca ſylveſtris, *Dod. Pempt.* 661. *Matth. Ger. Park. Raii Hiſt.* 1039. Portulaca ſponte naſcens. *Card. Hiſt.* Portulaca exigua, ſive Andrachnion arvenſe, *Camer.* Portulaca anguſtioribus foliis, *Cæſalp.* Portulaca foliis Cuneiformibus verticillatis ſeſſilibus, floribus ſeſſilibus, *Linn. Hort. Cliff.* 207. Portulaca agreſtis ſive arvenſis, Andrachne ſive Adrachne ſylveſtris, minor, altera, ſive agria, *Nonnull.* vulgo, *le petit Pourpier ſauvage.*

Simplex radix, parva, fibriſque donata, plures emittit parvos caules rufeſcen-

Google

feſcentes, varioſque in ramulos diviſos, prope ſolum ſtratos, nec non foliis ſuffultos latiuſculis, carnoſis, denſis, ſuccolentis, atro-viridibus, ſaporis viſcoſi, acidulique; uno verbo foliis Portulacæ ſativæ ſimilibus, & anguſtioribus, uti & flores: juxta enim Johannem Bauhinum Portulaca ſylveſtris in alio a ſativa non differt, præter omnium ſui partium exilitatem, ac merito ſuſpicari poſſumus, ſativam a ſylveſtri, naturam cultura, immutante, ortum duxiſſe. Frequentiſſime in hortis, areiſque conſpicitur, quin etiam in ſabuloſis, incultiſve terris, prope magnas vias, in quibus ſponte naſcitur. Quamvis vero Portulaca ſylveſtris non adeo, uti ſativa, in pretio habenda ſit, in hac enim poſtrema, & caules, & folia carnoſa magis, ſuccoque turgidiora, gratioriſque ſaporis reperiuntur, tamen, tam Culinario, quam Medico uſui ambæ inſerviunt, Sylveſtriſque jure, ac merito Sativæ locum occupare quandoque poteſt.

Portulaca plurimum olei, ac phlegmatis, ac fere nihil continet ſalis, interque refrigerantes recenſeri ſolet, nam ſanguinem depurandi, pectoris acrimoniam edulcorandi, ſcorbuticam affectionem demulcendi, vermeſque enecandi vim habet. Admiſceri ſolet juſculis refrigerantibus, acetariiſque, in quibus difficile admodum a ſtomacho ſubmittitur, flatuſque concitat; ſolummodo ergo juvenili ætate, ac temperie ſicca, & bilioſa conſtitutis conveniet. A Nonnullis etiam, ut diutius ſervari poſſit, aceto, ac ſale conditur. In Officinis vero præſtant aquam diſtillatam Portulacæ, quæ ad ℥ iij. vel jv. in febrili fervore ad ſanguinis, ſpirituumque irruptionem compeſcendam, exhiberi ſolet. D. Chomel *in Hiſtoria Plantarum uſitatiorum*, hanc, aſſerit, ſæpiſſime, in hæmorrhagiis, præſertim uterinis, uſurpaſſe. Optima quoque hæc aqua æſtimatur adverſus lumbricos, ſemperque cum ſucceſſu pueris hoc morbo affectis propinari ſolet. Ejus etiam ſuccus prædicta doſi, ejuſque ſyrupus in Officinis ſumigeratiſſimus ab ℥ j. ad ℥ ij. eumdem edunt effectum: ſuccus idem ad ignem ad Extracti conſiſtentiam inſpiſſatus ʒ j. aliquo temporis ſpatio repetitus a nonnullis Authoribus, ad renum, ac veſicæ glareas expellendas, commendatur. Portulacæ folia manſa dentium dolorem mitigant, præſertim ſi auſteris fructibus fuerint debilitati. Portulacæ ſemen inter minora quatuor frigida aſtipulatur, quæ ſunt Lactucæ, Portulacæ, Endiviæ, ac Cichorii.

Portulacæ ſemina uſurpari, ſolent in Electuario de *Pſyllio*, ac *Requie Nicolai*, Diapruno, Confectione Hyacinthina, ac pulveribus Diarrhodon contra vermes. *Pharm. Pariſ.*

℞. Rad. Oxylapati, & Fragariæ ana. ℥ j. Coque cum ℔. ß. carnis vitulinæ in aquæ ℔ iij. ad duos hauſtus reducendis. Adde extremo ſemihorio Fol. Portulacæ, Borraginis, & Bugloſſi ana. Man. ß. nec non Lactucam fruſtulatim inciſam. Fiat colatura levi expreſſione, ac duas in partes dividatur potio refrigerans congruo temporis ſpatio reiteranda, mane, jejuno ſtomacho, ac ſero.

Adde vero pro unaquaque doſi Nitri puriſs. ℈ j.

℞. Aquar. Portulacæ, Scordii, Tanaceti ana. ℥ iij. Corall. pp. ac Seminis contra ana ℈ j. ß. Theriacæ ʒ j. Extracti Juniperi ʒ ß. Salis Ammoniaci, ac Gemmei ana ℈ j., Syrupi Limon. ℥ j. M. pro potione vermifuga pro binis doſibus.

Alia

Alia Potio contra vermes.

℞. Aquæ Portulacæ ℥ vj. Semin. contra ʒ ß. Myrrhæ p. & C. C. uſti ana. ℈ j. Pulveris viperini gr. xv. Syrup. Abſinthii ℥ j. M. pro potione chocleatim exhibenda.

℞. Aquæ Portulacæ, & Cichorii ana. ℥ iij. Corall. rub. pp. ac Ocul. Cancror. pp. ana ℈ j., Chinæ Chinæ p. ʒ j. Syrup. Capill. Vener. ℥ j. M. pro Julapio, in ſputo ſanguinis perodice reccurrente, convenientiſſimo.

℞. Aquæ Portulacæ ℥ jv. Præcipitati albi ʒ ß. Croci gr. xii. M. pro Linimento exſiccante, in quo penna ter de die immergetur, ad faciei impetiginem, aut papulas exſiccandas.

P R I M U L A   V E R I S.

PRIMULA VERIS, *Offic.* Verbaſculum pratenſe, odoratum, C. B. P. 241. Primula Veris odorata, flore luteo, ſimplici, J. B. *3.495.* *Inſt.* R. H. 124. Primula veris major, *Ger. Raii Hiſt.* 1081. Herba Paralyſis, *Bruſ. Caſt.* Paralyſis vulgaris, pratenſis, flore flavo ſimplici odorato, *Park. Parad.* Primula veris flavo flore elatior, *Cluſ. Hiſt.* 301. Primula veris flore luteo, *Eyſt.* Primula pratenſis, *Lob. icon.* 567. Arthritica, *Geſn. Hort.* Arthritica ſimplex luteo flore, *Camer. Hort.* Aliſma pratorum, *Columell.* Dodecantheon, *Anguill.* Arthritica prior, ſeu viola Tuſculana, *Ruell.* Primula foliis dentatis rugoſis, *Linn. Hort. Cliff.* 51. Verbaſcum odoratum, *Fuchs.* & *Antiquorum.* Herba Paralyſeos, Herba, ſeu Clavis Sancti Petri, Paralyſica ſive Arthetica, Chelidis ſeu Chelidium, Flos quadrageſimalis, Bracæ, Brachæ ſeu Brachulæ Cuculi, *Quorumd.* vulgo, *Prime vere*, *Primerole*, *Fleurs de Coucou.*

Radicem habet ſatis craſſam, ſquammoſam, ſub-rubram, fibroſam, ſaporis nonnihil adſtringentis, odoris grati, ac aromatici. Ineunte Vere folia emittit oblonga, lata, rudia, rugoſa, in terram ſtrata, glabra, aut lanugine breviſſima, ac vix quidem conſpicua ornata. Hæc inter unus, aut plures eriguntur caules, palmaris altitudinis, & ultra, rotundi, nonnihil villoſi, foliiſque deſtituti, & firmi, in quorum apicibus flores ſimplices, venuſtiſſimi, lutei, odori, tubulares, ſuperna parte expanſi, ac quinque emarginatis ſegmentis diſtincti, faſciculo ſuſtinentur, umbellati quoque ſunt, ſexque ſeptem, duodecim, & aliquando etiam vigintiquatuor, & ultra numerantur, abeuntque in fructus ovales, calyce obtectos, plura ſemina rotunda, aut anguloſa minuta, ac nigra reſſerantes. Planta hæc, cujus ſapor nonnihil acer, ac amarus eſt, juxta Johannem Bauhinum fere ubique creſcit in arvis, pratiſque humidis, nemoribus, ac ſylvis, in quibus Vere vix quidem incipiente apparet, unde Primula Veris fuit nuncupata. Hæc quoque ſuas habet varietates, non minus, quam ſpecies alia flore albo, ac ad ſeptem uſque a Rajo cum Parkinſono reducuntur. Folia, ac præcipue flores in uſum Medicum veniunt.

Hujuſce plantæ flores Analyſi commiſſi, plurimum acidi, parum ſpiritus urinoſi, nihil ſalis volatilis concreti, maximamque olei, ac terræ portionem largiuntur. In iis vero ſal volatile aromatico-oleoſum ſatis moderatum continetur, unde bene apti ad Spirituum influxum adjuvandum, nervoſque

que roborandos, cenſeri ſolent. Præſtant in officinis Aquam diſtillatam, & Conſervam Primulæ Veris, cum ſucceſſu in Apoplexia, ac Paralyſi, præſertim linguæ, ejuſque hæſitantia, uſurpandam. Aqua ab ℥ jv. ad vj. ſolitaria præſcribitur, Conſerva vero ab ℥ ß. ad ℥ j. plerumque autem Potionibus, aut Opiatis hiſce morbis convenientibus admiſceri ſolent. Diſtillationis ope ſpiritus quoque elicitur iiſdem præditus facultatibus, ad hunce autem probe eliciendum, flores ſale communi ſunt inſpergendi, ac fermentationi priuſquam diſtillentur per dies aliquot relinquendi. Horum quoque florum Infuſum in aqua ferventi ad modum Theæ præſcribi ſolet, Pugillo nempe uno in aquæ ℥ vj. aut Man. ß. in juſculo vitulino. Nonnihil ſomniferi in hac planta contineri, obſervatum fuit, eo quod ſedat vapores, diſſipat hemicraniam, ac vertigines a ſuppreſſis menſibus præcipue productas. Rajus refert, foliorum, ac florum ſuccum æquali portione vaccini lactis commixtum capitis inveteratum ac pertinacem dolorem ſanaſſe, teſtaturque etiam cum D. Hulſe Radicum decoctionem in convenienti liquore optimum remedium eſſe adverſum vertiginem.

Quod ad externum Primulæ Veris uſum ejus flores Cataplaſmatis forma, efficaciſſimi deprehenduntur adverſus arthriticos dolores, ac articulationum morbos. Bartholinus ait, paralyticum in ſiniſtro latere ſanaſſe fomento, e ſpiritu ope Tritici elicito, in quo Primula Veris ebulliverit. Schorderus veluti optimum remedium deprædicat, acetum infuſione hujuſce plantæ radicum ſaturatum, ad dentium dolores ſanandos, dummodo naribus inſpiretur. Florum ſuccus, aut aqua diſtillata faciem, maculaſque cutaneas linimenti forma detergit.

Flores autem Primulæ Veris in Aqua Generali *Pharm. Pariſ.* uſurpari ſolent.

℞. Fol. Salviæ, Fol. ac Flor. Primulæ Veris, Flor. Chamæmel. Tiliæ, & Roriſmarini ana Man. j. Superaffunde Aquæ ℔. jv. Infuſa omnia relinquantur bihorio in Cinerario calido cooperto vaſe. Fiat inde colatura per linteolum forti expreſſione, qua calida caput bis, terve in die foveatur, in Paralyſi, morbis capitis, & Hemicrania a frigida, ut ajunt, ac viſcoſa pituita productis.

℞. Fol. Meliſſæ, & Betonicæ ana Man. ß. Summit. Gallii lutei, Stechados, ac Florum Primulæ Veris ana pug. ij. Ebulliant in aquæ ℔. iij. ad ℔. ij. colentur poſtea expreſſione, & adde Syrupi Stechados ℥ j. ß. pro decoctione adverſus Paralyſim, Rheumaticos, alioſve nervorum affectus a cauſa frigida oriundos, cyathis quatuor tepidis de die propinatis.

℞. Aquæ ſtillatitiæ Primulæ Veris, Meliſſæ, ac Flor. Tiliæ ana ℥ j. ß. Sp. volat. C. C. gut. X. Succin. pp. ℈ ß. Pulveris de Gutteta ℈ j. Confectionis Hyacinthinæ ʒ j. Syrupi Beton. ℥ j. M. pro potione Cephalica, cochleatim ſumenda in Apoplexia, & Paraliſi.

℞. Fol. ac Flor. Primulæ Veris, Betonicæ, ac Roriſmarini ana Man. ß. Florum Caryophylli, ac Liliorum Convall. ana pug. j. Infunde in tribus ſextariis optimi Vini rubri ſuper cinerarium calidum pro Gargariſmate pluries de die repetendo in linguæ Paralyſi.

PRU-

PRUNUS.

PRunus arbor eſt adeo ubique nota, ut in Europa noſtris hiſce diebus hortus non ſit, in quo optima aliqua Pruni ſpecies non inveniatur: Duæ generaliter diſtinguntur, *Domeſtica* una, altera vero *Sylveſtris*; quum vero alio in loco de Pruno ſylveſtri, ſermo jam ſit inſtitutus, Prunum domeſticam hic ſolummodo deſcribemus.

Prunus ſativa vulgatiſſima eſt, ideoque pluribus haud eſt delineanda. Radicem habet ſatis longam, in plures diviſam ramos, lignoſam, robuſtam, ſerpentem, nigricantem, quæ caulem mediocriter altum, & craſſum, ſatiſque firmum, lignoque conflatum duriuſculo, ſub rubro, centrum verſus emicante, in truncis præcipue vetuſtioribus, ad varia vermiculata opera conficienda aptiſſimo, ideoque a tornatoribus expetito, cortice tectum cinereo, ad atrum accedente, ſcabro, e quo quandoque exſudat Gummi fulvum, ac ſub-albidum, pellucidum, ſub-dulce, ſaporiſque neutiquam ingrati. Folia ut plurimum foliis Mali exiliora ſunt, arctiora, longiora, magiſque nigricantia: glabra etiam, crenatis marginibus, ſaporis amari, & adſtringentis. Flores ut in Pruno ſylveſtri albi ſunt, at majores, ac folia præcedentes; horum quiſque petalis conflatur quinque, rotundis, magnis, apertis, roſaceis, calyce poculum referente, quinquifido, ac vigintiquinque, vel triginta ſtaminibus conſtante. Hiſce præſto ſunt carnoſi fructus rotundi, aut fere ovales longitudinali fiſſura præditi, plus, minuſque longis caudis appenſi, ſub tenui tunica pulpam mollem continentes, in cujus centro locatur nucleus oſſeus, planus, rotundus, ac fere ovalis, apicibus cuſpiformibus, ac ſulcatus, occluditque ſemen, ſive amygdalam.

Fructus Pruni veræ ſive ſativæ *Prunum* Latine nuncupatur, Gallice vere *Prune*. Infinitus fere Prunorum tam cultura, quam induſtria productorum numerus invenitur, ac invicem figura, craſſitie, ſubſtantia, colore, ac ſapore differunt. Oblonga enim, rotunda, ovalia, acuta, ac pyriformia conſpiciuntur; craſſa quoque, media, ac exilia; mollia, quorum humidior ſubſtantia nucleo adhæret, dura, quorum ſiccior nucleo facile ſeparatur, quæque generaliter melioris notæ recenſentur; alia vero mediam inter prædicta locum tenent; alba præterea, viridia, lutea, rubra, cærulea, nigra, ac atro-cærulea; dulcia, acida, ac mediæ naturæ, ſive acido-dulcia, alia denique aſpera, ſive acerba. Ex hiſce ut plurimum accidentibus Prunorum bonitas nec tollitur, nec augetur peroptima, ac exprobranda Pruna in unaquaque figuræ, craſſitiei, ac coloris ſpecie inveniuntuntur. In Prunis omnibus pulpa magis, minuſque luteſcens eſt, quod nihil refert. Damaſcena præ ceteris facilius a nucleo divelluntur, quorum numerus maximus eſt, relate ſaltem ad denominationum numerum pro minima quaque diſcrepantia. Pruna, inter fructus excellentiſſima, ac exquiſitiſſima reputantur, variiſque modis excoli poſſunt, ſylvulæ ſcilicet, ac arbuſtatarum arborum more, omnibuſque aliis rationibus horti cultoribus famigeratiſſimis, melius tamen arbuſtatarum arborum in modum excreſcunt. Poſt Julium per totum uſque Octobrim, & ultra Pruna adſunt in Pomariis, ac elegantem ſecundis menſis ornatum ſuppeditant: ante Solis ortum ſunt colligenda; ac recentia, exſiccata, cocta, aut condita edi poſſunt. Uſitatiſſima ſunt, ſaccharoque diverſis

verſis rationibus condiuntur, quinimmo iis condimenta parantur, ac eorum exſiccata pulpa in maſſam pro variis uſibus congeri ſolet.

Prunus arbor eſt, quæ inſertione, nucleo, ſive amygdala, & ſurculis, e radice aut ſponte prodeuntibus multiplicatur. In unaquaque Pruni ſpecie etiam ſylveſtri inſeri poteſt, in Ceraſo præterea, Malo Perſica, & Amygdalo: Optima autem præ omnibus Prunorum ac Malorum Perſicarum ſpeciebus, Prunus Damaſcena nigra, & *S. Juliani* recenſentur, hæc enim innumera germinant ſurcula, quæ facile interſeri poſſunt, gratiorem habent ſaporem, diutiuſque perdurant. Immittuntur vero aut fiſſura, aut ſcutula. Sancti Juliani nuncupata melius ſcutula multiplicatur, ejuſque fructus copioſiore ſucco turgeſcit, Damaſcena vero nigra exſucca magis eſſe ſolet, minoremque fructuum edit copiam. *La Ceriſette* inter Prunos præcocior eſt; S. Juliani in arbore flacceſcit, & ad Hyemem uſque moratur, Sanctæ Catharinæ, pluresque aliæ Prunorum ſpecies ſurcula facile, fructuumque copiam abſque inſertione ſuppeditant. Prunus ſolum magis ſiccum, quam humidum, magiſque ſabuloſum, quam forte expoſtulat; cæterum Prunus ubique reperitur, facile creſcit, ac plurimum pullulat quocumque locetur. Prunus autem in arena nigra citius adoleſcit, copioſiores, melioriſque notæ fructus producit; ſegnior e contra eſt in terris fortioribus, ramoſque tantum progignit. Cujuſcumque ſpeciei Pruni Vere ut plurimum floreſcunt, Aprili ſcilicet, & Majo, uti Ceraſus, ac Pyrus.

Diverſas Prunorum ſpecies curioſis cognitas hic loci deſcribere haudquaquam idoneum reputamus, ſi enim de ſingulis ſermo quantumvis breviſſimus inſtitueretur, in adeo magno numero ſeſe offerunt, ut integro volumini materiem præberent: meliores igitur exquiſitioreſque, ſolummodo indigitabimus, uti ſunt ſequentes.

Pruna magna, dulcia, atro-cærulea, C. B. P. 443. Prunus fructu magno, dulci, atro-cæruleo, *Inſt.* R. H. 622. Pruna Damaſcena, *Lugd. Hiſt.* 314. vulgo, *Le gros Damas noir, ou la Prune De S. Cyr, ou le gros Damas violet de Tours*. Facile a nucleo abſcedunt, optima ſunt, ac fertiliſſima; cruda ac paſſa comeduntur. Eorum pulpa laxans eſt, ac in Diapruno uſurpari ſolet, cujus eſt baſis præcipua.

Prunus fructu ovato, maximo flavo, *Inſt.* R. H. 622. Pruna ſubrotunda flaveſcentia. Pruna Domini, Pariſienſium, vulgo, *le Perdrigon de Cernay, le double Damas ou Paſſevelours*. Venuſtiſſima, ſatiſque craſſa ſunt, luteo-cærulea, præcocia, facile abſcedentia; non adeo exquiſitum ſaporem habent in agro Pariſienſi, eoque minus in regionibus frigidis; excellunt vero in climate calido, ut in Galliæ meridionalibus provinciis.

Pruna coloris ceræ ex candido in luteum palleſcentis, C. B. P. 443. Prunus fructu cerei coloris, *Inſt.* R. H. 622. Pruna cerea, ſive Cereola, *Tabern. icon.* 991. Pruna Sanctæ Catharinæ vulgo. Alba ſunt, craſſa, magiſque plana, quam longa; nucleo ut plurimum adhæreſcentia, ac optima. Paſſa quoquo magnopere æſtimantur.

Pruna rotunda, flava, dulcia, mali amplitudine, C. B. P. 443. Prunus fructu maximo, rotundo, flavo, & dulci, *Inſt.* R. H 622. Pruna rubicunda inſtar mali Armeniaci, vulgo, *Le Damas gris, la Prune d'Abricot ou Abricotée*. Alba ſunt, craſſa, rotunda, ac per maturitatem quidpiam rubri acquirentia ad Mala Armeniaca, minora accedunt; exquiſitiſſimum, ac recreantem præ cæteris ſaporem habent.

Pru-

Digitized by Google

Prima ex flavo rufeſcentia, mixti ſaporis gratiſſima, C. B. P. 443. Prunus Brigonienſis, fructum ſuaviſſimo, *Inſt.* R. H. 623. Pruneola, Brignolæ, Pruna Brignolina Briolenſia ſeu Brignolenſa. Præcedentibus exiliora ſunt dulute rubra, ad flavum accedentia, pulpa firmiori prædita, uti Cotoneum, cortice Mali Medicæ conditæ, vel Armeniacæ exſiccatæ, æmulo, nonnihil acida, ac vinoſa, a febricitantibus impenſe expetita, ſi enim aut leviter in aqua cocta, aut cruda ingurgitentur, refrigerant, ac humectant, nobis vero in quibuſdam fiſcinis acervatim ad modum Paſſularum, ac Ficuum pingium e *Brignole* in Provincia meridionali, ſita afferuntur, hinc etiam nomen traxerunt. Veluti exquiſitiora, ſalubriora, ac ſapidiora a Pena & Lobellio reputantur, ideoque Damaſcenis Prunis alias adeo in pretio habitis anteferenda.

Prunus fructu majori, vireſcente, ſuaviſſimo, *Juſſ.* Pruna Claudina vulgo, *la Reine Claude.* Craſſioris albi Damaſceni ſpecies rotunda, nonnihil plana, quadrata, & ſerotina, pulpa prædita firma, ac denſa, e nucleo abſcedit, cæteriſque dulcior eſt.

Pruna parva ex viridi flaveſcentia, C. B. P. 443. Prunus fructu parvo, ex viridi flaveſcente, *Inſt.* R. H. 623. Pruna parva, ſerotina, cereola, *Geſn.* Pruna mirabilia vulgo, ſeu Mire Bella. Exilioris albi Damaſceni ſpecies fertiliſſima, ac prædulcis, e nucleo abſcedens; ſemper optima eſſe ſolent, condita vero magis quam cruda in pretio habentur. Quamplurima alia Pruna, quamvis longe minus exquiſita, non omnino tamen contemnendam addi poſſent, quod ſupervacaneum penitus reputamus. Modo itaque Prunum a Medicis uſitatiorem deſcribemus. Hic tamen ſolummodo præmittemus, Rajum cum Schvvneckfeldt unam tantum Pruni ſpeciem ſtatuere vel ſaltem exiſtimare, hunc fere infinitum ac adeo decantatum differentium ſpecierum merum, nihil aliud eſſe, quam varietatem fortuito figura, craſſitie, nuſubſtantia, colore, ſapore, ac maturationis tempore productam: accidentia omnia a ſemine, & fortaſſe etiam a cultura emanantia, quotidie enim novæ Prunorum veteribus incognitæ apparent ſpecies. Quare juxta laudatorum Authorum placitum Prunis, æque ac Pomis, & Pyris accidit, quamtumvis enim numero excreſcant, nihil inde aliud eſſe poſſunt, quam unius, ejuſdemque ſpeciei varietates. Ultro fatemur, ſententiam hance nobis veroſimiliorem videri; tamen quum Jo. Bauhini contrarium aſſerentis authoritatem quam maxime veneremur, litem adverſus tantos Adverſarios dirimere non audebimus, curioſis magis illuminatis hujuſce quæſtionis deciſionem libentiſſime relinquentes.

Pruna Damaſcena, *Offic.* Pruna parva, dulcia, atro-cærulea, C. B. P. 443. Prunus fructu parvo, dulci atro-cæruleo, *Inſt.* R. H. 622. Pruna Damaſcena noſtratia, *Bellon.* Pruna parva dulcia atrovirentia, Pruna Syriaca, Brabyla ſeu Badrya & Madria cognominata, Pruna Paſſa ſeu Rugoſa, *Nonnnll.* vulgo, *le Prunier de Damas.*

Radicem habet ſerpentem, ac profundam, caulemque emittit in plures diviſum ramos mediocris altitudinis, ac craſſitiei. Folia oblonga ſunt, rotunda, latiſſima, in margine leviter denticulata. Flos vero quinquepetalus, roſaceus, atque albus, qui tandem in mediocrem, rotundum, carnoſum, tunicaque nigra contectum fructum faceſcit, ejus autem pulpa ſub-rubra eſt, ſuccolenta, nucleo abſcedens, odoris ſatis ſuavis, ſaporiſque dulcis, ac grati; nucleus parvus, oblongus lignoſus, ac duriſſimus, exiguam amygdalam fere rotundam, aut ovalem refferans, ſaporis haud ingrati, & amaricantis.

Digitized by Google

ſceri ſolet, valetque ad ſolvendum calculum, adverſus Colicam nephriticam, nec non ad humectandum thoracem, ſputumque excitandum, pulveris, aut mucilaginis forma.

Pruna in Electuario Diapruno, Confectione Hamech, ac Lenitivo *Pharm. Pariſ.* uſurpatur.

℞. Decot. Fol. Malvæ, Parietariæ & Naſturt. Aquat. ℔ j. Diſſolve Diapruni Simplicis ℥ j. pro Enemate emolliente, ac laxante.

℞. Elect. Diapruni ſolutivi ℥ ß. Pulv. Cornachin. ℈ j. Syrupi Flor. Malor. Perſic. ℥ j. Diſſolve in cyatho calidæ pro Potione purgante, mane jejuno ventriculo propinanda.

℞. Diaprun. ſimp. ℥ ß., Tabell. de Citro ℥ ß., Salis Vegetebalis ʒ j. Fiat ſolutio in cyatho decoctionis Cichorii ſylveſtris pro potione purgante.

℞. Diaprun. ſolut. ℥ ß. Chinæ Chinæ p. ʒ vj. Rhabarbari, Salis Abſinthii, & Salis *Glauberiani* ana. ʒ j. M. cum ſ. q. Syrupi Flor. Malor. Perſic., F. Opiata febrifuga, ac purgans, ʒ j. ß., nebula excepta, ter de die, repetenda in febribus intermittentibus.

℞. Prunor. paſſor. ℔ ß. Folior. Sennæ mund. ʒ ij. vel iij. Ebulliant in duobus aquæ cyathis ad medias, coletur poſtea liquor linteolo forti expreſſione pro potione purgante, mane jejuno ſtomacho, exhibenda.

PSEUDO-ACACIA.

Acacia vulgaris, *Offic.* Pſeudo-Acacia vulgaris, *Inſt.* R.H. 649. Arbor ſiliquoſa, virginenſis, ſpinoſa, Loeus noſtratibus dicta, *Park. Theatr.* 1550. Acacia Robini flore odorato, J. S. *Elſch. Mentz. ind. 3.* Robinia *Car. Linn. Gen. Pl.* 349. Acacia arborea Americana, Acacia magna flore quaſi mali aurantiæ odoratiſſimo, Acacia falſa, Acacia adulterina, ſeu ſpuria, *Nonnull.* vulgo *Faux-Acacia*.

Radix craſſa, longa, ſerpens, luteſcens, ſaporis dulcis ad Glycyrrhizam accedentis, caulem conſpicuæ altitudinis, & craſſitiei, in plures diviſum ramos propellit, foliis oblongis, in eadem caulis parte, binis ſimul locatis, extremo impari claudente, floribus venuſtis admodum, longis, leguminoſis, ſive papilionaceis, albis, ſpicæ in morem diſpoſitis, mitis, ac grati odoris florum Mali Aurantiæ æmuli, quibus ſiliquæ longiuſculæ, planæ, læves, bifarium ſeſe aperientes, ac nonnulla reniformia ſemina continentes ſuccedunt. Nec Bauhinus, nec Rajus arborem hance in Virginia, & agro Annopolitano ſponte creſcentem, & inde nobis advectam agnoverunt; modo vero ubique fere in hortis colitur: quamvis enim e tam longinquis regionibus allata, temperatioribus tamen adeo aſſuevit, ut hodie penitus vulgatiſſima ſit, Vereque flores edendo, magnopere viſum delectet. Juxta D. Lemeryum, Acacia primum in Galliam translata fuit ex America cura, *D. Robini*, ac in horto Regio Pariſienſi locata, ubi hiſce quoque diebus craſſa, magna, ac robuſta conſpicitur, qua potiſſimum de cauſa *Acacia Robini* ab ipſo nuncupatur, e qua etiam Acaciæ omnes Pariſiis profluxerunt.

Quondam ambulacra, camerataeque vineæ ex hac arbore ſæpenumero conficiebantur; citiſſime enim creſcit, commodiſſimaque umbracula miniſtrat, nunc tamen Hippocaſtani gratia parum curatur, utpotequæ facile evertitur, ſcabroſum corticem habet, parvas frondes, nec læte virentes, ramos prætere-

Digitized by Google

rea non ſatis flexibiles, verticemque ſæpenumero decompoſitum, quo frequenter amputato arbor quam maxime deformatur. Hiſce potiſſimum rationibus a politioribus hortis exulatur, ac quibuſdam tantum in atriis ob fragrantem odorem ab ejus flore exalante, nonnumquam toleratur. Leve, ac nonnihil pingue diligit ſolum, ſemineque abſque magna cura propagatur, eademque ratione colitur, ac Hippocaſtanum, quondam quoque perquiſitiſſimum, modo autem fere neglectum; adeo fortunæ favor in plantis etiam inſtabilis depræhenditur. Acaciæ lignum colorem habet luteum, ſatis venuſte varium, a tornatoribus pro ſellis conficiendis uſurpatum.

Perexiguum, Arbor hæc, uſum Medicum habet; quum autem pauco abhinc tempore in Gallia innotuerit ad ejus proprietates evulgandas ſedulo incumbere poſſumus: ejus enim flores, qui fere ſoli in uſum revocantur, veluti anti-hyſterici reputantur, extatque in Officinis aqua ex his floribus ſtillatitia ab ℥ jv. ad ℥ vj. uſque in Potionibus, ac Julapiis convenientibus adverſus vapores propinanda. Lemeryus addit, emollientes, laxantes, aperientes, ac reſolventes eſſe, radicem eſſe pectoralem, ac jure arborem hance, *Glycyrrhizam arboreſcentem* poſſe nuncupari, in alio enim ab ea non diſcrepat, niſi quod arbor ſit, Glycyrrhiza vero herba. *In hiſtoria Plantarum*, Boerhaavio tributa, poſt Robinum, aſſeritur, hujuſce Acaciæ folia ebullita, ac expreſſa, adinſtar Sennæ, cathartica vi donari, ab aliis vero veluti roborantia, ac refrigerantia commendari, ac in Dyſenteria præſcribi; ab iis tamen magni dolores, ac flatus concitantur.

P S Y L L I U M.

QUum Psyllii omnes cognitæ ſpecies iiſdem proprietatibus præditæ cenſeantur, de binis ſequentibus tantum ſponte in noſtris regionibus excreſcentibus, ſermonem inſtituemus.

Pſyllium perrenne, *Offic.* Pſyllium majus, ſupinum, C. B. P. 191. J. B. 3. 513. *Inſt.* R. H. 128. *Raii Hiſt.* 881. Pſyllium alternum, *Matth. Caſt. Tabern. Lugd. Hiſt.* Pſyllium majus, *Cæſalp.* Pſyllium majus, ſemper virens, *Park.* Pſyllium ſemper virens Lobelii, *Ger.* Pſyllium Plinianum forte, radice perenni, ſupinum, *Lob. Icon.* 437. Pſyllion, ſeu Pſylleris, Cynocephalion, Cynomion, Cynomuya, vel Cynomya, cryſtallium, Herba Pulicaris, ſive Pulicaria, *Nonnull.* vulgo, *Herbe aux Puces vivace*.

E radice longa, lignoſa, dura, capillitio ſtipata, caules exſurgunt ſarmentoſi, lignoſi, ramoſi, reptantes, foliis referti oblongis, anguſtis, mucronatis, ſatis venuſte in ceſpite congeſtis, hirſutis dilute-viridibus. Parvæ capita, ſive ſpicæ breves ſummis caulibus locantur, eiſque parvi lanuginoſi flores, dilute-lutei adnectuntur, efformanturque cylindro vertice patulo, quadrifido, & cruciformi. Hiſce fructus, ſive capſula membranoſa, bicellularis ſuccedit, occluditque ſemina minuta, oblonga, ſub-nigra, tactu lævia, lucentia, Pulicum tum figura, cum colore æmula; unde hoc Plantæ genus Pſyllium vocitatur. Species uſque adhuc a nobis deſcripta frequens agri Monſpeſſulani incola eſt, nec non calidarum, incultarum, ſabuloſarumque regionum, ac ſecus mare luxuriare quandoque ſolet. In hortis quoque colitur ſeminis a Medicis uſurpari gratia; Junio, & Auguſto floret; ſemen vero Autumno colligitur, eligendumque eſt recens, nutritum, mundum, tactuque læve.

Pſyl-

Digitized by Google

Pſyllium annuum, *Offic.* Pſyllium majus, erectum, C. B. P. 191. J. B. 3. 513. *Inſt.* R. H. 128. Pſyllium, *Dod. Pempt.* 115. Pſyllium vulgare, *Park. Raii Hiſt.* 881. Pſyllium, ſive Pulicaris herba, *Lugd. Hiſt.* 1172. Pſyllium minus, *Cæſalp.* Pſyllion vulgatius, *Nonnull.* vulgo, *l'Herbe aux Puces annuelle.*

E radice annua, ſimplici, alba, fibroſa, unus aut plures propelluntur caules fere pedales, & ultra, erecti, rotundi, villoſi, firmi, circumquaque ramoſi, foliis binis invicem oppoſitis, ſtipati, Hyſſopo, & Dracunculo ferme ſimilibus, anguſtioribus, hirſutis, ac, adinſtar Plantaginis, nervoſis, quandoque leviter crenatis. Ex foliorum alis, pedunculi exeunt longi, gracileſque, quorum extremis ſpicæ breves locantur, pluribus conflatæ floribus parvis, pallidis, præcedentis ſpeciei proximis, quibus pariter membranaceæ capſulæ ſubſequuntur, matureſcendo ſeſe horizontaliter aperientes, ac duo plerumque ſemina referantes plana, oblonga, lucentia parva, uno verbo Pulicum emula. Pſylli hujuſcemodi ſpecies vulgatior eſt, abundeque in incultis, ſiccis, ſabuloſiſque locis, & in arvis vitibus feracioribus creſcit. Frequentiſſime in agro Pariſienſi reperitur. Rajus poſt Johannem Bauhinum inquit, caulium, ac ramorum ſummitates tactu pingues, ac viſcoſas eſſe, univerſamque plantam ſapore amaro, abſque manifeſto ullo odore ſcatere.

Analyſeos Chymicæ ope plurimum olei, ac terræ, nihil ſalis volatilis concreti, parum ſpiritus urinoſi, pluresque acidos liquores Pſyllium largitur. Ejus ſal, corallino ſali ſimilatur; ammoniaco tamen, magnæque ſulphuris, terreſtriumque partium copiæ admiſcetur. Semen ſolummodo in uſum Medicum venit. Ex eo, aqua Roſarum, Portulacæ, aut Plantaginis, mucilago elicitur ad ſanguinis ſputum, dyſenteriamque ſiſtendam aptiſſima, nec non ad oculorum inflammationes, & palati, uvulæ, aliarumque partium inflammationes compeſcendas. Neoterici quoque mucilaginem hance uno ore, tamquam refrigerantem, ac temperantem deprædicant, ſoluſque Meſuæus inter Veteres, abditam quamdam, malignamque acrimoniam eædem tribuendam eſſe cenſet, unde juxta ipſum internus ejuſdem uſus nonnihil eſſet pertimeſcendus; tamen innocuum experientia demonſtravit. Schorderus, Tournefortius, aliique Profeſſores in clyſmatibus adverſus Teneſmum, Dyſenteriam, Renumque inflammationem proponunt. Proſper Alpinus, in ſua *Medicina Ægyptiorum*, in ea regione adverſus ardentes febres uſurpari teſtatur. Præſcribitur etiam felici cum ſucceſſu in urinæ ardore aqua, in qua Pſylli ſemen noctis ſpatio fuerit maceratum: quare hiſce omnibus auctoritatibus ejus uſus comprobatur. Præterea contra oculorum inflammationes plurimum prædictam mucilaginem Cheſneau commendat, præſertim ſi una cum ſeminum Cydoniorum mucilagine, ope, aquæ Roſarum, aut Plantaginis elicita, parum Camphoræ, aut albuminis ovorum quaſſati addito, copuletur.

Eadem mucilagine, aqua Roſarum parata, ac pauco aceto roborata, Frontale conficitur contra cerebri rheumaticas affectiones accommodatum: aut etiam ſucco Betæ, vel aqua Roſarum eadem mucilago diluta per nares attrahitur. Hoc ipſo ſemine Electuarium *de Pſyllio* conficitur, in quo potius ad Purgantium acrimoniam corrigendam, quam ad eorumce efficaciam augendam inſervit.

Pſyllii mucilago uſurpatur in Trochiſcis de Camphora, de Karabè, ac *de Gordon Pharm. Pariſ.* Semen vero *in Requie Nicolai* ejuſdem *Pharmacopææ.*

℞. Mucilag. Pſyllii, ac Cydonior. aqua Roſar. & Plantag. elicitæ, ana. ℥ j.
Album. Ovor. quaſſat. N. j. & Camphoræ gr. v.

Probe omnia miſceantur pro Collyrio adverſus oculorum inflammationes.

℞. Hordei integri ℥ ß. Rad. Althææ, & Sem. Pſyllii ana. ℨ j. Ebulliant in aquæ ℔ ij. ad medias. M. poſtea colaturæ adde albumen ovi aqua ſolutum, Sacchar. cand. ℨ j. Melliſque roſat. ℥ ß. pro Gargariſmate adverſus Aphthas oris, & œſophagi.

℞. Iris pulv. ℥ j. Amyli ℥ ij. Sacchar. albiſſ. ℥ iij. Mucilag. Sem. Pſylli q. ſ. pro conficiendis Trochiſcis adverſus Tuſſim.

℞. Succini pp. ℨ vj. Corall. rubr. pp. Sanguinis Draconis ac Gummi Tragacanthi ana. ℨ ij. Succi Hypociſtidis, & Acaciæ ana. ℨ iij. Maſtich. ℨ j., Opii ℈ j. M. cum q. ſ. Mucilag. Sem. Pſyllii pro Trochiſcis conficiendis contra ſanguinis ſputum, ac hæmorrhagias.

PULMONARIA.

Inter diverſas plantarum ſpecies, quæ PULMONARIÆ nomine nuncupantur, tres præcipue in uſum Medicum veniunt; primo ſcilicet Pulmonaria latifolia, ſecundo Pulmonaria anguſtifolia, tertio Pulmonaria Gallorum vocata, iiſdem proprietatibus; ac duæ præcedentes prædita, quamvis genere toto cælo diſcrepanti.

Pulmonaria latifolia, *Offic.* Symphytum maculoſum, ſive Pulmonaria latifolia, C. B. P. 259. Pulmonaria Italorum ad Bugloſſum accedens, J. B. 3. 595. *Inſt.* R. H. 136. Pulmonaria vulgaris maculoſo folio, *Cluſ. Hiſt.* 169. Pulmonaria maculoſa, *Ger. Raii Hiſt.* 488. Pulmonaria latifolia maculoſa, *Park.* Pulmonaria foliis radicalibus ovato-cordatis, *Linn. Hort. Cliff.* 44. Pulmonaria ſeu Pulmonalis maculoſo folio, Pulmonaria maculoſa Borraginis folio, Pulmonaria Recentiorum, Britannica putata, Symphitum ſylveſtre maculatum, Baccharis ſeu Salvia Hieroſolymitana, Bugloſſum Theophraſti, Herba cordis, Lac Sanctæ Mariæ, *Nonnull.* vulgo, *la grande Pulmonaire.*

Radice eſt alba, fibriſque, uti radix Hellebori, ſuffulta, nonnihil tamen magis conſperſis, & quandoque craſſioribus, ſaporis ſatis viſcoſi. Unum tantum, aut plures effert caules, ad pedis fere altitudinem, anguloſos, hirſutos, ad purpureum colorem, & ad Bugloſſum accedentes. Ex foliis vero alia depreſſiora ac in terram ſtrata e radice exeunt, alia vero cauda deſtituta caulem amplectuntur: Singula tamen oblonga ſunt, lata, acuminata, per longum nervo ſtipata, molli lanugine ſuperne, inferne, ac in marginibus prædita, maculiſque ſub-albidis, ut plurimum, hac, illac conſperſa. Flores ſummis caulibus plures ſimul collecti brevibus pedunculis ſuſtinentur, ſuntque totidem tubuli in vertice expanſi, quinquifidi, coloris quandoque purpurei, quandoque violacei, ac nonnunquam mixti, calyceque ſuffulti, tubulo pariter efformato, ac in quinque acuta ſegmenta plerumque diviſo, hiſce tandem præſto ſunt ſemina quatuor fere rotunda ad Bugloſſi ſemen accedentia, calyceque concluſa. Planta hæc in ſylvis ac nemoribus, lociſque montanis ac umbroſis creſcit; ac vulgaris eſt juxta D. Chomelium in Alpibus, Pyreneis, altiſque montibus. In hortis quoque colitur; Vere conſpicitur, ſtatimque flores edit, Martio ſcilicet & Aprili. Folia Autumno pereunt, radix autem vivax eſt. Poſt Caſparem Bauhinum obſervat Rajus, ejuſdem folia varia eſſe, quandoque maculis albeſcentibus conſperſa, quandoque iiſdem omnino deſtituta, flores præterea plerumque cæruleo purpureos

reos eſſe, raro albos: addit inde, Anglos ſuos, planta hac adinſtar leguminis ſæpe uti, vocarique ab iis *Salviam Hieroſolymitanam*, *aut Bethlemiticam*. J. Bauhinus quoque aſſerit, Pulmonariam noſtram, inter legumina recenſeri, ac ejuſce foliis a mulierculis juſcula, ac ovorum intrita alterari, ab iis enim adverſus pulmonum affectiones, & ad cor roborandum utilia reputantur.

Pulmonaria anguſtifolia, *Offic.* Pulmonaria anguſtifolia, rubente cæruleo flore, C. B. P. 260. Pulmonaria rubro flore, foliis Echii, J. B. 3. 597. Pulmonaria foliis Echii, *Lob. Icon.* 586. *Inſt.* R. H. 136. *Ger. Emac. Raii Hiſt.* 489. Pulmonaria anguſtifolia, *Park. Parod.* Pulmonaria Plinii anguſtifolia, *Tabern. Icon.* 558. Pulmonaria quinta Pannonica, *Cluſ. Hiſt.* 170. Pulmonaria foliis radicalibus lanceolatis, *Linn. Hort. Cliff.* 44. Pulmonaria minor vulgaris, *Quorumd.* vulgo *La petite Pulmonaire*.

E radice fibris ſatis craſſis, & carnoſis, ut in Pulmonaria latifolia, primum ſub-albidis, inde nigricantibus, ſaporis dulcis, ac penetrantis, unus, aut plures exeunt caules fere pedales, anguloſi, hirſuti, ac quandoque purpurei, foliis oblongis, anguſtis, lanuginoſis, Bougloſſi ſylveſtris aut Viperinæ foliorum æmulis, nonnihil tamen mollioribus, lanugineque minus hiſpida tectis, cauda deſtitutis, caulemque amplectentibus. Summis autem caulibus enaſcuntur flores, quorum quiſque inodorus tubulo in vertice expanſo, ac quinquifido efformatur, coloremque habet purpureo-cœruleum, ſatis elegantem, cui præſto ſunt ſemina quatuor ſemi-rotunda, calyce concluſa, laciniis quinque diſſecto, ac veſicæ in modum turgeſcente. In omnibus fere locis, in nemoribus, & ſylvis cæduis, abditis, umbroſis, montaniſque in locis creſcit planta hæc agri Pariſienſis incola, ac Vere primum accedente apparet, diutiuſque flore decoratur. Folia præterea ut plurimum maculis albis referta ſunt.

Pulmonaria Gallorum, *Offic.* Hierarcium murorum, folio piloſiſſimo, C. B. P. 129. *Inſt.* R. H. 471. *Raii Hiſt.* 239. Piloſella major quibuſdam, aliis Pulmonaria flore luteo, J. B. 2. 1033. Pulmonaria Gallica, ſive aurea, *Tabern. Icon.* 194. Hierarcium murorum Bauhini, quod eſt Pulmonaria Gallorum Lobellii, *Park.* Pulmonaria Gallica, ſive aurea latifolia, *Ger. Emac.* Hierarcium Caule ramoſo, foliis radicalibus ovatis dentatis, Caulino minore, *Linn Hort. Cliff.* 388. Auricula muris major, Piloſella major Gallorum, Pulmonaria Gallica mas, Solidago Serracenica, Corchorus Theophraſti & Plinii, Hepatica, Hyoſeris, *Nonnull.* vulgo, *l'Herbe a l'Epervier*.

Radix longa, craſſa, geniculata, ſub-rubra, fibroſa, vivax, ſucco lactiginoſo, amaroque fœta, unum aut plures propellit caules ad cubiti, vel pedis cum dimidio altitudinem, aliquanto graciles, hirſutos, ac in plures ramuſculos, diviſos. Folia vero e radice exeunt in terram ſtrata, ſinuoſa præcipue caudam verſus, ſub-viridia ſuperne, ac villoſa, lanuginoſa inferne, ac ſub-albida, magnis, elegantibuſque nigricantibus maculis conſperſa, ſaporis amari, & nitroſi. Summis caulibus enaſcuntur lutei flores ſquammoſo calyce innixi, quibus plurima, oblonga, minuta, lanuginoſa, ac nigricantia ſemina ſuccedunt. E vetuſtioribus muris, ſylviſque umbroſis, lociſque abditis, & incultis, ut plurimum planta hæc conſpicitur, ac in agro Pariſienſi; Junio, Julioque floret, quandoque etiam citius. Magnæ in morbis Pulmonum, ac præcipue in Hæmoptyſi a Gallis efficaciæ recenſetur, unde etiam nomen mutuatur;

Saporem ſub-ſalſum, viſcoſumque habet ac papyrum cæruleum ſaturate, rubro colore tingit. Magnam phlegmatis, oleique partem continet, & nonnihil ſalis eſſentialis. Non exiguam temperandi vim habet, ac inter vulnerarias, & conſolidantes enumeratur. In ptiſanis, aut juſculis vitulinis tres adhuc recenſitæ ſpecies indiſcriminatim uſurpantur adverſum thoracis morbos, præcipue quum ſputum ſalſum, aut purulentum apparet, nec non adverſum hæmoptoycos, ac phthiſicos. Utiliſſimus quoque contra eoſdem morbos ſyrupus paratur ab ℥ j. ad ℥ ij. in apozematibus, potionibus, ac ptiſanis pectoralibus præſcribendus. Pro hoc autem conficiendo radices una cum foliis uſurpari ſolent.

Tota vero planta in Syrupo *Roris Solis* compoſitio, folia autem in Syrupo Teſtudinis *Pharm. Pariſ.* abdhibentur.

℞. Hord. q. ſ. ebull. ℥ j. Fol. Pulmonar. & Hederæ terreſtr. ana Man. j. Jujubas N. xij. Paſſul. minor. mund. ℥ ß. Dactyl. ac Ficuum ping. ana N. ij. Flor. Tuſſilag. & Papav. rubr. ana pug. ij. Coque in aquæ communis ℔. vj. ad quartæ partis conſumptiunem. Coletur liquor, edulcoreturque q. ſ. Syrupi Tuſſilag. pro Apozemate pectorali refrigerante adverſus tuſſim a pituita craſſa ortam, ac ſputum purulentum.

℞. Capit. Vitul. dimidium in fruſtula diſſectum, Napor. parvor. N. vj. Folior. Braſſicæ rubr. & Pulmonariæ ana Man. j. Ebull. in aquæ ℔. ij. pro duabus doſibus coletur, exhibeaturque de die in morbis hactenus recenſitis.

℞. Syrup. Althææ, Pulmonariæ, & Conſolid. Maj. ana ℥ j. Olei Amygd. dulc. ℥ ij. Spermat. Ceti in prædicto oleo ſoluti ʒ j. M. pro Looch pectorali chocleatim exhibendo in tuſſi, ſputoque cruento.

PULSATILLA.

PULSATILLA, *Offic.* Pulſatilla folio craſſiore & majore flore, C. B. Pi. 177. *Inſt.* R. H. 284. Pulſatilla purpurea, cæruleave, J. B. 3. 409. Pulſatilla, *Dod. Pempt.* 433. *Matth. Geſn. Hort. Lugd. H. ſt.* Herba venti, *Trag.* 413. Pulſatilla vulgaris, *Lob. Icon.* 281. *Ger. Raii Hiſt.* 633. Pulſatilla Danica, *Park. Parad.* Pulſatilla flore purpureo, & cæruleo, *Tabern.* Anemone ſylveſtris, *Fuſch.* Pulſatilla foliis decompoſitis pinnatis flore nutante, Limbo recto, *Linn. Hort. Cliff.* 223. Herba ſardoa vel Apium riſus, Herba venti, Pulſatilla vulgi italorum, Campanula vel Nola Culinæ ſeu Culinaria, Campanula vaccæ ſeu vaccaria, *Barba Hirci*, Cauda vulpis ſeu vulpina, Apicum ſylveſtre vel ruſticum, ſive Apiaſtrum, *Nonnull.* vulgo, *Pulſatille, Coquelourde ou Paſſefleur.*

Radicem habet longam, ac quandoque digitum craſſam, ſimplicem, vel in plura capita divergentem, ſuprema ſui parte capillitio ornatam, nigram, ſaporis amaricantis & nonnihil acrimonia ſua linguam ſtimulantis; Folia autem minutim inciſa, hirſuta, Paſtinacæ ſylveſtris æmula non magnitudine, ſed foliorum tantum diviſſione, ac eorumdem pilis, acerrima, ſaporis urentis, coſtis longis, admodum villoſis, ac ſolum verſus ſub rubris annexa. Inter ea caulis fere pedalis, rotundus, cavus, denſa ac molli lanugine tectus, ſimplex, foliis deſtitutus, ſi ea, quæ in apice enaſcuntur in parte nempe floribus proximiori, ac multifida exceperis; Ejus apex unum tantum efferre

Digitized by Google

fert florem conſtantem ſenis oblongis foliis, accuminatis, roſaceis, purpureis, extus villoſis, intus glabris, piſtillo in centro locato, circumdatum ſtaminibus luteis, odoris neutiquam ingrati, tandem in fructum abeuntem, adinſtar capitis rotundum, crinitum, pluribus conflatum criſtatis ſeminibus. Planta hæc petroſis in locis incultis, ſiccis, montaniſque reperitur, ut plurimum præterea in hortis colitur ob floris elegantiam, quamvis in arvenſium familia, culturæ ſcilicet non ſatis patiens, natura ſua, ſit recenſenda. Vere, Martio exeunte floreſcit, vel Paſchatis tempore, hinc ab Anglis *Flos Paſchatis* nuncupatur. Flos colorem plus, minuſve ſaturatum habet juxta locorum diverſitatem; in ſylvis enim umbroſis dilute purpureus, ac pene albus, quum e contra ſaturatior, ac venuſte admodum violaceus in eminentibus, ac apricis locis occurrit, unde plures ejuſdemmet plantæ varietates progignuntur. In Agro Pariſienſi luxuriat ac præſertim in Monte Valeriano. Inquit Tournefortius, *Pulſatillam*, nomen ſimpliciter Italicum, Botanicos latinate donaviſſe. Itali vero ita Plantam hance vocarunt, eo quod ejuſdem flores motum habent Campanæ æmulum, vel quia ſemper proni ſunt ad motum, ſeu demum quia ſemina minimo ventorum motu in auras evolant. Analyſeos Chymicæ ope plurimum acidi, ſulphuris, ac terræ, parum fixi, nihil vero volatilis ſalis planta hæc vulneraria, ac incides largitur. Flores ac folia exſiccata, pulveriſque forma per nares attracta ſternutationem concitant, quod etiam recentia, digitis trita præſtare adeo vehementer ſolent, ut exuri nares, ac ad cerebrum uſque ſtimulus deferri videatur; qua de cauſa a Tournerfortio adverſus ſoporoſas affectiones aptiſſima recenſentur, ex iis quoque ſtillatitia elicitur aqua ad ulcera antiqua detergenda, ac ad cicatricem perducenda, quam commodiſſima, idem etiam præſtant folia trita equorum præſertim vulneribus applicata. Tragus aſſerit, radicem crudam manſam, abundantis pituitæ exitum producere: quum vero univerſæ plantæ partes acrimonia excedant, externus tantum ejuſce uſus tutior erit. In cubito præterea, ac in planta pedum folia tuſa a vulgo ad veſicas in febribus excitandas apponuntur nonnunquam cum ſucceſſu. Radix longe minori præ foliis acrimonia donatur.

Pulſatillæ flores in Aqua Hyſterica *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpari ſolent.

℞. Sacchar. alb. p. ac Fol. Pulſatill. exſicc. ac p. ana ℥ j. Olei Lavendulæ, aut Majoranæ gut. jv. Servetur pro uſu pulvis hic ſternutatorius, qui ſi forte nimium irritabit, augenda erit Sacchari doſis.

℞. Fol. Pulſatill. eſicc. ac Iridis Florent. ana ℥ j. Semin. Sinapis, & Staphiſagriæ ana ℥ß. Omnia craſſiuſcule pulverata nodulo incluſa, & per horæ dimidium demiſſo capite manſa, pituitæ magna copia cerebrum exonerabunt.

PYROLA.

PYROLA, *Offic.* Pyrola rotundifolia, major, C. B. P. 191. *Inſt.* R. H. 256. Pyrola, J. B. 3. 535. *Dod. Pempt.* 138. *Ger. Raii Hiſt.* 1233. Pyrola noſtras vulgaris, *Park.* Limonium ſylveſtre, *Trag.* 707. Beta ſylveſtris, *Cord.* Pyrola a Pyri folio, *Lob Icon.* 294. Pyrola vulgo dicta, *G. ſn. Hoſt.* Pyrola, ſtaminibus & piſtillis declinatis, *Linn. Flor. Lapp.* 132. Pyrola vulgatior ſatis amplo mollique folio, *Cluſ. Hiſt.* Pyrola vulgaris, Limonium Germanicum;

cum; viror hiemis ſeu viride hiemale, Tintinnabulum, *Quorumod.* vulgo *Pyrole*, *ou Verdure d'hiver*.

Radicem habet flexibilem, delicatulam, fibroſam, ſerpentem, ſub-albidam quina, aut ſena rotunda, Pyri æmula, unde denominationem planta traxit, ſatis carnoſa, compacta, ſaturate-viridia, foliorum Betæ colorem ſimilantia, lævia, ac expolita, longis caudis appenſa, in terram ſtrata, ac per Hyemen virorem ſervantia emittit folia, quæ inter fere ad pedis altitudinem caulis erigitur anguloſus, nonnullis parvis acuminatis foliis ſtipatus, ſimplex, vertice flores efferens ſatis venuſtos, odoros, quinque petalis, roſaceis, rotundis, albis, decem breviuſculis ſtaminibus præditos, ac in centro piſtillum geſtantes extrema ſui parte, adinſtar proboſcidis Elephantis, recurvum quod tandem deciduo flore abit in fructum, aut folliculum anguloſum, quinque cellulis, ſeminibus ſub-rubris, ac adinſtar pulveris, aut ſcobis minutiſſimis, interne diſtinctum. Sapore amaro, & admodum adſtringenti ſcatet univerſa planta, creſcitque in montanis, umbroſiſque locis, nonnihil humidis, in nemoribus, ac ſylvis, ac in pluribus Galliæ Provinciis, & præſertim Campania ſuperiori, quemadmodum agro Pariſienſi, præ cæteris vero in frigidis ac Septentrionalibus regionibus, maxime autem hortorum culturæ adverſatur, in quibus ægre admodum occurrit, ac tandem exſiccatur. Junio ac Julio floret. Rajus una cum Cluſio obſervavit, quamdam in flore diſcrepantiam nonnumquam adnotari, quandoque enim majorem habet figuram, ac mollitiem, quandoque vero minorem, ac duritiem. Folia maximum in re Medica uſum habent.

Uti vulneraria-adſtringens, ac ad ſanguinis fluxus, albos fluores, hæmorrhagiaſque ſiſtendas aptiſſima Pyrola ſemper ab Authoribus fuit reputata, ac uti cæteræ vulneraria vi præditæ decoctionis, aut infuſionis forma ad modum Theæ uſurpari ſolet, per dimidium horæ quadrantem pugillus unus in ſufficienti aquæ ebullientis quantitate committitur, filtratur infuſio, parum ſacchari addito. Pulveris forma propinari etiam ſolet ʒ j. in iiſdem affectibus. Inter celebriora Helvetiæ adſtringentia enumeratur, eademque ratione uſurupatur vireſque habet cum Alchimilla communes.

Pyrolæ ſuccus Emplaſtro *Oppodeltoch Pharmacopææ Pariſienſis* admiſcetur.

℞. Fol. Plantag. Pyrolæ, Alchimillæ Saniculæ, Brunellæ, Hederæ terreſtris ana pug. ij. Coque in aquæ com. ℔. iij. ad ℔. ij. Adde in fine Glycyrrhizæ in fila evulſæ ʒ ij. Fiat Colatura pro Ptiſana vulneraria adverſus hæmorrhagias, ac contuſiones tam externas, quam internas.

Decotio Bechica vulneraria.

℞. Rad. Conſolid. maj. & Althææ ana ℥ ß. Fol. recentium Linguæ Cervinæ, Pyrolæ, Veronicæ, Pervincæ, Saniculæ, Hederæ terreſtis, Bugulæ, Adianti Canadenſis ana pug. ij. Flor. Centaurii min. Verbaſci, Hyperici ana pug. j. Ebull. in aquæ com. ℔. vj. ad ℔. jv. Colaturæ adde Syrupi Tuſſilaginis ℥ jv. In ſanguinis ſputo, in pulmonum, aliiſque internis ulceribus tertia quaque hora cyathus tepidus ægris propinabitur.

P Y-

P Y R U S.

UBique Pyrus notiſſima eſt. Generaliter in ſpecies duas diſcriminari ſolet, Domeſticam ſcilicet, ac Sylveſtrem, earumque fructus Pirum nuncupatur.

Pyrus *Offic.* Pyrus ſativa, C. B. P. 439. Pyrus, J. B. 1. 35. *Brunſ. Dod. Cord. Hiſt. Raii Hiſt.* 1450. Pyrum, *Turn.* Pyra, *Matth. Anguill. Lob. Caſt.* Pyrus foliis ſerratis, pomis baſi productis, *Linn. Hort. Cliff.* 190. Pyrus domeſtica, *Nonnull.* vulgo, *le Poirier Domeſtique, franc ou cultivè.*

Craſſa radix imo ſolo ſeſe immergens emittit caulem, ſeu truncum magnum, craſſum, erectum, ac ſimplicem, magis, quam in Malo ſeſe extollentem, minus tamen expandentem, in plurimos diviſum ramos; corticem Mali cortice ſcabroſiorem habet, lignum compactum, ſatis ſcalpello, torno, ac pro aliis uſibus tractabilem, coloris ſub-rubri, aut ſub-lutei, qui exſiccato ligno majorem ſemper venuſtatem, ac fulgorem acquirit. Folia vero ſunt ſatis lata, rotunda, aut nonnihil oblonga, denticulis deſtituta, juxta ſpecierum diverſitatem varia, lævia, ac fulgentia in parte ſuperiori, fere rudia ac ſub-albida in inferiori, alternatim diſpoſita, caudis longiuſculis appenſa. Flos, Mali florem, fere æmulatur quinquepetalus ac in calycis ſinubus roſaceus, ſubalbidus, bis denis ſtaminibus ſemi-rotudis, ac purpureis, calyce deinde abeunte in fructum carnoſum, plerumque oblongum, baſi producta, in cujus centro umbilicus e calycis diviſionibus efformatus locatur, vocaturque *Pyrum*, Gallice vero *Poire*. Quamplurimæ ejus ſunt ſpecies inter ſe figura, craſſitie, colore, ſapore, ac odore diſcrepantes. Caro, ſeu pulpa alba eſt, Malis compactior, ſucco turgida, ut plurimum tamen arenoſa in centro præſertim. Quinque loculamenta interna ſui parte reperiuntur ſeminibus fœta acutis, parvis, tunica contectis cartilaginea, extus nigra, intus alba. Ubique creſcit in hortis tam o litoriis, quam fructiferis, in quibus accurate colitur. Rajus unam tantum Pyri, uti unam tantum Mali ſpeciem agnoſcit, unde juxta ejus ſententiam inferri debet, multitudinem propemodum infinitam Pyrorum, nobis tanquam diverſarum ſpecierum exhibitam, nihil aliud eſſe niſi ejuſdem met ſpeciei varietatem a diverſa culturæ ratione obortam.

Pyrus minorem Mali ramorum numerum emittit, nihilominus copioſiſſimis fructibus oneratur, quum autem radices habeat profundiores abundantiori etiam indiget terræ quantitate, Cæterum utplurimum Malus magis quam Pyrus in pretio habetur; ſiceraque Pomorum perquiſitior, gratior, ſaniorque ſicera Pyrorum. Fere eumdem ac Malus ſolum amat, quum vero Pyrus ſæpe numero fructus efferat aſperos ac calculoſos, terram ſiccam, exſuccam, & ſaxoſam omnino reſpuit, qua vitata, prava ejus prædicta qualitas fere corrigitur; facilius quoque præ Malis creſcit in locis humidis, & aquoſis, terriſque argillaceis. In plagis colitur temperatioribus, in regionibus, enim calidis ut in Ægypto juxta Theophraſtum, raro adoleſcit: frequens vero admodum occurrit in Gallia, Germania, præcipue autem in oris Septentrionalibus Belgio, Normandia, & Anglia, plerumque Vere floret una cum Ceraſo, citiuſque Malo, fructus Æſtate, ac Autumno matureſcunt. Surcularii, aut plantæ evulſæ, aut taleæ ope multiplicatur, prolixioremque Malo habet incrementum, diutius tamen perdurare ſolet. Quamvis autem ſupra Meſpillum, Malum Cydoniam,

Digitized by Google

doniam, & Oxyacantham inſeri poſſit, melior tamen, tutior, promptiorque ratio ſupra ſylveſtrem Pyrum, aut Malum Cydoniam recenſetur. Quocumque modo locari poteſt, ſylvulæ nempe & arborum arbuſtatarum in morem, caudice elato, aut mutilato. Majorem ſeneſcendo acquirit fœcunditatem, ſurculoſque e radice producit. Lignum autem expoliri, ac in armaria adinſtar Ebeni colore nigro tincta, alioſque in uſus percommode reduci poteſt.

Mala ut plurimum veluti ſucculentiora, magiſque ſalutaria exiſtimantur; tamen ſi ſapori fides eſt præſtanda, Pyrum ſive crudum, ſive coctum, ſive conditum ſapidius, gratiuſque de facto eſt. Variæ extant Malorum ſpecies, major tamen Pyrorum numerus propemodum infinitus, eorumque qualitates omnino admirandæ. Si vero diverſam eorumce configurationem, craſſitiem, magnitudinem, colorem, ſaporem, ac odorem parumper contemplemur, quis maximam ſummi Opificis ſapientiam non adorabit? Rotunda enim alia, alia oblonga, alia criſpa conſpiciuntur, alia dein acuta, obtuſa, craſſa, media, exilia; aurum, argentum, cinnabris, præ cæteris, in iis refulgent; Sacchari, Mellis, Cinnamomi, & Caryophyllorum ſaporem habent; Moſcum, Ambarum, & Zibethum redolent, uno verbo ſaporis excellentia, una cum venuſtate, ac elegantia in Pyris ſita ſunt, hortuſque, in quo Pyrus non occurrat ne tali quidem nomine dignus cenſetur. Quamobrem inter fructiferas arbores perquiſitior, pretioſiorque Pyrus revera eſt, fuitque a Veterum uſque Romanorum ætate, ejuſque fructus apud nos ſecundas menſas toto fere anno inſtruunt. Singulas Pyrorum Æſtivorum, Autumnalium, ac Hyemalium ſpecies hic recenſere difficile admodum, ne dicam impoſſibile eſſet; quaſdam tantum cultura digniores indicabimus.

Pyrus ſativa, fructu æſtivo parvo, racemoſo, odoratiſſimo, *Inſt.* R. H. 628. Pyra ſuperba, parva, ſed ocyſſima Pilnio, *Lugd. Hiſt. 306.* Pyra muſcatellina ſeu moſchum redolentia, Pyra Chia, præcocia ſeu Joannina, *Quorumd.* vulgo, *Le petit Muſcat, la Poire Muſquette, la Poire de ſept-en gueule.*

Ex ea Pyrum Præcocius prima Æſtate apparet, nonnihil pingue, admodum exile, & facile marceſcens, Moſchi fragrantem odorem, ſaporem vero gratiſſimum habet, cumque aliis pluribus una progignitur. Junio exeunte, aut ineunte Julio maturatur. In horto ſatis ſicco palatarum arborum more locatur, binæ, aut tres tantum arbores aptæ, ſatiſque ſunt, Plinius hanc Pyri ſpeciem *ſuperbæ* nomine indigitavit, quaſi quis diceret *Pyrus elata*, quæ ſcilicet ſupra omnes eminere contendit.

Pyrus ſativa fructu æſtivo, oblongo, magno, partim rubro, partim albido, odorato, *Inſt.* R. H. 632. Pyra Boni Chriſtiani æſtiva; *Nonnull.* vulgo, *le Bon-Chretien d'été.*

Ex ea Pyrum colligitur craſſum, luteum, tenerum, lævigatum, ac oblongum, optimo ac ſaccharino ſucco refertum; excellit autem in calidis regionibus.

Quamplurimæ aliæ Pyrorum Æſtivorum ſpecies in pretio habentur, uti vulgo Gallorum *la Cuiſſe-Madame*, *la Blanquette*, *la Poire a la Reine*, aliter, *le Muſcat-Robert ou la Poire d'Ambre*, *la Beliſſime ou Supreme*, *la Caſſolette ou le Friolet*, *la Bergamotte d'été*, *l'Inconu-Cheneau ou la Fondante de Breſſe*, *la Robine ou Rojale d'été*, *l'Epine d'Eté*, *ou la fondante muſquée*; quum autem prædicta omnia haud longius perdurent, ac una cum aliis ſpeciebus abunde appa-

Digitized by Google

appareant, iis haud frequentius ſolum oneratur, quum præſertim autumnalia, & præ cæteris brumalia diutiſſime ac percommode ſervari poſſint.

Pyrus ſativa fructu autumnali, ſubrotundo, e ferrugineo rubente, nonnunquam maculato, *Inſt.* R. H. 629. Pyra parva ſubrufa vulgo, *Nonnull.* vulgo *la Poire de Rouſſelet.*

Quamquam ex ea Pyrum exile ſit admodum, hoc tamen commodi præſtat, quod adhuc viride colligi, ac ab arbore ſegregatum maturari, adeoque diutius ſervari poſſit. Præ aliis autem notum eſt, ac æſtimatur, magis longum, quam rotundum. Mediocrem habet magnitudinem, elegantemque figuram, caudam vero vix craſſam, ac extenſam, colorem cinereum, ex una parte ſubrubrum, ex altera vero, e ferrugineo rubentem, ac nonnihil virideſcentem, ſeſe apte in luteum immutantem ad maturitatem indicandam. Ejus pulpa tenerrima eſt, ac delicatula, ſuccus gratiſſimus, & peculiari ratione fragrans. Plerumque exeunte Auguſto, ac Septembri matureſcit. Facillime fructus edit Pyrus hæc arbuſtatarum arborum in morem ſita, mirabiliter ſylvulæ in modum, omnium maxime ſponte creſcens; hic autem animadvertendum eſt, magnam fragrantiæ partem certe amitti, ſi palatarum arborum more colatur, pyra tamen hac ratione pulcriora, craſſiora, & copioſiora progignuntur, quæ non obſtantibus egregiis hiſce omnibus qualitatibus, facile fatiſcunt, quod unice vitium magnam in hiſce ſervandis expoſtulat vigilantiam.

Pyrus ſativa fructu autumnali, ſeſſili, ſaccharato, odorato, e viridi flaveſcente in ore liqueſcente, *Inſt.* R. H. 629. Pyra Bergamotta Gallis, J. B. 1. 45. Pyra Falerna Plinii, *Lugd. Hiſt.* 306. Pyra Bergamotia, *Nonnull.* vulgo, *la Poire Bergamotte.*

Bergamotum autumnale pulpam habet teneram, ac liqueſcentem, ſuccum dulcem, ſaccharatum, & nonnihil fragrantem, præ cæteris copioſius exunte Octobri, ad medium Novembrim, ac plerumque ad Decembrim uſque perdurat. Quædam diſcrepantia ratione coloris in eo occurrit: Aliud enim ex albo & fuſco mixtum, ac ſubviride apparet, ac *Bergamottum* ſimpliciter, aut *Bergamottum vulgare*, aut *de la Hiliere*, aut *de Recons*, quæ idem ſignificant, nuncupatur: Aliud vero luteis, ac viridibus tæniis diſcriminatur, unde *la Bergamotte ſuiſſe* appellatum fuit, quæ varietas in ligno quoque reperitur. Quoad eſſentiam tam una, quam altera ex hiſce ſpeciebus plurimum debet exiſtimari, ſimul quoque conveniunt figura plana, umbilico magis penetrante, cauda brevi, ac minuta, tunica lævi, luteſcente, ac ſeſe matureſcendo humectante. Pyris melioribus adſcribitur, ſolum expoſcit leve, ac arbuſtatarum arborum more, aprico in loco poni debet. Sylvulæ vero in modum lignum, æque ac fructus, delicatiſſimum læditur, fructuſque nigris maculis notantur. Pyrum hoc a Bergomo Italiæ Urbe denominationem mutuatur.

Pyrus ſativa, fructu autumnali, ſuaviſſimo, in ore liqueſcente, *Inſt.* R. H. 629. Pyra *ϲυϲτήτια*, ſeu Pyra inſtar adipis aut liquaminis in ore liqueſcentia, J. B. 1. 40. Pyra Butyri modo liqueſcentia, *Nonnull.* vulgo, *le Poire de Beurrè, le Beurrè rouge, gris, ou verd.*

Pyrum rubrum butyri modo liqueſcens, aliter *l'Iſambert des Normands*, aut *le Beurrè d'Anjou*, Pyrum ex albo, & fuſco mixtum, ac Pyrum viride, ejuſdem naturæ omnino ſunt, ac plerumque in una eademque arbore commixta perſpiciuntur, ſic autem per excellentiam vocitantur, a nulla enim

alia

alia Pyrorum ſpecie, aut ſucci exquiſitiſſimi abundantia, aut pulpa molli, ac delicatula, aut ſapore ſuaviſſimo ſuperantur; conditiones profecto omnes perneceſſariæ ad horumce fructuum excellentiam conſtituendam. Tam craſſitie, quam figuræ, ac coloris elegantia viſum delectant, tantaque fertilitate donantur, ut nimium onuſti rami quandoque diſrumpantur. Septembri exeunte apparent.

Pyrus ſativa fructu autumnali, turbinato, ſeſſili, flaveſcente, & in ore liqueſcente, *Inſt.* R. H. 630. Pyra aquoſa majora, J. B. 1. 50. Pyra Sancti Michaelis, ſeu nivalia, *Nonnull.* vulgo, *le Doyennè*, *le Beurrè blanc d'automne*, *la Bonn' entre*.

Nivale craſſitiem, figuramque habet Pyro, Butyri modo, liqueſcenti æqualem, caudam vero ſatis craſſam ac brevem, tunicam compactiorem, colorem ſubviridem matureſcendo plurimum luteſcentem. E palatis arboribus enaſcens facie Solem verſus vergente, vivido colore; rubro diſtinguitur. Pyrum hoc revera in ore liquatur, ſuccùmque dulcem habet, ita tamen, ut plerumque fere nihil exquiſiti ſapiat, non obſtante neſcio qua fragrantia prorſus ignobili; pulpa autem nonnunquam arenoſa, adeo facile flaceſcit; ut vix apto, debitoque tempore eo veſci poſſimus. Quocumque demum in loco nuſquam fœcunditate, ac pulchritudine ſua deſtituitur.

Pyrus ſativa fructu autumnali, tuberoſo, ſeſſili, ſaccharato, carne dura, *Inſt.* R. H. 630. Pyra ſaccharata duriora, *Nonnull.* vulgo, *la Poire de Meſſire-Jean*, *le Meſſ.re-Jeanblanc*, *& gris*.

Pyrum ſaccharatum durius, vel Album, vel ex albo, & fuſco Mixtum indiſcriminatim figuram habet planam; poſtremum vero rudiorem tunicam; primum autem delicatiorem; pulpam vero fragilem, ſaccharato ſucco, mediocrique magmate refertam. Arbor elegantem efformat ſylvulam, ſolumque mediocriter humidum amat, terra enim nimis ſicca, Æſtate præſertim ardentiori, fructum reddit exilem ac fatuum, exeunte Octobri matureſcit, ſecundaſque menſas ornatiſſimas reddit.

Pyrus ſativa, fructu brumali, longo, e viridi flaveſcente, in ore liqueſcente, ſaccharato, *Inſt.* R. H. 632. Pyra ſaccharata flaveſcentia, Pyra glacialia, *Nonnull.* vulgo, *la Virgoulè ou la Vigoureuſe*.

Pyrum glaciale in Aquitania *Bujaleuf*, Lemovici *Chambrette*, in Vaſconia *Poire de glace*, variis in locis, *Virgouleſe*, *& Virgouleuſe* nuncupatum, vocari potius debet ſimplici vocabulo *Virgoulè* ob pagum *Virgoulè* prope oppidum *S. Leonardi* in agro Lemovicino, a quo denominationem ſumpſimus. E vico autem facile ubique prodiit ejus poſſeſſoris liberalitate, Marchionis ſcilicet de *Chambret*. Pyrum hoc oblongum eſt, ſatiſque craſſum, cauda curva, brevi, carnoſa, umbilico mediocriter conſpicuo, nonnihil profundo, tunica lævi, compacta, quandoque colorata, matureſcendo e viridi ad luteum vergente, pulpa tenerrima, ac liqueſcente adeo, ut tempore debito inter fructus omnes optimum cenſeatur. Fama igitur percrebeſcente non ſatis longo annorum intervallo, non minus quam cæteræ pyrorum ſpecies, in omnibus fere Europæ hortis hoc quoque propagatum fuit. Pulpam vero habet teneram, ac liqueſcentem, ſuccum copioſum, ac ſaccharatum, ſaporem delicatulum, ac recreantem, eximia cum fertilitate; diutius autem Bergamotto perdurat; ejus præterea arbor ubique mirabiliter viget, ligni etiam ingentem producit copiam, eleganti æquali colore præditam, ac luceſcentem adeo, ut aſſidue expolitum videatur.

Pyrus

Pyrus ſativa, fructu brumali, longo, a viridi flaveſcente, in ore liqueſcente, *Inſt.* R. H. 632. Pyra Sancti Germani vulgo, *Nonnull.* vulgo, *la Saint Germain, ou l'inconnue de la Fare.*

Pyrum Sancti Germani craſſum, longumque eſt, colorem habet rubro-viridem, nonnullis maculis diſtinctum, matureſcendo luteum, caudam brevem, craſſam recurvam, pulpam tenerrimam, nihil magmatis, ſaporem excellentem, ſucci denique plurimum, qui ſuccus nonnihil citrei acidi aliquando ſapit, ideoque nonnullis pergratus, aliis vero inviſus. Eodem ferme tempore ac Pyrum glaciale colligitur.

Pyrus ſativa, fructu brumali, magno, pyramidato, e flavo nonnihil rubente, *Inſt.* R. H. 630. Pyra Boni Chriſtiani, J. B. 52. *Raii Hiſt.* 1451. Pyra Pompejana cognomine Mammoſa, *Plinii Lugd. Hiſt.* 306. Pyra Bon Chreſtiana vulgo, *Nonnull.* vulgo, *la Poire de Bon Chretien d'hiver.*

Pyrum Boni Chriſtiani brumale ſatis longinquam originem ducit, ac ob illuſtrem denominationem a primis uſque Chriſtianæ Reipublicæ temporibus in hortis ſpeciatim Chriſtianorum excultum fuiſſe conjici poteſt, præ cæteris venuſtum ac nobiliſſimum eſt, mire craſſum, figura oblonga pyramidali, colore inter roſeum ac luteum elegantiſſimo. Pulpa donatur fragli, ac plerumque tenerrima, ſapore gratiſſimo, ſucco copioſo, ſaccharato, ac fragranti, unde procul dubio a majoribus noſtris præ cæteris *Bonum* appellatum fuit, uti ab omnibus nuncupatur, excepto *Poitou*, a quo *Pyrum Chriſtiani* ſolummodo vocitatur. Pyrum hoc revera excellens reputatur, quum præcipue ad exitum uſque Hyemis & ad Veris primitias perdurare ſoleat, ac ſecundas menſas non crudum tantum, verum etiam condimenti forma probe paratum magnopere exornet. Præcipuæ Boni Chriſtiani tam longi, quam rotundi, viridis, aurei, fuſci, vel lævigati, Angli, vel nucleo deſtituti differentiæ, a ſoli, regionis, ætatis, arboriſque virium diverſitate, aut omnino, aut partim progignuntur.

In infinitum fere nobis eſſet progrediendum, ſi aliæ omnes Pyrorum ſpecies eſſent recenſendæ, hinc ad deſcriptionem Pyri ſylveſtris tranſitum faciamus.

Pyrus Sylveſtris, *Offic.* Pyrus ſyveſtris major, C. B. P. 439. *Inſt.* R. H. 632. Pyra ſylveſtria, *Tabern. Icon.* 1018. Pyraſter ſeu Pyrus ſylveſtris. J. B. I. 57. *Raii Hiſt.* 1451. Pyraſter *Gazæ*, Ἀχρὰς, *Theophraſti*. Pyra ſtrangulontea, ſeu ſtrangulatoria, Achras ſeu Pyrus ſylvatica, *Nonnull.* vulgo, *le Poirier Sauvage ou des bois.*

Radice eſt craſſa, & profunda, caudice Pyro ſativa plerumque minore, minuſque elato, denſiſſimo tamen, ramiſque pluribus ſtipato, cortice rudi, rimiſque undique patulo, ligno luteo ſplendente, ac ſativo duriore. Rami autem ſpinis duris, ac pungentibus armati ſunt. Folia oblonga aut rotunda, carnoſa, ac ſatis denſa, poſtica parte lanuginoſa ad inſtar foliorum Mali Cydoniæ, ſubviridia vero, lævia, ac lucentia in parte antica, demum acuta. Flores plurimi una ſimul umbellati apparent quinque petalis albis, rotundis, roſaceis, Pyri ſativæ æmulis, penduncululis lanuginoſis, pluribuſque ſtaminibus, purpureis apicibus donatis, quibus ſuccedunt fructus, aut parva Pyra oblonga, aut rotunda, figura Pyris domeſticis æqualia, dura tamen, ſaporis aſperi, auſteri, vel acerbi, ut iis veſci haud quiſquam poſſit, priuſquam flaceſcant, quod Octobri ſuccedit. In pulpæ centro ſemina nonnulla,

ſive

Digitized by Google

ſive nuclei occurrunt Malorum nucleis per quam ſimiles. Arbor hæc externa ſui facie, multitudine, acutieque ſpinarum facile a Malo ſylveſtri diſtincta in Normannia, pluribuſque aliis regionibus in nemoribus, ſepibus, arviſque excreſcit, una cum aliis Pyri ſpeciebus flores emittit, aliquando etiam celerius. Quæſtio eſt juxta Rajum, utrum Pyrus ſylveſtris cultura in Pyrum ſativam converti poſſit: Thophraſtus hoc aperte negat; Scaligero autem teſte, ſi alio transferatur, colaturque, priſtinam ac naturalem auſteritatem, ſpinas, lignique denſitatem deponit. Rajus addit, vix credere, a Scaligero, propria experientia hoc aſſertum fuiſſe. Plurimæ ſylveſtrium Pyrorum ſpecies ubique adinveniuntur in ſylvis, ac præcipue in montanis frigidiſque locis: regiones enim calidas omnino reſpuit, uti Ægyptum, ubi Pyrus ſativa quoque haud raro reperitur.

Pyri denominationem a *Pyramide* deducendam eſſe autumatur, eo quod Pyrum ut plurimum figuram fere pyramidalem habeat. Pyrum vero Sylveſtre Α'χράς Græce nuncupatur, a verbo ἄγχειν, *ſtrangulare*, *ètrangler*, appellatur etiam vulgo, *Poire de Malingre ou d'Etranguillon*, magna enim ſtypticitate adeo oris, fauciumque fibras afficit, ut ſtrangulare pene videatur.

Pyra omnia tam ſativa, quam ſylveſtria plurimum habent olei, ſaliſque eſſentialis. Inter ſativa præ omnibus optima recenſentur, quæ pulpam habent liqueſcentem, aut ſaltem tenerrimam, ac delicatulam, ſuccum dulcem, & ſaccharatum, optimum ſaporem, ac præſertim fragrantem; talia profecto ſunt *les Poires de Bergamotte*, *de Beurrèe*, *de Verte-Longue*, *d'Ambrette*, *de Virgouleuſe*, *de S.Germain*, *de Royal d'hyver*, *de Craſane*, & ſimilia. Minori vero in pretio habentur, quæ pulpam habent mollem, acidam, duram, coriaceam, magmate refertam, aut ſabuloſam, ſaporem denique aſperum, ac ſylveſtrem.

Ante maturationis tempus Pyra quæcumque omnino reijcienda ſunt, difficile enim ſegniuſque concoquuntur, vitiatos ſuccos producunt, maximamque nauſeam excitare ſolent. Pravæ hæ qualitates fructibus omnibus intempeſtive collectis generaliter tribuuntur; flatulenti enim ſunt, ſtomachis debilioribus infeſtiſſimi, colicaſque contumaces, ac periculoſas quandoque procreantes, a nonnullis præterea nervoſis partibus adverſantes ſummopere reputantur; unde morborum popularium cohors, annis præcipue fructuum feraciſſimis; tunc enim mulieres præſertim ac pueri iis fere ſolis nutriuntur: modus igitur ſervandus eſt, interque Pyra, dulciora, & maturiora, non aſpera, & ſtyptica, ſunt ſeligenda, atque ſic, quacumque tempeſtate, cuicumque ætati, ac temperamento convenient. Colligi autem præcipue debent cælo ſereno; decidua, aut contaminata ſecernenda ſunt, ne cætera ab iis inquinentur, in locis ſiccis, frigidiſque, ut melius cuſtodiri poſſint, in tabulis reponuntur, ac Hyemis tempore in ſubterraneis cavis optime conſervantur.

Pravæ Pyrorum qualitates, ac præ omnibus, flatulentia corrigitur, coctura, condimenti forma ſaccharo, aromatibuſque, parata: radiis quoque Solaribus aut clybano exſiccantur excorticata, ac per medium ſecta, unde ſalutaria fiunt, uti hoc verſiculo innuitur a Scola Salernitana,

Cru-

Digitized by Google

Cruda gravant ſtomachum, relevant Pyra cocta gravatum.

Pyra demum, ſylveſtria, pulpæ flacedine, ac ingrato ſapore a ſativis etiam ignobilioribus ſatis diſtinguntur; tanta ſtypticitate, ac acerbitate donantur, ut vix quidem ulla præparatione comedi poſſint: ſi vero Pyrus ſylveſtris colatur, pyra ſatis dulcia producit, apta ſaltem ad Siceræ ſpeciem quamdam efformandam, *Poirè*, vulgo nuncupatam, qua populi Normanniæ ob Vini deffectum, plurimum utuntur, eademque ratione, ac Pomaceum ſuo loco deſcriptum parari ſolet, diutius tamen haudquaquam perdurare poteſt, Æſtivo enim calore facile aceſcit. Citrum hoc aut Cidrum Pyraceum colore ac ſapore plurimum Vinum album æmulatur, pectorique amicum, ſtomachum roborat, & humectat, ſitim ſedat, iiſdemque fere virtutibus, ac Pomaceum donatur. Pyrorum nucleis vis vermiſuga adſcribi ſolet.

Succus Pyrorum ſylveſtrium in ſyrupo Myrti *Pharmacopeæ Pariſienſis* uſurpatur.

QUERCUS.

QUERCUS, *Offic.* Quercus latifolia mas, quæ brevi pediculo eſt, C. B. P. 419. *Inſt.* R. H. 582. Quercus vulgaris brevibus ac longis pediculis, J. B. 1. 70. *Raii Hiſt.* 1385. Quercus vulgaris, *Ger.* Platyphyllos mas, *Lugd. Hiſt.* 2. Quercus foliis annuis oblongis ſuperne latioribus, ſinubus acutioribus, angulis obtuſis, *Linn.Hort.Cliff.* 448. Drys, Græcorum, Robur, Jovis Arbor, ſive Arbor Jovi ſacra, *Nonnull.* vulgo, *Chêne commun a larges feüilles.*

Radice eſt craſſiſſima, ac profunde in terram immerſa, trunco craſſo, erecto, robuſto, longum in ævum perduraturo, ramis in latum ſeſe expandentibus onuſto, cortice denſo, rudi, ſcabro, rimiſque patulo, interne rubro, aut ſub rubro. Folia magna ſunt, oblonga, lata, angulis obtuſis, ſinuoſa, oris profunde inciſis ſerrata, in vetuſtiori præcipue arbore, glabra, atroviridia, ſolitaria, brevibus appenſa pediculis, medio craſſiore nervo eminente, præcipue in parte poſtica. Flores ſunt quædam veluti receptacula oblonga parvis globulis conflata nervo minuto appenſis, ſteriles autem ſunt, nullumque poſt ſe fructum relinquunt. Fructus enim peculiaribus in locis in Quercu ipſa enaſcuntur, vocanturque *Glandes*: fere Olivæ craſſitiem habent, figuram vero ovalem, aut cylindricam, quo autem latere arbori adhæreſcunt pileolo duro, ac cinereo, ob configurationem calice nuncupato includuntur, tectæ, vero ſunt tunica coriacea, expolita, luceſcenti, initio viridi, matureſcendo autem ſub-lutea, ſub qua ſpecies quædam occluditur Amygdalæ, aut ſeminis duri binis lobis conflati, ſaporis aſperi, ac auſteri, uti & calix, tertiam glandis partem occludens. Glandis cujuſcumque extrema, cuſpide brevi, & acuta, armata ſunt. Glandes vero arbori appenduntur pediculis longis, vel brevibus, minutis, e foliorum alis enaſcentibus; binæ aut tres ſimul ut plurimum junctæ, raro ſolitariæ apparent. Arbor hæc inter ſylveſtres vulgatiſſima, omnibuſque Europæ regionibus notiſſima eſt, quodcumque enim ſolum Quercui aptari poteſt, exceptis accidentalibus qualitatibus a loco, aut a ſemine oriundis. Quercum, cujus glans longum habet pediculum, ſpeciem eſſe diverſam a Quercu, cujus glans habet brevem, a Rajo exiſtimatur. Addit

 inde

inde, glandium cauſa magnas eſſe inter Quercus varietates, difficileque admodum eſſe, denominationes, deſcriptioneſque a Veteribus nobis relictas cum hodiernis Quercubus conciliare, quod cum a celebrioribus Botanicis tentatum quandoque fuiſſet, tamen, diſcrepantibus eorum ſententiis, difficultates Lectoribus ut augeantur potius, quam tollantur, neceſſe eſt.

Quercus in ſylvis præcipue, nemoribuſque, elatis, montaniſque locis creſcit; ejus folia flore ſunt præcociora, Aprili, ac Majo flores emittit, fructus autem Autumno matureſcit. Facile quocumque in ſolo progignitur, præſertim vero ſabuloſo, ac Septemtrionem verſus, præ cæteris, pingui, nec aquis infeſtato; quo minoribus autem dotibus ſolum afficitur, eo minus creſcere, compertum eſt, generaliter loquendo, arborum fertiliſſima, ac fœcundiſſima recenſetur quamvis lente admodum perfectionem acquirat, quum vulgatiſſima ſit opinio, ut ſeculi ſpatio augmentum capiat, eodem temporis intervallo in eo ſtatu permaneat, ac demum eodem ſeculi ſpatio ad interitum declinet. Quercum, pedem ſeſe in terram uſque elongari fertur, dum ad tophum pervenerit, æqualemque eſſe radicum numerum, ramorum numero; æmulus caulis pes a Veteribus credebatur, a pluribus quoque præcipitur, in Quercu traducenda, quum ad extremam proceritatem uſque ſervanda ſit, ut pes integer ſervetur, aliter enim planta exſiccaretur omnino. Quercus lignum præ omnibus pro lignariis fabris, politioribus minutariis, ac ſculptura aptiſſimum eſt; ſenis aperto in aere, quindecim vero ſæculis in fiſtucationibus perdurat, exuſtum vero pro carbonibus aptiſſimum eſſe ſolet. Quercus Danica, in minutariis, Quercus, aut lignum Batavum, nuncupata, ad elegantiſſima tabulata conficienda cenſetur apta, nodis enim omnino fere caret, teneriorque eſſe ſolet Quercubus regionum calidarum. Quercus præſertim junioris cortex utiliſſimus eſt ad pulverem coriarium conficiendum, eo enim corium prima quadam præparatione depilatur, eumdemque uſum habet ejus ligni raſura. Arborum ergo regina jure, ac merito Quercus vocari poteſt. Rajus aſſerit, lignum hocce in ædificiis plurimum perdurare, dummodo a nimia humiditate præſervetur, quinimo progreſſu temporis indurari adeo, ut reſiſtentia ſua ferrum æmuletur, ac vix unquam humiditatis, ac ſiccitatis viciſſitudinibus corrumpi, ad navigia conſtruenda aptiſſimum eſſe, flexibile enim, compactumque eſt, nec nimio peccat pondere, ac difficile ab aqua, tormentariiſque globis penetratur, præcipue vero in navibus. Quercum Anglicam in pretio haberi, & quamvis alia duriora, ſolidiora, ac ponderoſiora reperiantur ligna, nempe Buxum, Cornum, Ebenum, Braſilianum, nihilominus fractu facillima, minuſque apta ad magna ferenda pondera recenſeri; præterea, ad parandum corium, Quercus corticem pulveratum adſtringentibus cæteris efficaciorem eſſe, corium enim Anglicum hac ratione perfectum ſoliditate, ac duritie nemini cedit, nullam denique arborem, præter ſibi naturales, adeo magnum peculiarium fructuum numerum progignere, una excepta Quercu, excreſcentiæ enim, tubercula, ſive tumores præternaturales, ab inſectorum morſibus producti, hac illac in ea reperiuntur.

Cortex, alburnum, lignum, folia, glandes, nuces, gallæ tubercula in foliis locata, viſcus, fungus muſcus quoque, uno verbo, omnes tam naturales, quam præternaturales, & excrementitiæ Quercus productiones majorem, minoremve uſum Medicum habent.

Quercus folia ſatis ſtyptica, amariuſcula ac glutinoſa ſunt, papyrumque cæru-

cæruleum in ſaturate-rubrum immutant, quod magis quoque a glande, auſtero ſapore, prædita inficitur. Aluminoſum ſal exigua ſalis Ammoniaci, magna vero ſulphuris portio hac in arbore continetur: acidum vero præ aliis in ea dominatur, uti in *Oxiſale Diaphoretico Angeli Salæ*. Analyſeos autem Chymicæ ope præter plures acidos liquores nonnihil urinoſi ſpiritus, ſalis volatilis concreti, plurimum olei, ac terræ Quercus folia miniſtrant: ejus vero lignum per retortam diſtillatum, ſpiritum ſatis acidum, Oleo fœtido in recipiente tranſeunte, quibus ſane principiis omnes Quercus partes adſtringentes eſſe manifeſto evincitur. Proprietas hæc a veteribus Medicis Dioſcoride, & Galeno neutiquam fuit ignorata, eamque præſertim agnoverunt in alburno, ac in tunica ſub glandis cortice ſita. A Neotericis pariter cortex, folia, glans, calix, uti adſtringentes vel ſimplices vel præparati adverſus Dyſenteriam, ſanguinis ſputum, fluores albos, aliaſque hæmorrhagias uſurpari ſolent. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria III. anno 1. pag.* 86. Doctor Ledelius refert, in Dyſenteria violentioribus paroxiſmis comitata, præter ſimplicem corticis Quercus, ptiſanæ forma, exhibitam decoctionem, præſtantius remedium haudquaquam inveniſſe; alii vero adverſus eumdem met morbum glandes, aut calicem uſtum ac pulveratum, ℨj. vel ℨij. una cum Lacte calido & adverſus colicam affectionem abſque ulla uſtulatione in uſum revocant. Tragus tamquam optimum remedium adverſus quaſcumque fluoris ſpecies aquam diſtillatam cymarum, glandiumque Quercus proponit, addit inde ſanguinis mictum a nimio Cantharidum uſu ſedatum vidiſſe, glandibus tuſis, ægris, propinatis.

Alexiteria quoque facultate Quercum præditam eſſe, veteres Medici autumarunt, venenatis enim Lac, in quo ejus glandis cortex ebullierit, fructumque prædictum adverſum animalium veneficorum morſus propinabant; quæ tamen hiſce diebus abſoleta ſunt, præſtantioribus in medium productis.

Quandoque etiam penuriæ tempeſtate, Quercus glande, panis confectus fuit, extrema urgente neceſſitate, aliorumque alimentorum deffectu vix tollerandus, ponderoſus quippe eſt, ac flatulentus, caput præſertim lædit, inebriat, ac difficilem digeſtionem procreat. Stomachis certe, noſtris, longe robuſtioribus, primi noſtri parentes præditi erant, quum prædicto pane veſcebantur; hodie porcis ſolummodo relinquendus, quo profecto facile obeſi fiunt.

Non deſunt præterea qui Quercus lignum, non ſecus ac Guajacum ad referandum, ac roborandum commendent, vocentque *Guajacum Germanicum*. Aqua, quæ quandoque in antiquarum Quercuum cavis reperitur adverſum ſcabiem, verrucaſque optima recenſetur. Succus e terebrata Quercu elicitus adverſum ſanguineum mictum *in Tranſactionibus Philoſophicis Anglicis* plurimum prædicatur. Foliorum vero teneriorum ac ſub rubrorum decocto ex Vino, Gargariſma paratur dentium dolorem a fluxione oriundum optime ſedans, ſi eo calido frequentius quoque os diluatur, quod remedii genus ſæpenumero felici ſucceſſu in inveteratis etiam dentium doloribus. J. Bauhinus a ſe expertum fuiſſe affirmat. Res plane mira ab Hoffmanno *in Introductione ad Pharmacopæam Schorderi* refertur, ſcilicet equos cinereo-ſcutulatos, pilum omnimode nigrum acquirere, dummodo Veris tempore & ultra Manipulum unum germinum Quercus pro unoquoque Avenæ Modio iis devorandum miniſtretur, ob vitriolicum ſalem in his contentum.

 Quod

Digitized by Google

Quod vero ad uſum attinet exteriorem, cymarum decoctio in Vino utiliſſima quoque eſt pro Gargariſmate in faucium morbis. Galenus vero, nullo alio præ manibus occurrente remedio, foliis hujuſce arboris vulnus ſecuri inflictum ſanavit, glande tuſa ad enaſcentem phlegmonem diſſipandum, ac ulcera exſiccanda in uſum revocata. Ad arthriticos autem dolores leniendos ligni Quercini decoctio a D. Hagendorn, tamquam optimum remedium proponitur, extante ejuſdem obſervatione *in Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno V. pag.* 197. juxta vero ejuſdem ſententiam melior quoque recenſeri debet liquor e trunci recenter diſſecti vaſorum extremitatibus emanans: aſſerit inde aquæ in cavitate trunci aſſervatæ lotione, contumaciorem ſcabiem ſanari.

Hic loci de Quercus protuberantiis, *excrementis* nuncupatis, de Nuce ſcilicet Galla, Melle, ac Pilulis in foliis apparentibus, aut Viſco in ramis, aut *Uva Quercina* circum radices, adinſtar Uvæ racemi, neutiquam verba faciemus. Nullum fere enim, exceptis Gallis inter exotica Medicamenta jam deſcriptis, & Viſco in ſequentibus deſcribendo, uſum Medicum habent.

℞. pulv. Alburni Quercini, aut Calicis glandis ʒ ij. Biſtort. ac Tormentill. p. ana. ʒ j. M. cum ſ. q. Syrupi Cydoniorum, F. p. æ. N. viij. quarum una, quarta quaque hora in Dyſenteria propinabitur.

℞. Cort. Quercini p. ʒ j. Dilue in ℥ vj. Lactis cremore deſtituti. Coletur inde, calidumque propinetur mane jejuno ſtomacho novem dierum ſpatio adverſus albos fluores.

QUINQUEFOLIUM.

QUINQUEFOLIUM, *Offic.* Quinquefolium majus repens, C. B. P. 325. *Inſt.* R. H. 297. Pentaphyllum, ſive Quinquefolium vulgare repens, J. B. 2. 397. Quinquefolium majus, *Dod. Pempt.* 116. Pentaphyllum vulgatiſſimum, *Park. Raii Hiſt.* 611. Quinquefolium, *Matth. Anguill. Lob.* Quinquefolium vulgare, *Trag. Ger.* Potentilla foliis digitatis, caule repente, pedunculis unifloris, *Linn. Flor. Suec.* 152. Pentaphyllon ſeu Quinquefolium vulgare paſſim naſcens, Quinquefolium majus luteum, Pentaphyllum verum, Pentapetes, Pentapteron, Pentatomon, Pentadactylon, Callipetalon, Xilopetalon, Xylolotum, Pſeudoſelinum, Aſphaltion, Chamœzelum, Manus Martis, *Quorumd.* vulgo *Quintefeville Commune.*

Radix longa, minimum digitum quandoque craſſa, fibroſa, extus ſubnigra, intus rubra, ſaporis adſtringentis, plures, uti Fragaria, emittit caules pedem cum dimidio fere longos, rotundos, graciles, flexibiles, hirſutos, ſubrubros, per intervalla geniculatos, e nodis vero folia, ac radices, quibus planta dilatatur, & multiplicatur. Folia oblonga ſunt, rotundis extremitatibus, nervoſa, hirſuta, denticulatis marginibus, atro-viridia, digitata, ac quinque ut plurimum, eadem in cauda tres & ultra pollices longa, locata. Flores autem ſolitarii, quinque luteis petalis, roſaceis, nonnihil latis, & cordatis, ſummis caulibus emergunt longis elati pedunculis, facile flaceſcentes, viginti ſtaminibus, apicibus elongatis, Lunæ creſcentis cornua æmulantibus, piſtillo in fructum abeunte fere rotundum, pluribus conflatum ſeminibus acutis, ac ad modum capitis conglobatis, calyceque floris contectis. In arvis, ſabuloſis, ſaxoſiſque locis, in pratis, aquarum marginibus, nemoribus

Digitized by Google

ribus humidis, umbroſiſque, ac fere ubique abunde creſcit planta hæc, Majo, Junioque flores emittens. Radix præcipue in uſum Medicum revocari ſolet, Vere colligitur, extima tunica ſubnigra, ac tenuis, & cor, radice adaperta, abiguntur; tunica dein intima baculo obvoluta exſiccatur, ſervaturque ad uſum. Recenter exſiccata, optimi coloris, probeque enutrita ſeligi debet. Theophraſto duce a J. Bauhino adnotatur, radicem hance ſiccam quadratam figuram acquirere. *In Hiſtoria* vero *Plantarum*, Boerhaavii nomine, publici juris facta exilior Quinque folii ſpecies *Pentaphyllon* vocatur, aliæ vero majores *Hptaphyllon*, eo quod ſeptem foliis eadem in cauda ſitis diſtinguantur.

Balſamica, vulneraria, adſtringenſque eſt planta hæc, parumque ſalis volatilis concreti Analyſi Chymica miniſtrat. Foliorum ſapor neſcio quid viſcidi habet, iiſque nonnihil papyrum cæruleum rubeſcit, radicibus vero magis, quæ cum acidiuſculæ ac ſtypticæ ſint, opinari facile poſſumus, in iis inter magnam terræ, ac ſulphuris portionem parum Ammoniaci ſalis contineri, qui in foliis viſcoſo phlegmate irretitur.

Quum potiſſimum adſtringendi adſit indicatio, ut in menſium fluxu copioſiori, in fluxibus hæmorrhoidalibus immoderatis, ac ſputo ſanguineo; ad nimium in vulneribus ſanguinis effluvium ſiſtendum, ad omnes denique hæmorrhagiæ ſpecies, utiliter in ptiſanis, juſculiſque adſtringentibus Quinquefolium uſurpatur. D. Chomelius Medicus Pariſienſis conſumatiſſimus in *Hiſtoria Plantarum uſitatiorum*, radicem hance, tamquam tutiſſimum remedium adverſus fluxus, ac Dyſenteriam proponit, aſſeritque utplurimum vel propria experientia, *Ipecacuanba* præſtantius deprehendiſſe: ℥ j. in aquæ ℔ iij. ad tertiæ partis conſumptionem ptiſanæ forma ab eo exhibebatur, non minus in prædicto morbo, quam in ſanguinis ſputo, menſiumque immodico fluxu. Dracma una ejuſdem radicis pulveratæ in aquæ cyatho ante paroxiſmum propinata, febres intermittentes propelli ajunt: remedium profecto comprobatum uſque a magni Hippocratis ævo; qua de cauſa Rajus, juxta auctoritatem D. Hulſe plagiarii Spon, ait, Quinquefolium, plantam eſſe amariuſculam, ac admodum adſtringentem, fibras ventriculi febri debilitatas roborandi, & acidos ſtomachi ſuccos temperandi ac figendi vi præditam; indubiumque eſſe, in Græcia, in qua Hippocrates vixit, majoris eſſe efficaciæ, quum præcipue maxima plantarum pars, ac præſertim aromaticæ majori ſemper vi polleant in calidis, quam in frigidis regionibus, nihilominus, addit inde idem Author, vulgares quidam in noſtris etiam hiſce regionibus inventi ſunt, qui parentum traditione edocti, Quinquefolii decoctione, febres intermittentes edomant. Garidellius vero *in Hiſtoria Plantarum Aquiſextienſium*, ptiſanam ſequentem adverſus malignas febres proponit felici ſucceſſu a ſe ipſo pluries comprobatam.

℞. Hord. integri Man. j. Cort. rad. Quinquefolii ℥ j. Raſur. C. C. ℥ ß. Coque in aquæ ℔ vj. ad tertias. Coletur inde liquor linteolo abſque expreſſione, & adde Citri ſemiſſe taleolatim ſecti pro potu ordinario.

Prædictarum quoque radicum paratur Extractum a ʒ j. ad ʒ ij. in quacumque Hæmorrhagiæ ſpecie propinandum.

Quoad vero hujuſce plantæ extrinſecum uſum, aquam diſtillatam foliorum manuum tremorem ſanare nonnulli Authores autumant, dummodo ea ſæpius diluantur ægri, eamque exſiccari abſque ulla abſterſione ſinant. Alii

Digitized by Google

vero ſuccum expreſſum ad ſanandas fiſtulas proponunt bis de die in iis injectum, magmate, Cataplaſmatis forma, ſuperimpoſito. Notum præterea eſt, Gargariſma eorum decoctione paratum faucium morbos, oriſque ulcera depellere.

Radix Quinquefolii in Aqua Generali, ac Theriaca, folia vero in Balſamo vulnerario *Pharmacopœæ Pariſienſis* uſurpantur.

℞. Rad. Quinquefolii, Conſolid. maj. & Biſtortæ ana. ℥ ß. Corticis Mali Punici, ac Fructuum Ruhs. ana. ʒ ij. Ebull. in aquæ ℔ ij. ad quartæ partis diminutionem. Infunde deinde Glycyrrhizæ in fila evulſæ ʒ ij. Coletur pro ptiſana adſtringenti adverſus dyſenteriam, ſanguinis ſputum, menſeſque immodicos.

℞. Rad. Quinquefolii, Biſtortæ, & Tormentillæ ana. ℥ j. Fol. Sanguinariæ, Plantaginis, Millefolii, ac Urticæ min. ana. Man. j. Flor. Roſar. rubrar. & Balauſtriorum ana. pug. j. Ebull. in aquæ ℔ vj. ad quartæ partis conſumptionem. Coletur liquor linteolo, levi expreſſione, edulcoreturque unaquæque colaturæ libra, ℥ j. Syrupi Conſolidæ maj. aut Roſar. exſicc. pro Apozemate, cujus tria vel quatuor pocula de die exhibebuntur in ſanguinis ſputo, & vomitu, aliiſque hæmorrhagiis.

℞. Decoctionis Rad. Quinquefolii ℥ vj. Catechu, Terræ ſigill. ac Succini pp. ana ℈ j. Syrupi Papaveris albi, & Conſolidæ ana. ℥ ß. M. pro potione adverſus ſputum ſanguineum.

℞. Rad. Quinquefolii p. ʒ ß. Conſervæ Roſar. rubrar. ʒ j. Syrupi Conſolid. ſ. q. M. f. b. in ventris fluxu ac dyſenteria.

℞. Rad. Quinquefolii p. ʒ j. Dilue cyatho calidæ pro doſi ante febrium intermittentium paroxiſmum exhibenda, quæ repeti poteſt juxta exigentiam.

R A N U N C U L U S.

IN copioſa Ranunculorum familia quatuor tantum uſitatiores recenſentur, 1. ſcilicet Ranunculus bulboſus, 2. Ranunculus ſylvarum, ſeu nemoroſus, 3. Ranunculus pratenſis, 4. Ranunculus paluſtris.

Ranunculus bulboſus, ſeu tuberoſus, *Offic.* Ranunculus pratenſis, radice verticilli modo rotunda, C. B. P. 179. *Inſt.* R. H. 289. Ranunculus tuberoſus major, J. B. 3. 417. Ranunculus bulboſus, *Lob. icon.* 667. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 581. Ranunculus Flammula dictus, *Geſn. Hort.* Crus Galli, *Brunf.* Ranunculus Calycibus retroflexis, pedunculis ſulcatis, caule erecto, foliis compoſitis, *Linn. Flor. Svec.* 170. Ranunculus radice bulboſa, vel tuberoſa flore ſimplici, *Camer. Hort.* Ranunculus rotundus, Flammula minor rotunda Vulcani, Batrachium exiguum, Batrachion Apuleii, Rapum Divi Antonii, Radix tuberoſa nucis juglandis magnitudine, Pes Cervinus, *Nonnull.* vulgo *la Renoncule bulbeuſe, le Bacinete, le Pied de Corbin, ou le Pied de Coq à racine ronde ou à tubercule charnu.*

E radice rotunda, bulboſa, plus, minuſve craſſa unus, aut plures emergunt caules erecti, quandoque pedales, & ultra, hirſuti, per intervalla ornati foliis compoſitis, ac longiuſculis, in quorum apice progignuntur flores adaperti, luteo-luceſcentes, plerumque ſimplices, quinque rotundis, nectariferis, roſaceiſque petalis, calycis foliis pedunculum verſus reflexis, conſtantes.

tes. Hiſce rotundi fructus præſto ſunt, in quibus plura capitata ſemina occluduntur. Majo floreſcit, ac fere ubique occurrit in paſcuis, pratiſque elatis, & ſiccis, juxta vias, in locis ſabuloſis, ſaxoſiſque, in quibus exilis adeo apparet, ut vix ad tres aſſurgat pollices. Obſervat Tragus, plantam hance ſingulis annis altius in terram radicem veterem immergere, ſupra quam noviſſima producitur. Simplices tantum flores ruri, in hortis vero translata, culturæque commiſſa elegantem duplicium florum varietatem ſuppeditat, quandoque etiam flos primo apparens alterum, vel tertium quoque adjunctum habet.

Plurimum ſalis acris, & corroſivi generaliter ſub quacumque Ranunculi ſpecie occluditur, unde pernicioſus interne exhibitus recenſeri debet. Fortaſſe omnino in arte Medica eſſet proſcribendus, quum autem a Nonnullis externe uſurpetur, ut modo indicabimus, id potius cautos nos reddet in eo præſcribendo.

Radix autem acerrima, & cauſtica eſt, ad cauteria, ac veſicatoria forte apta, ni gangrænam quandoque ſuſcitaret a circulatoribus haud raro arthriticorum articulationibus, calida, emollita, ac inciſa audacter ſuperimpoſita; quum vero alia ſatis tuta, nec nocentia veſicatoria præſto ſint, cur prædicto adeo ſuſpecto utemur? Juxta autem Caſpari Hoffmanni relationem, hac planta cutis a mendicis fricatur, ut ulcuſcula, & excoriaciones appareant, ac magnis ululatibus hæc oſtentando, tranſeuntium charitas excitetur, ejuſque fructibus avide collectis, confeſtim Verbaſci foliis, ulceribus, applicatis ſanantur. Quandoque etiam planta hæc tuſa, manuum carpis, cum ſale, ac aceto adverſus febres imponitur, infelici ut plurimum ſucceſſu, cutis enim ſæpe elevatur, impoſito quaſi igne, eryſipelatoſa fluxione, febri (ut plurimum permanente) magis cruciante; tamen ex ea cauſticorum more applicata, effectus plane miros comprobatum fuiſſe, aſſerit Cheſneau, in morbis præcipue capitis pertinacioribus, ac arthritide, exemplo Eccleſiaſtici, qui quum poſtremo hocce morbo, trium annorum elapſo jam ſpatio, in lecto detineretur, mœrore captus, partibus magis dolore affectis, Ranunculi contuſa folia admovit, veſicis excitatis, ac ſeroſitatibus magna copia effluentibus, ſanus omnino evaſit. Camerarius admonet, hujuſce plantæ radicem recentem, cauſticam ac urentem, exſiccatam vero mitiorem eſſe menſis curriculo præterlapſo.

Ranunculi bulboſi radix in Emplaſtro *Diabotani Ph. Pariſien.* uſurpatur.

Ranunculus nemoroſus, *Offic.* Anemone nemoroſa flore majore ex purpura rubente, vel candido, C. B. P. 176. Ranunculus phragmites albus & purpureus vernus, J. B. 3. 412. *Inſt.* R. H. 285. Anemone V. *Dod. Pempt.* 435. Ranunculus ſylvarum, *Cluſ. Hiſt.* 147. Anemone nemorum alba, *Ger. Raii Hiſt.* 624. Ranunculus nemoroſus albus ſimplex, *Park.* Ranunculus candidus cum rubore, *Trag.* Ranunculus phragmites flore lacteo, *Geſn. Hort.* Sanicula minor quibuſdam, *Brunf.* Anemonodoides flore albo, *Boerh. Ind.* 36. Anemone ſeminibus acutis, foliolis inciſis, caule unifloro, *Linn. Hort. Cliff.* 224. Ranunculus chelidonius, Ranunculus lacteus, Ranunculus albus nemorenſis, Ranunculus vernus flore albo vel roſeo, Ranunculus præcox candidus vel purpureus, *Nonnull.* vulgo *la Renoncule des bois, la fauſſe Anemone printaniere des forets.*

Huic radix eſt craſſiuſcula, longa, repens, extus purpurea, aut atra, lu-

tea vero adhuc junior, intus alba, Polypodii Quercini radici proxima, ſaporis acris adeo & auſteriuſculi, ut ea manſa fauces inflammentur, fibriſque capillaribus ſtipata. Exiguum, delicatulum, ſubrubrum, palmumque cum dimidio, & ultra altum caulem propellit, e quo prope faſtigium tria emergunt folia, pedunculis ſubrubris, dimidium pollicem longis, hirſuta, quandoque ſubviridia, quandoque purpurea, ad pedunculum uſque trifida, in caulis vero apice unicus locatur flos, calyce deſtitutus, modo albus, modo purpureus, aut roſeus, ſenis oblongis petalis conſtans, pluribus ſtaminibus ſubluteis in ejus centro locatis: abit inde in plura ſemina variegata, oblonga, villoſa, cuſpide recurva, ut in Ranunculo, capitata. Martio exeunte floret, ac ineunte Aprili, citius, ſeriuſve juxta variam Hyemis indolem. Hæc Verni Ranunculi ſatis elegans ſpecies in agro Pariſienſi, & alibi frequens occurrit in nemoribus, ac dumetis humidis, quandoque etiam flore duplici, aut albo, aut purpureo.

D. Chomelius in *Tractatu uſitatiorum Plantarum*, aſſerit, Ranunculi ſpeciem hance felici cum ſucceſſu capiti puerorum porriginoſorum applicuiſſe. Folia ac flores contuſi abſque alia præparatione Cataplaſmatis forma bis de die ſuper affectam partem imponuntur, quæ brevi ſanatur. Lubenti animo Chomelianæ aſſertioni credimus, quamvis obſervatio *Ephemeridum Germanicarum* quamdam ſuſpicionem de hac planta incutere videatur. D. J. de Muralto *decuria 2. anno VII.* refert, puellam duodecim annorum, cujus caput unguento hoc Ranunculo parato fuerat illinitum, pluribus diebus pruriginem extraordinariam in capite expertam fuiſſe, ac deinde in ſyncopem pertinaciſſimam incidiſſe, oculorum convulſionibus, ac dolore capitis elapſo etiam menſe conflictatam, quæ omnia ab eo causticæ Ranunculi acrimoniæ cerebrum, ac nervoſum genus lædenti tribuuntur.

Ranunculus pratenſis, *Offic.* Ranunculus pratenſis, repens, hirſutus, *C. B. P.* 179. *Inſt.* R. H. 289. Ranunculus repens flore luteo ſimplici, J. B. 3. 419. Ranunculus hortenſis primus, *Dod. Pempt.* 425. Ranunculus pratenſis repens, *Park. Raii Hiſt.* 581. Ranunculus pratenſis, etiamque hortenſis, *Ger.* Ranunculus pratenſis, reptante cauliculo, *Lob. Icon.* 664. Ranunculus dulcis, Bratachium ſalutiferum, *Tab. Icon.* 51. Ranunculus dulcis, ſeu pratenſis, *Trag.* Ranunculi genus per terram magis repens & acrimonia carens, *Geſn. Hort.* Ranunculi genus humi ſerpens, non mordens, *Cæſalp.* Ranunculus calicibus patulis, pedunculis ſulcatis, ſtolonibus repentibus, foliis compoſitis, *Linn. Flor. Svec.* 170. Ranunculus vinealis repens, Batrachium dulce ſeu vineale, Ranunculus oleraceus major, Pes milvinus, Flos Butyri, *Nonnull.* vulgo *la Renoncule des Prez*.

Radice eſt exigua, repenti, pluribus albidiuſculis conflata fibris, quæ plures emittit delicatulos caules rotundos, hirſutos, cavos, reptantes, ac humi ſerpentes, per intervalla e nodis novas radices emittentes; foliis profunde inciſis, tribus ſegmentis, ad modum foliorum Apii paluſtris, marginibus denticulatis, utrinque hirſutis, caudis longis, atro-viridibus, maculiſque albis ut plurimum poſtica parte notatis. Summis caulibus enaſcuntur flores quinque petali, roſacei, longis elati pedunculis, luteo-luceſcentes, pigmento quodammodo colorati, calyceque quinquepetalo ſuſtinentur, magno ejuſdem coloris ſtaminum numero in centro ſito. Calyce vero una cum flore deciduo ſemina plura ſub-nigra, capitata, parvis ſpiculis inhorreſcentia ſuccedunt. Vere ac

Digitized by Google

re ac Æſtate floret, ut plurimum Majo. Ubique fere occurrit in pratis, locisque umbroſis, in vinetis, hortiſque neglectis & humidis prope herboſas vias, rivuloſque. Quandoque duplici flore reperitur, ac ob elegantiam in hortis colitur.

Tertia hæc Ranunculi ſpecies dulcis eſt, acrimonia fere omnino caret, ac abſque ullo periculo internum in uſum revocari poteſt, Trago teſte, qui aſſerit, a plebe Germanica Aprili hujuſce folia teneriora una cum aliis eſculentis herbis eſitari. Tabernæmontanus, Dale, Mappus aliique Authores fide digniſſimi id confirmant. Libenter quoque ac impune hac planta beſtiæ ſaturantur, quæ iis lactis abundantiam conciliat. Utiliter etiam ad hæmorrhoides fovendas uſurpatur.

Ranunculus plauſtris, *Offic.* Ranunculus paluſtris, apii folio, Lævis, C. B. P. 180. *Inſt.* R. H. 291. Ranunculus plauſtris flore minimo, J. B. 3. 546. Ranunculus ſylveſtris primus, *Dod. Pempt.* 426. Ranunculus paluſtris rotundiore folio, *Lob. Icon.* 669. Ranunculus paluſtris rotundifolius, *Ger. Raii Hiſt.* 585. Ranunculus paluſtris, ſardonius, Lævis, *Park.* Ranunculus fructu oblongo, foliis inferioribus palmatis, ſummis digitatis, *Linn. Hort. Cliff.* 230. Ranunculus alter hirſuto ſemine, foliis apij, *Cæſalp.* Batrachium paluſtre, Apium riſus, Apium raninum, Apiaſtrum, Apiaſtellum, Apium hæmorrhoidum, herba ſardoa vel ſardonia, herba ſtrumea, herba ſcelerata, *Nonnull.* vulgo *la Renoncule des marais*, *la Grenouillette d'eau ou aquatique*, *l'herbe ſardonique*.

Radix ſatis craſſa, cava, pluribus ſtipata fibris, ſaporis acris, & urentis plures projcit caules quandoque craſſiſſimos, cavos, ſtriatos, ramoſos, foliis ſubviridibus, lucentibuſque, non ſecus ac Apii paluſtris folia, non raro parvis maculis albis diſtinctis. Summis caulibus, ramiſque flores apparent, inter Ranunculorum ſpecies, exiliores, quinque petalis luteis, quibus ſemina lævia ac minuta, capitata, oblonga, ac ſejuncta præſto ſunt. Majo, Junioque floreſcit, raro ſerius; juxta rivulos, locaque humida ac paluſtria luxuriare ſolet. Tam folia quam caules magnitudine variant.

Planta hæc, Cataplaſmatis forma, appoſita, aptiſſima eſt, juxta nonnullorum Authorum placitum, ad ſtrumas diſcutiendas ac reſolvendas; iterne vero præ aliis potentiſſimum eſt venenum: ſtomachum enim exulcerat, horribiles convulſiones, ac mortem parit, ni forte vomitoriis, oleoſiſque remediis ad ejus cauſticitatem obtundendam ſtatim occurratur. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria III. anno* 2. obſervatio habetur D. Beniamini Scharff, qui narrat, adoleſcentem Botanicum radicum hujuſe plantæ cum radicibus Apii paluſtris ſimilitudine deceptum, iis onuſtum domum rediiſſe, eaſque ab hortulano inſpectas, eſu optimas deprehendiſſe; Qua de cauſa abſque ulteriori examine edulium iis paratum fuit, quo plures una cum Botanico comederunt; poſt haud longum temporis ſpatium omnes animi deliquio, anxietate, ac ardore intollerabili in ſupremo ſtomachi orificio correpti, Medico ſuperveniente, re perpenſa, radiceque recognita, vomitorio liberati fuerunt, excepto prædicto adoleſcente, qui cum largiori copia edulium ingurgitaſſet in convulſionibus vitam cum morte commutavit.

Non ſolum autem internus Ranunculorum uſus *pericu'oſæ plenum opus aleæ* eſt, verum etiam eorum odor; præſertim hortenſium, qui quamvis Veris ornamentum reputentur, aliquando funeſti admodum comperti ſunt. D. Grundelius

delius hac in re narrat *in Ephemeridibus decuria III. anno 9. & 10.* quamdam Matronam Ranunculorum faſciculum deferentem, anxietatibus, animi deliquio, ac dolore capitis, haudquaquam liberari potuiſſe, niſi ejecto faſciculo, conſilio adſtantis Medici, cui pravi Ranunculorum odoris effectus probe innotuerant, & incredulum quemdam forte adſtantem, faſciculum repetitis vicibus odoratum fuiſſe, qui ſtatim iiſdem omnino ſymptomatibus captus fuit, quæ niſi ablata cauſa neutiquam evanuerunt. Alius quidam quum in Proceſſione Corporis Chriſti Ranunculorum faſciculum interpolatim odoraretur, ſtatim dolore capitis correptus fuit, ac paulo poſt Epileptico paroxiſmo, qui morbus ab ipſo numquam paſſus fuerat, ac veroſimiliter a Ranunculorum odore ortum duxit. Quæ omnia aperte demonſtrant, quam ſuſpectæ Plantæ hæ omnes eſſe debeant, cautiuſque eſſe, eas omnino proſcribere, quum præcipue adeo magnus remediorum extet numerus, quæ iis percommode ſubſtitui poſſunt.

R A P A.

Raparum binæ ſpecies diſtinguuntur, una Mas, altera Fœmina.

Rapa rotunda ſive mas, *Offic.* Rapa ſativa, rotunda, radice candida, C.B. P. 89. *Inſt.* R.H. 228. *Raii Hiſt.* 800. Rapum ſativum, rotundum, J. B. 2. 838. Rapum vulgare, *Dod. Pempt.* 673. Rapum majus, *Ger.* Rapum, *Park.* Rapum orbiculatum, *Tabern.* Rapum rotundum ſive ſeſſile, *Matth.* Rapum radice rotunda, Rapum vulgatius. *Nonnull.* vulgo *la Rave male ou ronde, la Rave ordinaire, la vraie Rave.*

Radix tuberoſa, rotunda, carnoſa, ventricoſa, capiti infantis craſſitie quandoque proxima, extus coloris viridis, aut albi, aut lutei, aut ſub-rubri, aut ſubnigri, inferne nonnullas exiguas fibras emittens, ſubſtantia ſatis dura & alba repleta, ſaporis modo dulcis, modo acris, folia emittit oblonga, mangna, ampla, in terram ſtrata, profunde ad centrum fere inciſa, tactu rudia, atroviridia, ſaporis cum aliis olitoriis herbis communi: hæc inter caulis erigitur bipedalis, ac quandoque humanæ ſtaturæ æmulus, ramoſus, foliis baſi lata, apiceque acuto eum amplectentibus, in cujus vertice locantur parvi lutei flores quatuor conſtantes petalis cruciformibus, calyceque ſuſtinentur longo gracilique pedunculo appenſo: Horum locum ſubeunt ſiliquæ rotundæ, intermedio ſepto diſtinctæ, quæ binas ſeminum ſphæricorum, ſub-rubrorum, Braſſicæ ſeminibus proximorum ſeries occludunt. Vere ac Æſtate floret, radices vero tam extimo colore, quam magnitudine variare ſolet. Plinius, Traguſque aſſerunt, Rapas ponderis quadraginta librarum a ſe ipſis conſpectas fuiſſe, Amatus Luſitanus librarum quinquaginta, & ſexaginta, Matthiolus vero librarum centum, quod incredibile penitus videtur, nihilominus ſolum pingue, ac humidum una cum regionis calidite prædictæ ſingularis magnitudinis in cauſa eſſe poteſt. Addenda eſt culturæ efficacia, quo major enim foliorum numerus extirpatur, radices quoque eo craſſiores efficiuntur.

Rapa oblonga ſive fœmina, *Offic.* Rapa ſativa oblonga, ſeu fœmina, C. B. P. 90. *Inſt.* R. H. 228. *Raii Hiſt.* 800. Rapum ſativum, oblongum, J. B. 2. 838. Rapum oblongius *Dod. Pempt.* 673. Rapum minus radice oblonga, *Ger.*

Digitized by Google

Ger. Rapum radice tereti, Rapum exiguum, *Nonnull.* vulgo *la Rave femelle ou oblongue la Rave en Navet.*

Radice oblonga, graciliorique differt a præcedenti, qua tamen delicatior eſt, talemque habet cum Napo poximitatem ut a Nonnullis indiſcriminatim uſurpetur; haudquaquam tamen plantæ hæ duæ ſunt confundendæ, inter ſe enim coſiſtentia, colore, ac radicum ſapore plurimum differunt. Rapæ optimo in ſolo tam pro hominibus, quam pro brutis coluntur, ac præcipue Lemovici hinc appellantur *Raves de Limouſin*, Rapæ ſcilicet Lemovicinæ, aptioreſque ſunt pro re Culinaria, quam pro Medica.

Plurimum autem continent olei, ſaliſque eſſentialis; ſeligendæ vero ſunt teneræ, probe enutritæ, optimi ſaporis, in ſolo pingui, & humido excultæ; inter alimenta maximum habent uſum, ac etiam in re Medica. Jure enim uti temperantes reputantur, ſucco namque oleoſo, ac balſamico ad acres humorum ſales abſorbendos aptiſſimo turgent, hinc conveniunt junioribus bilioſis, quibuſve humores acres, tenueſque ſunt, dummodo ſtomacho neutiquam laborent, flatulentæ enim ſunt, obſtructiones pariunt, & difficile concoquuntur. Ruſtici Averni, & Lemovicini ſub cineribus coctas comedunt, nos vero in pulmentis uſurpamus, quibus optimum ſaporem conciliant. Quoad vero Medicum uſum ex iis una cum ſaccharo ſyrupus conficitur eo modo, quo, cum de Napo verba fecimus, deſcribitur, & cum ſucceſſu in contumacioribus rheumaticis affectionibus, præſertim puerorum uſurpatur. Extat in *Operibus* Tulpij pag. 311. Obſervatio, qua fertur, Jureconſultum ferina Tuſſi correptum, poſt ſucci Limonum immoderatum uſum, innumeris remediis inutiliter tentatis, tandem Raparum decoctione ſolatum fuiſſe: decoctio hæc quoque plurimum commendatur à D. Lanzoni *in Ephemeridibus Germanicis ann.* 1727. *pag.* 116. adverſus omnes Thoracis morbos, in quibus difficilis eſt reſpiratio, Aſthmatiſque tam ſicci quam humidi omnino debellati exempla plurima in medium adducit; quadraginta ſequentibus diebus ſcutella una ſatis ampla ab eo, mane jejuno ventriculo, ægris præſcribebatur, viſcidæ materiæ pulmones infarcientis copioſa excretione plerumque apparente. In paſſione Iliaca ab Etmullero quoque præſcribitur, temperat enim, ac una detergit, quibus præcipue binis qualitatibus adverſus oris, fauciumque aphtas, & ulcera, Gargariſmatis forma, uſurpari ſolet. Raparum ſemen alexiteria vi præditum fertur, hinc Antidotis ſociatur: A Matthiolo autem ℥ ß. in decotione ad morbillorum, ac variolarum eruptionem adjuvandam commendatur.

Quoad externum Raparum uſum, Rajus teſtatur, Rapæ rotundæ ſive maris ſub cinere coctæ offulam calidam, aurium faciei poſteriori ſuperimpoſitam, ſtatim capitis, ac dentium dolorem ſedare: hoc ipſum remedium D. Needham in uſum revocabat felici exitu, Cataplaſmatis forma in crurum ulceribus, mammarum tumoribus, nec non contra ſcorbuticos, ſtrumiſque vaxatos. Decoctio autem Raparum ſimplex adverſus perniones optima recenſetur, dummodo ea calida repetitis vicibus manus, pedeſque *abluantur.*

Gargariſma adverſus Aphthas.

℞. Decoctionis Rapar. ℔ j. Sacchar. albis. ℥ ß. M. pro Gargariſmate, pluries de die in uſum revocando.

Cata-

Cataplaſma adverſus ſtrumoſa ulcera.

℞. Rapar. in furno coctar. ℥ jv. Folior. Rutæ tuſor. Man. ij. Semin. Sinapis tuſ. ℥ j. Olei Juniperi ʒ j. Unguenti nervini q. ſ. pro Cataplaſmate.

RAPHANUS.

Binæ reperiuntur Officinales Raphani ſpecies, 1. ſcilicet Raphanus ſativus, 2. Raphanus ruſticanus inter Cochleariæ ſpecies relatus.

Raphanus minor, *Offic.* Raphanus minor oblongus, C. B. P. *96. Inſt.* R. H. 229. Raphanus, J. B. 2. 846. *Raii Hiſt.* 804. Radicula ſativa minor, *Dod. Pempt. 676.* Raphanus ſativus, *Ger.* Raphanus vulgaris, *Park.* Raphanus minor præcox, Raphanus domeſticus, eſculentus, *Nonnull.* vulgo *le Raifort cultivè ou des jardins, la Rave des Pariſiens.*

Radice eſt longa, carnoſa, magis, minuſve craſſa, ac tortuoſa, extus rubra, intus alba, ſaporis acris, ac mordicantis, Radice hebetioris, foliis magnis, amplis, rudibus, viridibus, profunde inciſis, foliis Rapæ proximis, ac nonnihil ſinuoſioribus; hæc inter caules ad pedis cum dimidio, vel duorum pedum altitudinem eriguntur, rotundi, ramoſi, flores quadripetalos, ac cruciformes, circumferentes, quibus præſto ſunt fructus cornu æmulantes, interne ſpongioſi, ut plurimum duas ſeminum fere rotundorum ſeries, occludentes, quæ ſemina ſepto intermedio, tunica ſcilicet delicatula, quaſi Mediaſtino dirimuntur, rubra ſunt, ſeminibuſque Braſſicæ, Sinapiſque majora, ſaporiſque acris. In olitoriis hortis planta hæc colitur, cito flores promit, radixque e ſolo Vere præcipue elicitur, tunc enim tenerior, ſucculentior, fractu facilior, optimoque ſapore, aliquatenus ſtimulante, gratiſſimo alimento inſervit. Si forte autem dura, ac lignoſa ſit a menſis exploditur, vocaturque *Cordèe*, ſcilicet obdureſcens.

Raphanus, improprie Pariſiis, & alibi etiam Rapa nuncupatus, quæ nomenclatura ſolis Lemovicinis Rapis convenit, plurimum ſalis eſſentialis, & phlegmatis, parvamque olei portionem continet. Quamvis vero omnes hujuſce plantæ partes Medicamentarium in uſum revocari poſſent, tamen radix tantum ac ſemen uſurpantur.

Præter uſum itaque ejuſdem radicis familiarem, pro quo recens, tenera, nec admodum craſſa, nec producto ſemine eſt ſeligenda, convenitque temperamentis phlegmaticis, & melancolicis, dummodo eorum ſtomachus bene ſe habeat, aliter enim ructus, & morbos capitis, immoderate præſertim comeſta progignit, ſucco Raphani quoque ars Medica utitur in renum, ac veſicæ morbis a glareis præcipue ortum ducentibus; quatriduo autem, mane, jejuno ventriculo, ejuſdem ℥ iij. vel jv. præſcribuntur una cum Mellis ℥ ß. Aqua vero diſtillata ℥ jv. adverſus hydropem miniſtratur per integrum menſem; calculoſis autem omnino eſt inhibenda, ſales enim urinoſos in veſica copioſe præcipitando calculorum volumen adauget. *In Ephemeridibus Germanicis decuria 2. anno IV. pag.* 345. Obſervatio D. Skrockii refert, puerum Aſthmate ſicco, ac convulſivo jamdudum correptum, incaſſum variis uſurpatis remediis, Raphanorum deſiderio, qui forte in menſa aderant, ſtimulatum, ex iis unum tantum parentum indulgentia pauco conditum ſale comediſ-

mediſſe, paulo poſt lætior liberiorem aerem plurium horarum ſpatio reſpirare adeo viſus eſt, ut ob hanc cauſam Raphani radices quotidie illi miniſtratæ fuerint, a quibus perfecte apto temporis ſpatio ſanatus fuit. Doloeus vero radicis ſuccum ſaccharo edulcoratum, ac identidem de die propinatum, eodem in morbo præſcribit. Juxta Fernelium leniſſimum emeticum, ſtomacho amicum, ac gravidis etiam impune præſcribendum paratur, vomitum enim abſque ullo conatu progignit, Raphani ſucco paratur, ℥ ij. hujuſce radicis in mortario marmoreo tuſis, paulatim ſuperaffundendo Vini dulcis ℥ jv. colatura tepida deinde exhibita. Radici vero ſubſtitui poſſunt ſeminum ʒ iij. vel jv. pari ratione contundendæ, addendoque ſeri, aut aquæ Hordei ℥ jv.

Quoad vero externum uſum, Raphanus tuſus, plantis pedum in febri maligna applicari ſolet.

Raphani radix in Syrupo Althææ, ejus vero aqua diſtillata in coctura Terebenthinæ *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpatur.

Potio adverſus Veſicæ glareas.

℞. Rad. Raphani fibrillis mund. lotar. ac contuſar. ℥ vj. Mellis Narbonenſis, aut Mell. albi ℥ vj. Vini albi probe maturi ℔ j. Infunde per biduum in vaſe cretaceo noviſſimo, plumbo illinito. Ebulliant inde lento igne ad tertiæ partis permanſionem. Fiat colatura infuſi calidi per linteolum, ſerveturque pro uſu. Doſis choclear. j. mane, jejuno ventriculo, alterius vero ſero hora ſomni. Vel:

℞. Succi Raphani ℥ jv. Mellis albi ℥ ß. M. pro doſi quatuor ſequentibus diebus mane, jejuno ſtomacho ſumenda. Vel:

℞. Rad. Raphani ℥ j. Pulver. Fructuum exſicc. Spinæ albæ ʒ ij. Infunde per noctem ſub cinerario calido in Vini albi ℥ jv. Summo mane fiat colatura pro potione in renum, veſicæque anfarctibus, jejuno ſtomacho exhibenda.

Raphanus ruſticanus, *Offic.* C. B. P. *96. Ger. Park. Raii Hiſt.* 818. Raphanus ſylveſtris, ſive Armoracia multis, J. B. 2. 851. Raphanus magna, *Dod.Pempt.* 678. Cochlearia folio cubitali, *Inſt.* R. H. 215. Raphanus ruſticanus, craſſa radice, Lapathi folio, *Lob. Icon.* 320. Armoracia, vulgo Rapiſtrum, *Geſn. Hort.* Raphanus vulgaris, & ruſticanus, *Matth.* Raphanus ruſticus, ſeu major, Raphanus condimentorius ſive obſoniorum, Raphanus montanus, Raphanus maximus, Raphanus marinus, Radicula magna, Thalſpi Crateuæ, Thalſpi magnum, Sinapi Perſicum, Naſturtium album, *Nonnull.* vulgo *le Raifort ſauvage, le grand Raifort, le Cram, la Mourtadelle.*

Radix longa, & craſſa, repens, alba, ſaporis acris, urentiſque eicit folia magna, longa, lata, acuta, læte viridia, Rhabarbari Monachorum folia nonnihil æquantia, ampliora tamen, ac glabriora. Ea inter caulis locatur pedem cum dimidio procerus, erectus, firmus, cavus, ſtriatus, fultus foliis palmaribus longitudine, pollicis vero latitudine, aut ultra, utrinque profunde inciſis, ſaporis radice mitioris; in ejus vero ſummitate parvi inſident flores, quinque petalis albis, cruciformibus, quibus ſiliqulæ ſuccedunt, ſive fructus ſemirotundi, ac ſufflati, ſepto intermedio binis cellulis diſtincti, occludenteſque rotunda levia, ac ſubrubra ſemina. Vere floret, ac ſponte juxta

Digitized by Google

juxta fontes, rivulos, ac ſtagna, & in pratis humidis excreſcit; In hortis colitur loco humido, ac umbroſo, ob radicem, quæ ſola ut plurimum in uſum revocatur.

Raphanus ruſticanus autem nuncupatur, quia potiſſimum eo ruſtici adinſtar radicis Raphani minoris veſcuntur; hiſce diebus in condimentis uſurpatur eraſus, & aceto commixtus, carnibuſque, bovinæ præſertim ſociatur ad appetitum excitandum, hinc a Nonnullis *condita Sinapi Capucinorum*, communiuſque *Sinapis Germanorum* vocitatur.

Facillime multiplicatur, prætérquamquod facile ex ſe repit; ſi e radice recenter extracta taleolæ ad trium linearum craſſitiem ſcindantur, dum adhuc planta viget, ac ſtatim terræ commitantur, ab unoquoque fruſtulo, radix ſatis longa, novaque planta, quaſi radix integra jam ſolo demiſſa fuiſſet, exorietur, juxta inventum D. Marchand Regiæ Scientiarum Academiæ ſodalis: ab aliis quoque plurimarum ſtirpium radicibus eadem ratione inciſis idem effectus prodire ſolet, a quo evincitur, ſub unius, ejuſdemque plantæ ſubſtantia, exceptis ſeminibus, plura germina contineri.

Salis eſſentialis ſive volatilis, oleique plurimum occludit, ac jure, meritoque inter aperientes, incidentes, detergentes, ac reſolventes recenſetur. A Medicis tam interne, quam externe præſcribitur, ac præ cæteris uſitatioribus plantis minus æquivocis facultatibus inſignitur. Aqua ſtillatitia, foliis, ac radice; ſyrupus vero, radice tantum, paratur. Aquæ doſis ℥ jv una cum potionibus anti-ſcorbuticis, ac aperientibus; glareas expellit, & renes liberat, qua via maſſæ ſanguineæ impuritates abſtergit. Boerhaavius *in Hiſtoria Plantarum horti Leydenſis* magnis laudibus extollit ſuccum e radicibus, ac ſeminibus expreſſum, Melleque commixtum, ac mane, congruo temporis ſpatio, jejuno ventriculo exhibitum, præcipue ſi magnus ſeri Lactis depurati cyathus ſuperbibatur: remedium hoc, inquit ille, ſtomachum, renes, ac pulmones detergit; tuſſim expellit, raucedinemque inveteratam, ab acri & viſcoſa pituita oriundam profligat: cautos deinde nos reddit, ne in Tuſſi pectoris ariditate, aut ſputo cruento conjuncta in uſum revocetur. Hæ Raphani ruſticani proprietates, aliæque, de quibus verba faciemus, innumeris fulciuntur Obſervationibus, e quibus nobiliores ex Ephemeridibus Germanicis excerpſimus.

D. Raygerus *Decuria III. anno III.* hiſtoriam Matronæ adducit, quæ, cum vagis rheumaticis doloribus, multis annis, incaſſum tentatis omnibus, afflictaretur, decoctionem Raphani ruſticani ex Lacte Vaccino, conſilio Medici, jamdiu epotavit, doſim gradatim adaugendo, ac minuendo, curandoque, ut ſudor, in lectulo permanendo, excitaretur, menſe nondum elapſo perfecte convaluit, abſque ullo dolorum veſtigio. *Decuria* autem *I. anni III.* D. Lanzoni refert, ſe civem Ferrarienſem 39. annos natum agnoviſſe, ſatis longo temporis ſpatio, tam dira raucedine correptum, ut ejus loquela ab eo percipi haudquaquam poſſet, ſolo Syrupi Raphani ruſticani uſu, ea moleſtia liberatum. Idem remedium ſimili in morbo Matronæ ab eodem Authore felici ſucceſſu præſcriptum fuit.

Si autem Raphanus adverſus Scorbutum, Hydropem, Rheumaticaſque affectiones interne ſumptus maxima vi donatur, eamdem quoque contra prædictos morbos externe uſurpatus exerere ſolet. Laudatus Raygerus *in eodem articulo* affirmat, militem Hungarum robuſtiſſimum agnoviſſe a Turcis captum,

Digitized by Google

ptum, verberatione in plantis pedum plexum ac tandem, captivitate ſolutum dolores acerbiſſimos adeo in pollice dexteri pedis paſſum fuiſſe, ut cum ſibi haudquaquam ferendi viderentur, cultro, malleique ictu digitum amputaverit; ſanato vulnere, haud longo intervallo a morbo liberatus permanſit, nam dolor non pedem tantum ſiniſtrum, & crus, ſed brachios etiam, & manus occupabat, magna radicum Raphani ruſticani tuſi copia, Cataplaſma veluti univerſale ſibi ipſi paravit, ſindone ſeſe obvolvens, in lectulo magnam ſudoris copiam excrevit, e quo ſtatim ſanus exivit, nullo inpoſterum dolore ſuperveniente. Addit inde idem Author, quemdam in utroque brachio poſt colicam convulſivam affectionem, Paralyſi affectum, fruſtra unctione ſpirituoſa, ac aquarum mineralium embrochatione uſurpata, tandem ſuadente Chirurgo militum, mane ac ſero prope fornacis os obductum fuiſſe linimento, prædicta radice tuſa, & optimo aceto, conflato, quo, Menſis ſpatio, repetito, brachiorum motus omnino fuit reſtitutus; mirum prorſus videtur colicis inſultibus a prava victus ratione productis, pluries deinde correptum fuiſſe, nullo in membris ſubſequente dolore, nec ulla ad paralyſim diſpoſitione.

D. Samuel Poliſius, *Decuria II. anno V.* narrat, Comitem de Mansfeld bellis proxime exacti ſeculi celeberrimum, detentione urinæ vexatum, Raphano ruſticano tuſo, decoctione diuretica ebullito, repletis ſacculis, calidiſque pluries perinæo, ac regioni veſicæ applicatis excretione copioſæ urinæ, ac calculi, ſanatum fuiſſe, orcique faucibus ereptum.

Succedit Obſervatio D. Hermanni, *Decuria II. anno IV.* qua deſcribitur adoleſcens, acerbo dolore in manu correptus, cujus digitos abſque interna lanciniatione movere haudquaquam poterat; foliis Raphani ruſticani tuſis, ejuſdem conſilio, ea obducta, horarum ſpatio fœtidiſſimus odor emanavit, ulcuſque prope extremam minimi digiti phalangem apparuit, e quo jamdiu ichoroſus, acris, ac ſub-luteus humor exivit, ulcuſculo deinde ſponte exſiccato, ægroque ſanato: eodem malo, ſubſequente Hyeme, in pedibus ſerpente, deffectuque foliorum, remedio quoque defficiente, Vere ſtatim foliis uſurpatis, æger quoque liber evaſit. Addit inde laudatus vir, domeſticum tumore pedum eryſipelatoſo vexatum, pluribus remediis fruſtra adhibitis, Cataplaſmate tandem foliorum Raphani ruſticani leviter tuſor. in uſum revocato, eoque quoties exſiccato, toties repetito, tumore breviſſime diſſipato, ac ſedato dolore, perfecta ſaniſate potitum fuiſſe.

Ledelius refert, quemdam ſcorbuticis doloribus in pedibus conflictatum in conſilium incidiſſe, eoſdem laudata radice aceto macerata fricare, qua ratione brevi convaluit.

Quibus omnibus manifeſto evincitur, magnam eſſe hujuſce plantæ vim in Scorbutum, Rheumaticas affectiones, maſſæque ſanguineæ impuritates. Longius igitur, quam par eſſet, nobis fuit inſiſtendum, quum enim adeo facile multiplicetur, præ manibus in caſibus hiſce omnibus percommode occurret. Finem ergo faciemus Obſervatione earumdem *Ephemeridum*, qua efficacia pariter ſingularis contra vermes huic tribuitur.

D. Frommanus *Decuria I. anno IV. & VII.* in medium adducit puellam annorum octo a ſe conſpectam violentiſſimis convulſivis motibus agitatam, quos referente matre, ægraque perquiſita a vermibus ortos pronunciavit, hinc aliquot Raphani ruſt. præſcriptis unciis undecim evomitis vermibus, omnino ſanata fuit.

Sebi-

Digitized by Google

Sebiſius vero *Lib. 2. de Alimentorum Facultatibus pag.* 400. narrat, mulierem a ſe cognitam, lumbricis infeſtatam, pulvere Rad. Raphan. Ruſt. cum aceto ſumpto, pluribus ex iis ejectis, incolumem evaſiſſe: adnotandum eſt, ſtillatitiam aquam ſaporis eſſe acerrimi ac mordicantis, ideoque aqua alterius generis, morbo appropriata, temperandam; in caſu vero prædicto, aquis vermifugis Portulacæ, & Graminis.

Radix Raphan. Ruſt. in decotione Antiſcorbutica, Aquis, Generali, & Antiſcorbutica, Syrupis Antiſcorbut. & Althææ compoſito *Pharm. Pariſienſis.* uſurpatur.

℞. Succi Raphan. Ruſt. ℥ j. Mellis albi ʒ ij. M. ſumaturque mane, jejuno ventriculo, congruo temporis ſpatio, immediate ſuperbibendo ingens poculum Seri Lactis depurati, adverſus renum ac veſicæ infractus, affectioneſque ſcorbuticas.

℞. Rad. Raphan. Ruſt. ℥ j. Lactis Vacc. ℔. j. Coque pro una doſi. Fiat colatura linteolo, ſumaturque per menſem, ægro, ſubſequenti hora, adhuc in lecto permanente in affectionibus, rheumaticis, artrhiticiſque.

℞. Aquar. Pulegii, Papaver. rubr. ana ℥ ij. Syrupi Raphan. Ruſt. ℥ ß. M. pro Julapio pluries repetendo ſero, hora ſomni in raucedine, tuſſique inveterata.

℞. Aquæ diſtill. Raphani Ruſt. ac Portulacæ ana ℥ ij. Seminis contra, ac Corallinæ ana ℈ j. M. pro Julapio anthelmintico, quatuor ſubſequentibus diebus ſero hora ſomni propinando.

℞. Rad. Raphan. Ruſtican. ralar. ℥ jv. Folior. recent. Cochlear. Nummul. & Urticæ ana Man. jv. Fiat expreſſio S. A. ſaccharoque miſceatur. In ſcorbuto ab ægris ʒ ij. ſumentur quatuor de die vicibus.

Vinum medicatum Anti-ſcorbuticum.

℞. Bulb. Ari. recenter e ſolo extract. ℥ ß. Rad. Raphan. ruſt. ℥ j. Folior. Cochlear. Naſturt. aquat. ana Man. j. Sem. ſinapis ℥ ij. Vini Rhenani, aut Vini albi ℔ vj. M. f. a. F. Vinum medicatum, cujus ab ægris bina pocula de die ſumentur.

RAPUNCULUS.

DUas tantum RAPUNCULI ſpecies a nobis deſcribentur, Rapunculus ſcilicet campanulatus; & Spicatus.

Rapunculus eſculentus, *Offic.* C. B. P. 92. *Raii Hiſt.* 739. Rapunculus vulgaris Campanulatus J. B. 2. 795. Rapunculus, *Dod. Pempt.* 165. Campanula radice eſculenta flore cæruleo, H. L. B. 107. *Inſt.* R. H. 111. Rapunculus exculentus vulgaris, *Park.* Rapunculum vulgare, *Trag.* Rapuntium parvum, *Ger. Lob. Adv.* Rapunculus vulgo. *Cæſalp.* Rapum ſylveſtre, flore Calathi cæruleo, *Geſn. Hort.* Campanula foliis radicalibus lanceolato ovalibus, caule ramoſiſſimo patulo, *Linn. Hort. Cliff.* 65. Rapunculus vulgo dictus, Rapunculus arvenſis, Rapa ſylveſtris, Rapum hortenſe, Rapulum vulgo, Rapum ſylveſtre procerius, minimum Napi genus, Locuſta ſeu Pes Locuſtæ, *Quorund.* vulgo *la Campanule Raiponce, la petite Raiponce de Careme.*

Huic radix eſt adinſtar minimi digiti craſſa, utplurimum ſimplex, alba, eſcu-

eſculenta, unum, aut plures emittens caules bipedales graciles, anguloſos, ſtriatos, hirſutos, foliis veſtitos anguſtis, acuminatis, cauda deſtitutis, latiuſcula baſi, caulibus, adhæreſcentibus, ambitu leviter denticulato, lactiginoſo ſucco refertis. Longis pedunculis, ſummo caule, ramiſque enaſcuntur flores; repræſentant autem campanulam latam, margine quinquifido, coloris cærulei, aut purpurei, quandoque albi, pariter quinquifido calyce fultam, qui tandem in membranoſum fructum, tribus cellulis diſtinctum, plura ſemina minuta lucentia, ac ſub-rubra referantem, immutatur. Univerſa planta lacte ſcatet, uti cæteræ campanulatæ. Junio floret; ſponte erumpit in foſſarum marginibus, pratis, arviſque, inter ſegetes præcipue. Olitoriis quoque in hortis colitur; ac una cum radice adhuc tenera, Vere collecta acetariis admiſcetur. Radix hæc parvam veluti rapam dulcem, gratiſſimamque repræſentat, ac recens plurimi æſtimatur. A quibuſdam *Pes Locuſtæ* ob ſimilitudinem nuncupatur. Hinc a nonnullis putatur, hac radicis ſpecie, S. Joannem Baptiſtam in deſerto ſeſe enutriviſſe, non vero Locuſtis, incredibile enim (ajunt ij) abſque peculiari miraculo videtur, hoc inſecto quempiam vivere poſſe; quaſi ſcilicet Scriptura hominum arbitrio interpretari, reſque novæ in ea intrudi poſſent. Radix vero hæc ejuſdem met naturæ, ac radix Raphan. ruſtic. comperta fuit, ſi enim taleolatim incidatur, terræque committatur, nova planta e quolibet fruſtulo progignetur.

Rapunculus ſpicatus, *Offic.* C. B. P. 92. *Inſt.* R. H. 113. *Raii Hiſt.* 743. Rapunculus ſpicatus, ſive comoſus, albus & cæruleus. J. B. 2. 809. Rapunculum Alopecuron, *Dod. Pempt.* 165. Rapunculus ſpicatus Alopecuroides, *Park.* Rapuntium majus, *Ger.* Rapuntium majus Alopecuri comoſo flore, *Lob. Icon.* 178. Rapunculum ſylveſtre, *Trag.* Rapunculus ſylveſtris communior, *Thal.* Rapunculus nemoroſus, Rapum ſylveſtere majus, Rapunculus longiore ſpica, Rapunculus montanus albus aut cæruleus, Rapunculus flore ſpicato purpureo & albo, Rapuntium majus, Rapunculum ſpicatum cæruleum & album, *Quorumd.* vulgo *la Raiponce ſauvage ordinaire*.

Huic radix eſt Rapunculo Campanulato omnino æqualis, quæ folia Violæ Martiæ ſimillima emittit, ſæpe maculis nigris ſignata, productiſque appenſa caudis; caulis vero ea inter ad pedis cum dimidio altitudinem evehitur anguloſus, cavus, lacte turgens, oblongis, arctioribuſque ſtipatus foliis, eſferenſque in apice ſpicam elegantium florum cæruleorum, vel purpureorum, vel alborum; quorum quiſque monopetalus eſt, ac plerumque ſegmentis quinque ſtellatus, parique ſtaminum, ſummitatibus oblongis, numero donatur. Parvi ſuccedunt rotundi fructus tribus diſtincti cellulis, pluribus minutis, ſub-rubris, lucentibuſque ſeminibus, refertis, Junio floret, radixque ejus parvi Napi, aut parvæ Rapæ, a qua nomen mutuatur æmula, ad præcedentis modum comedi ſolet. In montibus, pratis frigidis, vallibuſque umbroſis, nemoribuſque proximis occurrit.

Quamvis, uti innuimus, utraque ſpecies in uſum revocari poſſit, prima tamen in alimentis præcipue frequentius uſurpatur. Plurimum ſalis eſſentialis, oleique habet, recens, tenera, optimique ſaporis eſt eligenda, ſtomachum roborat, concoctionem adjuvat, vique aperienti adverſus calculos glareaſque aptiſſima recenſetur. In faucium inflammationis initio, ejus decoctio a Dodonæo celebratur, a Sebizio autem ad nutricum lac adaugendum. Cæterum parum a Medicis uſurpatur.

RESEDA.

Reseda, *Offic.* Reſeda vulgaris, C. B. P. 100. *Inſt.* R. H. 423. *Raii Hiſt.* 1053. Reſeda lutea, J. B. 3. 467. *Lugd. Hiſt.* Reſeda Plinii Neotericorum, Belgis Eruca peregrina, Italica, vel Cantabrica, *Lob. Icon.* 222. Reſeda minor ſeu vulgaris, *Park.* Seſamoides majus Lucæ Ghini, *Geſn. Hort.* Phyteuma, Dioſcoridis & Antiquorum. Reſeda foliis omnibus trifidis, inferioribus laciniatis, *Linn. Hort. Cliff.* 212. Reſeda vulgatior, Reſeda arvenſis, Reſeda latifolia, *Nonnull.* vulgo *Reſeda, ou Herbe Maure.*

Radicem habet longam, gracilem, lignoſam, albam, ſaporis acris; varioſque emittit caules ad pedis cum dimidio altitudinem, ſtriatos, cavos, hirſutos, ramoſos, debiles, recurvos, foliis ornatos, alternatim diſpoſitis, profunde inciſis, criſpatis, atro-viridibus, ſaporiſque herbæ olitoriæ. Summis caulibus, ramuliſque flores apparent, thyrſi in modum, pluribus irregularibus conflati foliis, luteo-albeſcentibus, numeroſiſque parvis ſtaminibus, apicibus luteis, centrum occupantibus, hiſce capſulæ membranaceæ, triangulares, pollicis longitudine, cylindricas urnas referentes, ſeminibuſque minutis, ſemirotundis, nigriſque repletæ ſuccedunt. Junio, Julio, ac Auguſto quoque floreſcit in arvis, ſecus vias, ac præcipue in ſolo cretaceo, in parietibus quoque reperitur.

Reſeda amariſſima eſt, eaque parum charta cærulea rubeſcit. Analyſi vero plurimum ſalis eſſentialis, oleique largitur, inter temperantes, ac reſolventes refertur, ac externe adverſus inflammatorios tumores uſurpari ſolet, dolorem, enim ſedat, inflammationemque omnino tollit.

RHAMNUS CATHARTICUS.

Rhamnus Catharticus ſeu ſolutivus, *Dod. Pempt.* 756. *Ger. Emac.* Rhamnus ſolutivus *Offic.* Rhamnus Catharticus, C. B. P. 478. J. B. 1. 55. *Inſt.* R. H 593. *Raii Hiſt.* 1625. Rhamnus ſolutivus, ſeu ſpina infectoria vulgaris, *Park.* Spina infectoria, *Matth. Bellon. Lob. Cluſ.* Spina cervina vulgo, *Geſn. Hort.* Merula, *Hoffm.* 74. Rhamnus ramis ſpina terminatis, floribus quadrifidis, dioicis, *Linn. Hort. Cliff.* 70. Spina cervalis, cervi ſpina, ſpina tinctoria, ſpina merula. *Quorumd.* vulgo *Nerprun ou Noirprun, Bourg-Epine.*

Radix longa, dura, lignoſa, arbuſculam emittit, quandoque arbori proceritate æqualem, caudice mediocris craſſitiei, cortice Ceraſo ſimili, ligno ſub-luteo, ramiſque, nonnullis acutis ſpinis, ut in Pyro ſylveſtri, armatis. Folia vero ampliſſima ſunt, atro-viridia, ſatis rotunda, Mali foliis exiliora, foliis vero Pruni valde æmula, marginibus eleganter denticulatis, ſaporis adſtringentis. Flores parvi ſunt, herboſi, aut ſublutei, juxta ramos plurimi inter ſe ſatis proximi, ac faſciculatim fere diſpoſiti, quatuor diſtincti ſegmentis, ſupra coſtas ſæpius reflexis; hiſce ſuccedunt baccæ molles, Juniperi baccis craſſitie ſimiles, primum virides, poſtea, matureſcendo nigricantes, ac luceſcentes, refertæ ſucco nigro, virideſcente, amariuſculo, nonnulliſque ſeminibus rotundis in dorſo, Pyri nucleis pene æqualibus, cortice nigricante, fereque cartilagineo. Frequens in ſepibus, nemoribus, aliiſque incul-

Digitized by Google

incultis locis arbuſcula hæc occurrit, foſſas, rivuloſque amat, loca humida, dumetiſque obſita; Majo floret, baccæque Autumno, Octobrim verſus, aut ultra matureſcunt, ſtatim colligi ſolent, magnum enim uſum habent tam in arte Medica, quam Tinctoria. Craſſiores, probe enutritæ, nigræ, lucentes, glutinoſæ, recentes, ac ſucculentæ eligi debent.

Prædictis baccis maſſa quædam dura paratur, communiter, Viride e veſica *Verde de veſſie*, nuncupata. Pro eo vero conficiendo, baccis nigris, maturioribuſque tuſis, ac torculari commiſſis, ſuccus viſcoſus, nigerque educitur, lento ingne deinde abſque ulla depuratione evaporandus, addito parum Aluminis rupei in aqua ſoluti, ad elegantiorem, viridioremque colorem eliciendum, lentoque pariter igni relinquendus, uſquedum Mellis conſiſtentiam acquiſierit, tunc enim in ſuillis aut bovinis veſicis prope camini ſpiraculum, vel alio calido in loco ſupendenditur, ut perduratus ad Tinctorios, Pictorioſque uſus ſervari poſſit. Eligenda vero eſt Maſſa prædicta dura, compacta ſatis ponderoſa, atro-viridis, vel nigra, externe luceſcens, pulverata autem in perfecte viridem ſeſe colorem immutans, ſaporis ſubdulcis. *Verd de Veſſie*, appellatur, eo quod in veſicis duritiem acquirat.

Mirabile proſus, viſuque jucundiſſimum eſt, prædictas baccas tres diverſas coloris ſpecies ſibi invicem ſubſequentes largiri. 1. namque meſſis tempore collectæ, ac exſiccatæ, dein aqua, ac alumine maceratæ, poſtquam tritæ fuerint, luteum aut croceum miniſtrant. 2. Autumno jam maturæ congregatæ, tuſæ, vaſeque vitreo cuſtoditæ viridem ſane elegantiſſimum, a pictoridus valde expetitum largiuntur. 3. demum prope S. Martini feſtum decerptæ in locis præcipue, in quibus adhuc arbori adhæreſcunt, coccineum ed coria inficienda perutilem, necnon ad luſorias chartas, juxta Tragum, fucandas, colorem impertiuntur.

Hæ Rhamni Cathartici baccæ, quibus ſolummodo ars Medica utitur, Analyſeos Chymicæ ope, plurimum acidi phlegmatis, atque olei, nonnihil fixi ſalis, ac terræ ſuppeditant, purgantes, aptæque natæ cenſentur adverſus chronicos morbos, in quibus antiqua fermenta ſanguinem nimia ſeroſitate inundantia omnino ſunt extirpanda. Solantur itaque plurimum in hydrope, cachexia, paralyſi, rheumaticis, arthriticiſque affectibus: prædictis vero in caſibus Rhamni Cathartici baccæ maturæ, exſiccatæ, ac pulveratæ ℈ j. aut ℈ j. ß. præſcribuntur, & Conſervæ Flor. Aurantiorum admiſcentur, pro Bolo conficiendo, aut Baccæ exſiccatæ num. XV. aut XX. juſculo communi decoquuntur, addita ʒ ß. vel ʒ j. Cremoris Tartari, factaque per linteolum colatura, juſculum ægris propinatur: a Nonnullis vero adverſus chloroſim ℈ ij. Tincturæ Martis admiſcentur, aut ℥ ß. Croci Martis nodulo occluſa decoctioni ſociatur. Harumce autem Baccarum familiariſſimum eſt Extractum ab ℈ ß. ad ℈ vj. Opiatis præcipue aperientibus conjunctum, aut Syrupus ab ℥ j. ad ℥ ij. vel ſolitarie, vel cum catharticis potionibus præſcribendus, quæ methodus ultimo loco enunciata temperamentis delicatioribus, ac facile a catharticis irritationem ſuſcipientibus, magis arridet. A D. Chomelio in *Tractatu uſitatiorum Plantarum* narratur, a ſe ipſo hydropicis fuiſſe præſcriptum, binis præcipue, magna aquæ copia infimo in ventre laborantibus, qui ſanati fuerunt, remedio quarta vice, duorum dierum intervallo, ℥ j. cum æquali Mannæ ſolutæ portione in competenti decoctione repetito.

Sydenhamius jure, meritoque adnotavit, Syrupum Rhamni Cathartici ma-

gna ſiti ægros afficere; præcipue ſolitarium, hinc ad incommodum hocce vitandum, immediate poſt remedium, leve pulmentum ſumendum eſt.

Ceraſus, Prunuſve, Rhamno Cathartico inſeri poſſunt, qua ratione Ceraſæ, Prunaque cathartica eliciuntur. A pluribus Authoribus, ac præ cæteris a Mizauld methodus ſeſe horumce fructuum ope purgandi plurimum commendatur, quæ etſi jucundiſſima, tuta tamen ſemper eſſe non poteſt, Garidelius enim in *Tractatu Plantarum agri Aquiſextienſis*, in medium affert, quemdam, Prunum Rhamno Cathartico inſitum, poſſidentem, hunce omnino abſcindere coactum fuiſſe, eo quod fructus ex eo producti ſuperpurgationes, enormeſque vomitus intuliſſent.

Syrupus Rhamni Cathartici adverſus Hydropem.

℞. Succi expreſſ. Baccar. Rhamni Cathart. ℔ iij. Adde Sacchar. alb. ℔ ij. Coque ad Syrupi conſiſtentiam. Doſis ℥ j. vel ℥ ij. una cum ℥ jv. Aquæ Petroſelini, aut Parietariæ, leve pulmentum ſtatim propinando.

℞. Vini albi ℥ jv. Rad. Jalap. ſ. p. ʒ ß. Zingiberis p. gr. xii. Syrupi Rhamni Cathart. ℥ j. M. pro potione ab ægris ſummo mane quotidie, aut alternis diebus juxta vires ſumenda, uſquequo inflatio evanuerit. Vel:

℞. Baccar. Rhamni Cathart. maturar. N. xx. Pruna optima N. xx. Vini albi, & Aquæ com. ana. ℥ jv. Coque lento igne ad medias. Adde verſus finem Cinnamomi p. gr. xii. Sacchar. ſ. p. ʒ ij. vel ʒ iij. Fiat colatura pro doſi mane, jejuno ventriculo exhibenda, cum pulmento. Repeteturque congruo temporis ſpatio binis, vel tribus de hebdomada vicibus in cachexia, & hydrope.

R H U S.

INter plures Rhus ſpecies a Botanicis cognitas, duæ ſolummodo a Medicis uſurpantur, Rhus ſcilicet vulgare, & Sativum.

Rhus, ſive Sumach, *Offic.* J. B. 1. 555. *Raii Hiſt.* 1590. Rhus folio ulmi, C. B. P. 414. *Inſt.* R. H. 611. Rhus Coriaria, *Dod. Pempt.* 779. *Ger. Eyſt.* Rhus obſoniorum, *Lob. Alv. Cluſ. Hiſt.* Sumach Arabum, *Lon. Caſt. Rau-Rolff.* Sumach ſive Rhus Obſoniorum & Coriariorum, *Park.* Rhus ſeu Rhoe Culinaria, vel Sutoria, Rhus ſive Rhos Erythros vel tergorarius, Rhus Byrſo-depſicum, fructex Coriarius, Vera Rhus Antiquorum, *Nonnull.* vulgo *le Sumach ordinaire, le Roux ou Roure des Correyeurs*.

Radix longa, ſerpens, lignoſa arbuſculam propellit humanam quandoque ſtaturam ſuperantem, quandoque vero ad arboream accedentem. Folia oblonga ſunt, nonnihil lata, acuminata, hirſuta, alata, ambitu denticulato, ſub-rubra, foliis Sorbi ſatis æqualia. Folia inter ſummis ramis flores enaſcuntur racematim diſpoſiti, albo-luteſcentes, Sambuci floribus ſimiles, quorum quiſque pluribus roſaceis foliis conflatur, calyceque quinquifido ſuſtinetur, hiſce præſto ſunt capſulæ planæ, fere ovales, membranaceæ, ſubvirides, ſemen rotundum ad modum parvæ Lentis, ac ſubrubrum occludentes.

Hi autem fructus ſaporem habent acidum, ſatiſque adſtringentem. In ſolo ſicco, & ſaxoſo, in collibus, agroque Monſpellienſi Rhus frequens occurrit,

Digitized by Google

rit, copioſiſſime etiam, teſte Cluſio, in Hiſpania in agro Salmaticenſi, quo loco pro eo colendo, non minor quam in excolendis Vitibus diligentia impendi ſolet, eo quia plurimum emolumenti incolis ſuppeditat. Surculi ad radicem uſque ſingulis annis amputantur, quibus exſiccatis, ac in ſubtiliſſimum pulverem redactis coria parantur. Johannes Bauhinus cum Theophraſto, Dioſcoride, ac Plinio nos edocet, a Veteribus eumdem in uſum ſurculos hoſce fuiſſe uſurpatos. Prædicti fructus quandoque etiam in culinis aut ſoli loco ſalis, aut cum ſale, & Allio mixti, ad carnes tam elixatas, quam aſſas condiendas in uſum revocabantur, qui mos apud Turcas adhuc viget, ac Belon Sylvius obſervat, Galliæ Narbonenſis accolas, Rhus ſuccum adinſtar Omphacii ſua ætate uſurpaviſſe: hiſce vero diebus a noſtris culinis omnino exploditur, ſolis Coriariis, ac Tinctoribus, florum, fructuum, foliorumque Rhus uſu relicto. A diverſa vero munerum ratione diverſas quoque Rhus ipſum nanciſcitur denominationes, nam juxta Rajum, celebrioreſque Botanicos Rhus culinarii nomine, fructus; Rhus coriarii, folia & rami; Rhus rubri Galeni, ejuſdemmet arbuſculæ ſemen venit.

Rhus Virginianum, *Offic.* C. B. P. *App.* 517. *Inſt.* R. H. 611. *Raii Hiſt.* 1591. Sumach ſive Rhus Virginiana, *Park.* Rhus ſativum vel majus, *Nonnull.* vulgo *le Sumach des jardins.*

Radix admodum ſerpens, hac illac ſurculis fœta arbuſculam præcedenti majorem emittit, cujus rami adeo Cervi cornua recenter e cranio prodeuntia æmulantur, ut quiſque facile decipi poſſit, niſi propius villoſitas conſpiciatur, figura enim coloreque prædictis cornubus ſimiles omnino ſunt. Rami exciſi pallidam ac lacteſcentem materiem extillant, quæ ſtatim adinſtar Gummi condenſatur. Folia pari ordine enaſcuntur, unico tantum folio in unaquaque coſta deſinente, majora vero, oblongiora, magiſque Rhus vulgaris acuminata ſunt, ac ambitu eleganter denticulato. Summis ramis ſpicæ villoſæ, craſſæ, ac atræ enaſcuntur, conflanturque magno florum multipetalorum, roſaceorum, ac ſubrubrorum numero, quibus ſuccedunt fructus ſatis rubri, rotundi, plani, ſemen occludentes lenticulare, ſubnigrum, duriuſculum, ſaporis auſteriuſculi. Hæc Rhus ſpecies nobis ex America allata fuit, in hortis facile colitur, præcociores flores edit, fructuſque præcedenti citius maturatur, hinc Rhus Virginianum prædicto ſæpe ſubſtituitur, quinimo Rhus vulgari anteponitur.

Saporem habet acidum adſtringentem, & gratum, plurimumque ſalis eſſentialis, oleique continet, in re tamen culinaria nullum hiſce diebus uſum habet, foliis, fructibuſque pro decoctis ad ventris fluxus, dyſenterias, hæmorrhagias, hæmorrhoidaleſque fluxus reſervatis. Fructus præterea refrigerantes ſunt, eorumque racemo in ℔ ij. frigidæ macerato, aqua deinde repetitis vicibus in omnibus hæmorrhagiæ ſpeciebus in uſum revocatur. A Boerhaavio quoque hoc idem infuſum adverſus hernias commendatur, convenientibus jam externe appoſitis remediis: utile quoque eſt in ſcorbuto, ac uvulæ inflammatione, aut interne, aut ad abſtergendas gingivas, aut Gargariſmatis forma exhibitum. Subſtitui etiam poteſt ejuſdem folior. Man. j. in aquæ ℔ ij. infuſum, efficacior tamen fructuum ℥ ß. recenſetur. Horumce fructuum, ſive racemorum Extractum aqua communi elicitum, ʒ ij. aut ʒ ß. propinatum, majorem cæterarum hujuſce arbuſculæ præparationum, juxta D. Chomelium, vim habere deprehenditur. A Boerhaavio vero in febribus he-

ſticis ſudore conjunctis, Ptiſana recentibus Rhus ſurculis, aut racemis nondum maturis confecta magnis laudibus celebratur.

Quoad exteriorem uſum Rhus Gummi, dentis infecti foramini applicatum, dolorem ſedat, ejuſque folia tuſa Panaritio applicata, putredini reſiſtendi, gangrænamque impediendi vim habent.

Syrupus Magiſtralis aſtringens.

℞. Fructuum Rhus ℥ ij. Rhabarbari rud. contuſ. ℥ j. ß. Cinnamomi ʒ ß. Santali Citrini ʒ j. Roſar. rubrar. exſicc. & Balauſt. ana. ℥ ß. Macerentur per diei dimidium, ſuper cinerarium calidum in Aquar. Plantag. ac Roſar. ℔ ij. Adde colaturæ Succi baccar. Berberis, ac Uvæ ſpineæ ana. ℥ jv. Mellis deſpumati ℔ ß. Sacchar. ſ. p. ℔ j. ß. Coque ſ. a. ad ſyrupi conſiſtentiam. Doſis ab ℥ j. ad ℥ ij. in Ptiſanæ adſtringentis ℥ jv. aut ℥ vj.

ROSA.

ROSA præ cæteris floribus ubique notiſſima, jure a Plinio *Capite III. Hiſtoriæ Naturalis* appellatur Regina florum, hortorum ornamentum, ac innumerorum morborum Panacea. Et revera præter floris elegantiam, odoremque gratiſſimum, ac fragrantiſſimum, plura nobis remedia ſuppeditat, non ſolum ex variis partibus eam componentibus, verum etiam e diverſis Roſarum ſpeciebus hoc capite enucleandis. Quare, ne confuſioni locus ſit, hic de ſingulis ejus ſpeciebus, proprietatibus, diverſiſque uſibus verba faciemus.

In primis itaque Roſæ in duas generales ſpecies, Sativam unam, Sylveſtrem alteram dividuntur; uſitatiores vero in arte Medica ſunt; 1. Roſa pallida; 2. Roſa moſchata; 3. Roſa alba vulgaris; 4. Roſa rubra, de quibus primum ſermo inſtituetur, deinde vero Roſa ſylveſtris noſtrarum ſepium.

Roſa pallida ſive incarnata, *Offic.* Roſa rubra pallidior, C. B. P. 481. *Inſt.* R. H. 637. Roſa rubello flore majore multiplicato, ſive pleno, incarnata vulgo, J. B. 2. 36. Roſa ſativa Iva *Dod. Pempt.* 187. Roſa holoſerica, *Lob. icon.* 207. Roſa holoſerica ſimplex, & multiplex, *Park. Raii Hiſt.* 1469. Roſa ſativa pallide Rubens, Roſa ex purpureo albicans folio multiplici, Roſa flore incarnato, Roſa leviter, ſeu dilute purpuraſcens, Roſa hortenſis vel domeſtica carnis colorem referens, Roſa purpurea ſeu carnei coloris, *Quorumd.* vulgo *la Roſe pale ou incarnate*.

E radice longa, dura, lignoſa, plures emergunt caules, arbuſculæque in morem in ramos diviſi firmos, longos, cortice tectos, atro viridi, nonnulliſque ſpinis robuſtis, & aculeatis. Folia pari ordine plerumque ſeptenario numero, uno tantum in coſta deſinente enaſcuntur atro-viridia, rotunda, ambitu denticulato, tactu aſpera. Flos quandoque ſimplex, quinque ſolum latis petalis, pluribus apicibus luteis in centro locatis conflatur, quandoque duplex foliis exterioribus, internis, latioribus, coloris rubri, aut læte incarnati, odoris ſuaviſſimi, quamvis debilioris, deciduo deinde flore calyx, quo fulciebatur, in fructum abit ovalem, aut olivarem, tunica nonnihil carnoſa obtectum, cellula unica donatum, pluribus ſeminibus angulosis, villoſis,

loſis, ac ſubalbidis repleta. Arbuſcula vero hæc in hortis culta Majo, Junioque floreſcit.

Plurimum olei exaltati, ſaliſque volatilis, aut eſſentialis continet, floreſque communiter pro aqua novem Infuſionum, *Eau des neuf infuſions*, conficienda uſurpantur; præſcribitur autem aqua hæc in potionibus catharticis, ℥ ij. Aqua pariter Roſarum ſtillatitia, hujuſce ſpeciei floribus, aut Roſis albis ſimplicibus parari ſolet; dicaturque oculorum morbis; in collyriis vero adverſus harumce partium inflammationes una cum aqua Plantaginis miſcetur; vim quoque habet ventris fluxus, ſputum ſanguineum, aliaſque hæmorrhagias ſiſtendi, ab ℥ j. ad ℥ vj. in injectionibus quoque ad gonorrhæas ſiſtendas uſurpatur. A Nonnullis vero Pharmacopolis pro aqua prædicta conficienda florum calyces floribus ipſis anteponuntur, qua quidem ratione longe præſtantior in morbis oculorum deprehendi ſolet, majori enim detergendi, conſtringendique vi pollet. Spiritus quoque ardens in Officinis e Roſis elicitur a ʒ ß. ad ʒ ij. ex aqua Roſar. in ſyncope, cordiſque palpitationibus a viris ſumendus, mulieribus enim hyſtericas affectiones incutere ſolet, ideoque iis interdicendus. Syrupus quoque ſolutivus e Roſis pallidis conficitur tam Simplex, quam Compoſitus; Simplex earum depurato ſucco, æqualique Sacchari portione conflatur, ac ℥ j. potionibus laxantibus copulatur; compoſito vero Agaricum, Senna, ac quandoque etiam Rhabarbarum ſociatur, ut plurimum ſolus præſcribi ſolet ab ℥ j. ß. ad ℥ ij. Specie hac præterea componuntur Conſerva laxativa, & Electuarium, in quo Scammonium ingreditur, ejuſque doſis ℥ ß. definitur.

Præter purgandi vim in hiſce Roſis locatam, cephalica quoque ac cordiali ob particulas ſalino-ſulphureas, odorataſque inſigniuntur; nonnihil etiam adſtringentis habent a terreſtribus particulis oriundum. Hinc, ut ſupra innuimus, in ventris ſimplicioribus fluxibus, diarrhæiſque conveniunt, majorique emolumento, ſi in hiſce morbis pulmenta, ℥ ij. aquæ Roſar. ovi vitello, Lactiſque ℥ viij. parata exhibeantur.

Quamvis autem in Roſis dotes apprime utiles deprehendantur, quidam tamen Authores pravas qualitates in iis deliteſcere jure ſuſpicantur. D. Lemeryus in ſuo *Cours de Chimie page 631. Edit. X.* aſſerit, quibuſdam Roſarum odorem pituitæ profluvium excitaſſe, qua, ſtomacho redundante; vomitus; vel per nares, aut abundanti expectoratione, exonerata; rheumaticæ affectiones pertinaces obortæ ſunt. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria 2. Anno 2.* Ledelii obſervatio reperitur, qua ſe hominem melancholici temperamenti ſaniſſimum agnoviſſe ait, qui coactus erat domi permanere, quo potiſſimum tempore Roſæ effloreſcerent, aliter enim Roſarum odore ad ejus nares perducto, certiſſimum ſibi periculum imminebat, pruritum in oculis inflammatione, lacrimarumque involuntario profluvio conjunctum, perpetiendi. Monachus odore Roſæ in ſyncopem prolapſus ab Amato Luſitano in medium adducitur, obſervationeſque extant, nonnullos, mortiferis eodem odore deliquiis fuiſſe vexatos. Quicumque ergo vaporibus dediti diligenter odorem hunce vitabunt: experientia enim jam conſtat, fragrantes odores hiſce ut plurimum nocere, quum vero genus nervoſum in iis irritationem facile ſuſcipiat, quaque de cauſa accidentia quandoque funeſta originem ducere facillime poſſunt.

Roſæ pallidæ in Electuariis Diaphœnico, & Diapruno; ac Ungento Roſato;

Digitized by Google

earum vero ſuccus in Emplaſtro *Abbatis de Grace Pharm. Pariſien.* Syrupus Roſar. ſimplex in Pilulis Agarici, & Imperialibus; Compoſitus vero in Pilulis Angelicis; Aqua ſtillatitia, ſpirituſque ardens in Aqua Milleflorum *ejuſdem Pharm.* uſurpantur.

℞. Sennæ mund. ʒ ij. Cremor. Tartar. ʒ j. Fiat infuſio per noctem ſuper cinerarium calidum in cyatho ferventis aquæ. Solvantur craſtina die Mannæ ℥ ij. fiat inde colatura per linteolum, cui adde Syrupi Roſar. Solutivi ℥ j. pro doſi Purgantis communis in Catharris, Rheumaticiſque affectionibus convenientiſſimi. Vel:

℞. Decoctionis Folior. Cichorii amar. ℥ vj. Rotular. Diacarthami ʒ iij. Syrupi Roſar. ſolutivi ℥ j. M. pro potione purgante. Vel:

℞. Foliculor. Sennæ ʒ ij. Pulpæ Caſſiæ r. e. ℥ j. Fiat infuſio per noctem in cinerario calido ℥ viij. decoctionis Cichorii ſylveſtris, ſolve deinde in colatura ℥ j. Syrupi Roſar. ſolutivi ſimplicis pro potione laxativa in inflammationum exitu exhibenda.

℞. Terebenthinæ Venetæ lotæ, & concoctæ in aquis Plantag. & Roſar. ʒ ij. Rhabarbari torrefacti ʒ ß. M. pro bolis adſtringentibus, tribus doſibus, dividendis, duarum horarum intervallo, in mictu ſanguineo, pertinacique diarrhæa ab ægris, ſumendis.

Collyrium temperans.

℞. Aquar. Plantag. & Roſar. ana. ℥ iij. Trochiſcor. *Albi Raſis* ʒ j. M. pro Collyrio in oculorum inflammationibus aptiſſimo.

Collyrium diſſecans, detergens, & cicatricem inducens in Corneæ exulcerationibus.

℞. Aquar. Roſar. & Plantag. ana ℥ j. Tuthiæ pp. ʒ j. M. pro Collyrio, quo tepente pluries oculi foveantur.

Collyrium adverſus Palpebrarum pruritum.

℞. Ovum recentiſſimum, Vitrioli albi gr. xx. Aquæ Roſar. ℥ jv. Ovo obdurato, vitelloque ejus rejecto, albumen in mortario marmoreo una cum vitriolo contunde. Adde inde prædictam aquam Roſar., fiat colatura linteolo albo, ſerveturque pro uſu: goſſipii parum in hac aqua immergetur, eoque bis, terve de die palpebræ humectentur.

Roſa moſchata, *Offic.* Roſa moſchata ſimplici flore, C. B. P. 482. *Inſt.* R. H. 637. *Ger.* Roſa moſchata minor flore ſimplici, J. B. 2. 45. *Raii Hiſt.* 1474. Roſa muſcata alba, *Tabern. Icon.* 1086. Roſa moſchata ſimplex, *Park.* Roſa damaſcena quam Coroneolam vocant, *Lugd. Hiſt.* 125. Nerſin Nerſrim vel Neſrim Serapionis, *Anguill.* Roſæ hetruſcorum damaſcenæ, Moſchette vulgo dictæ, *Matth.* Roſa muſcatula vel muſcatella, Roſa moſchum redolens, Roſa alba Alexandrina, Roſa ſera ſive Autumnalis, *Quorumd.* vulgo la *Roſe muſquée. ou de damas.*

Radix firma ac lignoſa, uti in Roſa pallida, emittit caules altos, pedes decem, vel duodecim, craſſos, erectos, ſpinis ſub-rubris, conſiſtentibus, minorique

norique copia, quam in Roſa pallida, ſtipatos. Folia quoque latiora ſunt, minus rugoſa, acutiora, lævia, ac viridia interne, externe vero ſubalbida, ambitu denticulato, ſeptem plerumque, ac quandoque etiam novem invicem oppoſita, ſive pari ordine, in coſta, unico tantum deſinente, baſi ſpinis valde uncinatis armata. Flores mediocrem habent magnitudinem, ſimplices, ſunt albi, quinque unguiformibus conflati foliis, odoris ſuaviſſimi, moſchum redolentis, ſaporis amari, ac nonnihil adſtringentis fauces aliquali acrimonia afficientis. In hortis colitur Roſa hæc, Autumnoque floret, nec adeo facile eſt definire, unde potiſſimum originem ducat: quum autem certum ſit, magno frigore plurimum lædi, hinc e regione aliqua calida nobis eamdem allatam fuiſſe facile ſuſpicari poteſt. Roſa moſchata flore duplici non diverſam ſpeciem, ſed præcedentis varietatem tantum effingit.

Roſæ moſchatæ plurimum olei exaltati ſaliſque volatilis occludunt. Eoſdem fere ac præcedentes effectus edunt, fortius tamen purgare ſolent, nonnullos enim, earum pug. ij. in juſculo Vitulino infuſis, eoque mane hauſto, optime purgant. Alii vero eas comedunt, uti de floribus Mali Perſicæ uſuvenire ſolet. In Provincia, calidiſque regionibus, in quibus odoratiores ſunt, ex iis tres aut quatuor tantum in infuſo, aut conſerva, violentam adeo quandoque catharſim movent, ut vomitus, ac ſuperpurgationes excitentur, qua de re conſulendus eſt Amatus Luſitanus in hiſtoria cujuſdam Romanæ Matronæ. Quapropter robuſtioribus tantum earumce uſum concedimus, delicatulis temperamentis, purgantes mitiores ſolummodo, miniſtrantes, ut mala omnia diligenter vitentur, quæ a nimia irritatione progigni poſſunt.

Aqua ſtillatitia horumce florum proſtat in Officinis, quæ majorem in Culinis, ad ſaporis fragrantiam, quam in re Medica uſum habet, tamen ℥ viij. catharſim excitat, raro autem hac ratione in uſu revocatur.

Uſurpatur vero in Pilulis Angelicis; & Aqua Milleflorum *Pharmacopææ Pariſienſis*.

Juſculum purgans.

℞. Carnis Vitullinæ ℔. ß. Coque in q. ſ. aquæ fontis ad juſculum conficiendum. Adde ultimo ſemihorio Fol. Cichorii albi, ac Betæ Man. j. Fiat colatura levi expreſſione, ac infunde in colatura calida pug. ij. Roſar. moſchatar. Denuo fiat colatura pro Juſculo laxante mane jejuno ſtomacho propinando.

Roſa alba, *Offic.* Roſa alba vulgaris major, C.B.P. 482. *Inſt.* R.H. 637. Roſa candida plena & ſemiplena, J. B. 2. 44. Roſa alba, *Tabern. Icon.* 1083. *Ger. Raii Hiſt.* 1473. Roſa Anglica alba, *Park.* Roſæ albæ *Matth.* Roſa candida ſimplex & plena, *Camer. Hort.* Roſa ſativa alba, *Brunſ.* Roſa candida, *Cæſalp.* Roſa flore albo pleno & ſimplici, *Eyſt.* Roſæ albæ hortenſes, Roſæ viliſſimæ albicantes, Roſæ domeſticæ albæ, Roſa parva quinque foliis conſtans candidis vel multiplex, *Nonnull.* vulgo *la Roſe blanche commune*.

Radix præcedenti omnino ſimilis caules extollit quandoque ad octo, vel decem pedum altitudinem, craſſos, lignoſos, ſpinis armatos acutis; hiſpidis, raris, cortice lævi, ac expolito contectos, foliis quinque aut ſeptem in coſta locatis, oblongis, lævibus, crenatis, baſi, quandoque ſpina, armata. Summis caulibus, ramiſque flores enaſcuntur magni, albi, odori, quinque con-

conflati petalis albis, pluribus ſtaminibus, apicibus luteis centrum occupantibus; hi tandem in fructus abeunt rotundos, maturationis tempore ſubrubros, plura ſemina oblonga, dura; & villoſa occludentes. In hortis colitur, in quibus quandoque celerius, quandoque ſerius, juxta locorum diverſitate flores edit, plerumque vero Majo & Junio; numero autem foliorum flos variat, nec ſimplex, aut duplex ſpecie differunt, nihilque aliud ſunt, niſi ejuſdem met plantæ varietates, ſique aliæ occurrant diſcrepantiæ, accidentia ſunt a ſolo, regione, ac cultra prodeuntia. Rajus vero ne Roſam quidem pallidam ſejunctam ab hac ſpecie exiſtimat, colore enim ac magnitudine florum unice differt.

Roſæ albæ, plurimum habent phlegmatis, olei exaltati, ac nonnihil ſalis eſſentialis. Adſtringentes ab omnibus recenſentur, & ab Etmullero remediis, fluoribus albis ſiſtendis, dicatis adſtipulantur. Earum aqua ſtillatitia tantum, in uſum revocatur in Collyriis adverſus oculorum inflammationem. Conſtantinus, & Lemeryus aſſerunt, eadem fere ac Roſæ pallidæ purgandi vi præditas eſſe, contrarium tamen major Medicorum numerus ſancivit, niſi forte de Roſis albis moſchatis a laudatis viris ſermo fuerit inſtitutus.

Roſa rubra ſeu Provincialis, *Offic.* Roſa rubra multiplex, C. B. P. 481. *Inſt.* R. H. 637. Roſa rubra flore valde pleno & ſemi-pleno, J. B. 2. 34. Roſa Provincialis major, *Tabern. Icon.* 1084. Roſa Provincialis rubra, *Park. Raii Hiſt.* 1469. Roſæ rubræ ſeu Provinciales, Roſæ rubentes vel ſaturatæ purpuræ, *Nonnull.* vulgo *la Roſe rouge ou de Provinſ.*

Radix ſerpens, fortis, ac lignoſa plures extollit caules ſpeciebus præcedentibus humiliores, viridiori cortice contectos, ſpinis armatos, foliis ejuſdem magnitudinis, pari ordine locatis, uno tantum, in coſta, deſinente, ambitu denticulato, lævibus, ſuperne viridibus, inferne ſub albidis, floribus ſatis venuſtis, ſaturate rubris, expolitiſſimis, odoris gratiſſimi, debilioriſque. In hortis colitur, floreſque promit Junio, Julioque; e Provincia Gallica regione nomen mutuatur, ibi enim vel ſponte creſcens, vel aliunde delata elegantior, exquiſitiorque eſſe ſolet; folliculis clauſis, ac expanſioni proximis, Roſæ colliguntur, ut facilius earum color virtuſque ſervetur, libero enim aere omnino adapertæ alterationem ſubire poſſent. Rajus hac in re veluti memoratu dignum demonſtrat, quod quamvis Roſæ collectæ citiſſime exſiccentur, odoremque ſuaviſſimum exhalent, tamen in arbuſcula adhuc permanentes certa diſtantia nullum odorem emittunt, quemadmodum in Caprifolio, Caryophylliſque nonnullis evenire ſolet, ſi enim in Roſario, roſis adapertis confertiſſimo, oculis clauſis aliquis conſtiterit, nullo ad ejus nares odore perducto, Roſarium adeſſe omnino ignorabit, a quo evincitur Roſarum odorem in aquoſo vapore conſiſtere, qui facillime diſſipatur.

Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis præbere ſolent, interne ſumptæ adſtringentes ſunt, detergentes, ad ſtomachum roborandum, vomitus, ventris fluxus, hæmorrhagiaſque ſiſtendas aptiſſimæ. Flos tantum plerumque in uſum revocatur, eligenduſque eſt, recens, eleganti colore atro-rubro, ac fragrantiſſimus: curandumque eſt, ut clauſus, preſſuſque in vaſe vitreo, locoque ſicco conſervetur, ne color, odor, virtuſque diſſipentur. Colligendus præterea eſt ſummo mane, antequam radiis ſolaribus torqueatur, tunc enim eſſentialis ejus ſubſtantia noctis frigiditate quodammodo centrum tenet, accedente vero Sole omnino perit.

Præ-

Digitized by Google

Prædictis Roſis magnus Medicinalium Compoſitionum numerus efformatur, quarum præcipuæ, interne uſurpandæ ſunt, Tinctura, Syrupus, Conſerva tam ſicca, quam liquida; externe vero, Mel, Oleum, Acetum, ac Unguentum roſatum. Tinctura ptiſanæ ſpecies eſt, conficiturque infundendo roſas ſiccas in ebullienti aqua, addendo vitrioli ſpiritum, ſaccharumque; magnis cyathis tepida præſcribitur in omnibus violentis hæmorrhagiis, ac plerumque, aliis adſtringentibus incaſſum adhibitis deſperatis in caſibus magnum affert emolumentum. Syrupus e Roſis ſiccis conflatur, floribus, calyce, ſtaminibuſque deſtitutis, portioneque alba ungula nuncupata mundatis ut venuſtiorem colorem habeat; ℥ j. in quacumque hæmorrhagia miniſtratur, efficaciorque elegantiorque eſſe ſolet, additis nonnullis guttulis ſpiritus ſulphuris aut vitrioli, dummodo hæmorrhagia e thorace ortum non habeat; acidi enim ſpiritus pectus lædunt. Conſerva autem quæ a ʒ ij. ad ℥ ß. exhiberi ſolet, iiſdem ac ſyrupus & tinctura qualitatibus potitur, vimque habet prætera tuſſim, rheumaticos affectus, phthiſimque ſanandi. Infinitus fere extat caſuum numerus, *Ephemerideſque Germanicæ*, *Decuria II. anno IV.* eodem articulo, tres obſervationes D. Crugerii nobis ſuppeditant, quibus ab eo aſſeritur, deſperatos Phthſicos ſanatos fuiſſe Lactis Vaccini, & Conſervæ Roſar. repetito adeo uſu, ut ab uno ex iis ægris duorum menſium ſpatio triginta & ultra ejuſdem Conſervæ libræ, ab alio vero viginti & ultra conſumptæ fuerint. Riverius aſſerit, Pharmacopolam Phthiſicum agnoviſſe, continua Sacchari Roſati comeſtione ſanatum. Roſæ rubræ nomen quoque largiuntur Pulveribus, Aromatico Roſato, & Roſarum recentium. Præparationes vero hæ ſtomachicæ ſunt, ac adſtringentes, uſumque habent familiariſſimum in ventris fluxibus, vomitibuſque.

Quoad exteriorem Roſarum uſum Cataplaſmatis forma, & in Fomentis adſtringentibus, ac reſolventibus uſurpantur; aptæ ſunt ad nervoſas partes, luxationibus, pedum ac manuum diſtorſionibus, ac contuſionibus, afflictatas roborandas, fluxus ſanguineos ſiſtendos, uterique ligamenta firmanda. Qua de cauſa leviter in Vino rubro optimo decoquuntur, calidumque magma infimo, ventri applicatur. Hoc idem fomentum capiti admotum poſt percuſſiones, aut contuſiones, abſceſſum in parte, minitantes, ad hoc evitandum ſæpe juvit, nec non ad pertinaces Hemicranias ſedandas. Supra innuimus, hiſce quoque Roſis Mel, Oleum, Acetum, ac Unguentum parari. Mel familiariſſime Gargariſmatis forma, in injectionibus detergentibus, & conſolidantibus, nec non ad oris, aurium, aliarumque corporis partium ulcera ſananda, in clyſteribus demum detergentibus, & refrigerantibus uſurpari ſolet, Oleum, Acetum, Unguentumque roſatum eoſdem fere uſus habent, inflammationes videlicet externas temperandi, dolorem ſedandi, tumoreſque ſupurationem minitantes blande reſolvendi; quum autem remedia hæc aliquam repellendi vim habeant incipiente tantum inflammatione adhibenda ſunt.

Unguentum Roſatum pari Unguenti Populei portione conjunctum fronti, temporibuſque admotum ſomnum provocat. De ſtaminibus, apicibuſque *Antheris* in Officinis nuncupatis haudquaquam verba faciemus, quemadmodum de calyce, fructu, ac ſemine, quibus ab Authoribus dubiæ admodum facultates tributæ fuerunt: certiſſimum eſt, adſtringentia eſſe, raro tamen uſurpantur, exceptis Dentrificis, quibus ad gingivas roborandas, fluxioneſque avertendas admiſcentur.

Roſæ

Digitized by Google

Roſæ rubræ in Theriaca, *Diaſcordio*, Confectione Hyacinthina, Pulvere *Diarrhodon*, Trochiſcis de Camphora, pluribuſque aliis *Pharmacopœæ Pariſienſis* præparationibus ingrediuntur.

℞. Roſar. rubrar. eſicc. ℥ j. ß. Fiat infuſum in aquæ bullient. ℔ jv. M. deinde Spiritus Vitrioli ʒ j. Adde colaturæ Sacchari ſ. p. ℥ iij. ad gratiam. M. pro Priſana, aut Tinctura Roſarum, quæ tepida in fluxibus ſanguineis, aliiſque hæmorhagiis pro potu ordinario miniſtrabitur.

℞. Roſar. exſicc. p. ʒ ij. Aquæ Plantag. ℥ jv. Syrupi Roſar. ℥ ß. M. pro potione bis de die repetenda in Dyſenteria inveterata.

℞. Conſervæ liquid. Roſar. rubrar. & Cynorrhodon ana ʒ j. Confectionis Alkermes ʒ ß. Extracti Opii gr. j. ß. M. f. b. pro duabus doſibus in vomitibus, aut ſuperpurgationibus.

℞. Conſervæ Roſar. eſicc. ℥. j. Fund. in Lactis Vacc. ℔ j. lento igne abſque ebullitione. Repetatur juſculum hocce calidum mane, ac veſperi menſis ſpatio in Rheumaticis pertinacioribus affectionibus Phthiſique pulmonari.

℞. Decoctionis Hord. integr. ℔ j. Mellis roſat. ℥ j. M. pro Injectione detergente in aurium ulceribus, aut Gargariſmate in oris, farciumque Aphtis.

℞. Terebenthinæ Venetæ ℥ ij. & Vitellum ovi. M. ſ. q. Olei roſati, pro Unguento digeſtivo communi.

℞. Olei roſat. & Laurini ana. ℥ ij. M. & adde q. ſ. Spiritus Vini pro Linimento, quo partes dolorificæ ter de die fovebuntur, eas charta bibula & quadruplicata compreſſa cooperiendo. Linimentum hocce mira præſtat adverſus Contuſiones, doloreſque internos, fortuito, aut a percuſſionibus obortos.

℞. Folior. Solani, Lactucæ, & Plantaginis ana. Man. j. Sedi maj. aut Lenticulæ paluſt. Man. ß. Coque in q. ſ. Aceti Roſat. & adde Farinæ Fœnugræci ℥ iij. Olei roſat. ℥ ij. M. pro Cataplaſmate repercutiente, in inflammationibus incipientibus, aptiſſimo.

℞. Rad. Lilior. albor. & Althææ ana. ℥ j. Flor. Melilot, & Chamomill. ana. pug. ij. Coque in ſ. q. aquæ com. uſque dum ad molliuſculam conſiſtentiam reducantur. Colentur inde per cribrum ſetaceum, & adde Pulpæ collectæ, Quatuor Farinar. emollientium ana ℥ jv. Coque iterum parumper ſ. q. Oxycrati: adde inde Roſar. Provincialium eſicc. & p. ℥ ß. Croci ℈ j. Olei Amygd. dulc. ℥ ij. M. pro Cataplaſmate emolliente, ac reſolvente.

Cynorrhodes ſeu Cynosbatos, *Offic.* Roſa ſylveſtris vulgaris, flore odorato incarnato, C. B. P. 483. *Inſt.* R. H. 638. Roſa ſylveſtris alba cum rubore, folio glabro, J. B. 2. 43. Roſa Canina vulgo dicta, *Dod. Pempt.* 187. Roſa ſylveſtris, *Tabern. Icon.* 1088. Sentis Canis & Cynosbatos, *Brunſ.* Roſa ſylveſtris inodora ſive Canina, *Park. Raii Hiſt.* 1470. Roſa canina inodora, *Ger.* Roſa caule aculeato, petiolis inermibus, calycibus ſemipennatis, *Linn. Flor. Suec.* 147. Roſa ſylveſtris Cynosbati vel Cynorrhodi nomine veteribus dicta, *Geſn. Hort.* Roſa ſylveſtris altior & ſpinoſior, *Cæſalp.* Roſa ſylveſtris odorata incarnato flore, *Eyſt.* Roſa Eglenteria, Eglantina ſive Eglentina, Canirubus vel Rubus Caninus, *Quorumd.* vulgo *la Roſe ſauvage*, *la Roſe de Chien*, *l'Eglantier ou Gratecul.*

Radix longa, ſerpens, dura, lignoſa, plures effert caules craſſos, ſatis altos,

tos, magnis ſpinis armatos, foliis grandioribus, oblongis, lævibus, foliis Roſæ domeſticæ ſimilibus; floribus Roſas ſimplices æmulantibus, quinquepetalis, albis cum rubore, odoris, facile flaceſcentibus, minimo auræ impulſu deciduis; abeuntibus tandem in fructus ovales aut oblongos, glandiformes, primum virides, adinſtar Coralli in maturatione rubros, cortice carnoſo, medulla inſtructo, ſapore dulci, grata aciditate permixto, plurimaque ſemina in cavitate occludentes oblonga, anguloſa, alba, dura, compacta lanugine obducta, quæ facile ſegregatur, ac ſi digiti, aliiſque partibus adhæreſcat, cutim penetrat, excruciánteſque pruritus excitat, hinc hi fructus Gallice *Grateculs* nuncupantur. Arbuſcula hæc fere ubique occurrit in ſepibus, dumetiſque in quibus ſponte creſcit. In truncis vero, ramiſque Roſarum ſylveſtrium ſpongiæ villoſæ ſpecies quædam enaſcitur, craſſitiemque habet parvi Pomi, aut nucis craſſioris, levis eſt, coloris rubri, vocaturque Gallice *Eponge d' Eglantier*, in Officinis vero *Bedeguar*; quæ ſpongia nihil aliud eſt, niſi tumor a Culicis punctura obortus, qua via ova deponit, quæ adaperta ſpongia in totidem vermiculos ſuis cellulis abditos immutata apparent, ac deinde vermiculi in totidem pariter culices commutantur.

Roſæ ſylveſtres nonnihil olei ſemi-exaltati, ſaliſque eſſentialis, ac plurimum phlegmatis continent. Earum vero fructus, ſal acidum plurimo oleo irretitum. Purgantes ſunt, uti cæteræ Roſarum ſpecies: Syrupus autem ex iis paratus adſtringendi vi pollet, reliquiſque omnibus purgantibus anteponitur, quum in mulierum fluoribus tam ſanguineis, quam albis purgandum eſt. Conſerva Cynorrhodon, fructibus ſpeciei hujuſce, confecta, maxime in fluxibus ventris celebratur ad bilis ardorem, urinæque acrimoniam compeſcendam, nec non in dyſuria, ſtomachi debilitate, difficilique ciborium concoctione. A ℥ ij. ad ℥ ß. exhiberi ſolet. Semina vero a fructuum pulpa, qua ut innuimus Conſerva paratur, ſejuncta aperientia ſunt; hinc conveniunt calculoſis, aut emulſione ʒ ij. in ℔ j. convenientis aquæ, aut ʒ j. pulveris forma in Vini albi cyatho. Hagerdon, a quo opus *de Roſis ſylveſtribus* fuit exaratum, teſtatur, a ſe hydropicos duos deſperatos, longo uſu ptiſanæ, integris Cynorrhodon fructibus, paratæ, ſanatos fuiſſe; idem quoque pluribus Medicorum obſervationibus confirmatur. Neutiquam ergo negligendum eſt remedium hocce. Spongia quoque prædicta a Medicis in uſum revocatur; iiſdemque ac fructus donatur facultatibus, pulveris aut infuſionis forma propinata a ʒ ij. ad ℥ ß. in decocto autem detergit magis, quam adſtringat, & Gargariſmate etiam in uſum revocari poteſt adverſus oris, fauciumque ulcera. Ejus vero cinis, una cum ſpongiæ communis cinere aptiſſima eſt juxta plurimorum Authorum ſententiam ad ſtrumas reſolvendas. Adnotatu dignum quoque eſt, hujuſce met plantæ radicem a maximo Medicorum numero tanquam ſpecificum adverſus Hydrophobiam prædicari. Mirabile prorſus Cataplaſma contra morbum hunce ſuis in ſcriptis reliquit celebris Eques Digby a nobis in ſequentibus in medium adductum, ac tanquam remedium purgans reputatum, quod ſcilicet tempeſtive applicatum veneni progreſſui, impedimento eſſe poteſt, inutile omnino, ſi rabies ſeſe jam manifeſtaverit; uſque adhuc enim remedium revera ſpecificum adverſus horribile prædictum morbum, ignotum eſt.

Conſerva Cynorrhodon in Pilulis de Aquileja *Pharmacopææ Pariſienſis* uſurpatur.

℞. Fra-

℞. Fructuum Cynorrhodon nondum matur. M. jv. Coque, uſque dum emolliantur cum optimo Vino rubro in pultario, igne claro, & moderato. Fiat colatura linteolo ſatis denſo, forti expreſſione. Liquor cum ſ. q. Sacchari p. denuo igni committatur ad Syrupi conſiſtentiam pro uſu, doſis, trium vel quatuor cochlearium de die in uteri Hæmorrhagiis.

℞. Spongiæ Cynorrhodon q. l. Calcinetur, f. p. ſubtiliſſimus, cujus ℥ j. noctis ſpatio infunde in optimi Vini albi ℥ vj. Fiat colatura pro doſi ſingulis menſibus in Lunæ decreſcentia repetenda.

Potio, & Cataplaſma adverſus canis rabidi morſum.

℞. Folior. Rutæ, Salviæ, & Bellidis ana. pug. j. Rad. Cynorrhodon, & Scorzoneræ ana. ℥ ß. Bulb. Allii N. vj. Salis com. pug. ij. Radices diligenter lotas, taleolatimque inciſas, una cum Salvia in mortario marmoreo, pauloque poſt reliqua omnia cum prædictis tere pro Cataplaſmate novem diebus demorſæ parti, prima ſaltem vice, antea ſcarificatæ, & aqua cum Vino, ſaleque mixta, ablutæ, ac mundatæ, mane applicando.

Priuſquam vero Cataplaſma apponatur:

℞. Materiæ prædictæ Ovo gallinaceo parem quantitatem. M. ac agita convenienti temporis ſpatio in mortario cum cyatho Vini albi. Fiat colatura ab ægro totidem diebus haurienda.

Remedium alterum adverſus Rabiem anno 1748. a quodam liberali viro poſt varia experimenta publici juris factum.

℞. Rad. Cynorrhodon prope S. Joannis feſtum, ac Orientem verſus evulſæ, primaque tunica deſtitutæ, & eraſæ, digitalia tria plena pro unoquoque ægro.

℞. Deinde ova gallinacea N. ij. e quibus germina diligenter auferantur, ac unum extremitate adaperta, oleo nucis abſque igne extracto, una vice cumulate adimple, deinde radice eraſa, oleoque prædicto, ovorum placenta, ſartagine ferrea igne rubefacta, ſine ſale paretur. A demorſis jejuno ventriculo placenta prædicta ſumenda eſt, perſeverando trium horarum ſpatio abſque ullo cibo vel potu. Vulnus vero, ſi adſit, probe eſt ſcarificandum, Vinoque calido detergendum, portioneque alterius activioris placentæ prædicta ratione paratæ, tæniaque obducendum, novemque dierum exacto ſpatio detegendum, tunc enim, ſi animal, qui morſum intulit revera rabidus fuit, rubicundum vulnus invenietur, ſin minus, quaſi ſaliva obductum apparebit, quo exacto tempore Theriaca parvæ nucis æquali quantitate ægris propinabitur.

Doſis prædicta pro animalibus quoque, canibus nempe, felibus, porcis &c. inſervire poteſt, quibus placenta eadem devoranda exhibebitur.

Pro animalibus autem, ad eam ingurgitandam neutiquam aptis, nempe equis, bovibus, vaccis &c. ℔ j. ſive ſextarium Olei nucis juxta animalis magnitudinem, recipitur, duobuſque Manipulis radicis Cynorrhodes prædicto in oleo, xij. horarum ſpatio, infuſis; doſis jejunio ventriculo animalibus, mane propi-

Digitized by Google

propinatur, cibo, & potu tribus ſubſequentibus horis interdictis, curando, ut duobus vel tribus proximis diebus animalia prædicta natent.

Apta Teſtarum Oſtrearum calcinatarum quantitas prædicto remedio addenda eſt, proque animalibus augenda.

Teſtæ autem oſtreæ maris anteponendæ ſunt, quæ interna parte marginem verſus quodam veluti filo nigro diſtinguuntur.

℞. Cort. Simaroubæ p. Corall. rubr. pp. & Gall. Alep. ana gr. X. Pilular. de Cynogloſſa gr. j. M. ſ. q. Conſervæ Cynorrhodon f. b. anti-dyſentericus, & adſtringens.

R O S M A R I N U S.

ROSMARINUS ſive Anthos, *Offic.* Roſmarinus hortenſis anguſtiore folio, C. B. P. 217. *Inſt.* R. H. 195. Roſmarinus coronarius fruticoſus, ſive nobilior, anguſtiore folio, J. B. 2. 25. *Raii hiſt.*515. Roſmarinum coronarium, *Dod. Pempt.* 272. *Matth. Anguill. Lob. Camer. Eyſt. Lugd. Hiſt.* Roſmarinus coronarius, *Ger.* Libanotis coronaria, ſive Roſmarinum vulgare, *Park.* Roſmarinus, *Brunſ. Trag. Fuſch. Turn. Lonic.* Libanotis coronaria, *Cord. Geſn. Hort.* Caſſia nigra Theophraſti, *Dalech.* Roſmarinus ſativus minor, ſeu tenuifolius, Libanaria, Hyſſopus Hebræorum, Arbor ſanctæ Mariæ, *Quorumd.* vulgo *Romarin*, *Encenſier*.

Tenuis, ac fibroſa radix caulem arbuſculæ in morem propellit ad trium vel quatuor pedum altitudinem pluribus diviſum ramulis longis, gracilibus, refertis foliis integris, arctioribus, duris, rigidis, ſuperne atro-viridibus, inferne vero albis, ſucco fere deſtitutis, odoris admodum aromatici, grati, fragrantis, ſaporis acris. Flores tubuloſi ſunt, parvi, floribuſque Salviæ minores, ingenti numero, media inter folia diſperſi: efformantur autem tubulo ſuperne in duo labia diviſo, dilute-cæruleo, aut albidiuſculo, odoris mitioris, minuſque foliis penetrantis. Hiſce præſto ſunt ſemina quatuor plerumque minuta, ovalia, capſula occluſa, quæ veluti floris calycem efformabat. Arbuſcula hæc in hortis colitur Aprili, Majo, Junioque flores emittit: ſponte autem, abundeque creſcit in calidis, ſicciſque regionibus, Hiſpania potiſſimum, Italia, Occitania, Provincia; camphoram, aut thus quodammodo redolet; ſatis utilis ab antiquis uſque temporibus reputata fuit, in quibus ea coronæ vel florum pilei efformabantur; taleis quocumque in loco facile progignitur, ſolumque optimum tantum expoſcit quamlibet directionem, ac formam receptura. Magno frigore omnino perit, ſi autem ſæpius ejus ramorum ſummitates ſcindantur, admonente J. Bauhino, non ſolum citius excreſcet, verum etiam ligno ſeſe magis indurante, facilius etiam frigori reſiſtet: addit inde, fimo admoto omnino perire. Roſmarinus quandoque variare ſolet foliis diverſis coloribus depictis, luteſcentibus ſcilicet, aut albeſcentibus, Hyeme non decidentibus. *Anthos* ejus flos nuncupatur, veluti *flos per excellantiam* indigitandus ſit, quamvis odor a calyce tantum emanet. Foliis floribuſque ars Medica utitur, anteponenda vero ſunt ex Provincia, & Occitania allata, aptiora enim, & activiora Meridionalium regionum calore redduntur. Sapor acris, amarus, & nonnihil adſtringens, grato odore conjungitur.

Roſmarinus plurimum olei exaltati, ſaliſque eſſentialis, aut volatilis continet.

tinet, interne, ac externe uſurpatur. Interne cerebrum roborat, Epilepſiam, Paralyſim, vaporeſque hyſtericos diſſipat, ac hepatis, ſplenis, uterique obſtructiones, a craſſis humoribus horumce viſcerum functiones impedientibus, ortas reſerat: quum autem planta hæc ſalino-ſulphureo-aromaticis particulis prædita ſit, prædictos humores incidit ac attenuat, fibrarum nervearum oſcillationes excitat, earumque tonum relaxatum reſtituit. Aqua, in qua noctis ſpatio folia, floreſque Roriſmarini infuſa fuerint adverſus icterum, fluoreſque albos optima recenſetur; quin etiam memoriam, oculorumque aciem roborat. In Vino autem infuſa, ac repetitis vicibus in uſum revocata, Paralyſim, aliaſque nervoſas affectiones a viſcoſis humoribus progenitas ſanant, ac ab Authoribus quamplurimis in ſterilitate, fluoribuſque albis ab eadem met cauſa provenientibus commendantur; ſæpe ſæpius diarrhæas inveteras, & Leucophlegmatias, ſive tumores univerſales profligarunt. Flore, calyceque hujuſce plantæ in S. V. digeſtis, diſtillationis ope celebris aqua Reginæ Hungariæ elicitur, activiorque efficitur foliolis primum erumpentibus additis. Omnes vero norunt, aquam hance in animi deliquiis, ſtuporibus, vertigine, vaporibuſque hyſtericis, & hypochondriacis uſurpari: interne autem ʒ ij. vel ʒ iij, parvo ſcilicet cochleari in aquæ cyatho exhibetur. In Officinis Conſerva florum Roriſmarini ſtomachica, cordialis, ac cephalica reperitur, doſis a ʒ j. ad ʒ jv. Foliis quoque *Mel Anthoſatum* paratur ab ℥ j. ad ℥ iij. in vaporibus, coliciſque flatulentis exhibendum; cum autem percommode interne uſurpari poſſit, frequentius tamen clyſteribus ſociatur. Chymica elaboratione Oleum eſſentiale Roriſmarini paratur, mira autem præſtat in vaporibus hyſtericis, cerebrique affectibus, Boerhaavius *in Hiſtoria Plantarum horti Lugduno-Batavi*, remedium hocce, tamquam ſelectiſſimum deprædicat adverſus Eplipeſiam, nec non ad menſes, & lochia cienda, quum potiſſimum partium laxitudine & atonia, ſuppreſſa ſint: in omnibus vero prædictis caſibus guttæ aliquot optimo Vino infuſæ hauriuntur. Tertianas febres in Xenodochio Charitatis Lutetiæ Pariſiorum hoc eodem Oleo gut. v. aut vj. liquore appropriato exhibito ſanatas vidit S. Paulli, quod remedii genus a celeberrimo illus ævi Medico *D. de S. Jacques* uſurpabatur.

Ejus folia in Vino decocta externe uſurpantur ad nervos, articulationeſque roborandas. Vinum autem aromaticum, quo tam utiliter Chirurghi utuntur componitur foliis Roriſmarini, Thymi, Salviæ &c. Aqua præterea Reginæ Hungariæ ſuperius laudata externum in uſum quoque revocatur, ad nervoſas muſculoſaſque partes debilitatas, aut doloribus rheumaticis afflictatas fovendas. D. Hannein *in Ephemeridibus Germanicis Decuria 2. anno VIII. pag.*121. obſervationem attulit, qua narrat hominem, dolore rheumatico in muſculis coccygæis diu ſtabulante, linimento Oleo eſſentiali Roriſmarini terque, quaterque repetito liberatum fuiſſe. Ejus quin etiam foliorum infuſio in os immiſſa, dentium dolorem ſedat: a Nonnullis quoque guttæ aliquot eorum ſucci in dentis infirmi foramen intruſæ anteponuntur; prædicta quoque infuſio optimum eſt Gargariſma adverſus Uvulæ relaxationem. Folia etiam, floreſque præſtantiſſimi ſunt pro ſuffimentis ad aerem pravis exhalationibus, aut miaſmate contagioſo corruptum corrigendum, uti in Xenodochiis una cum Baccis Juniperi quotidie experitur: pulvis quoque pyrius parva doſi in ignem injectus ſimili facultate potitur, & a Demerbroeckio in *Tract. de Peſte* ſuffumigiis omnibus tunc temporis uſitatis anteponitur.

Flores

Digitized by Google

Flores Roriſmarini in Syrupis *de Stœchadæ*, *de Eryſimo* compoſito, & Balſamo Oppodeldoc *Pharm. Pariſ.* uſurpantur. Summitates vero in Orvietano &c. Conſerva deinde in Opiata Salomonis *ejuſdem Pharm.*

℞. Fol. Roriſmarini Man. j. Coque in ſextariis tribus Vini rubri, uſquedum ad duos hauſtus reducantur, tepide, mane, jejuno ventriculo duarum horarum intervallo propinandos, curando ut ægri optime cooperto lectulo detineantur. Decoctio hæc plerumque juvit in Leucophlegmatia.

℞. Conſervæ Flor. Roriſmarini, & Salviæ ana ℥ j. Conſervæ Cort. Aurant. ʒ. vj. Zingiberis condit & Nucis moſchatæ ana ℥ ß. Theriacæ Andromaci antiquæ ʒ ij. Pulver. *Diambræ* & *Diamoſchi* ana ʒ j. M. f. q. Syrupi Malor. Citreor. conditor. F. Opiata, adverſus Apoplexiam, Paralyſim, aliaſque nervorum relaxationes, quæ nucis moſchatæ magnitudine mane, & veſperi ægris propinabitur, qui ſtatim poculum unum, vel duo infuſionis Gallii lutei haurient.

℞. Summit. florid. Roriſmarini, Salviæ, Lavendulæ, Origani, Thymi, & Fol. Lauri ana ℥ ß. Salis Ammoniaci ʒ ij. Optimi Vini rubri ℔. jv. Fiat infuſio ſuper cinerarium calidum in vaſe clauſo, pro Vino aromatico componendo, ad muſculos, nervoſque roborandos, tumoreſque a contuſionibus ortos reſolvendos aptiſſimo. Linteola Vino hoc calido madefacta parti affectæ apponentur, exſiccata dein innovando.

ROS SOLIS.

Ros Solis, *Offic.* Ros Solis folio rotundo C. B. P. 357. J. B. 3. 753. *Inſt.* R. H. 245. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1100. Rorida, ſive Ros Solis major, *Lob. Icon.* 811. Solſirora, ſive Sponſa Solis, *Thal.* Rovella minor, 1. *Tabern. Icon.* 816. Rorella, ſive Ros Solis, *Eyſt.* Solaria major, *Camer. Hoſt.* Rorella vulgaris & Officinarum, *Rupp. Jen.* 102. Droſera Scapis radicatis, foliis orbiculatis, *Linn. Flor. Lapp.* 109. Ros Solis foliis circinate rotunditatis, Rorella rotundi-folia, Polytricum Apuleii album ſeu floribus albis, Droſion, Roſa Solis vulgo, *Nonnull.* vulgo, *Roſée du Soleil*, *Herbe de la Roſée ou de la Goute.*

Radix fibroſa, adinſtar capillorum tenuis, plures emittit longas graciles, ac externe hirſutas caudas, quibus adhærent foliola fere rotunda, adinſtar auriſcalpii concava, dilute-viridia, margine pilis ſubrubris, & fiſtuloſis ornato, e quibus aliquot liquoris guttulæ in foliorum cavitatem adeo exſudant, ut folia, pilique, ſpecie quadam roris, ſicciore quoque tempeſtate, maximoque Solis ardore, madida ſemper ſint. Hæc inter bini, treſve, fere ſemipedales eriguntur caules graciles, rotundi, ſub-rubri, teneri, foliis deſtituti, in quorum apicibus parvi locantur flores multipetali roſacei, ſub-albidi, eadem in coſta pendentes, calycibus conicis, denticulatiſque ſuffulti, brevibuſque appenſi pedunculis. Parvi fructus ſegetis granum plerumque æmulantes, plurimaque ſemina comprehendentes, flores ſubſequuntur. Junio, Julioque planta floret, delectaturque locis deſertis, rudibus, ſylveſtribus, ſabuloſis, humidis, ac paludoſis, ut plurimum vero inter Muſcum aquaticum albo-ſubrubrum enaſcitur. Prædictis etiam in locis alia quoque Roris Solis ſpecies reperitur, quæ a præcedenti oblongis foliis tantum differt. In utriſque

Digitized by Google

glutinoſum quidpiam, tactuque viſcidum ad modum fere Pinguiculæ, cum qua facultatibus conveniunt, conſpici ſolet: colligi vero potiſſimum debent, quum florem emittunt, majorique vigore præditæ ſunt, tempeſtate ſcilicet ſicca & ſerena. Juxta J. Bauhinum mirabile prorſus eſt in hiſce plantis, liquoris exſudantis guttulas apice digitorum tactas, ad modum glutinis, filamenta quædam veluti ſerica ſub albida, & conſiſtentia ſtatim emittere.

Ros Solis plurimum habet olei, phlegmatis, ſaliſque eſſentialis, pectorali facultate pollet adverſus Aſthma, Tuſſim inveteratam, & pulmonum Ulcus; in infuſo ad ℥ ij. uſque; pulveratum vero ad ʒ j. præſcribi ſolet. Syrupus Simplex, ac Compoſitus ex eo in Officinis aſſervantur iiſdem uſibus inſervientes, ℥ j. aut ſoli, aut Apozematibus, Potionibuſque Bechicis commixi. Laudatæ virtutes a Boerhaavio latius expanduntur, commendat enim foliorum infuſionem in hemicrania, epilepſia, morbiſque oculorum. A quibuſdam præterea internus hujuſce Plantæ tamquam cauſticæ uſus criminatur; cutem enim externe exulcerat: experientia tamen in re Medica rationis conatus omnes eludit, & analogia plerumque decipimur. Et de facto nonnulla extant remedia partibus quibuſdam æqua, quibuſdam vero aliis iniqua: Oleum Amygdalarum dulcium exempli cauſa viſcera interna demulcet, oculos vero urenti doloris ſenſu excruciare ſolet: Vinum Emeticum e contra, a quo ſtomachus ſubvertitur, oculorum amiciſſimum eſt, & incollyriis roborantibus uſurpatur. Sola itaque experientia duce ratiocinatio perficitur, nec ex eo, quod e planta peculiari ratione adhibita, peculiares emanent effectus, id ſemper ab ea produci, diverſimode præſertim uſurpata, neutiquam eſt ſtatuendum.

Ros Solis verveces veneno inficere ſolet, eorumque jecur, pulmoneſque lædit, tuſſimque in iis excitat, qua ſenſim pereunt.

Quondam celebris aqua, juxta D. James, hac planta, nonnulliſque aromatibus componebatur, nuncupabaturque *Roſa Solis* hiſce diebus obſoleta.

R U B E O L A.

RUbia Cynanchica, *Offic.* C. B. P. 333. J. B. 3. 723. *Raii Hiſt.* 485. RUBEOLA vulgaris quadrifolia, lævis, floribus purpuraſcentibus, *Inſt.* R. H. 130. Rubia Synanchica, *Lugd. Hiſt.* 1125. *Ger.* Aſperula repens Geſneri, ſive ſaxifraga altera Cæſalpini, *Park.* Gallium tetraphyllon, montanum cruciatum, *Columm. Part.* 1.297. Aſperula foliis quaternis linearibus, floribus trifidis, *Linn. Flor. Svec.* 41. Rubiæ parvum genus, Rubiæ cognata, Rubiæ ſpecies ſylveſtris minor, Squinantica, Crucianella, Aſpergula ſupina, Herba vitæ, *Nonnull.* vulgo *Petite Garance*, *Rubeole ou Herbe a la Squinancie*.

Radicem habet longam, craſſam, lignoſam, ſub-nigram, ramoſam, alte in ſolo repoſitam, quamplurimis delicatis ſtipatam fibris. Plures emittit caules graciles, fere ſemipedales, plerumque in terram ſtratos, læves, anguloſos, foliis ſuffultos quaternis, e nodis exeuntibus, brevibus, anguſtis, luceſcentibus. Flores ſummis caulibus ramuliſque enaſcuntur umbellati, parvi, infundibulum referentes, quadripartiti, ſub rubri, quandoque albi, & odori, adinſtar Jaſmini florum, quibus ſemina bina ſimul juncta, oblonga, tactu rudia, per maturitatem ſub-lutea, pulpa alba repleta præſto ſunt. Delecta-

Digitized by Google

lectatur vero planta hæc ſabuloſis, ſterilibus, montaniſque locis, apricis collibus, cretaceiſque; Majo, Junio, Julio, Auguſto, & Octobri etiam floret juxta regionum diverſitatem.

Rubeola parum ſalis, oleique continet, haud magnum uſum habet in re Medica, adverſus Anginam uſurpari ſolet, Ptiſanæ, & Gargariſmatis forma, nec non externe applicata.

Ejus vero radices in Septentrione, aſſerente Linnæo, ad inſtar Rubiæ ad lanas rubro colore inficiendas in uſum revocantur.

R. U B I A.

RUBIA *Offic.* Rubia Tinctorum ſativa, C. B. P. 333. *Inſt.* R. H. 114. Rubia ſativa, J. B. 3. 714. Rubia, *Dod. Pempt.* 352. *Anguill. Cæſalp. Cord.* Rubia major, *Lob. Icon.* 768. *Cluſ. Hiſt.* Rubia domeſtica, *Matth.* Rubia Tinctorum, *Ger. Raii Hiſt.* 480. Rubia major ſativa, ſive hortenſis, *Park.* Erythrodanum, *Theophraſt. & Dioſcor.* Rubiæ foliis ſenis, *Linn. Hort. Cliff.* 35. Rubia vera, Erythrodanum vulgare, Radix rubra, *Nonnull.* vulgo *Garance ordinaire ou cultivée, Garance des Teinturiers.*

Radicem habet longam, ſerpentem, ſucculentam, in plures ramos diviſam, adinſtar calami ſcriptorii craſſam, lignoſam, extus, intuſque rubram, vivacem, dulcem, amariuſculam, adſtringentem, inodoram. Caules propellit longos, ſarmentoſos, quadratos, nodoſos, tactu rudes, ab unoquoque nodo quina, aut ſena oblonga emittentes folia ſatis lata, ad modum ſtellæ, aut roſæ caulem ambientia, Aparinæ in morem, nonnihil tamen majora, piliſque aſpera, circum exiguis ſtipata denticulis tranſeuntium veſtibus tenaciter adhærentibus. Flores prope ſummos exeunt ramos, pedunculis ſuffulti, campaniformes; in quatuor, quinque, vel ſex diviſi ſegmenta, ſtellæ ritu, luteo-virides, qui deinde abeunt in fructum gemellis globulis conſtantem, maturationis tempore nigris, ſuccoque refertis, ſemine fœtis ſatis umbilicato, tenui tunica obvoluto. In ſolo pingui, fertili, pluribuſque Europæ regionibus colitur, ejuſque radix Majo, Junioque elicitur, exſiccaturque, eaque ad varias provincias a Batavis magno emolumento tranſmittitur. Tinctoribus vero rubrum colorem ſuppeditat, hinc denominationem traxit. E Seelandia advecta melior recenſetur, floret autem Julio, & Auguſto.

Radix ſola in uſum venit, plurimoque oleo, ac ſale conſtare videtur. Inter quinque aperientes minores enumeratur. Hæ vero ſunt Anonidis, Capparis, Rubiæ, Graminis, & Eryngii radices. Reipſa Rubiæ radix inſpiſſatos humores potenter reſolvit, & contumacibus hepatis, lienis, uterique obſtructionibus apprime conducit; ſanguinem quoque coagulatum disjungendi facultas huic tribuitur, fortaſſe eo quod rubrum colorem urinis conciliat, maximumque habet uſum apud Batavos in vino, aqua, aut cereviſia decocta ac interne ſumpta adverſus inſigniores contuſiones. A Boerhaavio autem in *Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi* plurimum commendatur, ad mucum ſpiſſum, glareaſque renibus, aut veſicæ inhærentes reſolvendas, & foras amandandas, atque ſimul arenulas, & calculos nonnunquam pellendos. Recens in juſculis, & apozematibus aperientibu ℥ ß. aut ℥ j. vel ſicca ʒ j. aut ʒ ij. uſurpari ſolet. Velut præſtantiſſimum habetur ſequens remedium

apud D. Chomelium in hydrope incipiente, ictero, & Infimi ventris obſtructionibus.

℞. Rad. Rubiæ p. ʒ j. Croci Martis aper. gr. xii. Aloes ſuccotrini ℈ ij. M. f. b. cum ſyrupo de quinque radicibus aperientibus.

Non obſtante vulgatiſſima opinione a nonnullis Authoribus, ac præ cæteris a Dodonæo inter adſtringentes Planta hæc recenſetur; hi tamen aperte decipiuntur, experientia enim duce duo particularum diverſa genera in ea perſpiciuntur, aliæ namque ſubtiliores, ac penetrantes, obſtructiones reſerant, aliæ terreſtres ac adſtringentes debilitatarum, relaxatarumque fibrarum tonum roborant, atque omnes ita ſimul junctæ ſunt, ut ſubtiliores effectum ſuum edant abſque ullo impedimento terreſtrium, quæ poſtmodum adſtringunt, uti in Rhabarbaro, aliiſque plantis facultatibus primo aſpectu contrariis inſignitis obſervatur. Aptiſſima quoque eſt ad menſes ciendos, pro quibus ab omnibus fere Medicis in uſum revocatur. Oſſa animalium hac planta ſæpius ſaturatorum, rubro colore imbui a D. Duhamelio celeberrimo Regiæ Scientiarum Academiæ ſocio refertur *in Commentariis anno* 1739. A Tinctoribus quoque, ut innuimus, ad res rubro colore inficiendas adhibetur, ab iis vero, vulgo vocatur, *rouge de Garance*, Boerhaavius vero aſſerit induſiis ejus colore infectis arthriticos plurimum ſolari. Folia, cauleſque ad vaſa ſtannea expolienda inſervire ſolent, quibus elegantiſſimum nitorem conciliant.

℞. Rad. Rubiæ & Anonidis lotar. & inciſar. ana ℥ ß. Fol. Marrubii, Matricariæ, & Roriſmarini Man. j. Sem. Petroſelini pug. j. Croci Orient. ℈ j. Coque in ſ. q. aquæ fontis, & in colaturæ ℥ viij. diſſolve Syrupi Marrubii ℥ j. Tartari Martialis ſalub. ʒ ß. pro Apozemate depurando, cui adde aquæ Cinnamomi ʒ j. Propinabitur vero per triduum mane, jejuno ventriculo in ictero, menſiumque ſuppreſſione, nec febri, nec inflammatione conjuncta.

℞. Rad. Rubiæ, & Aſparagi lotar., & inciſar. ana ℥ ß. Coque cum ſ. q. carnis Vervecinæ omni pinguedine deſtitutæ in aquæ ℔ ij. Fiat juſculum, cui adde ultimo ſemihorio Folior. Agrimoniæ, Pimpinellæ, Cetrach, & Cichorii amari Man. j. Croci ℈ ß. Fiat colatura levi expreſſione, & adde Tartari Martialis ſolub. gr. xx. pro juſculo aperiente novem ſubſequentibus diebus, mane, jejuno ſtomacho in menſium ſuppreſſione ſumendo.

Boli Aperientes.

℞. Boracis gr. viij. Croci Martis aper. gr. x. Millepedum pp. gr. xii. Tartari vitriolati gr. xv. Rad. Rubiæ, & Eringii exſicc. & p. ana. ʒ ß. Syrupi de quinque radicibus q. ſ. f. b. pro binis doſibus. Addi poteſt ℈ j. Gummi Ammoniaci.

RUBUS.

Duæ Rubi ſpecies a Medicis uſurpatæ a nobis deſcribentur, Rubus ſcilicet vulgaris, & Rubus idæus.

Rubus, *Offic.* Rubus vulgaris, ſive Rubus fructu nigro, C. B. P. 479. *Inſt. R. H.*

Digitized by Google

R. H. 614. Rubus major fructu nigro, J. B. 2. 57. *Raii Hiſt.* 1639. Rubus *Dod. Pempt.* 742. *Brunf. Fuchſ. Matth. Camer. Cæſalp.* Morus, ſive Rubus, *Anguill.* Rubus vulgaris major, *Park.* Rubus Batis, *Lob. Adv.* 446. Rubus arvenſis, *Tabern. Cord.* Rubus caule aculeato, foliis ternatis, ac quinatis, *Linn. Hort. Cliff.* 192. Morus ſylveſtris, Rubus grandis, ſeu vulgatiſſimus, Rubus ſentis, Morum Batinum, Mora Bati ſeu Mora Baſſi, Mora Baticana, Mora ſylveſtria, Ibidis ſanguis, ſentes, & vepres, *Quorumd.* vulgo *Ronce ordinaire*, *la Meure de Renard ou de buiſſon*, *la Meure ſauvage*.

E radice gracili, ſerpenti, nodoſa, vivaci, plures emergunt rami longi, debiles, flexibiles, e viridi rubeſcentes, anguloſi, medulla referti, acutiſſimis, uncinatiſque armati ſpinis, tranſeuntium veſtibus adhæreſcentibus, greſſumque retardantibus, ſeſe deinde ſolum verſus recurvantes, noviſque radicibus immergentes. Folia oblonga ſunt, acuminata, ambitu denticulato, tactu aſpera, ſuperne atro-viridia, inferne vero ſubalbida, eadem in cauda ternata, aut quinata, ſaporis adſtringentis, Hyeme accedente ſtatim decidentia, exceptis aliis eorum in locum excreſcentibus. Summis ramis flores erumpunt quinquepetali, ſubrubri, roſacei, brevibus appenſi pedunculis, calyceque quinquifido ſuffulti, in cujus centro piſtillum locatur numeroſis cinctum ſtaminibus: abeunt inde in fructus ſphæricos aut ovales, Moris æquales, pluribus conflatos globulis, ſucci plenis, proxime junctis, primum rubris, matureſcendo autem nigris, ſaporis dulcis, gratiſſimi, quandoque variantis, ſemine oblongo donatis. Arbuſcula hæc ubique creſcit in ſepibus, dumetis, ſecus vias, in nemoribus, vinetiſque; Junio, Julio, & Auguſto flores emittit, fructuſque Autumno matureſcit. Omnes fere ejus partes uſum Medicum habent.

Rubi folia ſtyptica ſunt, ſaporiſque terrei; chartam cæruleam ſaturate rubro colore inficiunt; fructus vero ſtaturatiori, eodem fere pacto ac Alumen, qui fructus vinoſus eſt, ac fragrantiſſimus plerumque; quandoque autem alio in trunco inſipidus, & ingratus. Veriſimilius itaque eſt, ſal acidum terræ connaturalem, quod in foliis vix apparet, aliis ſejunctum principiis, in fructibus omnino exſolvi, ac una cum terreſtribus particulis ſal alumini valde proximum progignere: Hinc adſtringens, detergens, ac abſorbens Rubus cenſeri debet. Sæpe numero ejus rami, flores, fructus, ac radices variis in morbis a Veteribus uſurpabantur. Dioſcorides teſtatur, ramorum decoctionem, fluxum ventris, alboſque fluores ſiſtere; folia manſa oris, gingivarumque ulcera detergere, denteſque firmare: folia hæc eadem tuſa impetigines, hæmorrhoideſque externe applicata ſanant, ſuccus tamen teneriorum ramuſculorum Soli condenſatus efficacius agit. Prædicta folia adverſus vulnera, fructus adverſus ſanguinis ſputum, radix vero adverſus calculos a Galeno in uſum revocabantur. Plinius, qui Dioſcoridem *Capite de Rubo* exſcripſit, hiſce facultatibus diureticam vim addit. Hiſce vero diebus Planta hæc tam interne, quam externe recipitur ad detergendum, & reſſerandum. Syrupus fructuum feliciter in faucium morbis, & angina ad inflammationem ſedandam exhibetur. Referente Rajo, Needhamus Medicus Anglus ſyrupum hunce in urinæ ardoribus magni faciebat. Syrupus quoque alter præterea conficitur magis detergens, ac adſtringens fructibus immaturis, & rubicundis. *Diamorum* præterea Simplex, & Compoſitum pro faucium morbis componuntur; Simplex duabus ſucci Morarum portionibus, ac una Mellis, Rob con-

conſiſtentia concoquitur; propinaturque vel ſolum cochleatim, vel deco- ctionibus refrigerantibus, aut deterſivis, juxta Medici ſcopum, conjunctum; Compoſitum vero Moris quoque, Melli, Omphacio, Myrrhæ, & Croco junctum eſt; magis præcedenti detergit, ac incidit condenſatos bronchiorum humores, a ℥ j. ad ℥ ß. Boerhaavius *in Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi*, teſtatur, radices Rubi Februario, Martiove elicitas, Melleque coctas, aperientes admodum eſſe, & adverſus hydropem aptiſſimas: ab eo quoque una cum Veteribus fructus Vino rubro concocti, ad roborandum, omniaque fluxuum genera ſiſtenda commendantur. Tabernæmontanus autem ad hæmorrhoidales fluxus ſiſtendos in ano penicillum imponi jubet horumce fructuum ſucco ſaturatum. Folia trita repetitis vicibus externe applicata, impetiginem, ac ulcera antiqua profligant, remediumque eſt pauperibus ſumigeratiſſimum. Ab Etmullero autem in omnibus hiſce caſibus eorum decoctio potius laudatur, ea frequenter ulcera abluendo, penicilloque hac ipſa madido ſuperimpoſito.

Rubi fructus probe maturi, ac nigri refrigerant, ſitimque excutiunt, Moriſque hortenſibus ſubſtitui poſſunt. A quibuſdam tamen, tamquam ſatis frigidi, a Galeno vero tamquam dolorem capitis progignentes reprobantur. In Anglia præterea, teſtante Rajo, pueris interdicuntur, ab iis enim ſcabiem, ac porriginem, ortum quandoque duxiſſe ait: quæ omnia quotidiana experientia omnino refelluntur.

Rubi Summitates in Unguento *Populeo* uſurpari ſolent.

℞. Fructuum Rubi matur. ℥ ij. Coque in Vini rubri Sextario cum ſemiſſe ad tertiæ partis conſumptionem. Fiat colatura, pro gargariſmate tepido pluries repetendo in oris, gingivarumque exulcerationibus, ac ad dentes firmandos.

℞. Hordei integri ℥ j. Fol. Agrimoniæ ac Summit. Rubi ana Man. j. Sem. Lini ʒ ij. Coque in aquæ ℔ ij. ad medias. Fiat colatura ac diſſolve Mellis roſat. ℥ j. Cryſtalli mont. ʒ ß. M. pro Gargariſmate detergente.

℞. Folior. Rubi, Plantaginis, & Agrimoniæ ana. Man. ß. Balauſt. & Roſar. rubr. exſiccat. ana. ʒ j. ß. Coque in aquæ ℔ j. ß. ad medias, adde colaturæ Aluminis Rupei ʒ j. Syrupi Roſar. exſiccat. ℥ j. Fiat Gargariſma, quo ægri os ſæpe diluetur in uvulæ relaxatione.

Rubus idæus, *Offic.* Rubus idæus ſpinoſus, C. B. P. 479. *Inſt.* R. H. 614. Rubus idæus ſpinoſus fructu rubro & albo, J. B. 2. 59. *Raii Hiſt.* 1640. Rubus idæus, *Dod. Pempt.* 743. *Ger. Park.* Rubus idæus vulgaris rubro & albo fructu, *Cluſ. Hiſt.* 117. Rubus idæus Erythrocarpos, & leucarpos, Rubus idæus fructu rubente ſive albicante odoratiſſimo, Cervirubus ſeu Rubus Cervinus, Framboeſia, *Quorumd.* vulgo, *le Framboiſier, la Ronce du Mont-Ida.*

E radice longa, ſerpente, multifariam diviſa, unus, vel plures, arbuſculæ forma, ad humanam proceritatem, exſurgunt caules, vel rami teneri, virides, medulloſi, rotundi, erecti, exiguis, nec ſatis acutis ſuffulti ſpinis, foliis Rubi vulgaris ſimilibus, mollioribus tamen, atro-viridibus ſuperne, ſubalbidis vero inferne, ac quodammodo farinoſis, ſaporis adſtringentis, floribus quinquepetalis, roſaceis, albis, calyceque innixis quinquifido; abeuntibus in fructum Fraga craſſiorem, rotundum, nonnihil villoſum, congeſtis pluribus conflatum globulis, ut plurimum rubris, odoris fragrantis, gratiſſimique, ſucco refertis dulci, ac vinoſo, ſemenque occludentibus. Rubi ſpe-

cies

cies hæc aliquando in Monte Ida, agroque vicino frequentiſſima occurrebat, hinc denominationem ſumpſit; ſponte vero in nemoribus humidis, ac umbroſis, rupibuſque, aquis, perviis excreſcit, in hortis quoque, pomariiſque excolitur, floreſque Majo, Junioque emittit; fructus vero Julio matureſcunt, facile flaceſcunt, vermibuſque infeſtantur.

Rubi Idæi fructus colore tantum differunt, alii enim rubri, alii albi ſunt, facultatibus iiſdem omnino præditi, plurimumque Fragis proximi. Craſſiores, ſucculentiores, ſapidiores, odoratioreſque ſunt eligendi, humectantes, refrigerantes, ac cordiales reputantur; ſtomachum roborant, fragrantiam, gratiamque ori conciliant, & ſanguinem depurant; aperientes quoque, & anti-ſcorbutici exiſtimantur: mediocrem olei exaltati, maximam ſalis eſſentialis, ac phlegmatis portionem continent: Bilioſis, humoribus acrioribus, agitatiſque, refertis conveniunt, dummodo moderate uſurpentur, facile enim in ventriculo diu immorantes putreſcunt.

Saccharo, fructibus prædictis, & aqua communi potio non minus, quam aqua Fragorem gratiſſima, iiſdemque ditata facultatibus, paratur, nuncupaturque Gallice: *Eau des Frambiſes*; uſitatiſſima eſt æſtuante calore, ſitim enim compeſcit, ſtomachi fervorem deprimit, urinaſque ciet. Gelatina quoque, & Syrupus eorum ſucco, ſaccharoque componuntur, ad febriles ardores a bile nimis exaltata exortos cohibendos, & in diarrhæis, coliciſque bilioſis aptiſſimus. Hiſce fructibus infuſis, Vino, ſapor, odorque gratiſſimus conciliatur, idemque Vinum cordiale, ac ſtomachicum eſt, valetque adverſus vomitus, a ventriculi debilitate, & atonia productos. A Trago vero iiſdem in morbis, & Cataplaſma, foliis tuſis, regionique affectæ applicatis, proponitur.

Folia præterea, ſummitateſque dætergentes, adſtringenteſque ſunt, ac percommode foliis Rubi in Gargariſmate adverſus faucium, gingivarumque morbos ſubſtituuntur. Florum vero infuſio in aqua Hordei adverſus Eryſipelata, oculorumque inflammationes utiliſſima eſt, ſi ea tepida, pars affecta ſæpius foveatur.

℞. Fol. Aquilejæ Man. ij. Cortic. inter. Ulmi ℥ j. Fungor. Samb., Glycyrrhizæ, Albi græci p. ana ℥ ß. Coque in ſ. q. aquæ, reducaturque ad ℔ ij. Fiat colatura, ac diſſolve Salis Ammoniac. ʒ ij. Syrupi Rubi Idæi, & Mellis roſat. ana. ℥ ij. M. pro Gargariſmate adverſus Anginam.

RUSCUS.

INter plures Rusci, *Ruſc*, ſpecies uſitatiores tantum in arte Medica a nobis proponentur, binæ ſcilicet, Laurus Alexandrina una, Bruſcus altera.

Laurus Alexandrina, *Offic.* Laurus Alexandrina fructu folio inſidente, C. B. P. 305. Laurus Alexandrina J. B. 1. 574. *Raii Hiſt. 663. Lob. Adv.* Ruſcus latifolius fructu folio innaſcente, *Inſt.* R. H. 79. Laurus Alexandrina Chamædaphne, *Column. part.* 1. 165. Laurus Alexandrina vera, *Lugd. Hiſt. Cluſ. Hiſt.* Laurus Alexandrina genuina, *Park.* Daphne Alexandrina ſive idæa, Laurus Carpophyllos ſive Epiphyllocarpos, Uvularia, Victoriola, *Quorumd.* vulgo *le Laurier d'Alexandrie ou Alexandrin.*

E radice longa, alba, dura, nodoſa, fibroſa, plures exeunt bipedales caules minuti, flexibiles, virides, rotundi, foliis ſatis denſis onuſti, latis,

rotundis, nervoſis, flexibilibus, læte viridibus, Lauro vulgari ſimilibus, & anguſtioribus. E craſſiore horumce foliorum portione flores emergunt globulares, pedunculo deſtituti, luteo virides, aut palleſcentes, exiles adeo, ut vix conſpici poſſint, immutanturque in baccas rotundas, minutas, maturitatis tempore rubras, unum aut duo ſemina dura adinſtar cornu occludentes.

Locis delectatur montanis, in hortis quoque colitur, Æſtate floret, fructuſque Autumno matureſcit. Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis ſuppeditat. Ejus radices aperiendi vim habent, ad urinas, menſeſque ciendos, & contra hyſtericos vapores optime conveniunt; ptiſanæ forma in aqua, aut decoctione ex Vino ℥ j. pro liquoris ℔ ij. uſurpantur. In foliis vero vis vulneraria adſtringens locatur, hinc ulcera nimium humida emundant, & exſiccant. Pulveris etiam forma radices, ac folia in uſum revocari poſſunt a ʒ j. ad ʒ ij. Foliorum ac radicum harumce Cataplaſma in Vino generoſo ebullitum pro herniis jam refuſis plurimum æſtimatur; eorum quinetiam pulvere, ſi cochlearis manubrio uvula relaxata attingatur, in ſtatum naturalem facile deducetur.

Bruſcus, *Offic.* Ruſcus, C. B. P. 470. J. B. 1. 579. *Park. Raii Hiſt.* 664. Ruſcum, *Dod. Pempt.* 744. Ruſcus ſive Bruſcus, *Ger.* Ruſcus myrtifolius aculeatus, *Inſt.* R. H. 79. Myrtacantha, Murina ſpina, ſive Myrtus ſylveſtris, *Lob. icon.* 637. Oxymyrſine, *Anguill.* Centromyrſine, *Theoph.* Ruſcus foliis ſupine floriferis nudis mas & fœmina, *Linn. Hort. Cliff.* 465. Myrtus agreſtis ſeu ſponte naſcens, Chamœmyrſine ſeu Chamæmyrtus, Myrtus acuta ſeu ſpinoſa, Myacantha ſeu ſpina muris. Scopa regia, Buxus pungens, *Nonnull.* vulgo *le Petit Houx, Houx frelon, Houſſon, Fragon, Myrte Sauvage ou epineux, Bruſc, Bouis piquant.*

Radice eſt craſſa, tortuoſa, inæquali, dura, ſerpenti, alba, fibris craſſis, albis, oblongiſque Aſparagorum fibris ſimillimis ſtipata, ſaporis acris, & amariuſculi: plures expellit caules bipedales flexibiles, fractu difficiles, ſtriatos, pluribus diſtinctos ramis, foliis myrtiformibus, rigidioribus tamen, aſperioribuſque, aculeatis, nervoſis, inodoris, caudæ deſtitutis, tranſverſim locatis, ſemper virentibus, ſaporis amari, & adſtringentis. Mediis foliis flores inſident ſenis diviſi portionibus, breviſſimo appenſi pedunculo, parvi, ſubluteі, quorum ſtamina ſimul juncta globulum efformant, calyceque deſtituti abeunt tandem in baccas rotundas, piſa ſimilantes, molliuſculas, maturationis tempore rubras, ſaporis ſubdulcis, ſemina adinſtar cornu dura, binaque occludentes. Delectatur rudibus, ſaxoſiſque locis, ſylvis, nemoribus, ac ſepibus, Aprili, ac Majo floret. E radice Veris tempore quidam exeunt ſurculi tenerrimi, virideſque, ad eſum aſparagorum more percommodi, qui ſurculi ſi forte excreſcant foliis onerantur, lignoſi, flexibileſque fiunt, iiſque ſcopæ conficiuntur. Iis quoque a ruſticis carnes, aliæque res ſervandæ conteguntur ne a muribus, abſque moleſtiſſimis puncturis, penetrentur.

Bruſcus Analyſeos Chymicæ ope plurimum olei, ſaliſque eſſentialis ſuppeditat, ejuſque partes univerſæ a Medicis uſurpantur ad humores condenſatos attenuandos, & viſcerum impuritates, per urinæ vias, eliminandas. Radix inter quinque aperientes majores recenſetur, cum Apio, Fæniculo, Petroſelino, & Aſparago, præſcribiturque in ptiſanis, apozematibus, juſculiſ-

que

Digitized by Google

que aperientibus ab ℥ ß. ad ℥ j in ictero, hydrope, chloroſi, renumque ſabuloſis obſtructionibus. Harumce radicum decoctione deſperatos hydropicos ſanatos vidiſſe aſſerit Jo: Bauhinus; Riverius autem *Centuria tertia Obſervatione* 52. in medium adducit Hydropicum pauperem, probæ mulierculæ conſilio decoctione Bruſci quotidiano, menſis ſpatio, potu utentem, ac duabus potionibus purgantibus ſola Senna conflatis poſtea receptis, perfecte ſanatum; præterquamquod Boerhaavius adverſus Nephriticas affectiones, Hydropemque, decoctionem ejuſdem foliorum ex Vino albo cyathi unius doſi mane, jejuno ventriculo, ſtato temporis ſpatio repetita, tamquam præſtantiſſimum remedium commendat.

Ejus vero baccarum Conſerva ab ℥ ß. ad ℥ j. urinæ ardoribus, ac gonorrhœæ mederi ſolet; mane jejuno ſtomacho ſumitur, repetiturque uſquedum opus ſit. Adverſus vero ſtrumoſos tumores pluribus vicibus Vini Albi ℔ ß. præſcribitur, in quo infuſa fuerit ℥ j. Radicis Bruſchi p. cum pari Radicum Scrophulariæ, ac Filipendulæ portione.

Bruſci radices uſurpantur in Syrupo de Quinque Radicibus aperientibus, & ſemina in Benedicta laxativa *Pharmacopææ Pariſienſis*.

℞. Rad. Bruſci, & Fœniculi lotar. & contuſar. ana ℥ j. Coque in aquæ ℔ iij. ad tertiæ partis conſumptionem. Fiat colatura, ſerveturque pro uſu. Menſis ſpatio, ſingulo mane magnus cyathus tepidus jejuno ventriculo, ex hac ptiſana Hydropicis propinabitur, jejunium tribus ſubſequentibus horis cuſtodiendo.

℞. Rad. Bruſci, & Aſparagi ana. ℥ j. Coque cum juguli Vervecini ℔ ß. in aquæ ℔ iij. pro duabus doſibus. Adde ultimo ſemihorio Fol. Cichorii ſylveſtris, Agrimoniæ, Pimpinellæ, & Capill. Ven. ana. Man. ß. Flor. Calthæ pug. iij. Fiat colatura levi expreſſione, ac divide in doſes duas, mane jejuno ſtomacho, ac veſperi ſumendas in Ictero, Chloroſi, ac Hydrope. Matutinæ doſi addi poſſunt Tartari Mart. ſolub. gr. xx.

R U T A.

Binas Rutæ ſpecies præſertim a Medicis uſitatas agnoſcimus; Rutam ſcilicet hortenſem, ac Rutam ſylveſtrem majorem.

Ruta, *Offic.* Ruta hortenſis latifolia, C. B. P. 336. *Inſt.* R. H. 257. Ruta ſativa vel hortenſis, J. B. 3. 197. *Raii Hiſt.* 874. Ruta graveolens vel Hortenſis, *Dod. Pempt.* 119. Ruta Domeſtica, *Trag.* 68. Ruta latifolia, *Tabern. Icon.* 133. Ruta hortenſis, *Ger.* Ruta Hortenſis major, *Park.* Ruta vulgaris major, Ruta ſativa latioribus foliis, Ruta vera, Peganon veterum, *Quorumd.* vulgo *la Rue des Jardins, la Rue domeſtique ou cultivèe.*

Radix lignoſa, lutea, fibriſque numeroſis ſtipata caules Arbuſculæ in morem propellit ad altitudinem quandoque quinque vel ſex pedum, digitum craſſos, lignoſos in plures ramos diviſos, ſubalbido cortice contectos. Folia pluribus ſegmentis diſtincta ſunt, parva, oblonga, carnoſa, nonnihil craſſa, lævia, dilute-viridia, pari ordine in coſta locata, uno tantum, in apice, deſinente. Summis ramis parvi flores enaſcuntur quadripetali, fere ovales, luteſcentes, abeuntque in fructus fere ſemper quadricapſulares, pluribuſque ſeminibus refertos anguloſis, aut reniformibus. Odorem habet graveolentem, ſaporem acrem, & amarum, ubique in hortis creſcit, in locis

præ-

Digitized by Google

præcipue ſiccis, Solique expoſitis; Junio flores edit, totaque Hyeme vireſcit, uſquedum Vere recentia folia, veſtutarum ſubeunt locum.

Ruta ſylveſtris, *Offic.* Ruta ſylveſtris major. C. B. P. 336. J. B. 3. 199. *Inſt.* R.H. 257. *Raii Hiſt.* 874. *Park.* Ruta ſylveſtris graveolens, *Dod. Pempt.* 119. Ruta montana, *Ger.* Ruta ſylveſtris, *Matth. Trag. Brunſ.* Ruta ſylveſtris majoribus foliis, *Geſn. Hort.* Ruta ſylvatica ſive agreſtis, Peganium veterum, *Quorumd.* vulgo *la grande Rue ſauvage.*

Rutæ Hortenſi fere in omnibus ſimilatur; exilior tamen eſt, foliiſque longioribus anguſtioribuſque ſegmentis diviſis, atro-viridibus, odore penetrantiori, ſaporeque acriori. Meridionalibus regionibus, lociſque ſaxoſis, montanis, ac præcipue agro Monſpeſſulano, & Neamauſino delectatur.

Prædictæ duæ Rutæ ſpecies plurimum olei exaltati, ſaliſque volatilis & eſſentialis continent; iiſdem omnino gaudent facultatibus, ac una pro altera commode ſubſtitui poteſt; pro uſu tamen Medico hortenſis ſylveſtri anteponi ſolet.

Tamquam inciſiva, attenuans, ac diſcutiens reputatur ad menſes ciendos, & vapores diſſipandos aptiſſima; nec non adverſus colicas affectiones flatulentas, ac humorales, vermes, canis rabidi, & ſerpentum morſus.

Foliis, ſeminibuſque infuſis, atque decoctis, doſi minima aliarum plantarum reſpectu, cauſa graveolentiæ, utimur. Pug. j. aut ij. Fol. recent. in cyatho Vini albi infuſa, aut ʒ j. eorumd. exſiccat. ad menſes eliminandos, vaporeſque hyſtericos compeſcendos ſufficiunt. Mizauld vero Rutam cum Hyſſopo in Vino decoctam præſcribit, cyathi unius doſi pluries jejuno ſtomacho repetita eoſdem contra morbos. Ruta apta nata eſt adverſus ſtrumas, tribus, vel quatuor ejus foliis matutino tempore jejuniis puerulis prædicto morbo affectis exhibendo, quæ etiam una cum pane ingerere poſſunt, remediumque profecto eſt neutiquam ſpernendum, dummodo diutius repetatur: ſi autem folia reſpuantur, Succi Rutæ defæcati ℥ ij. ſubſtitui poſſunt.

Contagioſis vero in morbis, ac ad pravas aeris exhalationes coercendas cochlearia duo ſucci Rutæ cum pari Vini optimi quantitate, utiliſſimum remedium doſis augeri etiam poteſt ad cyathos uſque duos, uno ſcilicet mane, jejuno ventriculo, altero veſperi. Conſerva Rutæ ac Acetum Rutæ de quibus infra verba faciemus vim maximam pariter habent peſtis tempore. Zacutus magnis laudibus Rutam extollit contra Epilepſiam, & Valeriola in eodem morbo ʒ j. ejus ſucci cum ℥ ß. Mellis ſcillitici præſcribit. Quum itaque Rutæ facultates tam late ſpatientur, diverſæ ex ea præparationes in Artem invectæ fuerunt; Aqua nempe ſtillatia, Olea infuſionis & diſtillationis ope, Conſerva, & Acetum.

Aqua ſtillatitia conficitur, recipiendo ſummitates Rutæ floridas, & pro unaquaque Plantæ libra, aquæ ebullientis ℔. jv. ſuperaffuſis, diſtillationi omnia ſ. a. committendo pro ℔. una aquæ elicienda ab ℥ j. ad ℥ jv. exhibenda in Potionibus ac Julapiis Anti-Hyſtericis, Anti-Epilepticis, & Vermifugis.

Recipiendo autem Fol. Rutæ taleolatim inciſar. ℥ jv. & in ℔. j. Optimi Olei Olivar. ea infundendo, ac omnia ſpatio XV. dierum Soli expoſita; aut loco calido, vaſe probe clauſo linquendo, colaturæ dein novis additis foliis, idem tertio repetendo; omnia demum B. M. coquendo, oleumque pro uſu ſegregando, & aſſervando, laudatum Rutæ Oleum infuſionis ope componitur.

Digitized by Google

tur. Adverſus vermes in uſum revocari ſolet, qua de cauſa goſſipium non nullis hujuſce Olei guttulis ſaturatum Infantum umbilico apponitur: aptiſſimum præterea eſt adverſus colicas affectiones, tam humorales, quam flatulentas cochleari uno interne, ac ℥ ij. clyſteris forma propinatum. Stillatitium Oleum iiſdem potitur facultatibus, iiſdemque in morbis præſcribitur quarumdam guttullarum doſi.

Conſerva quoque paratur, recipiendo Summitatum Rutæ mundat. ℥ j. & Sacchari albi p. ℥ iij. iiſque mortario marmoreo tuſis, ac in paſtam redactis, paulatim ſaccharum addendo, omnia ſemper diligenter confundendo, uſque dum probe permixta ſint. Conſerva hæc adverſus indigeſtiones ʒ j. vel ʒ ij. uſurpatur; in Peſte vero, morbiſque contagioſis ℥ ß. matutino tempore, jejuno ventriculo, in morbis præterea omnibus ſuperius recenſitis.

Acetum denique Rutæ conficitur, infundendo ejus folia in aceto fortiſſimo, addendoque Pimpinellam, Betonicam, nonnullos Alii bulbos, Baccas Juniperi, & Camphoræ parum. Doſis, cochlearis unius, ut peſte graſſante infectio arceatur. Diamerbroeck, Sylvius de le Boe, & P. Kirker miſerrimo eo tempore acetum prædictum plurimi faciunt.

D. Boylæus cum Rajo Syrupum ſucco foliorum Rutæ, ſaccharoque confectum adverſus capitis morbos, ac nervoſi generis affectiones magnis encomiis extollit.

Ruta quoque externum uſum ampliſſimum habet, ejus enim foliorum decoctio præſtans Gargariſma eſt pro ſcorbuticorum gingivis, varioliſque affectis, ea enim puſtulæ fauces infeſtantes reſolvuntur, ea præterea oculorum bulbos illinire poſſumus. Garidelius autem *in Hiſtoria Plantarum agri Aquiſextienſis* aſſerit, corneæ albugines, ſuffuſioneſque, in quibus aqueus humor potiſſimum afficitur, ut plurimum ſanari, dummodo Rutæ odor ab adoleſcente ſano antea eſitatæ in oculos ſuffletur. Decotionis quoque vapore, inverſo infundibulo ad oculum ægrum excepto prædictus Medicus utebatur. Foliorum quoque infuſio ad modum Theæ prædictis addenda eſt. A Nonnullis quoque in uteri ſuffocationibus Cataplaſma Rutæ foliis, oviſque in ſartigine placentæ more coctis, uterique regioni applicatum in uſum revocatur: priuſquam vero admoveatur rite ægrotantis temperamentum eſt pernoſcendum, quamvis enim remedium ut plurimum juvare dicatur, mulieres hyſtericæ adinveniuntur, quæ Rutæ odorem perferre nequeunt, hinc in hiſce morbus augmentum eo excipiet.

Folia Rutæ uſurpantur in aquis Prophylactica, & Hyſterica, in Electuariis de Baccis Lauri, Diaphænico, & Orvietano, in Pulvere adverſus Rabiem, in Trochiſcis de Myrrha, & in Unguento *Martiato Pharmacopææ Pariſienſis*.

Summitates ejus vero in Aqua Theriacali, & Balſamo Tranquillo, ſemen in Syrupis *Stæchados*, & Artemiſiæ, in Pulvere Chalybis, & in Pilulis fœtidis. Succus vero in Trochiſcis Hyſtericis *ejuſdem Pharm.*

℞. Succi defæcati Fol. Rutæ ℥ ij. Optimi Vini rubri ℥ jv. M. pro potione vermifuga per triduum mane jejuno ventriculo repetenda, magma ſuper umbilicum imponendo Cataplaſmatis forma.

Pro infantibus autem ad dimidium doſis reducetur, pro gravidis vero remedium prædictam omnino proſcribetur.

℞. Fol. Rutæ, Salviæ, Verbenæ & Euphraſiæ ana Man. ß. Millepedum viventium

Digitized by Google

ventium num. CC. Seminum Fœniculi dulcis ℥ ß. Succi Racemorum Uvæ filtrati ℥ jv. Omnia in ſacculum infunde, ac ſuper cadum ſuſpende, in quo jam ℔.x. Vini albi, ac totidem Aquæ repoſitæ fuerint, pro potu ordinario ad oculorum aciem roborandam.

℞. Rad. Angelicæ & Zedoariæ ana ℥ j. Baccar. Juniperi ℥ ij. Fol. Rutæ Man. iij. Aceti fortiſſimi ℔. iij. Fiat maceratio per triduum, coleturque liquor tam pro Gargariſmate, quam pro Suffumigio Peſte graſſante, uſurpando.

℞. Aquar. Rutæ, Fœniculi, & Vini Emetici ana ℥ ij. Croci gr. jv. Vitrioli albi gr. x. Camphoræ gr. vj. Sacchar. cand. ℈ j. M. pro Collyrio reſolvente.

Decotio pro Canis rabidi morſu.

℞. Fol. Rutæ ℥ vj. Allii ac Theriacæ ana ℥ jv. Scobis Stanni ℥ jv. Coque in ℔ jv. Cerevisiæ antiquæ, non lupulatæ ad medias. Fiat maceratio, & colatura; cujus ægris cochlearia vj. bis de die per novendium propinentur, ac magma demorſæ parti admoveatur.

SABINA.

Binæ tantum Sabinæ ſpecies notæ ſunt, ambæ in uſum Medicum venientes, Sabina nempe mas Tamariſci folio, & Sabina fœmina folio Cupreſſi.

Sabina mas, *Offic.* Sabina folio Tamariſci Dioſcoridis, C. B. P. 487. Sabina baccifera & ſterilis, J. B. 1. 288. Sabina mas, *Taber. Icon.* 945. Sabina vulgaris, *Park. Raii Hiſt.* 1415. Sabina ſterilis, *Ger.* Sabina vulgatior *Adv. Lob.* Sabina Myricæ folio, *Cord.* Sabina, *Brunf. Fuchſ. Dod.* Sabina minor. *Geſn. Hort.* Sabina Tamariſci ſimilis, *Lugd. Hiſt.* Brathy ſeu Brathys, *Græcor.* Sevinia vel Savinera prima, *Quorumd.* vulgo *la Sabine ou le Sabinier a fevill de Tamariſc.*

Radix robuſta, & lignoſa exiguum emittit truncum ſive arbuſculam, magis in latum, quam in longum ſeſe dilatantem, ſemperque virentem, foliis Tamariſci Germanici æmulis, durioribus, ac nonnihil aculeatis, odoris fortis, & ingrati, ſaporis acris, & urentis. Individuum hocce mas, aut ſterile nuncupatum ſummis ramis parvos effert flores tribus ſtaminibus inferne ſtipatos, petalo deſtitutos, quibus plerumque nullus ſuccedit fructus; quum enim arbuſcula veteraſcit, aut quocumque in loco diutiſſime immorarit inter folia exigui virideſcentes flores eriguntur, quibus parvæ ac planæ baccæ præſto ſunt, baccis Juniperi exiliores, pariter per maturitatem atro-cæruleum colorem acquirentes. In hortis colitur: noſtris vero in regionibus raro fructus edit, hinc pene ſterilis reputata fuit.

Sabina fœmina, *Offic.* Sabina folio Cupreſſi, C. B. P. 487. Savina fœmina, *Tabern, Icon.* 946. Sabina baccifera, *Matth. Camer. Rauvvolff.* Sabina major, *Geſn.* Sabina vera, *Cæſalp.* Sabina fructifera, *Caſt.* Sabina altera, *Dod.* Sabina genuina baccifera, atro-cærulea, *Lob.* Savina Cupreſſo ſimilis, *Lugd. Hiſt.* Cupreſſus Cretia; Savina, Savinera vel Savinaria ſecunda ſeu Cypariſſias, *Quorund.* vulgo *la Sabine ou le Sabinier a feville de Cyprès.*

Radix

Radix vivax, firma, & lignoſa ut in præcedenti, truncum emittit magis quam in prima ſpecie elevatum, externe plurimum Cypariſſo ſimilantem, arboremque quodammodo ramis craſſioribus repræſentantem, cujus lignum ſub-rubrum interne eſt, corticeque contectum pariter ſub-rubro, mediocriter denſo. Folia Cypariſſi foliis proxima ſunt, compactiora tamen, odoris fortis, penetrantiſque, ſaporis amari aromatico-reſinoſi. Flores tribus conſtantur petalis firmis, acutis, permanentibus, quemadmodum & calyx in tres partes diviſus, coloris herboſo-lutei. Baccæ carnoſæ ſunt, rotundæ, inferna ſui parte tribus oppoſitis diſtinctæ tuberculis, umbilico tribus denticulis armato, tria officula oblonga occludentes, ex una parte convexa, ex alia vero anguloſa. Arbuſcula hæc in montibus, ſylvis, aliiſque incultis locis excreſcit. In hortis quoque colitur. Folia ſemper virentia præcipue in uſum Medicum veniunt.

E Sabinorum regione, in qua abunde apparebat nomen mutuata eſt Sabina; frigore vero neutiquam læditur, tarde autem elevatur hinc a Græcis *Brathys* ſive *Bradis* nuncupatur.

Superius recenſitæ Sabinæ ſpecies plurimum Olei, Saliſque continent. Prima vero frequentius a Medicis uſurpatur tam interne, quam externe, ac inter incidentes, penetrantes, ac aperientes enumeratur. Interne menſes ciet, partum, ac ſecundinas accelerat. In infuſo ad ℥ ß. in ſubſtantia vero, aut in pulvere ad ʒj. in cyatho Vini albi folia uſurpantur. Cortex, lignumque pariter præſcribuntur. Menſes ciet, ut innuimus, planta hæc, adeo vero violenter, ut eam in calceamentis tantum immitere ad ſcopum eumdem quandoque ſufficiat; fœtus quoque e matrice exitum ſollicitat. Verum enim vero mulieres, aut puellæ ſatis infelices recenſeri poſſunt, ſi ad hocce remedium abortus gratia confugiant, hæmorrhagia enim quandoque hanc ob cauſam mater, & fœtus una pereunt, ut pluribus exemplis comprobari poteſt. Probe deinde anima advertendum eſt, ut in menſium ſuppreſſione, partuque difficili tunc ſolum planta hæc in uſum revocetur, quum potiſſimum a relaxatione, atoniaque partium & ſuppreſſio prædicta, & difficilis partus originem ducant, ſin autem ab earumdem partium inflatione, ardore, & eretiſmo proveniant, ut frequentius accidit, tunc remedium inflammationem auget, & ad ſanguinis miſſionem e brachio, ad fomenta anodyna, clyſteresque emollientes potius eſt confugiendum, a quibus fœminæ afflictæ plus ſolatii, quam a roborantibus remediis recipere ſemper ſolent. Quod optime comprobatur a D. Valthero *in Ephemeridibus Germanicis Centuria III. & IV. pag.* 230. refert enim, imperitam obſtetricem Sabinæ decoctione ad difficiles partus adjuvandos abutentem, tribus a ſe ipſo cognitis mulieribus, fœtibuſque interitum intuliſſe.

Magna hæc Sabinæ efficacia a nonnullis Authoribus in dubium revocari videtur, eo quod præcipue a pluribus ad menſes, abortumque procurandum incaſſum adhibita fuit. Qua de re legi poteſt Obſervatio ſatis longa D. Bernardi Valentini *in Ephemeridibus Germanicis anno* 1730; peculiares tamen quædam exceptiones adverſus jam comprobatam Plantæ facultatem juxta ſententiam noſtram nihil facere poſſunt. Temperamenta exiſtunt certa quadam ratione ita diſpoſita, ut quorumdam remediorum vim omnino eludant, quam in aliis efficacius exerunt, ac non obſtantibus nonnullis obſervationibus communi omnium Authorum conſenſu Sabina hæmenagogum potentiſſimum, ac periculoſiſſimum reputatur.

Tam-

Digitized by Google

Tamquam excellens remedium adverſus vermes ſuccus foliorum Sabinæ cum Lacte mixtus, ſaccharoque edulcoratus, cochleari uno identidem infantibus propinatus a Rayo commendatur.

Aqua quoque, ac Oleum ſtillatitium ex hac planta elicitur. Aqua ab ℥ ß. ad ℥ ij. in potionibus hæmenagogis ac vermifugis præſcribitur. A Nonnullis quoque adverſus Vertigines celebratur, ac tamquam detergens ad faciei maculas ablegandas, coloriſque nitorem conciliandum.

Quoad vero Oleum ſtillatitium, ejus guttulæ aliquot ſuper ſacchari fruſtulum imponuntur, admiſcenturque potionibus, julapiiſque ad menſes ciendos, vermeſque enecandos dicatis.

Externe tamquam detergens, ac reſolvens, aceto ebullita canceris crurum feliciter applicatur. A Boerhaavio autem in *Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi* Cataplaſma foliis Sabinæ cum Sale tuſis, Oleoque olivarum commixtis adverſus ancyloſim, infantumque capitis impetiginem præſcribitur. Hoc idem Cataplaſma optimum eſt ad equorum, oviumque tumores reſolvendos. Adverſus quoque vermes prædicta folia una cum Melle tuſa umbilico apponuntur. Sabinæ vero pulvis ad carnes inſumendas, ulceraque detergenda uſurpatur.

Sabinæ folia in aqua hyſterica, trochiſcis, ſyrupo Artemiſſiæ & Unguento *Matiato Pharm. Pariſ.* recipiuntur. Summitates vero in ſyrupo calybis; oleum denique diſtillatum in Balſamo hyſterico, & Eſſentia Anti-hyſterica *ejuſdem Pharmacopææ*.

Fomentum adverſuum Contuſiones.

℞. Rad. Bryoniæ albæ ℥ ij. Ariſtolochiæ rot. ℥ j. Fol. recent. Rutæ, ac Sabinæ ana Man. j. Flor. Tanaceti Chamomill. & Matricariæ ana ℥ j. Cepar. recent. ℥ vj. Digere per horæ dimidium in vaſe clauſo aquæ ebull. ℔. vj. adimpleto. Coque parumper, ſuccumque per ſatis denſum linteolum vi exprime. M. cum ℥ xv. hujuſce ſucci, Farinæ Lini ℥ ß. Iterum parumper decoquatur, refrigereturque decotio, cui adde Sp. Vini Theriacal. ℥ ij. Salis Ammoniaci ℥ j. Panni lanei fruſtulo hac decoctione infecto pars affecta foveatur, ſplenia duplicia, eadem, madida ſuperapponendo.

Fomentum aliud adverſus Scirrhum.

℞. Flor. Althææ, Chamomill. Melilot. & Sambuci ana Man. j. Centaur. min. Man. ß. Fol. Abſinthii, Marrubii albi, Rutæ, & Sabinæ ana Man. j. Rad. Bryoniæ albæ ℥ jv. Angelicæ ℥ j. Digere horæ, ſpatio, cooperto vaſe cum aquæ ℔. vj. Fiat expreſſio fortis, ac ℔. jv. ſingulis adde Sp. Vini Theriac. ℥ jv. Super cutem panni lanei fruſtulum prædicto liquore madidum applicetur, ac ſuper pannum externe, veſica ſuilla dilatata, pauco oleo, antea illita pariter apponetur.

℞. Millepedum pp. ℈ j. Sabinæ p. gr. jv. Divide in partes duas æquales, quarum una mane jejuno ſtomacho duobus Vini albi cochlearibus ſumetur, altera vero pari modo tribus a paſtu horis adverſus cancros.

S A-

Digitized by Google

SALICARIA.

LYſimachia purpurea, *Offic.* Lyſimachia ſpicata purpurea, forte Plinii, C. B. P. 246. Lyſimachia purpurea, quibuſdam ſpicata, J. B. 2. 902. Pſeudo-Lyſimachium purpureum, alterum, *Dod. Pempt.* 86. Salicaria vulgaris purpurea, foliis oblongis, *Inſt.* R. H. 253. Lyſimachia purpurea ſpicata, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1036. Lyſimachia altera flore ſpicato, *Matth.* Lyſimachia flore purpureo, *Anguill. Caſalp.* Lyſimachia purpurea, forte Pliniana, *Lob.* Lyſimachia altera, *Lac. Camer. Hort. Lugd. Hiſt.* Lythrum foliis oppoſitis, *Linn. Hort. Cliff.* 178. Lyſimachium purpureum cognominatum, Lyſimachium ſecundum ſive alterum, Blattaria Spuria ſpicata rubra, *Nonnull.* vulgo *Salicaire commune, ou Lyſimachie rouge.*

Radicem habet digitum craſſam, lignoſam, albam, vivacem, caules ad humanam proceritatem quandoque excreſcentes, rigidos, anguloſos, ramoſos, ſubrubros, foliis integris, oblongis, acutis, Lyſimachiæ æmulis, nonnihil tamen anguſtioribus, ac viridioribus, ab unoquoque caulium nodo, binis, quandoque tribus, raro quatuor invicem oppoſitis exeuntibus, caulemque ſimul, ſtatis intervallis, ambientibus, ſaporis ſicci, adſtringentiſque. Flores exigui ſunt, ac verticillati medios inter ramos, ſpicati, læte purpurei, ſenis conflati petalis roſaceis, duodecim ſtaminibus, apicibus ſimplicibus, & erectis ejuſdem coloris in centro locatis, abeuntes dein in capſulas oblongas, acutas, binis cellulis ſeminibus minutis refertis, diſtinctas. Locis humidis, paludoſiſque delectatur, ſecus aquas fluvios, rivuloſque occurrit, Æſtate floret, ac plerumque Junio, Julioque.

A D. Tournefortio primum *Salicaria*, *Salicaire* fuit nuncupata, eo quod ut plurimum in ſalicetis enaſcatur, vel potius juxta Nonnullos, quia ejus folia foliis Salicis plurimum ſimilantur.

Tanquam detergens, adſtringens, vulneraria, ac refrigerans reputatur, tamen raro uſurpatur. Quidam veluti optimum remedium in Dyſenteriis, fluxibuſque ſanguineis mulieribus eam proponunt. Rajus vero teſtatur, a Parkiſono aquam ejuſdem diſtillatam adverſus inflammationem, contuſionemque oculorum magnopere æſtimatam fuiſſe.

SALIX.

ETſi omnes Salicis ſpecies indiſcriminatim a Medicis uſurpari poſſent, nihilominus duæ ſequentes uſitatiores deprehenduntur.

Salix alba ſeu major, *Offic.* Salix vulgaris alba arboreſcens, C. B. P. 473. *Inſt.* R. H. 590. Salix maxima, fragilis, alba, hirſuta, J. B. 1. 212. *Raii Hiſt.* 1419. Salix prima vel major, *Dod.* Salix, *Ger.* Salix arborea anguſtifolia alba vulgaris, *Matth. Lugd. Hiſt.* Salix alba prior arboreſcens vulgaris, & porticalis, *Theophr. & Plin.* Salix Dioſcoridis, *Lob. Icon.* 136. Salix foliis Lineari lanceolatis, acuminatis, ſerratis utrinque pubeſcentibus, infimis ſerratis, glanduloſis, *Linn. Hort. Cliff.* 454. Salix Riparia ſive albida, *Nonnull.* vulgo, *Saule ou Saulx, le gran Saule ou le Saule vulgaire blanc.*

Radix longa, lignoſa, alba, arborem producit magnam, mediocriter craſſam, ramis ſuffultam, ſatis copioſis, fortibus, longis, ac viridibus, com-

pacto,

pacto, tactu lævi, flexibili, in ramis purpureo, aut albo cortice contectam, ligno albo, flexibili, fractuque difficili. Folia integra ſunt, alterna, longa, anguſta, hirſuta, alba, præſertim inferne, mollia, ambitu modo magis, modo minus denticulato, facile a ventis abraſa. Flores, fructuſque ſegregatis individuis enaſcuntur. Salix namque mas, ſeu ſterilis ſpicas tantum effert longas, ſquammoſas, petalo deſtitutas, binis ſtaminibus centrum occupantibus: Salix autem fœmina ſpicas effert præcedenti ſimiles, ovali tamen, acuminato, ſquammiſque calycis longiore piſtillo diſtinctas, in capſulam deinde abeuntes ejuſdem figuræ, bivalvem, exiguis ſeminibus ovalibus, & criſtatis repletam: quæ omnia conſtantiſſime eveniunt; fabula enim eſt, qua narratur, Salices ſexu variare, ac ſingulis annis flores mares, floreſque fœminas alternatim progignere. Arbor hæc ubique creſcit in locis humidis, & paludoſis, ſecus rivulos, amnes foſſaſque aqua redundantes, in pratis.

Salix Caprea, ſeu minor, *Offic.* Salix folio ex rotunditate acuminato, C. B. P. 474. *Inſt.* R. H. 591. Salix Latifolia inferne hirſuta, J. B. I 215. *Raii Hiſt.* 1422. Salix Caprea, Latifolia, *Tabern. Icon.* 1038. Salix Latifolia rotunda, & Latifolia oblongior., *Park.* Salix Caprea rotundifolia, & Caprea Latifolia, *Ger.* Salix Platyphyllos Leucophlæos, *Lugd. Hiſt.* Salix foliis ſerratis, glabris ſubovatis ſeſſilibus appendiculatis, *Linn. Flor. Lappon.* 285. Salix ſylveſtris latifolia, Salix altera folio rotundiore, *Nonnull.* vulgo *le petit Saule, ou le Saule Marceau*.

Radicem habet præcedenti æqualem, arbuſculamque promit ſatis craſſam, cortice albo, ac amariuſculo contectam. Folia rotunda ſunt, lata, nervoſa, ſuperne ſaturate viridia, inferne vero albida, & hirſuta, pedunculo, ut plurimum dum primo apparent, duobus foliolis auriculatis, ſaporis adſtringentis, haudquaquam pungentis, aut amari, ornato. Separatis pariter individuis pro floribus, & ſeminibus ſpicæ ejus enaſcuntur. Hæc Salicis ſpecies foliorum figura plurimum variare ſolet, in nemoribus humidis, ac ſecus rivulos, foſſaſque excreſcit, frequens quoque in ſepibus occurrit, ac quandoque ab aquis diſtat; quamvis enim locis humidis delectetur, tamen præ cæteris Salicis ſpeciebus ſolum ſiccum ſuffere ſolet. Martio, ac Aprili floreſcit, floreſque juxta Camerarium optimum odorem exhalant. Etſi autem ejus lignum Salice albo fragilior ſit, pluribus tamen inſervit, ac præcipue ad dolia vincienda.

Salix a ſaliendo ſic vocatur, celerrime enim adeo creſcit, ut ſaltare penitus videatur. Statim Salices velociter augentur, plurimoſque ejciunt ramos; haudquaquam vero diutius perdurant, facile namque excavantur, ac evertuntur: non modo autem taleis innovantur, verum etiam jam adultæ transferi poſſunt; abſque ulla cura augmentum capiunt, ac quarto quoque anno amputantur. Uno verbo Salices magnum proventum afferunt.

Plurimum phlegmatis, parumque ſalis e Salice elicitur. Ejus cortex, folia, & ſpicæ refrigerantes, adſtringenteſque ſunt. In decocto utiliter uſurpantur contra dyſenteriam, ſputum ſanguineum, aliaſque hæmorrhagias. Præcipua autem ejus virtus valere dicitur, ad phantaſmata Venerea reprimenda, adeo ut a Dioſcoride aſſeratur, ſteriles fœminas devenire, ſi ejuſdem decocto mane jejunæ utantur. Semicupia, ac pediluvia foliorum decoctione parantur, ad impetus febribus ardentibus ſupervenientes pacandos, nec non ad inſomnia, morboſque a nimia ſanguinis agitatione obortos. Hac ipſa

Digitized by Google

ipſa de cauſa folia eadem, in febricitantium cubiculo, frigida, macerata magnis patinis expoſita, evaporatione refrigerium, ſomnum, ac poſt deliria, tranquillitatem iis conciliare ſolent. Etmullerus autem adverſus Phthiſim, excreſcentiam fungoſam extremis Salicis caudicibus frequenter adinventam commendat. In hujuſce remedii elogium Obſervationes duas *in Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno I.* D. Georgius Sertorius attulit; Quibus colligitur, laudatum virum a duobus deſperatis Phthiſicis evocatum, febri ſcilicet hectica, puris ſputo cum ſtomachi reſolutione, totali conſumptione capillorum decidentia, demum facie hippocratica vexatos (eadem autem Authoris verba ſunt) eos perfecte, menſis ſpatio ſanaſſe, ſolis ℥ ij. Fungoſæ excreſcentiæ prædictæ cum pari Sacchari candi quantitate exhibitis, præſcripto quoque Lacte caprili, pro quotidiano alimento, cremore Oryzæ, & Hordei ſociato, ac Emulſione ſero hora ſomni.

Corticis ejus cinis cum aceto mixtus optimam, juxta Dioſcoridem nobis paſtam miniſtrat ad calloſas digitorum pedum excreſcentias, verrucaſque exſiccandas. S. Paulli quoque teſtatur prædictis in morbis efficacius remedium reddi, ſi una cum laudato cinere fimum ovillum admiſceatur, ac Unguenti ſpecies veluti quædam conficiatur cum reſſiduo in Alambico poſt aceti diſtillationem adinvento. Laudatus deinde Medicus ad ſanguinem ſiſtendum, Salicis ſpicarum lanuginem commendat. Author autem *Hiſtoriæ Plantarum Lugdunenſium* aſſerit, carbones ligni Salicis optimos eſſe poſſe ad pulverem pyrium componendum, facile enim ignem concipiunt, a pictoribus quoque ad imagines adumbrandas uſurpantur. A nemine porro ignoratur maximus hujuſce ligni uſus in re ruſtica ad perticas, ſcalaſque conficiendas, nec non pro tornatoribus, vimenariiſque artificibus, ad varia elaboranda: fortaſſe tamen facultas ejus cultra acuendi, ac expolliendi eodem fere pacto, quo petræ ſolent, omnino latet.

S A L V I A.

Plurimæ Salviæ ſpecies notæ ſunt iiſdem fere facultatibus præditæ: uſitatiores tamen ſunt ſequentes tres a nobis recenſendæ.

Savia, major, *Offic.* Salvia major, an Sphacelus Theophraſti? C. B. P. 237. *Inſt.* R. H. 180. Salvia Latifolia, J. B. 3. 304. *Raii Hiſt.* 509. Salvia major, *Dod. Pempt.* 290. *Matth. Caſt. Tabern. Ger.* Salvia, *Anguill. Cord.* Salvia major vulgaris, *Park.* Salvia Hortenſis ſive Hortulana, Salvia Domeſtica, Eleliſphacon ſive Eleliſphacos, Phagnon, Corſalvium, Herba ſacra, ſeu Nobilis, *Quorumd.* vulgo *Saulge ou Sauge, la grande Sauge, la Sauge franche ou ordinaire.*

Radicem habet vivacem, lignoſam, duram, fibroſam, cauleſque emittit lignoſos, ramoſos, hirſutos, dilute-virides, plerumque quadratos, fultos foliis invicem oppoſitis, oblongis, latis, obtuſis, rugoſis, rudibus, ſubalbidis, aut ad purpureum accedentibus, aut vario-coloratis, craſſis, lanugiuoſis, fere ſucco deſtitutis, ambitu crenato, ſpongioſis, longiuſculis caudis appenſis, odoris penetrantis, & grati, ſaporis aromatici, amari, acriuſculi, oſque calefacientis. Flores ſpicati quodammodo, verticillati, tubulares, bifariam ſuperne inciſi, binis ſtaminibus, quorum divaricationes, Os Hyoideum mentiuntur, ſummis ramis innaſcuntur; vix odori ſunt, cæruleo-purpurei, raro albi, amplo calyce corniformi, quinquifido, odoris Terebinthini, ſuffulti, in

Digitized by Google

quatuor deinde abeunt ſemina rotunda, nigricantia, capſula, a calyce oriunda, concluſa. In hortis colitur planta hæc in quibus una cum ſequentibus flores edit Junio, Julioque, ac quandoque citius, ejus vero ſummitates quodam humore glutinoſo, & aromatico humectantur; flores, ac folia præ aliis partibus in uſum Medicum cadunt.

Salvia minor, *Offic.* Salvia minor, Aurita, & non Aurita, C. B. P. 237. *Inſt.* R. H. 181. Salvia minor, Auriculata, J. B. 3. 305. Salvia minor, *Dod. Pempt.* 290. *Cæſalp. Ger. Raii Hiſt.* 510. Salvia minor ſive Pinnata, *Park.* Salvia Nobilis, *Brunf. Geſn. Hort.* Sphacelus verus Theophraſti, *Lugd. Hiſt.* 880. Salvia Anguſtifolia, & minor, *Trag.* Salvia hortenſis minor, Salvia acuta, *Nonnull.* vulgo *la petite Sauge, ou la Sauge de Provence.*

Radicem habet Salviæ majori ſimilem, plures ejicit caules lignoſos, ſubalbidos, lanuginoſos, ramoſos, ad præcedentis modum longos; folia autem anguſtiora ſunt, ac exiliora, albidiora, rugoſa, aſpera, vix ſucculenta, duobus ſtipata foliolis ut plurimum, parvarum auricularum, aut pinnularum inſtar, quibus fariſſæ ferrum æmulantur, odoris, ac ſaporis fortioris, penetrantioris, magiſque aromatici. Flores vero, ac ſemina Salviæ vulgaris floribus, ac ſeminibus omnino æquales ſunt, eademque tempeſtate apparent. Species hæc diligentiſſime in hortis colitur, plurimum enim exiſtimatur, uſurpaturque, nec adeo facile alterius more multiplicatur: Matthiolus tamen obſervavit, adeo abunde in quibuſdam Galliæ, & Italiæ locis excreſcere, ac præſertim in ſolo ſicco, ac rudi, ut incolæ ea furnos calefaciant.

Salvia Hiſpanica, *Offic.* Salvia folio tenuiore, C. B. P. 237. *Inſt.* R. H. 181. *Raii Hiſt.* 510. Salvia Indica, *Ger.* Salvia minor aurita, odoratiſſima, Hiſpaca, *Park.* Salvia Hiſpanica odoratiſſima, *Camer.* Salvia Hiſpanica, flore albo, *Eyſt.* Salvia Catalaunienſis ſeu Catalaunica, *Nonnull.* vulgo *la Sauge de Catalogne ou d'Eſpagne a fleur blanche.*

Tertia hæc Salviæ ſpecies externa facie adeo præcedenti ſimilatur, ut niſi attentius obſervetur facile pro ea ſumi poſſit; differt nihilominus aliquantiſper figura ut plurimum exiliori, foliiſque pariter exilioribus, viridioribus, minus albis, floribus plerumque albis, odore ſuaviori, demum mollitie, tenerior enim eſt, nec adeo frigoris patiens: rarior ergo minuſque cæteris duabus uſitatior eſt. Æſtate pariter in curioſorum hortis floreſcit.

Omnes Salviæ ſpecies argillaceis terris delectantur, uſitatiſſimæque ſunt tam in re culinaria, quam officinali.

Salvia a ſalvando vocatur, quaſi quis diceret *Planta ſana, ac ſalutaris.* Si diu ejus odor, ac præcipue jejuno ventriculo excipiatur, ebrietatem, vertigineſque progignit; aliud præterea ex ea incommodum recipimus, namque ſerpentes, & rubetas, ſive bufones ſuorum foliorum umbra abdit, quibus ablegandis optimum eſt, Rutam proxime ſerere, ejus enim odorem ſufferre haudquaquam poſſunt.

Tres Salviæ ſpecies uſque adhuc deſcriptæ in hortis coluntur, ac præcipue primæ duæ; Analyſeos ope plurimum olei exaltati, ſaliſque volatilis, & fixi, ac parum phlegmatis largiuntur. Salvia minor præ aliis exiſtimatur, huic tamen binæ reliquæ commode ſubſtitui poſſunt. Interne, ac externe uſurpantur, ac jure, meritoque tamquam cephalicæ, & Apoplexiæ, Epilepſiæ, Paralyſi, membrorumque Tremoribus adverſantes reputantur; Antihiſtericæ quoque ſunt, Diureticæ, & hæmenagogæ, quia de re gravidis ſunt

inter-

Digitized by Google

interdicendæ. Rulandus aſſerit, mulierem Epilepticam uſu Vini ſanaſſe, in quo Salvia infuſa fuerit, quo etiam plurimum juvantur tumoribus vexati; Cheſneau vero, partes æquales Salviæ, Sarſaparillæ, ac Balauſt. adverſus albos fluores præſcribit. Foliorum ejus infuſio interne ſumitur adverſus vertigines, ſoporoſos affectus, aliaſque cerebri affectiones, Apoplexiam, Paralyſim &c. minitantes. Quibus de cauſis Salvia major ſeligi ſolet, cui tamen, ſi poſſibile eſt Provincialis aut Catalaunica Salvia eſt anteponenda, a prædictis enim regionibus, utpote calidioribus, majorem vim acquirit. Salviæ minoris uſus ad modum Theæ familiariſſimus eſt; pug. j. octo aut decem foliis conſtans in aquæ bullientis ℔ ß. immititur, Sacchari parum addendo. Potio hæc per dies plures, mane, jejuno ſtomacho repetita non ſolum cerebri morbis opitulatur, humorum motum, circulationemque excitando, verum etiam utiliſſima deprehenditur in menſium, & urinarum ſuppreſſione, in indigeſtionibus, ventriculique imbecillitate, in flatulenta, & colica affectione, ad vermes enecandos, pulmoneſque Aſthmaticorum expediendos, præſertim ſi ejus foliorum fumus, adinſtar Nicotianæ, tubulo exſugatur; uno verbo planta hæc tot virtutibus ditatur, ut a pluribus veluti Panacea univerſalis reputetur, hinc cecinit *Schola Salernitana*,

Cur moriatur homo, cui Salvia creſcit in horto?

Quaſi homo ille, cui in horto Salvia excreſcit, extremum diem numquam obire debeat: facile itaque hoc altero verſiculo reſponderi poteſt.

Contra vim mortis nullum eſt medicamen in hortis,

quum de facto in hortis nullum adverſus necem remedium exiſtat. A Sinenſibus vero adeo Salvia in deliciis habetur, ut obſtupuerint, Europeos eorum regionis Theæ adeo ſollicitos eſſe, quum præ manibus adeo excellentem plantam habeant, revera Theæ præferendam. Veſlingius Medicus ſapientiſſimus Aetii, remedii antiquiſſimi uſum innovavit adverſus ſputum cruentum, matutini ſcilicet hauſtus duorum, ſucci Salviæ, una cum Melle juncti, cyathorum.

Floribus vero Salviæ Conſerva, & Aqua diſtillata paratur; integra autem planta, Oleum diſtillatum, ac Oleum infuſionis, & cocturæ ope; foliis denique, ac floribus, Acetum.

Aqua diſtillata ab ℥ ij. ad ℥ jv. in potionibus, & julapiis cordialibus, cephalicis, & anti-paralyticis propinatur. Conſerva in primis commendatur in ventriculi imbecillitate a ʒ ß. ad ʒ j. poſt prandium, aut Opiatis ſtomachicis, & roborantibus ab ℥ ß. ad ℥ j. admiſceri ſolet. Olea; ſtillatitium, ac ope cocturæ confectum cum omnibus aliis aromaticis oleis communes virtutes habent: In nervorum, ac tendinum relaxatione, in paralyſi, rheumaticiſque affectionibus, vel interne gut. ij. iij. aut vj. cum Vino, aut aliqua cordiali, aut cephalica aqua, mixta, vel partes affectas, iis una cum Spiritu Vini, Oleis, aut aliquo appropriato Unguento permixtis illiniendo, in uſum revocantur.

Extrinſecus plantæ hujuſce folia, ac flores ſemper utiliter adhibentur in decoctionibus, fomentiſque aromaticis ad nervos roborandos, muſcolos

Digitized by Google

conſolidandos, tumores emolliendos, vulnerumque inflationes evaneſcendas. S. Paulli Gargariſma infuſione Fol. Salviæ ex Vino, præſertim ſi Nicotianæ ℥ ij. addantur, adverſus dentium morbos præſcribit. Hæc eadem infuſio, Nicotiana tamen relicta, optima eſt juxta ejuſdem Authoris ſententiam adverſus manuum tremorem, dummodo ea ſæpius abluantur. Ab Ettmullero quoque, & a D. Hulſe Gargariſmatis forma commendatur adverſus Oeſophagi paralyſim, ſtatis intervallis, nonnihil ſpiritus Vini, in quo Thymum infuſum fuerit, in ore detinendo. A Lindano vero optimum remedium eſſe dicitur in Scorbuto, gingivas æquali portione juſculi Salviæ, ac Succi Cochleariæ ſæpius emundare. Unguentum pari portione foliorum Salviæ, & Tanaceti, ac pinguedine ſuilla paratum excellens eſt adverſus tumores tendinum vulneribus ſupervenientes. Folia tuſa ac Gangrænæ applicata, ejuſdem progreſſum impediunt, hinc *ſphacelus* quoque planta hæc vocata fuit: demum *Ephemerides Germanicæ* nos edocent, hæc eadem folia Veſparum puncturis applicata, dolorem ac inflammationem ipſo facto ſedare.

Cæterum juxta plures Medicos, ſatis cautos nos eſſe oportet in Salviæ uſu. Matthiolus, Mejerus, Paræus, aliique, niſi prius probe lota fuerit, eam uſurpare non ſinunt, Rubetæ enim ſive Buſones, ajunt ii, ſub hac planta frequenter ſeſe abdunt, eamque halitibus, ac ſaliva inquinare ſolent. Paræus deinde, ac Mejerus hoc idem funeſtiſſimis hiſtoriis confirmant apud eos conſulendis. *In Ephemeridibus* quoque *Germanicis*, *Decuria II. anno VI. pag. 66. in Appendice* refertur, fœminæ, nonnulla Salviæ folia abſque abſterſione eſitata, paulo poſt, colicos affectus adeo violentos excitaſſe, ut poſt paucos languorum dies, occubuerit, viſoſque fuiſſe buſones binos viventes (res plane mira) ex ano defunctæ exeuntes. P. vero Kirker Microſcopii examini, Salviæ folia ſubjecit, minimaque inſecta in eorum rugis abdita deprehendit, quæ parva quadam tela araneæ perſimili contecta ſibi videbantur, hiſque potiſſimum, veneficam vim Salviæ tribuit: quæ omnia aliorum obſervationibus, noſtriſque peculiaribus refutantur, nihil enim aliud in Salviæ foliis advinvenire potuimus, præter longos pilos albos, papillulaſque: enim vero perſpicuum eſt, D. Tournefortium, narrare, a ſe ipſo in Oriente pulcras admodum Salviæ ſpecies viſas fuiſſe, in quibus a puſillorum Inſectorum puncturis tumores progeniti fuerant, parva poma æmulantes, IX. aut X. linearum diametri, ſaporis dulciſſimi, gratiſſimique; vocantur autem *Salviæ Poma*, quæ illic publice venditantur: hoc autem nihil facit pro Kirkero; venefica enim nullo modo Inſecta hæc eſſe poſſunt, quum eorum productiones utiliter eſitentur: quoquomodo vero res ſeſe habeat, Itali, inquit Rajus, quum probe noſcant, Salviam buſonibus infeſtari, ad eos depellendos Rutam proxime reponunt, ejus enim odorem, uti diximus, Reptilia hæc omnino faſtidiunt. Quoad nos, non negamus, Inſecta in Salvia abdita venenum huic impertiri non poſſe, quod tamen ſi verum eſt, ſane raro accidere ſolet, infinitus enim perſonarum numerus Salvia, abſque ulla lotione quotidie utuntur, nullum nihilominus incommodum perſentiunt; a ruſticis vero in Provincia, ubi planta hæc vulgatiſſima eſt, plerumque recens comeditur abſque ullo periculo. Inutilis itaque prorſus eam abluendi diligentia a nobis reputatur, præſertim quia lotione, ſua efficacia deſtituitur: perneceſſarium tamen eſt, folia abſtergere, antequam uſurpentur.

Salviæ folia in Orvietano, & pulvere adverſus rabiem adhibentur; ejus vero

vero ſummitates floridæ in aqua Theriacali, in Balſamo tranquillo, Unguento *Martiato*, Unguento contra aduſtiones; flores denique in aqua Imperiali, ſyrupo de ſtœchade, Balſamo Oppodeltoch, ac in aliis cordialibus compoſitis, nervinis, ac cephalicis *Pharm. Pariſ.*

℞. Fol. Salviæ exſicc. Sarſæparillæ & Balauſt. ana ℥ j. M. exactiſſime f. p. mane jejuno ventriculo per novendium exhibenda in juſculo adverſus fluores albos appropriato.

℞. Salviæ maj. Man. j. Nicotianæ Virginianæ ℥ ij. Coque in ℔. ij. optimi Vini rubri ad medias. Fiat colatura pro Gargariſmate adverſus contumaces dentium morbos.

℞. Summit. Lavendulæ, Origani, Salviæ, Menthæ, Roriſmarini, Hyſſopi, Thymi, Abſinthii, Majoranæ ana Man. ß. Coque in aquæ com. ℔. iij. ad quartæ partis conſumptionem. Fiat colatura forti expreſſione pro fomento in nervorum, tendinumque debilitate, ac in rheumaticis affectionibus œdematoſis.

℞. Fol. Salviæ & Betonicæ ana Man. j. Fiat infuſio xij. horarum ſpatio in optimi Vini rubri ℔. vj. Colatura in prandio uſurpetur adverſus vertigines, ſtupores, & ad roborandum ventriculum.

Unguentum pro Membris paralyticis.

℞. Anſerem marem, deplumatum, & exenteratum. Ablue S. V. camphorato, ejuſque deinde partes internæ Salvia, ac Roremarino p. inſpergantur, adimpleanturque Thuris maſculi, Myrrhæ, & Maſtichis ruditer tuſor. ana ℥ j. Adde medullæ Cervinæ, ac Unguenti Martiati ana ℥ j. ß. Conſuantur deinde exacte ventris tegumenta. Aſſetur anſer, colligaturque liquor, cui adde Lumbricor. terreſtrium p. ℥ j. Membra paralytica Spiritu Vini camphorato fricentur, ac deinde hujuſce Unguenti ſ. q. illinientur, cooperienturque charta bibula, linteoliſque calidis. Unctio vero antequam æger recumbat ſero miniſtretur.

℞. Conſervæ Flor. Salviæ, Meliſſæ, Roriſmarini, ac Betonicæ ana ℥ j. Opiatæ Salomonis, ac pulv. Viper. ana ℥ ß. Rad. Valerianæ maj. p. ℨ ij. Salis Ammoniac. defæcati ℈. j. Olei Caryophyllor. aromat. gut. xx. M. una cum æquis portionibus Balſami Commendatoris de Perne, & Syrupi Hyſſopi pro Opiata cephalica, & anti-paralytica, cujus doſis ℨ ij. mane jejunis ægris, bolis nebula obvolutis, propinanda.

℞. Conſervæ Salviæ, ac Enulæ Campanæ, Cort. Malor. Citreor. & Aurantior. condit. Radicis Angelicæ cond. ana ℥ ß. Opiatæ Solomonis, ac Extracti Juniperi ana ℨ vj. Specier. trium Santal. ℨ ij. Cinnamomi p. & Salis Abſinthii ana ℨ j. M. cum Syrupo de Mentha, pro Opiata cephalica, & ſtomachica, doſis fere ℨ ij. poſt prandium propinanda.

SAMBUCUS.

De Sambuco humili ſub Ebuli nomine cogniti jam alio in loco verba facta ſunt, modo reſtat de Sambuco arboreo ſemonem inſtituere. Sambucus, *Offic.* Sambucus fructu in umbella nigro, C. B. P. 456. *Inſt. R.* H. 606. Sambucus vulgaris, J. B. 1. 544. *Park. Raii Hiſt.* 1609. Sambu-

cus, *Dod. Pempt.* 845. *Ger. Matth. Fuſch. Genſ. Hort.* Sambucus domeſtica, *Caſt.* Sambucus umbellifera, *Anguill.* Sambucus Campeſtris ſive vulgaris, *Camer. Hort.* Sambucus caule arboreo ramoſo, floribus umbellatis, *Van-Roy. Flor. Leyd. Prodr.* 243. Sambucus caule perenni ramoſo, *Linn. Hort. Cliffort.* 109. Acte, *Græcor.* Sambucus arboreſcens, Sambucus vulgatior ſive vulgatiſſima, Arbor Urſi, vel Urſæ, *Nonnull.* vulgo, *Sureau ou Suzeau*, *Gran Sureau*, *ou Sureau commun*.

Ex radice lignoſa, vivaci, longa, albeſcente modo arbor mediocris altitudinis late ramis ſeſe expandens, erigitur modo arbuſcula ramis longis, rotundis, magna medullæ albæ portione repletis, lingno compactiore, initio viridi, deinde ad cineream colorem accedente, trunco, cortice, obtecto, rudi, rimis hiante, cinereo, ſub quo alter quoque interior viridis, ac in uſum medicum veniens cortex invenitur: lignum ſolidiſſimum eſt, ſubluteum, facile tamen ſcinditur, rami vero nodos habent per intervalla locatos. Folia quina, vel ſena juxta coſtam, ut in Nuce apparent, nonnihil tamen exiliora, ambitu ſerrata, odore graviore, imparique extremo folio, cæteris latiore, claudente. Flores ſummis ramis umbellati, ampli, & lati enaſcuntur, roſacei ſunt, quadripartiti albis, ſatis odorati, quinque ſtaminibus apicibus rotundis. Floribus deciduis præſto ſunt baccæ Juniperi baccis æquales, rotundæ, initio virides, per maturitatem nigræ, ſucco refertæ ſaturate rubro, ut plurimum unica in cellula tria ſemina occludentes minuta, ex uno latere convexa, altero vero anguloſa, *Grana Actes* in Officinis nuncupata. Arbor hæc fere ubique creſcit in ſepibus, urbiumque foſſis, & vallibus, in locis umbroſis, humidiſque; frondes citiſſime emittit, & Majo, Juniove floret. Si forte in hortis colatur diutiſſime vivit, arboremque ſatis conſpicuam, erectamque efformat. Rarius in Italia, regionibuſque calidis occurrit, ſolo enim pingui delectatur. Frigidis pluviis, ac pruinis facile flores labuntur, hinc malum præſagium a vulgo deducitur, timetur enim hoc idem Vitibus contingere poſſe. Uſque ab Hippocratis ætate Sambucus a Medicis magnis laudibus extollebatur. Ejus medius cortex, folia, flores, baccæ, uno verbo omnes fere partes uſitatæ ſunt. Martinus Blockvvitzius librum integrum de ejuſdem facultatibus exaravit ſub titulo, *Anatomes Sambuci*.

Sambuci folia primum herbæ ſalitæ ſaporem habere videntur, quem deinde amarities quędam ſubſequitur. Fructus ſubdulcis eſt, ac rubro colore chartam cæruleam elegantiſſime depingit. Folia autem Analyſeos ope præter plures acidos, alkalicoſque liquores, ſalem volatilem concretum, plurimum olei, ac terræ largiuntur. Hinc facile conjici poteſt, plantæ hujuſce vim ſitam eſſe in ſale ammonicali, acido præ aliis ſaturatiori, plurimo oleo fœtido, ac terræ conjuncto.

Omnes ejus partes, tam interna, quam extrinſeca optima remedia nobis ſuppeditant. A Veteribus veluti cathartica, & aperiens generaliter planta hæc cenſebatur; foliorum, ſurculorumque decotio ab Hippocrate & Dioſcoride ad alvum ſubducendam & urinas hydropicorum ciendas uſurpabatur: Vinum quoque, in quo radices ebullierint ab iis præſcribebatur. D. vero Chomelius *in Tractatu Plantarum uſitatiorum*, ad ſeroſitates evacuandas ſequentia duo commendat.

℞. Cortic. Medii Sambuc. ℥ j. Fiat infuſio per noctem in cinerario calido cum aquæ bull. ℥ vj. Sal. Abſinthii gr. xv. ac Cinnamomi ℈ j. Ma-

ne fiat

ne fiat colatura forti expreſſione pro doſi jejunis ægris exhibenda. Vel:

℞. Sem. Sambuc. p. ℥ j. Sal. Tartar. gr. xx. Mercur. dulc. gr. xv. M. f. b. cum ſ. q. Syrupi Cichorii pro doſi.

Fol. recentium, aut propaginum Man. j. una cum acetario leniſſime purgat. Delicatulis tamen ea in uſum revocare non permittimus, quia quandoque vomitus, ſuperpurgationeſque violentæ ex horumce eſu ortum ducunt, generatim enim Sambucus turbat, ventriculumque ſubvertit. Flores recentiſſimi cum ovis frixi, aut ſero lactis infuſi laxandi vim habent, quam exſiccati omnino amittunt, diaphoreticamque ab iis acquiri dicitur: infuſio autem prædicta magnum præbere ſolatium ſolet Eryſipelate, vel alio cutaneo morbo affectis. Cyathus unus mane, veſperique ingurgitetur, faciem mandefaciendo, portionibus duabus aquæ Flor. Sambuc. altera vero Sp. Vini: eorumdem quoque Flor. infuſio in aqua, aut lacte nutricibus majorem lactis copiam ingerere ſolet. Acetum Samb. præterea nuncupatur, quod ejuſdem florum infuſione majorem vim, odoremque acquiſiverit, quodque etiam aceto communi magis ventriculo accomodatur, magiſque ſanum reputatur: Demum iiſdem hiſce floribus Syrupus, ac Conſerva paratur, leviterque cum Melle, ac Aceto decocta in clyſteribus uſurpatur. Succus corticis medii viridis, aut infuſum ejuſdem contuſi ex lacte, aqua, aut vino a Trago & Dodonæo exhibebatur ad bilem, ac ſeroſitates eliminandas, quæ profecto remedii ratio ſatis optima eſt, ſuperne ac inferne leniſſime evacuans, uti feliciter nos quoque experti ſumus in quibuſdam inflationibus hydropem minitantibus. Ad ſudorem peſte correptis conciliandum hic idem cortex una cum Theriaca a Geſnero præſcribebatur; a Nonnullis vero ſyrupus Diacodii additur. Camerarius autem ad menſes excitandos propaginibus Sambuci una cum pauco Croco utebatur; ab aliis autem in pulverem rediguntur, qui ad alvum apertam ſervandam, ſanguinemque depurandum inſervi.

Rotulæ, ſucco Baccarum Sambuci cum Secale farina permixto, conficiuntur, furnoque decoquuntur, nuncupantur autem *Tragea Granorum Actes*; ægris Dyſenteria vexatis ſic propinandæ, vel pulveratæ boli forma, aut liquore appropriato exſolutæ, a ℈ j. ad ʒ ß. Iiſdem præterea baccis parantur Rob, Extractum, Spiritus, Vinum, Oleumque Sambuci.

Si lento igne ℔. j. Succi Baccar. Sambuci cum Sacchari ℔. ß. condenſetur Rob jam confectum habebimus, præſcribeturque a ℈ j. ad ʒ ß. in Dyſenteria; urinas quoque expellit, ac tamquam lene ſudorificum reputatur.

Extractum vero juxta Quercetanum ſequenti ratione paratur. Baccæ ad umbram exſiccatæ recipienti committuntur, optimum Sp. Vini ſuperaffundendo, qui quatuor aut quinque digitis ſupernatet, digeruntur que quinque aut ſex dierum ſpatio. Tinctura filtratur in paſſionibus Hyſtericis optima a cochlear. ß. ad cochlear. j. Diſtillationis denide ope ab hac, Tinctura Sp Vini elicitur, ac in Cucurbitæ fundo Extractum remanet a ℈ j. ad ℈ j. præſcribendum prædicto in morbo, alvique fluxu.

Spiritus ardens Baccar. Sambuci ſatis ſudorificus eſt, quemadmodum & Baccarum earumdem ſuccus, facile autem ſervatur, tranſverſum Olei digitum in vaſe ſuperimponendo, vel cum eo tertiam Sp. Vini optimi partem admiſcendo. Vinum Sambuci nuncupatur Vinum hoc idem anni ſpatio con-

Digitized by Google

ſervatum. A Nonnullis cum Saccharo excoquitur ad Syrupi conſiſtentiam. Eorumdem fructuum nuclei calida macerati, forti dein expreſſione colati Oleum miniſtrant aquæ innatans, quod externe applicatum arthriticos dolores ſedat, optimeque tremores reſolvit: prædictis etiam in caſibus in uſum revocatur altera olei ſpecies, quod foliorum exolutione paratur, eorum enim coſtis tuſis, in cacabo e ſilice reponuntur profunde humato, anteaque probe gypſo oblinito, anni exacto ſpatio, in cacabi fundo olei ſatis temperantis ſpecies quædam reperitur. Sambuci Nuclei purgandi vim habent, dummodo ʒ iij. aut ℥ ß. pulverati aut emulſionis forma ℥ j. exhibeantur. Fere nullam evacuandi habent efficaciam ſi in Vino albo macerentur.

Fungi ſpecies quædam in Sambuco excreſcit, quæ a C. Bauhino nuncupatur *Fungus membranaceus*, *Auricula Judæ*, *ſive Sambucinus*, aceti ex eo infuſum adverſus faucium inflammationes, & anginam juxta Authores plurimos excellit, aut Gargariſmate, aut extrinſecus applicatum. S. Pauli autem Infuſum ejuſdem ex Vino hydropicorum aquas expellere affirmat. Martinus Blockovvitzius Germanus Medicus, a quo, ut innuimus, ſpeciatim de Sambuco fuit pertractatum, aſſerit, ramorum medullam diureticam eſſe, aptiſſimumque remedium ad ſabuloſas concretiones, glareas, ac Hydropicorum aquas eliminandas.

Extrinſecus Sambuci fólia igne macerata plurimum reſolvunt; inflationibus enim applicantur, quæ cito evaneſcunt. Ex iis quoque in Vino ebullitis balneum vaporoſum, ac repetita fomenta parantur ad crura inflata & hydropicorum madefacienda, magmate Cataplaſmatis forma appoſito, ſique folia, floreſque Tanaceti cum iis conjungantur efficacius agent. Sambuci flores reſolventes ſunt, anodyni, temperantes, ac diaphoretici, Eryſipelati, aliiſque cutaneis morbis fomenti more apponuntur: fermentatione ex iis ſpiritus elicitur, eumdem tribus vicibus ſuper eoſdem fermentatos flores cohobando. Inter excellentiora artis Medicæ remedia ad Eriſiplata ſananda merito recenſetur; applicaturque parti affectæ linteolum calidum hac materia imbutum, curando ut mane, ac veſperi renovetur. Cortice medio viridi Sambuci dolorificis partibus appoſito, S. Paulli arthriticos dolores ſanaſſe teſtatur. Hic idem cortex quoque excellit adverſus aduſtiones, tutiſſimuſque merito ac infallibilis vocari poteſt. Plura ex eo Unguenta componuntur, inter quæ a Matthiolo præſcriptum præſtantius reputatur, quod ebullitione paratur, Corticis medii Sambuci ℔. j. cum Olei olivar. pluries in aqua florum Sambuci loti ℔. ij. Meliori quoque ſucceſſu res procedet, ſi Oleum Sambuci, infuſione florum reiterata conficiatur, linteoloque trajecto, quum cortex niger ac concoctus apparet, ceræ recentis ℥ jv. addantur, cum æquali ſucci ſurculorum ejuſdem plantæ portione, quibus omnibus uſque ad hujuſce ſucci conſumptionem ebullitis, vaſe deinde ab igne deducto, ac Terebinthinæ ℥ ij. Thuris maſculi ℥ jv. biniſque vitellis ovorum induratis additis in vaſe e ſilice Unguentum pro uſu ſervari debet.

Adverſus Arthritidem, inflammationes, hæmorrhoides, & aduſtiones ſufficere etiam poteſt corticem medium Sambuci in Oleo olivar. aut Nucum decoquere, eique unguenti conſiſtentia ſ. q. ceræ recentis, ac vitellis ovorum conciliata, in vaſe Faentino Unguentum frigida ſervare. Nihil uſpiam vero magis utile, pulvere pyrio ambuſtis, eſſe deprehenditur, præter immediatam Mel-

lis

Digitized by Google

lis vulgaris, Oleique Nucis, in quo Sambucus ebullierit impoſitionem; ulcera vero poſt ambuſtionem apparentia decoctione corticum Fraxini, ac Sambuci abluuntur. Zuvelpher quoque deſcriptionem optimi Unguenti adverſus ambuſtiones tradidit. Butyri recentis ℔. ij. Olei Sambuc. ℔. j. Baccar Juniperi virid. tuſ. pariter ℔. j. Fol. recent. Sambuci ℥ vj. Roſar. pallid. ℥ jv. ſimul macerentur, deinde leviter ebulliant, & vitellis ovor. indurator. num. v. malaxentur; pluma hoc Unguento ſaturata ambuſtiones illiniuntur, chartaque bibula cooperiuntur.

Sambuci flores in decoctione aromatica, aqua Generali, Balſamo tranquillo, folia vero in unguento *Martiato*, baccæ denique in aqua hyſterica *Pharmac. Pariſ.* uſurpantur.

℞. Nucleor. Sambuc. tuſ. ʒ ij. Sem. Fœniculi ʒ ß. Infunde noctis ſpatio in Vini albi cyatho. Mane fiat colatura forti expreſſione pro potione purganti in ictero, cachexia, ac inflationibus propinanda.

℞. Baccar. Sambuc. exacte maturar. ℔. j. Exprimatur ſuccus abſque Nuclei contuſione. Hoc ſucco offulæ panis albi recentiſſimi imbuantur, quod quinquies repetatur, panem quaque vice in furno exſiccando, hujuſce buccellati ʒ j. pulverata, admiſcetur cochleari Juſculi. Æger mixturam hance mane, jejuno ventriculo bis, aut ter juxta exigentiam ſumet in dyſenteria.

℞. Cort. interni Sambuc. Man. j. Coque in aquæ ℔. j. ac Lactis Vaccini a. q. ad medias. Fiat colatura per linteum forti expreſſione, dividaturque in doſes n. iij. exhibeanturque tepidæ ſingulis horis, mane, jejuno ſtomacho in cachexia, inflationibus, ac hydrope aſcite.

℞. Aquæ ſtillat. Flor. Sambuc. ℥ viij. Rob Samb. ℥ j. Nitri depurat. ʒ ß. M. exhibeaturque mixturæ hujuſce ſingulis horis ℥ j. cum aderit indicatio ſudores ciendi.

℞. Flor. Samb. Man. j. Semin. Fœnicul. tuſ. ʒ ij. Fiat infuſio in Lactis ferventis ℔. ij. Semel cremor decerpatur, ac divide in doſes jv. quæ tepidæ in decoctione appropriata ad lac nutricibus augendum exhibebuntur.

℞. Flor. Samb. Man. ij. Infundantur horæ ſpatio in aquæ bull. ℔. ij. pro fomento in Eryſipelate.

℞. Fol. Samb. Man. ij. Charta madida, obvoluta, ac cinerario calido macerata contunde, ac Sp. Vini conſperge pro Cataplaſmate adverſus œdemata, crurumque inflationes.

℞. Fol. Sambuc. Verbaſci, Millefolii, ac Plantag. ana Man. j. Cortic. Malor. Punicar. ʒ ij. Coque in aquæ ℔. j. cum a. q. Vini rubri veter. ad tertiæ partis conſumptionem. Fiat colatura, exolvaturque Aluminis ʒ j. Sacchar. Saturni ʒ ß. M. pro fomento adverſus fluxus hæmorrhoidales excedentes.

℞. Spermat. Ceti ℥ j. Ceræ albæ ℥ ij. Galbani aceto pp. ℥ ij. Olei Sambuci q. ſ. M. pro Emplaſtro adverſus mammarum Scirrhoſos, ſtrumoſos, aut lacte concreto obortos tumores utillimo.

Vapor adverſus Anginam.

℞. Aceti Sambuc. Roſar. & Calthæ ana ℥ j. Aquæ diſtill. Sambuci ℥ vj. M. Vapor calidus in fauces infundibuli inverſi ope introducetur.

S A-

SAMOLUS.

ANagallis aquatica, *Offic.* Anagallis aquatica folio rotundo, non crenato, C. B. P. 252. SAMOLUS Valeradi, J. B. 3. 791. *Inſt.* R. H. 143. Anagallis aquatica 3. *Lob. Icon.* 467. Anagallis aquatica rotundifolia, *Ger. Raii Hiſt.* 1001. Anagallis folio ſubrotundo, non crenato, *Park.* Alſine aquatica perennis folio Becabungæ, *Mor. Hiſt. Oxon.* 2. 324. Anagallis aquatica altera Lobellii, *Lugd. Hiſt.* Samolus, *Linn. Hort. Cliff.* 51. Samolus Plinii, *Quorumd.* vulgo *Mouron d'eau.*

Radicem habet minutis fibris capillaribus ſtipatam, albam, vivacem. Caules emittit fere pedales, graciles, rotundos, erectos, foliis onuſtos brevioribus, rotundioribuſque in baſi poſitis, alternis, caudis, deſtitutis: caules autem in vertice plures in ramulos dirimuntur. Folia inferna oblonga ſunt, primum anguſta, ſenſim ad extremitatem uſque rotundam ſeſe expandentia, denſa, non crenata, glabra, dilute-viridia. Summis caulibus, ramuliſque flores enaſcuntur poculum referentes, adinſtar parvæ roſæ inciſi, albi, ſtaminibus quinis, in capſulas ovales dein abeuntes, unica cellula plura ſemina ejuſdem figuræ, minuta, ac per maturitatem ſubrubra condentes. Sapore amaro donatur, lociſque aquaticis, paludoſiſque delectatur, Junio floret, quandoque autem ſerius, ſemina vero Septembri matureſcunt. In acetariis eſitari poteſt, folia enim primum apparentia, eamdem fere dulcedinem, ac folia Valerianellæ ſortiuntur, atque in agro Pariſienſi occurrit.

Samolus nuncupatur ab *inſula Samos* in qua frequentiſſime creſcit.

Vulneraria, aperiens, detergens, & antiſcorbutica dicitur; vix ullum tamen in re Medica uſum habet.

SANICULA,

DUæ SANICULÆ ſpecies in Officinis diſtinguuntur, ac genus diverſum conſtituunt, ſcilicet Sanicula mas, ſive vulgaris, & Sanicula fœmina.

Sanicula, *Offic.* Sanicula Officinarum, C. B. P. 319. *Inſt.* R. H. 326. Sanicula mas Fuchſii, ſive Diapenſia, J. B. 3. 639. Sanicula, *Dod. Pempt.* 140. *Brunſ. Trag. Anguill. Lac. Lon. Cæſalp. Camer. Thal. Tabern. Geſn. Hort. Matth. Eyſt.* Sanicula ſive Diapenſia, *Ger. Raii Hiſt.* 475. Sanicula vulgaris, ſive Diapenſia, *Park.* Sanicula & Diapenſia, *Lob. Icon.* 663. Sanicula foliis radicalibus ſimplicibus, floſculis omnibus ſeſſibilibus, *Linn. Flor. Suec.* 78. Sanicula nigra, Ferraria major, Sideritis 3. Dioſcoridis, Conſolida quinquefolia, *Nonnull.* vulgo *Sanicle commune ou male.*

Radix ſuperne ſatis craſſa, inferne fibroſa, externe nigricans, interne alba, vivax, ſaporis amari, plura expellit folia lata, ſemirotunda, duriuſcula, quinquifida, ambitu crenato, lævia, plerumque e viridi luceſcentia, permanentia, longis appenſa caudis. Ea inter caules fere pedales extolluntur læves, nodiſque liberi, inferne radicem verſus ſubrubri, ſummitatibus parvos ſuſtinentes flores umbellatos, quinquepetalos, albos, vel rubros, roſaceos, ſtaminibus quinis, apicibus rotundis, quibus teretes, aut ovales fructus præſto ſunt binis ſeminibus conſtantes ex uno latere gibbis, ex altero planis, aculeatis, ac tranſeuntium veſtibus adhærentibus. Eodem individuo, eodem-

eodemque faſciculo flores mares, ſive ſteriles, floreſque fœminas ſive fœcundos effert planta hæc, in nemoribus, umbroſis locis, ſoloque pingui, & humido excreſcens; Junio floret, tuncque colligi ſolet, viridiſque toto anni curriculo conſervatur.

Sanicula a *ſanando* ſic vocata fuit, inter excellentiora enim vulneraria connumeratur, pluresque morbos de facto ſanat.

Præter plures liquores acidos, ſpiritum urinoſum, & ſal volatile concretum, plurimum olei, terræque Sanicula, Analyſi largitur. Continet autem ſal ammoniacum, ſulphur, particulaſque terreſtres. Adſtringens, detergens, vulneraria, & conſolidans eſt, ac ſemper tam efficax vis vulneraria præſertim, huic tributa fuit, ut hinc verſicula hæc duo Gallica ortum duxerint:

Qui a le Bugle & la Sanicule,
Fait aux Chirurgiens la nique.

Ejus folia in Ptiſanis, Apozematibus, & Potionibus adverſus hæmorrhagias, ſputumque ſanguineum, dyſenteriam, fluores albos, fluxuſque ſanguineos muliebres uſurpantur, ſuccuſque eorum ℥ ij. vel iij. præſcriptus iiſdem potitur facultatibus. Utiliter in morbis faucium, oris ulceribus, cancriſque, parum Mellis roſati addendo, in profundis quoque vulneribus ex eo, injectiones inſtituuntur. Ad Theæ modum ejus folia quoque in uſum revocari poſſunt, eorum pug. j. in aquæ ℔ ß. infuſo per horæ quadrantis ſemiſſe; colatur deinde liquor, parum Sacchari addito. Infuſio hæc optima eſt adverſus fluxus, ac ulcera interna, febri lenta, comitata.

Aqua Saniculæ diſtillata in Officinis proſtat, iiſdem ac planta gaudet facultatibus, nonnihil tamen debilior reputatur, ab ℥ jv. ad ℥ vj. in Julapiis, ac potionibus vulnerariis adhibetur.

Cataplaſma ex Sanicula in Vino ebullita umbilicalem herniam primo apparentem reſolvit, juxta Nonnullos. Rajuſque aſſerit, prope infinitum puerorum numerum prædicta ratione, aptaque faſcia, ſantos vidiſſe, in lumbis quoque contra regionem umbilicalem Cataplaſma aliud ex radicibus Conſolidæ maj. tuſis eſt apponendum. Folia vero ejuſdemmet Plantæ tuſa, recentibuſque vulneribus applicita, abſque ulla ſuppuratione, ea ſanat.

Uſurpatur Sanicula in Aqua vulneraria, ejus folia in Balſamis, Vulnerario & Oppodeltoch, ſuccus autem in Emplaſtro Oppodeltoch *Pharmacopææ Pariſienſis*.

℞. Fol. Saniculæ ad umbram exſiccat. Man. ij. Infunde in aquæ bullientis ℔ j. ſemihoræ ſpatio vaſe clauſo: inclinatione deinde fundatur, & adde Syrupi Roſar. exſiccat. ℥ ß. pro infuſo vulnerario, in fluoribrus rubris, aut albis, ulceribuſque internis aptiſſimo.

℞. Aquæ diſtillatæ Saniculæ, & Aquæ vulnerariæ ana. ℥ ij. Spermat. Cæti aqua Cinnamomi hordeat. ſoluti ʒ j. Theriacæ ʒ ß. Antimonii diaphoret. ℈ j. Syrupi Violar. ℥ j. M. pro potione cordiali, & vulneraria, in quatuor doſes dividenda, ac de die ſumenda.

℞. Fol. Bugulæ, Saniculæ, Hyſſopi, Pervincæ, Hederæ terreſtr. & Veronicæ ana. Man. ß. ſuperaffunde aquæ ferventis ℔ jv. vaſeque clauſo per ſemihoræ ſpatium infuſa relinquantur. Fiat colatura per inclinationem, & adde Syrupi Hederæ terreſtr. ℥ ij. pro Ptiſana vulneraria, e qua cyathi

Google

thi quatuor tepidi de die ægris exhibebuntur in contuſionibus, vulneribus, ulceribuſque internis.

Sanicula fœmina, *Offic.* Helleborus niger, Saniculæ folio, major, C. B. P. 186. Sanicula fœmina quibuſdam, aliis Helleborus niger, J. B. 3. 638. Veratrum nigrum Dioſcoridis, *Dod. Pempt.* 387. Aſtrantia major, corona floris purpuraſcente, *Inſt.* R. H. 314. Aſtrantia nigra, *Lob. Raii Hiſt.* 475. *Geſn. Hort.* Aſtrantia nigra, ſive Veratrum nigrum, *Ger.* Imperatoria nigra, *Tabern.* Sanicula 2. ſive fœmina adulterina, *Trag.* Sanicula fœmina Fuchſii, *Lugd. Hiſt.* Sanicula altera, Oſteritium montanum, *Quorumd.* vulgo *la Sanicle femelle, ou de montagne*.

Ex radice ſatis fibroſa, nigra, vivaci naſcuntur folia Saniculæ, aut Imperatoriæ proxima, atro-viridia ſuperne, & ſublutea inferne, nonnihil rugoſa, tactuque aſpera, longis appenſa caudis. Hæc inter bini aut tres caules cubitales eriguntur, rotundi, ſtriati, ſapore ad Imperatoriam accedente, nonnullis ornati foliis; in eorum ſummitatibus umbellati locantur flores albo purpuraſcentes, foliorum coronis ſuffulti, quinquepetali, roſacei, foliis ut plurimum deductis, ac reduplicatis verſus floris centrum, totidem ſtaminibus. Fructus hiſce ſuccedit binis capſulis conflatus membranaceis, oblongis, ſtriatis, & criſpatis, ſemen occludentibus oblongum, anguſtum, cinereum. In hac quoque, uti in præcedenti, duæ florum ſpecies, eodem in faſciculo, alii mares ſeu ſteriles, alii fœminæ ſive fertiles adinveniuntur. In ſylvis umbroſis, montibuſque creſcit planta hæc, in hortis etiam colitur, in quibus Junio, Julioque flores edit, toto anno vireſcit, nec frigore læditur.

Alia quoque reperitur *Aſtrantiæ* ſpecies, quæ niſi exilitate ſua a prædicta diſtat.

Radices plurimum ſalis, modicumque olei continent. Quamvis autem ejus facultates præcedenti omnino oppoſitæ ſint, nihilo minus mirum prorſus videtur, quomodo hæc quoque *Sanicula* vocitetur.

Dodonæus cum Geſnero ſuſpicatur, ejuſdemmet plantæ radicem Helleborum nigrum Dioſcoridis eſſe, leniter enim purgat humores bilioſos, melancholicoſque, ut a bene multis Germanis Medicis fuit obſervatum: hoc autem incertum admodum eſt: violentam enim Helleborus Antiquorum catharſim excitabat, niſi forte dicatur, quod mutata regione, energiam quoque amiſerit, quod rationi neutiquam adverſatur, uti a nobis de nonnullis aliis quoque plantis ſuperius adnotatum fuit. In Apozematibus autem a Fabritio Hildano Sanicula fœmina uſurpabatur, adverſus Lienis Scirrhos, utrum ventrem laxarit nec ne; omnino ab eo prætermittitur. Cæterum raro a Medicis in uſum revocatur.

S A P O N A R I A.

SAPONARIA, *Offic.* Saponaria major Lævis, C. B. P. 206. Saponaria vulgaris, J. B. 3. 346. *Park.* Saponaria, *Dod. Pempt.* 179. *Trag. Lac. Ger. Raii Hiſt.* 999. Lychnis Sylveſtris, quæ Saponaria vulgo, *Inſt.* R. H. 336. Saponaria vulgi foliis Plantaginis aut Gentianæ, flore Ocymoidis, *Lob. Adv.* Saponaria foliis ovato-Lanceolatis, Calicibus Cylindraceis, *Linn. Hort. Cliff.* 165. Lychnis Saponaria dicta, Lychnis fullonia, Herba fullonum, Struthium, Lanaria, Saponalis, *Quorumd.* vulgo *Savoniere, Saponiere ou Saponaire.*

Radice

Digitized by Google

Radice nititur longa, ſubrubra, nodoſa, ſerpenti, fibroſa, vivaci; plures promit caules pedem cum dimidio, aut pedes duos altos, rotundos, glabros ut plurimum, nodoſos, ſubrubros, medulloſos, vix ſeſe fulcientes, foliis latis, nervoſis, Gentianæ cruciatæ, aut Plantaginis æmulis, nonnihil tamen arctioribus, glabris, ex adverſo locatis, breviſſimis caudis appenſis, floribus umbellatis, ſummis in caulibus ſitis, quinquepetalis, caryophyllatis, læte ut plurimum purpureis, quandoque dilute-rubris, quandoque albis, odoris, decem albis ſtaminibus, apicibus in centro oblongis, in fructum abeuntibus conicum, ſeminibus minutis, ſemirotundis, ac ſub-rubris repletum. Planta hæc Lychnis ſpecies, prope fluvios, ſtagnantes aquas, torrentes, rivulos, in nemoribus, pratis humidis, luciſque ſabuloſis occurrit; in hortis quoque colitur, diutiſſime perdurat hortulanis inviſa propter ſerpendi modum; Majo vel Junio floret, floremque ad Septembrim uſque conſervat, qui non modo colore variare ſolet, verum etiam quandoque duplicatur, ad coronas autem efformandas tam propter ejus elegantiam, quam propter optimum odorem adhibetur.

Saponaria amariſſima eſt, ac vix chartam cæruleam rubore afficit, hinc elicitur, ſalem amariſſimum terræ connaturalem in ea abſque ulla fere mutatione deferri, plurimoque ſulphure uniri. Qua de re Analyſi Chymica plurimum ſalis eſſentialis, olei, ac phlegmatis elargitur. Omnes conveniunt, detergentem admodum eſſe, veſtiumque maculas ſaponis more obliterare, unde ſic fuit nuncupata. Celebrior ejus facultas in Medicina eſt, impetiginem, ſcabiemque ſanandi, aut foliorum decoctione interne ſumpta, aut partes affectas madefaciendo. Schorderus aſſerit, ejus radicem aperientem, ac reſolventem eſſe, optimamuqe ad Venereos morbos compeſcendos, Aſthma avertendum, menſeſque ciendos. Ab Etmullero autem in omnibus prædictis caſibus folia anteponuntur, quæ tamquam ſpecificum in morbo Venereo ſupradicto deprædicat: a Mercurio vero omnia prædicta remedia longe ſuperantur, quæ profecto vel ad morbum obtegendum vel ad leviora ſymptomata ſananda tantum valere poſſunt. Saponariæ folia macerata, ac in naribus immiſſa ſternutationem concitant. Experientia vero duce a Petro Borello *Obſervatione* 118. *Centuria I.* aſſeritur, ejuſdem ſemen ʒ j. quacumque Lunæ phaſi incipiente, exhibitum, ſenſibiliter Epilepſiæ violentiam, ac paroxiſmorum numerum, minuere.

Uſurpatur autem in Oleo Euphorbii *Pharmac. Lond.*

℞. Rad. Scillæ & Bardanæ ana ℥ ß. Sarſæparillæ ʒ vj. Raſur. Ligni Sancti ℥ ß. Croci ʒ ij. Saponariæ Man. j. Sennæ mund. ℥ j ß. Cryſtall. Tartari ʒ iij. Taleolatim inciſis ſuperaffundantur aquæ bull. ℔. vj. Infuſum ſuper cinerarium calidum horis xxiv. relinquendo in vaſe clauſo. Liquoris deinde frigidi fiat colatura, vaſiſque vitreis probe concluſis loco frigido aſſervetur, pro ptiſana, doſi cyath. ij. tepidor. in morbis Venereis, Rheumaticis, cutaneiſque affectibus, a ſpiſſitudine, & acrimonia lymphæ productis convenientiſſima.

℞. Rad. Lapathi ſylveſtris ℥ j. Enulæ Campanæ, & Ariſtolochiæ rotundæ ana ℥ ß. Saponariæ Man. ß. Nicotianæ pug. j. Coque in urina hominis ſani pro decotione detergenti adverſus Porriginem, & Scabiem puerorum, quum vero puſtulæ ſiccæ apparent Oleo ovor. aut ceræ illinientur.

S A-

SATUREJA.

PLures plantarum ſpecies, quamvis genus diverſum habeant, SATUREJÆ nomine indigitantur. Duæ uſitatiores hic tantum a nobis proponentur, nempe Satureja vulgaris, & Satureja S. Juliani.

Satureja, *Offic.* Satureja hortenſis ſive Cunila ſativa Plinij, C. B. P. 218. Satureja ſativa, J. B. 3. 272. *Inſt.* R. H. 197. Satureja, *Dod. Pempt.* 289. Satureja hortenſis, *Park. Rai Hiſt.* 518. *Lob. Icon.* 426. Satureja æſtiva hortenſis, *Ger.* Satureja domeſtica, *Eyſt.* Hyſſopus agreſtis, *Brunſ.* Thymbra vera, *Genſ. Hort.* Satureja, ſive Thymbra ſativa, *Cord. Hiſt.* Satureja vulgaris hortenſis Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 898. Satureja herbula, *Cæſal.* Satureja annua ſive vulgatiſſima, Tymbra hortenſis, *Quorumd.* vulgo *la Sarriette, Sadrèe ou Savourèe commune & annuelle des Jardins.*

Radix exigua, ſimplex, ac lignoſa caules ad pedis aut pedis cum dimidio altitudinem promit rotundos, ſub-rubros, aliquantiſper hirſutos, & nodoſos. Folia exigua ſunt, oblonga, Hyſſopi foliis ſimilia, nonnihil hirſuta, pluribus foraminulis percita, nec iis tamen perforata, odore ad Thymum accedente, demiſſiori tamen, ſaporis acriuſculi, penetrantis, ſatiſque grati. Flores quoque perexigui ſunt, labiati, Thymi floribus perſimiles, hac, illac tamen in foliorum alis diſperſi, albo-purpuraſcentes, quaternis ſtaminibus ſericeis, in quatuor ſemina plerumque ſecedentes minuta, rotunda, obſcura, parvis capſulis a calyce productis concluſa. In omnibus fere hortis Olitoriis planta hæc coli ſolet, frequentiſſime enim in condimentis, præſertim cum leguminibus uſurpatur; ſingulis annis ſeritur, ſponte etiam in arvis agri præſertim Monſpeſſulani excreſcit, ac Æſtate floret.

Satureja, ut innuimus, ſapore donatur penetranti, ac grato, odoreque fragranti, & aromatico, Analyſi vero plurimum ſalis volatilis aromatici, oleique largitur, unde aperiens, incidens, roboranſque eſt. Vulgatiſſime etiam in culinis ad carnium ſaporem augendum, ad malas quorundam alimentorum qualitates corrigendas, & in arte Medica ad ægrotantium bonum in uſum revocatur. De facto frigidis, inertibuſque ſtomachis, victuque craſſo ac viſcido utentibus utilis adeo deprehenditur, ut a Trago *pauperum Condimentum* nuncupetur. A Germanis Braſſicæ capitatæ admiſcetur, quam ſale, & aceto conditam diutiſſime ſervant: cavendum vero eſt, ne nimium ea utamur; maxime enim ſanguinem, humoreſque exagitat, ac quandoque imprudenter ad menſes urinaſque ciendas uſurpata, ſputum, mictumque ſanguineum produxit. Ejuſdem infuſio viſcidorum, lentorumque humorum, pulmonum bronchia infarcientium expectorationem juvat, ac feliciter in Aſthmatis humidi paroxiſmis, ac infantum Tuſſi adhibetur.

Extrinſecus quoque Saturejæ decotio in aures injecta in ſoporoſis affectibus utiliſſima eſt ad ægros a ſopore excitandos. Gargariſmatis quoque more in uvulæ relaxatione, amygdalarumque inflammatione, a lymphatico œdematoſa materia, eas infarciente, oborta in uſum revocatur. Ejuſdem met decoctionis vapor imbuti ope in aures exceptus, earum tinnitus, fremituſque ſedat. Eſſentia vero, ſive ejus oleum excellit ad dentium dolorem a carie prodeuntem compeſcendum, dummodo goſſipii parum eo imbutum in dentis vitiati foramen immittatur.

Satu-

Saturajæ folia uſurpantur in aqua Generali, ejuſque ſummitates in aqua Imperiali *Pharm. Pariſ.*

℞ Flor. Sulphur. ℥ vj. Spermat. Ceti ℥ ij. Saturejæ p. & Iridis Florentinæ p. ana ℥ j. Flor. Benzoini ℥ ß. M. cum ſ. q. Mellis albi pro Opiata anti-aſthmatica, quæ nucis moſchatæ magnitudine, nebula obvoluta, mane, jejuno ventriculo, ægris propinabitur.

℞. Saturejæ p. ℥ j. Rad. Biſtortæ ac Tormentillæ ana ℈ j. Piperis longi gr. xij. M. f. p. adſtringens adverſus Uvulæ relaxationem.

Satureja ſeu Thymbra vera, *Offic.* Satureja ſpicata, C. B. P. 218. Satureja foliis tenuibus, ſive tenuifolia S. Juliani, *Quorumdam*, J. B. 3. 273. Thymbra S. Juliani ſive Satureja vera, *Lob. Icon.* 425. *Inſt.* R. H. 198. Satureja S. Juliani, *Ger. Raii. Hiſt.* 518. Satureja ſpicata S. Juliani, *Park.* Thymbra genuina Penæ, *Lugd. Hiſt.* 897. Clinopodium Montis S. Juliani, *Cæſalp.* Thymbron ſeu Thymbræ montana, Hyſſopus montanus, *Nonnull.* vulgo *la Sarriette vivace, ou l'Herbe de Saint Julien.*

Radice eſt dura, lignoſa, vivaci, plures emittit caules ſemipedales, firmos, lignoſos, foliis in baſi copioſiſſimis, Thymo majori, aut Thymo Cretenſi ſimilibus, anguſtioribus tamen, oblongis, odoris, acribus. Flores, ac ſemina Thymi floribus, ſeminibuſque æquari poſſunt, flores autem ex eo diſtant, quod nempe verticillati ſint media inter folia, ſummis vero caulibus quodammodo ſpicati, ex albido-purpuraſcentes. Satis elegantem formam habet planta hæc; ac in curioſorum hortis diligenter colitur; Æſtate floret, ſolumque ſiccum ac ſaxoſum expoſcit; ſponte ac abunde in monte Hetruriæ S. Juliani, apparet, nec non in ipſis Florentiæ muris, ac in Sicilia, alibique, regionibus præſertim calidis.

Plurimum Olei èxaltati, ſaliſque eſſentialis, & volatilis continet. Saporem habet gratiſſimum inter Saturejam, Thymumque, affinem, proprietates vero cum hac poſtrema communes. Cephalica enim, carminativa, aperiens, & hyſterica reputatur. Oleum ejus eſſentiale plurimi æſtimatur, gut. vij. aut viij. in appropriati liquoris ℥ iij. vel ℥ jv. præſcribitur ad affectus colicos flatulentos, & hyſtericos ſedandos, ſtomachum roborandum, menſeſque, urinaſque compellendas. Univerſa præterea planta pulverata, ac Melle in Looch ſpeciem redacta, a materia viſcida pulmones liberat, aſthmaticoſque plurimum ſolatur.

SAXIFRAGIA.

Plantis pluribus, genere, toto cælo diverſis Saxifragiæ, *Perce-Pierre*, nomen tributum fuit; eas autem omnes, quidam Veteres facultate præditas frangendi, ac diſſolvendi calculum in renibus, & veſica, prædicabant, quod falſo quidem ſuppoſito laborare, experientia comprobavit, nec aliunde hæc opinio in eorumce Medicorum mentibus emanavit, niſi ex eo, quod plerumque plantas haſce e ſaxoſis locis, rimiſque murorum erumpentes, earumque quamplurimarum radices, adinſtar parvorum calculorum, nucleorumque ceraſorum rotundas, conſpicerent. Verum enim vero quum ſabulum una cum urinis expellant, aliqualemque prædictis in morbis opem affere ſoleant, de ſpeciebus ſenis in Officinis uſitatioribus (vix ullo enim familiari uſu cæteræ donantur) verba in ſequentibus faciemus, & primo quidem de Saxi-

Digitized by Google

Saxifragia alba, 2. de Saxifraga humiliori rubra; quæ duæ tantum, veris caracteribus Saxifragiæ proprie dictæ, inſigniuntur; 3. de Saxifragia aurea; 4. de Saxifragia Anglorum; 5. & 6. de Pimpinellis Saxifragis, Magna, & Parva.

Saxifragia alba, *Offic.* Saxifraga rotundi folia alba, C. B. P. 309. *Inſt.* R. H. 252. Saxifraga alba radice granuloſa, J. B. 3. 706. Saxifraga alba, *Dod. Pempt.* 316. *Ger. Raii Hiſt.* 1048. Saxifraga alba vulgaris, *Park.* Saxifraga alba Chelidonides, *Lob. Icon.* 612. Saxifraga alba tuberoſa radice, *Cluſ. Hiſt.* Saxifraga major, *Brunſ.* Saxifraga foliis reniformibus Lobatis, Caule ramoſo, radice granuloſa, *Linn. Hort. Cliff.* 167. Saxifraga granata, Calcifraga, Sampetra, Empetron, Rumpiſaxum vulgare, *Nonnull.* vulgo *la Caſſe-pierre*, *Rompt-pierre ou Saxifrage blanche*.

Radix pluribus adinſtar ſeminum Coriandri granuloſis fibris partim purpureis, partim albis, ſaporis amariuſculi, vulgo, *Grains ou Semances de Saxifrage*, nuncupatis, folia propellit fere rotunda, ambitu crenato, Hederæ terreſtris foliis ſatis ſimilia, magis tamen pinguiſcula, & albidiora, caudis appenſa longiuſculis, & hirſutis. Hæc inter exigui eriguntur caules fere pedales, rotundi, hirſuti, purpurei, ramoſi, ſummiſque ramuſculis flores extolluntur quinquepetali, roſacei, læte albi, ſtaminibus denis, apicibus rotundis. Deciduis floribus fructus præſto ſunt fere ovales, binis roſtris diſtincti, plura ſemina minuta, oblonga, ac ſubrubra, unica cellula, occludentes, Herboſis incultiſque locis creſcit planta hæc in montibus, collibus, vallibus, nemoribuſque, Majo floret, tuncque nonnihil viſcoſi habere ſolet; juxta regionis diverſitatem varia eſt, folia enim quandoque majora ſunt, cauleſque elatiores, ut plurimum vero exilia in montano, ſterilique ſolo. Folia ejus, cauleſque, paulo poſt florem, exſiccati deprehenduntur, granulatis tuberculis circum radicem remanentibus: quum vero hæc quoque facile diſperiant, prompte, ac diligenter ſunt colligenda. In agro Pariſienſi non raro occurrit.

Saxifragiæ ſpecies hæc olei plurimum, ſaliſque eſſentialis habet. Ejus radicis infuſio ex Vino albo, aut decoctio, aperientia ſunt: Man. j. in aquæ ℔. ij. decoquitur, aut ℥ ß. noctis ſpatio in Vini albi ſemi-ſextario infunditur, facta per linteum colatura; jejuno ſtomacho ex his alterutra, mane propinatur. Menſes ciere, pulmoneſque a lympha viſcida eorum veſiculas in Aſthmate humido obducente liberare, Fuchſius teſtatur. Sal vero ejus fixum calcinationis ope elicitum, tanquam optimum diureticum a Rajo commendatur.

Radix Saxifragiæ albæ uſurpatur in aqua Generali, Planta vero univerſa in ſyrupo Althææ *Pharm. Pariſ.*

Paronychia, *Offic.* Sedum tridactylites tectorum, C. B. P. 285. *Raii Hiſt.* 1043. Sedum tridactylites tectorum flore albo, J. B. 3. 762. Paronychia altera, *Dod. Pempt.* 112. Saxifraga verna annua humilior, *Inſt.* R. H. 252. Paronychia rutaceo folio, *Ger.* Paronychia foliis inciſis, *Park.* Alſine petræarubra, *Tabern.* Dactylobotanum alterum Tragi, *Thal.* Saxifraga alba Petræa, *Pon.* 339. Saxifraga foliis Cuneiformibus trifidis alternis, caule erecto ramoſo, *Linn. Flor. Suec.* 129. Alſine tridactylites albicans, ſedum foliis Laciniatis, Paronychia laciniata, *Nonnull.* vulgo *la petite Saxifrage rouge*.

E ſimplici, & delicatula radice, plerumque unicus emergit caulis minutus, debilis, rotundus, ramoſus, ſub-ruber, palmaris, foliis ſimplicibus, oblon-

longis, ſucculentis, villoſis, tactu viſcidis, dilute-viridibus, ternis, aut quinis ſegmentis adinſtar apertæ manus, ſecus caulem alterne locatis. Summo, caule, ramuliſque exigui extant flores, quinque petalis rotundis, integriſque, conflati, longis elati pedunculis, quandoque albiſſimi, ut plurimum autem dilute-purpurei, tandem in capſulas ſeminales abeuntes bifurcatas, rotundas, ad Meſpili fructum accedentes. Planta univerſa viſcoſa eſt, abunde ſuper tecta, muroſque veteres, & in locis deſertis, ac ſiccis luxuriat. Majo floret, ſemenque ejus breviſſime ad maturitatem perducitur; dein radicitus exſiccatur, ac remanente anni curriculo omnino evaneſcit: juxta variam loci conditionem, & ipſa quoque variare ſolet, in tectis enim, & grandior, & ramoſior, ea, eſſe ſolet, quæ in ſiccis, ſabuloſiſque locis progignitur: rubro etiam colore magis, minuſve afficitur, quo magis, minuſve Solaribus, ſubeſt radiis. In acetariis ad modum Portulacæ eſitari, ejuſdemque proprietatibus potiri, a Trago aſſeritur.

Tamquam ſpecificum adverſus Icterum hujuſce Plantæ infuſum ex Cerevifia a Boylæo, *in Tractatu de Philoſophiæ experimentalis utilitate*, proponitur; & a Rajo, tamquam ſpecificum adverſus ſtrumas, quoquomodo ſeſe habeant, commendatur: dolorem enim compeſcit: eaſque reſolvit, quum reſolvi revera poſſunt, aut adaperta ulcera exſiccat. Si quis vero remedium hocce in uſum revocare cupiet, Vinum album, Cereviſiæ, ſubſtituere poteſt.

Saxifraga ſive Hepatica aurea, Saxifraga rotundifolia aurea, C. B. P. 309. Saxifraga aurea Dodonæi, J. B. 3. 707. Saxifraga aurea, *Dod. Pempt.* 316. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 207. Chryſoſplenium, *Tabern.* Chryſoſplenium foliis amplioribus auriculatis, *Inſt.* R. H. 146. Hepatica paluſtris, *Eyſt.* Saxifraga aurea Lichenis facie, & natalitiis, *Lob. Icon.* 612. Chryſoſplenium foliis alternis, *Linn. Flor. Svec.* 115. Saxifraga Romana, Alpina vel Sabauda, *Quorumd.* vulgo *la Saxifrage dorée, ou l'Hepatique.*

Radice eſt longa, quandoque ſatis craſſa, nodoſa, ſerpenti, alba, fractu facili, delicatulis, ac minutis capillaribus fibris fulta, parvis caulibus ſpithamæis, quadratis, villoſis, teneris, debilibus, in duos, treſve ramulos plerumque diviſis; foliis oppoſitis, Hederæ terreſtris, foliis fere æqualibus, exilioribus tamen, ambitu denticulato, pauliſper villoſis, ſucculentis, ſaporis auſteriuſculi, & amari. Summis caulibus, ramuliſque, parvi flores roſacei, quadriparti, læte aurei, octo ſtaminibus breviſſimis, apicibus ſimplicioribus implantantur, abeuntque in capſulas bifurcatas, bivalves ſemina minuta, & atro-rubra concludentes. In paludibus, ſecus rivulos, lociſque humidis, umbroſis, muſcoſiſque creſcit, Aprili floret, citiſſimeque ſemen maturum edit.

Chryſoſplenium vocatur, ſic autem indigitatur *Planta flore aureo, morbiſque Splenis dicata*.

Plurimum habet phlegmatis, parum olei, ſaliſque eſſentialis, tamquam vulneraria, & aperiens ad Hepatis, Lieniſque, aliorumque viſcerum obſtructiones reſerandas aptiſſima, in juſculis aperientibus Man. j. uſurpatur; cæterum quum ſaporem, vimque habeat Hepaticæ vulgaris, quæ ſuperius de eadem dicta ſunt pro ſimilibus indicationibus adimplendis ſatis, ſuperque ſufficiunt.

Seſeli pratenſe, *Offic.* Seſeli pratenſe, Silaus forte Plinio, C. B. P. 162. Silaum quibuſdam flore luteolo, J. B. 3. 170. Siler alterum pratenſe, *Dod. Pempt.* 310.

Angelica pratenſis, Apii folio, *Inſt.* R. H. 313. Seſeli pratenſe Monſpelienſium, *Lob. Icon.* 738. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 453. Saxifraga umbellifera Anglorum, *Lugd. Hiſt.* Peucedanum foliolis pinnatim diviſis, Laciniis oppoſitis, *Linn. Hort. Cliff.* 94. Seſeli Monſpelienſe, fœniculum erraticum, Hippomarathrum Anglicanum, Saxifragia Anglica, ſive Anglicana, *Quorumd.* vulgo *la Saxifrage des Anglois ou des Près*.

Radice eſt vivaci, longa, digitum craſſa, rugoſa, extus nigricante, intus alba, ſuperne capillari, ſapore aromatico, ac nonnihil acri, caulibus pedem cum dimidio, aut duos pedes altis, ſatis craſſis, rotundis ſtriatis, lævibus, medulloſis, inferne ſubrubris, ramoſis. Folia vero lævia ſunt, ſaturate-viridia, ſegmentis diſtincta, longiuſcula, anguſta, acuminata, rigida, ſapore acri. Summis caulibus, ramuliſque florum umbellæ, non ſatis expanſæ extolluntur; quinquepetali vero flores ſunt, roſacei, parvi, albo-luteſcentes, abeuntque in fructum binis conſtantem, brevibus ſeminibus, ſtriatis, ex una parte gibbis, ex altera planis, per maturitatem ſubrubris, odoris penetrantis, gratique, ſaporis aromatici, & vinoſi. In omnibus fere locis excreſcit, ac in pratis præcipue, paſcuiſque.

Adverſus calculos familiariſſimum in Anglia uſum habet planta hæc, hinc denominationem mutuatur. Radix potenter urinas movet. Planta univerſa decocta, aut ejus ſuccus expreſſus ℥ iij. vel jv. uſurpatur; ejus aqua ſtillatitia eadem vi pollet, quemadmodum & ſemen pulveratum ʒ j. in Vini albi cyatho; in colica præterea flatulenta, tamquam carminativa in uſum revocatur.

Seſeli pratenſis ſemen locum habet in Benedicta Laxativa *Pharm. Pariſ.*

Saxifraga magna, *Offic.* Pimpinella Saxifraga major, umbella candida, C. B. P. 159. Saxifraga hircina major, J. B. 3. 109. Saxifraga magna, *Dod. Pempt.* 315. Tragoſelinum majus, Pimpinella major, *Tabern. Icon.* 88. Tragoſelinum majus, umbella candida, *Inſt.* R. H. 309. Pimpinella Saxifraga, *Ger. Raii Hiſt.* 445. Pimpinella Saxifraga Hircina major, *Park.* Saxifraga Hircina major Pimpinellæ ſimilis, Pimpinella Germanorum, Saxifragia Hircina vulgo, Selinum ſive Apium Hircinum, Pimpinella alba, Pimpinella major ſplendens ſive umbellifera, *Nonnull.* vulgo *la grande-Pimpinelle-Saxifrage*, *la grande Bouquetine ou Boucage*, *le gran Perſil de Bouc*.

Radice eſt longa, ampla, minimum digitum craſſa, alba, nonnullis fibris ſtipata, ſapore urenti, ſputumque excitante; caulibus fere bipedalibus, rotundis, ſtriatis, glabris, nodoſis, cavis, ramoſis; foliis oblongis, pluribus juxta coſtam ſimul appenſis, alatis, marginibus denticulatis, ac quandoque profundius inciſis, ex una parte hirſutis, ex altera lævibus, atro-viridibus, ſplendentibuſque, ſaporis, radicis ſapore, minus penetrantis. Summis caulibus, ramuſculiſque umbellæ locantur, parvis onuſtæ floribus quinquepetalis, emarginatis, Liliorum æmulis, in ſemina bina ſimul juncta, minutiſſima, brevia, ex uno latere gibba, & ſtriata, ex altero vero plana, ſaporis acris, tandem abeuntibus: Locis incultis, ſabuloſis, apricis, pinguiſculis, & humidis apparet; Julio, & Auguſto floreſcit. Radix ejus præcipue uſurpatur, raro folia, ac ſemen. Sylveſtris majori acrimonia præ Sativa pollet, quum autem colitur ſatis negotii hortulanis faceſcit, radix enim ſerpit, magnumque ſoli ſpatium occupare ſolet.

Saxifraga parva, *Offic.* Pimpinella Saxifraga minor, C. B. P. 160. *Raii Hiſt.* 445.

Digitized by Google

445. Saxifraga hircina minor foliis ſanguiſorbæ, J. B. 3. 111. Saxifraga parva, *Dod. Pempt.* 315. Tragoſelinum minus, *Inſt.* R. H. 309. Pimpinella Saxifraga hircina minor, *Park.* Bipinella ſive Saxifraga minor, *Ger. emac.* Saxifraga Pimpinella Germanica minor, *Cluſ. Hiſt.* Daucus Selinoides, *Cord. Hiſt.* Tragium Dioſcoridis, *Columm.* Pimpinella foliolis ſubrotundis, *Linn. Flor. Suec.* 86. Saxifraga minor foliis Pimpinellæ rotundioribus, Pimpinella criſpa, ſive Petræa vel ſaxatilis, Tragoſelinum petræum, Petrifindula, Pimpinella noſtra ſeu communis minor, Piper Germanorum, *Nonnull.* vulgo *la petite Pimpinelle-Saxifrage.*

Radice eſt ſimplici, profunda, rugoſa, alba, parum fibroſa, ſapore urenti; unum, vel plures habet caules pedem cum ſemiſſe altos, breviſſima, ac ſatis denſa lanugine obtectos, ſtriatos, cavos, ramoſos; foliis, ſatis anguſtis ſegmentis, inciſis, marginibus denticulatis, pari ordine ſecus coſtam, unico tantum deſinente, locatis, Pimpinellæ vulgaris ſimilibus, obſcure-viridibus ſuperne, dilute-viridibus inferne, venis, aut nervis ſaturate-viridibus, ac quandoque purpureis, circumfuſis. Summi caules, ramuſculique umbellas efferunt ſatis amplas, floribus onuſtas exiguis, albis, quinquepetalis Liliis proximis, quibus duo ſemina præſto ſunt oblonga, ſtriata, ex uno latere gibba, ex altero vero plana, ſapore acri, ac penetranti. In paſcuis ſiccis, ſolo ſabuloſo præſertim occurrit planta hæc, floreſque edit Auguſto, foliis ſummopere, ac ſtatura juxta locorum diverſitatem variare ſolet. Ejus vero radix, afferente Tabernæ Montano, adeo in vetuſtorum murorum rimis, ac inter ſaxa immergitur, ut nunquam integra evelli poſſit.

Plures adſunt Pimpinellæ-Saxifragæ ſpecies, magnitudine tantum, foliorum inciſione, aut florum colore albo, ſive rubro diſtantes.

Omnes cæteroquin eadem vi præditæ, binæ tamen uſque adhuc a nobis deſcriptæ vulgatiores ſunt: plurimum habent olei, ſaliſque eſſentialis. Radices, folia, ac ſemina a Medicis uſurpantur aut infuſo, aut decocto, aut pulvere. Diuretica, diaphoretica, ac vulnerario-detergentia reputantur, urinas, menſeſque cient, renes denſa mucilagine, glareiſque quandoque infarctos mundant, malignoſque humores corrigunt. A Nonnullis quoque radix ac ſemen iiſdem Petroſelini vulgaris partibus æquiparantur; ab aliis ſemen, Petroſelini Macedonici ſemini ſubſtituitur.

Radicis exſiccatæ pulvis pro uſu intrinſeco, Piperi noſtro vulgari a Rajo anteponitur, tamquam temperatior, minuſque calefaciens: Paſtillos quoque ex eadem radice, ſaccharoque conflatos commendat, pro debilibus, inertibuſque ſtomachis glareis ortum præbentibus, nec non colicis inteſtinalibus, a mala concoctione oriundis: Profecto paſtilli prædicti glareas fundunt, ejiciuntque, ventriculique fermentum excitant.

Aqua ſtillatitia foliorum, florumque inſigne eſt coſmeticum; faciei enim colorem, ac elegantiam conciliat, maculas abſtergit, cutemque externis aeris impreſſionibus magis reſiſtentem reddit. Ad ſputum præterea concitandum radicis fruſtulum, tamquam optimum Maſticatorium, mandi ſolet in dentium morbis, linguæque Paralyſi.

Quibuſdam in regionibus, radicibus Pimpinellæ-Saxifragæ majoris, baccæ rubræ adnexæ inveniuntur, quæ *Cochinillæ ſylveſtris* nomine, indigitantur; A Tinctoribus vero pro purpura in uſum revocantur.

Radix Pimpinellæ-Saxifragæ adhibetur in Aqua Generali, & pulvere *Ari*

P 2 com-

compoſito. Folia in ſyrupis Conſolidæ maj. & Althææ. Summitates in pulvere Chalybis *Pharmac. Pariſ.*

℞. Rad. exſicc. Pimpinellæ-Saxifragæ p. ℥ ß. Mellis Narb. ℥ vj. Adde ſ. q. Syrupi Althææ pro Opiata ſingulis diebus, mane, jejuno ventriculo propinanda, adverſus glareas in renibus, & veſica ſtabulantes, Aſthma humidum, ſtomachumque relaxatum.

SCABIOSA.

E Satis numeroſa Scabioſarum familia, duas tantum familiarius in Arte Medica uſurpatas ejus ſpecies deſcribemus, Scabioſam nempe, vulgarem, & Sylveſtrem.

Scabioſa, *Offic.* Scabioſa pratenſis hirſuta, quæ Officinarum, C. B. P. *369. Inſt.* R. H. 464. Scabioſa major communior, hirſuta, folio laciniato, J. B. 3. 2. *Raii Hiſt.* 374. Scabioſa vulgaris major, *Dod. Pempt.* 122. *Ger.* Scabioſa vulgaris pratenſis, *Park.* Scabioſa arvenſis ſeu ſegetalis, *Tabern. Icon.* 159. Scabioſa vulgatior inter ſegetes naſcens, *Cluſ. Hiſt.* Scabioſa ſciſſo folio, *Cæſalp.* Scabioſa major ſatorum vulgatior, *Lob. Icon.* 53. Scabioſa Corollulis quadrifidis, Corollis radiatis, caule Hiſpido, *Linn. Hort. Cliff.* 31. Scabioſa campeſtris ſeu communis, Scabioſa ſcabra ſive hirſutior, Pſora, Herba Apoſtematica, *Quorumd.* vulgo *la Scabieuſe ordinaire des Prez & des Champs.*

Radice eſt rigida, longa, vivaci, caulibus bipedalibus, ſeu tripedalibus, rotundis, villoſis, cavis, foliis binis oppoſitis, in baſi locatis, ſimilibus, & anguſtioribus, per intervalla ſuffultis. Folia vero e radice emanantia oblonga ſunt, lanuginoſa, Valerianæ maj. foliis accedentia, profunde diſecta, ſapore acriuſculo. Summis caulibus florum rotundi faſciculi implantantur floſculis inæqualibus, cæruleis, aut purpureis conflati. Capita veluti quædam ſubviridia, ſquammoſa, baſi foliis adinſtar radiorum ornata, capſuliſque conſtantia ſemen occludentibus oblongum, corolla decoratum, deciduis floribus præſto ſunt. Ubique fere creſcit, inter ſegetes, in arvis, pratiſque: Junio, Julioque floreſcit; plurimumque ſciſſuris variare ſolet.

Scabioſa amara eſt, eaque charta cærula rubore nonnihil perfunditur; unde evincitur ſalem ad Ammoniaci naturam accedentem, magna olei, terræque portione commixtum in ea contineri; Analyſi enim Chymica præter plures liquores acidos, ex ea plurimum ſulphuris ac terræ, parum ſpiritus urinoſi, ſaliſque volatilis concreti elicitur. Alexiteria, ſudorifica, aperiens, detergens, & vulneraria recenſetur, ac internum in uſum revocatur. Ejuſdem foliis, floribuſque aqua Scabioſæ diſtillata paratur ut plurimum cum aqua Cardui Benedicti præſcripta, pari doſi, ab ℥ iij. ad ℥ jv. in Potionibus diaphoreticis & cordialibus, adverſus variollas, morbillos, febreſque malignas; cieri vero ſudor poteſt Theriacæ ʒ j. *Laudani* gr. j. & ℥ vj. Aquæ Scabioſæ, quæ etiam cochleatim exhibita vapores compeſcit, ſucco quoque ejuſdem plantæ ab ℥ iij. ad ℥ vj. Theriacæ ʒ j. & Camphoræ gr. x. ad ſudorem eliminandum iiſdem in morbis utimur: ſuccus pariter prædictus, aut plantæ decoctio epota, optima ſunt, ſi urinæ purulentæ appareant, aut ulcera internis in partibus deliteſcant. In Pleuritide, Tuſſique pertinaci ſi forte uſurpetur, expectoratio plurimum juvatur, ſputus materia abunde exeunte, Pulmones liberantur. Syrupus quoque eodem ſucco componitur adverſus cutaneos

neos

neos morbos aptiſſimus, dummodo externæ partes plantæ decoctione ſimul foveantur; pro ſingulis hujuſce plantæ decotionis ℔. ij. cochelaria tria Sp. Vini Camphor. admiſcentur, omnia deinde linteo percolantur, ad Camphoræ in liquoris ſuperficie innatantis ſeparationem: Decotio hæc adverſus impetiginem optima recenſetur, ſi menſis ſpatio illiniatur, ſyrupo etiam in uſum revocato; vulnera quoque ea abſterguntur. Maculas albas plerunque in Cornea apparentes ſucco ſcabioſæ, parum Boracis, & Camphoræ addito, deleri Tabernæ Montanus aſſerit. Fallopius autem & Valeriola teſtantur, plantam hance adverſus Carbunculos plurimum valere, a quibus ſequens Mixtura magno juvamine uſurpabatur.

℞. Succi Scabioſæ, Chamomill. & Calendulæ ſylv. ana ℥ j. Theriacæ antiquæ ℈ jv. Salis vulgar. ʒ j. Vitell. Ovor. num. ij. M. pro Unguenti ſpecie quadam Carbunculis poſt eorum ſcarificationem applicanda.

Juxta Valeriolæ aſſertum, Garidelius propria experientia remedium hocce optimum comprobavit.

Scabioſæ folia uſurpantur in ſyrupo Conſolidæ maj. & in Aqua Lactis alexiteria *Pharm. Pariſ.* ejus aqua diſtill. in Althææ rotulis, ejuſque ſuccus in Unguento adverſus ſcabiem *ejuſdem Pharm.*

Morſus Diaboli, vel ſuccisa, *Offic.* Succiſa hirſuta, C. B. P. 269. Succiſa ſive morſus Diaboli, *Dod. Pempt.* 124. *Trag.* 246. *Ger.* Morſus Diaboli vulgaris flore purpureo, *Park.* Scabioſa folio integro, *Cæſalp.* 541. Scabioſa folio integro hirſuto, *Inſt.* R. H. 466. Succiſa, *Fuchſ. & Caſt.* Pycnocomon, *Column.* Scabioſa corollulis quadrifidis, caule ſimplici, ramis approximatis, foliis lanceolato-ovatis, *Linn. Hort. Cliff.* 30. Succiſa flore Cæruleo, *Quorumd.* vulgo *la Scabieuſe des bois ou Succiſe, le Mors ou Remors du Diable.*

Radice eſt vivaci, minimum digitum craſſa, brevi, quodammodo in centro demorſa, aut roſa, longiſque fibris circumfuſa, foliis oblongis, acuminatis Scabioſæ vulgaris ſimilibus, integris autem, non ſuccisis, exceptis ſupremam caulis partem occupantibus, nonnihil crenato ambitu, ſuperna facie, inferna, viridiori, rudibus, adeo brevi lanugine tectis, ut glabra, ac lævia videantur, longis caudis, appenſis. Hæc inter tempeſtate declinante plures eriguntur caules fere bipedales, rotundi, firmi, ſubrubri, ramoſi, binis pro unoquoque nodo ornati foliolis, in quorum apicibus flores, Scabioſæ floribus perſimiles apparrent, magis tamen ſimul congeſti, cærulei, quandoque purperei aut albi, pluribus ſeminibus ſtriatis. In locis incultis, pratis, paſcuis, nemoribuſque ſabuloſis, humidiſque occurrit, ſero, Autumnoque accedente floreſcit. Folia ejus præ aliis partibus in uſum veniunt.

Succiſa, ſive *Morſus Diaboli* planta hæc fuit nuncupata, ob ejus radicem veluti eroſam, aut demorſam; ſuperſtitioſe autem id eveniſſe Boerhaavius aſſerit, tamquam Diabolus plantæ radicem adeo hominibus utilem, inviſam haberet, dentibuſque demorderet: ſic de ea Germani, Galli, Anglique pronunciarunt, ſicque ab iis proprio idiomate vocitatur.

Hujuſce plantæ folia amara ſunt, plurimoque rubore chartam cæruleam imbuunt; radix vero amara, ac ſtyptica ſaturatiori. Plurimum olei, ſalisque eſſentialis ex ea Analyſeos ope recipitur. Ab omnibus veluti alexiteria, & vulneraria reputatur, ac præcedentis deffectu iiſdem virtutibus ditata dicitur, uſurpaturque. Ejus decoctio adverſus faucium inflammationes pro Gargariſmate excellit teſtante Dodonæo. S. Paulli, Author optimæ fidei aſſerit,

iiſdem cum ſucceſſu uſum fuiſſe non ſolum in Angina, verum etiam contra ulcera aphodriſiaca, os, fauceſque infeſtantia. Si Cæſalpino fidendum eſt, ejus radix præſtans eſt Antidotum adverſus omnes veneni ſpecies; cor enim roborat, ſanguinemque internis in partibus coagulatum reſolvit. A S. Paulli autem una cum Bontio, adverſus Hydropem, Hepatiſque abſceſſus commendatur; Diamerbroekius denique *in Tractatu de Peſte* plantæ univerſæ ſuccum magni facit interne ſumptum, adverſum ulcera maligna; bubones carbunculoſque peſtilentiales.

℞. Aquæ Succiſæ ℥ vj. Theriacæ ʒ j. Laudani ſolidi. gr. j. M. pro potione in Febribus malignis, Morbillis, Varioliſque propinanda, quum potiſſimum eruptio, cordis contractione deſſiciente, non perficitur.

℞. Aq. diſtill. Scabioſæ, ſeu Succiſæ, & Cardui benedict. ana ℥ ij. Confectionis Hyacinthinæ & Theriacæ ana ʒ ß. Antimonii Diaphoret. ℈ j. Syrup. Papaver. rubri, & Diacodii ana ℥ ß. M. pro potione diaphoretica anodyna cochleatim ſumenda in morbis acutis, in quibus ſudor primum apparet, aut blande ciendus eſt ad ægroti utilitatem.

℞. Aq. diſtillat. Scabioſæ ſive Succiſæ, & Cardui benedicti ana ℥ ij. Confectionis Hyacinthinæ & Alkermes ana ʒ ß. Aq. Cinnamomi hordeat. & Flor. Aurantior. ana ʒ ij. Syrupi Caryophylli ℥ ß. M. pro potione cordiali cochleatim exhibenda in laſſitudinibus, ſyncope, partu longo, atque difficili, ac in omnibus animi deffectionibus.

℞. Fol. Cardui bened. Succiſæ, Chamædryos, & Borraginis ana Man. ß. Flor. Papaver. rubri, & Calendulæ ſylveſtris ana pug. ij. Sem Millii nodulo occluſor. ʒ ij. Coque per horæ quadrantem in aquæ com. ℔. iij. Fiat colatura, cui adde Syrupi Papaver. rubri ℥ j. ß. pro Decoctione ſudurifica cyathis tepidis identidem propinanda.

℞. Rad. Succiſæ Man. j. Contunde in mortario marmoreo, & fiat infuſio xij. horarum ſpatio ſuper cinerarium calidum in Vini albi Sextario detrahatur deinde radix ac Pipere ſ. p. inſpergatur. Cataplaſmatis forma omnia calida in Angina apponentur.

℞. Fol. Succicæ Man. j. Coque in aquæ com. Sextariis iij. ad medietatem. Fiat deinde colatura in duas doſes dividenda, quadraginta dierum ſpatio ſumendas, mane, jejuno ſtomacho, & hora ſomni, adverſus impetiginem, alioſque cutaneos morbos.

S C A N D I X.

PEcten Veneris, *Offic.* Scandix ſemine roſtrato vulgaris, C. B. P. 152. *Inſt.* R. H. 326. Pecten Veneris, J. B. 3. 71. *Raii Hiſt.* 428. Scandix, Pecten Veneris, *Dod. Pempt.* 701. Pecten Veneris ſive Scandix, *Ger.* Scandix vulgaris, ſive Pectem Veneris, *Park.* Pecten Veneris vulgi, ſive Scandix ſylveſtris, *Cluſ. Hiſt.* Scandix ſeminibus roſtro longiſſimo extenſis, *Linn. Hort. Cliff.* 101. Scandix arvenſis, Herba Scanaria, acus Paſtoris, Acula campeſtris, *Quorumd.* vulgo *Aiguille ou Pegine de Venus.*

Radix ſimplex, alba, fibroſa, annua, ſapore dulci, ad acrem accedente plures emittit caules fere pedales, graciles, ramoſos, hirſutos, ſupernis viridibus, infernis ſub-rubris, parumper ſtriatis. Folia habet minutim inciſa, Coriandri foliis fere æqualia, caudis ſatis longis appenſa, ſaporis ſubdulcis, nonnihil

nihil acris. Summis caulibus, ramuliſque umbellæ ſuſtinentur exiguis conflatæ floribus quinquepetalis, cordatis, ac Liliaceis, totidem capillaribus ſtaminibus, apicibus rotundis; hiſce ſuccedunt fructus binis oblongis conſtantes ſeminibus, acum æmulantibus, ex uno latere convexis, ſulcatiſque, ex altero vero planis. Abunde, ac ubique fere creſcit planta hæc inter ſegetes in arvis, vinetiſque, floreſque Majo, Junioque edit.

Pecten Veneris plurimum ſalis eſſentialis miniſtrat, ac tamquam aperiens vulnerarius, ac reſolvens reputatur: hiſce vero diebus fere nuſquam in arte Medica uſurpari ſolet.

A Dioſcoride, & Galeno ad calculum Renum, & Veſicæ exſolvendum hæc planta commendatur, Matthiolus vero teſtatur, in Vino, ac Butyro decoctam una cum Petroſelini foliis, calidamque regioni pubis admotam, urinas abunde infantum ciere: quod pariter Petroſelino tribui poteſt, a quo ſolo idem pluries etiam præſtatur abſque ulla Pectinis Veneris miſcella. Rajus vero poſt plurium Authorum teſtimonia refert, hujuſce plantæ radicem cum Malva tuſam, & Cataplaſmatis forma applicatam extranea corpora attrahere in membris introducta. A Nonnullis autem adhuc tenera cruda una cum acetariis, aut cum oleo, butyrove cocta eſitatur.

SCILLA.

Tres Scillæ ſpecies in Officinis notæ reperiuntur, duæ ſcilicet majores, Rubra, atque Alba ad *Ornithogalum* a Tournefortio relatæ, altera vero Minor ab eodem Authore Narciſſis ſociata.

Scilla, ſeu Squilla, *Offic.* Scilla vulgaris radice rubra, C. B. P. 73. Scilla rufa, magna, vulgaris, J. B. 2. 615. *Raii Hiſt.* 1164. Pancratium, *Dod. Pempt.* 691. *Ger. Cluſ.* Squilla, *Trag.* 908. *Brunf.* Scilla rubra, ſive Pancratium verum, *Park.* Ornithogalum maritimum, ſeu Scilla radice rubra, R. H. 381. Scilla rubentibus radicis tunicis, *Lob. Icon.* 152. Scilla major, *Caſt.* Scilla fœmina, *Plin.* Bulbus littoralis, forte Theophraſti, *Bellon.* Cepa Maris, ſive Marina, Scilla rubra vulgatior, *Nonnull.* vulgo *la grande Scille rouge*, *Charpentaire*, *Scipoule*, *ou Oignon Marin*.

Radicem habet Cepæ perſimilem, bulboſam, infantis caput craſſitiæ æquantem, denſis contextam tunicis, ſubrubris, ſucculentis viſcoſis, invicem ſuperfuſis, pendentibus ab imo pluribus craſſis fibris. Folia emittit pedis, & ultra longitudinem, manus latitudinem fere æquantia, carnoſa, ſatis viridia, ſucco referta viſcoſo, & amaro. Hæc inter caulis extollitur pedem cum ſemiſſe altus, ad Aſphodeli caulem accedens, erectus, apice flores emittens ſenis conſtantes albis foliis, calyce deſtitutis, ſatis rotundis, ſucceſſive ſeſe aperientibus, totidem ſtaminibus, apicibus oblongis. Hiſce fructus ſemirotundi præſto ſunt triangulares, interne tribus diſtincti cellulis, plura ſemina rotunda, ac nigra occludentes. Radix tantum in uſum revocatur. A pluribus Scilla alba huic anteponitur: rarior tamen eſſe ſolet.

Scilla alba, *Offic.* Scilla radice alba, C. B. P. 73. *Raii Hiſt.* 1164. Scillæ magnæ albæ, J. B. 618 Scilla *Dod. Pempt.* 690. Silla alba, *Park.* Scilla Hiſpanica, *Cluſ. Hiſt.* Scilla Hiſpanica vulgaris, *Ger. Emac.* Ornithogalum maritimum, ſeu Scilla radice alba, *Inſt.* R.H. 381. Scilla maſculla, *Plin.* Squilla, *Brunf. Trag. Matth. Fuchſ.* Scilla, ſive Cepa marina Hiſpanica, Scilla ſive

Squilla major altera, *Nonnull.* vulgo *la grande Scille ou Squille blanche ou male*.

Radicem habet ſatis craſſam, præcedenti tamen minorem, pluribus conflatam tunicis albis, viſcoſo humore turgidis, pendulis ab imo pluribus craſſiſſimis fibris. Caulem propellit ad cubiti altitudinem, erectum, nudum, foliiſque deſtitutum, ſummitate pluribus ornata floribus ad ſtellæ modum conflatis, qui Aſphodeli floribus ſimilantur; nonnihil tamen exiliores ſunt, Scillæque rubræ floribus perſimiles, ac inferne ſeſe explicare incipientes, iiſdem fructibus, ſeminibuſque, in ſpecie præcedenti deſcriptis, ſubſequentibus. Demum poſt florum, folia, uti in Croco, præcedentium eruptionem, e radice exeunt quina, aut ſena folia denſa, carnoſa, lata, in terram ſtrata, ſaturatiſſime viridia. Planta hæc, quemadmodum & ſuperius deſcripta, in locis ſabuloſis, mari propioribus in Hiſpania, Luſitania, & Sicilia luxuriat, Auguſto, ac Septembri floret, ſemina autem Octobri, & Novembri matureſcunt. Binas haſce deſcriptiones exarare ſupervacaneum fortaſſis erat, quia juxta J. Bauhini obſervationem Scilla alba, a rubra niſi colore differt. Nobis diverſe magnitudinis afferri ſolent; recentes, mediocris craſſitiei, ſanæ, bene nutritæ, menſe Junio collectæ, ponderoſæ, firmæ, ſucco viſcido fœtæ, amaræ, & acres ſunt eligendæ.

Indiſcriminatim duabus recenſitis Scillæ ſpeciebus Medici utuntur. In utriſque autem plurimum ſalis eſſentialis, olei, ac phlegmatis, ac parum terræ locatur, hinc incidentes, attenuantes, detergentes, ac aperientes cenſentur; qua de cauſa a Dioſcoride, Plinio, & Galeno ad urinas, menſeſque excitandos, & adverſum Hepatis, aliorumque infimi ventris viſcerum infarctus commendantur. Plures Scillæ præparationes in Officinis reperiuntur, quarum præcipuæ ſunt Pulvis, Trochiſci, Acetum, & Oxymel ſcilliticum, earumque componendi ratio in Pharmacopæis commode inveniri poteſt. Pulvis a gr. viij. ad gr. xij. propinatur; Acetum ab ℥ j. ad ℥. iij. Trochiſci a ℈ j. ad ℈ ij. Oxymel a ʒ j. ad ℥ ß. in potionibus, & Looch appropriatis. Horumce remediorum frequentior uſus eſſe ſolet in pulmonum morbis a plegmate viſcido, ac glutinoſo bronchia infarciente, expectorationemque impediente obortis. Quapropter mira præſtant in Aſthmatis humidi paroxiſmo, catarrhis ſuffocativis, & Hydrope incipiente. De aliqua hujuſce plantæ malignitate fortaſſe timeri poteſt ex *Ephemeridibus Germanicis Decuria 2. Anno 8. pag. 298. Obſervatione* 138. qua narratur, a Gallina Indica paſtam, qua Scillæ Cepæ obvolutæ ac in furno concoctæ fuerant, devoratam fuiſſe, quæ poſt horam, vertigine, & convulſionibus adeo correpta fuit, ut nec ſe ſuſtinere uſquam poſſe, riſumque amiſiſſe videretur; deinde puſtulis duris in ejus pedibus obortis, morbus, & ſymptomata, hac cryſeos ſpecie quadam, exitum habuerunt.

Scillæ ſuccus uſurpatur in Diachylon magno; Trochiſci in Theriaca, & Acetum ſciliticum in Emplaſtro Cicutæ.

℞. Aloes Hepaticæ ℥ j. Gummi Ammoniaci ℥ ß. Diſſolve in aceto ſcilitico omnia in paſtæ ſolidæ conſiſtentiam reducendo. Deinde adde Tartari vitriolati ʒ j. ß. Gummi-Guttæ p. ʒ j. M. f. Maſſa Pilularum; doſis a gr. xij. ad ℈ j. ſero hora ſomni duarum horarum a cena intervallo popinanda, ac per plures dies repetenda. Inter meliora adverſus Aſthma humidum remedia pilulæ prædictæ enumerantur. Si autem duabus,

Digitized by Google

bus, prima vice ſumptis, ſolatium ægri non perſenſerint, die craſtina, quatuor iis ſunt exhibendæ, ad binas deinde, unius diei intervallo, redeundo.

℞. Syrupi Eryſimi, & Hederæ terreſtris, Oxymellis ſcillitici ana ℥ j. Spermat. Ceti in ſ. q. Olei Amygd. dulc. ſoluti ʒ j. Ireos Florent. p. & Fol. Hyſſopi exſicc. ana ℈ j. M. pro Eclegmate cochleatim ſumendo in Aſthmatis humidi paroxiſmo. Vel:

℞. Aquæ Cinnamomi ſpirituoſioris, & Oxymellis Scillitici ana ℥ j. Tincturæ Myrrhæ, & *Enulæ Campanæ* ana ʒ j. M. pro potione cochleatim ſumenda.

℞. Pulv. pp. Scillæ gr. x. Confectionis Hyacinthinæ gr. xij. M. cum ſ. q. Syrupi Althææ pro bolo, octo dierum ſpatio repetendo, mane, jejuno ventriculo in Aſthmate humido, magniſque Thoracis oppreſſionibus Hydropem minitantibus.

℞. Pulv. pp. Scillæ gr. viij. Nitri defæcati gr. xvj. Aquæ Parietariæ ℥ ij. M. pro potione pluries repetenda jejuno ſtomacho in Hydrope aſcite, & Nephritica affectione.

Scilla parva, *Offic.* Narciſſus maritimus, C. B. P. 54. *Raii Hiſt.* 1149. *Inſt.* R. H. 357. Pancratium Monſpeſſulanum, multis Scilla alba parva, J. B. 2. 611. Narciſſus marinus, *Dod. Pempt.* 229. *Cluſ. Hiſt.* Pſeudo narciſſus marinus albus, Pancratium vulgo, *Park.* Pancratium marinum, *Ger.* Pancratium verum, *Geſn. Hort.* Scilla minor ſeu puſilla, Pancration Monſpeliacum, Pancratium flore Lilii, Lilium marinum, Bulbus marinus, Hemerocallis. *Quorumd.* vulgo *la petite Scille.*

Radicem habet bulboſam, ſatis craſſam, binis tamen anteactis exiliorem, oblongam, externis nigricantibus, internis albis, tunicis conſtantem denſis, translucidis, nonnihil ſtriatis, humore viſcoſo, & amaro, refertis abſque ulla acrimonia, craſſis fibris e baſi exeuntibus. Septem aut octo emittit folia ſatis longa, vix lata, Porri foliis ſimilia, dilute-viridia, vertice obtuſo. Ea inter caulis fere bipedalis apparret Aſphodeli caulem craſſitie æquans, tenerior, nudus, lævis, nodiſque deſtitutus, in cujus ſummitate quinque aut ſex locantur flores magni, oblongi, albi, ſtamina ſex apicibus luteis geſtantes. Capſulæ triangulares, tribus loculis diviſæ, ſemina continentes lata, plana, & nigra, florum locum occupant. Secus mare infra agrum Monſpeſſulanum Planta hæc frequens occurrit; Junio floret, ſemenque Julio, ac Auguſto maturitatem acquirit; ſi autem ſolum mutet, raro admodum flores edere ſolet.

Iiſdem facultatibus, ac Scilla vulgaris, prædita creditur; quamvis autem binis præcedentibus ſubſtitui poſſet, non æquis tamen viribus pollet: hinc raro a Medicis uſurpatur niſi Scillæ veræ deffectu.

S C L A R E A.

ORvala ſylveſtris, *Offic.* Horminum pratenſe foliis ſerratis, C. B. P. 238. *Raii Hiſt.* 544. Gallitrichum ſylveſtris vulgo, ſive ſylveſtris SCLAREA flore purpureo cæruleove magno, J. B. 3. 311. Orvala ſylveſtris 4. *Dod. Pempt.* 293. Sclarea pratenſis, foliis ſerratis, flore cæruleo, *Inſt.* R. H. 179. Horminum ſylveſtre, *Fuchſ. Ger.* Horminum ſylveſtre vulgare, *Park.* Centrum

Gal-

Digitized by Google

Gallinæ aut Galli Centrum, *Ruell.* Horminum ſylveſtre majus flore cæruleo & rubicundo *Thal.* Mati-ſalvia *Tabern.* Salvia agreſtis, *Brunſ.* Salvia foliis ovatis inciſo-crenatis, verticillis ſubnudis, *Linn. Hort. Cliff.* 12. Gallitrichum ſylveſtre flore majore, Callitrichon agreſte, Salvia tranſmarina ſeu Turcica Tota bona ſylveſtris, *Quorumd.* vulgo *Sclarée*, *Orvale ou Toute-bonne des Frez ou ſauvage.*

Radicem habet ſimplicem, lignoſam, fibroſam, odoram, vivacem, quæ caulem unum, aut plures expellit fere bipedales, ſatis craſſos, quadratos, erectos, hirſutos, cavos, in alas ſive ramos invicem oppoſitos diviſos. Folia promit magna, lata, rugoſa, rudia, nonnihil ſinuoſa, marginibuſque crenatis, longis appenſa caudis, Salviæ foliis proxima, odore penetranti, ſapore aromatico. Flores verticillati, in ſpicam longam quodammodo procedentes, magni, labiati, cærulei, purpureive, raro albi, calyce ſuffulti glutinoſo, quinque cuſpidibus diſtincto, ſummis caulibus, ramuſculiſque locantur, eorumque locum ſubeunt ſemina ſatis craſſa, ſemirotunda, lævia, expolita, ſub-nigra, capſulis florum calyces efformantibus, concluſa. Secus vias, in arvorum limitibus, collibus herboſis, pratiſque tam elatis quam imis planta hæc apparet, ejuſque flores Junio, Julioque.

Alto ſilentio ab Auctoribus Sclarea prætermittitur, excepto Garidelio, qui in *Hiſtoria Plantarum agri Aquiſextienſis*, ei ſatis memorandam facultatem tribuit. Aſſerit enim, utiliſſimam eſſe adverſus crurum ulcera, remediumque eſſe in Provincia familiariſſimum: qua de re folium ejuſdem exſiccatum recipitur, parumper Vino calido maceratur, ac ſtatim apponitur. Frequenter omnibus aliis incaſſum adhibitis Remedium hocce palmam arripuit. Folia quoque recentia in uſum revocari, vulneribuſque recentibus aptari poſſunt, ea enim cito conſolidat.

S C O R D I U M.

INter diverſas Chamædrys ſpecies, binæ extant communiter SCORDIUM vocatæ, allium enim redolent, Verum ſcilicet, & Adulterinum.

Scordium, *Offic.* C. B. P. 247. J. B. 3. 292. *Dod. Pempt.* 126 *Ger. Raii. Hiſt.* 576. *Cord. Trag. Lob. Fuchſ. Anguill. Cæſalp. Taber. Lugd. Hiſt.* Chamædrys paluſtris Caneſcens, ſeu Scordium Officinarum, *Inſt.* R. H. 205. Scordium verum, *Genſ. Hort.* Scordium Legitimum, *Park.* Chamædrys paluſtris allium redolens, *Mor. Hiſt. Oxon.* Teucrium foliis ovato-lanceolatis ſerrulatis, ſeſſilibus, floribus ſæpius binatis, *Linn. Hort. Cliff.* 302. Scordion, allium paluſtre ſive aquaticum, Trixago paluſtris, *Quorumd.* vulgo *le vrai Scordium ou Chamarras la Germandrée d'eau, ou aquatique.*

Radicem habet fibroſam, ſerpentem, vivacem, plures eijcientem caules manum æquantes, ac quandoque pedales, quadratos, hirſutos, cavos, ramoſos, ſolum verſus proclives, ſerpentes, foliis appoſitis, oblongis, Chamedrys vulgaris foliis majoribus, rugoſis, ambitu denticulato, molliuſculis, hirſutis, ſubalbidis, Allii non ingratum odorem reddentibus, ſapore amaro. Juxta caules, ramuloſque ex foliorum alis flores emergunt exigui, labiati, vertice expanſo, quinquifidi, ſub-rubri, quibus quatuor ſemina minuta rotunda, capſula calycem floris efformante, concluſa ſuccedunt. In locis humidis, ac paludoſis, ſecus foſſas aquis redundantes, enaſcitur, Junio, Julioque floret;

ret; non raro in agro quoque Pariſienſi occurrit. Juxta C. Bauhinum magnitudine varia eſt, ac in hortis translata facile perit. A J. autem Bauhino, & Tournefortio juxta Lobellii auctoritatem Scordii fere deperditi inventio Guilelmo Pelliſſierio Epiſcopo Monſpeſſulano tributa fuit, quod etiam a Rondeletio confirmatur.

Scordium amarum eſt, aromaticum, chartam cærulam rubro colore inficit. Ejus folia digitis compreſſa, odorem, ſaporemque Allii manifeſte reddunt. Conſtare autem Scordium videtur ſale volatili oleoſo, & ſale ammoniacali non omnimode exſoluto, ſed plurimo ſulphure, irretito: tamquam reſolvens, aperiens, diaphoreticum, & vulnerario-detergens reputatur. Intus, extrinſecuſque uſurpatur. Folia, floreſque in decocto; ex iis Man. parvus, pro ſingulis aquæ ℔. ij. recipitur, exhibeturque cum ſucceſſu in febribus malignis, variolis, morbillis, morbiſque cutaneis, ad appetitum revocandum, arthritidem avertendam, vermes enecandos, ſanguinem inſenſibili perſpiratione depurandum, urinas ciendas; in omnibus quoque prædictis caſibus Scordium ad modum Theæ in uſum revocatur, pugillo uno in liquoris ℔. ß. immiſſo, aut in juſculo omni pinguedine deſtituto per horæ ſemiſſe infuſo. Ejus uſitatiores præparationes in Officinis ſunt Aqua ſtillatitia, Tinctura, Extractum, Conſerva, & Syrupus.

Diſtillata aqua ab ℥ iij. ad ℥ vj. præſcribitur, Tinctura vero a ʒ ß. ad ʒ ij. in Julapiis, Potionibuſque cordialibus, diaphoreticis, & vermifugis. Extractum ℥ ß. & Conſerva ℥ j. ad ſudorem eliciendum. Conſerva hæc eadem uſitatiſſima eſt adverſum ſputum purulentum, icterum, menſiumque ſuppreſſionem. Vinum, quoque, ac Acetum parantur Scordii infuſione, ab ℥ jv. ad ℥ vj. exhibendum, ad ſudorem eliminandum, pro quo quandoque urinæ profluvium ſuboriri ſolet; hinc hydropicis quoque perutilis reputatur. Syrupus denique ad ℥ j. in omnibus prædictis morbis uſurpatur. Planta hæc extrinſecus, ut innuimus, detergens eſt, ac vulneraria; in Lotionibus una cum Abſinthio, & Centaurea minoribus in uſum revocatur, nec non in fomentis, & Cataplaſmatis forma, membris imminente Gangrænæ periculo laborantibus. Si vero Gangræna jam irrepſerit, carnes ſphacelum minitantes probe prius ſunt mundandæ aqua Sublimati corroſivi, & Arſenici, aut butyro Antimonii; abſque enim hiſce adminiculis vulnerariæ, plantæ nihil valere poſſunt. Juxta Rajum Scordii pulvis bono cum ſucceſſu adhibetur, ad bubones peſtilentiales, & ulcera maligna curanda.

Scordium uſurpatur in Aceto Theriacali, Theriaca, Mithridato, Orvietano, Antidoto Matthioli, ac in magno Confectionum Alexiteriarum numero; in Pulvere vermifugo, in Oleo Scorpionum, & Unguento mundificativo de Apio dicto *Pharm. Pariſ.* Ex hac planta quoque *Diaſcordium* tam Fracaſtorii, quam Sylvii denominatur, confectiones nempe illæ duæ adeo celebres cordiales, ac anodynæ, quibus præcipue ſomnus conciliatur, colici dolores ſedantur, ſtomachique reſolutiones impediuntur.

℞. Aq. Cardui benedicti, & Scordii ana. ℥ jv. Aquæ theriacalis ℥ ij. Syrupi Caryophylli ℥ j. M. pro Julapio in febribus malignis, ac peſtilentialibus ſumendo.

℞. Aq. Scordii, Tanaceti, & Portulacæ ana. ℥ ij. Corallinæ & Sem. contra ana. ℈ j. Theriacæ ac Extracti Juniperi ana. ʒ ß. Syrupi Scordii ℥ j. M. pro potione vermifuga ſemel propinanda.

℞. Aq.

Digitized by Google

℞. Aq. diſtill. Scordii, Hederæ terreſtr. & Aquæ Vulnerariæ ana. ℥ ij. Spermat. Ceti, aqua Cinnamomi hord. ſoluti ʒ j. Antimonii diaphoret. ℈ j. Syrupi Caryophilli ℥ j. M. pro potione vulneraria, & cordiali cochleatim exhibenda.

℞. Diaſcordii ʒ j. Corall. rub. pp. & C. C. ph. p. ana. gr. v. Syrupi Cydonior. q. ſ. pro bolis conficiendis ab ægro bis de die ſumendis, mane, ac veſperi in dyſenteria, & colicis affectionibus, ſtomachi reſolutione conjunctis. Si guttæ v. aut vi. Laudani liquidi addantur anodyna quoque addetur vis.

Cataplaſma ad Gangrænæ carnes emolliendas.

℞. Fol. Scordii Man. ij. Malvæ Man. j. Flor. Althææ, & Lavendulæ ana ℥ j. Coque in aceto pro Cataplaſmate, addendo farinæ Sem. Lini ℥ iij. Olei Sem. Lini ℥ j. Salis Ammoniaci ʒ j.

Scrodonia, *Offic.* Scordium alterum, ſive Salvia agreſtis, C. B. P. 247. Scordotis, ſive Scordium folio Salviæ, J. B. 3. 293. Salvia agreſtis, ſive Sphacelus, *Dod. Pempt.* 291. Chamædrys fruticoſa ſylveſtris Meliſſæ folio, *Inſt.* R. H. 205. Scordonia, ſive Salvia agreſtis, *Ger. Raii Hiſt.* 576. Scordonia ſive Scordium alterum quibuſdam, & Salvia agreſtis, *Park.* Salvia ſylveſtris, *Trag.* Chamædrys elatior Salviæ folio flore Ochroleuco, *Mor. Hiſt. Oxon.* Teucrium foliis cordatis crenatis petiolatis, ſpicis laxis ſecundis, *Linn. Hort. Cliff.* 301. Scordium montanum, Salvia boſci, ſeu nemorenſis, Scordotis ſylveſtris, Scordium ſecundum, *Nonnull.* vulgo *le Faux Scordium ou Chamarras, la Sauge des bois ou Sauvage.*

Radice eſt lignoſa, flexibili, ſerpenti, fibroſa, vivaci, quæ plures emittit caules bipedales, vel tripedales, quadratos, villoſos, ſubnigros, aut purpuraſcentes, ramoſos, medulla alba repletos, foliis Salviæ minoris quoquomodo ſimilibus, latioribus tamen, mollioribuſque, ad Meliſſam accedentibus, rugoſis, villoſis, obſcure viridibus, ſalitiſque, ambitu denticulato, contrariis, ſaporis amari. Summis caulibus, ramuliſque florum labiatorum ſpicæ extolluntur, qui ſcilicet, æqua, ac in Scordio vero, ratione diſponuntur, eamdem figuram habent, & colorem herbidum, aut ex albo palleſcentem, quaternis ſtaminibus purpureis; pluribus ſubſequentibus ſeminibus exiguis, fere rotundis, ſubnigris, capſula concluſis quondam, floris calycem efformante. In nemoribus montanis, ſylviſque creſcit planta hæc, in ſepibus, aliiſque incultis, rudibus, ſabuloſis, nonnihil tamen humidis locis, flores Æſtate edit, diuque detinet, ac variare ſolet foliis variegatis.

Scrodonia odorem habet aromaticum Allio proximum. A Nonnullis, ejus decoctio, tamquam optime ſudorifica in morbis Venereis præſcribi ſolet: ejus quoque Man. j. in Vini albi ℔ ij. infunditur, & ex eo quarta quaque hora cyathus unus parvus Hydropicis exhibetur, a quo quandoque ſublevantur. Stomachum roborat, vermes enecat, urinas movet, ac in ictero, tertianiſque febribus convenit. Cum autem ejus virtus plurimum ad Scordii veri vim accedat, huic quandoque ſubſtitui poteſt. A Geſnero, prædicto præferri ſolet; a Fabritio Hildano ad ulcera gangrænoſa curanda commendatur, pro quibus doſi Scordii communis duplicata ab eo uſurpatur.

SCOR-

Digitized by Google

S C O R S O N E R A.

SCORZONERA: *Offic.* Scorzonera latifolia ſinuata, C. B. P. 275. *Inſt.* R. H. 476. Tragopogon Hiſpanicus, ſive Eſcorzonera, aut Scorzonera, J. B. 2. 1060. Scorzonera major Hiſpanica, 1. *Cluſ. Hiſt.* 137. Viperaria, ſive Scorzonera Hiſpanica, *Ger.* Scorzonera Hiſpanica major, *Park. Raii Hiſt* 248. Tragopogon peregrinus vel Hiſpanicus, *Geſn. Hort.* Scorzonera floribus ſimplicibus, & plenis, *Camer. Hort.* Scorzonera Hiſpanica, ſeu Bohemica, *Matth.* Scorzonera Hiſpanica & Germanica, *Tabern.* Scorzonera latifolia lutea, Serpentaria Hiſpanica, *Quorumd.* vulgo *Scorſonere, Cercifi ou Sa'ciſi noir ou d'Eſpagne.*

Radice eſt pedem longa, ſimplici, pollicem craſſa, externe nigra, intus alba, tenera, fractuque facili, vivaci, carnoſa, ſucco fœta lactiginoſo, dulciſſimo, quæ ſi coquatur optimum cibum miniſtrat, ideoque Quadrageſimali præſertim tempore in culinis uſitatiſſima. Caulem effert bipedalem, rotundum, ſtriatum, cavum, pluribus ramis diſtinctum longis, ac lanugine quadam tunicæ more circumfuſis. Folia longa ſunt, ſatis lata, Tragopogon foliis ſimilia, lævia, baſi caulem amplectentia, quandoque aliquantiſper ſinuoſa, ac ambitu criſpato, firma, nervoſa, anguſta, oblonga, cuſpide deſinentia, obſcure viridia. Summo caule, ramuliſque flores progignuntur ampli, lutei, quibuſdam ſcilicet efformati faſciculis, calyceque ſuffulti longiuſculo, gracili, ſquammoſis foliis conſtante; floribus præſto ſunt ſemina longa, delicata, alba, criſtata. In omnibus fere Olitoriis hortis planta hæc colitur, floretque a Majo, & Junio ad Autumnum uſque, Hiſpaniæ incola eſt, ubi ſponte naſcitur in humidis locis, ſylviſque montanis.

Scorzonera nuncupatur, a Catalaunica denominatione *Eſcorſo* qua *Vipera* indigitatur, adverſus enim Viperarum morſus ab incolis uſurpatur.

Ejus radix familiariſſimum uſum habet, & pro alimentis, & pro re Medica. Plurimum habet ſalis eſſentialis, mediocrem olei portionem; eligenda vero eſt tenera, carnoſa, ſucculenta, ſaporis dulcis, gratique. Tragopogono hortenſi ſaporem habet penetrantiorem, urinas ciet, ventriculum roborat, & ſudores, menſeſque propellit; aptiſſima quoque reputatur in variolis, ac peſte, adverſus venena, ac Viperæ, aliorumque veneficorum animalium morſum. Ejus radix probe cocta alimentum eſt ſaluberrimum quocumque tempore, quacumque ætate, & temperamento aptiſſimum, quum autem nonnihil calefaciat, moderate eſt uſurpanda. Pro re autem Medica in Ptiſanis adverſus omnes malignos morbos præſcribitur.

Boerhaavius *in Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi* magnopere radicis Scorzoneræ ſuccum diutius ſumptum commendat ℥ iij. mane, jejuno ſtomacho iis propinatum, in quibus veneni ſuſpicio locum habet; magnis quoque eam laudibus extollit adverſus Hypochondriacas affectiones, viſcerumque obſtructiones, dummodo ea tantum tuſa, decoctio Hordei ſuperaffundatur, coctura enim omnem efficaciam ex hac ſecedere, tradit. S. quoque Paulli Boerhaavii ſententiæ favet, teſtaturque propria experientia, non Hepatis obſtructiones hocce remedio ſolum ſanaſſe, verum etiam antiquos Icteros, Hydropeſque primum apparentes.

Foliis, floribuſque Scorzoneræ aqua diſtillata elicitur, ab ℥ jv. ad ℥ vj. præſcribenda in Julapiis, & Potionibus cordialibus, & diaphoreticis.

Nico-

Digitized by Google

Nicolaus Monardus Hiſpanus Medicus integrum *de Scorzonera* Tractatum evulgavit, in quo mira profecto, nec tamen experientia adhuc comprobata in medium adducit. Nos vero, cum experimentis tantum innixi ſimus, ex hiſce omnibus proprietatibus, vulgatiores tantum, ac obvias confirmamus.

Aqua Scorzoneræ diſtillata uſurpatur in Aqua Divina *Pharm. Pariſ.*

℞. Rad. Scorzoneræ lotar. ac taleolatim inciſar. ℥ j. Coque in aquæ ℔ iij. ad tertiæ partis diminutionem; Adde Glycyrrhizæ in fila evulſæ ʒ ij. Infunde per horæ dimidium, fiat deinde colatura pro Ptiſana convenienti in Variolis, Morbillis, ac Febribus malignis.

℞. Rad. Lapathi ſylveſtris ℥ j. Aquilejæ, Scorzoneræ, & Bardanæ ana. ℥ ß. Fol. Fumariæ, Scabioſæ, Agrimoniæ, & Cardui benedicti ana Man. ß. Antimonii p., noduloque infuſi ℥ j. Coque in aquæ ℔ vj. ad tertiæ partis conſumptionem. Fiat deinde colatura leviter exprimenda, & adde Syrupi Fumar. ℥ jv. pro Apozemate, binis cyathis calidis, de die, propinando, novem dierum ſpatio, adverſus Scabiem, Impetiginem, Porriginem, alioſque cutaneos morbos.

℞. Aq. Scorzoneræ, Borraginis, & Cichorii ana. ℥ ij. Aquæ Cinnamomi hordeat. & Aquæ Theriacalis ana. ʒ j. Sp. Nitri dulcif. gut. xx. Syrup. Limon. & Caryophylli ana. ℥ ß. M. pro potione cordiali una vice, aut chocleatim ſumenda.

Potio cordialis efficacior.

℞. Aq. Scorzoneræ, & Scabioſæ ana. ℥ ij. Aquæ Cinnamomi hord. ℥ ß. Theriacæ ℈ ij. Pul. Viper. ℈ j. Sp. volatilis C. C. gut. xx. Syrupi Caryophylli ℥ j. M. pro potione cochleatim exhibenda.

℞. Rad. Scorzoneræ mund. ʒ j. ß. Contunde in mortario marmoreo, paulatim ℔ j. decoctionis Hordei affundendo. Fiat colatura linteolo expreſſa, & adde Syrupi de quinque radic. aper. ℥ ß. pro decoctione, menſis ſpatio, mane, jejuno ventriculo repetenda, in Hepatis, Lieniſque obſtructionibus, Ictero, ac Hydrope enaſcente.

S C R O P H U L A R I A.

INter omnes Scrophulariæ ſpecies, ſequentes duæ tantum in uſum Medicum venire ſolent.

Scrophularia, *Offic.* Scrophularia nodoſa fœtida, C. B. P. 235. *Inſt.* R. H. 166. Scrophylaria vulgaris & major, J. B. 3. 421. Scrophularia, *Dod. Pempt.* 50. Scrophularia major, *Brunf. Lob. Ger.* Raii *Hiſt.* 764. Scrophularia major vulgaris, *Park.* Clymenum mas, *Geſ. Hort.* Galeopſis, *Fuchſ.* Ocymaſtrum alterum; *Trag.* 135. Scrophularia major recentiorum Medicorum, *Cæſalp.* Scrophularia foliis cordatis, oppoſitis racemo terminatrici, *Linn. Hort. Cliff.* 322. Scrophularia vulgatior, Millemorbia, Ficaria, Ferraria, Caſtragula, *Quorumd.* vulgo *la grande Scrophulaire commune, ou des bois.*

Radice eſt craſſa, longa, ſerpenti, alba, nodoſa, inæquali, vivaci, quæ plures emittit caules bipedales, & ultra, erectos, firmos, quadratos, interne cavos, purpureo-nigricantes, in alatos ramos diviſos. Folia habet oblonga,

longa, lata, acuminata, ambitu crenato, Urticæ majoris ſimilia, majora tamen, obſcuriora, ac neutiquam vellicantia, invicem in unoquoque caulium nodo oppoſita. Summis caulibus, ramuliſque flores implantantur labiati, atro, purpurei, calyce ſuffulti monopetalo, quinquifido, quaternis ſtaminibus, apicibus luteis. Fructus hiſce rotundi ſuccedunt acuti, duobus diſtincti cellulis, pluribus ſeminibus nigricantibus, refertis. Sambuci odore admodum ingrato ſcatet univerſa planta, ſaporeque amaro; in locis umbroſis, ſepibus, nemoribus, ſylviſque cæduis frequens occurrit, floreſque miniſtrat Junio, Julio, & Auguſto. Radix, Folia, ac Semen in uſum Medicum veniunt, præcipue vero radix.

Scrophulariæ maj. folia amariſſima ſunt, male olent, ſatiſque modico rubro colore chartam cærulam tingunt, quod ſaturatius a radice præſtatur, unde conjici poteſt, ſalem ammoniacum, nativo terræ ſale contentum, in hacce planta prædominari, ac in ea, magna olei fœtidi quantitate conſociari. Analyſeos Chymicæ ope plurimum Salis volatilis concreti, plurimumque olei ex hac recipitur, unde vis reſolvendi, emolliendi, ac temperandi derivare ſolet. Hæc enim revera principia eſſentialia requiruntur in remediis, tam ad tumores contumaciores inflammatione ſociatos, quam frigidos dictos emolliendos, aptis. Oleum fœtidum fibras relaxando, earum tenſionem minuit, ac temperat, ſal namque ammoniacum attenuat, dividit, materiamque infarcientem eliminat. Fere omnia plantarum genera Sambuci, & Stramonii odore ſcatentia, iiſdem fere facultatibus ditantur adverſus inflammationes, tumoreſque: aptiſſima præterea ſunt pro tendineis partibus.

Tum intus, cum extrinſecus univerſæ Scropulariæ maj. partes, radix nempe, folia, & ſemina in uſum revocantur. Radix p. ʒ j. mane, jejuno Ventriculo, appropriata Conſerva, commixta, præſcribitur, aut Vini cyathus in quo radix hæc per noctem infuſa fuerit, Hæmorrhoidibus internis dolentibus, ægri propinatur, quibus remediis brevi ſolantur. Tragus vero aſſerit Scrophulariæ radicem tuſam, ac ʒ j. in Vino exhibitam ad vermes enecandos valere: aqua autem, in qua per noctem plantæ radices maceratæ fuerint, pariter pro morbis ſuperius indicatis Ptiſanæ forma convenientiſſima recenſetur.

Externe præterea adverſum ſtrumas exſiccatas macerata folia, Cataplaſmatis forma, ſingulis diebus, renovata commendantur, quæ hoc ſimplici remedio hebdomadis ſenis ſanantur: plantæ etiam ſuccus ad ulcera acriora & carcinomatoſa etiam ſananda uſurpatur, ab aliis vero radicibus contra ſcrophuloſos tumores, hæmorrhoides, ſcabiemque Unguentum paratur: pulvere etiam ejuſdem radicis affectæ partes conſperguntur.

Ad Scrophulariæ Unguentum conficiendum opportet juxta Tragum, Majo univerſæ plantæ ſuccum elicere, eumque per annum in vaſe vitreo probe concluſo ſervare; miſcetur inde p. æ. Olei, Ceræque recentis. Idem Author aſſerit, omnes ſcabiei, impetiginiſque ſpecies, ad Elephantiaſim quoque accedentes eo ſanatas vidiſſe: plurimum etiam commendat aquam diſtillatam hujuſce plantæ in papulis, rubentibuſque faciei puſtulis. Author vero *Hiſtoriæ Plantarum Lugdunenſium* Unguenti Scrophulariæ conficiendi rationem tradit modo ſequenti. Autumno hujuſce radices recipiantur, una cum recenti Butyro tuſæ, quindecim dierum ſpatio in vaſe e ſilice probe clauſo in Caveæ repo-

reponantur, poſtea igne liquatis, Unguentum prius linteo colatum ſervetur. Si Tragi methodus ſequatur, Oleo ſuccus Scrophulariæ eſt perfundendus, ne fraceſcat, aut loco Olei, ſexta pars Sp. Vini defæcatiſſimi addenda eſt. Si vero Unguentum juxta *Hiſtoriæ Plantarum Lugdunenſium* deſcriptionem conficiatur, potius quam in Cavea radices cum Butyro tuſas ſervare, facilius erit, eas digeſtioni B. M. per triduum tantum committere in Cucurbita vitrea Capitello cooperta: linteo deinde poſt fuſionem colentur. Unguenta prædicta in Cutaneis morbis, hæmorrhoidibus, ac impetigine exulcerata excellunt, radicis pulvere, aut ejus in Vino infuſo ægris interim, uti ſupra innuimus, propinato.

Scrophulariæ maj. radix uſurpatur in aqua Generali, Unguento mundificativo de Apio, radix, & folia in Aqua vulneraria, & Emplaſtro *Diabotano Pharm. Pariſ.*

℞. Axungiæ Suillæ ℔ j. Liquetur igne moderato, deinde adde Fol. inciſor. Scrophulariæ, Cynogloſſi, Lamii, & Digitalis ana p. æ. Leniter coque, uſquedum Unguentum ſaturate vireſcat, tunc colaturæ admiſce Ceræ ac Reſinæ p. æ. Therebenthinæ ℥ ij. Viridis Æris ℥ j. M. denuo ad conſiſtentiam Unguenti ſolidiuſculi. Unguentum celeberrimum eſt adverſus ſtrumas exulceratas.

Betonica aquatica *Offic.* Scrophularia aquatica major, C. B. P. 235. *Inſt. R. H.* 166. *Ger. Raii Hiſt.* 764. Scrophularia maxima radice fibroſa, J. B. 3. 421. Betonica aquatilis, *Dod. Pempt.* 50. Ocymaſtrum majus, *Trag.* 185. Clymenum fœmina, *Genſ. Hort.* Betonica aquatica, *Ger. Lob.* Betonica aquatica major, *Park.* Scrophularia foliis cordatis, pediculorum alis in caulem decurrentibus, *Guett. Obſerv.* 201. Yquetaya Braſilienſium ſeu Braſilienſis, *Gul. Homberg. J. Marchand.* Scrophularia fœmina, Scrophularia paluſtris non fœtida, radicibus fibroſis, Scrophularia aquatica ſive altera, Betonicæ folio, *Nonnull.* vulgo *la Scrophulaire aquatique*, *l'Herbe du ſiège*, *la Betoine d'Eau*.

Radice eſt ſatis craſſa, fibris longis, albiſque ſtipata, vivaci, plures caules emittente, binos, treſve pedes altos, minimum digitum craſſos, quadratos, quibuſdam in locis ſub-rubros, in aliis vero virides, intus cavos, ſatis teneros, ſucco refertos, leves, ramoſos, foliis Scrophulariæ comm. ſimilibus, non adeo tamen acuta extremitate, propiuſque ad Betonicam vulg. accedentibus, ea vero duplo, aut triplo majoribus, longis, latis, carnoſis, marginibus crenatis, nervoſis, invicem contrariis, craſſa cauda, & cava appenſis, dilute-viridibus, odore, ſaporeque ingrato. Flores præcedentis floribus ſimilantur, majores tamen aliquatenus ſunt, & ferrugineo-rufeſcentes. Hiſce fructus ſuccedunt rotundi, acuti, in duas cellulas diviſi, ſemina minutiſſima, & obſcura occludentes. Aquaticis in locis, ſecus amnes, rivuloſque, foſſaſque aqua refertas excreſcit, Julio, Auguſtoque floret.

Scrophulariæ ſpecies hæc *Herbe du ſiège* fuit nuncupata, eo quod præcedentis more Hæmorrhoidibus, aliiſque ani morbis medetur, aut juxta D. Chomelii ſententiam, quia, *obſidione* Rupellæ diutiſſime perdurante, demum planta hæc tantum, pro omnibus vulnerum ſpeciebus, omnimode præparata in uſum fuit revocata.

Et de facto vulnerariam vim habet, maximam, & conſolidantem. D. Tochneri hac in re extat Obſervatio *in Ephemeridibus Germanicis Centuria VII. & VIII.* in qua hujuſce plantæ elogium reperitur, ac præcedenti anteponitur:

tur: Iiſdem tamen principiis ſcatere videtur; odorem ingratum pariter habet, ac fere nullo colore rubro cæruleam chartam inficit, unde evinci poteſt, ſal ammoniacum cum oleo fœtido ac terra in ea contineri: merito igitur primæ ſubſtituitur. Æque adverſus Strumas, Hæmorrhoideſque pollet, tam interne, quam extrinſecus uſurpatur. D. Marchand celebris Regiæ Scientiarum Academiæ Pariſienſis Botanicus *in Commentario*, *Academiæ Actis anno* 1701. *pag.* 209. inſito, aſſerit, folia ejuſdem malum Sennæ ſaporem corrigere, ſi in ejus infuſioni p. æ. admiſceantur, quod profecto maximum commodum afferre poteſt, quandoque enim propter ingratum ſaporem Senna non præſcribitur, nec præſcripta ſumitur, etſi purgans ſit tutiſſimum. Tragus vero ad oculorum fluxiones arcendas Cataplaſma foliis prædictis maceratis, Melle admixtis, frontique applicatis proponit.

S E C A L E.

SECALE, *Offic.* Secale hybernum vel majus, C. B. P. 23. *Inſt.* R. H. 513. Secale, J. B. 2. 416. *Ger. Rai Hiſt.* 1241. Rogga ſive Secale Plinii, *Dod. Pempt.* 499. Siligo, *Brunf. Ruell. Lon.* Olyra. *Cord.* Tipha Cerealis, & Tipha Theophraſti, *Port.* Secale, vulgatius, *Park.* Farrago, *Fuchſ. Lob. Tabern.* Briza, ſeu Triticum ſecundum, *Quorumd.* vulgo *Seigle ou Ségale.*

Radice eſt annua, delicatulis fibris ornata, plures emittit culmos humanam ſtaturam æquantes, ac quandoque ſuperantes, erectos, firmos, Triticeis graciliores, quaternis, aut quinis interſitis nodis, exiguo foliorum numero, quæ ſcilicet longa ſunt, anguſta, ac ſubrubra dum primum e ſolo erumpunt. Summis culmis flores faſciculatim enaſcuntur, pluribuſque capillaribus ſtaminibus luteis conflantur, apicibus oblongis, ſpicatis, abeuntque in grana oblonga, fere cylindracea, gracilia, nuda, externe fuſca, interne alba, ac farinacea. Secale autem ſpicæ, longiores, compreſſioreſque ſunt Triticeis ſpicis. Ubique fere planta hæc coli ſolet, præcipue vero in ſolo ſterili, levi, ſabuloſo; Hyeme ineunte, aut Autumno ſeritur, aut ſola, aut cum Tritico fere p. æ. permixta; quæ frugum mixtura *Meteil* nuncupatur, plerumque Majo flores edit; per menſem ſpica Triticum præcedit, hinc communis invaluit ſententia, Aprilem abſque Secale ſpica, Majum autem abſque Tritici ſpica tranſigi non poſſe. Abſque dubio inter ſegetes poſt Triticum primum locum habet Secale, ac frequentius alimenti, quam medicamenti forma uſurpatur.

J. Bauhinus, aliique poſt ipſum Botanici binas Secale ſpecies diſtinxerunt, Secale nempe Majus, ſive hybernum, alterum vero Minus, aut vernum, quum autem primum Autumno Tritici more feratur; poſtremum Vere tantum, uti Hordeum, ſeritur: in alio autem binæ hæ ſpecies inter ſe differre non videntur, niſi ſationis tempore, & accidentibus ab ea oriundis.

Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis Secale continet, ſegetiſque ſpecies eſt, qua Montanæ gentes, ac Septemptrionales ut plurimum pro pane conficiendo utuntur: eumdem quoque in uſum apud nos revocatur, non tamen frequenter adeo, uti Triticum; quandoque etiam huic admiſcetur, ad peculiarem quibuſdam non ingratum ſaporem in pane excitandum, eumque diutius recentem ſervandum: non adeo tamen uti Triticeus nutrit, ac ſolum robuſtis, valentioribuſque ventriculis convenit; ſtomachum enim gravare ſolet,

difficiluſque concoquitur, tam ſi ſola farina, quam ſi furfure minus craſſo permixta conficiatur: interne turbat, & flatus, ac tormina quandoque progenerat: hinc delicatulis, nec ſtomacho ſatis valentibus nullo pacto convenit. Robuſtis vero, quibus alvus non admodum laxa eſt, utiliſſimus eſſe poteſt, emollit enim, ac reſerat. Hæmorrhoidibus quoque Hemi micraniæ, cordiſque palpitationibus obnoxiis utilis dicitur.

A Nonnullis Secale ad modum Caffe torretur, ac pulveratum, pari ratione uſurpatur; hæc autem ſorbitio certe minus calefacit; qualitates, tamen gratiamque Caffe habere non poteſt.

Secale furfur emolliens eſt: ejus decotio, cum qua Sacchari parum admiſcetur, aptiſſima eſt ad Pectoris acrimonias temperandas: frequentius tamen pro clyſteribus adhibetur.

Extrinſecus farina Secale quatuor reſolventibus farinis ſubſtitui ſolet, iiſdemque fere ac farina Hordei viribus gaudet. Cataplama e Secale farina, Melle, ac Ovi vitello, temperans eſt reſolvens, tumorumque ſuppurationem promovet; frequentiſſime mammis lacte infarctis applicatur. Farina hæc eadem p. æ. Farinæ Triticeæ commixta, linteo concluſa, ac fronti appoſita, capitis dolorem, deliriumque ſedat, præſertim ſi prædictis farinis Abſinthii ſummitates addantur, Eryſipelata quoque ſanat. Aqua diſtillata Secale, juxta S. Paulli, optima eſt adverſus ſurditatem, ac panis Secale cruſta torrefacta, optima eſt ad dentes expolliendos.

Tempeſtate pluvia, ac humida in Secale ſpicis grana quædam cæteris longiora, extus nigra, intus ſubalbida, nebulis fere corrupta, ac veluti degenerantia progignuntur, nullum tamen pravum ſaporem habent, *Ergot* in agro Solonienſi nuncupata; *Soloniæ* autem denominatio, a Nonnullis *Secaloniæ* affinis dicitur, propter Secale ea in regione redundantiam; aliis in locis *Seges cornuta* propter figuram vocitatur; a Botonacis vero *Orga Secale luxurians*, *Secalis mater*, *Clavis Siliginis*. Orga vero ſi forte ſeratur, neutiquam creſcit, quod naturæ conſonum eſt, ac utiliſſimum. In ſolo Secale, Orga reperitur, ſpecieſque quædam eſt deformis, ac admodum infeſta. Si forte enim cum pane certa quadam quantitate admixta fuerit, quicumque eo veſcitur terribili morbo *S. Antonii* nuncupato corripitur, univerſum corpus ſpecie quadam gangrænæ ſiccæ infeſtante, extremitatibus primo affectis, ac præcipue pedibus, gradatim cæteris membris ſeſe corrumpentibus, quæ nigra, livida, fœtidiſſimaque evaſa, omnino ab articulationibus ſeparantur, quaſi arboris ramus amputaretur, atque ſic unis poſt alios deciſis dentibus, quandoque ſolo, extremitatibus deperditis, trunco, exiguo intervallo, ſuperſtite. Funeſtiſſimi hujuſce morbi eruptio, nec internis nec externis remediis debellari haudquaquam poteſt, niſi citiſſime occurratur: intitio autem ſanguinis miſſiones, ac purgationes, cordialia remedia, ac optima victus ratio ægros plerumque liberant, vel ii ſaltem a morbo ſola alicujus manuum, pedumve digiti deperditione ſaneſcunt. Prædictos omnes pravos effectus ex Orga progignitos tantummodo, conſpiciemus, ſi poſt meſſem ſtatim panis conficiatur, nihil autem timoris inerit Hyeme præterlapſa, poſt ſcilicet grani prædicti evaporationem, quod profecto veriſimillium eſt, & Obſervatione D. Bautzmanni *in Ephemeridibus Germanicis*, *Decuria III. anno VII. & VIII. pag.* 52. confirmatur. Ab eo enim aſſeritur, plures degenerantis hujuſce Secale pane ex recenti meſſe ſaturatos, ſtatim vertigine, dolore capi-

Digitized by Google

capitis, faciei inflatione, vomendique conatibus correptos fuiſſe, quæ omnia merito Secale huic, Orga permixto, relata fuere; nondum enim probe exſiccato, ejus prava qualitas in ſanguinem invecta fuit. Mirum erit profecto, ſi poſt hoſce omnes perniciosos effectus ab Orga progenitos, ea tamen energia aliqua Medica prædicta ſit: verum enim vero a Gaſp. Bauhino tamquam optimum remedium ad excedentem menſium fluxum compeſcendum commendatur.

℞. Furfuris Secale loti Man. j. Fol. Malvæ æ. q. Coque in ſ. q. aquæ ad ℔. j. Adde colaturæ Mellis violat. ℥ ij. pro clyſtere emollienti.

℞. Furfuris Secale loti Man. j. Fol. Bardanæ Man. ß. Urinæ hominis ſani ℔. j. Coque ad Cataplaſmatis conſiſtentiam, quod ſtrumis, bronchocele præſertim applicetur, & mane ac veſpere innovabitur.

℞. Far. Secale ℔. ß. Vitella ovor. num. vj. M. ſ. q. Mellis com. pro Cataplaſmate adverſus mammarum fiſcuras.

S E D U M.

QUamvis omnes Sedi ſpecies in Medicum uſum revocari poſſent, tres tamen ſequentes tantum de quibus verba facturi ſumus in Officinis plerumque uſurpantur.

Sempervivum ſeu Jovis Barba, *Offic.* SEDUM majus vulgare, C. B. P. 283. J. B. 3. 687. *Inſt.* R. H. 262. *Park. Raii Hiſt.* 687. Sempervivum majus, *Ger.* Sedum vulgare, *Cluſ. Hiſt.* 63. *Eyſt.* Sedum majus, *Fuchſ. Matth. Card. Tabern. Genſ. Columm.* Aizoon magnum, *Dioſcor.* Aizoon ſive ſempervivum majus, *Lob. Camer. Hort. Thal. Lugd. Hiſt.* Sempervivum tectorum majus, *Rupp. Jan.* 132. Sempervivum foliis radicalibus carnoſis Caulinis imbricatis membranaceis, Corymbo racemoſo reflexo, *Linn. Hort. Cliff.* 179. Aizoon majus legitimum, Sedum primum ſive magnum, Sempervivum majus crenatum myrtifolium. Aithales, ſeu Sempervirens, Jovis Caulis, Pamphanes, Chryſoſpermum, Aichryſon, Holocryſon, Chryſtis, Protogonon; *Quorumd.* vulgo *la grande Joubarbe.*

E radice parva & fibroſa plura exeunt folia oblonga, craſſa, acuminata, carnoſa, ſucco fœta, circum ſolum radici appenſa; perpetuo viridia, circulatim diſpoſita, ac veluti roſacea, externe convexa, interne plana, quæ inter caulis ad pedis & ultra altitudinem ſurgit erectus, ſatis craſſus, ſubruber, medolloſus, foliis, infernis ſimilibus circumfuſus, nonnihil tamen arctioribus, magiſque turbinatis, a quibus ſquammoſus quodammodo efficitur: caulis prædictus apice ſuo in nonnullos reflexos dividitur ramos, floribus ſtipatos quinque petalis roſaceis, aut ſtellatis, purpureis, ſtaminibus decem, apicibus rotundis, quibus præſto ſunt fructus, pluribus granulis ad capitis modum conglobatis, conſtantes, ſeminibuſque minutiſſimis repleti. Antiquis in muris, tectis, tuguriiſque creſcit planta hæc, poſt Æſtatis ſolſtitium flores edit, cauliſque Autumno, ſemine maturo exſiccatur.

Sempervivum majus Analyſi Chymica plurimum acidi, ac terræ, exiguamque ſalis volatilis concreti portionem elargitur. Veroſimile eſt, ſalem in eo ad Alumen accedentem pauco ſale ammoniacocommixtum contineri; hujuſce enim plantæ ſuccus evaporatus urinoſum odorem exhalat, a quo ſalis ammoniaci exiſtentia procul dubio indicatur; refrigerans eſt planta hæc

Q 2 deter-

Digitized by Google

detergens, adſtringens, reſolvens, ac repercutiens. Intus uſurpatur ejus ſuccus ℥ jv. in febribus intermittentibus, nullo frigore diſtinctis, & in febribus lentis, hecticiſque juſculo Cancrorum, ac Teſtudinum admixtus. Boerhaavius *in Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi*, ejus folia tunica mundata, & aqua macerata plurimum commendat in febribus ardentibus, inflammationibus gangrænam minitantibus, ſtomachi ac inteſtinorum ſuppurationibus, in caſibus denique omnibus, in quibus immoderatus prævalet calor. In Africæ locis quibuſdam dyſenteria ſanatur, ℥ x. hujuſce plantæ ſucci exhibitis, quod ſatis ſuperque probabile eſt, cum enim inter incraſſantia, & refrigerantia remedium hocce locum habeat, bilis, acriumque liquorum, in tubo inteſtinali, erumpentium, eumque interne corrodentium cauſticitatem demulcet, ac temperat, in omnibus pariter prædictis morbis ejus aqua diſtillata ab ℥ jv. ad ℥ vj. commode in uſum revocari poteſt.

Extrinſecus ejus folia plerumque hæmorrhoidalibus inflammationibus apponuntur. Unguentum etiam ex butyro recenti paratur, in quo ad certam conſiſtentiam ebullierint: eademque folia, tunica deſtituta, calloſis in digitis pedum concretionibus, & arthritide affectis partibus applicantur, debita tamen circumſpectione, quum enim repercuſſiva vi gaudeant, ſtatim ad ea confugere, quum potiſſimum magna adſit inflammatio, periculoſum eſt. In Angina autem Gargariſma ex ejuſdem aqua ſtillatitia utiliter uſurpatur, Cancris fluviatilibus una cum ejus foliis contuſis externe admotis. Gargariſma etiam ſucco Cancrorum, & Barbæ Jovis ſimul contuſorum in uſum revocatur, qui ſuccus quoque aliquando injectionis forma in uteri prolapſu, ac profundis, cavernoſiſque ulceribus convenit. Eorumdem præterea foliorum ſuccus oleo Nucis commixtus, ac quaſſatus excellit adverſum ambuſtiones, & eryſipelata, quarta parte Sp. Vini addita. Planta univerſa tuſa, & Cataplaſmatis forma fronti appoſita capitis dolores, ac delira febres ardentes comitantia compeſcit. Dmeum D. Ludovici Apini *in Ephemeridibus Germanicis Decuria III. anno V. & VI.* extat Obſervatio, qua narratur, virum ulcere, purulentam, ichoroſamque materiam, expurgante, in crure per annum & ultra laborantem, pluribuſque incaſſum adhibitis remediis, tandem pulvere fliolorum Barbæ Jovis maj. exſiccatorum ſuper ulcus inſperſo, xxjv. horarum ſpatio, ab eo nunquam digne ſatis remedii adeo ſimplicis magnam efficaciam admirante, ſanatum omnino fuiſſe.

In crurum equorum fluxionibus nihil, ℔ j. hujuſce plantæ ſucco ab iis ingurgitando, efficacius eſſe, a D. Tourneſortio aſſeritur.

Ejus folia uſurpantur in Unguentis, Mundificativo de Apio dicto, & *Populeo Pharm. Pariſ.*

℞. Succi Sempervivi maj. & Aquæ Roſar. ana ℥ iij. Sacchari Saturni ʒ ſ. Syrupi Roſar. exſiccat. ℥ j. M. pro Gargariſmate in Angina repetendo.

℞. Fol. Solani, Lactucæ, & Plantaginis ana Man. j. Fol. Sempervivi maj. Man. ß. Coque cum ſ. q. Oxycrati, adde deinde Far. Fœnu græci ℥ iij. Olei roſat. ℥ ij. Pro Cataplaſmate repercutiente.

℞. Aquar. Lactucæ, & Sempervivi maj. ana ℥ ij. Aquæ ſpermat. Ranar. & Syrupi Nymphææ ana ℥ j. M. pro Julapio refrigerante.

℞. Aquar. Plantag. & Spermat. Ranar. ana ℥ j. ß. Succi Sempervivi maj. ℥ ij. Olei Amygd. dulcium ℥ j. Syrupi Diacodij ʒ vj. M. pro Julapio anody-

Digitized by Google

anodyno in dyſenteria, & in ventriculi, tubique inteſtinalis eroſionibus aptiſſimo.

℞. Succi Sempervivi maj. ℥ jv. Lithargyri ℥ j. Vitel. ovor. num. ij. Agitentur diutius in mortario plumbeo, ejuſdem materiæ piſtillo. Fiat colatura pro injectione adverſus urethræ, uterique ulcera.

℞. Succi Sempervivi maj. ℥ jv. Olei Nucis ℥ ij. Quaſſentur in mortario marmoreo. Adde Sp. Vini ℥ j. Splenium mixtura hacce infectum Eryſipelati, aut aduſtionibus applicetur, ac continuo, dum exſiccatur, innovetur.

Vermicularis, ſeu Craſſula minor, *Offic.* Sedum minus teretifolium album, C. B. P. 283. *Inſt.* R. H. 262. *Raii Hiſt.* 1040. Sedum minus, folio longiuſculo tereti, flore candido, J. B. 3. 690. Vermicularis, craſſula minor Officinarum, *Ger.* Vermicularis flore albo, *Park.* Sempervivum minus album, *Brunſ.* Sempervivum fœmina, Camer. *Hort.* Aizoon minus Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 1129. Aizoon minus fœmina *Fuchſ.* Sedum minus vulgare album, *Genſ. Hort.* Semperviva minor. dicta vermicularis, *Anguill.* Sedum foliis oblongis obtuſis teretiuſculis ſeſſilibus patentibus, panicula ramoſa, *Linn. Hort. Cliff.* 177. Sedum minus teres, Aizoon minus flore albo, ſempervivum minus alterum floribus candidis, Sempervivum ſecundum vermicularis foliis, vermicularis fœmina, cauda muris vulgo, *Quorumd.* vulgo *la petite Joubarbe, la Trique-Madame ou Tripe-Madame.*

Radice eſt minuta ac fibroſa, quæ plures propellit caules, manum fere, longitudine, æquantes, duros, lignoſos, ſubrubros, foliis longiuſculis, rotundis, carnoſis, ſucculentis, vermicularibus, vermibus ſcilicet in caſeo putreſcenti ſtabulantibus proximis, juxta caules alternatim diſpoſitis, in quorum apicibus umbellati locantur flores, albi, quinquepetali, roſacei, pluribus ſtaminibus, apicibus purpureis, qui tandem abeunt, in ſatis exiguos fructus, conſtantes pluribus vaginis ad modum capitis conglobatis, confertiſque ſeminibus minutiſſimis. In muris, tectis, lociſque ſoli expoſitis creſcit planta hæc, quæ Æſtate floret.

Plurimo phlegmate, oleo, paucoque ſale Vermicularis conſtituitur: ſaporem habet ſtyptico-ſalinum, maximeque rubro colore chartam cæruleam inficit, unde ſal ad Alumen accedens, nec tamen exigui ſalis ammoniaci, copioſi ſulphuris, ac phlegmatis mixturam reſpuens indicatur. Quibus ſane principiis adſtringendi, ac refrigerandi vi donatur, ſtomachi quoque ardorem temperat, hinc haud raro pro acetario uſurpatur: quamvis autem a nonnullis Medicis ejus internus uſus reprobetur, pravos ullos effectus nunquam tamen produxit; quum vero ſuis facultatibus cum Sempervivo maj. convenire penitus videatur, huic ſubſtitui commode poſſe judicamus.

Radices, folia, ac ſuccus Vermicularis uſurpantur in Emplaſtro *Diabotano*; folia vero in Unguento *Populeo Pharm. Pariſ.*

℞. Succi Vermicularis ℥ viij. Divide in doſes iiij. Sexta quoque hora propinandas, aqua, vino, aut juſculo permixtas, in deliro ac Phrenitide, pluribuſque diebus, repetendas.

Illecebra minor, *Offic.* Sempervivum minus vermiculatum acre, C. B. P. 283. Sedum parvum acre, flore luteo, J. B. 3. 694. *Inſt.* R. H. 263. *Raii Hiſt.* 1041. Vermicularis, ſive illecebra min. acris, *Ger.* Illecebra minor, ſive ſedum ter-

Digitized by Google

tium Dioſcoridis, *Park.* Illecebra, ſive Sempervivum tertium, *Dod.* Sempervivum minimum, ſive illecebra, *Lob.* Aizoon acre, *Cord.* Aizoon minimum repens tertium Dioſcoridis, *Lugd. Hiſt.* 1130. Sedum minus Causticum, *Cluſ. Hiſt.* 61. *Eyſt.* Sedum foliis ſubovatis adnato ſeſſilibus gibbi erectiuſculis, Vermiculata acuta, Aizoon minus fervidi guſtus, ſedum minimum acre, ſedum parvum urens, ſedi tertium genus non ſempervirens, Uva judaica vel felium uva, Piper murorum ſeu murale, *Quorund.* vulgo *la Vermiculaire acre ou brulante, le pain d'Oiſeau.*

Radice eſt exigua ac fibroſa, plures caules emittente demiſſos, breves, graciles, foliis exiguis, denſiuſculis, pinguibus, acuminatis, triangularibus, ſucculentis. Summis vero caulibus parvi, lutei flores ſtelliformes ac quinquepetali locantur, pluribus ſtaminibus in centro locatis, apicibus pariter luteis, qui tandem exiguos in fructus commutantur, hi autem vaginis conſtant ad modum capitis coagmentatis, ſeminibuſque minutiſſimis refertis. Ubique fere germinat planta hæc radicibus ſuſpenſa, antiquis in muris, in tectis demiſſioribus, ruſticis tuguriis, aut aliis in locis ſtrata ſaxoſis, aridis, muſcoſiſque, Junio autem flores edit. Saporem habet penetrantem, ac urentem, hinc Gallice vulgo *Poivre de Murailles* nuncupatur. Semine autem ad maturitatem accedente, planta exſiccatur, ac Hyeme perit.

Illecebra minor ſaporem utique habet acerrimum, ac fervidiſſimum, videturque in ejus textura e ſale acido terræ connaturali, ſalem rodentem ad Nitri Spiritum accedens ſulphure implicatum, ac edulcoratum originem ducere, juxta placitum Tournefortii *in Hiſtoria Plantarum Agri Pariſienſis*. Præ cæteris ſimplicioribus anti-ſcorbuticis planta hæc ab Etmullero commendatur: ſal autem acre, quo abundat egregie Scorbuticorum exulceratas gingivas detergit. Adnotat præterea idem Author, ejuſce ſucco adeo ſtomachum vellicari, ut vomitus excitetur, hinc, inquit ille, a pluribus Medicis in febribus intermittentibus, & continuis chronicis, a materie prava in primis viis ſtabulante, ut plurimum, ortum, aut fomitem habentibus præſcribitur, qua ſalutari vomitu evacuata, morbus quoque tollitur; advertendum tamen eſt, ne remedium hocce in uſum revocetur, quum præſertim ſummus adſit calor, aut ſaburræ in ventriculo latentis certa haudquaquam extent ſigna. Boerhaavius vero *in Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi* aſſerit, agnoviſſe agyrtam ℥ ij. ſucci hujuſce plantæ cum lacte, aut cereviſia exhibentem, ad quartanam febrim, hydropem, alioſque chronicos morbos ſanandos, eique rem ſemper feliciter ceſſiſſe, vomitu copioſe excitato, dummodo abeſſet calor, quo præſente morbus augebatur; ab expertioribus itaque Medicis tantum, in uſum prudenter revocetur remedium hocce, quod omnium expertiſſimus Boerhaavius ob magnam acrimoniam nunquam interne præſcribere audebat; Scorbuto tamen excepto, in quem mira præſtat, quemadmodum obſervatione D. Bernardi Belovv comprobatur, *in Ephemeridibus Germanicis Decuria prima anno VI. & VII. pag.* 33. In ea autem methodus exponitur, qua plures milites ſcorbutici, hujuſce plantæ ope, ſanati fuerunt: ejus Man. viij. in Cereviſiæ ℔ viij. cooperto vaſe ad medias decoquebantur: hujuſce decocti tepidi ℥ iij. vel jv. quotidie mane, aut tertia quaque die, juxta ægri vires, propinabantur, hinc copioſus vomitus ſequebatur, iique primum ſanitati reſtituebantur, qui magis, faciluſque vomebant.

Gingivis præterea exulceratis, dentiumque tremoribus Gargariſma ejuſdem

dem decoctionis tepidum, plurieſque repetitum præſcribebatur, additis Alumine crudo, ac Melle roſato, variata doſi, juxta variam caſuum exigentiam. Crurum ulcera præter internum decoctionis prædictæ uſum, planta bis in Cereviſia decocta fovebantur, iiſque Cataplaſmatis forma magma apponebatur.

Teſtatur demum laudatus Author quinquaginta, & ultra nervorum, ac tendinum contractione adeo laborantes, ut talus uſque ad poplitem, abſque ulla diſtenſionis ſpe, pertingeret, ſola prædicta decoctione pluries repetita, frequentibuſque lotionibus, & Cataplaſmate ex tota planta decocta, ac expreſſa, ad ſanationem uſque, ſuper affectos tendines in uſum revocato, perfecte conſilio ſuo convaluiſſe.

Peculiaribus ergo hiſce exprimentis, ac in maximo ægrorum numero inſtitutis, utiliter uſurpari poſſe videtur planta hæc in ſcorbuticis affectionibus, e quibus tamen magnus æſtus, ſanguiniſque fuſio ſejuncta omnino ſit, ſique nutritio præceſſerit, quæ facile in acrimoniam converti poſſit; contrariis autem in caſibus morbus augebitur potius, ſanguinis exolutionem accelerando, in hiſce ergo tutius erit ſeſe ea penitus abdicare.

S E N E C I O.

SENECIO, *Offic.* Senecio minor vulgaris, ſive Erigeron, J. B. 2. 1041. Senecio, ſive Erigeron, *Lob. Icon.* 225. Senecio vulgaris, *Park. Raii Hiſt.* 290. Erigeron, *Ger.* Verbena fœmina, *Brunſ.* Senecio, ſive Herbulum, *Trag.* 285. Senecio foliis pinnato-ſinuatis amplexicaulibus, floribus nudis ſparſis, Van-Roy, *Flor. Leyd. Prodr.* 165. Senicio Soliis pinnatifidis denticulatis, laciniis æqualibus patentiſſimis, rachi lineari, *Linn. Hort. Cliff.* 406. Erigerum minus, Acanthis, Carduncellus qui omnium menſium flos vulgo, herba petrella, Senecium, Pappus vel herba Pappa, *Nonnull.* vulgo *Seneçon ou Seneſſon.*

Radicem habet exiguam, fibroſam, albeſcentem, unum, aut plures propellit caules fere pedales, rotundos, ſtriatos, intus cavos, quandoque ſubrubros, ramoſos, quibuſdam in locis Soli præcipue obnoxiis, villoſos, foliis oblongis, inciſis, denticulatis, alternatim locatis, baſi latiſſima appenſis, cauda deſtitutis, obtuſa cuſpide terminantibus, obſcure-viridibus. Summo caule, ramiſque faſciculatim flores implantantur, pluribuſque luteis floſculis conflantur ſtelliformibus, calyce ſuffulti monopetalo, quinis ſtaminibus apicibus cylindraceis in centro ſitis; hiſce præſto ſunt plura ovalia ſemina, longis criſtis præcincta, caput album junctim efformantibus. Planta hæc nullo patenti odore prædita ubique creſcit in arvis, ſecus vias, in vineis, in hortis, lociſque ſabuloſis, & apricis; continuo iterum producitur, totoque anno vireſcit: quacumque tempeſtate flores edit, nec Hyeme quidem excepta, ac Vere adventante jam ſeneſcit, hinc *Erigeron* vocata fuit.

Senecio ſaporem habet acidiuſculum, ac chartam cæruleam in ſaturate-rubrum colorem immutat. Analyſieos vero Chymicæ ope, præter plures acidos liquores plurimum olei, ac terræ largitur, nihil ſalis volatilis concreti, parum autem ſpiritusurinoſi; hinc conjectare poſſumus, hujuſce plantæ ſalem ad Coralli ſalem accedere, plurimo tamen ſulphure, exiguique ſalis ammoniaci mixtura irretiri. Senecio emolliendi, temperandi, ac reſolvendi energiam habet, interne, ac externe uſurpatur. Ejus ſuccum, ℥ ij.

Q 4 exhi-

exhibitum, vermes enecare, a D. Tournefortio teſtatur *in Hiſtoria Plantarum Agri Pariſienſis*, quod a Rajo confirmatur, conſuetudine præſertim Anglorum Veterinariorum, qui eodem ſucco equos vermibus laborantes ſanare conſueſcunt: Tragus nihilominus internum hujuſce plantæ uſum reprehendit, quibus autem rationibus ejus fulciatur opinio penitus ignoratur: Plures Medici e contra aſſerunt, eumdem ſuccum Cereviſia conjunctum, aut plantæ prædictæ decoctioni, Melli, Paſſuliſque Chorintiacis ſociatam, vi leniſſima per ſuperiora purgandi pollere, remediumque eſſe utiliſſimum in ictero, hepatis morbis, fluoribus albis, nec non in vomitu ac ſputo ſanguineo. Aqua ejus præterea ſtillatitia albos fluores compeſcit. A Boerhaavio autem ejuſdem ſuccus Oxycrato mixtus commendatur adverſus faucium inflammationes. Omnium denique frequentiſſime planta hæc adhibetur in decoctione pro clyſteribus emollientibus.

Externe quoque Cataplaſmatis forma ad tumorum ſuppurationem promovendam, adverſus arthritidem, & hæmorrhoides, ac ad lac in mammis ſtagnans excutiendum in lacte cocta, aut butyro recenti frixa uſurpatur.

Senec. folia in decoctione emollienti pro clyſteribus *Pharmacopœa Pariſienſis* recipitur.

℞. Fol. Senec. Malvæ, & Verbaſci ana. Man. j. Coque in lactis ℔ ij. cum s. q. aquæ com. ad quartæ partis diminutionem. Immergatur deinde panni lanei fruſtulum, fortiterque exprimatur, partique dolenti, ac inflammationem minitanti applicetur.

℞. Fol. Malvæ, Mercurialis, Parietariæ, & Senec. ana. Man. ß. Coque in aquæ com. ℔ ij. ad medias. Fiat colatura pro clyſtere emollienti.

S E R P Y L L U M.

OMnes SERPYLLI ſpecies iiſdem fere proprietatibus inſigniuntur, hinc una, vel altera aliis commode ſubſtitui poteſt: de binis tamen ſequentibus vulgatioribus nempe, verba tantum faciemus.

Serpyllum Citratum, *Offic. Ger. Park. Raii Hiſt.* 522. *Tabern. icon.* 360. Serpyllum foliis Citri odore, C. B. P. 220. *Inſt.* R. H. 197. Serpyllum Citri odore, J. B. 3. 270. Thymum latifolium, *Ger.* Serpyllum Panonicum primum, & Serpyllum Citri odore, *Cluſ. Hiſt.* Serpyllum foliis citratis, *Quorumd.* vulgo, *le Serpolet ou Pillolet Citronnè.*

Radice eſt delicatula, ac fibroſa, plures expellit caules quadratos, manum longitudine æquantes, duros, lignoſos, in terram ſtratos, foliis exilibus, craſſiuſculis, e viridi nigricantibus, Citri aut Meliſſæ hortenſis odore. Summis caulibus, parvi flores quodammodo capitati enaſcuntur utplurimum purpurei, tubulares, vertice bilabiato, calyceque corniformi fulciuntur, ſtaminibus quatuor curvis in centro locatis. Deciduis floribus quatuor exigua ac rotunda ſemina ſuccedunt calycis baſi concluſa. Montanis in locis creſcit planta hæc Serpyllo vulgari quandoque confuſa, floreſque cum eo ſimul Junio, Julio, & Auguſto emittens.

Serpyllum, *Offic.* Serpyllum vulgare minus, C. B. P. 220. *Inſt.* R. H. 197. *Park.* Serpyllum vulgare, J. B. 3. 269. *Dod. Pempt.* 277. *Ger. Raii Hiſt.* 521. Serpyllum, *Brunf. Trag. Fuchſ. Anguill.* Serpyllum minus flore albo, & flore purpureo, *Tabern.* Serpyllum vulgare repens, *Cluſ. Hiſt.* Thymus floribus capitatis,

pitatis, caulibus repentibus, foliis planis obtuſis baſi ciliatis, *Linn. Flor. Svec.* 173. Serpyllum vulgatiſſimum, *Nonnull.* vulgo *le petite Serpolet, le Thym ſauvage ordinaire*.

Radice eſt minuta, lignoſa, vivaci, atra, capillitio ſtipata; plures emittit caules quadratos, duros, lignoſos, ſubrubros, demiſſos, nonnihil villoſos, quorum alii ad manus altitudinem eriguntur, alii vero ſerpendo fibris delicatulis hac, illac terræ ſuperficiem amplectuntur, hinc ejus tam Græca, quam Latina denominatio emanavit. Folia vero habet exigua, viridia, Thymi foliis latiora, rotunda, nervoſa, ſapore acri, & aromatico. Flores ſummis exilioribus caulibus enaſcuntur capitati, plerumque purpurei, quandoque albi, fiſtuloſi, vertice bilabiato, calyceque corniculato ſuffulti; immutantur autem in parva ſemina ſemirotunda capſula, concluſa, floris calycem antea efformante. Planta hæc odore ſcatet gratiſſimo, incultis creſcit in locis, montanis, ſiccis, ſabuloſis, ſaxoſis, in arvis, paſcuiſque, uno verbo, fere ubique, Æſtate flores emittit, quos diutiſſime ſervat. A Parkinſoni autem Serpyllo foliorum colore tantum differt. Non modo autem juxta locorum climatumque diverſitatem odore variat, verum etiam ejus ſummitates in ſub-albida, ac villoſa parva ſæpe capita deſciſcunt florum locum occupantia, vermiculiſque nidum præbentia, quas profecto excreſcentias a quorumdam inſectorum ictibus proficiſci, veroſimile eſt.

Singulæ Serpyllorum ſpecies indiſcriminatim uſurpantur, ac præſertim binæ uſque adhuc delineatæ. Amariuſculum eſt, acre, ſtypticum, odorum, chartamque cæruleam ſaturate-rubro colore imbuit. Videtur autem in eo ſal volatile oleoſum prædominari, acido ſalis Ammoniaci terræ, nonnihil infectum; dum e contra in ſale volatili aromatico oleoſo artificiali, acida ſalis Ammoniaci portio, ſale Tartari aut ejus cineribus irretitur. Hinc Serpyllum cephalica, ac ſtomachica vi donatur, vaporibus mirifice adverſatur, irritantes materias convulſivis motibus anſam præbentes exterminat, ſpirituoſas particulas ſanguini ſuppeditat, primarum viarum functionibus vigorem conciliat, & obſtructiones reſerat. Tam interne, quam externe uſurpatur. Noctis ſpatio in Vino roſato Serpylli Man. j. infunditur, colatura vero ſeptem aut octo dierum ſpatio, jejuno ſtomacho chloroticis præſcribitur, addendo unicuique doſi gut. jv. aut v. Olei eſſentialis Saſſafras. S. Paulli autem teſtatur, in Dania Eryſipelate affectos juvari Serpylli decoctione, quæ ſanguinem depurat, ac ſudores, & urinas ciet. Serpylli ſpiritus, ejuſque aqua diſtillata aptiſſima eſt adverſus ſoporoſos, ac rheumaticos cerebri affectus. Spiritum hunce mutis loquellam conciliare dictitatur, eo quod utiliſſimus in linguæ paralyſi deprehenditur. Adverſum Epilepſiam hujuſce plantæ oleum eſſentiale, aut aqua e floribus in ſp. vini maceratis, diſtillationis ope elicita plurimum commendatur.

In rheumaticis affectionibus, tuſſi inveterata, infantum fluxionibus Serpylli Man. j. in ℔ ij. ebull. aquæ injicitur, qua vix denuo ebullita, vaſeque ab igne retracto, ac cooperto Mellis albi coch. ij. in infuſo exſolvuntur, aut cyathus ejuſdem infuſi ebullientis cum pari quantitate lactis vaccini ſociatur, ægriſque hora ſomni calide propinatur. Urinas ejiciendi vim habet Serpylli p. ℥ j. Conſerva autem florum ac ſummitatum ejuſdem plantæ hemicrania, vertigine, morboque comitiali affectos plurimum ſolatur.

Quoad ejus extrinſecum uſum, Serpyllum ad umbram exſiccatum, ac

cum

Digitized by Google

cum aliis quamplurimis aromaticis herbis pulveratum, cephalicum pulverem componit, vimque habet cerebrum exonerandi, magnam ſeri copiam e naribus eliciendo, ſi præcipue mane iis admoveatur. Prædictus pulvis a Nonnullis Nicotiano quoque anteponitur, utpote nulla irritandi ac ſtimulandi facultate prædius. In pediluviis denique Serpylli decoctio uſurpatur ad menſtrua revocanda.

Serpylli folia in uſum revocari conſueſcunt in Aqua Generali, ejuſque ſummitates in Oleo Catellorum, *Pharm. Pariſ.*

℞. Rad. Angelicæ ℥ j. Fol. Majoranæ, & Salviæ, Fol. ac Flor. Roris marini, & Summit. Serpylli ana Man. ß. Sem. Nigellæ Romanæ ʒ iij. Caryophyllor. Maſtich. ac Styracis calamit. ana. ʒ j. M. f. p. craſſiuſculus, poſtea ſuper goſſipium inſpergetur, panno lineo, ac ſericeo obvolvendum pro cucupha efformanda, ad pulverem detinendum acu pingenda. Cucupha hæc apta eſt ad cerebrum roborandum, & Catarrhis, Paralyſi, ac Apoplexiæ ſeroſæ adverſatur.

℞. Aquæ Meliſſæ comp. ℥ ß. Spir. Serpylli ʒ iij. Spiritus volatilis ſalis Ammoniaci ʒ j. ß. M. pro ſpirituoſa mixtura naribus indentidem admovenda, ac temporibus obliniendis aptiſſima in Apoplexia, & Syncope.

SERRATULA.

SERRATULA, *Offic.* C.B.P. 235. J. B. 3. 23. *Dod. Pempt.* 42. *Raii Hiſt.* 331. *Lob. icon.* 534. *Matth. Camer. Hort. Cluſ. Hiſt.* Jacea nemorenſis, quæ Serratula vulgo, *Inſt.* R. H. 444. Serratula purpurea, *Ger.* Serratula vulgaris flore purpureo, *Park.* Serratula tinctoria, *Tabern.* Ceretta ſive Seretta, *Cæſalp.* Raponticoides nemoroſa, Serratula dicta, *Vaill. Act. Ac. R. Sc.* 1718. *pag.* 227. Carduus inermis foliis glabris, imis ovatis, ſuperioribus ad baſim pinnatis, *Hall. Helv.* 678. Serratula foliis pinnatifidis, lacinia terminatrice maxima, *Linn. Hort. Cliff.* 391. Centauroides, ſeu Centaurium majus ſylveſtre Germanicum, *Thal.* Jacea rubra major lacinioſa, *Lugd. Hiſt.* 1068. Serratula Tinctoris, *Eyſt.* Jacea Aromatica vel Caryophyllata, herba lanaria, *Quorumd.* vulgo *Sarrette ou Serrette.*

Radice eſt fibroſa, vivaci, amariuſcula, interdum unicum, ſæpe plures promit caules ad duorum vel trium pedum altitudinem, erectos, firmos, ſtriatos, glabros, ſub-rubros, extremitate plures in ramos diviſa, foliis onuſtos Scabioſæ vulgaris æmulis, longe diverſis, imis foliis, quæ oblonga ſunt, lata, Betonicæ foliis majora, integra, ambitu crenato, lævia, atroviridia. Summis ramis exiguorum, oblongorum ac ſquammoſorum more capitum flores enaſcuntur, ſingulique faſciculum floſculorum plerumque purpuraſcentium, ac quandoque alborum efformant, verticem habent ſatis expanſum, habenarum more, ut in aliis Jaceæ ſpeciebus inciſi ſunt, quinque ſtaminibus capillaribus, breviſſimiſque, apicibus cylindraceis. Floſculis marceſcentibus ſemina præſto ſunt pene ovalia, & barbata. Frequens in ſylvis, pratis, humidis, deſertiſque locis naſcitur, Junio floret, ac tunc potiſſimum pro Tinctorum uſu colligitur.

Serratulæ nomen ei inditum fuit, eo quod ejus folia *ſerræ* in modum denticulata ſint.

Plurimum olei, ſaliſque habet eſſentialis, vulnerariis, & conſolidantibus adſcri-

adſcribitur, hinc pro contuſionibus, præcipitibuſque ictibus aptiſſima eſt, coagulatum ſanguinem diſſolvit, ac in priſtinum circulum reſtituit. Qua de cauſa Infuſum ex ejus foliis Man. ß. in Vini albi ſextario ſemis propinatur. Idemque præſtat ℥ j. ejus radicis p. in Vini cyatho infuſa. Plantæ decoctione ulcera lota mundantur, ac cito cicatricem recipiunt. Contuſa vero, ac extrinſecus applicata hæmorrhoidum dolores compeſcit, eademque ratione juxta Matthiolum valet adverſus hernias.

SICILIANA.

SICILIANA, *Offic.* Androſæmum maximum fruteſcens, C. B. P. 280. *Inſt.* R. H. 251. Siciliana, aliis Ciciliana, vel Androſæmon, J. B. 3. 384. Androſæmum, *Dod. Pempt.* 78. Androſæmum vulgare, *Park. Raii Hiſt.* 1020. Clymenum Italorum, *Ger.* Herba Siciliana, *Tabern.* Androſæmon majus, *Camer. Hort.* Androſæmon veterum, *Fuchſ. Columu.* Centeria, *Theophr.* Hypericum floribus trigynis, fructu baccato, foliis ovatis pedunculo longioribus, *Linn. Hort. Cliff.* 380. Tota-Sana, *Quorumd.* vulgo *Toute-Saine*.

Radice nititur craſſa, lignoſa, vivaci, ſubrubra, longo capillitio ſtipata, ſapore reſinoſo, plures ex ea aſſurgunt caules bipedales, vel tripedales, ſubrubri, rotundi, lignoſi, firmi, læves, foliis oblongis, oppoſitis, Hyperici foliis æmulis, quadruplo tamen majoribus, Æſtate ineunte, atro-viridibus, Autumnum, verſus, atro-rubris, innumeris quodammodo foraminulis, pertuſis; ſi autem propius inſpiciantur hæc apparentia foraminula nihil aliud ſunt, quam veſiculæ, claro, ac balſamico ſucco, repletæ. Flores in extremis ramis, copioſi, roſacei, e quinque petalis aureis conflati, Hyperici floribus proximi, calyceque pentaphyllo ſuffulti locantur, abeuntque in capſulas per maturitatem nigricantes, ac exigua ſemina obſcura occludentes. Planta hæc tanquam ſub-arbuſcula ramoſa, in inſulis, nemoribus, umbroſiſque locis naſcitur; in hortis quoque colitur, in quibus frigori reſiſtit, ac Æſtate floret; capſulæ vero Autumno matureſcunt. Folia, floreſque præcipue in uſum veniunt.

Plurimum olei, mediocremque ſalis, ac phlegmatis portionem habet. *Tota-ſana* nuncupatur, eo quod ad omnes morbos valere dicitur; tamen minus uſitatis in arte Medica adſcribi ſolet. A Boerhaavio *in Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi*, iiſdem, cum Hyperico, cum quo magnam habet affinitatem, facultatibus prædita recenſetur, qua de cauſa Hyperico potius vulgatiſſimo, probatiſſimæque efficaciæ, non ſine Sicilianæ injuria, uti conſuevimus.

SIDERITIS.

SIDERITIS, *Offic.* Sideritis hirſuta procumbens, C. B. P. 235. *Inſt.* R. H. 191. *Raii Hiſt.* 564. Sideritis vulgaris hirſuta, J. B. 3. 425. Tetrahit Herbariorum, *Lob. icon.* 523. Sideritis vulgaris, *Ger.* Sideritis prima, Herba Judaica, *Park.* Sideritis foliis ovato-prælongis, ſuperne crenatis, *Guett. Obſerv.* 235. Sideritis hirſutie candicans, & caulibus procumbentibus, Sideritis ſupina hirſutior, Sideritis vulgatior, Ferruminatrix, Heraclea, Herba vulneraria; *Quorumd.* vulgo *Crapaudine*.

Radice

Radice eſt dura, lignoſa, vivaci; caulibus pedem cum ſemiſſe, aut duos pedes longis, quadratis, albo-luteſcentibus ut plurimum in terram ſtratis; foliis ſecus ramos invicem oppoſitis, oblongis, villoſis, ambitu crenato, rugoſis, Salviæ foliis ſatis proximis, odoris neutiquam ingrati, ſaporiſque adſtringentis, acriuſculi. Flores labiati ſunt, juxta caules verticillati, albo-luteſcentes, maculiſque rubris conſperſi. Quæcumque florum ſeries binis foliis ſemi-rotundis, plerumque in galli criſtæ modum inciſis, infernifque foliis, diverſis fulcitur; quicumque autem flos tubulus eſt vertice bilabiato, calyceque corniculato ſuffultus, abitque in quatuor ſemina oblonga, ſubnigra, capſula quondam floris calycem efformante, concluſa. Frequens occurrit planta hæc in locis aridis, rudibus, petroſis, montanis, ſabuloſis, ac in arvis ſterilibus, & incultis, Junio, Julioque floreſcit, ac quandoque Autumno.

Salis eſſentialis, oleique habet plurimum Sideritis. Vulneraria eſt, adſtringens; ac detergens, ad hernias, cataplaſmatis forma, & ad fluores albos ſiſtendos, decoctionis forma, aptiſſima. Decoctio hæc eadem juxta Cluſium crurum Eriſipelata ſolatur, dummodo ea, ejuſque vapore ſæpius foveantur. A Germanis vero ut plurimum uſurpatur pro balneis ad cutis poros reſerandos dicatis, quum detergenti facultate admodum polleat, ſordes perſpirabilis materiæ exitum impedientes depellit, excretionemque adeo ſanitati perutilem promovet. Obſervatur etiam, aquam balnei, ejus decoctione parati, perſonis e balneo jam diſceſſis, turbari admodum, ac in gelatinam concreſcere.

SILIQUASTRUM.

SILIQUASTRUM, *Offic.* Siliqua ſylveſtris rotundifolia, C. B. P. 402. Judaica Arbor, J. B. 1.433. Arbor Judæ, *Dod. Pempt.* 786. *Lob. Ger. Park. Raii Hiſt.* 1717. Siliquaſtrum, *Caſt. Dur.* 415. *Inſt.* R. H. 647. Arbor, quæ Græcis vulgo Coucouchias, *Bellon.* Fabago, ſive Ceratia agreſtis, *Geſn. Hort.* Cercis Theophraſti, *Aldrov.* Ceratia ſylveſtris, ſiliqua fatua, Arbor vaginalis, Arbor Lentis, Arbor Amoris, Colytea, *Nonnull.* vulgo *Guainier*, *Arbre de Judas ou de Judée*.

Radicem habet craſſam, duram, lignoſam, vivacem, truncum propellit, cultura, progreſſuque temporis in arborem fatiſcentem mediæ altitudinis, ac craſſitiei, in ramos diviſam invicem diſſitos, cortice tectos purpureo-nigricanti, quos prope, folia, Verè primum ineunte, præcedunt flores leguminoſi, venuſti, grati, purpurei, plures una congeſti, brevibus nigris pedunculis appenſi, quinque petalis compoſiti, quorum ſuperiores magnitudine a binis inferioribus ſuperantur; quod aliarum plantarum leguminoſis floribus omnino contrarium deprehenditur, ſaporem vero habent dulcem, ac nonnihil acriuſculum. Statim folia ſolitaria, ac alterna juxta ramos enaſcuntur adinſtar Aſſari rotunda, longe tamen majora, minus carnoſa, nervoſa, ſuperne viridia, inferne ſubalbida. Marceſcentibus floribus ſuccedunt ſiliquæ fere ſemipedales, ſatis planæ, membranaceæ, ac quodammodo translucidæ, purpureæ, in cultri vaginæ modum pene conflatæ, occluduntque plura ſemina fere ovalia, Lentem craſſitie æmulantia, dura, ſubrubra. Arbor hæc in regionibus calidis excreſcit juxta fluvios, rivuloſque in montibus vallibus, ſepibuſque; in hortis quoque ob elegantiam colitur; Aprili, ac Majo floret.

A Ca-

A Caſtellanis proprio idiomate *Amoris Arbor* nuncupatur. Flore albo quandoque variare ſolet. Jonſton vero in ſua *Dendrogaphia* aſſerit, ob flores adeo Arborem Judaicam a Turcis exiſtimari, ut in omnibus Conſtantinopolitanis cæmeteriis exculta inveniatur.

Fere nullum in arte Medica uſum habet Siliquaſtrum, adſtringentes ejus ſiliquæ reputantur, ſemina vero morbis oculorum dicantur. In Occitania, ac Provincia ejus flores in acetariis comeduntur; hunc in uſum de facto optime conveniunt, dummodo aceto adinſtar Capparum, nondum adaperti condiantur.

SINAPI.

Etſi plures Sinapi ſpecies adinveniantur, quum iiſdem fere facultatibus omnes ditentur, de binis ſequentibus tanquam uſitatioribus ſolummodo ſermonem inſtituemus.

Sinapi, *Offic.* Sinapi Rapi folio, C.B.P. *99. Inſt.* R.H. 227. Sinapi Siliqua latiuſcula glabra, ſemine rufo, ſive vulgare, J. B. 2. 855. Sinapi ſativum prius, *Dod. Pempt.* 706. Sinapi ſativum, *Ger. Raii Hiſt.* 803. Sinapi ſativum Rapi folio, *Park.* Sinapi primum, *Matth. Cæſalp.* Sinapi hortenſe, *Cor.* Sinapi hortenſe majus & vulgatius, *Lugd. Hiſt.* Sinapis ſiliquis glabris tetragonis *Linn. Hort. Cliff.* 338. Sinapi commune Neotericis, Sinapi ſativum luteum, Sinapi domeſticum, ſive vulgatiſſimum, *Nonnull.* vulgo *la grande Moutarde cultivèe ou la Senevè ordinaire.*

Radice eſt alba, lignoſa, fragili, fibris ſtipata, annua. Caulem ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem propellit, medulloſum, inferne hirſutum, in plures ramos diviſum, foliis latis Rapi vulgaris folio ſatis ſimilibus, exilioribus tamen, rudioribuſque. Summo caule, ramiſque parvi lutei flores locantur quadripetali, cruciformes. Marceſcentibus floribus Siliquæ læves ſuccedunt, glabræ ſatis breves, anguloſæ, acuminatæ, ſeminibus refertæ ſemi-rotundis, rubris, aut nigricantibus, ſaporis acris, pungentiſque. Frequens occurrit in foſſarum marginibus, inter ſaxa, ac in ſolo recenter obvoluto; in arvis, hortiſque colitur, Junioque flores edit. Ejus ſemen præcipue in uſum tam culinarium, quam medicum revocatur.

Sinapi album, *Offic.* Sinapi Apii folio, C. B. P. *99.* Sinapi Siliqua hirſuta, ſemine albo vel rufo, J. B. 2. 856. *Inſt.* R. H. 227. *Raii Hiſt.* 802. Sinapi ſativum alterum, *Dod. Pempt.* 707. Sinapi album *Ger. Camer. Hort. Eyſt.* Sinapi agreſte Apii aut potius laveris folio, *Lob. Icon.* 203. Sinapi Apii folio ſiliqua hirſuta, ſemine albo aut rufo; *Boerh. Ind. Alt.* 13. Sinapi hortenſe ſeu ſecundum ſemine albo, Sinapi ſemine albicante, & minus acri; Sinapi Erucæ folio, floribus luteis, ſiliquis in latera inclinatis, ſeminibus ex flavo candicantibus, Sinapi minus, *Nonnull.* vulgo *la Moutarde blanche.*

Radice eſt ſimplici, manum longitudine æquante, digitum craſſa, lignoſa, alba, longis fibris ſuffulta; caule pedem cum ſemiſſe, vel pedes duos alto, ramoſo, hirſuto. Folia Rapi folio ſimilantur, inciſa ſunt, ac præcipue in baſi locata, rigidis pilis, ac pungentibus tam inferne, quam ſuperne ſtipata. Flores exigui ſunt, lutei, cruciformes, floribus præcedentis ſpeciei ſimiles, pedunculis tamen longioribus elati, odoris gratiſſimi. Hiſce ſilique præſto ſunt hirſutæ, longa ac cava cuſpide deſinentes, ac quatuor, aut quinque ſemina

Digitized by Google

mina fere rotunda albeſcentia, aut ruſeſcentia, acria, ac quodammodo articulata, aut nodoſa occludentes. Inter ſegetes ſponte enaſcitur, ac quandoque etiam colitur; Majo, Juniove floret, ſemenque Julio, Auguſtove maturitatem acquirit.

Binæ Sinapis ſpecies uſque adhuc enucleatæ iiſdem inſigniuntur proprietatibus ac in arte Medica invicem ſubſtitui poſſunt; prima tamen anteponitur, utpote ſemine prædita ſaporis magis acris, ac pungentis. Analyſeos Chymicæ ope in Sinapis ſemine ſal acre potius, quam ſal acidum adeſſe ſuſpicari poſſumus, ex eo vero elicitur maxima olei quantitas, parum ſalis fixi ſimpliciter ſalini, plurimum terræ, parum ſpiritus urinoſi, nihil denique ſalis volatilis concreti. Vis ſtomachica, diaphoretica, anti-ſcorbutica in prædicto ſemine reperitur, affectionibus hypochondriacis, & ſoporoſis, chloroſi, & cackexiæ opitulatur. Intreſecus vero, extrinſecuſque uſurpatur. Sinapi, ad carnium ſaporem relevandum, ſeminibus ejus tuſis, muſtoque ad mediocrem ſpiſſitudinem permixtis, aut exigua farinæ portione, ac aceto, paratur. Senibus, phlegmatico ut ajunt aut melancholico temperamento præditis aptatur, ſcatet enim ſale acri, & penetranti, ad appetitum relevandum & digeſtionem coadjuvandam convenientiſſimo, alimenta namque dividit, & attenuat, materiaſque viſcidas, quandoque in ventriculo ſtabulantes mirifice rarefacit; quum autem maximum calorem inducat, repetitoque ejus uſu acrimonia, ac ſtimulandi vis in humoribus augeatur, niſi ejus moderatiſſimus uſus eſt permittendus. Semen idem tuſum, vinoque albo commixtum adverſum ſcorbutum excellit, maximamque opem tulit proxime elapſa Rupellæ obſidione, qua perdurante, regionis incolæ fame coacti, peſſimis, ingratiſque alimentis uſi ſunt. Optimum quoque eſſe dicitur contra quartanas febres, ſi in vino calido duabus horis ante paroxiſmum exhibeatur.

Extrinſecus quoque naribus utriuſque ſexus appoſitum vapores ſedat, lethargumque excutit. Sternutatorium præterea eſt potentiſſimum, ac efficaciſſimum maſticatorium: hujuſce ſeminis ruditer tuſi ℨ j. nodulo occluditur, ægriſque, Apoplexiæ, aut Paralyſeos imminenti periculo, manducanda exhibetur, hinc ſputus abunde excitatur, plurimumque ſolantur ii, quibus gravis caput eſt, ac pituita oneratur. Sequens vero Cataplaſma optimum eſt in Arthritide Iſchiatica, Rheumaticis thoracis affectibus, tumoribuſque Scirrhoſis. Paratur autem Porris taleolatim inciſis, aceto decoctis, ſemineque Sinapis p. conſperſis, partique affectæ applicatur. Potenter reſolvit, ac cauſticitatem acquirit, ſi Sinapis doſi plus juſto augeatur. Nullo autem pacto in uſum revocari poteſt, niſi inflammatione declinata, nimiam enim habet irritandi energiam. Aptius fortaſſe erit Cataplaſma prædictum ad impetiginem revocandum, cujus ſuppuratio ſuppreſſa alicui pectoris aut alterius partis decubito locum præbere poſſet. Oleum quoque e Sinapi exprimitur in Paralyſi, Rheumaticiſque affectibus a cauſa, ut ajunt, frigida, productis, convenientiſſimum.

Sinapis ſemen uſurpatur in Aqua anti-ſcorbutica, Unguento epiſpaſtico, & Emplaſtro epiſpaſtico *Pharm. Pariſ.*

℞. Fol. recent. Sinapis q. l. in mortario marmoreo tuſa exprime. Mane jejuno ventriculo in affectionibus Scorbuticis hujuſce ſucci ℥ jv. exhibeantur.

℞. Sem. Sinapis ℥ iij. Contunde in mortario marmoreo, ac coque in vaſe terreo, ℔. j. urinæ ægrotantis, mixturam agitando uſque dum

Cata-

Digitized by Google

Cataplaſmatis formam acquiſiverit; Stupis deinde extendatur, ac calidum apponatur lienis inflationibus, tumoribuſque. Cataplaſma ſplenio cooperietur, ac mantili fulcietur, ægerque convenienti temporis ſpatio in cubiculo deambulabit.

℞. Lactis ℔ ij. cui calefacto, adde Sinapis aceto pp. coch. iij. ſerum ex eo depuratum eliciatur pro j. doſi. Remedium prædictum excellit adverſus Tuſſim, & Aſthma, ſi calidum hora ſomni, ac ſummo mane tribus, vel quatuor diebus ſumatur.

℞. Fol. virid. Ruthæ ℥ ij. Radic. recent. Bryoniæ ℥ jv. Fermenti fortiſſimi, Salis, ac Saponis nigri ana. ℥ j. ß. Sinapis pp. ℥ iij. Aceti q. ſ. ad Cataplaſma conficiendum, plantis pedum in Apoplexia, Lethargo, aliiſque ſaporoſis affectibus applicando.

℞. Bulb. Ari recenter e ſolo extract. ℥ ß. Rad. Raphani Ruſticani ℥ j. Fol. Cochleariæ, & Trifolii aquat. ana. Man. j. Sem. Sinapis ℥ ij. Vini albi ℔ vj. F. ſ. a. Vinum medicatum adverſum Scorbutum, ℥. jv. bis de die, convenienti temporis ſpatio propinandi.

SISARUM.

Siser, *Offic.* Siſarum Germanorum, C. B. P. 155. *Inſt.* R. H. 309. Siſarum multis, J. B. 3. 153. Siſarum, *Dod. Pempt.* 681. *Ger. Raii Hiſt.* 442. Siſer vulgare, *Park.* Siſer ſativum, *Fuchſ.* Siſer Germanicum, *Cæſalp.* Siſer hortenſe, *Geſn. Coll.* Siſarum majus Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 723. Siſer, Siſar, Siſarum, vel Seſarum verum, Servillum aut Chervillum, ſeu Servilla, *Nonnull.* vulgo *Chervi, ou Gyrole.*

Radicem habet conſtantem, pluribus Napis longitudine manum æquantibus, digitum craſſis, rugoſis, teneris, fractu facilibus, collo adinſtar capitis appenſis, cortice tectis exili, & pallido, pulpa alba, ſapore dulci, ac grato, nonnihil aromatico, eſu optimis. Unum aut plures producit caules bipedales, aut tripedales, ſatis craſſos, nodoſos, ſtriatos, foliis eodem in latere binis invicem oppoſitis, extremo ſolitarie deſinente, longiori, ac latiori, foliis Paſtinacæ vulgaris exilioribus, viridioribus, tactuque lævioribus, ambitu leviſſime denticulato, extremo acuto. Flores umbellati, & ſatis exigui ſummis caulibus enaſcuntur, conſtantque quinque petalis albis, roſaceis, odoris, ſtaminibus totidem in centro locatis. Marceſcentibus floribus parvi ſuccedunt fructus, binis oblongis conflati ſeminibus, nonnihil Apii ſemine majoribus, anguſtis, dorſo ſtriato, obſcuris. In hortis olitoriis colitur planta hæc, Junioque floreſcit. Radices tantum uſurpantur, ac frequentius in culinis, quam in officinis occurrunt.

Præ cæteris radicibus Siſari radices dulciores ſunt, noſque edocet hiſtoriæ naturalis conſcriptor Plinius, eas Tiberium pro annuo tributo a Germanis exegiſſe. Parum habent olei, mediocrem ſalis eſſentialis portionem, maximam vero phlegmatis. Teneræ, fractu faciles, ſaporeque ſaccharino ſunt eligendæ. Aperientes ſunt, ac vulnerariæ, ſemen adaugent, appetitum proſtratum excitant, nec a magnatum menſis ob ſaporis elegantiam exploduntur. Cuicumque tempeſtati, cuicumque ætati, ac temperamento conveniunt, dummodo ſervetur modus, id enim cum cæteris radicibus, ac leguminibus commune habent, ut flatus quandoque ſuſcitent. A Boerhaavio in *Hiſtoria*

Plan-

Plantarum Horti Lugduno-Ba'avi, radices prædictæ tamquam optimum remedium proponuntur, adverſum ſputum, mictumque cruentum, ac omnes pectoris morbos Phthſim minitantes. Ab eo commendantur in lacte, in ſero lactis, aut in juſculo coctæ, ac omnibus ejuſmodi ægrotantium alimentis permixtæ: adveſum præterea Stranguriam, Teneſmum, Dyſenteriam, alioſque ventris fluxus. Cæſalpinus vero teſtatur, iiſdem radicibus urinas cieri, iis alii tamquam vulnerariis utuntur; generatim tamen pro alimentis frequentius, quam medicamenti forma in uſum veniunt.

S I S Y M B R I U M.

NAſturtii articulo de SISYMBIO, ſub nomine *Naſturtii aquatici* jam cognito verba fecimus: de quinis tamen ſubſequentibus reliquum eſt dicere.

Radicula paluſtris, *Offic.* Raphanus aquaticus, alter, C. B. P. 97. *Park. Raii Hiſt.* 819. Radicula ſylveſtris, ſive paluſtris, J. B. 2. 866. Rapiſtrum aquaticum, *Tabern. icon.* 408. *Ger.* Siſymbrium aquaticum Raphani folio, Siliqua breviori, *Inſt.* R. H. 226. Siſymbrium foliis ſimplicibus dentatis ſerratis, *Linn. Hort. Cliff.* 336. Raphanus aquaticus Rapiſtri folio, Radicula paluſtris vulgaris, *Quorumd.* vulgo *le Creſſon a feville de Raiffort le Raiffort d'eau.*

E radice longa, flexibili, fibroſa, saporis acris ad Raphanum accedentis unum, aut plures emittit caules tripedales, ramoſos, cavos, ſtriatos, foliis latis, longis, ſinuoſis, ambitu crenato, in parte præſertim inferna. Flores ſummis ramis exigui, longis elati pedunculis, quadripetali, lutei, & cruciformes progignuntur, quibus parva breviſque ſiliqua ſuccedit, interne in duas diſtincta cellulas, ſemina occludentes minuta, ac fere rotunda. In paludibus, rivulis, fluviis, ac foſſis aqua refertis luxuriat, Æſtate floret, maxime multiplicatur, foliiſque mirifice, juxta locorum diverſitatem, variat. Quandoque etiam criſtatis foliis apparet.

Raphanus aquaticus, *Offic.* Raphanus aquaticus foliis in profundas lacinias diviſis, C. B. P. 97. Raphanus aquaticus Tabernæ Montani, J. B 2. 867. Siſymbrium aquaticum, foliis in profundas lacinias diviſis, ſiliqua breviori, *Inſt.* R. H. 226. Raphanus aquaticus, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 818. Siſymbrium ſylveſtre, *Cæſalp.* Raphanus ſylveſtris cum ſiliquis curtis, Radicula ſylveſtris foliis profunde laciniatis, *Quorumd.* vulgo *le Raifort d'eau a fevilles laciniées.*

E radice oblonga, minimum digitum craſſa, alba, acri, pungenti caules emergunt tripedales, & ultra, hirſuti, cavi, ac quandoque ſubrubri, foliis oblongis, acuminatis, profunde laciniatis, ambitu denticulato, alternatim ſecus caulem diſpoſitis. Flores extremis caulibus, ramiſque prodeunt ſatis exigui, reſpectu plantæ, longis, & gracilibus, ſuffulti pedunculis, quadripetali, lutei, cruciformes, ſtaminibus ſenis. Marceſcentibus floribus præſto ſunt exiguæ ſiliquæ breves, interne, binis cellulis diſtinctæ ſemina occludentes exilia, ac ſemirotunda. In foſſis aqua redundantibus, rivulis, paludoſiſque locis creſcit, Junio, Julioque flores emittit.

Harumce duarum ſpecierum radices optimum Vere alimentum ſuppeditant; ac a Nonnullis Raphani loco, utpote iiſdem prædictæ facultatibus, uſurpantur. Planta univerſa plurimo ſale eſſentiali, phlegmate, ac oleo ſcatet. Ambæ aperientes admodum ſunt, ac detergentes, ad urinas promovendas,

Digitized by Google

vendas, renum ac veſicæ calculos attenuandos, atque eliminandos, ad nephriticum affectum, ſcorbutum, & hydropem interne ſumptæ conveniunt: raro tamen tam pro alimentis, quam pro re Medica uſurpari conſueſcunt.

Eruca paluſtris, *Offic.* Eruca paluſtris & Naſturtii folio, ſiliqua oblonga, C. B. P. 98. Eruca quibuſdam ſylveſtris, repens, floſculo luteo, J. B. 2. 866. Eruca paluſtris minor, *Tabern. Icon.* 447. Siſymbrium paluſtre repens, Naſturtii folio, *Inſt.* R. H. 226. Eruca aquatica, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 808. Sium alterum aquaticum luteum, vel Cardamine tenuifolia montana, *Columm.* Naſturtium paluſtre floribus luteis, *Genſ. Hort.* Iberis Naſturtii folio altera floribus luteis, *Thal.* Siſymbrium foliis pinnatis, foliolis lanceolatis erratis, *Lin. Hort. Cliff.* 336. Eruca ſylveſtris minor luteo parvoque flore, Sinapi ſylveſtre ſeu paluſtre, *Nonnull.* vulgo *le petit Creſſon ſauvage a fleur jaune.*

E radice admodum repenti, delicata, ſubalbida, ſaporis acris, Raphano tamen demiſſioris, plures exigui exſurgunt caules, longitudine manum æquantes, ſtriati, leviter perforati, quandoque ſubrubri, foliis onuſti, foliis Naſturtii communis, aut Erucæ, ſimilibus, laciniis inferius latioribus, profunde diſſectis, atro-viridibus, ſaporis leguminoſi. Extremis caulibus ramiſque exigui emergunt flores quadripetali, flavi, ſaporis acris, quibus præſto ſunt exiles cylindraceæ ſiliquæ, Erucæ ſiliquis brevioes, binis tamen ſuperioribus ſpeciebus longiores, binis cellulis medio interſepto diviſis, plura minuta ſemina occludentibus. Occurrit autem ſecus fluvios in foſſis humidis, ſtratiſque ſaxoſorum torrentium, in locis etiam, e rivulis, fluminibuſque diſſitis, in quibus tamen Hyemis tempore aqua permanſerit; floribus vero Junio, Juliove ornatur.

Magnam cum binis jam recenſitis ſpeciebus affinitatem habet, hinc pari vi anti-ſcorbutica valere dicitur; adeo raro tamen uſurpatur, ut omnino fere in Officinis ignota ſit.

Barbarea, *Offic.* Eruca lutea latifolia, ſive Barbarea, C. B. P. 98. Barbarea, J. B. 2. 868. *Dod. Pempt.* 712. *Lob. Ger. Raii Hiſt.* 809. Barbarea flore ſimplici, *Park.* Naſturtium hybernum, *Thal.* Naſturtium paluſtre, *Genſ. Hort.* Siſymbrium Erucæ folio glabro, flore luteo, *Inſt.* R. H. 226. Scopa regia, ſive Sideritis latiſſima, *Fuchſ. Anguill.* Herba Sanctæ Barbaræ & Sinapi agreſte quintum, *Trag.* Eriſymum foliis baſi pennato-dentatis, apice, ſubrotundis, *Linn. Flor. Lappon.* 264. Herba Carpentariorum, Carpentaria Gallis vulgo dicta, Pſeudo-bunias, Naſturtium, ſive Cardamum Hyemale, *Quorumd.* vulgo *l'herbe de Sainte Barbe, ou l'herbe aux Charpentieres.*

E radice oblonga, mediocriter craſſa, alba, vivaci, ſaporis ſatis acris plures exeunt caules ad pedis cum ſemiſſe altitudinem, ſtriati, firmi, ramoſi, medella referti, cavi, foliis, Raphani foliis, anguſtioribus Naſturtio vero magis accedentibus, ſaturate-viridibus, ac lucentibus, ſapore, longe minus radice, ſtimulante. Caulium ramorumque ſummitates longis ornantur ſpicis, floribus luteis, exiguis, quadripetalis, cruciformibus, quibus præſto ſunt ſiliquæ graciles, longe, cylindraceæ, teneræ, plura rubra, ac minuta ſemina occludentes. In foſſarum marginibus, ſecus rivulos, aquaſque excurrentes aut ſtagnantes, & quandoque in arvis creſcit, in quibuſdam etiam Olitoriis hortis pro acetariis colitur, Majo, Junioque flores emittit, tota Hyeme virorem conſervat, facillimeque multiplicatur.

Plurimum ſalis eſſentialis, & olei continere videtur Barbarea. Detergens;

Digitized by Google

ac vulneraria eſt, feliciqne cum ſucceſſu in Scorbuto, & Hydrope incipiente, aut in juſculis, & ptiſanis, aut infuſione, Theæ forma, uſurpatur. Ejus ſemen, referente Lobellio, aperiendi vi gaudet, glareaſque e renibus depellendi; ℥ j. pulveratum in Vino albo, aut alio aperiente liquore propinatur. Ejus quoque ſuccus ad ulcera antiqua exſiccanda a Rajo commendatur, teſtaturque D. Chomelius *in Hſtoria Plantarum uſitatiorum*, a ruſticis univerſam plantam leviter tuſam, ac menſis ſpatio per Æſtatem oleo Olivar. maceratam, tamquam excellens balſamum vulneribus applicari.

℞. Fol. Barbareæ, & Thaliđri ana Man. ß. Contuſa in Vini albi, aut rubelli frigidi cyatho per noctem infunde; mane, jejuno ſtomacho exhibe colaturam, congruo temporis ſpatio, adverſus ſcorbutum.

Sophia, *Offic.* Naſturtium ſylveſtre tenuiſſime diviſum, C. B. P. 105. Seriphium Germanicum, ſive Sophia quibuſdam, J. B. 2. 886. Sophia Chirurgorum, *Lob. Icon.* 738. *Dod. Ger. Park. Raii Hiſt.* 812. Siſymbrium annuum Abſinthii minoris folio *Inſt.* R. H. 226. Seriphium Abſinthium, *Fuchſ. Lon.* Accipitrina, *Cæſalp.* 361. Thalictrum, Herba Sophia anguſtifolia, *Tabern.* Naſturtii genus ſylveſtre, *Geſn. Hort.* Syſimbrium petalis calyce minoribus, foliis decompoſitopinnatis, *Linn. Flor. Suec.* 200. Deſcurea *Guett. Obſerv.* 164. Eryſimum Sophia dictum, Thalictrum verum, Thalietrum ſeu Thalietron vel Thalictron Antiquorum, Eruta geratina Italorum, Sophia vulneraria, Lumbricorum herba, *Quorumd.* vulgo *le Thalitron ou la Science de Chirurgiens.*

E radice alba, longa, lignoſa, exiguis ſtipata fibris, annua, caules ad pedis, cum ſemiſſe, aut duorum pedum altitudinem exſurgunt rotundi, duri, nonnihil hirſuti, pluribus ramis diſtincti, foliis onuſti copioſis, minutatim diviſis, ſubalbidis, Abſinthii minoris folio ſatis ſimilibus, exiguis brevibuſque pilis, fultis, ſaporis ſubdulcis, levi acrimonia, permixti. Extremis caulibus, ramiſque flores progignuntur exigui, frequentes, quadripetali, cruciformes, luteo-palleſcentes. Siliquæ iis præſto ſunt longæ, graciles, ſeminibus refertæ minutis, rotundis, duris, ſubrubris. Antiquis in muris, rudibus, incultis, petroſis, ſabuloſiſque locis luxuriat planta hæc, nec non inter ædificiorum rudera, in quibus ſingulis annis enaſcitur, facileque ſemine propagatur; Junio, Julioque flores emittit. Solo fere ejus ſemine Medicina utitur.

D. Guetardus Regiæ Scientiarum Academiæ Pariſienſis Socius *in Plantarum Obſervationibus* nuperrime evulgatis, ob petalorum, ſtaminumque differentiam ex hac planta diverſum conſtituit genus, ac *Deſcurea* ab eo nuncupatur in avunculi ſui *D. Deſcurei* Pharmacopolæ Stampenſis recordationem. Harumce Obſervationum Auctor magna certe perſpicacia præditus, Hiſtoriæque Naturalis verſatiſſimus videtur, tamen quum nondum nobis occaſio ſeſe obtulerit, ejus experimenta de glandulis, vaſiſque plantarum excretoriis inſtituendi, expertioribus Europæ methodicis-Botanicis litem dirimendam relinquimus.

Sophia ſaporem habet nonnihil adſtringentem, & acrem ad Sinapi accedentem, vix rubro colore chartam cæruleam depingit: hinc conjicere poſſumus, ſalem ammoniacum, plurimo ſulphure, terreſtribuſque particulis permixtum in hac planta prædominari, unde ejus vulnerario-detergens, ac febrifuga virtus emanat. Ejus ſemen ab Hortulanis *Thalitri* nomine cogni-

tum

tum ʒ j. exhibetur, aut condimenti forma in alimentis, aut in Vino roſato ad ventris fluxus ſiſtendos, remediumque eſt egenis familiariſſimum, & ab omnibus Auctoribus comprobatum. Decotio, aut infuſum univerſæ plantæ ex aqua iiſdem pollet facultatibus. Succus præterea, Conſerva, & Extractum foliorum, ac florum valent adverſum ſanguinis ſputum, fluores albos, fluxuſque immodicos hæmorrhoidum, menſiumque. A Cæſalpinio tamquam vermifugum laudatum ſemen prædicatur, a Nonnullis tamquam ſudorificum, & de facto ejus ʒ j. in Vino albo infuſa ſudores evocat. A Rajo autem ad renum glareas depellendas commendatur, adduciturque D. Robinſoni auctoritas, qui aſſerit in agro Eboracenſi nephriticis, glareiſque vexatis felici cum ſucceſſu præſcribi.

Extrinſecus quoque univerſa planta contuſa, vulneribus, ulceribuſque appoſita, ea brevi ſanat.

S I S O N.

SISON, *Offic.* Siſon, quod Amomum Officinis noſtris, C. B. P. 154. Siſon, ſive Officinarum Amomum, J. B. 3. 107. *Raii Hiſt.* 443. Sium Aromaticum, Siſon Officinatum, *Inſt.* R. H. 308. Petroſelinum Macedonicum, *Fuchſ. Dod. Pempt.* 697. *Ger.* Siſon vulgare, ſive Amomum Germanicum, *Park.* Amomum Officinar. falſum, *Genſ. Hort.* Siſon, *Anguill. Lugd. Hiſt. Tabern. Camer.* Siſon hortenſe, Petroſelinum exoticum, Apium nigrum ſeu ſaxatile, Ammi parvum, *Nonnull.* vulgo *Siſon ou Amome.*

Huic radix eſt plerumque ſimplex, alba, lignoſa, parum in ſolo deliteſcens, ſapore Paſtinacæ nonnihil aromatico; unum aut plures promit caules fere bipedales, mediocriter craſſos, rotundos, medulloſos, ſatis firmos, læves, nodoſos, ramoſos, foliis ut in Paſtinaca alatis, alternatim ſecus caulem diſpoſitis, cæterum Siſari foliis æqualibus, teneris, oblongis, ambitu crenato, quandoque inciſis. Extremis caulibus ramiſque, umbellis flores efferuntur quinque petalis albis, cordatis, roſaceiſque, conſtantes, hiſque ſemina bina ſimul juncta ſuccedunt minuta, rotunda, dorſo ſtriato, alterutroque latere plana, atra, ſaporis nonnihil acris, aromaticique. In locis humidis, juxta ſepes, foſſaſque creſcit planta hæc, in hortis quoque colitur, Æſtate floreſcit, ac ſemina Julio, & Auguſto maturitatem acquirunt, facile & ubique multiplicatur; ejus tamen ſemen uſque ab Oriente nobis defertur, odoremque habet *Amomi* veri, cui commode ſubſtitui poteſt.

Siſon pſeudo-Amomum vocari poteſt, longe tamen differt ab eo, de quo in ſuperioribus verba facta ſunt; ſemen inter quatuor ſemina calida minora recenſetur, quæ ſunt Apii aut Petroſelini, Ammeos, Dauci, & Amomi. Semen prædictum oleo eſſentiali aromatico redundat, hinc carminativa vi pollet, aptum ſcilicet ad dividendas, diſſolvendaſque materias viſcidas, ac glutinoſas, in quibus aer concluſus, ac rarefactus, in ſtomacho, ac inteſtinis doloroſas diſtenſiones progignit. Quapropter in colica flatulenta convenit, ejuſque infuſum ex Sp. Vini uſurpari poteſt, aut alio ſpirituoſo liquore conſociari. Ejus vero aqua ſtillatitia ad ℥ jv. ad ℥ vj. præſcribitur cum potionibus carminativis; addendæ autem ſunt ejus olei eſſentialis gut. v. aut vj. ad efficaciam augendam.

S M I L A X.

PLures plantarum ſpecies *Smilacis* nomine indigitantur, quamvis diverſum habeant genus: tres inter a nobis modo deſcribendas, primam ſolummodo *Smilacis* genus amplectitur, binis aliis inter *Convolvulos* ablegatis.

SMILAX aſpera, *Offic.* Smilax aſpera fructu rubente, C. B. P. 269. *Inſt.* R. H. 654. Smilax aſpera, J. B. 2. 115. *Dod. Ger. Ruell. Matth. Fuchſ. Turn. Cord.* Smilax aſpera, rutilo fructu, *Cluſ. Hiſt.* 112. Smilax aſpera fructu rubro, *Park. Raii Hiſt.* 655. Volubilis aſpera, *Lonic.* Smilax aſpera vera, *Trag.* Hedera Cilicia, vel Ciliſſa, *Plin.* Smilax, *Theophr. & Anguill.* Smilax Nicephoro cognominata, *Gaz.* Milax *Galen.* Hedera ſpinoſa, Rubri Viticula, Rubus Cervinus, Smilax Trachæa, volubilis acuta vel pungens, Salſaparilla notha ſeu ſpuria, *Quorumd.* vulgo *le Liſeron rude, le Liſet piquant ou èpineux.*

Ei radix eſt longa, ſerpens, minimum digitum fere craſſa, nodoſa, dura, ſubalbida, fibris ſtipata, vivax. Caules ſunt plurimi, longi, duri, ſtriati, ſarmentoſi, ramoſi, flexibiles, ſpinis, capreoliſque referti, quibus, arbuſculis aliis propinquioribus adnectuntur, ac contorquentur. Folia ſolitaria ſunt per intervalla prodeuntia, ampla, foliis *Tamni* ſimilia, magis tamen denſa, firma, nervoſa, acuminata, ſpinis tam ambitu, quam dorſo armata, frequentiſſime albis maculis conſperſa. Summis ramis flores racematim prodeunt exigui, albi, odori, ſenis conflati petalis, ſtelliformibus, totidem ſtaminibus apicibus oblongis. Hiſce fructus ſuccedunt adinſtar uvæ rotundi, molliuſculi, ac per maturitatem rufi, duo, aut tria ſemina concludentes rotunda, tactu lævia, externe atro-rubea, intus alba, ſaporis inſipidi, ac ingrati. Planta hæc occurrit in locis rudibus, ac incultis, juxta ſepes, viaſque, in montibus, ac vallibus, in Provincia, & Occitania; in hortis quoque colitur, floreſque Vere emittit, fructus autem Julio, & Auguſto matureſcit. Omnes ejuſdem partes in uſum Medicum veniunt, præcipue vero radices.

Plurimum continet olei, ſaliſque eſſentialis. Diſſecans ac ſudorifica eſt ejus radix; viſcoſos, tenaceſque humores dividit, ac attenuat, aptiſſimaque eſt adverſus arthritidem, fluxiones, paralyſim, morbos cronicos, & inveteratos, a denſis, glutinoſiſque humoribus obortos: utiliſſima quoque deprehenditur adverſus impetiginem exulceratam, omneſque cutaneos morbos. In morbis etiam venereis Sarſeparillæ, quæ nihil aliud eſt quam Smilacis ſpecies nobis e Peruano Regno advecta, commode ſubſtitui poteſt. Cum quondam Fallopio Smilax aſpera in agro Piſano occurriſſet, felici ſucceſſu lue venerea affectis ab eo exhibita fuit. Ejus pulvis in ſubſtantia a ʒ ß. ad ʒ ij. & in decoctione ad ℥ ß. præſcribitur. Reicienda omnino eſt in febribus, morbiſque acutis; tuto tamen in ptiſanis ſudorificis, & diſſeccantibus uſurpari poteſt.

In Ephemeridibus Germanicis, Decuria III. anno II. pag. 44. extat Obſervatio D. Lanzoni, qua teſtatur, optimum eſſe topicum adverſum Arthritidem, pedes ad ſuram uſque Smilacis foliis obvolvendo, ea ſingulis diebus innovando: quibus mediantibus leniter, & abſque ulla eroſione per cutis poros fœtidarum ſeroſitatum effluxus efformatur, quo dolor, & paroxiſmus ſedatur, maximaque humoris arthritici pars eliminatur.

℞. Rad.

Digitized by Google

℞. Rad. Smilacis aſperæ taleolatim incifar. ℥ jv. Sarſæ Parillæ ℥ ij. Coque in aquæ font. ℔ xij ad medias. Fiat colatura, ferveturque loco frigido vaſis vitreis probe concluſis. Ptiſana hæc tribus tepidis cyathis de die uſurpetur in fluxionibus, Arthritide, ut ajunt, frigida, & Paralyſi.

Convolvulus major, *Offic.* Convolvulus major albus, C. B. P. 294. *Inſt.* R. H. 82. *Park.* Convolvulus major, J. B. 2. 154. *Raii Hiſt.* 725. Smilax lævis major, *Dod. Pempt.* 392. Smilax lævis, ſive lenis, major, *Ger.* Volubilis major, *Trag.* 805. *Tabern. icon.* 875. *Lonic. Lob. Thal.* Convolvulus major flore albo, *Eyſt.* Convolvulus major, ſive Campana alba ſylveſtris, *Schavvenck.* Malacociſſus Damocratis, *Anguill.* Helſine Ciſſampelos, *Cord.* Convolvulus foliis ſagittatis poſtice truncatis, *Linn. Hort. Cliff.* 66. Volubilis magna, Lactaria, funis Arborum, Campana Candida Germanorum, Scammonium Germanicum, Cymbalaris ſeu Campanella, Smilax lenis alba major, Volubilis Ciſſophyllos vel latifolia, Liliaſtrum, *Nonnull.* vulgo *le grand Liſeron ou Liſet.*

Radice eſt longa, minuta, alba, fibris veſtita, vivaci, ſaporis acriuſculi, caules emittit longos, graciles, ſarmentoſos, ſtriatos, ſeſe altius adrependo elevantes, capreoliſque arbuſculas, arboreſque proximiores, amplectentes. Folia cordata ſunt, Hederæ foliis majora, molliora, tactuque læviora, ſagittata, lenia, viridia, longis appenſa pedunculis. Flores campanulam mentiuntur, nivem candore æquant, ſatiſque longo extolluntur pedunculo, ex foliorum alis prodeunte, Calyceque ovali, & quinquifido, ſtaminibus totidem, apicibus planis fulciuntur. Fructus fere rotundi flores ſubſequuntur, exiguorum ceraſorum craſſitie, membranacei, calyce obvoluti, duo ſemina continentes anguloſa, atro-rufeſcentia, ſeu fuliginis colorem æmulantia. Planta hæc lacte turgida, ut cæteræ ejuſdem generis, ubique fere progignitur in ſepibus, ac inter nemora, in locis humidis, ac ſativis, Æſtate flores emittit, ſemenque ejus Autumno maturitate donatur. Ejus radicem a porcis in delitiis haberi J. Bauhinus teſtatur, quod mirum ſane Rajo videtur, eo quod purgandi vi ſcatet.

Convolvulus major plurimum habet ſalis eſſentialis, phlegmatis, ac mediocrem olei portionem, catharticus eſt, reſolvens, ac vulnerarius. Ob lactiginoſum, reſinoſumque ſuccum, quo fœtus eſt ad Scammonii efficaciam accedit, parique ratione ad redundantes ſeroſitates eliminandas præſcribi poteſt, doſi tamen largiori, ſcilicet a gr. xx. ad xxx. uſque. Johannes Prevoſtius in ſua *Pauperum Medicina* ad bilem exterminandam, decoctionem præſcribit, Man. j. aut Man. ij. ejuſdem folior. paratam, juxta ægrotantis vires: & Antonius Conſtantinus in ſua *Pharmacopœa Provinciali* Infuſum commemorat, ex ejuſdem Flor. ac Folior. leviter contuſor. ℨ v. paratum, quod a ℨ j. ad ℨ iij. uſque præſcribit ad ſeroſitates leniter per alvum ſubducendas.

Extrinſecus reſolvens eſt, & anodynus, poſt levem cocturam pro Cataplaſmate tumoribus inflammationem minitantibus apponitur.

Convolvulus minor, *Offic.* Convolvulus minor arvenſis, C. B. P. 294. *Inſt.* R. H. 83. Helxine ciſſampelos multis, ſive Convolvulus minor, J. B. 2. 157. Smilax lævis minor, *Dod. Pempt.* 393. Volubilis minor, *Trag. Lonic. Thal.* Scammonea parva, *Anguill. Camer. Hort.* Convolvulus minor vulgaris, *Park.* *Raii Hiſt.* 725. Smilax lenis, minor, *Ger.* Convolvulus minor, *Geſn. Hort. Cæſalp. Cluſ. Hiſt.* Convolvulus foliis ſagittatis utrinque acutis, *Linn. Hort. Cliff.* 66. Convolvulus ſive volubilis arvenſis vel ſepiarius minor, Cymbalaria par-

va, Angina ſeu peſtis Hortenſium Herbarum, Orobanche Theophraſti, ſive Ervanga Gazæ, *Quorumd.* vulgo *le petite Liſeron, la Campanette ou Clochette, la Vrillée commune.*

Radicem habet ſatis longam, minutam, repentem, nonnullis ſtipatam fibris, vivacem, plures emittit exiguos caules, graciles, debiles, teneros, ſerpentes, hac, illac cicum proximas plantas ſeſe contorquentes. Folia cordata ſunt ut in Convolvolo majori, exiliora tamen, rudiora, magis nervoſa, glabra, denticuliſque deſtituta. Flores campaniformes ex foliorum alis prodeunt exigui, roſeo-albeſcentes, & purpurei, aut variis coloribus depicti, longis elati pedunculis, bini ſimul plerumque juncti. Rotundi fructus horumce locum occupant ſatis minuti, ſemina ſatis craſſa, & anguloſa occludentes. Ubique abunde creſcit planta hæc in ſolo exculto, ſecus vias, in hortis, in quibus opprimit, exterminatque omnes quas obſidet plantas, inter ſegetes denique, nec non incultis in locis, tempeſtate præſertim pluvia; Æſtate uti modo deſcripta flores edit.

Anodyna eſt, detergens, ac vulneraria. Ejus decoctionem colicæ affectioni opitulari, aſſerit Emmanuel Konig, additque ejus folia in oleo decocta arthriticos dolores ſedare, linimenti forma, affectæ parti, admota. Inter meliora vulneraria a Tournefortio recenſentur. Ruſtici binas inter filices, tuſis, ut plurimum vulnera ſanant. Et Garidelius *in Hiſtoria Plantarum Agri Aquiſextienſis* aſſerit, pluries vel propria etiam experientia, vulnere, forte ruri, acquiſito, feliciter miros ejus effectus conſpexiſſe.

S M Y R N I U M.

SMYRNIUM, ſive Oluſatrum, *Offic.* Hippoſelinum, Theophraſti, vel Smyrnium Dioſcoridis, C. B. P. 154. Macerone, quibuſdam Smyrnium, ſemine magno, nigro, J. B. *3. 126.* Smyrnium, *Matth. 773.* Smyrnium Matthioli, *Inſt.* R. H. *316.* Hippoſelinum, *Ger. Emac. Raii Hiſt. 437.* Hippoſelinum, ſive Smyrnium vulgare, *Park.* Petroſelinum Alexandrinum, *Trag. 436.* Oluſatrum, *Cord. in Dioſcor. Geſn. Hort. Caſt. Lugd. Hiſt. Column.* Petroſelinum Italicum, Apium grande vel magnum ſylveſtre, Equapium, Smyrnium vel Smyrnion, Holeraceum, Hippoſelinon vulgatum, *Quorund.* vulgo *Maceron, ou gros Perſil de Macedoine.*

Radicem habet mediocris longitudinis, craſſam, albam, ſucco acri, & amaro fœtam, odoris, ſaporiſque ad Myrrham quodammodo accedentis. Caules ad trium pedum effert altitudinem, ramoſos, ſtriatos, ſub-rubros. Folia Apii foliis ſimilantur, majora tamen ſunt, rotundioribus ſegmentis inciſa, atro-viridia, aromatica, ſapore, Petroſelino, proximo. Caules, ramique umbellis terminantur, quibus exigui flores ſub-albidi, quinque petalis roſaceis, totidemque ſtaminibus in centro locatis conſtantes fulciuntur, hiſque ſuccedunt ſemina bina ſimul juncta, craſſa, ſemi-rotunda, dorſo ſtriato, ſapore amaro. Obſcuris, paludoſiſque in locis, ſcopuliſque creſcit planta hæc, in hortis quoque colitur; Vere primum ineunte flores propellit, Julioque ſemen maturitatem acquirit, bima eſt, facileque ſemine propagatur; tota Hyeme vireſcit; primo autem anno caules neutiquam emittit, altero autem perit, poſt caulis eruptionem ſeminumque maturitatem. Ejus radix Autumno elicita, ac per Hyemem in ſabulo conſervato tenerior fit, aptiorque pro

ace-

acetariis. Quondam legumen erat pluribus in regionibus familiariſſimum, ejuſque turiones ad modum Apii paluſtris comedebantur. Modo Apio prædicto magis delectamur.

Smyrnium plurimum habet olei, ſaliſque eſſentialis; Radix ejus ac ſemen præcipue in uſum veniunt; ea, tamquam radicis Apii paluſtris ſuccedanea convenit in apozemate, ac ſorbitiunculis ad ſanguinem depurandum dicatis; hoc vero magis uſitatum, colicæ flatulentæ, & aſthmati adverſatur, pluribuſque cordialibus, & carminativis confectionibus, uti ſeminis Petroſelini Macedonici ſuccedaneum admiſcetur. Maxima autem hiſce ſimilium ſeminum pars oleo eſſentiali abundat.

Smyrnij ſemen uſurpatur in Electuario Lithontriptico *Nicolai Alexandrini*, ac in pulvere Electuarii *Juſtini*.

SODA.

INter diverſas Kali ſpecies, binas ſolummodo ſubſequentes, tamquam Artibus, & Pharmaciæ utiliſſimas enucleabimus.

Kali ſeu Soda, *Offic.* Kali majus, cochleato ſemine, C. B. P. 289. *Inſt.* R. H. 247. *Ger. Raii Hiſt.* 212. *Mor.* Kali vulgare, J. B. 3. 702. Kali, *Dod. Pempt.* 81. *Matth.* Soda, Kali magnum, Sedi medii folio, ſemine Cochleato, *Lob. Icon.* 394. Kali majus Cochleatum, *Park.* Anthyllis altera ſalſa, *Camer.* Salſolæ genus in hortis, Iſgarum vulgo, *Cæſalp.* 170. Herba Kali, *Bellon.* Kali magnum Penæ, *Lugd. Hiſt.* 1377. Anthyllis ſalſoſa appellata, Anthyllis Græcorum, Kali Arabum ſeu Mauritanorum, Herba vitri, ſeu vitraria, ſtercus Paſſerum, *Nonnull.* vulgo *la grande Soude ou Salicote, la Marie vulgaire.*

Radice nititur firma, fibroſa, annua. Caulem ad trium fere pedum altitudinem exculta propellit, ad pedis vero cum ſemiſſe altitudinem, abſque ulla cultura, late ſeſe expandit, ſpiniſque deſtituitur, ramiſque diſcriminatur longis, rectis, ſatis craſſis, ſub-rubris, foliis longis, anguſtis, denſis, carnoſis, acuminatis, ſucco refertis. Secus caules, ramoſque flores progignuntur, calyce conflati quinquepetalo, ſub-luteo, totidem ſtaminibus breviſſimis, quibus fructus fere rotundi, & membranacei ſubſequuntur, occluduntque ſemen longum, nigrum, luceſcens, ſerpens, ſpiræ in modum convolutum, aut limacem referens. In regionibus calidis, marinis in oris creſcit planta hæc; in agro quoque Monſpeſſulano ſtudioſe ſeritur; Æſtate autem exeunte flores edere ſolet.

Kali ſpinoſum, *Offic.* Kali ſpinoſum Cochleatum, C. B. P. 289. *Raii Hiſt.* 212. Tragus ſpinoſus Matthioli, ſive Kali ſpinoſum, J. B. 3. 706. Tragon Matthioli, *Lob. icon.* 797. *Lugd. Hiſt.* 1477. Tragon Matthioli, ſive potius Tragus improbus Matthioli, *Ger.* Tragus ſive Tragum Matthioli, *Park.* Kali ſpinoſum, foliis longioribus & anguſtioribus, *Inſt.* R. H. 247. Salſoſa foliis pungentibus, *Linn. Hort. Cliff.* 86. Drypis, ſive Scorpius Theophraſti, Tragium ſive Tragon ſecundum, puſillus frutex aculeatus, Herba maritima Cochleiformis, *Quorumd.* vulgo *la Soude ou Marie épineuſe.*

Radix fibroſa, annua, unum aut plures effert caules ad pedis cum ſemiſſe altitudinem, craſſos, ramoſos, ſucculentos, atro-virides, foliis veſtitos oblongis, anguſtis, carnoſis, ſucco fœtis ſalito, acuto vertice. E foliorum alis flores enaſcuntur exigui, quinis conflati ſtaminibus, calyce ſuffulti

R 4 quin-

quinquepetalo, colore herbido. Hiſce membranoſi fructus præſto ſunt ſemirotundi, ſpinoſi, ſemen continentes nigrum, luceſcens, Cochleiforme. In calidis regionibus in ſabuloſis marinis, ſalſoſorumque lacuum oris, ac quandoque in arvis e mari diſſitis creſcit planta hæc, in hortis vero ſata deflectit aliquantulum, minuſque ſpinis horreſcit; ſera tempeſtate flores emittit, Autumnoque ſemen maturum efficitur.

Soda ſaporem habet ſalitum, plurimumque ſal continet, aperiens eſt, calculis, glareiſque expellendis, obſtructionibuſque reſerandis aptiſſima. Intus, ac extrinſecus uſurpatur. Seritur, coliturque pro Soda petroſa, Gallorum vulgo *Salicote*, *Alumen* vero *Catinum* Latine nuncupata. Paratur autem, plantam prædictam ad perfectam magnitudinem jam deductam metendo, proprioque in ſolo relictam exſiccando, inde in magnis foveis ob hance cauſam in ſolo factis, talique pacto coopertis, ut aer tantum ad ignem ſervandum ſufficiens ingrediatur, eam calcinando: materia autem non modo in cineres commutatur, verum etiam, quum in maxima ſit quantitate, magnam ſalis contineat portionem, ac diutiſſime igne reverberante, e plantæ ipſa accenſa, prodeunte calcinetur, ejus partes ita invicem uniuntur, ac conglutinantur, ut lapidis duriſſimi ſpecies quædam efformetur adeo, ut frigefacta niſi malleis, aliiſque inſtrumentis contuſa excavari poſſit. Materia hæc nihil aliud eſt, præter maximæ ſalis ac terræ copiæ mixtura, & ex hac potiſſimum ſalina maſſa, ob facultatum ſimilitudinem, non ſolum omnes fixi ſales, uſtione e plantis eliciti, ſaleſque animalium volatiles, verum etiam terreæ ac inſipidæ materiæ, & generaliter quidquid fermentationem cum acidis concipere poteſt, Alkali denominatione, donatum fuit. Materia eadem ad Saponem potius, Lixivium, ac Vitrum conficiendum, quam Medico uſui aptatur: planta tamen, unde elicitur, aperiens, & diuretica eſt, ut ſuperius indicavimus, urinas, glareaſque in veſica ſtabulantes ciet, hepatiſque, aliorumque viſcerum obſtructiones excutit. Circumſpecte admodum tamen eſt uſurpanda, nec, admonente S. Paulli gravidis, aut urinæ ardoribus, vexatis, aut veſicæ inflammationi obnoxiis, propinanda. Sal vero in Soda prædominium habens, tanta acrimonia pollet, ut detergens potius, quam aperiens reputetur.

Externe ad ulcera antiqua, ſcabiem, alioſque cutaneos valet morbos. Ex Sodæ lapide ſal fixum elicitur cauſtica vi præditum, lapidibuſque, pro cauteriis, fabrefaciendis inſervit; ſal hocce majorem habet acrimoniam, ac vim, quam ſi ſal e plantæ cineribus, more ſolito extraheretur, a fortiſ enim ac longa calcinatione ignearum particularum maxima majorique quantitate fœtum fuit.

S O L A N U M.

INnumeras inter SOLANI ſpecies, de binis ſequentibus, una ſcilicet in re Medica, altera in alimentis, uſitatiſſimis, aliquid in medium adducemus.

Solanum, *Offic.* Solanum Officinarum acinis nigricantibus, *C.B.P.* 166. *Inſt. R. H.* 148. Solanum hortenſe baccis nigricantibus, *Dod. Pempt.* 453. Solanum nigrum vulgare, *Cord. Hiſt.* 158. Solanum vulgare, *Park. Raii Hiſt.* 672. Solanum hortenſe, *Matth. Fuchſ. Anguill. Geſn. Hort. Lob. icon.* 263. *Lugd. Hiſt.* 597.

Sola-

Solanum caule inermi herbaceo, foliis ovatis angulatis, *Linn. Hort. Cliff.* 60. Solanum vel Strychnon ſativum, Solatrum vulgare vel nigrum, Uva Lupina, ſeu Vulpina, Morella, *Nonnull.* vulgo *la Morelle commune a fruit noir.*

Radix longa, gracilis, fibroſa, capillitio ſtipata, ſub-albeſcens, annua caulem ad pedis cum ſemiſſe fere altitudinem propellit, firmum, anguloſum, atro viridem, pluribus ramis diſtinctum, foliis oblongis, ſatis latis, mollibus acuminatis, nigricantibus, alternis, anguloſis aliis, crenatis aliis integris aliis, lævibus, ſub-viridi ſucco fœtis, ſapore herbaceo, ac inſipido. Flores e ramis ac fere ex inferna foliorum parte exeunt, exiguaſque referunt roſas, plerumque quinis cuſpidibus ad ſtellæ modum diſtincti, colore albo, quinis pariter exiguis ſtaminibus, apicibus oblongis in centro poſitis. Fructus Juniperi baccas craſſitie æmulantes iis præſto ſunt rotundi, initio virides, per maturitatem vero victi fiunt, nigri, læves, ſuccoque fœti, plurimaque occludunt ſemina minuta, plana, lutea. Secus vias, prope ſepes, domoſque creſcit planta hæc, Auguſto ac Septembri flores oſtendit, Autumno vero exeunte baccæ maturitate gaudent, ac pruina primum apparente planta omnino perit. Quandoque fructu rubro, aut luteo variare ſolet, indiſcriminatim nihilominus uſurpatur.

Ejus radix inſipida quodammodo eſt; folia herbæ ſalitæ ſaporem habent; fructus autem quidpiam continet ſubacidi ac vinoſi, totaque planta odore ſcatet ſoporifero. Rubro colore chartam cæruleam folia nullatenus afficiunt, quod ſtaturatiſſime a maturo fructu efficitur; hinc ſuſpicari poſſumus, ſal Ammoniacum in hacce planta contentum in foliis magna olei fœtidi ac terræ quantitate coerceri; partem vero acidam ejuſdem ſalis in fructu maturo omnino explicari, adeo ut juxta varias indicationes morborum, variandus quoque ſit diverſarum hujuſce plantæ partium uſus. Fructus e. g. refrigerantes magis ſunt, magiſque præ foliis retundentes, quæ temperant, reſolvunt, ac præterea abſorbendi vim habent. Anaylifeos vero Chymicæ ope magnam præbent ſalis volatilis concreti quantitatem. Quum potiſſimum inflammatio eſt mitiganda, fibræ nimis violenter diſtenſæ emolliendæ, ac relaxandæ Solanum in uſum revocatur; tamquam ſuſpectum tamen jure ac merito a Nonnullis reprobatur; plures enim teſtantur Obſervationes, quoſdam, poſt ejuſce fructus comeſtionem mortalibus convulſionibus correptos fuiſſe: quapropter, quamvis aſſerat Cæſalpinus, aquam ſtillatitiam Solani utiliſſimam eſſe in ſtomachi inflammatione, & urinæ ardore, ac *in Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno III. pag.* 154. adſit obſervatio, qua ejus in Dyſenteria uſus commendatur, nihilominus Solanum interne præſcriptum omnino reprobamus, quum plura jam alia tutiora remedia, iiſdem facultatibus ditata nobis innoteſcant.

Extrinſecus Solanum tuſum hæmorrhoidibus applicatur, aut ſucco ejus tepido foventur; ſuccus hic etiam convenienti temporis ſpatio, in mortario plumbeo malaxatur, ad carcinomata illinienda, remedium profecto hocce valde temperans eſt ac dolorem ſedans. Succus idem una cum ſexta parte Sp. Vini defæcatiſſimi mixtus, optimus eſt adverſus eryſipelata, impetiginem, herpetes, papulas, omneſque cutaneas prurigines, huic autem Sp. Vini additur, eo quod ſolitarius nimia frigiditate, ac coercendi vi polleret. In Officinis proſtant Aqua Solani diſtillata, oleum infuſionis ope elicitum, oleumque alterum coctura paratum. Aqua diſtillata eumdem, ac ſuccus, in

uſum

Digitized by Google

uſum revocatur, hic vero efficacior deprehenditur. Bina vero olea prædicta in omnibus anodynis cataplaſmatibus recipiuntur.

Solani folia uſurpantur in Balſamo Tranquillo, & Unguento mundificativo de Apio dicto *Pharm. Pariſ.* Summitates vero in Unguento *Populeo*, ac ſuccus tam plantæ quam baccarum in Unguento *Diapompholygos* ejuſdem *Pharm.*

℞. Succi Sedi maj. & Solani ana ℥ j. Album. Ovi. Agitentur ſimul, uſque dum omnia probe commiſceantur. Liquor dein tepidus pluries de die mammarum tumoribus inflammatione non ſociatis admoveatur, nec non præputio inflammato, venereorum cancrorum cauſâ.

℞. Aquar. Solani, Plantag. & Spermat. Ranar. ana ℥ ij. Tuthiæ pp. ac p. ʒ ß. Salis Saturni gr. xviij. M. pro Collyrio refrigerante adverſus oculorum ruborem.

℞. Olei Solani infuſione eliciti, Unguenti Populei, & Balſami Tranquilli ana p. æ. M. pro linimento ad hæmorrhoides inflammatas ac dolentes.

Solanum tuberoſum, ſeu Papas, *Offic.* Solanum tuberoſum eſculentum, C. B. P. 167. *Inſt.* R. H. 149. *Raii Hiſt.* 675. Papas Americanum; J. B. 3. 621. Battata Virginiana, *Ger. Park.* Archidua Theophraſti forte, Papas Peruvanorum, *Cluſ. Hiſt.* Papas, *Acoſt.* Papas Hiſpanorum, Papas ſeu Pappas Indicum vulgo, *Nonnull.* vulgo *la Truffe rouge*, *la Pomme de terre*, *l'Artichaut des Indes*, *ou la Batate commune des jardins.*

Tuberoſa, oblonga, ac inæqualis radix, quandoque pugnum craſſitie æquans, atro, aut rubro nigricanti, cortice tecta, ſubſtantia referta compacta, atque alba, eſuque optima, caulem propellit ad duorum, vel trium pedum altitudinem, & ultra in regionibus præſertim calidis, pollicem fere craſſum, rotundum, villoſum, viridem, parvis ſubrubris punctis circumfuſum, cavum, ſtriatum, ramoſum, ſucco fœtum. Folia longitudine manum æquant, pari ordine ad latus diſpoſita, impari extremo folio præ aliis majori, nonnihil latiora, ac hirſuta, ſuperne atro-viridia ac luceſcentia, cauda deſtituta, hac illac aliis rotundis foliolis interſperſa. Flores exiguas æmulantur roſas, quinque cuſpidibus diſcriminatas, calyce ſuffulti ſubviridi totidem pariter partibus diviſo ampliſſimis, ſubalbidis, quinis ſtaminibus, apicibus luteis in centro poſitis. Hiſce rotundi fructus ſuccedunt initio ſubvirides, atro-virentes dein per maturitatem, ſuccoque referti, pluribuſque ſeminibus minutis, ac rotundis, Solani vulgaris ſeminibus, æmulis. Planta hæc cujus caulis ſingulis annis perit e Virginia primum in Angliam, ac ex Anglia ad alias Europæ regiones delata fuit; mirum in modum adeo multiplicatur, ut Autumno exeunte eam extirpando, una cum ejus radicibus quandoque XL. aut L. uſque diverſæ magnitudinis tuberoſitates inveniantur: hæ vero ſemper accurate colliguntur, ne Hyeme perdurante putreſcant, ut deinde loco ſicco, ac calidiuſculo, aut vaſe terra ſicca repleto conſerventur, ac Vere denuo terræ committantur; Junio, Julioque flores emittit, ac quandoque Autumno.

Hæc ſola Solani ſpecies interne abſque ullo metu uſurpari poteſt. Indi, referente Acoſta, ejus radice tamquam pane utuntur, ab iis quoque decoquitur, diverſiſque rationibus conditur, cumque diutiſſime ſervare eam cupiunt, Sole exſiccant, ac taleolatim incidunt. A nobis, eadem, qua Tubera, ratione uſurpatur; radix quoque hæc ſub cineribus decoquitur, tunica dein ablata pipere ad majorem gratiam, ac ſtimulum conditur: optimum ſuppeditat

Digitized by Google

ditat, adinſtar Paſtinacæ ac Caſtaneæ alimentum, nonnihil tamen flatulenti habet, ideoque ſtomachis male affectis cohibenda.

SOLDANELLA.

Soldanella, *Offic.* Soldanella maritima minor, C. B. P. 295. Braſſica marina, ſive Soldanella, J. B. 2. 166. Convolvolus maritimus noſtras rotundifolius, *Mor. Hiſt. Oxon.* 2. 11. *Inſt.* R. H. 83. Soldanella, *Dod. Pempt.* 395. *Lon. Coſt. Genſ. Hort.* Soldanella marina, *Ger. Raii Hiſt.* 726. *Fyſt.* Soldonella vulgaris ſive volubilis marina, *Park.* Soldanella vera, Soldanella, Braſſica ſeu Crambe marina Antiquorum, Campanula maritima ſive marina, volubilis ſeu Convolvolus marinus *Quorumd.* vulgo *Soldanelle*, *Chou de mer*.

Radix minuta ac fibroſa plures effert caules graciles, flexibiles, ſarmentoſos, ſubrubros, ſolo repentes, foliis fere-rotundis, lævibus, lucentibus, Chelidonii min. foliis ſimilibus, denſioribus tamen, ſuccoque lactiginoſo refertis, longiſque pedunculis, elatis; Flores campanas referunt, marginibus inverſis, ut in aliis Convolvuli ſpeciebus, ſatis conſpicuam magnitudinem habent, coloremque purpureum. Eos, fructus pene rotundi ſubſequuntur membranacei, ſemina condentes anguloſa, ac plerumque nigra. Sabuloſis in oris maris creſcit planta hæc, floribuſque Æſtate veſtitur; integra una cum radice exſiccatur, nobiſque advehitur; recens, intacta, aut quam poſſibile eſt, parum fracta eſt ſeligenda.

Plurimum ſalis eſſentialis atque olei, ſaporemque habet amarum, acrem, ac nonnihil ſalitum, ac inter purgantia-hydragoga recenſetur, maximoque emolumento uſurpatur in hydrope, paralyſi, rheumaticiſque affectionibus. Plantæ ejuſdem exſiccatæ pulvis a ʒ ß. ad ʒ j. ac a Nonnullis etiam ad ʒ ij. uſque, in juſculo præſcribitur. Succi vero expreſſi doſis ℥ ß. definitur, ſin vero ſuccus prædictus ad extracti conſiſtentiam inſpiſſatus fuerit, ʒ j. aut ʒ j. ß. tantum ſufficiet. Commode ſatis alvum ducit juſculum ex jugulo vervecino, & Man. j. aut Man. j. ß. Fol. Soldanellæ paratum, dummodo ſ. q. Cinnamomi corrigatur, ut nauſea præcaveatur; Qua de re a Matthiolo cum Rhabarbaro conſociabatur; præſtantior tamen Soldanellam uſurpandi ratio videtur eſſe, ſi prius ejus folia cum cremore Tartari, aut Tartaro vitriolato in aceto macerentur, ac deinde juſculo prædicto adijciantur. Conſerva præterea foliis prædictis ſaccharo & Cinnamomo paratur.

Folia demum Soldanellæ exſiccata uſurpantur in pulvere Hydragogo *Pharm. Pariſienſis*.

℞. Aſari ℥ ß. Jalapæ & Turbith. ana ʒ vj. Soldanellæ ʒ ij. pulv. Diacarthami ℥ ß. Trium Santal. Croci Martis aperit. & Cinnamomi ana gr. xxx. Scammonii ʒ ij. M. f. p. ſubtiliſſimus, ad ſeroſitates per alvum extrudendas idoneus a ʒ ß. ad ʒ j. juxta variam ægrotantium ætatem ac conſtitutionem; ſumetur autem in cyathi Vini albi ſemiſſe, poſt duarum horarum infuſionem, bis de hebdomada, congruo temporis ſpatio, nullo vel cibo vel potu, binis ante, biniſque poſt ejus ſumptionem horis, in uſum revocato.

SONCHUS.

INter diverſas Sonchi ſpecies, tres tantum a Medicis uſurpatas in medium afferemus.

Sonchus lævis, *Offic.* Sonchus lævis laciniatus latifolius, C. B. P. 124. *Inſt.* R. H. 474. Sonchus minus laciniofus, mitior, ſive minus ſpinoſus, J. B. 2. 1014. Sonchus lævis, *Dod. Pempt.* 643. *Ger. Raii Hiſt.* 222. *Matth. Geſn. Hort.* Sonchus lævis vulgaris, *Park.* Lactuca Leporina, *Apul.* Endivia ſylveſtris, *Lonic.* Andryola major Dalemchampii, *Lugd. Hiſt.* Sonchus caule ramoſo diffuſo, foliis ſummis amplexicaulibus, *Van-Roy. Flor. Leyd. Prodr.* 129. Sonchus pedunculis tomentoſis, *Linn. Flor. Svec.* 231. Sonchus lenis ſeu ſine aculeis. Sonchus pinguis foliis non diſſectis, vel minus fiſſis, Sonchus tenerior latifolius, Lactucella, Lactuca Leporaria, Braſſica leporina, Olus leporinum, Palatinum, vel potius Palatum ſeu Sabulum Leporis, Cicerbita, *Nonnull.* vulgo *le Laitron ou Laceron doux, ou Palais de Lievre.*

Parva, alba, ac fibroſa radix caulem emittit ad pedis cum dimidio altitudinem, intus cavum, tenerum, ſtriatum, fere purpureum foliis longis, lævibus, Hedypnoidis foliis latioribus, ac tenerioribus, inciſis, ambitu crenato, ſucco fœtis lactiginoſo, alternatim locatis, aliis, longis caudis, appenſis, aliis vero caudis omnino deſtitutis, baſi, præ aliis folii partibus, caulem amplectentibus. Flores ſummo caule, ramiſque faſciculatim enaſcuntur ſemifloſculis luteis, ac quandoque albis, Hedypnoidis ſimiles, ac exiliores. Hiſce præſto ſunt conici fructus ſemina occludentes parva, oblonga, atro-ſubrubra, criſtata. In omnibus fere locis occurrit planta hæc inter ſegetes, in vinetis, & aggeribus, ſecus vias, ac in arvis præcipue pinguioribus; Majo, Junioque floribus veſtitur, ac folia præſertim in uſum veniunt, quæ dum exſcinduntur lacteum liquorem emittunt; acetariis commode ſociantur, aut alia quaque ratione, adhuc tenera eſitantur, antequam vero caulis emergat a leporibus avide admodum expetuntur.

Sonchus aſper, *Offic.* Sonchus aſper non laciniatus, C. B. P. 123. *Inſt.* R. H. 474. *Raii Hiſt.* 225. Sonchus minus laciniofus aſperior, ſive ſpinoſior, J. B. 2. 1014. Sonchus aſper, *Ger.* Sonchus aſper major non laciniatus, *Park.* Intybus ſylveſtris ſeu erratica acutis foliis, *Trag.* 270. Sonchus aſperior, *Dod.* Sonchus ſylveſtris ſpinoſior, Sonchus nigrior ac ſpinoſior non laciniatus, Sonchus tenerior aculeis horridiuſculus, Sonchus valde ſpinoſus folio non laciniato, Carduus anſerinus, Carduus, ſuillus cichorium ſeu Roſtrum porcinum, *Quorumd.* vulgo *le Laitron Epineux.*

Radix exigua, alba, ac fibroſa caulem profert ſatis procerum, tenerum, ſubrubrum, cavum, foliis, integris, aut vix laciniatis, Endiviæ foliis proximis, baſi caulem amplectente, ſaturate viridibus, luceſcentibus, longis, duris, acutiſque ſpinis armatis. Flores ac ſemina Sonchum lævem æmulantur; iiſdem præterea in locis cum eo luxuriat planta hæc, eadem tempeſtate floreſcit, ac lactiginoſo, & amaro etiam ſucco turget.

Terracrepola, *Offic.* Sonchus lævis anguſtifolius, C. B. P. 124. *Inſt.* R. H. 475. *Park. Raii Hiſt.* 225. Sonchis affinis Terracrepola, J. B. 2. 1018. Sonchus lævis Matthioli, *Lob. icon.* 236. Crepis Dalemchampii, *Lugd. Hiſt.* Terracrepolus, *Cæſalp.* Chondrillis affinis quædam Herba laciniata, Trinciatella forte,

te, Hieracium parvum Dioſcoridis; Olus ſylveſtre, *Nonnull.* vulgo *le petit Laitron dit Terre-Crèpe.*

Radix gracilis, longa, radici Endiviæ ſimillima, alba, fibroſa, plures propellit caules ad pedis cum ſemiſſe altitudinem, binis aut tribus ramis diviſos, foliis Endiviam æmulantibus, magis tamen albis, minuſque laciniatis, ſaporis amari, ac gratiſſimi. Flores habet luteos, ſemifloſculis calyce ſuffultis, in fructum abeuntes, exiguis ſeminibus criſtatis fœtum. Saxoſis in collibus ſponte luxuriat planta hæc, in aggeribus, in ædificiorum ruderibus & in agro Monſpeſſulano, Æſtate flores propellit, in hortis olitoriis quoque colitur pro acetariis.

Tribus hiſce uſque adhuc deſcriptis ſpeciebus indiſcriminatim utimur; ſapore autem Sonchus donatur nonnihil ſalino, ac amaro, chartamque cæruleam, rubro colore inficit, ſaleque ſcatet *Oxyſali Diaphoretico Angeli Salæ* ſatis proximo, maxima tamen phlegmatis portione, ſoluto, plurimoque ſulphure ſociato. Sal vero Ammoniacum modica admodum doſi reſultat, Analyſeos enim Chymicæ ope, parum ſpiritus urinoſi, nihil vero ſalis volatilis concreti ex eo elicitur. Quibus principiis refrigerandi, temperandi, ac blande ſolvendi vi donatur. Radices vero Hyeme e ſolo elicitæ ruſticis alimentum præbere ſolent. Ad infimi ventris æſtum compeſcendum, in ſtomachi, hepatis, ac inteſtinorum inflammationibus foliorum decotio hauritur, quæ in prædictis viſceribus humorum circulum promovet, eorum ſtaſim, ac obſtructiones, detrudit. Optima quoque ad nutricum lac augendum recenſetur. Notiſſimus præterea Sonchi uſus eſt ad vaccas, cuniculos, aliaque indigena animalia veſcenda.

A. Nonnullis quoque in ſyrupo Cichorii uſurpatur.

S O R B U S.

TRibus SORBI ſpeciebus Medici utuntur; 1. Sorbo ſativa, 2. Sorbo ſylveſtri, 3. Sorbo torminali, ſub Aliſſi nomine cognito, ac diverſum a binis præcedentibus genus efformante.

Sorbus, *Offic.* Sorbus ſativa, C. B. P. 415. *Inſt.* R. H. 633. Sorbus, J. B. 1. 59. *Dod. Pempt.* 803. *Ger. Raii Hiſt.* 1456. Sorbus legitima, *Park. Cluſ. Hiſt.* Sorbus domeſtica, *Matth. Lob. Caſt.* Sorbus eſculenta, *Camer. Hort.* Sorbum ovatum, *Fuchſ. Turn.* Sorbus vulgaris: Sorbus vera, *Quorumd.* vulgo *le Sorbier, ou Cormier domeſtique, ou cultivè.*

Radice eſt longa, dura, craſſa, lignoſa, ex qua arbor extollitur magna, ac brachiata, caudice erecto; cortice, tecto, rudi, nonnihil ſcabro, pallido, ligno duro, compacto, ſubrubro, foliis oblongis, pluribus conjugationibus, adinſtar foliorum Fraxini, ad coſtam annexis, ambitu denticulato, villoſis, mollibus, ſuperne ſub-viridibus, inferne ſubalbidis, ſapore acerbo, ac ſtyptico. Flores exigui ſunt, albi, plures ſimul racematim conjuncti, longis elati pedunculis, e mediis foliis exeuntibus; conſtant autem petalis quinque roſaceis, iiſque deciduis, calyx in fructum abit, exiguum Pyrum, forma, ac craſſitie, æmulantem, durum, carnoſum ex uno latere ſub-viridem, aut palleſcentem, ex alio vero ſubrubrum, ſub-lutea pulpa refertum, ſapore primum acerbiſſimo, ac rudi, *Sorbum* nuncupatum; utplurimum in arbore ad maturitatem non perducitur, Autumnoque colligitur; ſuper paleas colloca-

Digitized by Google

locatur, in quibus mollitiem, & dulcem, ac gratum ſaporem acquirit, ac folliculo membraceo donatur in quo nuclei occluduntur plani, Pyri nucleis ſimiles. Sponte quibuſdam in regionibus arbor hæc excreſcit, montibus frigidis, ſoloque ſaxoſo delectatur, atque in hortis, pomariis, ac vinetis etiam colitur, Aprili, ac Majo floret, fructuſque Octobri, aut Novembri tantum matureſcit. Segniter adeo augmentum acquirit, ut raro admodum a ſatore fructus colligi poſſint.

Sorbum plurimum continet olei, ſaliſque eſſentialis, terreſtribus particulis, ac phlegmate ſociati, tam pro alimento, quam in re Medica uſurpatur. Adſtringendi autem vi præditum eſt, ac ad vomitus, hæmorrhagias, & diarrhæas ſiſtendas valet, nec non animæ gratiam conciliare ſolet. Eligendum vero eſt ſatis craſſum, probe maturum, ſapidum, ac odorum: Hyeme convenit junioribus bilioſis, ac debili ſtomacho prædictis, dummodo moderate uſurpetur; ſucco enim ſcatet craſſo ac terreſtri, quo humores, nimia copia ingeſtum, coinquinare poſſet, aut diutius in ventriculo, & inteſtinis remorans, fermenteſcens, ac aceſcens, fibras ſtimulandi, & tormina, colicaſque affectiones ſuſcitandi facultatem adpiſcitur.

Sorborum aqua ſtillaticia in Officinis ſervatur ab ℥ jv. ad ℥ vj. in Julapiis, & potioribus adſtringentibus præſcribenda. Eorum vero ſuccus expreſſus, ac congruo temporis ſpatio fermentatus, vinoſus efficitur, ciceræque perſimilis. J. Bauhinus refert iiſdem fructibus conditis, ſtomachum roborari, appetitum excitari, ventriſque fluxus ac vomitus cohiberi. Sequenti vero modo condiuntur.

℞. Sorbor. pene maturor. tunica ac ſemine mundator. ℔. jv. Coque in aquæ ſ. q. in qua prius roſæ, ac balauſt. ebullierint, uſque dum mollitiem acquiſiverint, ac poſtea hujuſce pulpæ ℔. iij. adde Sacchari, ac Mellis optimi ana ℔. j. ß. Omnia ad Conſervæ liquidæ conſiſtentiam condenſentur, cujus doſis a ʒ ij. ad ℥ ß. definitur.

Extrinſecus Sorborum pulvis ad ulcera exſiccanda in uſum revocatur.

Sorbus ſylveſtris ſive Aucuparia. *Offic.* Sorbus ſylveſtris, foliis domeſticæ ſimilis, C. B. P. 415. *Raii Hiſt.* 1457. Sorbus aucuparia, J. B. 1. 62. *Inſt.* R. H. 634. *Bellon. Geſn. Cluſ. Thal.* Sorbus ſylveſtris Alpina, *Lob. icon.* 107. Sorbus ſylveſtris, ſive Fraxinus bubula, *Ger.* Ornus, ſive Fraxinus ſylveſtris, *Park.* Sorbus ſylveſtris, *Tabern.* Sorbus montana aucuparia, *Schwenckf.* Sorbus foliis pinnatis, *Linn. Hort. Cliff.* 188. Fraxinus humilior montana ſive aucuparia, Sorbus aucupalis vel racemoſa, Sorbus agreſtis ſeu vulgatior, *Nonnull.* vulgo *le Cormier ſauvage*.

Radice craſſa, dura, longa, arbor mediocrem magnitudinem habet, truncum erectum, albeſcentem, cortice tectum atro-ſubrubro, maculis conſperſo, Alno perſimili, ſub quo & alius apparet luteus, fœtens, & amarus. Folia paribus conjugationibus eadem in coſta, impari folio deſinente, locantur, ambitu crenato, magis quam in Sorbo ſativa, acuminata, compacta, glabra, ſuperne ſub viridia, inferne ſubalbida, ſaporis amariuſculi: cæterum mirum in modum variare ſolent. Flores exigui ſunt, albi, odori, umbellæ more, plures ſimul appenſi, hiſque fructus ſuccedunt Opuli baccis perſimiles, luteo-rufeſcentes, ſaporis acido-ingrati, nonnulla oblonga ſemina occludentes. Arbor hæc humidis, montaniſque in locis creſcit, Majo, Junioque floret, fructuſque Septembri maturitatem acquirit. Quum autem li-

gnum

Digitized by Google

gnum duritie excellat, ex eo virgæ a bubulcis ad boves incitandos parantur, hinc a Burgundis vulgo, *Aiguillon*, arbor hæc nuncupatur.

Rei aucupariæ potius quam Medicæ ſpecies hæc inſervit, merulæ enim, ac tardi aliæque aves quamplurimæ ejus baccarum adeo avidæ ſunt, ut eſcam ad eas retiis, aut alia ratione ſaginadas commodiſſimam præbeat hinc *Aucuparia* fuit nuncupata.

Verum enim vero aliis præterea ſcitu dignis facultatibus arbor hæc ditatur, D. Needhamius enim ex ejus baccis expreſſis ſuccum elici poſſe teſtatur, ſeroſitates purgandi, ſcorbutumque debellandi vi præditum. Vere quin etiam ejus trunco inciſo, acidulus liquor extillat adverſum prædictum morbum lieniſque obſtructiones excellens. D. Ledelii *in Ephemeridibus Germanicis Decuria III. anno IV.* extat obſervatio, qua in medium adducitur mulier menſium ſuppreſſione, hæmorrhoidibuſque inflammatis, ac dolentibus vexata, quæ ope Rob, baccis Sorbi ſylveſtris, parati, binis hiſce morbis omnino fuit liberata. In hujuſce arboris trunco fungus quoque enaſcitur levis, ſubalbidus, ac ſpongioſus, adverſus dyſenteriam commendatiſſimus; ſi loco ſicco ſervatus pulveris forma uſurpetur, a gr. xij. ad ʒ ß. in cyatho temperantis cujuſdam potionis, & ter de die ad exitum uſque morbi repetatur.

Magnis quoque laudibus extollitur a D. Cariſio, a Jonſtono *in Dendographia*, articulo de Sorbo ſylveſtri, citato; aſſerit enim, ejuſce ligni pulvere vulneribus inſperſo, vi balſamica ejus connaturali, ea perfecte conſolidari, eoque etiam ʒ ß. Oleo Olivar. permixto bis aut ter de die exhibito, antiquiores tuſſes, ac ulcera interna ſanari: ſale calcinationis ope ex hac arbore elicito, ac gr. iij. vel jv. de die in Althææ decoctione præſcripto, non modo Nephriticos ſolari, verum etiam tartareis particulis morbum progignentibus, in arenaceam mucilaginem redactis, exitum procurari; ejus denique foliis diſtillationis ope aquam elici poſſe temperantem, ac blande incidentem, omnibus pulmonum affectibus, utilem, vocis præſertim abolitioni, glareiſque in bronchiis quandoque ſtabulantibus, turberculiſque ortum præbentibus; nec non adverſum chloroſim, fluoreſque albos: exhibetur autem ſingulis diebus ℥ j. aut ℥ ij. convenienti temporis ſpatio. Nuſquam fortaſſe ad exitum perduceretur oratio noſtra, ſi ſingulæ proprietates a laudato viro recenſitæ, a nobis quoque enunciarentur, tamquam Panacea enim univerſalis ab eo, vel propria experientia, conſtituitur, quibus omnibus, ſi fides ſit præſtanda, aliis dijudicandum relinquimus.

Sorbus torminalis, *Offic.* Meſpilus Apii folio ſylveſtris, non ſpinoſa, ſive Sorbus torminalis, C. B. P. 454. *Raii Hiſt.* 1457. Sorbus torminalis & Crategus Theophraſti, J. B. 1. 63. Sorbus torminalis, *Dod. Pempt.* 803. *Ger. Tabern. Lonic. Cæſalp. Geſn. Hort.* Sorbus torminalis ſive vulgaris, *Park.* Cratægus folio laciniato, *Inſt.* R. H. 633. Sorbus ſylveſtris ſive torminalis Matthioli, *Lugd. Hiſt.* Sorbus torminalis folio Aceris, vitis aut Populi albæ, *Lob.* Cratægus foliis ovatis inæqualior ſerratis, *Linn. Hort. Cliff.* 187. Sorbus torminalis Plinii & Herbariorum, vulgo, Hypomelides forte Palladii, *Quorumd.* vulgo *le ſorbier torminal, ou Tormigne, l'Aliſier, Alignier, Alier, Anier ou Agretier*.

Radice eſt craſſa, firma, profunda, quæ ad Pyri magnitudinem propellit arborem brachiatam, trunco contecto, cortice ſubalbido ac lævi, ramis e con-

contra, cortice atro-ſubrubro, aut luteſcente, adſtringenti ac amariuſculo veſtitis: lignum album eſt ac duriſſimum: folia ſimplicia ſunt alterna, Opulum æmulantia, magis tamen acuminata, ac diligentius in ambitu denticulata, ad modum anſerini pedis extenſa, pene glabra in utraque facie, Autumno præſertim, longis elata pedunculis, nonnihil hirſutis, ſaporis leviter adſtringentis: flores albo-pallentes ſunt, quinque ſcilicet petalis conſtantes roſaceis, plures ſimul racematim, ſive umbellæ in morem congeſti, quibus præſto ſunt rotundi fructus pyri-formes, Spini-albæ fructibus perſimiles, luteſcentes, exiguis albis punctis diſtincti, ſaporis primum auſteri, dein aciduli, ſatiſque per maturitatem grati, quinis cellulis interne diviſi, in quibus ſingulis bina ſemina ut plurimum locantur, Pyri nucleis ſimilia, nonnihil tamen exiliora, fere triangularia, rutilo-nigreſcentia, medulla alba. Incultis in locis, & montanis, ſoloque fertili ac ſaxoſo, in nemoribus, ſepibuſque creſcit, Majo floret, fructus autem Autumno ſuper paleas adinſtar Sorbi, maturitatem acquirit, & a puerulis, mulierculiſque in deliciis habetur. Lignum quoque ab artificibus admodum expetitur, obſervatque J. Bauhinus, ex eo optimos fuſus confici poſſe.

Fructus prædictus facultates cum Sorbis communes habet, quibus ſemper ſubſtitui poteſt. Monente Rajo, majore etiam refrigerandi, æquali tamen adſtringendi vi pollet, Sorbis tamen anteponitur, ac tamquam ſpecificum in diarrhæis, ac dyſenteriis a nimio fructuum crudorum eſu productis recenſetur. Ex eo autem ob hance cauſam ſuccus exprimitur, ac ad Rob conſiſtentiam inſpiſſatur, & in morbis prædictis ℥ ß. propinatur: ſi vero majorem gratiam remedio huic concilare cupimus uſque ad Diacynodites conſiſtentiam coquendum eſt, ejus enim acidulus ſapor ope ſacchari moderatur.

Sorbus Torminalis ab Auctoribus fuit nuncupatus, eo quod ejus fructibus tormina, doloreſque dyſentericorum ſedari dicuntur; Nihilominus eos, colicas affectiones, ac tormina facile incutere poſſe ab aliis aſſeritur, quod profecto de iis, adhuc viridibus, ingeſtis, non vero mollibus, ac maturis, intelligendum eſt.

SPHONDYLIUM.

SPHONDYLIUM, *Offic.* Sphondylium vulgare hirſutum, C. B. P. 157. *Inſt.* R. H. 320. Sphondylium quibuſdam, ſive Branca Urſina Germanica, J. B. 3. 160. Sphondylium, *Dod. Pempt.* 307. *Ger. Raii Hiſt.* 408. *Matth. Lac. Lon. Caſt. Cæſalp. Tabern. Lob. Geſn. Hort.* Sphondylium vulgare, *Park.* Branca Urſina, *Trag. Brunſ. Cord.* Acanthus vulgaris, ſive Germanica, *Fuchſ.* Heracleum foliis, pinnatifidis, *Linn. Hort. Cliff.* 103. Spondylium veterum, Spondylion ſeu Spondylis, Branca Urſi ſive Urſina Germanorum, Planta Urſina Pſeudo-Acanthus, Herba rutinalis, Platanella vel Chamæplatanus, *Quorumd.* vulgo *Berce, fauſſe Brance-Urſine, Branc-Urſine batarde.*

Huic radix eſt ſimplex, longa, craſſa, rugoſa, carnea, alba, vivax, luteo fœta ſucco ſaporis fere acris, ac dulcis, & nonnihil amari; caulem ad trium aut quatuor pedum altitudinem profert erectum, rotundum, nodoſum, hirſutum, ſtriatum, intus cavum, ramoſum, foliis latis, laciniatis, crenatis, utrinque lævi lanugine tectis, ſapore ſubdulci, caudis longis ac villoſis appenſis; hæc inter, quæ præcipue in vertice locantur, baſi latiori, ac

ac membranacea, prodeuntia, caulem, ramoſque amplexantur, generaliter quodammodo foliis Platani, magis vero Paſtinacæ foliis ſimilantur. Flores umbellati quinque liliaceis petalis conſtantes, plerumque albi, raro purpurei, ſummo caule, ramiſque inſident, eorumque calyx in fructum abit binis conflatum conſpicuis ſeminibus planis, ovalibus, ſuperne emarginatis, dorſo ſtriato, tunicam facillime relinquentibus, latere mutui contactus lineis nigris ſignato, odoris ingrati, ſaporis acriuſculi. In pratis, locisque humidis, ac paludoſis, ſecus fluvia, ac rivulos abunde creſcit planta hæc, floreſque Majo, Junio, ac Julio profert.

Sphondylium vero appellatur, cauſa ſeminis male olentis, adinſtar inſecti cujuſdam, quod *Sphondylis* nuncupatur, & plantarum radices erodit: *Branca Urſina* autem, eo quod ejus folia quamdam cum brancis Urſi affinitatem habent, vel eo quod a Nonnullis, referente Linæo, Brancæ Urſinæ legitimæ ſubſtitui poſſe inepte admodum creditum fuit.

Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis ac fixi habet. Folia tamquam emollientia, ac reſolventia reputantur, ex iis vero Cataplaſmata ad inflammationes ſedandas aptiſſima parantur. Quum autem plurimam cum foliis Acanthi ſimilitudinem habeant, iis, data occaſione, in Germania præſertim ſubſtituuntur. Aliis præterea facultatibus radix, ac ſemina inſigniuntur, incidendi nempe, ac aperiendi vi, juxta Dioſcoridem, ac Galenum, morbis deinde hepatis, epilepſiæ, uteri ſuffocationibus, cerebrique affectibus dicata. Linimenti forma, ac Cataplaſmatis conſiſtentia ejuſdem plantæ ſemen tuſum, oleoque olivarum permixtum applicatur. Tabernæ Montanus vero aſſerit, foliorum, aut radicis decoctionem laxantem eſſe, & vapores debellare; radix hæc eadem tuſa, calloſitates diſſipare, iis appoſita ſolet.

Rajus vero poſt Dodonæum aſſerit, Polonos ac Lituanos, folia, ac ſemina ejuſdem plantæ in aqua decoquere, qua, fermento addito, potionis genus conſtituunt ab iis *Parſt* nuncupatum, pro pauperibus Cereviſiæ locum tenens: addit inde a cuniculis laudatæ plantæ folia in deliciis haberi.

S T A C H Y S.

STACHYS, *Offic.* Stachys major Germanica, C. B. P. 236. *Inſt.* R. H. 186. Stachys Fuchſii, J. B. 3. 319. *Dod. Ger. Raii Hiſt.* 554. *Caſt. Lonic. Tabern.* Stachys Dioſcoridis, *Lob. icon.* 530. Salvia ſylveſtris, *Cæſalp.* Marrubium agreſte vel tertium, *Trag.* Sphacelus, aliis Stachys, *Guil.* Pſeudo-Stachys Matthioli, *Lugd. Hiſt* 963. Stachys foliis oblongo cordatis; floribus, verticillatis, *Linn. Hort. Cliff.* 309. Marrubium campeſtre ſeu montanum, Salvia montana; Navicula, Herba coronata, Spica ſylveſtris vel agreſtis, *Quorumd.* vulgo *Epi fleuri, Sauge molle, Sauge ſauvage.*

Radix dura, lignoſa, fibroſa, luteſcens, vivax, unum aut plures propellit caules fere bipedales, craſſos, quadratos, implicatos, hirſutos, albos, villoſos, interne medulloſos; folia pro unoquoque caulis nodo invicem oppoſita, Marrubii albi foliis æmula, longiora tamen, & albidiora, villoſa, margine denticulato, odore gratiſſimo, ſapore adſtringenti, abſque ulla acrimonia; flores verticillatos, ac inter folia in caulis vertice ſpicæ in morem diſpoſitos, externe hirſutos, intus glabros, ut plurimum purpureos, quandoque albos, ad Lamii flores plurimum accedentes, & labiatos, quo-

rum labium ſuperius, ſeu galea cochlearis inſtar excavata eſt, inferius vero trifidum, lateralibus diviſionibus, media minoribus. Hiſce deciduis præſto ſunt quatuor ſemina fere rotunda, ſubnigra, capſula concluſa quondam florum calycem efformante. Penetranti odore ſcatet univerſa planta, locisque montanis, rudibus, ac incultis creſcit, Junio Julioque floret, in hortis præterea colitur.

Stachys vero nuncupata fuit, eo quod ejus flores ſpicæ in modum locati ſint.

A Medicis raro admodum uſurpatur, plurimum ſalis, oleique habet exaltati. Dioſcorides vero, cujus ſententiam Neoterici quoque omnes ſequuntur, teſtatur, ejus decoctionem, urinas, menſeſque ciere, ac feliciter ad partus ac ſecundinarum excretionem adjuvandam, in uſum revocari. A Boerhaavio autem, in *Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi* adverſum Apoplexiam, Epilepſiam, ac Vapores commendatur.

STAPHISAGRIA.

STAPHISAGRIA, *Offic.* C. B. P. 324. J. B. *3.641. Matth.1231. Dod. Pempt. 366. Trag. 902. Raii Hiſt.* 705. *Fuchſ. Lob. Lac. Turn. Lugd. Hiſt. Cæſalp. Caſt. Camer. Geſn. Hort. Ger. Park.* Delphinium Platani folio, Staphiſagria dictum, *Inſt.* R. H. 428. Herba pedicularis, *Cord.* in Dioſcor. Aconitum urens Ricini fere foliis, flore cæruleo magno, Staphiſagria dictum, *Pluk* Aſtaphiſagria, & Staphis Plinio, vitifolia, Pituitaria, uva taminea, Piper murium, aut glirium Germanorum, Alberas, Arabum, Phithrion, Phirococcon, Phthiroctonon, ſeu Granum Pedicularium, *Nonnull.* vulgo *Staphiſaigre, Herbe aux poux, ou herbe a la pituite.*

Radix longa, lignoſa, annua, ad pedis cum dimidio, aut ad duorum pedum altitudinem emittit caulem erectum, rotundum, hirſutum, ramoſum, folia vero magna, lata, profunde pluribus locis inciſa, viridia, hirſuta, Ricino, Platano, aut Viti fere ſimilia, longis caudis appenſa, flores ſummo caule, aut ramis, aut ex foliorum alis enaſcentes, quinque conſtantes petalis inæqualibus, ſphæricis, ſaturate cæruleis, floribus Conſolidæ regali proximis, nonnihil tamen amplioribus, quorum ſuperius poſtica in parte calcaris in morem elongatur, alteriuſque folii calcar excipit. Hiſce ſuccedunt fructus tribus, aut quatuor conſtantes vaginis ſub-viridibus, quæ interne longitudinaliter aperiuntur, conduntque plura ſemina exigui piſi magnitudine, triangularia, rugoſa, rudia, firmiter ſimul juncta, externe ſubnigra, interne, ſub-albida, aut luteſcentia, ſapore acri, urenti, amaro, ac admodum ingrato. Umbroſis in locis, ac in regionibus calidis, in Provincia, & Occitania creſcit planta hæc, ex quibus exſiccatum ſemen nobis advehitur, quod recens, probe nutritum, ac mundum ſeligendum eſt; in hortis quoque colitur ob florum elegantiam, Vere autem ſeritur, ſoloque delectatur ſativo, ac riguo, Soli meridiano non adeo expoſito, Æſtate flores propellit, ac vindemiæ tempore ſemen ad maturitatem deducitur.

Plurimum habet ſalis, oleique. Ejus tantummodo ſemen a Medicis externum in uſum revocatur, interne namque abſque periculo haudquaquam præſcribi poteſt. Violenter enim tam per ſuperiora, quam per inferiora purgat a gr. xij. ad ℈ j., ſimulque fauces tanta inflammatione obducit, ut ſuffo-

ſuffocationis metum incutat. Hinc proſcriptum fuit, aliis tutioribus ſolutivis ejus loco adhibitis.

Extrinſecus ſeminis ʒ j. tuſa noduloque occluſa, ac manſa in dentium morbis, pituitæ excreatum promovet, cerebrumque redundantibus ſeroſitatibus exonerat. Ejus quoque decoctio pro Gargariſmate uſurpari commode poteſt, tamquam vulnerario-detergens, ad carnes antiquorum ulcerum fluentium inſummendas, præ aliis vero uſitatiſſimum eſt ſemen prædictum ad pediculos enecandos: eo capilli inſperguntur, aut cum oleo mixto caput illinitur, hinc brevi turpium animalium genus omnino deſtruitur.

STATICE.

STATICE, *Offic.* Caryophyllus montanus major flore globoſo, C. B. P. 211. *Raii Hiſt.* 1037. Caryophylleus flos amphyllocaulos, vel junceus, major, J. B. 3. 336. Gramen Polyanthemum majus, *Dod. Pempt.* 564. Statice, *Lugd. Hiſt.* 1190. *Inſt.* R. H. 341. Caryophyllus mediterraneus, *Ger.* Gramen marinum mediterraneum majus, Statice quibuſdam, *Park.* Statice caule nudo ſimpliciſſimo capitato, *Linn. Hort. Cliff.* 115. Statice major & vulgatior, Gramen majus Garyophylleum, Caryophyllus ſylveſtris major, Caryophyllus foliis graminis montani ſpicati, Caryophyllus montanus major radice longiſſima, *Quorumd.* vulgo *Statice*, *Gazon d'Olympe ou de Montagne*, *OEillet de Paris*.

E radice longa, ſatis craſſa, rotunda, ſubrubra, lignoſa, vivaci, pluribus quodammodo capitibus diſtincta, plura emergunt folia longa, Graminis more, anguſta, dilute-viridia, latitudine variantia; hæc inter plures eriguntur caules fere pedales, erecti, nodis deſtituti, cavi, ferme nudi; in quorum ſummitatibus exiguorum florum faſciculus ſphæricus locatur, hi autem flores quinque petalis conſtant caryophyllaceis, calyceque adinſtar infundibuli fulciuntur, faſciculuſque univerſus alio pariter ſquammoſo calyce firmatur. Singulis deciduis floribus, ſemen utrinque acuminatum ſuccedit capſula concluſum, quondam floris calycem efformante. Montanis in locis, nonnihil humidis, e mari longinquis creſcit planta hæc, Æſtate flores oſtendit, quum autem hi ſimul non explicentur, ſed alii tantum poſt alios, hinc diutiſſime in planta ipſa ad exitum uſque Autumni, quandoque ſervantur.

Tamquam vulnerario-adſtringens, ad ſanguinem, alioſque fluxus ſtagnandos planta hæc aptiſſima recenſetur, & a Dalechampio in *Hiſtoria Plantarum Lugdunenſium*, & a Boerhaavio in *Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi* pro iiſdemmet morbis commendatur. Succus ejus in ſputo ſanguineo, narium fluxione, ac in menſtrua & hæmorrhoidali purgatione nimis copioſa hauritur, nec non in dyſenteriis.

Extrinſecus quoque tam vulnera, quam ulcera maligna ejus pulvere conſperguntur, quæ, facultate vulneraria, omnino ſanat.

STRAMONIUM.

STRAMONIUM, ſeu Nux Metella, *Offic.* Solanum pomo ſpinoſo rotundo, longo flore, C. B. P. 168. Stramonia multis dicta, ſive Pomum ſpinoſum,

ſum, J. B. 3. 624. Stramonia, *Dod. Pempt.* 460. Stramonium fructu ſpinoſo rotundo, flore albo ſimplici, *Inſt.* R. H. 118. Stramonium majus album, *Park. Raii Hiſt.* 748. Stramonium ſpinoſum, *Ger.* Nux metella, *Matth. Caſt. Acoſt. Camer.* Nux Methel Avicennæ, *Anguill. Fuchſ.* Stramonia, ſive pomum ſpinoſum, *Trag.* Stramonium fructu rotundo, deorſum ſpectante & aſpero, *Column.* Datura Turcarum, *Eyſt.* Datura pericarpiis erectis ovatis, *Linn. Hort. Cliff.* 55. Stramonium minus, ſive Nux Methel, Arabum flore albo, Tatura vel Tatula, Stramonium peregrinum, malum ſpinoſum, Malus Peruviana, Solanum Romanum vel ſpinoſum, Meloſpinus, Corona regia, ſolanum fœtidum, Hippomanes, *Quorumd.* vulgo *Pomme épineuſe*, *Noix metelle*, *Herbe aux Sorciers*, *Herbe de Magiciens*, *Herbe du Diable*, *Herbe a la Taupe*.

E radice craſſa, alba, fibroſa, lignoſa, annua caulis exſurgit tripedalis, ac quandoque ad humanam uſque proceritatem, digiti craſſitie, rotundus; cavus, pluribus diſtinctus ramis, parumper hirſutus, foliis ampliſſimis, anguloſis, acuminatis, Solani folia æmulantibus, nonnihil majoribus, alternatim locatis, ambitu ſinuoſo, longis, appenſis, caudis, mollibus, pinguibus, ſaturate viridibus, fœtore execrando, caputque tentante, flore campaniformi, albo cyathum quodammodo referente, calyce ſuffulto oblongo, quinis denticulis ſuperne diſtincto, odoris neutiquam ingrati, quinque ſtaminibus, ſummitatibus luteis ac planis in centro locatis. Huic fructus ſuccedit, Nucis vulgaris adhuc primo cortice indutæ, magnitudine, ſemirotundus, brevibus, craſſis, vixque aculeatis ſpinis circum veſtitus, ſeſe maturitatis tempore quadrifariam aperiens, ac interne æqualibus membranaceis ſepimentis diſtinctus, in quibus plura ſemina nigra, nonnihil plana, reniformia, ſapore ingrato appenduntur. In hortis colitur planta hæc, quæ quandoque etiam in arvis occurrit pinguibus prope domos, Julio ac Auguſto flores præfefert, ſemina autem Autumno matureſcunt.

Singularibus profecto Stramonium proprietatibus gaudet, quæ, utinam, aut ignotæ omnino eſſent, aut eas pravi homines malitioſe vafrum in uſum non aptarent. Extant enim, jamque a nobis fuerunt recenſitæ, aliæ plantæ, quæ huic facile ſubſtitui poſſent, adeoque ejuſdem uſus, & abuſus, in iis præſertim, in quibus noxium deprehenditur, omnino interdicendus eſſet.

Plurimum continet olei, phlegmatis, ſaliſque eſſentialis aut volatilis. Folia odore ſcatent fortiſſimo, ac fœtido, caput lædente, flores, ut innuimus, minus ingrati ſunt, ſoporem nihilo minus hi quoque inducunt, nec non univerſa planta Narcotica eſt, ac ſtupefaciens.

Ejus internus uſus abſolute interdicendus eſt, nec clyſmatis quidem forma permittendus, prava enim ſymptomata excitat, vomitus nempe, delirium, lethargum, frigidos ſudores, convulſiones, mortemque ipſam, ni prompte occuratur. Speciem hanc veneni, ſanguinis maſſam coagulantis debellare ſolent Sales volatiles, Theriaca, Orvietanum, vomitoria, fotus externi cum Spiritu Vini, aqua Reginæ Hungariæ, ſpiritu volatili ſalis Ammoniaci &c. *In Ephemeridibus Germanicis* plures extant obſervationes, quibus pravæ hujuſce plantæ internæ ſumptæ qualitates demonſtrantur. Præ cæteris D. Grugerus refert, *Decuria III. anno II. pag.* 84. cuidam Primati Nephritico, pulverem ſeminum Stramonii (ſane moleſto qui pro quo) pro pulvere ſeminum Bardanæ propinatum fuiſſe, qui nonnullarum horarum intervallo, faucium contractione cum ſuffocationis periculo, vertigine, errore ſpiritus, ac extaſi varia

phan-

Digitized by Google

phantaſmata repræſentante correptus fuit. Gargariſmate a Medicis ex Ficubus, Paſſulis & Glycyrrhiza præſcripto, eoque œſophagi conſtrictione evaneſcente, ad ſudorem eliciendum, Theriacæ ℥ ij. ſtatim propinatæ fuerunt, quibus iterum quandoque repetitis, pulverumque abſorbentium uſu interjecto, brevi dierum ſpatio æger convaluit, aliquando tamen ſuperveniente vertigine, quæ brevi quoque evanuit. Iiſdem *in Ephemeridibus Centuria IX. pag.* 206. in medium adducitur puerulus octo annorum, qui in horto quodam, pomorum Stramonii ſpinoſorum nonnulla ſemina eſitavit, tribuſque elapſis horis in delirium incidit riſu, cantu, ac geſticulatione continua conjunctum. Theriaca, lacte calido, ſoluta propinata copioſus apparuit ſudor, ſomnoque xxjv. horarum ſubſecuto, puerulus ſanatus fuit. Acoſta, & Garet referunt, a furibus, ac meretricibus ſeminis prædicti p. ℥ ß. in liquore aliquo grato iis exhiberi, qui forte in impias earum manus cadunt, ut delirio correptis, impune bona prædari poſſint. Idem Acoſta præterea teſtatur, Indiæ mulieres ad hocce ſemen peculiari arte parandum adeo excellere; ut vim habeant proprio nutu homines in mentis errorem inducere.

Quibus exemplis plane conſtat, quam nocuus ſit hujuſce plantæ uſus internus, & quamvis a nonnullis Medicis quædam ejus præparationes approbentur, iis tamen fidendum non eſt.

Exerne folia Stramonii Cataplaſmatis forma apponuntur, aut una cum axungia recenti contunduntur, Unguentumque conficitur adverſus aduſtiones, hæmorrhoideſque aptiſſimum: ſic autem temperantem, anodynam, ac reſolventem energiam habet. Acetum quoque, in quo, noctis ſpatio, ejus ſemina infuſa fuerint, mira præſtare dicitur adverſus exulceratam impetiginem, ac ulcera vaga.

Stramonii folia uſurpantur in Balſamo tranquillo, cujus virtus ad omnes dolorum ſpecies ſedandas, ſi parti affectæ applicetur, jam notiſſima eſt.

S U B E R.

SUBER *Offic.* Suber latifolium perpetuo virens, C. B. P. 424. *Inſt.* R. H. 584. Suber latifolium, J. B. 1. 103. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1393. Phellos, ſive Suber, *Dod. Pempt.* 830. Suber latifolia, *Lob. Icon.* 159. Suber, *Lac. Lonic. Cord. Cæſalp.* Suber folio breviore & latiore, *Lugd. Hiſt.* Suberiferata latifolia ilex glande echinato, Suberella, Suber ſylveſtre vel agreſte, Suber ſpontaneum, Arbor Corticoſa, *Nonnull.* vulgo *Liège.*

Ei radix eſt longa, craſſa, dura, arboremque progignit mediocris altitudinis, Quercui viridi proximam, caudice tamen craſſiori, exiguum ramorum numerum emittente, cortice magis denſo, leviſſimo, ſpongioſo, coloris cinerei ad luteum accedentis, qui ſponte finditur, ac ab arbore ſegregatur, niſi prius avellatur, alio enim ſubtus enaſcente depellitur cortice rubri coloris, adeo rutillantis, ut e longe etiam oculos feriat. Folia quoque viridis Quercus folia æmulantur, nonnihil tamen majora ſunt, longiora, ſuperne viridiora, ambitu quandoque crenato, ac pungentia. Glandes quoque, earumque receptacula Quercus glandes ſimilantur, in longum tamen magis extenduntur, obtuſiores ſunt, ſaporeque, in Ilice conſtitutis, magis ingrato; calyx quoque major eſt, magiſque hirſutus. Quo magis veteraſcit eo melior evadit arbor hæc, quæ calidis in regionibus, noſtriſque Meridio-

nalibus Provinciis, Provincia nempe, ac Vaſconia prope Pyrenæos, maximaque copia in Comitatu Ruſcinonenſi occurrit.

Regionum incolæ, in quibus Suber reperitur, quum ejus corticem colligere percommode cupiunt, arboris truncum longitudinaliter findunt, corticemque ſublatum ſuper ardentes prunas apponunt; poſtea, ut planitiem acquirat, lapidibus comprimunt, ac mundatum aliunde tranſmitunt. Suber hoc eſt, quo ad vaſa obturanda, ac in arte Piſcatoria, & Nautica diverſimode utimur. In quibuſdam Hiſpaniæ regionibus eo domus conteguntur. Optimæ æquales, vix nodoſæ, nec rimas agentes, mediocriter compactæ, leves, minus poroſæ, fractu faciles, ex eo veluti tabulæ eligendæ ſunt. Tempeſtate autem calida, ac ſtabili auferri debet cortex; cortex enim inferior primum apparens & adhuc tener facile corrumpi, arborque univerſa abundantibus ſupervenientibus pluviis perire poſſet, quod in regionibus calidis, ac ſiccis, conſtanti tempeſtate, nunquam profecto accidere poteſt.

Exterior hic cortex proprie Suber, ob ejus levitatem, nuncupatus plurimum continet olei, parumque ſalis eſſentialis, adſtringit autem, ac detergit, valetque ad hæmorrhagias, ventriſque fluxus ſiſtendos, vel in ſubſtantia, pulveris forma, ʒ ß. aut ʒ j. aut in decocto ab ℥ ß. ad ℥ j. pro aquæ ℔. ij. Suber uſtum, ac tenuiſſimo pulvere redactum, oleoque ovorum aut amygdalarum dulcium permixtum, experimento, a D. Chomelio, pluries repetito feliciter hæmorrhoides temperat, ac imminuit.

Ejus quinetiam glans cum glande Quercus communes virtutes habet adverſum colicam ʒ ß. in hauſto lactis exhibita.

Hiſpani Suberi corticem in quibuſdam coopertis vaſis calcinant, ac in leviſſimum nigrum pulverem reducunt; nuncupatur autem *Nigrum Hiſpanicum* variiſque operibus inſervire ſolet.

℞. Ciner. Suberi q. l. Butyri recentis aut Olei Amygd. dul. ſ. q. miſce pro linimento hæmorrhoidibus hora ſomni apponendo, ac congruo temporis ſpatio, repetendo.

℞. Lactis Vaccini ℔. j. cui calefacto adde glandis Suberi p. ʒ ß. pro hauſtu adverſus colicam flatulentam.

SYRINGA.

SYRINGÆ nomine, arbuſcula duo, genere diverſa, floris cauſa exculta, 1. ſcilicet *Syringa* flore cæruleo, magis ſub nomine *Liliac* cognita; 2. *Syringa* flore albo, aut proprie dicta, vulgo *Seringa*.

Liliac, *Offic.* Syringa cærulea, C. B. P. 398. *Ger. Raii Hiſt.* 1763. Syringa flore cæruleo, ſive Liliac, J. B. 1. 204. Liliac, *Matth.* 1237. Liliac Matthioli, *Inſt.* R. H. 601. Liliac Matthioli ſive Syringa flore cæruleo, *Park.* Cauda vulpina Turcarum, *Bellon.* Liguſtrum Orientale, forte Jaſminum cæruleum Mauritanum, *Cæſalp.* Syringa cærulea Luſitanica, *Lob.* Syringa Luſitanica, *Tabern.* Syringa Belgis cæruleo flore, *Lugd. Hiſt. Camer. Hort.* Lilach ſive hambach Arabum flore cæruleo, Syringa Conſtantinopolitana, Syringa azurea, Syringa rubra ſeu purpureo-cærula, *Quorumd.* vulgo *le Liliac ordinaire, ou la Queue de Renard des Jardins.*

E radice delicatula, lignoſa, repenti arbuſcula exſurgit, quæ ad mediocris arboris altitudinem perducitur; caudices habet exiles, erectos, ramoſos, ſatis

tis firmos, cortice tectos cinereo-vireſcenti, medulla refertos alba, ac fungoſa, foliis invicem oppoſitis, latis, acuminatis, lævibus, mollibus, viridibus, luceſcentibus, Vincetoxico, aut Populo nigræ proximis, longis caudis appenſis, ſapore acriuſculo ac amaro. Flores vero habet exiguos, oblongis racemis diſpoſitos, plerumque ſubrubros, vel rubro-cæruleos, quandoque albos, aut argenteos, odore ſatis ſuavi: conſtantur autem ſinguli tubulo vertice expanſo, ac plerumque quadrifido, binis breviſſimis ſtaminibus apicibus luteis. Iis autem ſuccedunt fructus plani, oblongi, Sariſſæ ferrum plerumque immitantes, per maturitatem rubri, in duas cellulas diviſi, ſeminibus repletas minutis, oblongis, planis, utrinque acuminatis, foliolo membranaceo cinctis, & quodammodo criſtatis, ac rubris.

Arbuſcula hæc propter ſui floris elegantiam in hortis colitur, eumque Aprili promit. Juxta Matthiolum ab urbe Conſtantinopolitana, & juxta alios ab Indiis Orientalibus nobis advecta fuit.

Liliac, ſive *Liliach* vox Arabica eſt: a Nonnullis autem a *Lilio* deſumitur, autumaturque ſic indigitari, ob figuram floris ad Lilium accedentem: *Cauda Vulpina* præterea nuncupatur, ejuſdem enim florum racemi, vulpinam caudam mentiuntur; *Syringa* vero a voce Græca *Sirinx*, quæ *tubulum* ſonat, craſſioribus enim ejus ramis medulla depletis tubuli conficiuntur a Turcis præcipue pro tabacariis ſyringis uſurpati.

Haud magnum apud Medicos uſum habet, ſemen, tamquam adſtringens, aut in pulvere, aut in decocto præſcribitur.

Syringa, *Offic.* Syringa alba, ſive Philadelphus Athenæi, C. B. P. 398. *Inſt.* R. H. 617. Syringa flore albo, J. B. 1. 223. Syringa alba, *Tabern. Ger. Raii Hiſt.* 1763. Syringa, *Dod. Cæſalp.* Syringa flore albo ſimplici, *Park.* Frutex coronarius, *Cluſ. Hiſt.* 55. Syringa vulgo, *Lugd. Hiſt.* Syringa italica ſeu vulgaris, Philadelphus flos, Syringa floribus candidis, vulgo *le Sèringa commun*.

E radice flexibili, repenti, ſubdiviſa, arbuſcula progignitur, in longum, latumque ſeſe extendens, cujus ſtolones, ramique erecti ſunt, pluribus nodis articulati, digitum craſſitie æquantes, cortice tecti cinereo, medulla fungoſa ac alba repleti. Folia oblonga ſunt lata, acuta, venoſa, nonnihil rugoſa, ambitu crenato, Pyri foliis fere ſimilia, rudiora tamen, invicem oppoſita, ſapore amaro, atque acri. Flores brevis ſpicæ in modum, ſummis virgultis, ramiſque enaſcuntur, conſtant autem quatuor petalis acuminatis, roſaceis, albis, gratioſe ac penetranter olentibus, adinſtar florum Aurantiorum, & Citreorum. Exigui fructus hiſce floribus præſto ſunt, primum ſub-virides, dein per maturitatem nigricantes, ovales, utrinque acuminati, calyci firmiter adhærentes, in quatuor cellulas diſcriminati, ſeminibus refertas minutis, ac oblongis. Arbuſcula hæc in hortis colitur, Majo, Junioque floret, Autumno, ac Septembri ſemen maturitatem acquirit. Ejus origo ab omnibus prætermittitur. Nullatenus delicatula eſt, ubique facile ſubſiſtit, quemadmodum, & Liliac, tam in regionibus frigidis, quam in calidis, ac non ſemine modo, verum etiam taleis multiplicatur. Radices quoque plurimis ſcatent turionibus; Syringa hæc quoque duplici quandoque flore variare ſolet.

Syringa autem nuncupatur, eo quod ejus ramis medulla deſtitutis, tubuli aut *Syringæ* uti ex ramis *Liliac* commode confici poſſint. Cognominatur

S 4 dein-

Digitized by Google

deinde *Philadelpus* ejus flos, idemque ſonat, ac *bonus frater*, eique juxta Jonſtonum poſt J. Bauhinum denominatio hæc ſatis convenit, ejus enim rami una connectuntur, ac ita ſimul ampleſtuntur, ut Syringa apta nata ſit ad vivas ſepes, circum hortos, contra latronum, animaliumque incurſiones, comparandas.

Boerhaavius *in hiſtoria Plantarum Horti Lugduni-Batavi*, nullas Medicas in Syringa proprietates invenire, aſſerit, nihilo minus nos edocet Jonſtonus in *Dedographia*, Auſtriæ Matronas ſuas chirotecas ejus floribus aſperſas ſervare, ut ſuavem odorem exhalent, ac ex iiſdem floribus, odoram aquam elicere.

TAMARISCUS.

DUæ extant TAMARISCI ſpecies in uſum Medicum venientes, Tamariſcus ſcilicet Germanica, & Tamariſcus Narbonenſis.

Tamariſcus Germanica, *Offic. Lob. Icon.* 218. *Inſt.* R. H. *661. Ger.* Tamarix fructicoſa folio craſſiore, ſive Germanica, C. B. P. 485. Tamarix Germanica ſive minor, fructicoſa, J. B. 1. 351. Tamariſcus folio latiore, *Park. Raii Hiſt.* 1705. Myrica, *Trag.* 955. Myrica ſylveſtris altera, *Cluſ. Hiſt.* 40. Tamarix humilis, *Cord. Hiſt.* Myrica humilis, *Tab.* Myrica, ſive Tamariſcus altera, *Camer. Hort.* Tamarix ſecunda vulgaris, *Matth.* Myricæ ſpecies altera, Myrica Pannonica, Myrica Fuchſii Tamarix ſylveſtris, Tamariſcus fœmina, *Quorumd.* vulgo *le Tamariſc d'Allemagne*.

Radix pene cruris craſſitiem habet, tunicaque fulcitur ſatis denſa, & amariſſima, magnum fragilium caulium effert numerum, qui pluribus ramis diviſi ſub-rubro cortice conteguntur, innumera emittunt folia Ericæ vulgari ſimilia, Tamariſci Narbonnenſis majora, dilute-viridia, ſapore adſtringenti. Summis caulibus, ramiſque, ſpicæ in morem, flores locantur, quinque conflati petalis ovalibus, albo-purpureis, totidem ſtaminibus, apicibus rotundis, ac luteſcentibus. Hiſce exigui ſuccedunt oblongi fructus acuminati, triangulares, plura ſemina concludentes minuta ac criſtata. In Hungariæ regno, in agro Transburgi, Laudavii, ac Genevæ, alibique juxta excurrentes aquas, aut paludes, in locis humidis, ſaxoſiſque creſcit arbuſcula hæc, Majo, Junioque flores effert, quos una cum ſeminibus per totam Æſtatem neutiquam dimittit, difficile niſi ſecus aquas in hortis coli poteſt, frigoris injurias ſuffert, nunquam tamen ad arboris proceritatem exſurgit.

Tamariſcus, ſive Tamarix, *Offic.* Tamarix altera folio tenuiore, ſive Gallica, C. B. P. 485. Tamarix major, ſive arborea, Narbonenſis, J. B. 1. 350. *Raii Hiſt.* 1704. Tamariſcus Narbonenſis, *Lob. Icon.* 318. *Inſt.* R. H. *661. Ger.* Tamariſcus folio tenuiore, *Park.* Myrica, ſive Tamarix Gallica & prima, *Matth. Camer. Hort.* Myrica ſylveſtris prima, *Cluſ. Hiſt.* Myrica, *Cæſalp. Dod.* Tamarix Narbonenſis, *Lugd. Hiſt.* Tamarix Gallica aut Hiſpanica, Tamaricis ſylveſtre genus Italiæ notiſſimum, Myrica circa Monſpelium creſcens ſive vulgatiſſima, *Quorumd.* vulgo *le Tamariſc de Narbonne, ou commun.*

E radice craſſa, lignoſa, multifariam diviſa, unus aut plures emergunt caudices plerumque arbuſtæ, aut dumi in morem, ac quandoque arborem ſatis proceram efformantes, adinſtar Mali Cotoneæ, cortice rudi externe cinereo, interne ſubrubro, ligno albo. Folia exigua ſunt longa ac rotunda

ad

Digitized by Google

ad Cupreſſi, aut Ericæ vulgaris folia accedentia, dilute-viridia. Flores ſummo caudice, ramiſque enaſcuntur, oblongis pendunculis, racematim diſpoſiti, exigui, albo-purpurei, quinquepetali, in capſulas tandem, aut acuminatos fructus, abeuntes, pluribus refertos ſeminibus minutis, ac criſtatis, ut in Salice, ac Populo. In regionibus præſertim calidis arbor hæc occurrit, in Italia nempe, Hiſpania, Occitania, & alibi, ſecus fluvia, aliaque humida loca, quandoque etiam ab aquis longinqua; tribus per annum vicibus plerumque flores progignit, Vere, Æſtate, & Autumno, Hyeme vero foliis exoneratur, novis Vere in eorum locum ſuccedentibus, ſolo delectatur humido, ac nigro; quum vero altius radices emiſerit haudquaquam frigore, dummodo non excedat, læditur; magis tamen calorem amat, taleis, aut turnionibus multiplicatur. Lignum, radix, cortex, ac folia præcipue in uſum Medicum revocantur.

Binis Tamariſci ſpeciebus uſque adhuc recenſitis indiſcriminatim utimur, omneſque earum partes plurimo ſale, ac oleo ſcatent, a jure tamquam aperientes, ac idoneæ reputantur ad Lienis, Hepatis, ac Meſenterii obſtructiones reſerandas, & ad tartareos ac melancholicos humores attenuandos. Ligni ac radicis cortices in apozematibus, ptiſanis, juſculiſque aperientibus ℥ j. pro ſingulis liquoris ℔. ij. ad tertiæ partis diminutionem præſertim uſurpantur. Hujuſce præterea corticis Extractum Vino albo aut Sp. Vini elicitum potenter aperit a ʒ j. ad ʒ ij. Sal vero fixum calcinationis ope eductum, familiariſſimum in juſculis uſum habet a gr. xij. ad gr. xx pro unaquaque doſi. De Tamariſci facultate, Lienem conſumendi, plurimas fabulas veteres Medici venditarunt. Qua de cauſa a Dioſcoride foliorum decoctio præſcribebatur, a Plinio autem ſuccus cum Vino permixtus; experientia autem compertum eſt, vim prædictam in Tamariſco neutiquam adeſſe, valere tamen ſale proprio incidenti ad ſanguinem condenſatum in Liene ſtabulantem, viſceriſque hujus inflationem, ac obſtructionem quandoque progignentem, attenuandum, magiſque fluidum efficiendum. Ejus quinetiam ligno pocula, cadique conficiuntur, a quibus aquæ aut vino contento incidendi vis communicari dicitur, eorumque uſu Splenetici, ac Hypochondriaci ſolantur. Matthiolus, & Amatus Luſitanus aſſerunt, corticis, aut ligni Tamariſci decoctionem excellere adverſus omnes cutaneos morbos, pruriginem ſcilicet, impetiginem, ſcabiem, ac lepram uſque, ſalinas ſeroſitates prædictis vitiis pabulum miniſtrantes abunde expellendo. Idem quoque lignum in morbis Veneris Guajaco, optimo quidem ſucceſſu, ſubſtituitur.

Ejus cortex cum Capparis cortice tuſus, Cataplaſmatis forma Lieni duro applicatur. A Tinctoribus autem ejuſdem fructus uſurpantur pro Gallis ad nigrum eliciendum.

Cortex, radices & folia Tamariſci in oleo Capparum *Pharmac. Pariſ.* adhibentur

℞. Rad. Graminis, Aſparagi, Eringii vulgaris ana ℥ j. Corticis Tamariſci ℥ ß. Coque in aquæ ℔. iij. ad ij. Adde Nitri depurati ʒ j. Fiat colatura pro ptiſana aperiente in Hydrope, imique ventris viſcerum obſtructione.

℞. Extracti Cichorii ſylveſtr. Fumariæ, & Rhabarbari ana ℥ ß. Extracti Colocynthidis gr. vj. Extracti Cucumis ſylveſtris ℈ j. Croci Martis aperientis, ℥ ß. Sennæ & Mercurii dulcis p. ana. ʒ ij. Jalapæ ac Diagridii p. ana.

ana. ℈ jv. Salis Abſinthii, & Tamariſci ana. ʒ j. Croci Orientalis ʒ ß. Macis gr. xij. M. f. Opiata cum ſ. q. Oxymellis ſimplicis, mane, jejuno ſtomacho a ʒ j. ß. ad ʒ ij. exhibenda, una cum juſculo aperienti, aut cum cyatho ptiſanæ ſuperius modo deſcriptæ in Lienis, Hepatis, ac Meſenterii obſtructionibus.

T A N A C E T U M.

PLurimæ TANACETI ſpecies diſtinguuntur, inter quas binas ſequentes Officinales tantummodo deſcribemus.

Tanacetum, *Offic.* Tanacetum vulgare luteum, C. B. P. 132. *Inſt.* R. H. 461. Tanacetum vulgare flore luteo, J. B. 3. 131. Tanacetum Millefolii foliis, *Lob. icon.* 749. Tanacetum, *Matth. Dod. Cæſalp. Ger. Brunf. Geſn. Hort. Lonic. Caſt. Turn. Raii Hiſt.* 365. Tanacetum vulgare, *Trag. Park. Eyſt.* Artemiſia tenuifolia, *Fuchſ.* Athanaſia vulgaris, *Lac.* Athanaſia ſeu Tanacetum, *Lugd. Hiſt.* 955. Artemiſia Dioſcoridis, *Tabern. icon.* 10. Tanacetum foliis pinnatis, pinnis pinnatifidis inciſis ſerratis, *Linn. Hort. Cliff.* 398. Tanacetum majus, Tanacetum citrinum, Artemiſia Letophyllos & monoclonos, Herba immortalis, Herba Mariæ, Parthenium mas, Parthenium microphyllon Hippocratis, *Nonnull.* vulgo *la Tanaiſie ordinaire, l'Herbe aux Vers.*

Radice eſt longa, lignoſa, pluribus fibris diſcriminata hinc, atque illinc reptantibus, vivaci, caulibus ad duorum vel trium pedum altitudinem, rotundis, ſtriatis, nonnihil villoſis, ac medulloſis, foliis magnis, longis, alatis, inciſis, inciſionibus pari ordine quodammodo diſpoſitis, ambitu denticulato, & viridi luteſcentibus, odore penetranti, ſapore amaro, floribus, ſummis caulibus, magnis faſciculis rotundis, umbellæ in morem locatis, enaſcentibus, qui ſcilicet pluribus expanſis floſculis conflantur, vertice crenato, aurei ſunt, lucentes, raro albi, ſquammoſo calyce ſuffulti. Semina minuta, plerumque oblonga, matureſcendo nigricantia, prædictis ſuccedunt. Ubique fere occurrit planta hæc ſecus vias ac prata, in arvis, ad foſſarum margines, lociſque humidis; Julio autem, & Auguſto flores oſtendit. Quandoque quædam Tanaceti ſpecies reperitur foliis minutiſſime inciſis, ac quodammodo cincinnatis, vocaturque *Tanacetum Anglicum*; a Caſparo Bauhino ex eo ſpecies diverſa conſtituitur ſub nomine *Tanaceti criſpi*, nihil vero aliud eſt, niſi præcedentis ſpecies in hortis ſata. Foliis quoque planta eadem variare ſolet, hinc *Tanacetum verſicolor* Parkinſoni, a quo varietas alia albo, ac viridi diſtincta colore inſtituitur.

Tanacetum acre, amarum, & aromaticum eſt, nec rubro colore chartam cærulam afficere ſolet, ſale ſcatet volatili-aromatico-oleoſo, plurimo ſulphure, ſaturato, Analyſeos enim Chymicæ ope ex eo plurimum olei, ac terræ, nihilque derivat ſalis volatilis concreti. Tamquam ſtomachale, febrifugum, ſudorificum, antihelminthicum, ac deobſtruens, tam interne, quam externe uſurpatur. Cæſalpinus aſſerit, foliorum decoctione ex Vino, menſes cieri, ac ʒ ij. eorumdem foliorum ſucci cum Aquæ Plantaginis ℥ jv. propinatis, intermittentes febres ſanari. Hic idem ſuccus ℥ iij. aut jv. utiliter præſcribitur in Cakexia, Chloroſi, ac Hydrope; deque morbo, poſtremo loco enunciato, ſingularis occurrit obſervatio *in Ephemeridibus Germanicis, decuria* 2. *anno* 2. qua D. Peyetus narrat, militem quemdam Monſpellii commoran-

morantem Hydrope affectum, poſt plura remedia incaſſum uſurpata, quum Abſinthii decoctionem in uſum revocare cuperet, deceptum, loco Abſinthii, Tanacetum ſumpſiſſe, tribuſque horis poſt bina pocula primum ſumpta, adeo magnam urinæ copiam excreviſſe, ut inflatio ſtatim evanuerit, ac omnino ſanatum deinde fuiſſe, eodem remedio, convenienti temporis ſpatio. In infimi ventris morbis, malignisque febribus verminoſis ſummitatum Tanaceti Man. ij. recipiuntur, folia, ſcilicet, flores ac ſemina; ℔ iij. ebullientis aquæ affunduntur, cooperto vaſe omnia relinquendo, magnis deinde calidis cyathis infuſum ægris propinatur, quo ſane hauſtu, urinæ viæ optime mundantur, ſanguis depuratur, obſtructiones reſerantur, vermeſque enecantur. Aqua pariter ſtillatitia ejuſdem plantæ ſemper in Officinis proſtans in uſum revocari poteſt ab ℥ ij. ad ℥ jv. in potionibus vermifugis. Conſerva autem florum Tanaceti adverſum Epilepſiam, ac Vertiginem ab ℥ ß. ad ℥ j. plurimum commendatur. In quibuſdam ſeptentrionalibus regionibus, tempore Paſchatis, placentæ conficiuntur, in quibus foliorum ejuſdem plantæ recentium ſuccus admiſcetur; placentæ prædictæ ſaporem habent gratiſſimum, ſtomachum roborant, ac flatus a Quadrageſimalibus alimentis plerumque inductos diſcutiunt. Tanaceti ſemen, ſemini Sancto ſubſtitui poteſt, quamvis autem optimum ſit, non adeo tamen excellit, parem enim odorem, ac amaritiem, in quibus vis vermifuga conſiſtit, neutiquam habet.

Quoad externum ejuſdem uſum ab Hercule Saxonia cum ſucceſſu ejus ſuccus præſcribebatur adverſum manuum perniones; adverſum impetiginem quoque ac porriginem commendatur. Contra vero rheumaticas affectiones Tanaceti ſummitates poſt nonnullorum dierum in Sp. Vini macerationem diſtillandæ ſunt; ſpiritus autem poſtea elicitus, penetrans admodum eſt, eoque ſæpius partes morbo affectæ illiniuntur, linteis calidis cooperiuntur, ac duo aut tria de die ejuſdem cochlearia ægris exhibentur. Univerſæ præterea plantæ decoctio cum Vini fæce, ac Sambuci ſucco permixta excellit ad Hydropicorum crura fovenda.

Tanacetum quoque utile deprehenditur in diſtorſionibus, obliſionibuſque; ejus folia tuſa butyro recenti ſociata, Cataplaſmatis forma, iis applicantur: demum ejuſdem foliorum, ac ſummitatum Cataplaſma umbilico appoſitum excellit adverſum vermes, præſertim ſi cum eo Bovinum fel conjugatur.

Si autem circum lectulos, ac inter culcitras apponatur, pulices, ac cimices depellendi vim habere, Pariſiis creditur.

Plantæ ejuſdem folia in aqua Generali, flores in pulvere Vermifugo & Orvietano, *Pharm. Pariſ.* uſurpantur.

℞. Summitatum Tanaceti ℥ ij. Æthiopis mineralis ℥j. ß. Corallinæ & Rhabarbari ana. ℥ j. F. P. ac M. cum q. ſ. Syrupi de Abſinthio pro Opiata vermifuga, cujus doſis a ℈ j. ad ℈ ij. nebula excepta, purgationem ſequentem quarta quaque die præſcribendo.

℞. Mercurii dulcis, Rhabarbari, & pulv. Cornach. ana. gr. xv. M. cum ſ. q. Syrupi Flor. Perſicor. pro bolo purgante, cujus doſis juxta ætatum diverſitatem comminuetur.

℞. Fol. Flor. ac Sem. Tanaceti Man. ij. Superaffunde aquæ ebullientis ℔ iij. Frigefactis, fiat colatura, magniſque cyathis tepida ingurgitetur in Cakexia, Ictero, Hydrope, ac Renum, & infimi Ventris infarctubus.

℞. Summit. floridar. Tanaceti q. l. Infundantur in lagena vitrea Sp. Vini adim-

adimplenda, adeo ut ſaltem duobus digitis ſpiritus ſupernatet, Menſis ſpatio, omnia infuſa relinquantur, vaſe probe cooperto. Poſtea infuſum hocce uſurpetur in Rheumaticis affectionibus partes dolentes eo fovendo, linteoloque quadruplicato, eoque madido ſuperappoſito, quod convenienti temporis ſpatio repetetur.

℞. Fol. ac Summit. Tanaceti Man. j. Fellis Bovini ℥ ij. Unguenti Althææ ℥ j. M. pro Cataplaſmate vermifugo, umbillico apponendo.

Coſtus hortorum, *Offic.* Mentha hortenſis corymbifera, C. B. P. 226. Mentha corymbifera, ſive Coſtus hortenſis, J. B. 3. 144. Balſamina major. *Dod. Pempt.* 295. Menta Græca, *Camer. Epit.* 480. Tanacetum hortenſe flore, & odore Mentha, *L. Bat. App. Inſt.* R. H. 461. Coſtus hortorum dictus, ſeu Balſamita mas, *Raii Hiſt.* 363. Coſtus hortorum major, *Park.* Balſamina mas, *Ger.* Herba Sanctæ Mariæ vulgo, *Cæſalp* 483. Aliſma Germanorum, *Trag.* 163. Mentha Romana, *Lac.* Mentha Saracenica, *Cord. Hiſt.* Balſamita, *Brunf.* Ovaria, *Geſn. Hort.* Mentha laſſulata Hetruſcis, Salvia Romana, Coſtus herba, Pſeudo-Coſtus, Balſamum hortorum, Coſtus vulgaris, Menthæ folio, Mentha Sacerdotalis, Coquus hortulanus, Herba divæ Mariæ, *Nonnull.* vulgo *la Menthe-Coq, la Menthe notre-Dame, le gran Baume, le Paſtè.*

Radicem habet Menthæ ſimillimam, obliquam, rotundam, pluribus fibris ſtipatam, caules fere bipedales, ſtriatos, hirſutos, ramoſos, pallidos, foliis oblongis, Lepidii maj. foliis, æqualibus, ambitu crenato, ejuſdem cum caule coloris, raro inciſis, odoris penetrantis ac grati, ſaporis amari & aromatici, floribus uti in Tanaceto faſciculatim enaſcentibus in caulium ac ramorum vertice, pluribus, una ſimul globulaliter conjunctis, & aureis. Hi tandem in ſemina abeunt minuta, neutiquam criſtata, oblonga, plana in floris calycis baſi concluſa. In omnibus fere hortis occurrit planta hæc, de ejus enim cultura plures delectantur, ac facile multiplicatur; Æſtate fere exeunte flores propellit, ac toto plerumque Autumno detinet.

Analyſi Chymica Coſtus hortorum plurimum olei exaltati, ſaliſque miniſtrat. Ad cerebrum, nervoſque roborandos aptus recenſetur, nec non ad menſes ciendos, vermeſque enecandos, Abſinthii in modum uſurpatur, ac ex eo pariter extractum, conſerva, aqua ſtillatitia, ac infuſione oleum paratur; poſtrema autem præparatio maximum Lutetiæ Pariſiorum adverſus omnes vulnerum ac contuſionum ſpecies uſum habet, ac *huile de Baume* nuncupatur. Tam ſimplex, quam compoſitum parari poteſt, ſimplex vero conficitur infundendo in craſſioribus lagenis, aut hydriis folia ejuſdem plantæ, aut ejus ſummitates in optimo Olivar. oleo, vaſque menſis fere ſpatio per Æſtatem radiis Solaribus exponendo; compoſitum autem varimode a variis paratur. Sequens ratio optima quidem videtur.

℞. Olei Olivar. ℔ x. Infunde in magno vaſe e ſilice ad medietatem uſque repleto, Superaffunde Coſti hortorum, Salviæ min. ac maj. Hyperici, Nicotianæ foliis viridibus, Bugulæ, Saniculæ, Betonicæ, Chamomillæ, Artemiſiæ ac Roſar. Provincialium ana. Man. j. Omnia minutim diſſecentur, ac caulibus coſtiſque duris mundentur, antequam autem Oleo admiſceantur optimo Vino rubro irrorentur, poſtea adde Ariſtolochiæ tuſæ ℔ quadrantem, Vas Junio exeunte ad medietatem uſque Auguſti Soli expoſitum relinquatur, herbas quotidie commiſcendo; ebulliat deinde oleum in lebete horæ fere ſpatio, uſque dum ſaturate vireſcat,

her-

herbæque decoctæ omnino ſint, eas baculo, ne comburantur, commiſcendo. Linteolo novo omnia deinde exprimantur fortiter, ut herbarum ſuccus eliciatur, in altero deinde lebete mundato oleum reponendo, adde deinde optimi Vini rubri cyathum j. Maſtich. & Olibani p. ana ʒ ij. Coque denuo per horæ dimidium, baculo oleum agitando, deinde auferatur, vaſeque idoneo pro uſu ſervetur.

Commode Tanaceto planta hæc ſubſtitui poteſt. Parkinſonus puerulis, lumbricis, vexatis Vini ℥ ij. exhibebat, in quo ejuſdem folia ac ſemina infuſa fuerint. Vi autem ejus balſamaca, *Balſamitæ* nomine indigitatur.

Quandoque farinaceæ maſſæ ſubactæ ad gratiam admiſcebatur, hinc Gallice vulgo *Paſtè* nuncupatur: hiſce vero temporibus, in quibus, ſenſoriis noſtris depravatis, alliciendis, ne exotici quidem pulveres ſufficere videntur, penitus mos hic obſolevit. In Italicis vero regionibus acetariis, ovorumque intritis ſociatur.

Planta in Unguento *Martiato* Nicolai Alexandrini uſurpatur.

℞. Flor. Abſinthii recentium, Coſti hortenſis, Marrubii albi, & Tanaceti ana. Man. ij. Ex iis inciſis, ac tritis ſuccus torculari eliciatur; poſtea lento igni apponatur ad fœces abigendas: ſuccus deinde optime deparatur, ac ad Mellis denſi, aut Extracti conſiſtentiam evaporatur; præſcribitur autem ʒ ß. in parvo Vini cyatho, mane, jejuno ventriculo, adverſum glareas, & viſcoſitates ſtomachi, & contra vermes.

T A X U S.

TAXUS, *Offic.* C. B. P. 505. J. B. 1. 241. *Dod. Pempt.* 859. *Inſt.* R. H. 589. *Raii Hiſt.* 1416. *Ger. Park. Matth. Anguill. Geſn. Hort. Lac. Turn. Lon. Lob. Thal. Port. Lugd. Hiſt. Linn. Hort. Cliff.* 464. Milax arbor, *Cord. in Dioſcor.* Taxus vulgo Naſſus floſculos amentaceos ferens, *Cæſalp.* 134. Smilax arbor, *Camer.* Smilax Dioſcoridis, Milas Theophraſti, Arbor mortis, *Quorumd.* vulgo *If ou If.*

Radice eſt craſſa, dura, profunda, quæ truncum erectum emittit, arborem conſtituentem ſemper virentem, Abieti piceæ perſimilem, ligno duriſſimo, ſub-rubro, venoſo, incorruptibili, ad bacula, menſas, pateras, aliaſque plures ſuppellectiles conficiendas apto; folia vero, Abietis foliis æqualia, minus tamen erecta, & magis acuta, in pectinis dentium morem diſtributa, ſuperne luceſcentia, atro-viridia, ſapore amariuſculo; flores exiguis conſtantes faſciculis, dilute-viridies, ac nonnullis apicibus ſubtiliſſimo conſertis pulvere, fungi more inciſos, quatuor aut quinque denticulis iterum inciſos, nullum poſt ſe relinquentes ſemen. Fructus vero eadem in planta ſegregati progignuntur, bacciſque mollibus, ſucco refertis, cavis, antica in facie crotalum mentientibus, læte purpureis, ovale ſemen occludentibus, Piperis grano exilius, tunica ſatis dura obductum, atrum, medulla ſaporis gratiſſimi. Montanis, ſaxoſis, præruptiſque in locis, in regionibus calidis, Italia nempe, Provincia, & Occitania creſcit arbor prædicta, frequenter etiam frigidis in plagis occurrit, in Anglia ſcilicet, ac Helvetia, & alibi, in montibus, ſylviſque umbroſis; flores Vere propellit, baccæ vero haudquaquam ingratæ, inſipidæ, & amariuſculæ Autumno matureſcunt. Una tantum Taxi ſpecies nota eſt, a Nonnullis tamen variare dicitur foliis variegatis. In Cœmete-

meteriis a veteribus locabatur, ejuſque perpetuum virorem, tamquam immortalitatis ſymbolum reſpicientes, ad eam tandem generali reſurrectione, ſepulta corpora pervenire poſſe, confidebant. Capſæ apud ipſos veteres magis in pretio habitæ e Taxus ligno conficiebantur, noſtriſque etiam diebus plurimum a noſtris lignariis fabris, ac tornatoribus exiſtimatur. Evelynus vero aſſerit, lignum hocce præſtare ad dentes pro rotis frumentariis, ad plauſtrorum axes, & ad muſicalia quoque inſtrumenta paranda. Eo prætereа Germani hypocauſta ſua exornant. Taxus aut vivi-radice, aut ſemine propagatur, melius tamen ſemine, quamvis ad annum, & ultra e ſolo non elongetur; juxta Geſneri ſententiam facillime expanditur, ſi exilis adhuc tranſeratur, & ad ſeculum, & ultra perdurat. Ad magnam proceritatem Taxum excreſcere, haudquaquam permittimus, niſi magnis in viis, pratiſque, ad pyramides enim tripedales, aut quadripedales in hortenſibus areis majoris ornatus cauſa reduci debet.

Quamvis Taxus agri Pariſienſis vulgatiſſimus incola, nullis uſque adhuc notis, Medicis facultatibus excellat, verba tamen de eo facere, idoneum reputavimus, ut de ejus venefica vi, falſa opinio deſtruatur, qua, non ejus foliis, ac fructibus tantum comeſtis, venenum inferri dicitur, verum etiam ſi forte ſub umbroſis ejuſdem ramis ſomnus capiatur. A Dioſcoride, Galeno, ac Plinio, univerſa Antiquorum pediſſequa ſchola, inter venena reſcribitur. Julius Cæſar *in ſexto Commentariorum libro* narrat, Cativulcum Eburonienſium Regem, Taxus ſucco, venenum ſumpſiſſe. Matthiolus vero, & Jo. Bauhinus pravas prædictas qualitates experimentis confirmant. P. Scottus e S. J. aſſerit, Taxus in ſtagnantem aquam immiſſum, ſtupefacientem vim acquirere, vimque hance narcoticam in brutis quoque exerere Jo. Bauhinus obſervavit, quæ qualitas ex eo etiam firmari videtur, quod a Rajo de Taxo valde umbroſo, in horto Piſano exculto refertur, ad quem tondendum, quum hortulani accederent, ultra horæ dimidium ad hocce opus perficiendum, abſque violento dolore capitis perdurare neutiquam poterant. Quibus omnibus perpenſis, ſatis evinci videtur, Taxum inter venena locum habere, fere nihil enim in re Medica pendet Svetonii teſtimonium, quo aſſeritur, ſuccum fructuum ejuſdem arboris, Viperarum morſui antidotum eſſe, tamen ſi Lobellium quoque, Camerarium, alioſque plurimos Medicos, ac præ omnibus experientiam ipſam audiamus, ſtatim apparebit, nullum ex hac arbore periculum imminere poſſe. Primus enim teſtatur, puerulos Anglos fructibus Taxus quotidie veſci, abſque ullo metu, eoſdemque pro alimento porcis miniſtrari. Gerardus vero præclarus Botanicus Anglus ait, pluries, ſimul cum aliis pluribus, fructus hoſce abſque ulla turbatione comediſſe, plurieſque, abſque ullo capitis, aut alio morbo ad ejuſdem arboris umbram obdormiviſſe: præterea, ne alienis utamur experimentis, nos ipſi pluries puerulos vidimus in Horto Regio Pariſienſi, Taxus baccas innoxie eſitare, quibus ſane ocularibus etiam experimentis ſtatuimus, Taxum nulla ex ſe venefica facultate ſcatere, ac ſi forte aliis in regionibus periculo non caret, climati potius prava qualitas tribuenda ſit. Idem quoque eſt Raii placitum juxta Dioſcoridis obſervationem, a quo Rajo edocemur, Taxum in Italia, ac Gallia Narbonenſi enaſcentem veneficum eſſe, non vero aliis in regionibus excultum. Eamdem diverſitatem nonnullis in plantis quoque ſuperius deſcriptis obſervavimus, ac in Napello præcipue, quibuſdam

in re-

Digitized by Google

in regionibus inſenſiſſimo, in aliis vero nequaquam. Quare exoptandum eſt, ut in iis præſertim locis, in quibus nulla venefica vis ſuſpicatur, Phyſici de eo experimenta inſtituant, tuto enim id fieri poteſt, maximamque veritati viam explanaſſe credimus, ſi percæpta de Taxo præjudicia omnino a nobis fuerint diſſipata.

TERTIANARIA.

Tertianaria, *Offic.* Lyſimachia cærulea galericulata, vel Gratiola cærulea, C. B. P. 246. *Raii Hiſt.* 572. Tertianaria, aliis Lyſimachia galericulata, J. B. 3. 435. Caſſida paluſtris vulgatior, flore cæruleo, *Inſt.* R. H. 182. Lyſimachia galericulata, *Lob. Icon.* 344. *Ger.* Lyſimachia cærulea, ſive latifolia major, *Park.* Herba Judaica altera, *Dod. Lugd. Hiſt.* Tertianaria, *Tabern.* Scutellaria, foliis cordato-lanceolatis, crenatis, *Linn. Hort. Cliff.* 316. Lyſimachia galericulata cæruleo-purpurea, Terſolla, ſeu Terzolla, Caſſida cærulea major, *Nonnull.* vulgo *herbe aux fievres tierces*, *Centaurée bleue*.

Radice eſt gracili, nodoſa, alba, repenti, fibroſa, vivaci, quæ caules ad pedis cum dimidio, aut duorum pedum altitudinem producit, quadratos, ſatis rudes, glabros, ramoſos, debiles, ſolum verſus propendentes, in quo denuo intermediis fibris ex eorum nodis diſcedentibus implantantur. Folia vero habet longa, anguſta, acuta, denticulata, brevibus appenſa caudis, rudia, atro-viridia, ſapore amaro. Ex foliorum alis flores prodeunt invicem oppoſiti, exigui, labiati, vertice bifariam diviſo, quorum labium ſuperius galerum binis auriculis ſociatum efformat, inferius vero plerumque cavum eſt, externe villoſi ſunt, ac violaceo-cærulei, exiguis referti punctis ſaturate-cæruleis: abeunt tandem in quatuor ſemina ſemirotunda, capſula, concluſa, quondam floris calycem conſtituente, caputque mentiente, pileolo contectum. In paludibus, ſecus aquas ſtagnantes, foſſas, rivuloſque, aliiſque in locis humidis creſcit planta hæc, Junio, Julio, ac Auguſto floribus veſtitur, hortulanorumque odium meretur, ſi forte in hortis irrepſerit, ob ſuum reptandi morem, vix enim deſtrui poteſt; flore albo quandoque variare ſolet.

Tertianaria odorem habet ſatis gratum, plurimumque olei, ſaliſque eſſentialis Analyſi Chymica elargitur, ac tamquam febrifuga, ac vulnerario-adſtringens reputatur. Sic autem de facto vocatur, ob febres tertianas ſanandi facultatem; vix tamen familiarem in re Medica uſum habet. China China enim detecta (quæ certe præ omnibus aliis plantis ad intermittentes febres expellendas prælationem meretur) cæteræ omnes febrifuga vi præditæ pene oblitæ ſunt: quum tamen quædam febrium ſpecies Chinæ Chinæ virtuti reluctantes exiſtant, aliarumque plantarum ope profugentur; perutile ideo recenſetur ea quæ Peruviano cortici-ſubſtituenda ſint probe pernoſcere; hæc inter vero Tertianaria enumeratur. Decoctionis forma Man. j. pro ſingulis aquæ ℔. ij. ad tertiæ partis diminutionem, perque cyathos tepide præſcribitur. Camerarius vero decoctionem prædictam in angina optimam deprædicat, ſanguiniſque maſſam depurare aſſerit.

TE-

TETRAGONIA.

EVonyms, *Offic.* Evonymus vulgaris granis rubentibus, C. B. P. 428. *Inſt.* R. H. 617. Evonymus multis, aliis TETRAGONIA, J. B. 1. 201. Evonymus, *Dod. Pempt.* 783. Evonymus vulgaris, *Park. Raii Hiſt.* 1621. Evonymus Theophraſti, *Ger.* Tetragonia Theophraſti, *Lugd. Hiſt.* 272. Fuſanus, *Creſcent.* Anonymus, filiis Evonimus, *Cord. Hiſt.* Evonymos Græcorum, *Cluſ. Hiſt.* Evonymus foliis oblongo-ovatis, *Linn. Hort. Cliff.* 38. Quadratoria, *Gaz.* Evonymos, ſive Anonymos, Fuſanus, Fuſanum, Fuſago, Fuſaria vel Fuſoria, Pileus ſacerdotis, *Quorund.* vulgo *Fuſain*, *Bonnet de Pretre*, *bois à faire des Lardoires*.

Radice nititur longa, forti, lignoſa, arbuſculam emittente ad quatuor, aut quinque cubitos, & ultra, ramoſam, ligno ſatis duro, fractu tamen facili, luteo, ad albedinem accedente, viridi cortice, ramuſculis adhuc teneris, ac viridibus, quadrangularibus apparentibus, ob quaſdam eorum corticis eminentias; foliis oblongis acutis, crenatis, molliuſculis; floribus exiguis, pallidis, aut herbaceis, conſtantibus, quatuor petalis ovalibus, ac rotundiformibus in conjunctione, qua roſulæ in centro quadrifidi calycis, locatæ adhereſcunt. Deciduis floribus roſula hæc in fructum abit membranaceum, quadrilatetum, rubrum, raro album, quatuor conflatum capſulis, quarum unaquæque ſemen occludit ovale, ſolidum, externe croceum, medulla alba refertum, adinſtar ſeminis Cannabis, ſapore amaro, ac ingrato. Arbuſcula hæc, forti, ac moleſto odore ſcatet, fere ubique creſcit in ſepibus, ſylvulis, nemoribus, in rudibus, incultiſque locis; Majo flores profert, ac Semptembri, & Octobri fructus ad maturitatem perducuntur: tunc autem fructus prædicti, quum præcipue perfecte maturi ſunt, juxta J. Bauhinum, aſpectum elegantiſſimum habent.

Folia ejus, fructuſque Analyſi Chymica plurimum olei, ſaliſque eſſentialis ac fixi largiuntur, experientia autem comprobari dicitur, tres, aut quatuor ex hiſce fructibus non minus per ſuperiora, quam per inferiora evacuandi vim habere. A ruſticis vero pulverantur, iiſque infantum caput inſpergitur de pediculos enecandos, aut eorumdem fructuum decoctione capilli abſterguuntur. Tinctoria in arte uſurpantur, treſque colores ſuppeditant, luteum, nempe viridem, ac rubrum, pro primo eliciendo, ſemina adhuc viridia pauco Alumine ſociata decoquuntur, quæ præterea in lixivio ebullita, flavo colore capillos inficere ſolent.

Matthiolus poſt Theophraſtum aſſerit, Tetragoniam Brutis nauſeam conciliare, & Ruelius memoriæ prodidit, oves, & capras ab ea cavere: Cluſius e contra ſcribit, in Auſtria obſervaſſe, capras ea plurimum delectari, ac ab iis folia tuto devorari, quod inveriſimile nobis videtur, ingrati odoris, viſque hujuſce arbuſculæ purgantis cauſa.

Ex ligno denique fuſa, dentiſcalpia, lardaria verucula, aliaque inſtrumenta quamplurima, & pulvis pyrius parari ſolet.

THA-

THALICTRUM.

THALICTRUM ſeu Thalietrum, *Offic.* Thalictrum majus ſiliqua anguloſa aut ſtriata, C. B. P. 336. *Inſt.* R. H. 270. Thalictrum nigrius, caule, & ſemine ſtriato, J. B. 3. 486. Thalictrum magnum, *Dod. Pempt.* 58. Thalictrum ſive Taliectrum majus, *Ger. Raii Hiſt.* 403. Thalictrum majus vulgare, *Park.* Ruta pratenſis, *Genſ. Hort.* Ruta pratenſis Herbariorum, *Lob. Icon.* 56. Thalietrum nigrum, *Thal.* Ruta ſylveſtris, *Cæſalp.* Thalictrum verum, *Cord. in Dioſcor.* Thalietrum ſecundum ſive latifolium Germanicum, *Camer.* Thalietrum pratanſe elatius, longioribus & magis atris foliis & quodammodo ſplendentibus, *Cluſ. Hiſt.* Thalictrum caule folioſo ſulcato, panicula multiplici erecta. *Linn. Hort. Cliff.* 226. Thalictrum luteum, ſaxifraga lutea, Barba Caprina minor, ſaxifragia pratenſis, Ruta fœtida ſive lutea, Ruta pratenſis major & vulgatior, Rhabarbarum Spurium ſive adulterinum, Pſeudo-Rhabarbarum, Piganum, Peganum, vel Peganon pratenſe majus, *Nonnull.* vulgo *Thalitron commun*, *Rue des Prez*.

Radicem habet ſubflavam, fibroſam, repentem, amaram & ingratam. Caules ad humanam ſtaturam propellit erectos, ſtriatos, ramoſos, interne cavos, plerumque ſubrubros, ac quandoque ſub-virides, foliis amplis, ſatis latis ſubdiviſionibus, e viridi luceſcentibus. In caulium, ramorumque vertice flores locantur exigui, quatuor conſtantes petalis roſaceis, ſtaminum herbaceorum congerie in centro poſita, calyce deſtituti, facileque decidui, abeuntes tandem in capſulas triangulares, ſemen occludentes oblongum, flavum, ſtriatum, minutiſſimum, amarum. In pratis, aliiſque humidis paludoſiſque locis ac ſecus rivulos occurrit.

Plurimum olei, ſaliſque eſſentialis ex eo elicitur, vulnerarium eſt, ac aperiens, tam interne, quam externe uſurpatur. Foliorum decotio ex aqua leniter alvum ſubducit adinſtar Lapathi, & Mercurialis, in juſculis quoque laxantibus & emollientibus Man. j in uſum revocatur. Non ſecus ac, Rhabarbarum ejus radix vi purgante donatur, hinc a Germanis *Rhabarbarum Pauperum* nuncupatur; croceas urinas, ſalivamque efficit, bilem exonerat, ac ſtomachum & inteſtina corroborat, quemadmodum & Rhabarbarum, triplicata tamen doſi pro bono effectu ea utimur, ejus enim efficacia, quamvis ejuſdem caracteris, demiſſior admodum tamen eſt. Felici itaque exitu præſcribi poteſt in Ictero, Cakexia, Hepatiſque anfractubus. Foliorum ac florum ſuccus ab ℥ j. ad ℥ ij. exhibendus, in ſputo ſanguineo, albis fluoribus, ac immoderato menſium, hæmorrhoidumque fluxu aptiſſimus eſt; idem a ſemine præſtatur ʒ j. in aquæ Plantaginis ℥ iij. vel jv.

Extrinſecus, ſeminum tuſorum pulvis in naribus intruditur ad earum hæmorrhagiam ſiſtendum, ulcera quoque eodem met pulvere, conſperſa mundantur, exſiccanturque.

THALASPI.

TRes ſequentes tantum, inter diverſas THALASPI ſpecies, utpote Officinales a nobis perſequentur.

Thalaſpi, *Offic.* Thalaſpi arvenſe Vaccariæ incano folio majus, C. B. P. 106.

Thalaſpi vulgativus, J. B. 2. 921. *Inſt.* R. H. 212. *Raii Hiſt.* 830. Talaſpi alterum, *Dod. Pempt.* 712. Thalaſpi vulgatiſſimum, *Ger.* Thalaſpi vaccariæ folio, *Park.* Thalaſpi verum, cujus ſemine in Theriaca utimur, *Camer.* Thalaſpi ſiliculis ſubrotundis foliis ſagittatis incanis, *Linn. Hort. Cliff.* 330. Thalaſpi legitimum, Thalaſpi vulgare in Officinis receptum, Thalaſpi folio pinnato ſive acuto, Naſturtium tectorum vel erraticum, Sinapi ruſticum; *Nonnull.* vulgo *le Thalaſpi ou Tharſpic ordinaire, dit par quelques-uns Senevè ſauvage.*

Radix eſt ſatis craſſa, fibroſa, lignoſa, alba, acriuſcula, caulibus fere pedalibus rotundis, foliis, veſtitis, cauda deſtitutis, ſimplicibus, ac integris, minimum digitum longis, baſi lata ſenſim in acumen decreſcenti, ambitu crenato, dilute-viridibus, ſapore acri, ac penetranti, floribus exilibus, albis, numeroſis, in florum Burſæ Paſtoris morem diſpoſitis, cruciformibus, ſeu e quatuor petalis, cum ſtaminibus acutos apices geſtantibus; Hiſce ſuccedunt fructus rotundi, aut ovales, in burſam complanati, foliolo plerumque ſtipati, baſi anguſtiori, vertice latiore, & excavato, binis conflati cellulis tranverſo ſepto diviſis, ſeminaque occludentes ſemirotunda, ac plana, atro-rubra, veteraſcendo nigricantia, ſapore acri, ac urenti, ut Sinapi, aut Naſturtii hortenſis ſemen. Incultis in locis, rudibus, ſaxoſis, ſabuloſis, ac Soli expoſitis, inter ſegetes, in tectis, ac parietibus creſcit planta hæc, Majo floribus decoratur, ſemen autem Junio matureſcit. Ab Occitania, ac Provincia nobis advehitur, quibus in regionibus, præ noſtris temperatioribus excellit, recens, mundum, probe enutritum, ſaporeque acri ac penetranti eligendum eſt.

Thalaſpi latius, *Offic.* Thalaſpi arvenſe ſiliquis latis, C. B. P. 105. *Inſt.* R. H. 212. Thalaſpi cum ſiliquis latis, J. B. 2. 923. Thalaſpi latius, *Dod. Pempt.* 712. Thalaſpi Dioſcoridis, *Ger. Raii Hiſt.* 831. Thalaſpi Drabæ folio, *Park.* Thalaſpi latifolium, *Fuchſ.* Thalaſpi ſiliculis orbiculatis, foliis oblongis dentatis glabris, *Linn. Hort. Cliff.* 330. Thalaſpi alterum, *Trag.* Thalaſpi ſecundum foliis & ſiliquis latis, Scandulacea, Naſturtium ſylveſtræ Scandulaceum, Capſella, Pes Gallinaceus, *Quorumd.* vulgo *le Thalaſpi des champs a large ſilique.*

Radix eſt exigua, obliqua, alba, lignoſa, fibris ſtipata, ſapore leguminoſo ad amarorem accedente. Caules ad pedis fere altitudinem expellit anguloſos, ſtriatos, ac alatos, foliis ſtipatos cauda deſtitutis, integris, longis ac latis, lævibus, ac dentatis, atro-viridibus, ſapore acri, odore Allio proximo. Flores in morem fere Spicæ enaſcuntur in caulium vertice exigui, albi, Burſæ Paſtoris floribus proximi, quadripetali, cruciformes, in ſiliquas abeuntes latas, rotundas, planas, læves, vertice cavo in centro reſiliente, ſemina continentes ſemi-rotunda, plana, atro-rubra, ſapore acri, calido, mordicanti. Majo flores emittit, quandoque etiam citius, ſemen vero Junio maturitatem acquirit; ubique fere in arvis, vinetis, cultiſque in locis inter ſegetes excreſcit, ac Vere ineunte ad exitum uſque Autumni perdurat.

Scorodothalaſpi, *Offic.* Thalaſpi Allium redolens, *Mor. Hiſt. Oxon.* 297. *Inſt.* R. H. 212. Scorodothalaſpi Ulyſſis Aldrovandi, J. B. 2. 932. *Raii Hiſt.* 834. Thalaſpi Alliariam olens, *Nonnull.* vulgo *le Tharaſpic a odeur d'Ail.*

Ra-

Radice eſt ſimplici, alba, quibuſdam ſtipata fibris, magno foliorum fulcitur numero, folia Bellidis quodammodo referentium, nonnullis leviter laciniatis, aliis denticulatis, aliis, denticulis laciniiſque, omnino deſtitutis, longis plerumque caudis nervoſis, viridibuſque elatis. Ex inter exigui caules foliis veſtiti alternatim eos amplexantibus eriguntur, in quorum vertice flores locantur quatuor exiguis petalis albis, uti Burſæ paſtoris flores, crucis forma conflati, ac in fructus abeuntes planos, ovalis burſæ in morem, ſemina occludentes ſemirotunda ac plana: Univerſa planta manifeſto Allii odore intacta etiam ſcatet, ſapore autem leguminoſo, ac grato, quamdam in ore acrimoniam linquente; Curioſorum in hortis colitur, in quibus flores, ac Siliquas Julio producit: J. Bauhinus nos edocet, ab Ulyſſe Aldrovando Naturalis Hiſtoriæ ſagaciſſimo ſectatore, ac in Bononienſi Lyceo Phyſico celeberrimo elegantiſſime *Scordothalaſpi* vocari, *Thalaſpi* ſcilicet *Allium* redolens; a nullo enim ante laudatum Auctorem de hoc verba facta ſunt, & nomen non minus, quam planta, novum eſt.

Tres Thalaſpi ſpecies uſque adhuc recenſitæ æqua ratione in re Medica uſurpari poſſunt, id tamen perraro, excepto ſemine, quod frequentius uſurpatur, & ſapore gaudet acri, & penetranti; Allii aut Cepæ ſapore os adimplet, ac tamquam inciſivum, detergens, ac aperiens reſpicitur. Ad urinas, menſeſque ciendos, nec non ad coagulatum ſanguinem ſolvendum, & ad internos abſceſſus detergendos, ac diſſipandos a ℈ j. ad ℈ ij. liquore appropriato præſcribitur. Cavendum vero eſt, ne gravidis propinetur, acrimonia enim ſua ſanguinem exagitando, abortum cauſare poſſet, ſolumque frigidis temperamentis pituita, atque acido prædominantibus, convenit. Externe ad Maſticatorii modum uſurpari poteſt ad cerebrum redundanti pituita exonerandum, a Scordero item aſſeritur, ulcera externa, ejus pulvere, perfuſa cito detergi, ac mundificari.

Semen quoque prædictum in uſum revocatur in Theriaca & Mithridato *Pharm. Pariſ.*

THYMELÆA.

Alio in loco de Thymelæa regionum frigidarum, de Laureola ſcilicet noſtrate mare, ac fœmina, modo de Thymelæa regionum calidarum ſermonem inſtituemus.

Thymelæa, *Offic.* Thymelæa foliis Lini, C. B. P. *463. Inſt.* R. H. *594.* Thymelæa Monſpeliaca, J. B. I. 591. Thymelæa, *Cluſ. Hiſt.* 87. *Dod. Ger. Park. Raii Hiſt.* 1588. Thymelæa vera, *Geſn. Hort.* Thymelæa granis Gnidii, *Adv. Lob.* Thymelæa foliis parvis, Thymelæa Monſpeſſulana ſeu Monſpelienſis, Coccognidium, Coccum ſeu Granum Gnidium, Mazereon ſeu Mazerion Linum ſylveſtre fruteſcens, *Nonnull.* vulgo *Thymelèe de Montpellier, Garou, Lin ſauvage, Trentanel.*

Radice nititur longa, craſſa, dura, lignoſa, externe cinerea, aut ruſeſcente, intus alba, denſo, forti, ac tenaci cortice tecta, ſapore primum dulci, ac deinde acri, urenti, ac cauſtico. Ex ea arbuſcula exſurgit exilis, virgulto pollicis craſſitiem plerumque adæquante, pedem cum dimidio, vel pedes duos alto, pluribus ramis cubitum fere longis, minutis, venuſtis, erectis, foliis continuo vireſcentibus, veſtitis, Lini foliis ſatis proximis,

majoribus tamen, latioribus, acuminatis, tactu nonnihil viſcoſis, denticulis, deſtitutis. Flores e ramorum faſtigio enaſcuntur, veluti racematim congeſti, exigui, albi, cylindraceum tubum, baſi concluſa, vertice expanſo, quadrifido, & cruciformi, mentientes, octo ſtaminibus rotundos apices geſtantibus. Fructus in horum locum apparent myrtiformes, oblongi, ovales, carnoſi, ſucco fœti, primo virides, dein Coralli inſtar rubri, unicum tantum ſemen condentes oblongum, nigra pellicula tectum, luceſcens, fragile, ſubſtantia refertum alba, ſapore penetranti. In Italia, Hiſpania, Provincia, ac Occitania abunde in locis demiſſioribus, rudibus, incultis, præruptis, & dumetis mari proximis occurrit planta hæc; Flores Julio, ac quandoque etiam toto Auguſto excurrente propellit, poſtea fructu oneratur, ac ſemen ad maturitatem perducitur; in Curioſorum hortis quoque colitur. E regionibus calidis Thymelææ radix exſiccata vulgo *bois d'Oreilles*, ob uſum quem habet, nuncupata advehitur. Amatus vero, ac Cluſius nos edocent, aviculas ejus baccis plurimum delectari, iiſque ruſticos Hiſpanos uti, ad eas, aut aviario decipulo, aut viſco aucupandos.

Analyſi Chymica Thymelæa plurimum ſalis acris, ac cauſtici, exiguo phlegmate, irretiti largitur. A Veteribus ejus folia, ac fructus ad ſeroſitates violentur purgandas in uſum revocabantur, mitioribus tamen adinventis catharticis jamdiu ratio prædicta obſolevit; eorum enim acrimonia ſuperpugationes excitabantur, inteſtina excoriantes, dyſenteriiſque inflammatoriis pertinacibus anſam præbentes. Jure igitur exilium ſubiit, & niſi peraudacter ab imperitis præſcribi poteſt, nec valet, utrum aceto ad correctionem folia ac, fructus prædicti macerati ſint, aut ſtomachicis permixti, remedium enim periculo nunquam vacare poteſt. Mirum profecto, eſt, Perdices, aliaſque aves fructu hocce ſeſe avide enutrientes nullo incommodo laborare: Rajus idcirco concludit, ab iis pulpam tantum digeri, ſemen vero deglutitum, integrum reddi. Ceterum Analogia ſemper in re Medica locum non habet, ac ſola experientia huic facem præbere debet. Fructus hic idem a Veteribus nomine *Grani Cnidii* cognitum fuit, & ab iis ob benigniorum remediorum deffectum ad alvum ſubducendam præſcibebatur. Camerarius vero aſſerit, ejuſdem met plantæ radicem interne ſumptam, venenum eſſe lethiferum; exſiccata autem nobis e Monſpelio advehitur, ac veſicatorii more ad ſeroſitates expurgandas in hemicrania, oculorumque violentis fluxionibus uſurpatur; aure perforata hujuſce radicis aut Hellebori fruſtulum per foramen trahijcitur; cauſtica vero remedia hæc morbum quandoque ac inflammationem augent, quare Emplaſtrum Cantharidum eſt anteponendum, quod tuto idem præſtare ſolet. A tinctoribus ad pannos laneos viridi colore inficiendos decotio Thymelææ uſurpatur, a qua primum luteus apparet color, qui poſtea Indici ope in cærulum commutatur, ac poſtremo in viridem.

THYMUS.

THYMI plures extant ſpecies, quibus indiſcriminatim, urgente neceſſitate, uti poſſemus, tres tamen ſolummodo ſubſequentes deſcribemus præcipue a Medicis adhibitas.

Thymum creticum ſeu verum, *Offic.* Thymus capitatus, qui Dioſcoridis,

ridis C. B. P. 219. *Inſt.* R. H. 196. *Raii Hiſt.* 519. Thymum Creticum, ſive Antiquorum, J. B. 3. 262. Thymum Cephaloton, *Dod. Pempt.* 276. Thymum Creticum, *Ger.* Thymum legitimum capitatum, *Park.* Thymum legitimum, *Cluſ. Hiſt.* Thymus verus Capitatus, ſive Creticus, *Camer.* Thymus Cephalotos Creticus, Thymum Græcum, Thymum capitatum annuum, Thymum e Creta inſula laudatiſſimum, *Quorumd.* vulgo *Thym de Crète*, *le Thym de Dioſcoride ou des Anciens*.

Radice donatur dura, nonnihil lignoſa, fibris ſuffulta, quæ ſub-arbuſculam emittit quandoque ad pedis altitudinem excreſcentem, pluribus diviſam, gracilibus ramis, albo-ligneis, veſtitis oppoſitis foliis, exilibus, anguſtis, ſub-albidis, quibuſdam in locis Hyeme deciduis, juxta Cluſium, ſaporis acris. Flores capitati, exiles, purpurei, labiati, tubulum efformantes, bifido vertice, ſtaminibus quatuor, apicibus tenuiſſimis, ſummis ramis emergunt, abeuntque in ſemina quatuor ſemi-rotunda, capſula, concluſa, floris calycem quondam efformante. Planta hæc odore gratiſſimo Cretæ, Corcyræ, univerſa in Græcia, Hiſpania, Sicilia, maritimiſque in regionibus Meridiem verſus locatis, in montibus, aliiſque locis, radiis Solaribus, obviis familiariſſima eſt, & in hortis Curioſorum colitur: Pariſienſi autem in agro raro admodum occurrit, ac difficile colitur; ejus autem flos juxta ſoli diverſitatem colore variat.

Thymum vulgare, *Offic.* Thymus vulgaris folio latiore, C. B. P. 219. *Inſt.* R. H. 196. *Raii Hiſt.* 521. Thymum durius, *Dod. Pempt.* 276. *Cluſ. Hiſp.* Thymus niger, *Tabern.* Thymus alter durior, *Camer.* Thymum vulgatius folio latiore, Serpyllum hortenſe vulgo, *Nonnull.* vulgo *le Thym commun a large feuille*.

Radice nititur dura, lignoſa, vivaci, pluribus fibris ſuffulta, caulemque emittit brevem, firmum, ramoſum, exilibus ornatum foliis, anguſtis, plerumque atro-viridibus, raro ſub albidis. In ramorum culmine flores progignuntur exigui, purpurei, labiati, fiſtulaque conflati, ſuperne binis labiis diſſecta, quorum inferius trifidum eſt, quatuor breviſſimis ſtaminibus. Quatuor ſemina ſuccedunt rotunda capſula, concluſa, quondam, floris calycem efformante. Sponte calidis in regionibus creſcit planta hæc, in hortis quoque colitur, in quibus adinſtar cæterarum Thymi ſpecierum flores propellit, Majo, ac per totam Æſtatem. Rajus diverſam eſſe a Thymo minore ſpeciem hance ſuſpicatur, qua de re a Jo: Bauhino altum ſilentium ſervatur. Quomodocumque res ſeſe habeat, omnes ejus partes in uſum revocantur, iiſdemque cum Serpyllo potitur facultatibus.

Thymum minus, *Offic.* Thymus vulgaris folio tenuiore, C. B. P. 219. *Inſt.* R. H. 196. Thymum vulgare rigidius folio cinereo, J. B. 3. 263. Thymum durius, *Ger. Raii Hiſt.* 521. Thymum durius vulgare, *Park.* Thymus noſtras, *Cord. in Dioſc.* Thymum vulgatiſſimum in hortis cultum, Thymum Narbonenſe ſeu Mediteraneum, Thymum Monſpelienſe, Thymum ſeu Thymon vulgatum puſillum folio, & flore Serpylli rigidiore, Serpyllum Romanum ſive Italicum Zygis dictum, *Nonnull.* vulgo *le petit Thym des jardins*, *ou le Thym a feuille etroite*.

Radice nititur exili, lignoſa, fibris circumfuſa, vivaci, quæ ſub-arbuſculæ in morem magnum exiguorum ramorum numerum profert, hi autem rotundi ſunt, nonnihil lignoſi, ac hirſuti, exilibus ornati foliis, Serpylli foliis, anguſtiori-

bus, ſubalbidis, aut cinereis, ſapore acri. Summis ramis flores enaſcuntur ſpicæ in modum exigui, purpurei aut ſub-albidi, præcedentibus ſpeciebus cum ſemine æqualibus. In Italia, Hiſpania, Provincia, & Occitania abunde occurrit planta hæc; ubique etiam in hortis colitur, quos fragrantiſſimo aromatico odore beat, quibuſdam in regionibus facile Hyemi reſiſtit; in agro Pariſienſi, Majo, Junioque flores emittit, in Monſpeſſulano autem eoſdem a Martio ad Autumnum uſque ſervare ſolet.

Tres uſque adhuc recenſitæ Thymi ſpecies promiſcue Medicum in uſum veniunt, ſuavi odore, ſapore penetranti calido, ac aromatico ſcatent. Analyſi autem Chymica, ex iis plurimum olei exaltati, ſaliſque eſſentialis elicitur; tam interne, quam externe Thymum uſurpatur: interne vero cerebrum roborat, viſcoſos humores attenuat, & rarefacit, Aſthmati adverſatur, & ventriculi viſcoſitates incidendo, ac attenuando digeſtioni favet. Familiariter in culinis adhibetur, non ſolum ad alimentorum ſaporem excitandum, verum etiam, tamquam ſenibus, phlegmaticis, ſtomachoque imbecilli, ac relaxato utiliſſimum.

A bilioſis tamen, ſiccisque vitetur, nimium enim humores exagitat. De Cretenſi Thymo tantum a Veteribus verba facta ſunt, nam in Provincia excreſcens iis omnino ignotum erat. A Dioſcoride aſſeritur, ejus decoctionem adverſum Aſthma, & ad menſes, ac lochia cienda valere. Plinius vero ait, odore potiri adeo penetranti, ut paroxiſmum epilepticum ſedare poſſit. Externe præterea diſcutit, ſolaturque arthritidem iſchiaticam, Cataplaſmatis more, parti affectæ admotum, quod paratur Melle, Hordeique farina, ac Thymo pulverato. Antiquis Confectionibus, ſi earum adhuc viget uſus, hæc præcipue poſtrema ſpecies admiſcetur, in Confectionibus nempe *Hamech*, *Aurea Alexandrina*, *Pulvereque cordiali Nicolai Salernitani &c.* Binæ autem aliæ Thymi ſpecies noſtris olitoriis in hortis communes uſurpantur in decoctionibus, infuſionibuſque aromaticis, ac cephalicis, quibus nervoſæ partes debilitatæ, ac inflatæ foventur. Oleum eſſentiale ex iis elicitum in pretio habetur ad colicam flatulentam compeſcendam, ſtomachum roborandum, & menſes, urinaſque ciendas: gut. v. aut vj. in ℥ ij. aut iij. liquoris appropriati ex eo præſcribuntur, aut ſaccharo pulv. inſtillantur pro Oleoſaccharo; in Balſamo Tranquillo etiam uſurpatur. Ad dentium dolorem quoque a carie oriundum ſedandum, aptiſſimum recenſetur, goſſypio ex eo ſaturato, & in foramen intruſo, ac quotidie renovato, in violentiori dolore. Garidelius vel propria experientia hoc confirmat.

Thymi folia adhibentur in aqua Generali; flores autem in Syrupo de Stœchade; ſummitates floridæ in decoctione aromatica, in Pulvere cordiali, ac Oleo vulpino *Pharm. Pariſ.* Oleum denique ſtillatitium in Balſamis, Nervino, & Apoplectico, & aqua diſtillata in aqua Milleflorum *ejuſdem Pharm.*

℞. Thymi Man. j. leviter coque horæ quadrante in ſextariis tribus Vini albi, aut aquæ Melleæ. Coletur, exhibeaturque ex ea quotidie, mane cyathus unus parvus in aſthmate humido, tuſſique glareoſa.

℞. Fol. Thymi Man. j. Infundatur xxiv. horarum ſpatio in ℔ j. optimi Vini rubri frigidi. Fiat deinde colatura, cyathuſque, mane, jejuno ſtomacho propinetur adverſum animalium veneficorum, caniſque rabidi morſum.

℞. Fol. Thymi, Lauri, Roris marini, Rutæ ana. Man. j. Flor. Chamomill. & Sam-

& Sambuci ana. Man. ß. Coque cum æ. p. vini, & aquæ uſque dum emolliantur. Adde deinde Farinæ Fabar. & Furfuris ana. ℥ iij. Mellis ℥ jv. M. pro Cataplaſmate diſcutienti, in Iſchiade, Œdemate, partiumque debilitate.

℞. Rad. Imperatoriæ, Pyrethri, & Galangæ min. ana. ℥ j. Fol. recent. Origani, Rutæ, Thymi ana. Man. j. Flor. Lavendul. & Matricariæ ana. ℥ j. Corticis Winterani ℥ vj. Superaffunde ebullientis aquæ ℔ jv. ac vaſe perfecte clauſo omina infuſa relinquantur per xij. horarum ſpatium in cinerario calido. Adde deinde Sp. Salis Ammoniaci ℥ ß. Fiat colatura pro Gargariſmate, quo pluries de die utemur in Apoplexia, Paralyſi linguæ, partiumque oris diſtorſione.

T H Y S S E L I N U M.

THYSSELINUM, *Offic.* Seſeli paluſtre lacteſcens, C. B. P. 162. *Park.* Seſeli paluſtre lacteſcens acre, foliis ferulaceis, flore albo, ſemine lato, J. B. 3. 188. *Raii Hiſt.* 414. Thyſſelinum paluſtre, *Inſt.* R. H. 319. Selinum paluſtre leviſſime lacteſcens, *Linn. Hort. Cliff.* 92. Selinum leviter lacteſcens radice unica, *Hall. Helvet.* 443. Carum aquaticum, *Till. icon.* 10. Hydroſelinum, Apium paluſtre ſive aquaticum, Selinum pratenſe, Cuminum agreſte, Daucus paluſtris lacteſcens. *Nonnul.* vulgo *Perſil des marais ou ſauvage.*

Radicem habet longam, vivacem, atro-rubram, lactiginoſo ſucco fœtam, ſapore calido, acri, ac admodum ingrato. Caulem quadripedalem emittit ſtriatum, cavum, ramoſum. Folia ferulacea ſunt, Ferulæ ſcilicet foliis ſimilia, non ſecus, ac radix, lactiginoſo ſucco referta, ſapore ingrato, inter amarum, atque acre. In ramorum ſummitatibus umbellæ exiguis ornatæ floribus locantur, qui ſcilicet quinque conſtant petalis albo-luteſcentibus, roſaceis, totidem ſtaminibus capillaribus, apicibus rotundis. Evaneſcentibus floribus ſemina ſuccedunt bina ſimul juncta, ovalia, lata, plana, ſtriato dorſo. Humidis in locis paluſtribus, ſecus ſtagnantes aquas, rivuloſque, depreſſioribus in pratis & aquaticis, ac in foſſis aqua refertis occurrit planta hæc, Junio, Julioque flores propellit, ac ſemina Æſtate exeunte aut Autumno ineunte maturitatem acquirunt.

Thyſſelinum Analyſeos Chymicæ ope plurimum olei, phlegmatis, ſaliſque eſſentialis elargitur. Radix ejus tantum uſurpatur, quæ incidit, penetrat, ac aperit; decoctionis forma ad urinas, menſeſque excitandos adhibetur, caute tamen, cum enim acerrima ſit, humores maximum ciet in motum, ac facillime nocere poteſt. Hæc eadem radix manſa catharros provocare ſolet, dentiumque morbis opitulari. Boerhaavius *in Hiſtoria Plantarum Horti Lugduno-Batavi* aſſerit, lactiginoſum humorem ex ea prodeuntem eadem cum Scammonio cathartica vi pallore, eique facile ſubſtitui poſſe.

T I L I A.

TILIA, *Offic.* Tilia fœmina folio majore, C. B. P. 426. *Inſt.* R. H. 611. Tilia vulgaris Platyphyllos, J. B. 1. 133. *Raii Hiſt.* 1694. Tilia *Dod. Pempt.* 838. *Linn. Hort. Cliff.* 204. Tilia fœmina, *Ger. Lob.* Tilia fœmina major, *Park.* Phylira Græcis, Tilia Latinis, *Guil.* Phyllirea, *Cæſ.* Tilia major

ſeu latifolia, *Quorumd.* vulgo *Tilleul ou Tilieul*, *Tilliau*, *Tillot ou Tiliot d' Hollande*.

Radicem habet profunde in terram dehiſcentem, lateque ſeſe expandentem, quæ truncum propellit ingentis arboris, craſſæ, ramoſæ, in latum ſeſe expandentis, magnamque umbram effundentis, cortice tectæ compacto, extus cinereo aut ſub-nigro, intus ſub-luteo, aut ſub-albido, tanta flexibilitate donato, ut ex eo cordæ pro puteis, funeſque confici poſſint. Lignum tenerum eſt, nodis deſtitutum, ſub-albidum, ac eo ſagittæ, carboneſque pro pyrio pulvere parantur. Folia lata, rotunda, acuminata, utrinque nonnihil villoſa, luceſcentia, ambitu denticulato, ex eorum vero alis exiliſſimæ exeunt linguæ, vel foliola, longa, ſub-albida, quibus pedunculi implantantur in quatuor aut quinque ramos ſeſe dividentes, quorum ſinguli florem ſuſtinent quinquepetalum, roſaceum, colore albo ad luteum accedente, maximo ſtaminum numero apicibus luteis ſtipatum, odore grato, calyceque ſuffultum quinquifido, albo, ac pingui, cui bacca ſuccedit, craſſioris piſi magnitudine, ovalis, lignoſa, anguloſa, hirſuta, unum, aut bina ſemina, occludens, rotunda, ſub-nigra, ſapore dulci. Perquiſitiſſima arbor fere ubique colitur, ſoloque delectatur pingui, umbram late ſpargit, ac quamlibet figuram facile recipit, quare ea, ductis arboribus, aditus ad lineam conſiti, hortorumque penetralia illuſtrantur: diutius tamen haudquaquam perdurat, Majo, Junioque floribus veſtitur, fructus vero Auguſto matureſcens, ac ſeſe Septembri reſerando ſponte cadit.

Inter arbores a nobis cognitas Tilia plurimum reputatur, non ſolum enim eleganti aſpectu, grato florum odore, umbraque ſua, delicioſorum hortorum, nemorumque maximum ornamentum conſtituit, verum etiam omnes ejus partes utiliſſimæ ſunt tam pro re Medica, quam pro Artibus, hinc magno in pretio ſemper habita fuit.

Analyſi autem Chymica plurimum olei, ſaliſque eſſentialis largitur Tilia, quæ internum, externumque in uſum revocatur. Flores cephalica vi pollent, Epilepſiæ, Vertigini, & Apoplexiæ conveniunt; ex iis pug. j. recipitur, infunditurque in binis ebullientis aquæ cyathis ad modum Theæ, pauco addito ſaccharo: infuſum prædictum, cerebrum exhilarat, ac roborat, ſtupores mitigat, cordiſque palpitationes debellatur. Florum Tiliæ in Officinis aqua ſtillatitia, ac conſerva proſtat: prima ab ℥ jv. ad ℥. vj. in potionibus cephalicis, & anti-Epilepticis, altera vero ab ℥ ß. ad ℥ j. iiſdem in morbis præſcribitur. Remedia quoque prædicta conveniunt in calculo renum, affectionibus hyſtericis, & ad concretum ſanguinem in magnis contuſionibus reſolvendum. Arte Chymica, fermentationis ope ex iiſdem floribus ſpiritus elicitur gut. xij. aut xv. exhibendus, ac ad tincturam e cephalicis plantis eliciendam, tamquam Menſtruum mirabiliter inſervit. *In Ephemeridibus Germanicis*, *Decuria prima*, *anno VI. ac VII.* veluti excellens anti-epilepticum decantatur Tiliæ aqua, inciſionis ope ex arboris trunco radicem verſus Februario, ac Martio, emanata, ℥ iij. vel jv. doſi, ter de die, congruo temporis ſpatio, perſeverando. Baccæ adſtringentem facultatem habent, omneſque hæmorrhagiæ, fluxuumque Ventris ſpecies ſiſtunt, uſurpanturque pulveratæ ʒ j. in juſculo, aut aqua Plantaginis, aut cum pauca pulpæ Cydoniorum conditor. quantitate, permixtæ. D. Chomelius *in Tractatu de Plantis uſitatioribus* adverſum Hydropem ligni, ac præſertim luteorum ramorum fere bien-

re biennalium decoctionem commendat, qua de cauſa ejuſdem ligni minutatim ſecti Man. j. in aquæ bullientis ℔ jv. injicitur, ad ℔ j. poſt colaturam ptiſana hæc ab ægro tribus hauſtibus ſumi debet: folia pariter aperientia, & ad urinas, menſeſque pellendos dicata ſunt.

Extrinſecus, teſtatur S. Paulli, mucilaginem ex medio ſui cortice elicitam, & cum aqua Plantaginis ſociatam adverſum aduſtiones excellere. Baccæ prætere pulveratæ, pauco aceto permixtæ, & in nares introductæ, earum hæmorrhagiam ſiſtunt, earumdem præcipue interno uſu addito, uti innuimus. A Boerhaavio etiam tamquam efficaciſſimum in Teneſmo, Cataplaſma, tuſis floribus paratum prædicatur. Aſſeritur deinde, foliis tuſis, & pauca aqua madefactis tumores pedum reſolvi, ac diſſipari. Si autem eorum ſucco Vino admixto linteola inficiantur, applicenturque partibus affectis convulſione flatulenta vulgo *Granchio*, ex eo ſalamen ſtatim percipietur.

A Sculptoribus Tiliæ lignum cæteris præfertur, eo quod tenerum ſatis ſit, facile ſcalpro cedat, nec diſiliat, nec, ut Acer, carie infeſtetur. Medius cortex, recens adhuc, ſcriptorium in uſum a Veteribus revocabatur, idemque ſecundus cortex *Phylira* a Græcis proprie nuncupabatur.

Flores Tiliæ uſurpantur in aquis, Generali, & Anti-Epileptica *Pharm. Pariſ.* aqua vero ſtillatitia in aqua Hirundinum *ejuſdem Pharm.*

℞. Aquar. Flor. Tiliæ, Pæoniæ, & Ceraſor. nigror. ana. ℥ ij. Pulveris de Gutteta, & radicis Valerianæ ſylveſtris ana. ℈ j. Syrupi Pæoniæ ſimip. ℥ j. M. pro potione cochleatim ſumenda in Epilepſia, & Convulſionibus.

℞. Aquar. Flor. Tiliæ, & Meliſſæ ſimplicis ana. ℥ iij. Rad. Pæoniæ maris p. ʒ ß. Syrupi flor. Lilior. Convall. ʒ vj. M. pro potione anti-Eleptica, ante paroxiſmum propinanda.

℞. Viſci Quercini ℥ ij. Radicis Pæoniæ maris ℥ j. Coque in ℔ vj. aquæ ad tertiæ partis diminutionem. Adde in fine Rad. Valerianæ maj. contuſæ ℥ ß. Flor. Lilior. Convall., Tiliæ, & Gallii lutei ana. pug. j. Fiat deinde expreſſio, cui adde Syrupi Pæoniæ ſimplicis ℥ ij. pro decoctione Anti-ſpaſmodica tepide trium, quatuorve cyathorum doſi de die exhibenda.

TINCTORIUS FLOS.

LUTEOLA, *Offic.* Luteola herba ſalicis folio, C. B. P. 100. *Inſt.* R. H. 423. Lutea Plinii quibuſdam, J. B. 3. 465. Lutum herba, *Dod. Pempt.* 80. Luteola, *Ger. Raii Hiſt.* 1054. *Adv. Lob.* Luteola vulgaris, *Park.* Lutea vel Luteum Vitruvii, *Geſn. Hort.* Reſeda foliis ſimplicibus lanceolatis integris, *Linn. Hort. Cliff.* 212 Herba lutea, Lutum croceum Virgilii, Lanaria, Pſeudo-ſtruthium, flos Tinctorius, Theriacaria, Unguimilva ſive Unguis milvinus, Jovis Radius, *Quorumd.* vulgo *Gaude*, *Herbe a jaunir*.

Radice donatur minimum digitum utplurimum, quandoque pollicem craſſa, ſimplici, lignoſa, alba, exiguo fibrarum numero ſtipata, ſapore acri, Naſturtio hortenſi, proximo. Folia emittit oblonga, anguſta, lævia, non crenata, quandoque nonnihil criſpata. Hæc inter caules eriguntur tripedales, rotundi, duri, læves, ſub virides, ramoſi, foliis, in baſi locatis, anguſtioribus circumveſtiti, vertice ornato exiguis floribus, tribus, conflatis, petalis inæqualibus, colore luteo viridi ſatis eleganti. Marceſcentibus floribus præſto ſunt capſulæ ſemi-rotundæ, tricuſpidales, plura occludentes ſemina minu-

minuta, rotunda, ſub-nigra. Incultis in locis, ſecus vias, in arvorum marginibus, in muris, interque ædificiorum rudera creſcit, Majo floret, Junio, Julioque ſemen maturitatem acquirit. Pingui in ſolo Occitaniæ, Normanniæ, Picardiæ, plurimarumque aliarum regionum colitur, e quibus exſiccata nobis pro Tinctorum uſu advehitur: in aqua autem cum alumine decoquitur ad pannos laneos, aliaque luteo, aut viridi colore inficienda: albi ſcilicet in luteum immutat, ac cærulo prius ſaturata in viridem. Obſervatione autem conſtat, quod ſi in ſolo levi, ac ſicco excreſcat, luteum magis ſaturatiorem largitur.

Analyſeos vero Chymicæ ope plurimum olei, ſaliſque eſſentialis miniſtrat; majorem in re Tinctoria quam Medica uſum habet, hinc ob facultatem luteum elegantem colorem impertiendi, denominationem mutuatur. Authores omnes conſentiunt, radicis ejus decoctionem aperientem eſſe, & a Boerhaavio viribus cum Rubia communibus prædicatur, menſes nempe pellit, obſtructiones reſerat, Icterum, & Cakexiam ſanat: quare in ptiſanis, juſculiſque aperientibus prædictæ ſubſtitui poteſt. Contuſa quoque febricitantium pulſibus admovetur, ad febrem profugandam, felici quandoque ſucceſſu.

TITHYMALUS.

SUb nomine *Eſulæ min.* jam ſuo loco de TITHYMALO foliis Cupreſſi a Geoffroejo verba facta ſunt. Tithymali ſpecies tres nobis adhuc reſtant, primo ſcilicet Tithymalus paluſtris, 2. Cataputia minor, 3. Tithymalus Amygdaloides.

Eſula major, *Offic.* Tithymalus paluſtris fruticoſus, C. B. P. 292. *Inſt.* R. H. 87. Tithymalus magnus multicaulis, ſive Eſula major, J. B. 3. 671. *Raii Hiſt.* 864. Eſula major, *Dod. Pempt.* 374. *Dal. Pharm.* 231. Eſula major Germanica, *Ger. Park.* Tithymalus fruticoſus Germanicus, *Camer. Hort.* Eſula major recentiorum, *Lob. icon.* 358. Euphorbia foliis lanceolatis, umbella univerſali multifida polyphylla, partialibus trifidis triphyllis, propriis dichotomis, *Linn. Hort. Cliff.* 200. Eſula paluſtris, *Rupp. Jen.* 219. Tithymalus maximus Oelandicus, *Rudb. Hort.* 109. Eſula magna, Eſula dendrodes, ſive arboreſcens, Pityuſa grandis ſeu major, Lactaria vel Lactucaria, fruticoſa, Turbith nigrum & adulterinum, *Quorumd.* vulgo *le Tithymale des marais, ou la grande Eſule, le Turbith noir ou batard.*

Radice eſt craſſiſſima, alba, lignoſa, vivaci, repenti. Caules plurimi, duos, treſve pedes alti, minimi digiti craſſitie, ſub-rubri, ramoſi, alternis circumfuſi foliis unitis, oblongis, viridibus, Lathyris foliis proximis, minoribus tamen, una cum caulibus Hyeme pereuntibus. Flores ſummis caulibus, ramiſque enaſcuntur exigui, flavi, veluti umbellati, binis ſpeciebus diſtincti, juxta Linnæum; alii enim mares ſive ſteriles quinquepetali ſunt, alii hermaphroditi quadripetali. Hiſce ſuccedunt fructus trigoni, verrucæ forma, tricapſulares, tria continentes ſemina ſub-rotunda, medulla alba, repleta. In ſabuloſis fluviorum marginibus, aliiſque paluſtribus locis planta hæc reperitur, in Germania ſecus Rhenum vulgatiſſima, non minus, quam noſtris hiſce in regionibus ſecus Lupiam, in hortis quoque nonnunquam excolitur, Majo, Junioque flores edit. Planta univerſa lactiginoſa, acri, & cauſtica

mate-

Digitized by Google

materie redundat, uti cæteræ Tithymali ſpecies; ori, ac gingivis pertinacem inflammationem inducit. Radicis tantummodo cotex in uſum Medicum venit.

Lathyris, ſive Cataputia minor, *Offic.* Lathyris major, C. B. P. 293. *Raii Hiſt.* 866. Lathyris, ſive Cataputia minor, J. B. 3. *App.* 880. *Lob. Icon.* 362. Lathyris, *Matth.* 1259. *Brunf. Fuchſ. Dod Turn. Lac. Lonic. Camer. Caſt. Gen. Hort. Lugd. Hiſt.* Tithymalus latifolius Cataputia dictus, *Hort. Lugd. Bat. Inſt.* R. H. 86. Lathyris ſive Cataputia major & minor, *Ger.* Cataputia minor Lathyris major hortenſis, *Park.* Eſula major, Rivin, Euphorbia inermis, foliis oppoſitis lanceolatis, umbella univerſali trifida polyphyllas partialibus triphyllis, reliquis diphyllis, *Linn. Hort. Cliff.* 198. Lathyris Dioſcoridis, *Schovvenckf* Tartago Hiſpanorum, *Eyſt.* Cataputia, *Cæſalp.* Granum Regium minus, *Meſue.* Cataputia vulgaris, *Quorumd.* vulgo *l'Epurge, ou la Catapuce ord naire.*

Radix ſimplex nonnullis capillaribus ſtipata fibris fere bipedalem propellit caulem, pollicem craſſum, rotundum, ſolidum, ſub-rubrum, ſuperne ramoſum, pluribus veſtitum foliis tres digitos longis, Salici foliis, ſimilibus, crucis in modum diſpoſitis, e viridi-ſub-cæruleis, tactu læviſſimis. Summo caule, ramiſque flores ſatis conſpicui progignuntur quatuor conſtantes petalis ſatis denſis, pluribus delicatulis ſtaminibus, apicibus rotundis, cinctis, binis acuminatis foliis ſub-luteis, calycis fere locum occupantibus. Floribus fructus præſto ſunt præ aliis Tithymali ſpeciebus craſſiores, trigoni, tricapſulares, tria adinſtar piperis craſſa ſemina fere-rotunda, medulla alba, referta continentes. Copioſum lacteum ſuccum, uti aliæ Tithymali ſpecies, univerſa planta hæc pariter largitur, quæ in omnibus fere regionibus invenitur, frequentiſſime autem in hortis, in quibus ſingulis annis adeo ſemine multiplicatur, ut incommodum ſane non leve afferre ſoleat. Julio floret, Auguſto, ac Septembri ejus ſemina mateſcunt; juxta variam ætatem magnitudine quoque, foliiſque latioribus, aut anguſtioribus variare ſolet, Hyeme quandoque perſiſtit, maturoque ſemine poſtea perit; lactiginoſus ejuſdem ſuccus a mendicis ut plurimum in uſum revocatur ad cutem deformandam, ſimilique pacto tranſeuntium pietatem excitandam. Si autem ejus folia, aut fructus in ſtagnantem aquam affuſa a piſcibus comedantur, ſtatim in aquæ ſuperficie tamquam mortui apparent, ut facile manibus comprehendi poſſint, ſi vero aliam in aquam inijciantur ſtatim reviviſcunt.

Tithymalus Amygdaloides, *Offic.* Tithymalo maritimo affinis Linariæ folio, C. B. P. 291. *Raii Hiſt.* 866. Alypum Matthioli Tithymalis affine, J. B. 3. 676. Alypum, *Camer. Epiſt.* 985. Tithymalus Amygdaloides anguſtifolius, *Tabern. icon.* 591. *Inſt.* R. H. 86. Tithymalus linifolius Paralio congener, *Park.* Tithymalus linariæ affinis, Eſula minor altera, *Nonnull.* vulgo *le petit Tithymale a feville d'Amandier.*

Minuta, fibroſa, vivax, lignoſa, externe atro-rubra, interne alba, amara, acriſque radix plures propellit caules fere ſemipedales, quandoque pedales, graciles, plurimis ornatos foliis longiuſculis, anguſtis, dilute-viridibus, ſaporis ſtyptici acris, & amari. In caulium, ramorumque ſummitate flores umbellati apparent, quatuor conflati petalis flavis, tandem abeuntes in ſubviridem fructum, lævem, tricapſularem, tribuſque donatum ſeminibus ſub-rubris, gibbis, qua vero parte capſulæ ſepta pertingunt, planis. Univerſa plan-

Digitized by Google

planta lacte ſcatet. C. Bauhinus obſervat, quod ante floris eruptionem, vix a Linaria, niſi lactiginoſo ſucco, diſtingui poteſt; agri Pariſienſis incola eſt, ac præſertim in Bononienſis ſaltus aditu, in Campaniæ quoque ſabuloſis planitiebus ac præcipue Remim inter, ac Catalaunum abunde reperitur, Majo, Junio, Julioque floribus ornatur, pauloque poſt fructus ad maturitatem, perducit.

Tres uſque adhuc recenſitæ Tithymali ſpecies, lacteo ſucco omnes turgent, nec æquali cauſticitate, ac mordacitate donantur. Analyſi autem Chymica plurimum olei, ſaliſque acerrimi impertiuntur; quibus principiis adeo violentam catharſim movent, ut internus earum uſus periculo neutiquam vacet; gutturis enim inflammationes, colicæ violentiores, ac inteſtinorum quandoque exulcerationes ex eo derivant. A Ruſticis tantum, robuſtiſſimo temperamento præditis perraro Lathyris ſive Cataputiæ minoris ſemen a gr. x. ad gr. xx. pro Purgante uſurpatur, a quo magna ſeroſitatum copia, exonerantur; ab aliis vero ad intermittentes febres expellendas Tithymali Amygdaloidis folia pulverata, juſculoque excepta, tribus ſubſequentibus diebus adhibentur, a ʒ ß. ad ʒ j. pro quaque doſi juxta ægrotantis vires: quo remedio violenta, tam per ſuperiora, quam per inferiora purgatio concitatur; hinc facile evincitur cur febres prædictæ ſanentur, hæ enim ut plurimum a pravo primarum viarum fermento dependent: cavendum tamen eſt, ne mulieribus gravidis, delicatuloque temperamento ditatis præſcribatur. Purgantibus autem prædictis violentiſſimis, indiſtincte, & abſque ulla præparatione a circulatoribus in uſum revocatis, magnus ægrotantium numerus quotidie jugulatur.

Lacteus omnium Tithymali ſpecierum ſuccus digeſtioni cum ſale Tartari commiſſus, poſtea condenſatus, materiam ſuppeditat, quæ a D. Chomelio *in Tractatu Plantarum uſitatiorum*, non ſolum Scammonio Smyrnenſi viribus æquiparatur, verum etiam anteponi videtur, a Boerhaavio tamen majori, Scammonio, acrimonia, & cauſticitate pollere, periculoſioremque eſſe aſſeritur. Plantas haſce corrigi poſſe, Nonnulli credunt, ſi aceto macerentur; temperatiores revera efficiuntur, hebetiorem tamen adverſum Hydropem, alioſque rebelles morbos, in quibus plerumque uſurpantur efficaciam habent. Itaque omnino ſunt, proſcribendæ, quum præcipue Jalapæ pulvis in promptu ſit, qua eædem indicationes adimplentur, quæque talibus a natura principiis modificata fuit, ut abſque ulla irritatione catharſim moveat.

Extrinſecus lactiginoſus harumce plantarum ſuccus uſurpatur ad verrucas, impetiginemque conſumendam, depilatoria quoque facultate pollet, ſi piloſæ partes eo humectentur.

TORDYLIUM.

SEſeli Creticum, *Offic.* Seſeli Creticum minus, C. B. P. 161. *Camer. Ger.* Caucali minor pulcro ſemine, ſive Belloni, J. B. 3. 84. Seſeli Creticum, *Dod. Pempt.* 314. Tordylium Narbonenſe minus, *Inſt.* R. H. 320. Tordylium, ſive Seſeli Creticum minus, *Park. Raii Hiſt.* 412. Tordylium Creticum, *Eyſt.* Caucalis, *Geſn. Hort.* Tordylion Dioſcoridis, *Anguill.* Pimpinella Romana vulgo, *Cæſalp.* Seſeli Candiæ, Caucalis, Cretica, Seſeli Cretici ſpecies Elaphoboſco

boſco ſimilis, Tordylium verum ſeu genuinum, Tordylion vulgare, *Nonnull.* vulgo *Seſeli de Candie*.

Minuta, ſimplex, & alba radix caulem emittit ad pedis cum dimidio, aut ad duorum pedum altitudinem, ſtriatum, hirſutum, ramoſum. Folia oblonga ſunt, rotunda, ambitu denticulato, hirſuta, rudia, pluribus conjugationibus juxta coſtam diſpoſita, longiſque caudis appenſa. Flores in caulium, ramorumque extermitatibus umbellis quibuſdam enaſcuntur, quinque conſlantur petalis albis liliaceis, ſtaminibus totidem capillaribus. Hiſce præſto ſunt ſemina bina ſimul juncta, plana, margine relevato, adinſtar coronæ globularis inciſa, odora, nonnihil acria ad Paſtinacæ ſylveſtris aut Myrrhis ſemen accedentia. In agro Monſpeſſulano abunde occurrit planta hæc ſecus vias, in vinetis, ac inter ſegetes; in Curioſorum hortis quoque colitur; Junio, Julioque flores edit, ſemenque ad maturitatem citius, ſeriuſve juxta regionum diverſitatem perducitur.

Analyſi Chymica plurimum ſalis, atque olei largitur. Radix ac ſemen, quamvis uſum Medicum habere poſſent, haud raro tamen uſurpantur. Prima, radix ſcilicet, decotionis aut pulveris forma, incidendi vim habet, Aſthmati humido adverſatur, expectorationemque ciet. Semen vero ad excitandas urinas, menſeſque, & contra Colicam flatulentam commendatur. Cæſalpinus vero aſſerit, in Italicis regionibus ejus herbam adhuc teneram crudamque inter legumina eſitari.

T O R M E N T I L L A.

TORMENTILLA. *Offic.* Tormentilla ſylveſtris, C. B. P. 326. *Inſt.* R. H. 298. Tormentilla, J. B. 2. 598. *Dod. Pempt.* 118. *Ger. Raii Hiſt.* 617. *Cæſalp.* 556. *Linn. Hort. Cliff.* 194. Tormentilla vulgaris, *Park.* Conſolida rubra, *Tabern. icon.* 124. Heptaphyllon, *Fuchſ. Turn. Genſ. Hort.* Pentaphyllum, potius Heptaphyllum flore aureæ tetrapetalo Tormentilla dictum, *Mor.* Potentilla foliis quinnatis, flore tetrapetalo, caule erecto, *Hall. Helv.* 341. Septifolium, Sanguinaria, Radix rubra, *Quorumd.* vulgo *la Tormentille*.

Radix tuberculum efformans pollicem, fere craſſum, quandoque etiam craſſius, ſcabrum, inæquale, quandoque erectum, quandoque obliquum, externe obſcurum, interne ſub-rubrum, nonnullis ſtipatum fibris, ſapore ſtyptico, vivax, plures propellit caules graciles, debiles, hirſutos, ſubrubros, fere pedales, ut plurimum curvos ac in terram ſtratos, per intervalla foliis circumfuſos Quinquefolio ſimilibus, hirſutis, pro unaquaque cauda ſeptem plerumque, inſidentibus. Flores quatuor conſtituuntur foliis flavis, roſaceis, calyce ſuffultis pelviformi, octo inciſionibus diſtincto, quatuor majoribus, quatuorque minoribus, alternatim locatis, ſtaminibus ſex in centro poſitis. Iis autem præſto ſunt fructus ſemi-rotundi, plura ſemina minuta, ac oblonga continentes. Sabuloſis in locis, atque humidis, herbaceiſque, in ſylvis, paſcuiſque ſiccis, montanis, ſterilibus, ac umbroſis creſcit, Majo, Junio, Julioque floribus veſtititur. Radix autem præcipue in uſum Medicum venit.

Tormentilla Alpina, a noſtrate, radice craſſiore, magis enutrita, magiſque rubra, ac efficaciori differt. Radix hæc exiccata nobis advehitur; recens autem, probe nutrita, pollicem fere craſſa, munda, integra, filamen-

tis

Fiat colatura, & adde Diaſcordii ℥ ij. pro Enemate adſtringenti & anodyno, in dejectionibus dolorificis aptiſſimo.

TRAGOPOGON.

Binas hic loci Tragopogoni ſpecies deſcribemus, Sativum nempe, ac Sylveſtre.

Tragopogon hortenſe, *Offic.* Tragopogon purpureo-cæruleum Porri folio, quod Artifi vulgo, C. B. P. 274. *Inſt.* R. H. 477. Tragopogon flore purpureo, J. B. 3. 1058. Barbula hirci purpureo-cærulea, *Tabern. icon.* 599. Barbula hirci altera, *Matth. Caſt.* Barbula hirci flore purpureo, *Camer. Hort.* Gerontopogon, ſive Saſſifica Italorum, *Lugd. Hiſt.* Tragopogon purpureum, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 252. Barbula hirci legitima, Barbula hirci, ſeu Coma hirci vel hircina purpurea, Gerontopogon hortenſe ſeu ſativum, *Nonnull.* vulgo *le Serſifi ou Salſifi cultivé, le Sarſific blanc commun des jardins.*

Radice eſt minimum digitum craſſa, longa, erecta, tenera, lactiginoſa, ſapore dulci, Caule bipedali, rotundo, intus cavo, ramoſo, pluribus foliis circumfuſo porraceis, quandoque latioribus, quandoque anguſtioribus longis, acuminatis; extremo autem caule, ramiſque flores inſident, conflanturque faſciculo ſemi-floſculorum purpureo-cæruleorum, aut nigrorum, calyce, ſuffulto ſatis longo, ſimplici tamen, ac ad baſim uſque pluribus in locis inciſo, quinque exiguis ſtaminibus in centro locatis. Hiſce ſuccedunt plura ſemina oblonga, rotunda, ſtriata, rudia, cinerea, per maturitatem ſubnigra, & criſtata. Univerſa planta copioſo ſucco ſcatet lactiginoſo, viſcoſo, ac dulci, qui dum primo effluit albus eſt poſtea flaveſcit, in hortis colitur, uti Scorſonera, ob culinarium radicis uſum, quæ a pluribus avide expetitur, Æſtate autem flores producit.

Tragopogon pratenſe, *Offic.* Tragopogon pratenſe luteum majus, C. B. P. 264. *Inſt.* R. H. 477. Tragopogon flore luteo, J. B. 2. 1058. Barbula hirci, *Trag.* 280. *Matth. Lac. Caſt.* Barba hirci, *Cord. in Dioſc.* Tragopogon, *Dod. Pempt.* 256. Gerontopogon flore luteo, *Geſn. Col.* Tragopogon luteum, *Lob. Tabern. Ger. Park. Raii Hiſt.* 251. Tragopogon calicibus florem ſuperantibus, *Linn. Hort. Cliff.* 382. Barba hirci flore luteo, *Camer Hort.* Barbula hirci pratenſis ſeu vulgaris, Saſſifica Italorum flore aureo, Barba Senis ſeu Presbyteri, *Quorumd.* vulgo *le Cercifi ou Salſifi ſauvage, ou des prez, la Barbe de Bouc ordinaire.*

Radice eſt minimum digitum fere craſſa, longa, Paſtinacam quodammodo referente, extus ſub-nigra, intus alba, lacte fœta, dulci; caule altitudinis fere pedis cum dimidio, rotundo, ſolido, lævi, foliis oblongis, anguſtis, acutis, Croci foliis pene æqualibus, latioribus tamen circumfuſo, nonnullis ramis diſtincto, in quorum apicibus flores inſident ſemifloſculis conſtantes luteis, magnis, floribus Hedypnoidis ſimilibus, calyce ſuffultis ſatis longo, ſimplici, & ad baſim uſque, variis in locis, Balauſtiorum fere more, inciſo. Hiſce autem ſuccedunt plura ſemina oblonga, ſtriata, rudia, cinerea, ac criſtata. In pratis, paſcuiſque ſatis humidis, pinguibuſque ubique fere creſcit planta hæc, flores Majo, Junioque emittit, poſtea ſemen criſtæ ope in auras evolat, denuoque pullulat, iterumque floribus ornatur Julio, ac

Digitized by Google

ac Auguſto. Jo: Bauhinus vero obſervat, omnes ejus flores Orientalem verſus plagam converti.

Tragopogon ſeu Barba Hirci nuncupata fuit planta hæc, eo quod e criſtis ejuſdem ſeminum a calyce prodeuntibus paniculus efformatur, ad hirci barbam accedens; *Gerontopogon* autem, ſeu *Barba Senis* eamdem ob cauſam. Gallorum autem vulgo *Serſifi* aut *Salſifi* corruptis vocibus, a *Saſſifica*, *Saſſifrica*, aut *Saſſefrica*, Italis ejuſdem denominationibus, quæ pariter corruptæ voces originem trahunt a *Saxifragia*; radix enim hujuſce plantæ cenſabatur apta adverſum Stranguriam, & ad renum ac veſicæ calculum expellendum.

Plurimum ſalis eſſentialis, olei, & phlegmatis Analyſi Chymica a binis adhuc recenſitis ſpeciebus elicitur. Radices aperientes ſunt, ſtomachicæ, & pectorales, & Scorſoneræ radici commode ſubſtitui poſſunt; fere iiſdem enim viribus gaudent, nonnihil tamen demiſſioribus. In alimentis pariter, uti prædicta, uſurpantur, alimentumque ſuppeditant dulce, ac boni ſucci: peculiarius autem in Pleuritide, Aſthmate, ac in renum ac veſicæ calculo commendantur, emolliendi enim, leniterque diſcutiendi facultate, a denſis, glareoſiſque ſuccis partes haſce omnino liberant.

Externe quoque folia appoſita ulcera detergunt, & conſolidant.

Juſcula Aperientia.

℞. Rad. Scorſoneræ, Tragopogoni, Siſari, Apii, & Cichorii lotar. ac taleolatim inciſar. ana. ℥ ij. Coque cum juguli Vervecini ℔ j. in aquæ ℔ iij. ad duos hauſtus reducendis. Fiat colatura forti expreſſione, dividaturque in doſes binas, quarum una mane, jejuno ventriculo, altera ſero per novendium propinabitur.

℞. Concros viventes N. vj. Coque ad ruborem in aquæ ſ. q. Contunde poſtea in mortario marmoreo, & adde juſculo ebullienti Rad. Tragopogoni ℥ ij. Siſari ℥ j. Fol. Borraginis, & Cichorii amari ana. Man. j. Ebulliant iterum per horæ quadrantis dimidium. Fiat deinde expreſſio per linteum, dividaturque in doſes duas, quindecim dierum ſpatio ſumendas mane, jejuno ſtomacho, & ſero.

Juſcula hæc aperientia apta ſunt ad maſſam ſanguineam depurandam, & obſtructionibus, ſcabiei, impetigini, aliiſque cutaneis morbis adverſantur.

TRIBULUS.

Binas Tribuli ſpecies quandoque a Medicis uſurpatas agnoſcimus, quæ etſi genus diverſum ſortiantur juxta Tournefortium, tamen utplurimum ſimul junguntur.

Tribulus terreſtris, *Offic.* Tribulus terreſtris Ciceris folio, fructu aculeato, C. B. P. 350. Tribulus terreſtris, J. B. 2. 352. *Dod. Pempt.* 557. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1344. Tribulus terreſtris, Ciceris folio, ſeminum integumento aculeato, *Mor. Hiſt. Oxon.* 202. *Inſt.* R. H. 266. Tribulus aculeatus vulgatior, Calcitrapa ſive Herba muricata, *Nonnull.* vulgo *le Tribule commun ou terreſtre*, *la Herſe*, *la Croix de Malthe*, *Saligot terreſtre*.

E radice longa, ſimplici, alba, fibroſa, plures emergunt exigui caules, fere ſemipedales, in terram ſtrati, rotundi, nodoſi, hirſuti, ſub-rubri, plurious

ſibus diſtincti ramis, foliis alatis, ſeu pari ordine, ſimplici in latere, locatis, foliis Ciceris, aut Lentis ſimilibus, villoſis. Ex foliorum alis flores exeunt longis elati pedunculis, quinque conſtantes petalis flavis, roſaceis, denis exiguis ſtaminibus in centro poſitis, qui tandem in fructus abeunt duros, ſpiculis pluribus armatos, longis, acuminatiſque, Equitis Melitenſis crucem quodammodo referentibus, conflanturque quinis cellulis, ſemina oblonga continentibus. In regionibus calidis Italia, Hiſpania, Provincia, & Occitania in agro Monſpeſſulano abunde occurrit planta hæc, quæ e ſolo erumpit, Majo exeunte, Julio autem & Auguſto flores, ac ſemen emittit, aſiniſque alimentum præbet: hortulanis autem, juxta Cluſium, ſatis incommoda eſſe ſolet, ejus enim fructuum facile decidentium ſpiculis nudi eorum pedes haud raro vexantur.

Analyſi Chymica a Tribuli fructu, plurimum olei, ſaliſque eſſentialis recipitur; detergit autem, aperit, ventriſque fluxus ſiſtit, pulveris forma a ℈ j. ad ʒ j. Conſerva Roſar. exceptus. Garidelius autem aſſerit, univerſæ plantæ aquam ſtillatitiam optimam eſſe ad renum & veſicæ calculum expellendum ab ℥ vj. ad ℥ viij. matutino tempore, ac jejuno ventriculo, pluries repetitam. Cluſius vero narrat temporibus ſuis, ejuſdem plantæ decoctionem in clyſteribus uſuveniſſe, ad glareas, materiaſque viſcidas quandoque in craſſis inteſtinis ſtabulantes incidendas, atque attenuandas. Fructus præterea decoctione in cubiculo effuſa, pulices expelli, quidam aſſerunt.

Tribulus aquaticus, *Offic.* C. B. P. 194. J. B. 3.775. *Ger. Raii Hiſt.* 1321. Tribulus aquatilis, *Dod. Pempt.* 581. Tribulus lacuſtris, *Cord. Hiſt.* Tribuloides vulgare, aquis innaſcens, *Inſt.* R. H. 665. Tribulus aquaticus major, *Park.* Butomos Damocratis, *Anguill.* Trapa petiolis foliorum natantium ventricoſis, *Linn. Hort. Cliff.* 483. Tribulus marinus, Caſtanea Ferrarienſis ſeu paluſtris, Caſtanea lacuſtris ſeu cornuta, Nux aquatica vel lacuſtris, *Quorumd.* vulgo *le Tribule aquatique*, *la Macre ou Macle*, *la Cornovelle*, *la Chataigne d'eau*, *ou cornue*, *le Truffle d'eau*, *le Saligot ou l'Echarbot*.

E radice ſatis longa, per intervalla ingenti capillitio ſtipata, partim aqua innatante, partim profundo limo appenſa, craſſeſcendo verſus aquæ ſuperficiem, plura exeunt folia lata, Populi, aut Ulmi foliis ſimilia, breviora tamen, ac quodammodo rhomboidalia, pluribus nervoſis eminentiis diſtincta, ambitu nonnihil crenato, ſuperne glabra, inferne vero rugoſa, longis, craſſiſque caudis appenſa. Flores exigui ſunt, quatuor petalis albis conſtantes, totidemque ſtaminibus, calyce ſuffulti quadripartito, pedunculiſque elati rotundis, ſolidis, viridibus, exigua lanugine tectis. Deciduis floribus exigui fructus præſto ſunt parvas caſtaneas æmulantes, quorum quiſque quatuor conſpicuis, duriſque cuſpidibus fulcitur, cinereum colorem habet, obtegitur membrana, quæ dein ſeparatur, quæque nigreſcit, adinſtar fere Achatis, lævis, ac expolita, unicaque cellula quamdam veluti amygdalam occludit cordatam, duram, albam, membrana obtectam exiliſſima, eſu optimam, ſapore ad Caſtaneam accedente. In fluviis, lacubus præſertim, ac ſtagnis, in foſſis, aquis putreſcentibus, limoſoque fundo præditis luxuriat planta hæc, Junio flores emittit, fructuſque Autumno maturitatem acquirit. Matthiolus autem teſtatur, non modo in aquis dulcibus progigni, verum etiam in mari, cui profecto fidem præſtare neutiquam poſſumus. Autumatur vero ex hocce fructu ortum, denominationemque ſumpſiſſe machinas

quaſdam ferreas acuminatas, vulgo *Chauſſetrapes*, quæ belli tempore poſt hoſtium cladem protenduntur, ad eorum fugam impediendam.

Tribuli aquatici fructus, quo ſolo utimur, plurimum olei, parumque ſalis largitur, adſtringens eſt, refrigerans, reſolvens, aptuſque ad ventris fluxus, hæmorrhagiaſque ſiſtendas: tam internum quam externum in uſum revocatur, & a Veteribus, ac Neotericis tamquam alimentum perutile reputatum fuit. Plinius refert, Thraces, marginumque Nili incolas eo veſci, eoque panem conficere ſaporis ſatis grati. Idem quoque Author addit, ab hiſce populis equos hujuſce plantæ foliis ſaginari. Diverſimode autem pro eſu fructus paratur, aut enim ſub cineribus ad inſtar Caſtanearum, aut ebullienti aqua; ejus autem ſapor iis dulcior eſt, inſipidiorque. Panis quoque ex eo, pultiſque ſpecies in agro Lemovicino componitur: qua de cauſa fructum in aqua ſemicoctum, corticeque denudatum recipitur, mortarioque ligneo contunditur, & abſque ulla aut lactis, aut aquæ additione puls paratur a puerulis magnopere perquiſita: a Nonnullis quoque crudus nucum avellanarum more eſitatur.

Externe quoque planta hæc contuſa Cataplaſmatis forma, inflammationibus admovetur, quas refrigerat, ac temperat. Ejus autem decoctio cum Melle, pro Gargariſmate, exulceratas gingivas detergit, ejuſque ſuccus in oculorum morbis commendatur.

TRIFOLIUM.

MAgnus profecto extat TRIFOLIORUM numerus, nos tamen quinas tantum ſpecies a Medicis uſitatas deſcribemus, quarum tres primæ inter genuina Trifolia recenſentur, binæ autem poſtremæ inter Lotos veros.

Trifolium, *Offic.* Trifolium pratenſe purpureum, C. B. P. 327. *Raii Hiſt.* 943. Trifolium purpureum vulgare, J. B. 2. 374. Trifolium pratenſe, *Tabern. icon.* 523. *Matth. Dod. Ger. Fuchſ. Trag. Lob.* Trifolium pratenſe flore monopetalo, *Inſt.* R. H. 404. Trifolium pratenſe purpureum vulgare, *Park.* Trifolium majus, *Brunſ.* Triphylloides pratenſis flore purpureo, *Pont. Anth.* 241. Trifolium pratenſe capitulis florum purpureis, *Geſn. Hort.* Trifolium ſpicis villoſis, foliis inſidentibus, Vaginarum caudis capillaribus, *Hall. Helv.* 584. Trifolium ſpicis villoſis, caule diffuſo, foliolis integerrimis, *Linn. Hort. Cliff.* 375. Trifolium pratenſe vulgare, Trifolium pratenſe flore purpuraſcente ſeu vulgatiſſimum, *Quorumd.* vulgo *le Trefle vulgaire ou commun des Prez, le Triolet ordinaire*.

Radicem habet minimi fere digiti craſſitie longam, rotundam, lignoſam, repentem, fibroſam. Caules ad pedis cum dimidio fere altitudinem emittit graciles, ſtriatos, nonnihil quandoque hirſutos partim erectos, partim in terram ſtratos. Folia alia rotunda ſunt, alia oblonga, tria ſimul, eadem in cauda, appenſa, macula alba aut nigra, Lunam quodammodo referente, obſignata. In caulium apice flores progignuntur monopetali, leguminoſis floribus perſimiles, capitati, aut ſpicati, breves, craſſique, purpurei, ſucco melleo, dulci, ac grato in centro fœti, odore neutiquam ingrato, ſapore leviter adſtringenti. Floribus præſto ſunt exiguæ capſulæ rotundæ, calyce obvolutæ, longaque cauda terminatæ, in quibus ſingulis exiguum reniforme ſemen occluditur. Ubique in pratis, paſcuis, lociſque humidis, ac paludo-

ſis

Digitized by Google

ſis creſcit planta hæc, Aprili, Majo, ac Junio, flores propellit, quos Apes vehementer appetunt, totaque planta ad armenta ſaginanda optimum alimentum ſuppeditat.

Plurimum phlegmatis, atque olei, parumque ſalis eſſentialis continet, tamquam detergens, refrigerans, ac temperans reputatur, inflammationibuſque interne, ac externe admota adverſatur; Tragus autem flores, ac ſemina in Vino ebullita præſcribit ad tormina ſedanda, materiaſque viſcidas in inteſtinis hærentes incidendas. Univerſæ autem plantæ decoctio ex aqua utillima eſt mulieribus fluori albo deditis.

Quoad ejus externum uſum, Trifolii ſpecies hæc in aqua, aut oleo decoquitur, & Cataplaſmatis forma tumoribus, inflammatione neutiquam ſociatis applicatur. Sola foliorum in oleo infuſio a Riolano plurimum exiſtimatur, ad membrorum tremorem ſedandum; D. Chomelius *in Hiſtoria Plantarum uſitatiorum* aſſerit, quemdam agnoviſſe, a quo aqua diſtillata ex Trifolio, foliis macula alba, & cordata obſignatis, in oculorum morbis, inflammatione præſertim, ac rubore, pluries cum ſucceſſu in uſum revocata fuit.

Lagopus, *Offic.* Trifolium arvenſe humile ſpicatum, ſive Lagopus, C. B. P. 328. *Inſt.* R. H. 405. Lagopus Trifolius quorumdam, J. B. 2. 377. Lagopus, *Dod. Pempt.* 577. Lagopus vulgaris, *Park. Lugd. Hiſt. Raii Hiſt.* 948. Lagopodium, ſive Pes Leporis, *Ger.* Lagopus, ſive Pes Leporinus, *Matth. Fuchſ.* Trifolium ſpicis villoſis ovalibus, dentibus Calycinis ſetaceis æqualibus, *Linn. Hort. Cliff.* 375. Lagopus & Lotus Campeſtris, *Trag.* Trifolium Leporinum, Lagopus genuinus Antiquorum, Trinitas herbariorum, Lagopyros ſeu Lagopyrus Hippocratis, Lagopyron Galeni, Leporis Cuminum, Lotus campeſtris alba, Lagopus vulgatior ſeu Campeſtris, *Nonnull.* vulgo *le petit Trèfle des champs, ou le Pied de Lievre.*

Radicem habet minutam, lignoſam, fibroſam, tortuoſam, albam, annuam, quæ plures exiles caules emittit, ad fere pedis ſemiſſe altitudinem, ramoſos, erectos, ſub-albida lanugine tectos. Folia terna pro unaquaque cauda locantur, fere-rotunda, acuminata, foliis Trifolii vulgaris anguſtiora, lanuginoſa, ſub-albida, præcipue in parte poſtica. Flores leguminoſi ſunt exigui, albi, lanuginoſis, tenelliſque inſidentes ſpicis, leporinum pedem referentibus, colore cinereo ad purpureum accedente. Deciduis floribus capſulæ ſuccedunt calyce obvolutæ, ſemenque occludentes reniforme, ac ſubrubrum. In arvis ſegetes inter, elatior, aut depreſſior juxta Soli fertilitatem, abunde creſcit planta hæc, ſero, ac Æſtate ad exitum properante flores propellit, eoſque ad Octobrim uſque detinet.

Plurimum habet olei, ac phlegmatis, parumque ſalis eſſentialis. Sapore, ſcatet univerſa planta, adſtringenti, ac exſiccante.

Secundum vero S. Paulli teſtimonium, optima eſt ad immodicas dejectiones, dyſenteriamque ſiſtendam; ex ea Man. j. in aquæ ℔ iij. ad tertiæ partis diminutionem immittitur, uſurpaturque pro potu communi. Lemeryus vero nos edocet, ejuſdem ſemine Tritico, ſociato, molaque contuſo, ſub-rubrum colorem in pane apparere, hinc, addit ille, a ruſticis omnino exploditur, flocique penditur Triticum, cum quo ſemen hocce admiſcetur. D. vero Antonius de Juſſieu celebris Præceptor noſter, ſuis prælectionibus aſſerebat, plantam hance quondam ſatis raram, vulgatiſſimam adeo fuiſſe effectam, centum & quinquaginta ab hinc annis ſolummodo, quam autem ejuſ-

 dem

dem ſeminis farina una cum triticea conjuncta roſeum colorem pani conciliaret, ſanguinem in eo permiſceri cogitans Pariſienſis plebs adverſum Piſtores pene conjuravit.

Trifolium bituminoſum, *Offic.* Trifolium Bitumen redolens, C. B. P. 327. *Inſt.* R. H. 404. Trifolium aſphaltites, ſive bituminoſum odoratum, J. B. 2. 366. Trifolium bituminoſum, *Dod. Pempt.* 566. *Ger. Raii Hiſt.* 943. Trifolium aſphaltites, ſive bituminoſum, *Park.* Trifolium aſphaltitium Monachorum, Trifolium acutum ſive odoratum, Aſphaltion ſive Oxytriphyllon Dioſcoridis, Trifolium aſphalteum ſeu fœtidum, *Nonnull.* vulgo *le Trefle odorant ou bitumineux.*

Radicem habet duram, lignoſam, fibroſam, quæ ſub-arbuſculæ ſpeciem quamdam ad duorum pedum fere altitudinem emittit, pluribus diviſam ramis erectis, ſtriatis, ſubalbidis, aut ſubnigris. Terna folia eadem in cauda locantur, primo rotunda, demum ſeſe elongantia, ac in acumen deſinentia, ſub-albida, hirſuta, tactu viſcida, odore bituminoſo ſatis penetrante. Flores ſummo caule, ramiſque enaſcuntur capitati, oblongi, ſtriati, villoſi, abeuntque in capſulas calyce obvolutas, ſemen continentes, rude, acuminatum, ſub-nigrum, ejuſdem cum planta odoris, ſaporiſque aromatici juxta Cæſalpinum. In regionibus calidis, Creta, Sicilia, Occitania, in agris Monſpeſulano, & Narbonenſi, in collibus ſaxoſis mari proximis creſcit planta hæc; in hortis quoque Curioſorum colitur, in quibus Junio, Julio, & Auguſto floribus exornatur, frigorique, dummodo non excedat, reſiſtendi vim habet. Jo: Bauhimus aſſerit, ſemine ejuſdem Italico, in Germania ſato, bituminoſo odore ſcatentem plantam progigni, ſemine vero Germanico iterum ſato, plantam ullo nec odore, nec ſapore præditam produci.

Trifolium prædictum adverſus Cancrum, remedium internum nobis ſuppeditat ſatis optimum, edocemur enim a Fabricio ab Aquapendente, ejuſdem ſuccum a cochleari j. ad coch. ij. in duobus, aut tribus aquæ cyathis, humorem, cancroſum virus, progignentem corrigere; a Sylvio autem de le Boe oleum e ſeminibus expreſſis ejuſdem plantæ plurimum exiſtimatur adverſum Paralyſim, ſi eo affectæ partes oblinianţur.

Trifolium Hæmorrhoidale, *Offic.* Lotus pentaphyllos ſiliquoſus villoſus, C. B. P. 332. *Inſt.* R. H. 403. Trifolium album rectum, hirſutum valde, J. B. 2. 360. Oxytriphyllum alterum Scribonii Herbariorum, *Lob. icon.* 31. Lotus incana, ſive Oxytriphyllum Scribonii Largi, *Ger.* Lotus Hæmorroidalis major, ſive Trifolium Hæmorrhoidale majus, *Park.* Oxytriphyllon Scribonii Largi, *Valer. Dourez.* Lotus ſylveſtris Matthioli, *Lugd. Hiſt.* Trifolium Candidum, Trifolium ſiliquoſum villoſum vel incanum, Lotus ſiliquoſa, *Nonnull.* vulgo *le Trefle ou Lotier Hemorrhoidal.*

Radicem habet longam, duram, lignoſam, plures autem emittit caules ad duorum, vel trium pedum altitudinem, graciles, rotundos, hirſutos, lignoſos, ramoſos ſub arbuſculæ in morem, foliis circumfuſos lanuginoſis, ſub-albdis, rotundis, ternis eadem in cauda locatis, binis ad baſim appendicibus, ſapore admodum adſtringenti. Flores extremis caulibus, ramiſque enaſcuntur leguminoſi, plures ſimul congeſti, ſub-albidi, calyce admodum hirſuto ſuffulti, quibus ſuccedunt ſiliquæ breves, craſſiuſculæ, muris fimo ſatis ſimiles, atro-rubræ, ſemen continentes rotundum, exile, interne ſubflavum. In Occitania, agroque Monſpeſſulano creſcit planta hæc, Æſtate autem flores popellit.

A plu-

A pluribus ad hæmorrhoidum dolores ſedandos Trifolium hocce plurimum exiſtimatur. Garidelius *in Hiſtoria Plantarum agri Aquiſxetienſis* aſſerit, nonnullos agnoviſſe, qui ejuſdem folior. p. ℥j. aut ℥ij. in juſculo, aut vino propinabant magno ægrorum emolumento. Pulvis hic Lutetiæ Pariſiorum privilegio divenditur.

Trifolium corniculatum, *Offic.* Lotus ſive Melilotus pentaphyllos minor, glabra, C. B. P. 332. *Inſt.* R.H. 402. Lotus corniculata glabra minor, J. B. 2. 356. *Raii Hiſt.* 967. Trifolium corniculatum primum, *Dod. Pempt.* 573. Trifolium ſiliquoſum minus, *Ger. Tabern.* Melilotus Germanica, *Fuchſ. Lonic.* Pſeudo-Melilotus *Camer.* Lotus Pentaphyllus, *Genſ. Hort.* Lotus caule herbaceo, florum capitulo depreſſo, leguminibus decumbentibus teretibus, *Linn. Hort. Cliff.* 372. Lotus ſylveſtris, Lotus herba, Lotus urbana, Melilotus coronata ſeu nobilis, Herba Leporina, Leporaria, Herba flava *Nonnull.* vulgo *le petit Lotier ou Trèfle ſauvage jaune.*

Radicem habet lignoſam, longam, nigram, pluribus diviſionibus diſtinctam, fibris ſtipatam, repentem, ſapore ſub-dulci, & adſtringenti; ex ea plures emergunt caules minuti, fere in terram ſtrati, ramoſi, foliis circumfuſi, eadem in cauda, ternis una locatis, Trifolio proximis, ſapore adſtringenti, binis foliolis inferne poſitis, ſatis pinguibus, acutis, plerumque glabris, nonnihil quandoque hirſutis. Flores leguminoſi ſunt, in morem umbellæ plurimi una ſimul congeſti, flavi, quandoque ſub-virides, Geniſtæ floribus perſimiles, calyce ſuffulti denticulato, ac corniformi. Horum autem locum ſubeunt capſulæ cylindraceæ, plura occludentes ſemina ſemi-rotunda, ac reniformia. Ubique fere in pratis, paſcuiſque humidis aut ſiccis, in collibus, nemoribus, ſecuſque vias occurrit planta hæc; Æſtate ad Autumnum uſque flores emittit; a Jo: Bauhino mas, quæ hirſuta, fœmina vero quæ glabra eſt, nuncupatur. Maximum armentis præ aliis nutrimentum ſuppeditare ſolet.

Plurimum habet olei, & phlegmatis, mediocrem vero ſalis portionem. Juxta Lemeryum detegens eſt, aperiens, ac vulneraria: raro admodum tamen in uſum Medicum venit, quamvis a Nonnullis, adinſtar Meliloti, ac ad eaſdem indicationes adimplendas uſurpetur.

T R I T I C U M.

TRITICUM, *Offic.* Triticum Hybernum ariſtis carens, C. B. P. 21. *Inſt.* R. H. 512. Triticum vulgare, glumas triturando deponens, J. B. 2. 407. Siligo ſpica mutica, *Lob. icon.* 25. Triticum ſpica mutica, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1236. *Lugd. Hiſt.* Triticum, *Brunſ. Genſ. Hort. Cord. Hiſt.* Triticum ariſtis carens, *Cæſalp.* Tritici primum genus, *Trag. Fuchſ. Lonic.* Triticum ſemeſtre, *Dod. Tabern.* Siligo veterum, Tritici deliciæ Plinii, Triticum genuinum ſeu vulgare, *Nonnull.* vulgo *Froment, Bled franc ou mutet.*

Huic radix eſt minuta, & filamentoſa, quæ plures emittit culmos ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem, ſatis craſſos, erectos, nodis per intervalla ſtipatos, intus cavos, nonnullis ſuffultos foliis longis, ac anguſtis, adinſtar foliorum Graminis, extremis autem culmis ſpicæ locantur longæ, barba carentes, in quibus flores inſident exiguis faſciculis, tribus conſtantes ſtaminibus capillaribus, apicibus oblongis, ac furcatis, e calyce pluribus

ſquammis compoſito, exeuntibus. Deciduis floribus grana ſuccedunt ovalia, fere oblonga, obtuſis extremitatibus, dorſo convexo, facieque oppoſita ſulcata; externe flava, interne alba, farinacea, ac ad panem conficiendum aptiſſima, ſquammis obvoluta, quondam floris calycem efformantibus, Tritici bullis, nuncupatis. In omnibus fere totius Orbis plagis creſcit planta hæc, quæ ſolo delectatur pingui, ac fertili, radiiſque Solaribus expoſito, magiſque ſicco, quam humido, optimo enim ſolo ſata, diligenterque exculta mirum in modum multiplicatur. Autumno ineunte ſeritur; germinat, apparet, & arva cooperire ſolet ante Hyemis adventum; Aprili excreſcit, dein ſenſim ſine ſenſu tubulis ſuis nodis roboratis ſpicam emittit, Majoque floret; demum quadraginta diebus poſt floris eruptionem ejus ſemina maturitatem acquirunt, quæ numero, ac craſſitie variare ſolent juxta aeris temperiem, & ventorum, ac culturæ indolem. Mirum profecto eſt, ſimulque maxima, ac inconcuſſa Divinæ erga homines Bonitatis demonſtratio, Triticum binis extremitatibus, frigoris ſcilicet, ac caloris nunquam lædi; æque enim optime creſcit in Scotia, & Dania, ac in Ægypto, & Mauritania. Ejus uſus univerſalis, inter grana uſque adhuc cognita, vulgatior, meliorque eſt. Præcipui autem ejus excellentiæ caracteres ſunt, quod recens ſit, probe maturum, compactum, ponderoſum, ac facile, plurimumque infletur aqua maceratum, magnam albiſſimæ farinæ copiam ſuppeditet, ab omnibus aliis ſeminum ſpeciebus ſejunctum, nec rubigine, aut alia labe ſit inquinatum.

Grana Tritici Analyſeos Chymicæ ope plurimum olei, ſaliſque eſſentialis largiuntur. A nemine vero communis ejus uſus ignoratur, ad nutrimentum tam utile, quam gratiſſimum comparandum; ex omnibus enim granorum ſpeciebus pro pane conficiendo uſurpatis, Milio nempe, Oryza, Panico, Zea, aliiſque quamplurimis, nulla, ſaporem panis noſtratis vulgaris adæquat, nec adeo facile concoquitur.

Verumenimvero pro prædicto alimento adeo neceſſario rite conficiendo, Mola Triticum primo loco conteritur, ac in farinam reducitur, cui, ſecreto furfure, ſufficiens deinde fermenti quantitas adjungitur: fermentum autem prædictum plerumque conſtat maſſa farinacea, alias ſubacta & aceſcente, quæ cum, ſalibus volatilibus acidis, conſtituatur, minimas farinæ partes, fermentatione, ejus ope, oborta, agitat, atque attenuat, panemque efficit leviorem, magis poroſum, faciliori ſque digeſtionis.

Secundo loco aquæ, farinæ ſuperaffundendæ, calor probe perpendendus eſt, ſi enim frigiditate peccet, fermentatio imperfecta tantum ſuccedet; ſi e contra nimio peccet calore, maſſa nimis cito ac nimis violenter in fermentationem acceſſita corrumpi, ac aceſcere facile poteſt.

Tertio loco maſſa rite eſt ſubigenda, ut exacte fermento admiſceatur, atque ut inteſtinus inſenſibilium ejuſdem particularum motus adjuvetur.

Quarto loco congruo temporis ſpatio, in loco moderate calido probe cooperta eſt linquenda, ut ſufficienter infletur, ac fermentationem ſubeat: ſi autem plus juſto in hoc ſtatu permaneat, ſales farinæ acidi, præ aliis ejuſdem principiis ſuſcitantur, particuliſque oleoſis, quibus irretiebantur, liberati, pani acorem deinde communicant.

Demum caloris gradus pro panis coctura neceſſarii rite ſunt attendendi, nimio enim calore induratur, debili autem mollis, ponderoſuſque remanet, difficilemque digeſtionem procreat.

Pro

Pro maſſa, qua panis conficitur, exquiſitiore, gratioreque reddenda, aliis rebus ſane diverſis admiſcetur, eaque plures dulciarii panis ſpecies conficiuntur, de quibus hic verba facere nimis profecto longum eſſet: ſolum autem indicabimus, raro admodum quamcumque panis prædicti ſpeciem uſurpandam eſſe, non ſolum quia ſtomachum gravat, difficilemque digeſtionem reddit, verum etiam quia ſemper ſimpliciora alimenta magis compoſitis ſunt anteponenda.

Quo minor furfuracearum particularum copia in farina relinquitur, panis ex ea elaboratus, majorem nutriendi energiam, gratiamque ſaporis acquirit; difficilioris tamen eſt digeſtionis, magiſque ventriculum gravat; tenuiſſimæ enim farinæ particulæ arcte adeo invicem uniuntur, ut poros omnes reſpuant, hinc panis compactior efficitur; ſi autem e contra tenuioris furfuris moderata doſis cum pane conjungitur, craſſis ejus particulis, intima farinæ partium unio impeditur, panis poroſior, faciliuſque fermento ſtomachi ſubigendus emanat.

Notum eſt, furfurem eſſe Tritici tunicam mola contritam, familiariſſimumque in re Medica uſum habere, tamquam detergentem ac refrigerantem. Ejus decoctione ex aqua Clyſter paratur temperans, emolliens, leviterque detergens; in dejectionibus, dyſenteriiſque cum Lini ſemine ut plurimum præſcribitur. Aqua eadem furfuris interne ſumpta iis alvum ſubducit, qui invincibili odio cætera purgantia proſſequuntur. Ex eo quoque ptiſana paratur adverſum antiquas reheumaticas affectiones, tuſſeſque pertinaces, qua de cauſa cochleare unum cumulatum in aquæ ℔. ij. decoquitur, ſpumaque abjecta ab igne retrahitur, ac poſteaquam liquor quieverit, inclinatione verſatur, ſacchari que in eo ℥ j. exſolvitur; calidiuſcula autem ptiſana hæc ingurgitatur. Furfur præter emolliendi vim, æque etiam reſolvit; in vino, cereviſia, aut urina decoquitur, & Cataplaſmatis forma applicatus dolores arthriticos ſedat, tumoreſque articulationum diſcutit. Eo præterea ſatis calefacto Hydropicorum crura œdematoſa obvolvuntur, ad perſpirationem adjuvandam, cumulatamque aquam diſſipandam.

Amylum eſt alia quædam præparatio ſubtilioris farinæ Tritici, abſque molæ adjumento, obtegentis furfuris, aquæ ope, ſegregatione; exſiccatum autem, ac in fruſtula diviſum variis uſibus inſervit. Quoad rem Medicam attinet, Amylum pectoris morbis dicatur, refrigerandi, & incraſſandi vi pollet, ſputum ſanguineum ſiſtit, ejuſdemque acrimoniam temperat. Jure itaque, meritoque in pulvere Diatragacantho frigido, pluribuſque aliis pectoralibus compoſitionibus ac refrigerantibus uſurpatur. S. Paulli vero nobis teſtatur, ſanguineos narium copioſos fluxus pluries ſtagnaſſe, Amyli Cataplaſmate, additis Bolo Armena, albumineque ovi; ab eo autem apponebatur ſuturæ coronali ad extremam uſque frontis partem. Liquor autem ex Tritico elicitus, ſi inter duo lamina ferrea calida reponatur, excellit, juxta Rajum, ad impetiginem, cutiſque pruritus ſanandos, nec non ad rimas, fiſſuraſque, Rhagades nuncupatas, a nimio frigrore in manibus, pedibuſque obortas, ſanandas. Fermento præterea, oleoque Roſato, aut Chamomillino Cataplaſma conficitur ad abſceſſus maturandos, ſuppurationemque adjuvandam ſatis utile. Ab Etmullero autem in uſum revocabatur fermentum aceto roſato ſubactum, cum Menthæ exſiccatæ pulvere, aut aromatibus mitioribus ad ſtomachum in vomitu, alvique fluxu roborandum.

Mica vero panis lacte, vitello ovorum, ac croco ſoluta, quotidie nobis Cataplaſma ſuppeditare poteſt familiariſſimum, ad dolentes tumores reſolvendos, inflammationemque ſedandam.

Tritico pariter, adinſtar Hordei, Cereviſia paratur, ex eo etiam Spiritus ſive Aqua Vitæ elicitur, Sp. Vini fortiorem, intenſioremque ebrietatem conciliians.

℞. Micæ panis recent. albi ℥ iij. Clara puls cum vaccini lactis ℔. j. ex ea ad ignem conficiatur. Super linteum extendatur, calideque applicetur, Cataplaſmatis forma, tumoribus dolorificis ad inflammationem diſſipandam.

℞. Furfuris loti Man. ß. Folior. Malvæ aut Parietariæ Man. j. Coque in aquæ q. ſ. ad ℔. j. Adde collaturæ Mellis violati ℥ ij. pro clyſtere emollienti.

℞. Panis Triticei pauco furfure permixti, probe fermentati, ac recocti ℥ viij. Aquæ puriſſimæ ac leviſſimæ ℔. iij. Coque in vaſe terreo optime cooperto horæ ſpatio, opportune aquam addendo; Decotio deinde per linteum, aut cribrum ſetaceum coletur, poſtea:

℞. Decoctionis prædictæ ℔. j. Adde ſucci Citri ℥ ß. Aquæ Cinnamomi diſtillatæ ℥ ij. Vini Rhenani ℥ iiij. Sacchari q. l. ad gratiam. ℥ j. doſi calide quaque hora exhibeatur. Decotio autem hæc gratiſſima, levis, & enutriens debilibus, languentibuſque convenit, quum ægri quodcumque nutrimenti genus reſpuere videntur.

TUSSILAGO.

TUſſilago. *Offic.* Tuſſilago vulgaris, C. B. P. 197. *Inſt.* R. H. 487. Tuſſilago J. B. 3. 563. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 259. Bechium, ſive Farfara, *Dod. Pempt.* 596. Ungula Caballina, *Brunſ. Trag.* 418. Ungula Aſinina, & Lactuca uſtularia Germanorum, *Cord. Hiſt.* Farfarella, *Lac. Genſ. Hort. Lonic. Lob. Caſt. Lugd. Hiſt.* Tuſſilago, vulgo Farfara aliis ungula Caballina, *Cæſalp.* 490. Tuſſilago ſcapo imbricato, unifloro, foliis ſubcordatis angulatis denticulatis, *Linn. Hort. Cliff.* 411. Chamæleuce, *Plin.* Bechion ſeu Bechicon, Farfugium, Farfarus, Farfarum, Farſaria, Farranum, Populago Pata equina vulgo ungula equina, Aphyllanthes, Filius ante Patrem, *Nonnulli* vulgo *Tuſſilage ou Pas d'Aſne*.

Radice eſt longa, minuta, ſub-albida, tenera, repenti, quæ plures propellit exiguos caules fere pedales, intus cavos, lanuginoſos, foliolis circumfuſos cauda deſtitutis, longis, acuminatis, alternatim locatis, in eorum autem extremitate elegans locatur flos rotundus, radiatus, flavus, Hedypnoidis flori proximus, cum quinis capillaribus ac breviſſimis ſtaminibus, apices cylindraceos geſtantibus, cui plura ſemina præſto ſunt oblonga, plana, criſtata. Poſt florum eruptionem folia exeunt magna, lata, anguloſa, ſemi-rotunda, ſuperne viridia, inferne ſub albida, ac lanuginoſa. Humidis in locis, ſecus fluvia, rivuloſque, prope fontes, foſſaſque in terris pinguibus, parumque aquaticis occurrit planta hæc, Febrario exeunte, aut Martio ineunte flores emittit, quos diutius haudquaquam ſervat; hinc Nonnulli crediderunt, eamdem flores nunquam progignere: falſum præterea eſt ejuſdem flores per biduum tantum perdurare. Si vero in hortis, umbroſo, atque

atque humido, ejuſque naturæ apto loco collocetur, multiplicatur, ac adeo ſerpit, ut non leve incommodum quandoque afferat. Quamvis autem omnes ejuſmodi plantæ partes in uſum Medicum venire poſſent, ejus flores præcipue uſurpantur.

Tuſſilago folliis donatur, amaris, viſcidis, ac nonnihil ſtypticis, ſaporem Cinaræ habent, vixque chartam cæruleam rubore inficiunt. In ea autem ſtabulari videtur ſal, ſali Corallor. perſimile, ſulphure, plurimoque phlegmate viſcido permixtum, quibus principiis adverſum rheumaticas affectiones, ad acrimonias temperandas, thoracis ulcera detergenda, expectorationemque coadjuvandam apta merito recenſetur. Tam interne, quam externe uſurpatur. Ejus folia, ac flores temperantes admodum ſunt, modice aperientes, morbiſque pulmonum dicati, a ſero acri, ac ſalſo in iis detento productis. Aſthamatici ejuſdem foliorum fumum ſyringa tabacaria excipere ſolent: Boyleus autem eumdem in uſum mixturam præſcribit ex hiſce foliis, una cum floribus ſulphuris, ſuccinoque pul., aſſeritque hocce remedio Phthiſicos plures ſanatos fuiſſe. A Dioſcoridis, aliorumque veterum Medicorum uſque temporibus curabatur, ut ægri prædicti vaporem ex foliorum ejuſdem plantæ dectione exciperent. Hodie quoque folia, ac flores Man. ij. vel iij. pro ſingulis liquoris ℔. ij. in decoctionibus pectoralibus præſcribuntur. In Officinis præterea ſyrupus ſimplex, ac compoſitus ex iiſdem floribus parantur, eorumque doſis ℥ j. definitur: compoſitus autem ex ejuſdem plantæ radicibus, foliis, floribuſque, Capillo Veneris, & Glycyrrhiza additis conficitur. Aqua vero Florum Tuſſilaginis ſtillatitia ad ℥ vj. uſque propinatur, Conſerva vero ad ℥ ß. in Looch, potionibuſque pectoralibus. Rajus narrat, Hillerum Medicum Marchionis Brandeburgenſis, puerulos plures tabidos ſanaſſe, eos nempe foliis Tuſſilaginis cum butyro, ac farina, aliorum leguminum inſtar, coctis enutriendo. A Nonnullis radix quoque non ſecus ac folia, & flores in pretio habetur, & decoctionis, ac ptiſanæ forma exſiccata etiam adhibetur. Sequens ptiſana optima eſt contra Tuſſim ſiccam: ebullientis aquæ ℔. viij. ſuper folior. Tuſſilaginis Man. iij. flor. ejuſdem pug. iij. ſummitatum Hyſſopi pug. ij. Paſſul. ℥ j. Melliſque Narbonenſis cochlear. iij. affunduntur; Ebullitione vix incoacta, vas ab igne retrahitur, cooperiturque, omnibus infuſis remanentibus, uſquedum ptiſana frigefiat, colatur poſtea pro uſu. A Nonnullis quoque ejuſdem plantæ ſuccus commendatur ad quartanas febres exterminandas, ſi convenienti temporis ſpatio, mane, jejuno ſtomacho ℥ iij. aut jv. hauriatur.

Externe denique Tuſſilaginis folia tuſa, & Cataplaſmatis more inflammationibus appoſita, eas temperant, ac reſolvunt. S. Pauli autem poſt Sennertum nos edocet, florum decotionem ex Vino, pauca Myrrha, Maſtiche, & Lithargiro, additis, ad ulcera, Hydropicorum crura, infeſtantia, gangrænamque minitantia excellere.

Tuſſilaginis vero radix uſurpatur in ſyrupo de Eryſimo *Pharm. Pariſ.* folia in ſyrupis Conſolidæ maj. & Teſtudinis, & flores in decoctione pectorali, & ſyrupo Roris Solis *ejuſdem. Pharm.*

℞. Flor. Tuſſilaginis, Malvæ, Papaveris erratici, & Gnaphali ana Pug. j. ſuperaffunde bullientis aquæ ℔. iij. & ſemihoræ ſpatio infuſa relinque. Adde colaturæ ſyrupi Capilli Veneris aut Sacchari ℥ j. ß. Pro infuſo pectorali in rheumaticis affectionibus, tuſſi, pectoriſque calore ſociatis convenientiſſimo.

℞. Fol.

℞. Fol. Portulacæ, & Lactucæ ana. Man. j. Flor. Tuſſilag. Verbaſci, & Ninphææ ana. Pug. j. Coque in aquæ ℔ jv. ad quartæ partis diminutionem, colaturæ adde ſyrupi Tuſſilaginis ℥ j. ß. pro decoctione temperanti, ex qua magnus cyathus tepidus, tertia quaque hora, propinabitur in pectoris, abdominiſque inflammationibus.

℞. Olei Amygd. dulcium ℥ ij. Syrupi Tuſſilaginis Althææ, & Gnaphalii ana. ℥ j. M. pro Eclegmate temperanti, cochleatim ſumendo in pectoris fluxionibus, Pleuritide, Tuſſique violenta.

Looch ſive Eclegma alterum magis compoſitum.

℞. Olei Amygdalar. dulcium ℥ ij. Syrupi Tuſſilaginis, Capilli Veneris, & Papaveris rubri ana. ℥ j. Pulveris Diatragacanthi frigidi ʒ iij. M. pro Linctu, ex quo ſumetur quantum Glycyrrhizæ baculo capi poteſt.

V A L E R I A N A.

Inter diverſas Valerianæ ſpecies præcipue a Medicis uſurpatas, tres uſitatiores enumerantur, primo nempe Valeriana hortenſis; 2. Valeriana ſylveſtris, 3. Valeriana paluſtris.

Valeriana hortenſis, *Offic.* Valeriana hortenſis, Phu folio Oluſatri Dioſcoridis, C. B. P. 164. *Inſt.* R. H. 132. Valeriana major, odorata radice, J. B. 3. 209. *Raii Hiſt.* 388. Valeriana hortenſis, *Dod. Pempt.* 349. *Ger.* Phu majus, ſive Valeriana major, *Park.* Valeriana vera, ſeu Nardus agreſtis, *Trag.* 60. Phu magnum, *Matth. Lugd. Hiſt.* 927. Valeriana major, *Lob. icon.* 714. Phu verum, *Cord. in Dioſcor. Fuchſ.* Phu primum, majus ac nobiliſſimum, Nardus ſylveſtris ſeu ruſtica, Phu hortenſe vel latifolium, Phu vulgatius, Phu Ponticum ſive Valeriana Pontica, Nardus Cretica Plinio, Nardus ſeu ſpica Celtica, Marinella, Herba genicularis vel benedicta, Valentiana, Theriacaria, Valeriana domeſtica, Herba Cattorum, *Nonnull.* vulgo *Valèriane des jardins, la Valeriane franche ou la grande Valeriane.*

E radice pollicem craſſa, rugoſa, tranſverſim in terræ ſuperficie locata, pluribus craſſis, ac ſeſe decuſſantibus fibris inferne ſuffulta, ſub-lutea, aut obſcura, odoris penetrantis, ac ingrati, adinſtar fere radicis Aſari, præſertim exſiccata, ſaporis vero aromatici, caules exſurgunt fere tripedales, graciles, rotundi, læves, cavi, ramoſi, binis oppoſitis foliis, per intervalla, veſtiti, quæ lævia ſunt, integra alia, alia vero profunde ex unoquoque latere, ad foliorum Scabioſæ modum, inciſa, longa, cuſpideque obtuſa, plerumque deſinentia, præſertim inferne locata. Summis caulibus, ramiſque flores umbellati quodammodo enaſcuntur, ac quamdam turbinis ſpeciem efformant, exigui ſunt, albi, ad purpureum accedentes, odore ſuavi, Jaſmino, proximo. Singuli autem tubulo conſtant, vertice roſæ more expanſo, & quinquifido, nonnullis ſtaminibus, apicibus rotundis. Deciduis floribus ſuccedunt ſemina plana, oblonga, criſtata. In hortis colitur planta hæc, in quibus facile multiplicatur, in Alpibus, aliiſque montibus ac ſylvis ſponte creſcit, ſatis raro tamen, Aprili, Majo, Junioque flores propellit. Inter Valerianæ ſpecies melior, exquiſitiorque eſt. Radix præſertim in uſum venit, fere ſola plantæ hujuſce pars in uſum Medicum revocata, quamvis a

Non-

Digitized by Google

Nonnullis & folia, & flores utiliſſimi recenſeantur. In ea autem feles, uti de Nepeta obſervavimus, ſumma delectatione obvolvuntur.

Valerianæ hortenſis radix plurimum habet olei, ſaliſque eſſentialis. Tam a veteribus, quam a neotericis Medicis majoribus, quam par eſt encomiis extollitur planta hæc adeo, ut cum Valeriana ſylveſtri modo recenſenda confundi videatur. Certo tantum ſcimus, ejus radicem aperientem, & diureticam eſſe, vique modica alexiteria, ac ſudorifica pollere. Feliciter in Aſthmate, Hepatiſque obſtructionibus uſurpatur a ʒ ij. ad ℥ ß. in juſculo, aut ptiſana hiſce morbis appropriata, aut in ſubſtantia, & pulvere in Vino albo a ʒ j. ad ʒ ij. A pluribus extrinſecus ad viſum roborandum præſcribitur, decoctione in Vino parata, ejuſque guttulis aliquot in oculis immiſſis, a quibus roborantur, corneæque maculæ diſſipantur. Rajus vero aſſerit, in Anglia foliis tuſis, & Cataplaſmatis forma appoſitis exilia vulnera vulgariter ſanari.

Uſurpatur præterea radix prædicta in Theriaca, Mithridato, *Laurea Alexandrina*, atque aliis bene multis Confectionibus.

Valeriana ſylveſtris, *Offic.* Valeriana ſylveſtris major, C.B.P. 164. *Inſt.*R.H 132. *Ger.Park.Raii Hiſt.* 388. Valeriana ſylveſtris magna aquatica, J.B. 3.210. Valeriana ſylveſtris, *Dod.Pempt.*349. *Lob.icon.*175. *Camer.Eyſt.* Valeriana ſylveſtris major Dodonæi, *Lugd.Hiſt.*1044. Phu parvum, *Matth.* Phu Dioſcoridis, *Brunf.Columr.* Valeriana vulgaris, *Trag.Cord. in Dioſcor.* Phu Germanicum, *Fuchſ.* Valeriana foliis omnibus pinnatis, *Linn. Hort. Cliff.* 15. Valeriana ſylveſtris prima, *Cluſ. Hiſt.* Valeriana aquatica major, Phu minus vulgare vel ſylveſtre, *Nonnull.* vulgo *la Valèriane ſauvage ou de bois, ou la petite Valèriane.*

E radice fibroſa, ſub-albida, repenti, odoris ſatis penetrantis, exſiccata præſertim, ſaporis aromatici, caules ad humanam proceritatem emergunt erecti, graciles, fiſtuloſi, ſtriati, per intervalla nodis interſiti, nonnihil hirſuti. Folia Valerianæ hortenſi proxima ſunt, magis tamen diviſa, ac viridiora, ambitu denticulato, nonnihil inferne hirſuta, craſſiſque venis diſtincta. Summis caulibus, ramiſque flores progignuntur, umbellati ex albo purpurei, ad præcedentis ſpeciei modum efformati, quibus ſemina ſuccedunt criſtata, facile, ventorum vi, diſpergenda. Cæduis in ſylvis, nemoribuſque creſcit planta hæc; quæ vero humidis in locis, umbroſis, ac ſecus aquas reperitur varietatem ſuppeditat foliis latioribus, lævioribus, e viridi-luceſcentibus, caulibus craſſioribus, fortioribus, elatioribuſque. Utraque autem Majo, Junioque floribus decoratur, ac indiſcriminatim uſurpatur. Semina vero Julio matureſcunt.

Valerianæ ſylveſtris folia odore carent, ſaporemque habent ſalſum, amarum, chartamque cæruleam ſaturate rubro colore imbuunt, languide autem a radicibus idem præſtatur, quæ amaræ ſunt, ſtypticæ, odore aromatico-penetranti, nonnihil ingrato. Planta igitur hæc ſale ſcatet volatili, aromatico-oleoſo, acidi ſalis Ammoniaci portione ſociato, dum e contra in ſale volatili oleoſo artificiali acidum hocce ſale Tartari irretitur. Quibus principiis Valeriana ſylveſtris anti-epileptica, ſudorifica, hyſterica, & ad menſtrua excitanda aptiſſima efficitur: Aſthmaticos, vaporibus, ac convulſivis motibus divexatos plurimum ſolatur. Radices in decoctionibus, juſculiſque a ʒ ij. ad ℥ ß. in ſubſtantia vero & pulvere ex liquore appropriato a ʒ j. ad ʒ ij. præſcribuntur. E floribus quoque radicibuſque aqua ſtillatitia elicitur,

citur, quæ ad ℥ vj. uſque exhibetur pro iiſdem indicationibus. Narrat autem Fabius Columna, ſeipſum Epilepſia hujuſce radicis uſu ſanatum fuiſſe, quod de aliis bene multis teſtatur. Tutiſſimum nos quoque remedium adverſum eumdem morbum reputamus. Colligenda autem Vere eſt antequam caules emittat, ad umbram exſiccanda, ac pulveranda. Exhibetur autem puerulis a ʒ ß. ad ʒ j. ß. in cochleari vini albi, aut lactis: adultiores autem, humoribuſque ſaginati prius purgantur, Tartaro etiam Emetico, ſi opus eſt: Valerianæ pulvis deinde tribus ſubſequentibus diebus, iis, jejuno ventriculo propinatur; denuo repurgantur, treſque aliæ doſes eodem intervallo præſcribuntur. Si autem ſudores appareant, aut alvus aperiatur, aut vermes expellantur, ſanatio in promptu eſt. A D. Chomelio *in Hiſtoria Plantarum uſitatiorum* aſſeritur, plures diverſæ ætatis, ac ſexus, hac methodo ſanatos fuiſſe, quemdam vero præ aliis xii. ætatis annum agentem, qui quatuor annorum ſpatio, binis, aut tribus per menſem vicibus, convulſivis motibus corripiebatur, tremore continuo, ac univerſali, ſubſequutis, Grugeri plures extant Obſervationes *in Ephemeridibus Germanicis Decuria II. anno VII. pag.* 140. *& ſequentibus*, quibus aſſerit, ingentem Epilepticorum numerum, radicis Valerianæ ſylveſtris p. ʒ j. ex vehiculo ſudorifico exhibita, plurieſque repetita, a ſe fuiſſe omnino ſanatum. Remedium autem hocce copioſos ſudores excitat, quibus ſtatim paroxiſmi imminuuntur, morbuſque poſtea omnino tollitur. D. Lentilius in prædictis *Ephemeridibus* aſſerit, eumdem pulverem miros effectus præſtaſſe in Epilepſia uterina a menſium retentione oborta. Omnium denique Auctororum unanimi conſenſu planta hæc, tamquam validius anti-Epilepticum uſque adhuc cognitum, reputatur. Sylvius vero Valerianam Pæoniæ anteponit, in morbis Convulſione ſociatis. Tournefortius præterea mirandos ſane eamdem effectus præſtaſſe aſſerit in violentioribus Aſthmatis paroxiſmis: præcipit autem, ut aquæ ferventis ℔ j. radicis Valerianæ ℥ j. ſuperaffundatur, ut vas ab igne retrahatur, eoque probe cooperto, infuſum poſtea cyathis, ægris propinetur.

Radicis Extractum eadem vi pollet; ex eo ℈ j. cum Laudani gr. j. exhibetur, vel Laudanum cum ℈. ß. radicis p. ſociatur.

Valerianæ radix uſurpatur in aquis Generali, Theriacali, Hirundinum, & Epileptica, in Mithridato, & Orvietano, Pulvere de Gutteta, & Unguento *Martiato Pharmac. Pariſ.*

Radix vero ac folia uſurpantur in Emplaſtro *Diabotano*, & Extractum in Theriaca cæleſti *ejuſdem Pharm.*

℞. Aquar. Valerianæ ſylveſtris, ac Flor. Tiliæ ana. ℥ iij. Sp. volatilis Salis Ammoniaci, & Tincturæ Caſtorei ana. gut. xv. Syrupi de Stœchados ℥ j. M. pro potione anti-Epileptica mane, ac veſperi convenienti temporis ſpatio ab ægris haurienda.

Boli Anti-Epileptici.

℞. Conſervæ Pæoniæ maris & pul. de Gutteta ana ℈ j. Radicis Valerianæ p. gr. xv. Caſtorei Camphoræ & Myrrhæ ana. gr. v. Salis volatilis C. C. gr. jv. Tincturæ Antiſpaſmodicæ gut. viij. M. f. b. pluries, mane, jejuno ſtomacho repetendi.

Opiata

Opiata Anti-Epileptica.

℞. Fimi Pavonis exſiccati, & radicis Pæoniæ maris ana. ℥ ij. radicis Valerianæ ſylveſtris ℥ j. Seminum Pæoniæ ℥ iij. Sem. Carvi ℥ ß. M. cum ſ. q. Mellis pp. cum Rore Marino. Doſis autem ʒ ij. præſcribetur.

℞. Caſtorei optimi ʒ ß. Ambari citrini ſ. p. & Croci ana. ℨ ij. Flor. recentium Lilior. Convall. ℥ j. Superaffunde ſp. vini camphor. Sp Lavendulæ comp. & Sp. Salis Ammoniaci ana. ℥ jv. Digerantur omnia frigida ſex dierum ſpatio, in vaſe vitreo probe clauſo. Filtretur poſtea Tinctura, aut a fæcibus per inclinationem ſeparetur, ſimulque coletur. Exhibetur autem a ℈ j. ad ℨ j. in aqua Ceraſorum nigror., aut Flor. Tiliæ, aut Flor. Valerianæ, vel denique in Julapio cephalico. Tinctura vero hæc in Epilepſia, vaporibuſque excellit.

Valeriana paluſtris, *Offic.* Valeriana paluſtris minor, C. B. P. *164. Inſt.* R. H. 132. Valeriana minor pratenſis vel aquatica, J. B. 3. 211. Valeriana minima, *Dod. Pempt.* 350. Valeriana minor. *Ger. Raii Hiſt.* 388. Valeriana ſylveſtris minor; *Park.* Valeriana foliis caulinis pinnatis, ſexu diſtincta, *Linn. Hort. Cliff. 16.* Phu minimum paluſtre ſive aquaticum, *Nonnull.* vulgo *la petite Valeriane aquatique.*

E radice tenui, repenti, ſub-albida, pluribus capillaribus fibris ſtipata, odoris aromatici, ac grati, ſaporis amariuſculi, caulis fere pedalis exſurgit anguloſus, gracilis, radiatus, cavus, per intervalla nodis interſitus, in quibus folia enaſcuntur bina invicem oppoſita, & ad coſtam uſque inciſa, cauda deſtituta, inferne autem locata rotunda ſunt, fere integra, longiſque caudis appenſa. Flores in caulis apice umbellam veluti quamdam efformant, ut in Valeriana ſylveſtri, longe tamen minorem, ex albo ſub-rubram; pro ſingulis autem ſemina præſto ſunt criſtata. In pratis, lociſque humidis, ac paludoſis, & ſecus rivulos creſcit planta hæc, in qua Aprili, ac Majo flores apparent, ſemenque Junio maturatur. In agro quoque Pariſienſi frequens occurrit, quemadmodum & præcedens.

Iiſdem dicitur cum binis aliis ſpeciebus viribus pollere, longe tamen demiſſioribus, quare minorem in re Medica uſum habet.

V A L E R I A N E L L A.

VALERIANELLA, *Offic.* Valerianella Campeſtris, inodora, major, C. B. P. *165. Raii Hiſt.* 392. Locuſta herba prior, J. B. 3. 323. Valerianella arvenſis præcox humilis ſemine compreſſo, *Mor. umb. Inſt.* R. H. 132. Lactuca agnina, *Ger. Park.* Phu minimum alterum, *Lob icon.* 717. Locuſta herba, foliis fere Oleæ, *Geſn. Hort.* Locuſta major & minor, *Riv. Mon.* 8. Valeriana caule dichotomo, foliis lanceolatis integris, fructu ſimplici, *Linn. Hort. Cliff.* 16. Bupleuron Hippocratis, *Plin.* Lactuca campeſtris, Herba Sanctæ Claræ Monſpelienſium, Olus album, Auricula Leporis, Pinguicula, *Quorumd.* vulgo *Mache, Blanchette, Poule graſſe, Clairette, Doucette, Accroupie, Salade de Chanoine.*

E radice minuta, fibroſa, alba, annua, ſaporis fere dulcis, & inſipidi, caulis emanat ſemipedalis, debilis, rotundus, ſolum verſus ut plurimum inclina-

clinatus, ſtriatus, cavus, nodoſus, ramoſus, binis plerumque ramis pro unoquoque nodo ſubdiviſus, qui deinde in alios plures pariter diſcriminantur. Folia oblonga ſunt, ſatis denſa, mollia, tenera, delicata, conjugata, herbacea, alia integra, alia crenata, cauda, deſtituta, ſapore ſub-dulci. Summis ramis flores implantantur exigui, ſub-albidi ad purpureum colorem accedentes, faſciculatim umbellæ in morem ſociati, ex iis autem ſinguli fiſtulam efformant, eleganter expanſam, & quinquifidam, odoreque carent. Deciduis floribus rotundi fructus, nonnihil plani, rugoſi, ſub-albidi ſuccedunt, exciduntque antequam ad maturitatem perveniant. Ubique fere creſcit planta hæc in arvis inter ſegetes, ac in vinetis; in hortis quoque colitur, ſeriturque Septembri, totaque Hyeme, ac Quadrageſimali præſertim tempore uſurpatur, ejus enim folia teneriora in acetariis aut ſola, aut cum Rapunculis, & Hipnoide admixta, ad exitum uſque Aprilis perdurare ſolent, tunc autem caules, floreſque emittit; ſolo pingui delectatur.

Valerianella refrigerat, ac detergit, facultateſque habet Lactucæ proximas. A S. Paulli commendatur ad febrilem ardorem, doloreſque nephriticos compeſcendos, ac in juſculo vitulino in hiſce morbis apto uſurpatur: cum ſucceſſu etiam adhibetur adverſum rheumaticos, & hypochondriacos affectus, ſcorbutum, & arthritidem, uno verbo, quum vi polleat temperandi, aptiſſima eſt ad humorum acrimoniam, ſanguiniſque maſſam corrigendam. Ab agnis ſummopere in deliciis habetur.

V E R A T R U M.

SUperius ſectione prima, una cum vegetabilibus exoticis de Helleboro albo, & nigro verba facta ſunt, de HELLEBORASTRO autem, in arte Medica ad bruta potius, quam ad homines ſanandos quandoque uſurpato, pauca adhuc nobis remanent dicenda.

Helleboraſtrum, *Offic.* Helleborus niger fœtidus, C. B. P. 185. *Inſt.* R. H. 272. Elleborus niger ſylveſtris adulterinus, etiam hyeme virens, J. B. 3. *App.* 880. Veratrum nigrum tertium, *Dod. Pempt.* 386. Helleborus maximus, *Ger. Raii Hiſt.* 698. Helleborus maximus, ſive Conſiglio, *Park.* Conſiglio, *Ruell. Geſn. Hort. Lonic.* Conſiglio ſylveſtris, *Turn.* Seſamoides magnum Cordi, *Lob. icon.* 680. Helleboraſtrum magnum, *Tabern.* Pedicularia fœtida tertia, *Trag.* Enneaphyllon Plinii, *Cæſalp.* Helleborus caule inferne anguſtato multifolio, multifloro, foliis caule brevioribus, *Linn. Hort. Cliff.* 227. Helleboraſter maximus flore & ſemine prægrandibus, Conſiglio aconito propior, Lycoctonum primum, Pulmonaria Vegetii, *Nonnul.* vulgo *Ellebore noir commun*, *Pied de Griffon*, *Pommelèe*, *ou Herbe de Cru*.

Ex radice fibroſa, obliqua, lignoſa, cortice tecta ſub-nigro, intus albida, amariuſcula, ac leviter acri, caulis exſurgit cubitum altus, rotundus, durus, ramoſus, e viridi ſub-rufus, odore virulento, pluſimis veſtitus foliis, longis caudis appenſis, ad manus apertæ modum diſpoſitis, oblongis, firmis, ambitu plerumque denticulato, venoſis, e viridi nigricantibus. Summis caulibus, ramiſque flores enaſcuntur ſatis conſpicui, ſub-virides, pluribus conſtantes petalis roſaceis, numeroſis ſtaminibus, apicibus planis, diutiſſime perdurantes. Horum autem locum fructus ſubeunt pluribus conſtantes corniculis membranaceis, in capitulum collectis, ſemina continentes fere rotun-

rotunda, ac nigra. Rudibus, incultiſque montanis locis, juxta ſepes, atque arva creſcit planta hæc; Februario flores prodit, & quandoque etiam Januario, Hyeme temperatiore, ſemen vero ad maturitatem Junio perducitur. In agro Pariſienſi quoque luxuriare ſolet.

Helleboraſtrum, non minorem habet, præ aliis Hellebori ſpeciebus, cauſticitatem, in violentis oculorum fluxionibus uſurpatur, quæ quandoque cedunt, aurium lobo perforato, ac ejuſdem radicum fruſtulo in eo transfixo, peccantium ſeroſitatum diverſione procurata: vulgatior autem ejus uſus eſſe ſolet, ægrotantium Boum cutem ſubtus fauces pendentem magno ejuſdem fruſtulo, ſetacei more, transfodiendi, hinc morbificæ ſeroſitatis profluvium excitatur, eorumque morbi profligantur.

A ruſticis etiam ad catharſim quandoque uſurpatur, non ſine manifeſto periculo; a Trago enim & Dodonæo venefica vis Helleboraſtro tribuitur, ac jure, meritoque ejus internus uſus prohibetur.

V E R B A S C U M.

QUamvis urgente neceſſitate omnes VERBASCI diverſæ ſpecies in uſum revocari poſſent; nos tamen binas tantum uſitatiores hic loci deſcribemus.

Thapſus barbatus, *Offic.* Verbaſcum mas latifolium luteum, C. B. P. 239. *Inſt.* R. H. 146. *Raii Hiſt.* 1094. Verbaſcum vulgare, flore luteo magno, folio maximo, J. B. 3. *App.* 871. Thapſus barbatus, *Ger.* Verbaſcum latius *Dod. Pempt.* 143. Verbaſcum mas, & Candela regia, *Lob. Obſ.* 303. Verbaſcum primum, *Matth. Cord. in Dioſcor. Lugd. Hiſt. Cæſalp.* Verbaſcum candidum mas, *Lac. Lonic.* Verbaſcum album mas, *Thal.* Verbaſcum latifolium mas, *Eyſt.* Verbaſcum majus maſculum Leucophyllon, *Trag.* Verbaſcum album vulgare, ſive Thapſus barbatus communis, *Park.* Verbaſcum caule ſimplici floribus ſeſſilibus calvato, foliis utrinque lanigeris, *Linn. Hort. Cliff.* 55. Verbaſcum mas latifolium flore luteo, Phlomos vulgaris mas Dioſcoridis, Candela regis, Candelaria, Lanaria, Cauda Lupi vel Lupina, *Quorumd.* vulgo *le Bouillon-blanc mâle, la Molene ou le Bon-Homme.*

Radice eſt ſimplici, oblonga, ſatis craſſa, lignoſa, alba, fibris fulta, biennali, quæ caulem ad quatuor, aut quinque pedum altitudinem propellit, craſſum, rotundum, durum, lignoſum, quandoque ramoſum, lanugine quadam obtectum. Folia magna ſunt, longa, lata, mollia, hirſuta, lanuginoſa, utrinque alba, alia in terram ſtrata, alia cauli alternatim appenſa, appendicibus alas quodammodo in caule efformantibus. Flores ſimul congeſti exiguas æmulantur roſas quinque partitas, lutei ſunt, elatioremque caulis, & ramorum partem circumdant atque ornant; iis autem fructus ovales, ac turbinati præſto ſunt, qui in duas cellulas diſcriminantur, plurimaque minuta, anguloſa, & ſub-nigra occludunt ſemina. Sabuloſis in locis, in arvis, ſecus vias, in aggeribus, ac quandoque etiam in parietibus, ædificiorumque ruderibus creſcit planta hæc; Junio, Julio, & Auguſto flores emittit. Ejuſque foliis, & floribus utplurimum utimur.

Thapſus barbatus alter ſeu fœmina, *Offic.* Verbaſcum fœmina flore luteo magno, C. B. P. 239. *Inſt.* R. H. 147. Verbaſcum maximum Meridionalium odoratum luteum, J. B. 3. *App.* 871. *Raii Hiſt.* 1094. Verbaſcum maximum album,

Digitized by Google

album, *Ger.* Verbaſcum fœmina flore albo vel pallido, *Park.* Candela regis vel candelaria altera, Verbaſcum ſeu Thapſus barbatus foliis longioribus, & anguſtioribus, *Quorumd.* vulgo *le Bouillon-blanc femelle*.

Radice eſt ſatis longa, craſſa, lignoſa, ſimplici, alba biennali, ſpeciei præcedentis ſimili. Caulem ad quatuor aut quinque pedum altitudinem & ultra producit, craſſum, rotundum, durum, parumper ramoſum, lanuginoſum. Folia rotunda ſunt longa, mollia, villoſa, lanuginoſa, alba. Flores autem habet Thapſo barbato mari perſimiles, plerumque luteos, quandoque albos, aut pallidos, ſtaminibus quinque in centro locatis, apicibus purpureis, exiguis lineis ſub-rubris diſtinctos, odore ſuavi. Floribus deciduis capſulæ ſuccedunt fere rotundæ, turbinatæ, binis cellulis diſtinctæ, pluribus, refertis, ſeminibus anguloſis, & ſub-fuſcis. Iiſdem fere in locis cum præcedenti occurrit, altero tantum anno flores Æſtate exeunte, aut Autuno emittit. Ejus folia, ac flores in Thapſi barbati maris locum uſurpantur.

Verbaſci folia ſaporem habent nonnihil ſalſum, ac ſtypticum; Sambucum redolent, rubroque colore ſatis conſpicuo chartam cæruleam inficiunt, quod ſaturatius a floribus præſtatur, qui ſtyptici pariter ſunt, ac dulces. Veriſimilius autem videtur, hujuſce plantæ ſalem, ad Corallorum ſalem quoquomodo accedere: conſtituitur vero plurimo acido, & exigua Ammoniaci ſalis portione, ſociatur autem una cum maxima ſulphuris, terræque quantitate. Hinc vim habet planta hæc temperandi, reſolvendi, ac conſolidandi. Indiſcriminatim, ut innuimus, binæ uſque adhuc recenſitæ Verbaſci ſpecies adhibentur tam interne, quam externe. A Matthiolo foliorum, florumque decoctio Gargariſmatis forma in faucium morbis præſcribebatur, nec non tuſſientibus, dyſentericis, teneſmo, colica, tenſionibuſque dolorificis, ac inflammationibus infimi ventris correptis. Verbaſci decotio revera, utillima eſt, ac familiariſſima, huic tamen in prædictis morbis anteponitur ptiſana temperans, in qua dum proxime ab igne eſt retrahenda Verbaſci florum pugilli aliquot injecti fuerint; bechici enim & pectorales ſunt, ad ſanguinis acrimoniam, cutis pruritam, hæmorrhideſque internas, & externas leniendas dicati. Aſſeritur, Aloes in Verbaſci ſucco ſolutam ac deinde ad extracti conſiſtentiam inſpiſſatam, nullam irritationem, aut hæmorrhagiam progignere; tutius tamen corrigitur, ſi aqua ſolvatur, filtrationis ope reſinoſas particulas ſegregando, quæ ſuper chartam bibulam remantes, nullas, aut irritationes, aut hæmorrhagias progignere amplius poſſunt, portione jam filtrata ad extracti conſiſtentiam evaporata. Tragus vero radices Verbaſci in Vino roſato decoctas adverſus cólicam uſurpabat, quæ etiam adverſum Teneſinum in lacte, & ad ventris fluxum, dyſenteriamque ſiſtendam in aqua fabrorum ferrariorum decoquuntur. Ex prædictis vero decoctionibus cyathi bini de die ægris ſunt exhibendi; enematis præterea forma eædem ſunt uſurpandæ, iiſque anus fovendus.

Quod vero ad externum hujuſce plantæ uſum attinet. D. Chomelius in *Hiſtoria Plantarum uſitatiorum* aſſerit, pluries cum ſucceſſu præſcripſiſſe contra hæmorrhoides dolorificas, ac inflammatas foliorum Verbaſci & Althææ ex lacte decoctionem, aut herbas decoctione madidas applicando, aut fumo, & vapore ſimpliciter excepto, quod utique commodius eſt. Ejuſdem etiam fumigationis ſubſidio leniter aperiuntur, ac ſuppurantur furuncula, exiguique abſceſſus in ani orificio, hæmorrhoidibus utplurimum ſupervenientes,

mentes, ſicque partes hæ a Fiſtula, quandoque imminenti liberantur.

Verbaſci quoque ſuccus paratur adverſum hæmorrhoidum inflammationem, & Arthritidem: folia ejus, floreſque contunduntur; in parvis cupis ligneis probe coopertis, ac lutatis ad putreſcendum infunduntur: poſt trium menſium digeſtionem, forti expreſſione ſuccus elicitur, qui in vaſis vitreis optime clauſis ſervatur. Ut Soli deinde ſuccus idem exponatur a Trago præcipitur, ab aliis vero, ut in fimo ſepelliatur.

Tragus pariter, & Matthiolus aſſerunt, aquam ſtillatitiam florum Verbaſci optimam eſſe adverſum aduſtiones, arthritidem, & eryſipelata, alioſque cutaneos morbos. Poſtremus vero contra hæmorroides Cataplaſma præſcribit, foliis ejuſdem plantæ ac porri, cum mica panis & vitellis ovorum, malaxatum, ac tuſum. In *Obſervationibus* Borelli *Centuria prima Obſerv. XXVII.* narratur, ruſticum a ſerpente demorſum, ſtatim ſanatum fuiſſe Verbaſci foliorum contuſorum applicatione: Rajus autem teſtatur, foliis iiſdem ſubtus nudam pedis plantam appoſitis, ac in calceamentis congruo temporis ſpatio delatis, menſium fluxum accelerari. Denique miram ſane Obſervationem de radicis Verbaſci vi anti-apoplectica *Ephemerides Germanicæ* nobis ſuppeditant; *Decuria III. anno IX. & X. pag.* 246. a D. Matthæo Blavv narratur, radicem hance die 28. Julii ante Solis ortum, quum potiſſimum Leonis ſignum ſubit, e terra evulſam, ſingulari energia adverſum Apoplexiam pollere, qua de cauſa in ſericeo ſacculo collo appenſa deferri debet; nominatim autem bene multi in medium adducuntur vertigini dediti, ac quandoque apoplecticum inſultum perpeſſi, qui nullo amplius incommodo fuerunt divexati, poſtquam Amuletum prædictum in uſum revocarunt. De experimenti hujuſce certitudine fidem jubere haudquaquam volumus, quum vero facile, ac ſine noxa exequi poſſit, lubenti animo commendamus; nec enim adeo ingenti impenſa radix hæcce comparatur, uti Saccula Domini Arnoult; ſique nihil proficiet, ſaltem aurum e crumena non abripietur.

Verbaſci folia in Unguento *Populeo* uſurpantur.

℞. Rad. Althææ lotæ ℥ ij. Sem. Lini nodulo concluſor. pug. j. Florum Thapſi barbati pug. ij. Superaffunde ebullientis aquæ ℔. ij. ac infuſa relinquantur per ſemihoræ ſpatium, Colaturæ adde Syrupi Althææ, aut Tuſſilaginis ℥ j. pro ptiſana convenienti in rheumatico affectu, tuſſi violenta, teneſmo, & colica pertinaci.

℞. Flor. Thapſi barbati exſic. ℨ j. Pulverentur, ac in cyatho parvo vini albi, aut in juſculi poculo in ictero per triduum, mane, jejuno ſtomacho hauriantur.

℞. Fol. Thapſi barbati recent. q. l. Contundantur, exprimanturque eorum ſucci ℥ ij. qui linteolo percolatus brevi ebullitione depuretur. Succus in cochleari Juſculi pinguis miſceatur, biſque de die dyſentericis propinabitur, nec non ventris fluxibus dolorificis, ac teneſmo vexatis.

℞. Fol. Thapſi barbati, & Cynogloſſi ana Man. j. Contundantur, & Cataplaſmatis ritu gagrænæ apponantur, iterumque de die innoventur.

℞. Folior. Thapſi barbati, Malvæ, Parietariæ, & Senec. ana Man. j. Coque in lactis ℔. iij. cum aquæ com. æ. q. ad tertiæ partis diminutionem. Fruſtulum panni lanei immerſum, deinde fortiter expreſſum, ſatiſque calidum per totam abdominis peripheriam applicetur, in dolorificis ejuſdem viſcerum inflammationibus.

Digitized by Google

VERBENA.

VERBENA, *Offic.* Verbena communis cæruleo flore, C. B. P. 269. *Inſt.* R. H. 200. Verbena vulgaris, J. B. 3. 443. *Raii Hiſt.* 535. *Cæſalp.* Verbenaca recta, *Dod. Pempt.* 150. Verbenaca recta, *Dod. Pempt.* 150. Verbenaca recta Dodonei, *Lugd Hiſt.* 1336. Verbenaca recta, & Verbenaca mas, *Tabern.* Verbenaca, *Matth. Lac. Caſt.* Herba ſacra, *Anguil'. Turn.* Hierobotane mas, *Brunſ.* Columbaris, *Hermol. Barb.* Verbena communis, *Ger.* Verbena mas, ſeu recta & vulgaris, *Park.* Verbena communis, ſive ſacra procerior recta, *Lob. Adv.* Verbenaca recta, ſive Periſtereon Dioſcoridis, & Verbenaca mas Plinii, *Corn.* Herba Cephalalgica, *Hoffman. Alt.* Verbena foliis multifido laciniatis, ſpcis filiformibus, *Linn. Hort. Cliff.* 11. Verbena maſcula ſive inalba in locis umbroſis proveniens, Verbena vulgatior, Periſterium, Herba ſagminalis vel ferraria, Coltimbina, *Quorumd.* vulgo *Verveine ou Verveine commune*.

Radice eſt oblonga, pene minimi digiti craſſitie, nonnullis fibris ſtipata, alba, ſapore ad amarum accedente. Caules ad pedis cum dimidio altitudinem exſurgunt anguloſi, duri, nonnihil hirſuti, quandoque ſub rubri, ac ramoſi, foliis oblongis, binis invicem oppoſitis, profunde inciſis, rugoſis, colore viridi magis ſuperne, quam inferne ſaturato, ſapore amaro, ac ingrato. Flores in longa, gracilique ſpica enaſcuntur, exigui ſunt, labiati, plerumque cærulei, quandoque ſub-albidi: ſinguli autem fiſtulam efformant vertice expanſam, & quinquifidam, quatuor exiguis ſtaminibus, apicibus recurvis in centro locatis. Deciduo flore calyx cornicularis in capſulam immutatur quatuor ſeminibus ſimul junctis, gracilibus, ac oblongis repletam. Secus vias, in agris, prope ſepes, ac parietes, lociſque incultis creſcit planta hæc, quæ Junio, Julio, ac Auguſto floribus ſtipatur, & quandoque Autumno. Planta univerſa in uſum venit.

Verbena Analyſi Chymicæ commiſſa plures acidos liquores, plurimum olei, ſatiſque ſalis volatilis concreti, ac terræ impertitur. Hinc deduci poteſt in ea Ammoniacum ſal una cum plurimo ſulphure contineri. Planta autem hæc ab Auctoribus tamquam vulneraria, detergens, hyſterica, ac febrifuga reputatur tam interne, quam externe uſurpanda. Vinum in quo noctis ſpatio Verbena infuſa fuerit optimum eſt adverſum icterum, ac chloroſim, ſi ex eo ℥ jv. mane jejnno ſtomacho, convenienti dierum ſpatio ſumantur. Ejus vero pulvis a Cæſalpino pro Hydropicis commendatur. Vaporibus vexati nonnihil utilitatis recipiunt Verbenæ uſu ad modum Theæ, qua de cauſa ex ea pug. j. pro binis ebullientis aquæ cyathis uſurpatur. Verbenæ ſucco, aut ejus extracto periodicarum febrium paroxiſmi moderantur, ac quandoque omnino tolluntur: ejuſdem extracti ʒ j. bis de die, ante paroxiſmum, ac febri declinante acceſſus die, die vero intermiſſionis, mane, poſt meridiem propinatur. Plantæ quoque ſuccus ab ℥ ij. ad ℥ jv. præſcribitur, in febribus autem nullo præcedenti rigore invadentibus obſervatum fuit, Chinam Chinam cum ſucco, aut extracto Verbenæ ſociatam efficaciorem reddi, quam ſolitarie uſurpatam. Creditur præterea, aqua ejuſdem ſtillatitia, aut decoctione, in qua cancri fluvitales ebullierint, abortum præcaveri, ac plantæ univerſæ decoctione ex lacte, nutricum lac mirabiliter augeri.

Extrin-

Extrinſecus quoque Verbenæ Cataplaſma fronti, capitique in pileoli modum appoſitum, utiliſſimum deprehenditur in Emicrania, quum præcipue inſigne frigus, ægri in capite perſentiunt. Verbenæ foliis tuſis, ac deinde farina Secale, albumineque ovorum conjunctis, Cataplaſma efformantur maxima diſcutiendi vi præditum, utilliſſimumque in Lienis infarctubus. Sola autem folia cum pauco aceto in ſartagine frixa, aut calida patella macerata, coſtiſque applicata, in pleuritide, coſtarumque dolore magnum ſolatium afferre ſolent: ſeroſa autem materies efluens per cutis poros, herbæ hujuſce ſucco, conjuncta, lintea partem cooperientia ſub-rubro colore inficit, hinc ignarus vulgus, ſanguinem in Pleura extra vaſa ſtagnantem a Verbena extrinſecus attractum fuiſſe, putat. Ejuſdem decoctio Gargariſmatis forma faucium morbis, oris ulceribus, dentiumque tremoribus dicatur. Succus vero ejuſdem met plantæ, aut ejus oleum infuſione paratum vulnera ſanat. In Officinis etiam aqua ſtillatitia Verbenæ proſtat in oculorum morbis, ac præcipue inflammatione efficaciſſima, ſi ſplenia in ea madida iis applicentur, exſiccata deinde aſſidue renovando.

Verbenæ folia uſurpantur in Aqua vulneraria, in Pulvere adverſus rabiem, in Unguento mundificativo de Apio dicto, & in Emplaſtro Betonicæ *Pharm. Pariſ.* Ejus vero ſummitates in Oleo Scorpionum compoſito.

℞. Fol. recent. Verbenæ Man. ij. Sartagine frixentur ſ. q. Aceti. Cataplaſmatis forma dolenti lateri in Pleuritide calide applicentur.

℞. Verbenæ Man. j. Contunde, & M. cum pauco Fermento, atque Oleo roſato pro Cataplaſmate capiti poſt ebrietatem gravato apponendo. A Nonnullis vero ex ea recenti Man. j. ſub auricula tantum applicatur.

℞. Fol. Verbenæ Man. j. Contundantur, ac Cataplaſmatis more carbunculis admoveantur ad eorum progreſſum cohibendum.

V E R B E S I N A.

VERBESINA, *Offic.* Cannabina aquatica folio Tripartito diviſo, C. B. P. 321. Verbeſina ſive Cannabina aquatica flore minus pulchro, elatior ac magis frequens, J. B. 2. 1073. Hepatorium aquatile, *Dod. Pempt.* 595. Bidens foliis tripartito diviſis, *Cæſalp.* 488. *Inſt.* R. H. 462. Eupatorium Cannabinum fœmina, *Ger. Raii Hiſt.* 360. Eupatorium aquaticum duorum generum, *Park.* Pſeudo-Hepatorium alterum, ſeu fœmina, *Thal.* Verbena tertia, ſive ſupina, *Trag.* Eupatorium cannabinum fœmina Septentrionalium ſtellato, & odoro flore Lobellio, *Schvvenckſ.* Ceratocephalus vulgaris tripteris, & pentapteris folio, caule rubente, *Vaill. act. Ac.* 1720. *p.*423. Verbeſina foliis tripartito diviſis, *Rupp. Jen.* 155. Bidens corona ſeminum retrorſum aculeata, foliis trifidis, *Linn. Hort. Cliff.* 399. Bidens folio diſſecto, Hepatorium vulgare & adulterinum, Eupatorium conyzoides, Virga aurea aquatica, Terzolla ſeu Tertianaria lutea, Chryſanthemum aquaticum, vel Pſeudo-Eupatorium Chyranthemum, *Nonnull.* vulgo *Eupatoire ſemelle batarde ou Chanvre aquatique.*

Radice eſt fibroſa, alba, aromatica, caules autem ad pedis cum dimidio, aut ad duorum pedum altitudinem emittit rotundos, duros nonnihil villoſos, ſub-rubros, ramoſos. Folia, ſingula bina juxta caulem invicem opponuntur, acuta ſunt, ambitu denticulato, lævia, in tres aut quinque portiones

plerumque diviſa, baſi ſatis lata, caulem amplectentia, ſapore acriuſculo: Summis caulibus, ramiſque flores enaſcuntur, qui ſcilicet pluribus floſculis conſtant, vertice expanſo, ſtelliformibus, e luteo virideſcentibus, radiis nigris, quinque ſtaminibus capillaribus, apicibus cylindraceis in centro locatis; his autem præſto ſunt ſemina oblonga, plana, anguloſa, ſubrubra, retrorſum aculeata, facile tranſeuntium veſtibus adhærentia. Humidis, paludoſiſque in locis creſcit planta hæc, in foſſis etiam aqua corrupta refertis, ac ſecus rivulos, Auguſto ac Semptembri floribus veſtitur.

Verbeſina ab Auctoribus nuncupata fuit, veluti quis diceret *Pſeudo-Verbena*, ejus enim folia Verbenæ foliis ratione aliqua æquiparari poſſunt. Cannabina autem idem valet ac pſeudo-Cannabis, ſicque foliorum cauſa pariter vocatur.

Plurimum habet olei, ſaliſque eſſentialis, exiguum in re Medica uſum habet, tamen tamquam vulneraria, & aperiens reputatur, ac quandoque in potionibus & apozematibus vulnerariis adverſum ulcera interna, præcipue pulmonum uſurpatur: urinas quoque menſeſque ciet, ac juxta Linnæum ad lanas flavo colore inficiendas inſervit.

V E R O N I C A.

Maximus profecto extat ejuſdem ſpecierum numerus, tamen quatuor ſequentibus tantum Medici utuntur.

Veronica mas, *Offic.* Veronica mas ſupina & vulgatiſſima, C. B. P. 246. *Inſt.* R. H. 143. *Raii Hiſt.* 851. Veronica vulgatior folio rotundiore, J. B. 3. 282. Veronica mas ſerpens, *Dod. Pempt.* 40. Veronica vera & major, *Ger.* Veronica mas vulgaris ſupina, *Park.* Veronica mas, *Fuchſ. Lob. Lon. Thal. Anguill. Genſ. Hort. Lugd. Hiſt.* Betonica Pauli Æginetæ ſeu Teucrium, *Trag.* 207. Auricula muris, tertia, *Cæſalp.* 336. Teucrii quarta ſpecies, *Cluſ. Hiſt.* 349. Veronica *Tabern.* Betonica altera Dioſcoridis, *Corn.* Veronica floribus ſpicatis, foliis oppoſitis, caule procumbente, *Linn. Flor. Suec.* 4. 8. Veronica Germanorum, Veronica Herbariorum vulgi; Veronica major ſeptentrionalis, Veronica præſtantior, Theæ Europeum vulgo, *Quorumd.* vulgo *Veronique male ou le Thè de l'Europe.*

Radicem habet delicatulam, fibroſam, utrinque in ſolo diſperſam, vivacem, plures vero caules minutos, longos, rotundos, nodoſos, hirſutos, in terræ ſuperficie plerumque procumbentes, foliis oppoſitis, Pruni foliis fere ſimilibus, villoſis, denticulatis, ſapore amaro, atque acri, floribus ſpicatis ad modum Scordii, exiguis, ſub-cæruleis, quandoque albis, binis ſtaminibus ejuſdem coloris in centro locatis, apicibuſque oblongis; ſinguli autem exiguam quadripartitam roſam mentiuntur. Deciduis floribus fructus ſuccedunt cordati, duobus cellulis diviſi, plurimaque minuta ſemina rotunda, ac ſubnigra occludentes. Rudibus, incultis, ſiccis, ſabuloſis, ſaxoſiſque in locis, in paſcuis, juxta ſepes in collibus apricis, & umbroſis, in nemoribus, ericæiſque creſcit planta hæc, quæ Vere, ac Æſtate flores propellit. Univerſa autem in uſum revocatur; cæteris vero tamquam præſtantior ea anteponitur, quæ in Quercuum baſi enaſcitur. Toto autem anni curriculo vireſcit.

Veronica pratenſis, *Offic.* Chamædrys ſpuria major anguſtifolia, C. B. P. 249. Cha-

Digitized by Google

Chamædrys ſpuria anguſtifolia, J. B. 3. 285. *Raii Hiſt.* 849. Veronica ſupina, facie Teucrii pratenſis, *Lob. Icon.* 473. *Inſt.* R. H. 144. Veronica ſupina, *Ger. Emac.* Veronica Teucrii facie, *Park.* Tucrium primum Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 1165. Teucrium ſecundum, *Tabern. icon.* 380. Auricula muris quinta, *Cæſalp.* 336. Teucrii tertia ſpecies, *Cluſ. Hiſt.* 349. Chamædrys vulgaris mas, *Fuchſ.* Chamædrys altera, *Trag.* Chamædrys falſa inſipida floribus cæruleis, *Genſ. Hort.* Veronica floribus racemoſis decuſſatis foliis oblongo-ſagittatis, *Guett. Obſer.* 226. Pſeudo-Chamædrys ſeu Chamædrys ſylveſtris, Teucrium pratenſe alterum, Hierobotane vel Herba Sacra ſeu Verbenaca ſupina fœmina Dodonæi, *Nonnull.* vulgo *la Venorique des prez, ou la Germandrée batarde.*

Radicem habet minutam, longam, repentem, fibroſam, lignoſam, vivacem, plures emittentem exiguos caules, plerumque in terram ſtratos, quandoque nonnihil elatos, rotundos, hirſutos, lignoſos, vix pedem æquantes, foliis ſuffultos binis per intervalla invicem oppoſitis, oblongis, ambitu denticulato. In caulium extremitatibus ſeſe in binos aut tres ramos dividentium, flores in ſpicam diſpoſiti, elegantique cæruleo colore prædíti progignuntur, quibus præſto ſunt capſulæ Veronicæ matis capſulis perſimiles, plurimaque ſemina minuta, ac ſpærica occludentes. In pratis, ac ſecus fluvios abunde occurrit planta hæc, haud raro in ſylvis; flores Majo, ac Junio ſeriuſque propellit, in regionibus præcipue frigidis, uti in Anglia, ibique, referente Rajo, ſponte haudquaquam creſcit.

Veronica rotundifolia, *Offic.* Chamædrys ſpuria minor rotundifolia, C. B. P. 249. Chamædrys ſpuria latifolia, J. B. 3. 286. Veronica minor foliis imis rotundioribus, *Mor. Hiſt. Oxon.* 320. *Inſt.* R. H. 144. Chamædrys ſylveſtris, *Ger. Raii Hiſt.* 850. Chamædrys ſpuria ſylveſtris, *Park.* Teucrium tertium minus, *Tabern. icon.* 380. Chamædrys, *Trag.* 203. Auricula muris ſexta, *Cæſalp.* 336. Teucrium pratenſe & ſupinum Chamædryoides, *Lob. icon.* 490. Hierobotane mas Dodonæi, *Lugd. Hiſt.* 1337. Teucrium pratenſe, *Rudb. Hort.* 109. Pſeudo-Chamædrys, *Till. icon.* 50. Veronica floribus racemoſis lateralibus, foliis ovatis plicatis dentatis, *Linn. Flor. Suec.* 5. Chamædrys vulgaris fœmina latiore folio, Pſeudo-Chemædrys vel Chamædrys ſpuria rotundifolia ſive fœmina & vulgatior, *Nonnull.* vulgo *la Veronique des bois ou des hayes.*

Radicem habet delicatulam, fibroſam, repentem plures ejicientem caules ſpithamam, & quandoque fere cubitum altos, minutos, rotundos, hirſutos, debiles, oppoſitis veſtitos foliis, fere cauda deſtitutis, villoſis, ambitu denticulato, ſaturate viridibus, rugoſis, rotundis, Scordio Vero ſimilibus. Ex foliorum alis flores enaſcuntur monopetali thyrſiformes, læte cærulei, raro albi, brevibus elati pedunculis, quibus capſulæ ſuccedunt ſeminales planæ, in duas cellulas diviſæ, binis præcedentibus ſpeciebus perſimiles, exiguiſque ſeminibus ſphæricis refertæ. In paſcuis, ſylvis, ac prope ſepes abunde luxuriat planta hæc, floret autem Aprili, ac Majo. Univerſa planta ſapore ſcatet amaro, ac odore pene deſtituitur. Folia vero in ſuperiori caulium parte locata extra ordinem caudis donantur longioribus, præ foliis in baſi poſitis.

Veronica ſpicata, *Offic.* Veronica ſpicata minor, C. B. P. 247. *Inſt.* R. H. 144. Veronica ſpicata recta major & minor, J. B. 3. 282. *Rai Hiſt.* 846. Vero-

Veronica aſſurgens ſive ſpicata, *Ger.* Veronica erecta anguſtifolia, *Park.* Veronica recta minima, *Cluſ. Hiſt.* 347. Veronica foliis obtuſis, caule non ramoſo ſpica nuda terminato, *Hall. Helv.* 531. Veronica floribus ſpicatis, foliis oppoſitis, caule erecto, *Linn. Flor. Suec.* 4. Veronica ſpicata anguſtifolia, Veronica minor erecta, *Nonnull.* vulgo *la Véronique a èpi*.

Radicem habet fibroſam, obliquam, vivacem, caulem proferentem plerumque erectum, ſemipedalem, & quandoque pedalem, & ultra, utplurimum ſimplicem, per intervalla foliis ſtipatum, anguſtioribus, acuminatioribuſque, foliis Veronicæ vulgaris, leviter crenatis, hirſutis, radicem verſus latioribus; prædictus vero caulis longa terminatur alborum florum ſpica, qui paulatim, a baſi ad verticem effloreſcunt, iiſque ſuccedunt capſulæ planæ cordiformes, in duas cellulas diſtinctæ, in quibus plura ſemina minuta, ac rotunda locantur. Creſcit autem in ſylvis, paſcuiſque ſiccis, arridis, ac ſabuloſis, floreſque Julio, & auguſto pellit.

Veronica mas præ aliis uſque adhuc recenſitis ſpeciebus uſitatior inter celebriores artis Medicæ plantas enumeratur. Si ejus autem proprietates ſingulas in medium adduceremus, hujuſce Tractatus limites omnino prætergrederentur, quare præcipuas tantum exponemus, ſi quis autem de ea plura ſcire cupiet, legat ejus Hiſtoriam Pariſiis excuſſam ſub titulo *Thè de l'Europe*.

Veronicæ folia amara ſunt, ſaturatiſſimeque rubro colore chartam cæruleam imbuunt, hinc ſuſpicari poteſt, in iis ſal latere Sali Corallorum analogum, quod tamen in Veronica majore acidi portione ſcatet. Abundanti præterea ſal prædictum ſulphure ſociatur, Analyſeos enim Chymicæ ope plurimum olei ex hac planta elicitur. Quibus ſane principiis, ſudorifica, vulneraria, detergens, diuretica, ad pulmones, materia viſcida, ac purulenta, infarctos liberandos aptiſſima efficitur. Et de facto ptiſana ex ea, parata, ac ſyrupus ejus decoctione, ac ſaccharo confectus excellunt adverſum tuſſim ſiccam, aſthma, pulmonum ulcera, ſputumque ſanguineum. Hujuſce præterea plantæ uſus viſcera deobſtruit, liquorumque commercium reſtituit: in ictero itaque, morbiſque longis, ab hepatis, meſenteriique glandularum obſtructionibus, obortis utiliter adhibetur.

Diurna etiam experientia ejus vis confirmatur in glareas, urinæ ſuppreſſionem, colicamque nephriticam. Qua de re eximia extat obſervatio in *Ephemeridibus Germanicis*, qua demonſtratur, mulierem colica nephritica, ſex annorum ſpatio, divexatam, decoctionis Veronicæ conſtanti uſu ſanatam fuiſſe, calculumque ſatis conſpicuum excreviſſe. Vulgatior eam uſurpandi ratio eſſe ſolet ad modum Theæ, pug. j. pro aquæ ſextario ſemis, aut Man. ejus parvo, in juſculo omni pinguedine deſtituto. Infuſio hæc pariter convenit in hemicraniis, capitiſque gravedine, in ſtuporibus, ſoporibuſque; caput enim liberat, aptumque reddit ad meditationem, ac ſtudia. In Officinis aqua Veronicæ ſtillatia ſervatur, quæ contra calculum, vaporeſque excellit, præſertim ſi in ℥ ij. ß. ejuſdem aquæ, ʒ j. ejus folior., æqualiſque quantitas corticis medii Solani ſcandentis ſive Dulcamaræ infundatur. Veronicæ Syrupus ab ℥ j. ad ℥ ij. exhibendus, ejuſque Extractum a ʒ j. ad ʒ j. ß. ſanguinem depurant, morbiſque cutaneis adverſantur, dummodo eodem tempore, affectæ abluantur partes, aqua ejuſdem, in qua ea Vitrioli quantitas, quam continere poteſt, ſoluta fuerit. Tragus vero aſſerit copioſum ſudo-

rem

rem in febribus malignis excitari, ℥ ij: Sp. Veronicæ, exigua Theriacæ portione, permixtis. Spiritus autem hic elicitur, Vinum, in quo convenienti temporis ſpatio Veronica digeſta fuerit, diſtillando. In colica autem plurimum prædicantur clyſteres cum ℔ j. decoctionis ejuſdem plantæ, ℥ j. butyri, æqualique ſacchari quantitate, parati: a Nonnullis Veronica una cum Chamomilla in lacte decoquitur, ſaccharumque additur.

Quoad ejus externum uſum, utiliſſima eſt contra ſcabiem, impetiginem, crurum ulcera, vaga, nuncupata, & ad cutis maculas obliterandas, quinimo adverſum Cancrum juxta du Renou: pro hiſce vero morbis univerſæ Plantæ decoctio, aut ejus aqua diſtillata in uſum revocatur; iis autem partes affectæ foventur.

Cæſalpinus, Pena, & Lobellius plurimum alias Veronicæ ſpecies commendant, efficacioreſque Veronica mare dicunt, ad viſcerum obſtructiones reſerandas. A Cæſalpino autem earumdem amaritie hoc comprobatur; Tragus addit, ſecundam ſpeciem, hydropem incipientem, fluores albos, tuſſimque convulſivam profligare; præſcribitur autem *Teucrii* nomine.

Veronicæ maris folia uſurpantur in Aquis, Vulneraria, & Generali, in Balſamis Vulnerario, & Mundificativo de Apio dicto *Pharm. Pariſ.* Plantæ vero ſuccus in Emplaſtro *Oppodeltboc*.

℞. Aquæ Veronicæ ℥ jv. Infunde in ea per noctis ſpatium pulveris ejuſdem plantæ ʒ j. Hauriatur mane potio hæc excellens adverſum ſterilitatem per integrum menſem.

℞. Extracti Veronicæ maris & Juniperi ana ℈ ij. M. pro bolo in viſcerum obſtructionibus, pulmoniſque anfarctibus exhibendo.

℞. Rad. Caryophyllatæ exſicc. & contuſ. ℥ ij. Glycyrrhizæ ℥ j. Veronicæ ac Hederæ terreſtris ana Man. j. Flor. Hyperici, & Centaurii min. ana pug. iij. Sem. Fœniculi ʒ ij. vel iij. M. f. infuſio, ℥ ß. in ebull. aquæ ℥ x. minutis aliquot vas coopertum remaneat, & dein ſervetur liquor pro uſu, addendo Mellis puriſſimi cochl. j. Infuſio hæcce theiformis convenienti temporis ſpatio repetatur in Phthiſi incipiente.

℞. Agrimoniæ Man. j. Veronicæ, Salviæ, ac Flor. Hyperici ana Man. ß. Superaffunde ferv. aquæ ℥ xx. liquanturque cooperto vaſe per horæ dimidium. Fiat deinde colatura, cui adde Mellis roſat. ℥ ij. pro Gargariſmate in ulceribus oris, fauciumque aptiſſimo.

℞. Sp. Veronicæ ℥ ij. Theriacæ ʒ j. M. pro potione diaphoretica in febri maligna exhibenda, quum mador apparet.

℞. Aquæ Veronicæ ℥ ij. Ea, linteola alba inficiantur, ulceribuſque crurum, aut puerulorum craſſiori ſcabiei applicentur, hæc autem lotio detergit, ac conſolidat.

℞. Sem. Violar. ʒ ij. Contunde in mortario marmoreo, paulatim ſuperaffundendo Aquæ Veronicæ ℥ vj. Fiat deinde colatura, cui adde Cryſtalli miner. gr. xij. Syrupi Violar. ℥ j. pro emulſione utiliſſima in calculo, & colica nephritica.

V I B U R N U M.

VIBURNUM, *Offic.* Viburnum vulgo, C. B. P. 428. Lantana vulgo, aliis Viburnum, J. B. 1. 557. Viburnum, *Matth.* 217. *Inſt.* R. H. 607. *Park.*

Raii Hiſt. 1590. Lantana ſive Viburnum, *Ger.* Viurna vulgi Gallorum, & Ruelli, *Lob. Caſt.* Spiræa Theophraſti forte Dalemchampii, *Lugd. Hiſt.* Viburnum foliis cordatis acute crenatis venoſis ſubtus tomentoſis, *Linn. Virid. Cliff.* 25. Viburnum vulgare, *Nonnull.* vulgo *Viorne*, *Herdeau*, *Bourdaine blanche*.

Radix in terræ ſuperficie errans arbuſculam propellit, quandoque ad arboris proceritatem accedens, quæ ut plurimum magis in latum, quam in longum excreſcit, ligno prædita fungoſo ac medulloſo; ramos vero emittit tres aut quatuor pedes fere longos, digitum craſſos, ſatis flexibiles, ſatiſque aptos ad herbarum manipulos, faſciculoſque colligandos, cortice ſubalbido, ac farinaceo. Folia habet Alno, Ulmoque ſimilia, hirſuta tamen, oppoſita, lata, denſa, ambitu crenato, ſubalbida, in parte præcipue poſtica, quum adhuc vigent, ſub-rubra vero priuſquam pereant, ſapore adſtringenti. Flores in ramorum apicibus umbellati, albi, & odori, adinſtar florum Sambuci enaſcuntur, ſinguli autem pelvim quinquifidam mentiuntur, quinis ſtaminibus ſub-albidis, apicibus rotundis in centro poſitis. Deciduis floribus baccæ ſuccedunt molles, rotundæ, aut fere ovales, craſſiuſculæ, primo virides, poſtea rubræ, ac denique per maturitatem nigræ, ſapore ſubdulci, ac viſcido fere ingrato, unicum ſingulæ continentes ſemen, eadem figura, donatum, ſatis tamen complanatum, latum, ſtriatum, ac pene oſſeum. Frequens arbuſcula hæc in ſepibus, ſylvulis, nemoribuſque cæduis, in locis rudibus, incultis, ſaxoſis, argillaceis, & montanis creſcit; floreſcit autem Æſtate, citius, ſeriuſve juxta aeris temperiem, ſolique indolem, ejus vero baccæ utplurimum Julio ruborem, Auguſto autem exeunte, & Septembri maturitatem acquirunt.

Parum ſalis eſſentialis, plurimumque olei Viburnum continet. Ejus folia, ac baccæ refrigerant, ac adſtringunt. A Matthiolo Gargariſmatis forma, in oris, fauciumque inflammatione, & ad gingivas roborandas commendantur; decoctione præterea ad ventris hæmorrhoidumque fluxum ſiſtendum utimur. Ejus radicibus in ſolo maceratis, ac poſtea tuſis Viſci ſpecies ſatis optima paratur pro avibus aucupandis. Mayernus vero in ſuo *de Aſthmate Tractatu* corticem Viburni medium, tamquam ſalutare veſicatorium proponit, & Camerarius aſſerit, aquam ſtillatitiam foliorum, efficaciſſimum collyrium eſſe adverſus oculorum morbos.

V I C I A.

Biniæ Viciæ ſpecies reperiuntur a Medico præſcriptæ, Vicia ſcilicet ſemine nigro, atque altera ſemine albo.

Vicia, *Offic.* Vicia ſativa vulgaris ſemine nigro, C. B. P. 344. *Inſt.* R. H. 396. Vicia vulgaris ſativa, J. B. 2. 310. *Park.* Vicia, *Ger. Anguill. Lonic. Raii Hiſt.* 900. *Camer. Epitom.* 320. Orobus ſativus & Vicia major prima, *Trag.* 624. Ervum, *Brunſ.* Vicia major, *Fuchſ.* Arachus, ſeu Craccæ primum genus, *Dod.* Vicia vulgaris ſativa Cluſio, Apacha vera, *Lugd. Hiſt.* Vicia nigra, Orobus perperam Officinis, Aphace Græcorum, Os mundi, *Nonnull.* vulgo *Veſce ou Veſſe noire ou commune.*

Radice tenui, fibroſa, annua, plures emergunt caules ad pedis cum ſemiſſe, aut ad duorum pedum altitudinem, anguloſi, ſtriati, hirſuti, cavi,

foliis

foliis oblongis, anguſtis, vertice latiori, hirſutis, decem, aut duodecim pari ordine eadem in coſta locatis, manuque terminatis, quæ facile vicinis corporibus adhæreſcit. Flores leguminoſi ſunt, purpurei, aut ſub-cærulei, corniculo denticulato ſuffulti. Deciduis floribus ſiliquæ præſto ſunt villoſæ, planæ, binis cellulis conflatæ, ſeminibuſque fere rotundis, & nigris refertæ, ſapore ingrato. In arvis ubique fere ſeritur planta hæc in Europa, aut ſejuncta, aut Piſis, & Avena permixta, pro Equorum, aliorumque brutorum alimento, ob herbarum præcipue defectum: etſi vero vim habeat infeſtas herbas enecandi, terræque fertilitatem conciliandi, raro tamen in hortis colitur; floreſcit autem Majo, Junioque, ſemenque Auguſto exeunte, aut Septembri maturitate donatur.

Vicia alba, *Offic.* Vicia ſativa alba, C. B. P. 344. *Inſt.* R. H. 397. *Park.* Vicia albo ſemine, J. B. 2. 311. *Raii Hiſt.* 900. Ervum candidum, vel faba veterum, *Trag.* 626. Vicia major folio cordato, flore rubro, fructu albo, Piſi minoris inſtar, *Mor. Hiſt.* 63. Vicia ſiliquis ſeſſilibus erectis, foliis cordatis, *Hall. Helv.* 598. Vicia leguminibus erectis, petiolis polyphyllis, foliis acumine emarginatis, ſtipulis dentatis, *Linn. Hort. Cliff.* 368. Vicia albida, ſeu ſemine candido, *Nonnull.* vulgo *la Veſce blance.*

Radix minuta, ac fibroſa, plures emittit caules fere bipedales, anguloſos, debiles, cavos. Ejus autem folia plurimum variare ſolent, alia enim ſemirotunda ſunt, alia longa & anguſta. Flos autem ſimplex aut duplex eſt, pluribus purpureis maculis circumfuſus, brevi pedunculo elatus. Siliquæ etiam a Vicia communi differunt, ſeminibuſque adimplentur, quandoque numero novem, albis, aut nonnihil purpureis, aut variegatis, dilute-viridibus, figura ac colore viridia adhuc piſa æmulantibus, diverſiſque, ex hoc tantum, quod eo latere, quo ſiliquæ appenduntur, nullam nigredinem habent. Ad præcedentis modum in arvis colitur planta hæc, eademque tempeſtate floret, ac ad maturitatem ſemen perducitur.

Analyſi autem Chymica plurimum olei, parumque ſalis largitur. Indiſcriminatim harumce ſpecierum ſemine utimur, eoque farina elicitur qualitatibus farinæ Orobi ſuccedanea. Vicia præterea adſtringendi, condenſandi, ac conſolidandi vi pollet, hinc in ventris fluxibus uſurpatur, nec non Cataplaſmatis forma ad emolliendum, reſolvendum, ac roborandum. In fame quandoque, ut accidit anno 1709. difficilem admodum digeſtionem, procreantem, ſtomachumque gravantem panem, Vicia, conficere, coacti ſumus. Semen quoque prædictum, ut innuimus, cum Avena ſeritur, ejuſque herba ſtatim ſcinditur, ad equos, muloſque veſcendos, qua celerrime ſaginantur. Omnes denique norunt, Viciam, nutrimentum eſſe columbis famigeratiſſimum, a pullis vero haud facile ingurgitatur, anatibus præcipue infeſta.

V I O L A.

Hic loci ſub Violæ nomine, tres diverſi generis plantarum ſpecies a nobis deſcribentur, 1. Viola communis, 2. Viola Matronalis, ſive Damaſcena, 3. Viola Lunaria.

Viola, *Offic.* Viola Martia purpurea, flore ſimplici odoro, C. B. P. 199. *Inſt.* R. H. 419. Viola Martia purpurea, J. B. 2. 542. *Ger. Raii Hiſt.* 1049. Viola

Viola nigra, ſive purpurea, *Dod. Pempt.* 156. Viola ſimplex Martia, *Park. Parad.* Viola ſativa, *Brunf.* Viola Martia præcox purpurea, *Lob. icon.* 608. Viola ſimpliciter dicta, vel nigra cognominata, *Geſn. Hort.* Viola purpurea Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 797. Viola acaulis, ſtolonibus teretibus reptantibus, pedunculis radicalibus, *Linn. Hort. Cliff.* 427. Viola Græcis ſimpliciter Jon vocata, Viola Loripes ſeſſilis & clauda vulgo, Viola purpurea odora ſimplex, Viola Martia florum colore nigricantis purpuræ, Viola quadrageſimalis, Herba violaria ſeu mater violarum, Viola flore ſimplici coloris in cæruleo ſubnigro purpurei, Leucojum nigrum Hippocratis, *Quorumd.* vulgo *la Violette de Mars ou de Careme*, *la Violette ordinaire*.

Fibroſa, denſa, vivaxque radix, plura emittit folia ſemi-rotunda, adinſtar foliorum Malvæ vulgaris lata, ambitu denticulato, viridia, longis caudis appenſa. Hæc inter pedunculi eriguntur graciles, exiguum, elegantiſſimumque florem læte purpureum, aut atro-cæruleum ſuſtentantes, odore ſatis grato, ac fragranti, ſapore viſcoſo, nonnihil acri; conſtat autem foliolis quinis, ſtaminibus totidem, apicies obtuſos, geſtantibus, papillæque ſpecie quadam., quæ omnia calyce ad baſim uſque quinquifido fulciuntur. In decidui floris locum capſula ovalis apparet per maturitatem ſeſe quadrifariam aperiens, plurimaque ſemina præſefert ſemirotunda, capſulæ parietibus appenſa, Coriandro exiliora, & ſub-albida. Umbroſis in locis, ſoloque pingui, in foſſis, juxta ſepes, prope muros, ruri & in hortis luxuriat planta hæc, facileque propagatur filamentis longis, ac reptantibus hac illac radicem emittentibus; Vere, primum ineunte Martio, floreſcit, nec folia, aut virorem Hyeme amittit. Elegantiſſime floribus albis quandoque variare ſolet, & duplici cæruleo, aut duplici albo flore diligenter in Curioſorum hortis excolitur: in hacce vero poſtrema ſatis incommodæ profecto eſſe ſolent exiliſſimæ ejus caudæ, quæ quum ad ejus florem ſuſtinendum non ſufficiant, ſolo procumbens, terra, ut plurimum, tempore præſertim pluvio, ſordeſcere flos idem ſolet.

Salſa nonnihil, glutinoſa, ac detergens eſt ejus radix, neque rubro colore, chartam cæruleam inficit, non ſecus ac folia, quæ inſipida ſunt, magiſque glutinoſa, ſemina autem recentia ruborem aliquem in ea inducunt, radicibuſque ſalſedine prævalent. Occluditur autem in Viola ſuccus glareoſus, alia principia obvolvens, eorumque activitatem comprimens: Analyſi enim Chymica ex haſce planta plures acidi liquores, plurimum olei, ſaliſque volatilis concreti, magnaque copia ſalis fixi lixivialis elicitur, hinc mirum non eſt, eamdem phlegmate ſuo, atque oleo temperantem, aliorumque conſtituentium mixtura, diureticam, ac laxantem eſſe. Violæ autem ſal cum ſale Ammoniaco affinitatem habet, portione enim urinoſa conſtituitur. Plerumque folia ac flores ejuſdem in uſum revocantur, & quandoque etiam radices, e quibus, trium aut quatuor unciarum infuſio per ſuperiora ſimul, ac per inferiora purgat; à Nonnullis vero adduntur ſalis Abſinthii gr. xx. ad ſaturatiorem tincturam ex iis eliciendam. Folia in omnibus fere decoctionibus emollientibus, ac laxativis uſurpantur, nec non in clyſteribus communibus, ac fomentis temperantibus. Flores cathartici nonnihil ſunt, refrigerantes, interque quatuor cordiales flores recenſentur. Poterius aſſerit, eorumdem p. ℨ j. in juſculo omni pinguedine deſtituto, optime alvum ſubducere. Iiſdem pariter, tres ſyrupi ſpecies parantur; Simplex nempe, cujus color

Digitized by Google

lor elegantiſſimus ſane eſt, dummodo non ferveat; Compoſitus a Meſue Arabo Medico adinventus, in quo Jujubæ, Sebeſten, ac ſemina Malvæ, & Cotoneæ mali; admiſcentur binæ hæ ſyrupi ſpecies aptiſſimæ ſunt in morbis Thoracis ab acribus, ſalſiſque humoribus ortum ducentibus; incraſſantes enim ſunt, ac refrigerantes; tertius vero Solutivus nuncupatur, prædictiſque in morbis convenit, quum purgandi adſit indicatio; ſemina enim, florumque calyces, quibus ſyrupus conflatur, alvum potenter movent: huic autem radices quoque addi poſſunt; Ejus etiam deſcriptio a D. Lemeryo *in Pharmacopæa* evulgata fuit, modo una cum aliis formulis a nobis recenſenda.

Etmullerus narrat, a Timæo excellentem Conſervam laxantem paratam fuiſſe, cum Violis, & Manna in earum ſucco ad Conſervæ conſiſtentiam fuſa: hæc vero, alvum inertem ciendi, vim habet, fere ℥ ß. Species quoque aromatitis Violis componitur, eadem virtute, prædita, cujus hæc eſt deſcriptio: cum Violarum calyce nequaquam carentium ℔ vj. igne claro, ac dulci Mannæ ℔ j. ß. funde. Colaturæ adde Sp. Vini ℔ ij. Cochl. j. aut ij. mane, ac veſperi etiam, ſi opus fuerit, binis a paſtu horis ex ea exhiberi poſſunt. Purgatio quoque excitatur integræ Violarum plantæ decoctione pro hauſtu. Mel vero Violatum in Officinis proſtans, Violis ac Melle ad ſyrupi conſiſtentiam cocto conficitur; cujus doſis eſſe ſolet ℥ j. aut ℥ ij. in clyſteribus refrigerantibus, ac emollientibus. Violæ ſemina purgantia, ac diuretica ſunt, præſcribuntur vero in colica Nephritica, urinæ detentione, aliiſque morbis, in quibus tantum leniſſime ſolvendum eſt: iis ℥ j. aut ℥ j. ß. in mortario tuſis, paulatim ſuperaffunditur ℥ vj. aquæ Graminis, colatur deinde liquor, addita ſyrupi Violar. ℥ j.

Violarum folia uſurpantur in unguento *Populeo*, & clyſtere emollienti *Pharm. Pariſ.* Flores vero in ſyrupis de Jujubis, de *Eryſimo*, & de Teſtudine, *in Requie Nicolai Myrepſij* in pulvere *Diamargarito frigido*, aliiſque præparationibus. Flores vero ac ſemina in Electuariis, Lenitivo, & Diapruno; ſemen in Electuariis, de Pſyllio, Catholico, & Diaphænico, in Confectione *Hamech*, & in Pilulis *ſine quibus* ejuſdem *Pharm.*

℞. Furfur. loti Man. j. Coque in aquæ ℔ ij. ad medias. Fiat colatura, in qua diſſolve Mellis Violati ℥ ij. pro clyſtere refrigerante, & emolliente.

℞. Sem. Violar. probe maturor. ℥ j. Contunde in mortario marmoreo, paulatim ſuperaffundendo, aquæ Graminis, aut Veronicæ, aut Roſar. ℥ vj. Fiat colatura raro linteolo pro emulſione, tribus a cœna horis, ſumenda in colica nephritica, ac urinæ retentione.

Emulſio altera adverſum Urinæ ardorem.

℞. Sem. Violar. ʒ iij. Sem. Lithoſpermi ʒ ß. Contunde in mortario marmoreo paulatim affundendo aquæ Fragariæ ℥ jv. Colaturæ adde Aquæ Cinnamomi ſimplicis ʒ ij. Ocul. Cancror. pp. ℈ j. pro doſi hora ſomni propinanda.

℞. Flor. Violar. integrorum recentium ℔ ij. Seminum Violar. contuſor. ℔ ß. Infundantur horis xij. in vaſe fictili cooperto cum aquæ ferventis ℔ vj. deinde bulliant leviter; colentur, & exprimantur, eædem colaturæ recalefactæ infunde ſecundo, itemque tertio, ac quarto, imo ſi libeat

novies,

novies, tantumdem Violarum recentium, & ſeminis Violarum, per idem temporis ſpatium, ac prima vice, uſque dum liquor violarum ſubſtantia ſaturatus omnino ſit, quod a floribus liquore infectis probe cognoſcetur; denique ultima colatura cum Sacchari albi ℔ iij. clarificetur, & coquatur in ſyrupum. S. A. Doſis ab ℥ ß. ad ℥ ij. ad bilem, & ſeroſitates exterminandas.

℞. Fol. Malvæ, Verbaſci, Tuſſilaginis, Papaveris erratici, & Gnaphalii ana. pug. j. Affunde aquæ ferventis ℔ iij. Infuſa per horæ ſemiſſe relinquantur. Fiat deinde colatura, cui adde Syrupi Violar. ℥ ij. pro infuſo pectorali in dolore thoracis, raucedine, tuſſi, ac phthiſi convenientiſſimo.

Viola Matronalis, ſive Damaſcena, *Offic.* Heſperis hortenſis flore purpureo, C. B. P. 202. *Inſt.* R. H. 222. *Raii Hiſt.* 790. Heſperides flore purpureo, albo & vario, J. B. 2. 877. Viola Matronalis, *Dod. Pempt. Lob. Geſn. Hort.* Viola Matronalis purpurea, *Ger.* Viola hyemalis purpurea, *Tabern. icon.* 308. Eruca alba & purpurea, *Lugd. Hiſt.* Leucojum & Viola purpurea, *Fuchſ.* Heſperis noſtras flore ſimplici purpureo, Viola Moſchatella, Leucojum Moſchatum, *Quorumd.* vulgo *la Julianne ou Julienne*, *la Violette Giroflee des Dames*, *la Giroflee muſquèe*.

Radice eſt exigua, lignoſa, alba, caules emittente fere bipedales, rotundos, hirſutos, medulla refertos, foliis alternatim ſitis, juxta caulem, Erucæ folio ſatis ſimilibus, minus tamen inciſis, eorum ambitu denticulato, acuminatis, hirſutis, oblongis, brevibus caudis appenſis, e viridi ſub-nigris, ſapore acriuſculo. Ex foliorum alis ramuſculi prodeunt, flores, efferentes Keiri floribus figura proximos, quatuor conſtantes foliis cruciformibus, quandoque albis, quandoque purpureis, quandoque ex albo, maculiſque purpureis, variantibus, longis elatos pedunculis, ſuaviſſimoſque. Hiſce ſuccedunt ſiliquæ longæ ac graciles, bivalvæ, intermedio ſepto diſtinctæ, ac plurima continentes ſemina ovalia, plana, ſub-rubra, acria. In nemoribus, ſepibuſque quandoque occurrit planta hæc, in hortis præterea colitur, facilique negotio multiplicatur, delitiaſque Curioſorum conſtituit, floreſcit autem Majo, Junioque, ſemper vireſcit, frigorique fortiter, uti Viola communis, reſiſtit.

Julienne ab hortulano quodam Juliano qui primus eam excoluit vulgo Gallorum nuncupatur, *Heſperis* vero, fragrantiori enim odore, ejus flores poſt Solis Occaſum, quam per diem ſcatere videntur, *Viola Matronalis* denique, quia flavæ Violæ quoquomodo ſimilatur, & a Matronis optimi odoris cauſa excolitur.

Raro admodum in uſum Medicum venit planta hæc, continet autem plurimum ſalis, atque olei, incidit, atque aperit, Scorbuto, Aſthmati, Tuſſi inveteratæ, Convulſionibuſque adverſatur, ſudoremque, juxta Lemeryum excitare ſolet.

Viola Lunaria, *Offic.* Viola Lunaria major ſiliqua rotunda, C. B. P. 203. *Raii Hiſt.* 787. Lunaria major ſiliqua rotundiore, J. B. 2. 881. *Inſt.* R. H. 218. Viola latifolia, *Dod. Pempt.* 161. Viola Lunaris prima, *Tabern. icon.* 313. Viola Lunaria, ſive Bulbonach, *Ger. Park.* Lunaria Græca rotunda Olingeri, *Geſn. Hort.* Lunaria major, aliis Bulbonac, *Camer. Hort.* Lunaria bulboſa ſeu Raphanitis, Lunaria odorata ſive Regia, Thlaſpi montanum vel Lunare majus, *Quo-*

Digitized by Google

Quorumd. vulgo *la grande Lunaire*, *le Bulbonach*, *Médaille*, *la Satinée*, *le Satin blanc ou Paſſe-ſatin*.

Radice eſt glanduloſa, & biennali, quæ caulem, ad duorum, aut trium pedum altitudinem effert, quandoque ad minimi digiti craſſitiem, hirſutum, ramoſum, dilute-viridem, aut ſub-rubrum. Folia Urticam æmulantur, duplo, ac triplo nonnunquam majora, villoſa, denticulata, quandoque oppoſita, quandoque alternatim ſecus caulem diſpoſita, ſapore herbæ olitoriæ. Summo caule, ramiſque flores progignuntur, ad modum fere florum Braſſicæ diſpoſiti, quatuor conſtantes petalis cruciformibus, purpureis, aut roſeis, ſtaminibus ſenis ſub-viridibus, apicibus flavis ac radiatis in centro locatis, odore demiſſo. Horum autem locum ſubeunt ſiliquæ oblongæ, planæ, rotundæ, magnæ, bivalves, medio interſepto diſcriminatæ, argenteo luceſcentes, ſeminibus refertæ binis earum lateribus appenſis, latis, reniformibus, Lentis more in centro elevatis, ac foliolo membranaceo ſtipatis, atro-rubris, ſapore acri, ac nonnihil amariuſculo. Excelſis in montibus frigidarum regionum creſcit planta hæc; quæ in hortis etiam colitur, floreſcit autem Majo, ac Junio, ac Aprili quandoque, facileque ope ſeminis multiplicatur. Folia Hyeme perdurante vireſcunt; altero tantum, anno poſtquam ſata fuit, caulem producit, ſemineque ad maturitatem perducto perit.

Lunaria nuncupata fuit, eo quod ejus ſiliqua integram Lunam mentiatur, *Bulbonac* aut *Bulbonach* ob radicem bulboſam. Hinc facile aliarum denominationum ratio percipietur.

Plurimum habet ſalis atque olei. Semina ejus tantum, aliquem in re Medica uſum habent. Tamquam incidentia, detergentia, aperientia, ac vulneraria reputantur, urinas cient, & Epilepſiæ ac Rabiei pulveris forma ex aqua Tiliæ adverſantur a ℈ j. ad ʒ j. Quondam maxime ab Alchymiſtis exquirebatur planta hæc ad Opus magnum. Radices vero Rapunculi more commode acetariis ſociantur.

V I O R N A.

Clematitis, *Offic.* Clematitis ſylveſtris latifolia, *C. B. P.* 300. *Inſt. R. H.* 293. Clematis latifolia ſive Athragene quibuſdam, *J. B.* 2. 125. *Rai Hiſt.* 620. Vitalba, *Dod. Pempt.* 404. *Cæſalp.* Clematis ſylveſtris latifolia, ſive Viorna, *Park.* Viorna, *Ger. Lob. icon.* 626. Athragene Theophraſti, *Anguill. Cluſ. Hiſt.* 122. Vitis ſylveſtris, *Trag.* 818. Vitis nigra, *Fuchſ. Turn.* Clematis tertia Matthioli *Lugd. Hiſt.* Clematitis ſive Viorna vulgi, *Fyſt.* Viburnum Gallorum, *Bellon.* Clematitis foliis pinnatis, foliis cordatis, inæqualiter inciſo crenatis, *Linn. Hort. Cliff.* 225. Vitis alba Italorum, Clematis altera Dioſcoridis, Ampeloſagria, ſeu vitis ſylveſtris exulceratoria, uva taminea, vel taminia Celſi & Latinorum, Sarmentaria, Salictarium, Vitis Chironia, Bucranium, *Quorumd.* vulgo *Clematite*, *Herbe aux Gueux*, *Barbe à Dieu*, *Viorne des gens de la Campagne*.

Radice eſt nonnihil craſſa, fibroſa, ſubrubra, vivaci, quæ Vitis more ſarmenta propellit craſſa, rudia, flexibilia, anguloſa, ramoſa, ſerpentia, prima ætate, nonnihil hirſuta, dein ſub-rubra, plantis, arbuſculiſque proximis adhærentia. Folia habet Campanulæ arvenſis erectæ, ſive Viti Judaicæ æqualia, quandoque integra, quandoque crenata, quina ut plurimum pro uma-

unaquaque coſta, ſapore acri. Flores racematim aut umbellæ more enaſcuntur, quatuorque conſtant petalis roſaceis, calyce deſtitutis, pluribus in centro, ſuffultis, ſtaminibus brevibus, & pallidiuſculis, albi; & odori ſunt ſubalbidis elati pedunculis. Floribus præſto ſunt fructus criniti, capitati, pluribus conflati ſeminibus lanuginoſis. Ubique fere ſecus vias, in ſepibus, quas ſummopere exornat, inter ſpinas, ac in nemoribus luxuriat planta hæc, Julio floreſcit, & ad Hyemem uſque ejus fructus perdurat. Caules ramique adeo flexibiles ſunt, ut viminum, cordarumque loco, ad manipulos, faſciculoſque herbarum, aliaque devincienda uſurpentur.

Analyſi vero Chymica, plurimum olei & ſalis acerrimi, ad Euphorbii ſalem accedentis Clematitis largitur. Ab omnibus tam veteribus, quam recentioribus cauſtica reputatur, quum præcipue externe antiquis ulceribus applicatur, quas abſtergit, carneque putreſcenti omnino liberat. Dioſcorides aſſerit, ejuſdem foliis tuſis, & appoſitis, Lepram ſanari, ejuſque ſemine trito, ac ex Hydromele propinato, bilem, ac pituitam ſolvi. Tragus vero addit, radicem in aqua Vini poculis binis; aqua ſalſa, permixta, purgantem eſſe, ac Hydropi adverſari. Quibus non obſtantibus teſtimoniis, nos tamen plantam adeo acrem, etſi Vino, & aqua marina corrigatur, internum in uſum commendare haudquaquam poſſumus. Tabernæ Montanus, ex ea tuſa atque oleo, Cataplaſma parabat, ab pertinaciorum tumorum ſuppurationem ciendam. *Herbe aux Gueux* vulgo Gallorum nuncupatur, eadem enim mendici cutim ſuam fricant ad ulcera, excoriationeſque excitandas, quas magnis ululatibus tranſeuntibus oſtentatas, ac copioſa ex iis collecta eleemoſina, facili negotio Verbaſci foliis ſanant. Verum enim vero nos ipſi vidimus a quibuſdam periculoſa ulcera, profundas cicatrices, linquentia fuiſſe contracta, eo quod ad intermittentes febres debellandas, eorum pulſibus medius Clematitis cortex appoſitus fuerit.

VIPERINA.

Echium, *Offic.* Echium vulgare C. B. P. 254. J. B. 3. 586. *Inſt.* R. H. 135. *Park. Ger. emac. Raii Hiſt.* 498. Echion, *Cæſalp.* 436. Bugloſſum ſylveſtre, *Lob. icon.* 579. *Lonic.* Echium, *Dod. Pempt.* 631. Lycopſis, *Cord. in Dioſcor.* Bugloſſa ſylveſtris, *Brunf.* Onoſma, *Matth. Lac. Caſt. Tabern. Lugd. Hiſt.* 1107. Lycopſis Germanica purpurea, *Fuchſ.* Anchuſa prima Dioſcoridis, *Guilland.* Echium caule ſimplici, foliis caulinis lanceolatis hiſpidis, floribus ſpicatis lateralibus, *Linn. Hor. Cliff.* 43. Echium ſive Echion colore floris ex purpura rubente, Bugloſſum agreſte, Anchuſa major, lingua hircina vulgi, Alcibion ſive Alcibiadion vel Alcibiacum, Viperina ſive Serpentaria, Herba Viperaria, *Quorumd.* vulgo *Viperine ou Herbe aux Vipères.*

Radice nititur longa; pollicem craſſa, lignoſa, biennali; caulem vero emittit binos pedes ſuperantem, hirſutum, rotundum, firmum, viridem, rudibus, nigriſque punctis ad pellis ſerpentinæ modum obſignatum, vertice plerumque, caudæ Scorpionis more, reflexo. Folia habet oblonga, anguſta, hirſuta, tactu aſpera, inordinate locata, inſipida. Ab ima fere ad extremam uſque ſui partem caulis, floribus exornatur, infundibuli more efformatis, inclinatis, ambitu, quinis inæqualibus diviſionibus, diſtincto, læte cæruleis, ad purpureum quandoque, quandoque ad cinereum colorem accedentibus, ſtamini-

minibus quinis purpureis, apicibus oblongis, ac piſtillo albo in centro locato, quæ omnia calyce ad baſim uſque quinquifido, longo, anguſto, acuto, ac ſtriato fulciuntur. Marceſcentibus floribus quatuor ſemina ſimul juncta, rugoſa, Viperinum caput æquantia ſuccedunt. In arvis, in ſolo inculto, inter ſegetes, apricis in locis, ac fere ubique juxta vias, & in parietibus luxuriare ſolet planta hæc, Junio, Julioque effloreſcit, Hyeme perdurante virorem ſervat, altero vero anno poſt caulis eruptionem, ſeminiſque maturitatem perit; flore autem albo variare etiam ſolet.

Plurimum olei, parumque ſalis largitur planta hæc, quæ quamvis a Cæſalpino poſt Dioſcoridem, alioſque veteres, viperarum, aliorumque veneficorum animalium morſui adverſari dicatur, fidem noſtram nihilominus præſtare haudquaquam poſſumus, ac *Viperinam* potius, figura ſeminis viperinum caput mentientis, non vero earumdem morſus ſanandi efficacia, vocatam credimus. Hacce autem methodo a Cæſalpino commendatur: recipiantur Fol. man. j. ac radicis fere ℥ ß. quibus tuſis ac in Vini poculis iij. infuſis, jus ægris exibetur, vulnerique magma applicatur. A J. Bauhino ejus radix tamquam anti-epleptica prædicatur, ac pulverata ʒ ß. in Vini aut Cereviſiæ cyatho præſcribitur, quæ profecto vis eodem cum præcedenti vitio laborat. Frequentiſſime Viperina Bugloſſo minus vulgari ſubſtituitur, eadem enim emolliente, humectante, ac pectorali efficacia pene donatur.

V I R G A   A U R E A.

INnumeras inter Virgæ Aureæ ſpecies, binas ſequentes a Medicis uſurpatas tantum agnoſcimus.

Virga Aurea minor, *Offic.* Virga aurea, anguſtifolia, minus ſerrata, C. B. P. 268. Virga Aurea vulgaris latifolia, J. B. 2. 1062. *Inſt.* R. H. 484. Virga Aurea vulgaris, *Dod. Pempt.* 142. *Ger. Raii Hiſt.* 278. *Genſ. Hort.* Virga Aurea vulgaris, *Park.* Virga Aurea Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 1272. Solidago ſerracenica, *Thal. Eyſt.* Conſolida aurea, *Tabern.* Virga Aurea ſerracenica, Herba Doria, Herba Judaica & Pagana, *Quorumd.* vulgo *la Vierge d'Or a feuilles ètroites.*

Huic radix eſt geniculata, ſerpens, fuſca, capillitio ſtipata ſubalbido, aromatica, quæ unum, aut plures profert caules tripedales, erectos, firmos, rotundos, ſtriatos, nonnihil villoſos, medullaque fungoſa repletos. Folia oblonga ſunt, alterna, acuminata, hirſuta, ambitu denticulato, e viridi nigreſcentia. Flores vero radiati ſunt, ſecus caulem ſpicæ in morem diſpoſiti, e luteo aurei, calyce ſuffulti, pluribus conflati ſquammoſis foliis, ſtaminibus quinis capillaribus, apicibus cylindraceis. Hiſce vero ſuccedunt oblonga, criſtata ſemina. In ſylvis, nemoribus, montanis, obſcuriſque in locis, humidis, rudibus, ac incultis frequens occurrit planta hæc, Julio autem & Auguſto floreſcit. C. Bauhinus apte obſervavit, ejus folia modo crenata modo non, crenæ vero, ſi adſint, longe minus, quam in ſequenti conſpicuæ ſunt.

Virga Auera major, *Offic.* Virga Aurea latifolia ſerrata, C. B. P. 268. *Inſt.* R. H. 484. *Raii Hiſt.* 279. Virga Aurea, ſive ſolidago Sarracenica, latifolia, ſerrata, J. B. 2. 1063. Virga Aurea margine crenato, *Dod. Pempt.* 142. Virga Aurea Arnold. Villanovani, *Ger.* Virga Aurea ſerratis foliis, *Park.* Solidago floribus per caulem ſimplicem undique ſparſis, *Linn. Flor.*

Lapp.

Digitized by Google

Lapp. 306. Conſolida ſerracenica major, *Lugd. Hiſt.* 1271. Virga Aurea altera, *Lob.* Virga Aurea folio latiore ſerrato, *Quorumd.* vulgo *la Verge d'Or a larges feuilles.*

Huic radix eſt longa, obliqua, fibroſa, vivax, caulem vero tripedalem, & ultra emittit erectum, rotundum, firmum, ſtriatum, fungoſa medulla refertum. Folia præcedenti latiora, longiora, magiſque denticulata ſunt. Flores radiati, ac luteo-aurei ſummo caule enaſcuntur non ſpicati, ſed umbellati, ſquammoſo calyce ſuffulti, quibus ſemina criſtata præſto ſunt. Montanis in locis, in nemoribus umbroſis, & humidis creſcit planta hæc, flores vero Auguſto, Septembri, ac Octobri propellit.

Virga Aurea ſtyptica eſt, & amara, vixque chartam cæruleam rubore imbuit. Veriſimile eſt, ſalem in ea contentum ad ſalem terræ connaturalem plurimum accedere, magna tamen olei, partiumque terreſtrium portione admiſceri, hinc detergens, vulneraria, ac diuretica efficitur planta hæc. Harumce autem ſpecierum uſque adhuc deſcriptarum folia, floreſque in Vulnerariis Helveticorum abunde reperiuntur. Infuſione ad Theæ modum uſurpantur, pug. j. pro binis aquæ ferventis cyathis, aut in ptiſanis, & decoctionibus vulnerariis, & aperientibus. Omnium autem Auctorum conſenſu opem maximam afferre ſolet, in urinæ difficultate, calculo, colica nephritica, viſcerum obſtructionibus, & hydrope incipienti. In hiſce autem affectibus felici ſucceſſu præſcripta fuit quotidie ab Hoffmanno, & Boerhaavio, mirum enim in modum detergit, viſcerumque tonum roborat. Ab Arnoldo Villanovano adverſum calculum plurimum exiſtimatur ʒ ij. pulveris forma ſingulo, mane in Vino albo exhibita. D. autem Chomelius *in Hiſtoria Plantarum uſitatiorum* aſſerit, ſimplicem ejus infuſionem in veſicæ morbis mira præſtare. In juſculis quoque, ac ptiſanis adverſum Dyſenteriam, aliaſque hæmorrhagiæ ſpecies uſurpatur, magnopere enim temperat, reneſque copioſo urinæ fluxu reſerare ſolet. Ejus ſummitatum aqua ſtillatitia, ab ℥ jv. ad ℥ vj. propinanda in potionibus vulnerariis, ac diureticis, & Extractum a ʒ j. ad ʒ ij. iiſdem viribus pollent.

Virga Aurea uſurpatur in aqua Generali *Pharm. Pariſ.*

℞. Rad. Althææ ℥ j. ß. Glycyrrhizæ ℥ ß. Folior. Virgæ Aureæ Man. ij. Althææ ac Parietariæ ana. Man. j. Ficus N. jv. Baccar. Juniperi, Sem. Petroſelini Macedonici, Bardanæ, & Lythoſpermi (ſemen autem hocce poſtremum ad cocturæ medietatem additur) ana. ʒ j. Coque in ſeri lactis ℔ iij. in quo infuſæ fuerint Vini albi ℥ jv. ad tertiæ partis conſumptionem, Colaturæ adde Syrupi Althææ ℥ jv. pro decoctione, tepide, quaque hora, propinanda; in colica Nephritica, paroxiſmo declinante.

VISCUM.

VISCUM, *Offic.* Viſcum baccis albis, C. B. P. 423. *Inſt.* R. H. 610. Viſcus Quercus, & cæterarum arborum, J. B. 1. *Part.* 2. 89. Viſcum, *Dod. Pempt.* 826. *Ger. Raii Hiſt.* 1583. *Matth. Trag. Fuchſ. Linn. Hort. Cliff.* 441. Viſcum vulgare, *Park.* Viſcus, *Brunſ.* Viſcum Quernum, Querceum vel Quercinum, Viſcum Corylinum ſeu Colurnum, Viſcum tiliaceum, viſcus vulgaris, Lignum Sanctæ Crucis Monachorum, omnia ſanans Druidarum, Hyphear

phear Arabum, Ramus Aureus Virgilii, *Nonnull.* vulgo *Gui commun*, *ou Gui de Chene*.

E radice viridi, primum tenera, granisque diſtincta, poſtea in centro lignoſa, & vivaci, arbuſcula veluti quædam progignitur ad duorum fere pedum altitudinem excreſcens, globumque ſatis regularem efformans, caulibus minimum digitum fere craſſis, lignoſis, compactis, ponderoſis, nodoſis, externe ſaturate-viridibus, interne albo-luteſcentibus, qui plures emittunt ramos lignoſos, flexibiles, invicem plerumque implicatos, binis extremitatibus craſſiores, diametri, pene oſſis cruris, ac quodammodo una ſimul articulatos, cortice viridi, inæquali, granisque diſtincto, tectos. Folia bina invicem oppoſita ſunt, oblonga, denſa ac carnoſa, ſucco deſtituta, dura, Buxo majori, aut Portulacæ foliis ſimilia, longiora tamen, extremo rotundo, viridia, ſub-lutea, aut palleſcentia, ſapore ſubdulci, amariuſculo, aut acri, & adſtringenti, odore demiſſo, & ingrato. Quamvis autem a Tournefortio, Boerhaavio, & Linnæo aſſeratur, ſexum utrumque in iiſdem individuis, ſejunctis tamen in locis reperiri, experientia tamen nos edocuit, Viſcum marem adeſſe, nunquam fructum deferens, Viſcumque fœminam, toto anni fere ſpatio, fructibus onuſtum, uti a Plinio memoriæ proditum fuit, hoc diſcrimine, quod ſcilicet Viſcum mas ab eo fructus deferens, fuerit nuncupatum, fœmina vero iis deſtitutum. Flores in ramorum nodis enaſcuntur, faſciculatim conjuncti ad ſeptem uſque quandoque, unico regulari conſtantes petalo, campanulamque ſatis patulam crenis quatuor mentientes, ſtaminibus totidem, apicibus oblongis, pulvere ſubtiliſſimo, onuſtis, hi autem florum faſciculi ſteriles ſunt. Fertiles autem in ramorum alis, fœmineis individuis locantur, treſque aut quatuor tantum plerumque flores continent ſeſe Februario exeunte, aut ineunte Martio aperientes. Poſtremis hiſce floribus fructus præſto ſunt, qui paulatim excreſcendo, in exiguas abeunt baccas ovalès, fere rotundas, molles, Piſis craſſiores, brevi pedunculo, carnoſi calycis fundo appenſas, albas, læves, lucentes, fere adinſtar Margaritæ translucidas, ſatis Uvæ ſpinæ acinis perſimiles, glutinoſo ſucco, refertas, quo gluten a veteribus parabatur: in fructus centro, exiguum ſemen occurrit ſub-viride, ſatis compreſſum, plerumque triangulare, aut cordiforme. Planta hæc revera paraſita in ſolo neutiquam creſcit, ſed arboreorum ramorum ex cortice tantum, in quo radices implantantur; hinc facile colligi poteſt quantum detrimenti arboribus ipſis afferre ſoleat, magnam earumdem nutritionis partem abripiendo, quare a diligentioribus hortorum cultoribus exterminanda omnino eſt, Vere primum apparente, ut innuimus, flores emittit, Septembri, ac Octobri ejus fructus ad maturitatem perducuntur, ſeritur autem Februario, Martiove.

Vulgatiſſima recentiorum Botanicorum opinione evincitur, unam eamdemque eſſe Viſci ſpeciem in adeo diverſarum arborum numero excreſcentem, uti hoc ipſum ſerendo colligi poteſt. Si autem Auctoribus fides præſtanda eſt in omnibus fere arboribus enaſcitur. Alii enim aſſerunt adinventum fuiſſe in Abiete, Larice, Piſtacia, Nuce, Cotonea Malo, Pyro tam vera, quam ſylveſtri, Malo ſylveſtri, ac domeſtica, Meſpilo, Oxiacantha, Sorbo, Pruno, Amygdalo, ac Roſa: alii præterea, in Quercu tam viridi, quam vulgari, Subero, Caſtanea, Corylo, Tilia, Betula, Acero, Fraxino, Olea, Salice, Populo tam nigra, quam alba, Ulmo, Rhamno cathartico,

Buxo, ac Vite etiam, & Junipero; denique in Pſeudo-Acacia reperitur. Ab Ariſtotele autem neutiquam a ſemine progigni traditur, ab eo enim tamquam ſpontanea productio, aut ab humoris arborum nutritii eruptione, aut earum tranſpiratione, ortum habens reſpiciebatur. Omnes autem qui de Viſco ſcripſerunt, exceptis quibuſdam Neotericis, Ariſtotelis ſententiam proſequti ſunt; nihilominus a Theophraſto & Plinio traditum fuit, Viſcum produci e ſemine, cui prius, ut frigida qualitate, ejus germitionem impediente exoneraretur, per avium ſtomachum tranſeundum erat. Quum vero Viſci ſemina non adeo dura ſint, facile in avium ventriculis concoqui poſſe putaviſſemus, niſi Bocconus aſſeruiſſet, omnino integra ab avibus una cum excrementis reſtitui. Contrarium igitur probari haudquaquam poteſt. Neotericorum tamen obſervationibus evincitur, Viſcum ſemine multiplicari abſque ulla in avium ſtomacho permanſione.

Obſervatu quidem dignum eſt, Viſci ramos quandoque cælum verſus, ad omnium fere plantarum, ac præſertim arborum & arbuſcularum morem elevari. Si enim arbuſcula hæcce in ſuperna rami parte implantetur, aliarum more ejus rami eriguntur, ſin autem ex inferna exeat ſolum verſus abſque ullo detrimento, via prorſus contraria vegetare ſolet. Viſcum ſegniter incrementum capit, Hyemeque folia conſervat, hinc allucinatur Theophraſtus, quum aſſerit, Viſcum neutiquam foliis ſpoliari, ſi arbori adhæreſcat folia non dimittenti, ea vero depellere ſi arbori inſideat, iis, ea tempeſtate, deſtitutæ.

Noſtris in ſylvis quandoque Quercus occurrunt Viſcum deferentes, majori tamen copia in Italicis regionibus reperitur, ac præcipue Romam inter, ac Lauretum, quo tractu una tantum Quercus, ad plauſtrum onerandum ex eo redundantem quantitatem, ſuppeditare poteſt; Cluſius quoque nos edocet, Quercum foliis latioribus Viſco feraciſſimam eſſe in pene omnibus Hungariæ ſylvis. Ethnicorum Sacerdotes ſub Quercubus Viſco onuſtis ſimul collecti ſuas preces effundebant, ac veluti ſacratam plantam reſpiciebant. Ex Plinio colligi poteſt quantis ſuperſtitioſis ceremoniis a Druidis Sacerdotibus Gallis Viſcum Quercinum colligebatur: ſpecies vero hæc apud Medicos uſitatior eſt; eligendum vero eſt craſſum, probe enutritum, durum, ponderoſum, ac ſi poſſibile eſt Quercus fruſtulo adhuc appenſum, ut ejus originis major adſit certitudo; ſæpenumero enim a mercatoribus Viſcum vulgare pro Quercino divenditur. Viſcum autem ex aliis arboribus elicitum facultates habet Viſco Quercino ſatis proximas, demiſſiores tamen, quamvis a Nonnullis huic poſtremo Viſcum Coryli, aut Tiliæ anteponatur.

D. Du Hamelius, præcipuum Regiæ Scientiarum Academiæ ornamentum, qui Phyſicam facultatem utiliſſimis experimentis adaugere, ac exornare non ceſſat, *plurimas de Viſco obſervationes* nobis exhibuit in ejuſdem Academiæ Commentariis, publici juris factas, *anno* 1740. *pag.* 483. quas ſumma voluptate, ac emolumento Lector noſter aſſequi poteſt.

Viſcum plurimum habet olei, ſaliſque eſſentialis. A Medicis autem ejus lignum, ejuſque fructus uſurpantur, primumque locum apud eos meretur Quercinum. Lignum tamquam excellens anti-epilepticum reputatur; pulveratur, ſicque a ℈ j. ad ʒ ij. aut taleolatim inciſum, & in Vino albo infuſum ab ℥ ß. ad ℥ vj. ejus liquor exhibetur: ad præcavendam præterea Apoplexiam, & adverſum Vertigines uſurpatur. A S. Paulli plurimum in Pleuritide

tide exiſtimatur, ac ex eo pulverato, ʒj. in aquæ Hordei, aut Cardui Benedicti ℥ jv. præſcribitur, quo copioſi ſudores excitantur. Jo: Bauhinus contra vermes, eumdem pulverem commendat, Rajuſque aſſerit in Vino albo epotum quartanas febres depellere.

Viſci baccæ acres ſunt, & amaræ, nec uſquam internum in uſum revocandæ ſint, quum tamquam veneni ſpecies reputentur: violenter admodum per inferiora purgare ſolent, facilique negotio infimum ventrem inflammatione afficere poſſunt. Succo viſcido ſcatent, ad abſceſſus maturandos, eorumque ſuppurationem accelerandam aptiſſimo, ſi iis linimenti forma applicentur. Ex iis vero a Veteribus Gluten conficiebatur hoc pacto, fructus prædicti in aqua prius decoquebantur, deinde iis tuſis, colatura, ad ſemina, tunicamque ſegregandam inſtituebatur. Noſtris autem diebus Gluten e cortice Aquifolii paratur, medius vero, tamquam tenerior, ac viridior ſeligi debet, in ſubterraneis cavis ad putrefactionem uſque relinquendus, in mortariis deinde quaſſatur, ac in paſtam reducitur, quæ abſtergitur, & in aqua contrectatur. Productum hocce externe appoſitum potenter reſolvendi, ac emolliendi vim habet. D. Chomelius in *Hiſtoria Plantarum uſitatiorum* teſtatur, ex eo Arthriticos plurimum ſolari; ſtupis eo infectis, pars vexata obvolvitur. Cataplaſma autem prædictum dolorem temperat, ac inflammationem minuit.

Viſcum Quercinum uſurpatur in aquis Generali, & Hirundinum, in pulveribus Antiſpaſmodico, & de Gutteta *Pharm. Pariſ.*

℞. Ligni Viſci Quercini diſſecti ℥ ij. Radicis Pæoniæ maris ℥ j. Coque in aquæ ℔ vj. ad tertiæ partis diminutionem. Adde verſus finem Radicis Valerianæ maj. diſſectæ ℥ ß. Flor. Lilior. Convall., Tiliæ, & Gallii lutei ana. pug. j. Fiat colatura levi expreſſione, cui adde Syrupi Pæoniæ ſimplicis ℥ iij. pro decoctione anti-epileptica, tribus, aut quatuor cyathis tepidis de die in acceſſuum intervallis, exhibenda.

℞. Aquæ Flor. Tiliæ ℥ vj. Boracis Venetæ & Salis Ammoniaci ana. gr. xv. Viſci Quercini p. ʒ j. Radicis Valerianæ maj. ʒ ij. Kermes mineral. gr. ij. Syrupi Pæoniæ ſimplicis ℥ j. M. pro potione anti-epileptica.

℞. Viſci Quercini ℥ j. ß. Rad. Pæoniæ maris, & Valerianæ ſylveſtris ana. ℥ ß. Flor. Lilior. convall. & Tiliæ ana ℈ jv. Kermes mineralis ℈ j. Salis Ammoniaci, & Boracis Venetæ ana ʒ vj. Cinnabris nativæ & Salis ſedativi ana ℥ ß. M. pro pulvere anti-epileptico, cujus doſis, ʒ ß. cum q. ſ. Syrupi de Stœchados ſociata, definietur.

℞. Corticis medii Viſci Quercini q. l. Contunde in mortario marmoreo, ac M. cum q. ſ. Butyri menſe Majo confecti, pro Unguento anti-phthiſico, quod, pro linimento regioni Thoracis admovendo, inſerviet.

V I S N A G A.

VISNAGA, *Offic.* Gingidium umbella oblonga, *C. B. P.* 151. Viſnaga, *J. B.* 3. 31. *Matth. Lob. Raii Hiſt.* 456. Gingidium alterum, *Dod. Pempt.* 702. Gingidium Hiſpanicum, *Ger.* Viſnaga Gingidium appellatum, *Park.* Fœniculum annuum, umbella contracta oblonga, *Inſt. R. H.* 311. Gingidion, *Cord. in Dioſcor.* Gingidium, *Anguill. Cluſ. Hiſt.* Seſeli Maſſilienſe, *Fuchſ.* Cumini ſativi alterum genus, *Cæſalp.* Gingidium ſeu Gingidion verum vel legiti-

gitimum Dioſcoridis, Biſnaga ſeu Viſnaga Hiſpanorum, Cheræfolium Hiſpanicum Herbariorum, Dentiſcalpium Hiſpanicum, Olus Syriacum, *Nonnull.* vulgo *Viſnage*, *Fenouil annuel*, *Cure dent d'Eſpagne*.

Fibroſa & annua radix caulem fere bipedalem propellit ſtriatum, erectum, glabrum, Anethi cauli perſimilem, foliis profunde inciſis, lævibus, ac adinſtar foliorum Paſtinacæ ſylveſtris compactis. Summò caule umbellati flores progignuntur ſub-albidi, oblongi, duri, erecti, baſi foliolis, Fragorum more, ornata, quæ ſeſe contrahendo in centro cavum relinquunt, ex iis autem ſinguli, quinque, conſtant cordatis petalis, totidem capillaribus ſtaminibus, ſimplicibus apicibus, ac tandem abeunt in fructus ovales bifariam diviſos, bina occludentes ſemina, ex uno latere convexa, ex altero vero plana, villoſa, Apii ſeminibus æqualia, & âcria. Calidis in regionibus, Italia nempe, Hiſpania & Occitania ſponte creſcit planta hæc, in hortis quoque colitur, floribuſque veſtitur Æſtate, ejuſque ſemen Autumno accedente maturitate donatur.

Viſnaga, denominatio, revera eſt Hiſpanica. Quum umbellarum ejus pedunculi exſiccati ſunt, firmi fiunt, ac a plurimis, in Hiſpania præcipue, dentiſcalpii more uſurpantur; ſeligendi autem ſunt, craſſiores, integri, læves, ſub-lutei, ſapore, ac odore grato.

Plurimo oleo, ſaleque eſſentiali ſcatet planta hæc, quæ a J. Bauhino iiſdem cum Fœniculo facultatibus prædita recenſetur, quare aperiendi, urinas, menſeſque ciendi vi pollet, nihilominus ſatis raro in uſum Medicum revocatur.

V I T I S.

VITIS, *Offic.* Vitis Vinifera, C. B. P. 299. J. B. 2. 67. *Raii Hiſt.* 1613. Vitis Vinifera, ex cujus uvis acerbis immaturis Omphacium exprimitur, *Boerh. Ind. Alt.* 2. 232. Vitis ſativa, magna, media & parva Vinea, Mater Vini ſeu Nectaris, Lignum tortuoſum & princeps Vegetabilium, *Quorumd.* vulgo *la Vigne cultivée haute*, *moyenne*, *& baſſe*.

Radix longa, parum in ſolo demerſa, lignoſa, vivax arbuſculam emittit, ad arboris proceritatem, ſeſe quandoque elevantem, trunco ineleganti; tortuoſo, cortice atro-ſubrubro, rimiſque abundanti, pluribus longis ſarmentis, capreolis, munitis, quibus proximioribus arboribus, & pedaminum faſciculis, aut pedamentis adnectuntur. Folia ejus vero ampla ſunt, venuſta, lata, ſemirotunda, inciſa, viridia, lucentia, tactu nonnihil rudia, ſapore ſtyptico. E foliorum alis flores progignuntur exigui, quinis conſtantes petalis, in ſphæram diſpoſitis, cuſpide collectis, ſub luteis, odoris, ſtaminibus totidem erectis, apicibus ſimpliciſſimis. Deciduis floribus baccæ rotundæ, aut ovales ſuccedunt ſimul congeſtæ ſatis craſſis racemis; primo virides, & acerbæ, matureſcendo autem colore præditæ albo, aut rubro, aut nigro, carnoſæ, dulci, gratoque ſucco refertæ, unica cellula quinque ſemina, aut acinos occludentes oſſeos, & cordiformes. In regionibus calidis, temperatiſque colitur planta hæc, ac breviſſime ad magnam proceritatem elevatur, niſi citiſſimus ejus curſus diligenti amputatione ſiſtatur; indeſinenter quoque excreſcere ſolet, adeo ut elatiores Ulmos ſuperet; Æſtate floreſcit, fructuſque ſive Uvæ, Autumno, maturitatem acquirunt. Nulla alia plan-

planta in ævum adeo longum, uti Vitis, perdurat, quæ ad prodigium uſque dilatatur, adeo ut domus integræ, unius ſtipitis ſarmentis, cooperiri poſſint. Jure, inquit Columella, Vitis cæteris omnibus arboribus, & arbuſculis anteponitur, non fructus dulcedine modo, verum etiam ob facilitatem, qua propagatur, ut hominum cultura, ac diligentia, in omnibus fere regionibus, ſatis, ſuperque compenſetur, dummodo a nimio frigore, aut a nimio calore immunis ſit, creſcit enim in planitiebus, in collibus, in ſolo forti, levi, ac mobili, pingui, aut ſterili, ſicco, aut humido, ac nonnihil paludoſo. Juxta Plinii ſententiam, non adeo inter ſe differunt terræ, in quibus progignitur, quam Vitis, ac Uvæ innumeræ ſpecies; produci enim poſſunt, & de facto quotidie novæ producuntur, ac inter infinitum pene diverſarum ſpecierum numerum difficile profecto eſſet, ne dicamus impoſſibile, antiquam, propriamque denominationem cuicumque aptare, hinc perquiſitionem hance intactam relinquemus, quum potiſſimum nec tempus, nec media adſint, quibus methodo, Lectori, non injucunda ad exitum perduci poſſet.

Cum Vitis, ejuſque productiones diverſos habeant uſus, ſucceſſive de hiſce ſermonem inſtituemus, deque eorum, cum re Medica, relatione tantum, paulo fuſius pertractabimus.

Ex omnibus Vitis partibus, Analyſeos Chymicæ ope, plurimum olei, ſaliſque elicitur. Quum Vere, Vitis, humore vernante, turgidæ ſummitates amputantur, ſponte liquor, lacrymæ forma, extillat, qui aperiens eſt, ac calculo, interne ſumptus adverſatur, eo pariter oculi abluuntur, ad ſaniem detergendam, viſumque acuendum; a Nonnullis etiam ad impetiginem, cutaneoſque pruritus ſanandos uſurpatur. Vitis germina, ac folia ſtyptica ſunt, & a Veteribus eorum ſuccus præſcribebatur, ad ventris fluxus, & dyſenteriam ſiſtendam, a recentioribus Medicis autem eorumdem uſus reſtitutus fuit, hiſce poſtremis temporibus, foliorum viridium ad umbram exſiccatorum pulvere, ℨ j. in juſculo, præſcripto. Vitis lignum, aut ejuſdem ſarmenta decocta, aperientia admodum ſunt; qua de cauſa in loco mundo Vitis ſarmenta concremantur, cineres colliguntur, cribroque e craſſioribus ſecernuntur, eorumque ℥ j. in aquæ ℔ ij. injicitur, ac iis ad fundum poſtea jam delapſis, leniter ſupernatans aqua limpida affunditur, ac pro potu communi uſurpatur, ventriculoque ea jam aſſueto, cinerum augetur doſis. Ptiſana hæc utiliſſima eſt in OEdemate, Leucophlegmatia, & Hydrope aſcite. Cinis hic idem, juxta Rajum, aceto junctus, & Cataplaſmatis forma appoſitus condylomata ſanat, ſique Ruta addatur, valet adverſus Lienis inflammationes.

A nemine vero ignoratur Uvarum uſus, aut pro alimento, aut pro Vino parando. Uvæ adhuc viridis ſuccus, Omphacium, vulgo *Verjus* nuncupatur, adſtringit autem nonnihil, uſurpaturque ad ſtomachi ardorem compeſcendum, bilioſos ventris fluxus ſiſtendos, appetitumque ciendum: ad alimenta quoque condienda, aut ad condimentorum ſaporem excitandum in uſum revocatur, aut etiam ad majorem gratiam, diuturnioremque durationem conditur. Æſtate, Omphacino ſucco, aqua, & ſaccharo, gratiſſimus, ac refrigerans hauſtus paratur, magno in æſtu aptiſſimus, ac præcipue bilioſis. Uvæ maturæ appetitum excitant, alvum ſolvunt, thoraciſque acrimoniam demulcent; probe enutritæ, maturæ, ſucculentæ, tunica tenui, & delicatula, ſapore dulci ac grato eligendæ ſunt, utpote hiſce notis omnino ſalutares, ſi modus ſervetur, aliter, flatulentas Colicas excitare poſſunt. Cuicumque ætati, ac tem-

Digitized by Google

peramento conveniunt, ſenes tamen ſeſe abſtineant, iis enim debilitantur; fluxuſque augentur, quibus ætas hæc nimium quandoque vexatur.

Uvæ Solaribus radiis aut furno exſicantur, ut diutiſſime ſervari poſſint, tunc autem Uvæ paſſæ nuncupantur; de hiſce autem jam ſuperius verba facta ſunt *Tomo I.* atque illic Lectorem ablegamus.

Uvarum ſuccus, communiter Muſtus, nuncupatus adhibetur ad Sapam ſeu Rob, & Vinum coctum conficiendum. Sapa autem paratur muſtum percolando, ac poſtea ad ignem evaporando ad tertiæ partis permanſionem. Adſtringendi, ac ſtyptica vi gaudet, & a vulgaribus ad Cotonea Mala, alioſque fructus condiendos uſurpatur; Cotonea vero Mala, Sapa, condita ad ventris fluxus ſiſtendos, ſtomachumque roborandum excellunt. Jure, hæc, præparationi alteræ, anteponitur, Melle, ac Saccharo confectæ, Mel enim, & Saccharum alvum laxant; Sapa præterea ad Sinapi condiendum uſurpatur, Sinapi ſemine tuſo, ac prædicta diluto. A Nonnullis confectio prædicta *Reſinè* nuncupatur, juxta autem du Renau, *Reſinè* paratur Uvis probe maturis in lebete ebullitis, e quibus ſuccus exprimitur, ac ad ignem ad melleam uſque conſiſtentiam evaporatur. Teſtatur præterea idem Auctor, Sapam efficaciſſimam eſſe adverſum oris morbos; ſtypticitate ſua, fluxiones ſiſtit, digerit, & abſtergit. Secundo, Vinum coctum paratur, Uvarum probe maturarum ac dulcium ſucco, qui ad ignem ad tertiæ partis conſumptionem evaporatur: curatur autem, poſtquam jam igne abductus fuerit, ut in vaſe terreo, aut ligneo affundatur, eum cochleari, uſque dum frigeſcat, agitando. Ab Uvarum adhibitarum qualitate, optima, aut mala ejuſdem præparationis qualitas quoque pendet. Magna vero terreſtrium, viſcoſarumque partium portione ſcatet, hinc pectus demulcet, excreatumque ſollicitat in temperamentis humidis frigidiſque; bilioſis autem, melancholicis, obſtructionibuſque deditis haudquaquam convenit.

Omnes norunt, Uvarum ſucco in cupa fermentato, Vinum elici; liquor hic exquiſitiſſimus, plurimorum morborum Panacea jure, ac merito nuncupari poſſet, ſi eo moderate uteremur; Vinum enim præſtantius Cordiale, a naturæ Parente D. O. M. nobis exhibitum, eſt reputandum; ſtomachica vi pollet, viſcera corroborat, concoctioneſque juvat: ejus abuſus autem egregias haſce qualitates pervertit; Vinum enim immoderate ſumptum, maximum caloreminducit, liquores corrumpit, ebrietatem procreat, pluribuſque pertinacibus morbis anſam præbet, Febribus videlicet, Apoplexiæ, Paralyſi, Lethargo, & ſimilibus.

Si ex eo exacta Analyſis inſtituatur, ſtatim plurimum ſpiritus recipietur, qui nihil aliud eſt, quam oleum exaltatum volatilibus ſalibus ſociatum: diſtillationem deinde proſſequendo plurimum phlegmatis; poſtea ſpiritus acidi, qui nihil aliud ſunt, niſi ſales eſſentiales, aut volatiles Vini phlegmate ſoluti, demum nonnihil elicietur olei nigri, ac fœtidi, a ſpiritibus acidis, ope chartæ bibulæ facile ſeparabilis, ſpiritus enim traijcientur, oleo, utpote denſiore ſuperius relicto: remanebit autem in fundo vaſis maſſa quædam conſtans ex Sale Alkali, ac terra; lixivio autem ſal hocce Alkali ſeparatum, ſali Tartari omnino ſimilatur.

Vina plurimum variare ſolent colore, odore, ſapore, & conſiſtentia; juxta Uvarum diverſitatem, quibus parantur, ac juxta diverſa clymata, in quibus Uvæ progenitæ, & diverſimode radiis Solaribus percitæ ferunt, ac demum,

Digitized by Google

demum, juxta diverſa fermentationis genera, quæ muſtus ſubivit. Vina in menſis uſitatiora ſunt, album, helvum, ac rubrum. Eligenda vero ſunt clara, diaphana, optime colorata, non recentiſſima, ſapore dulci, ac penetranti, odore grato. *Schola* autem *Salernitana* pluribus in locis, optimi ac ſaluſtaris Vini ſigna tradit, uti in ſequenti verſu:

Vina probantur odore, ſapore, nitore, colore,

biniſque hiſce aliis:

Si bona Vina cupis, quinque hæc laudantur in illis:
Fortia, formoſa, & fragrantia, frigida, friſca;

denique hiſce poſtremis:

Vinum ſit clarum, antiquum, ſubtile, maturum,
Ac bene dilutum, ſaliens, moderamine ſumptum.

Etſi Vinum generatim inter præſtantiora roborantia remedia locum habeat, nihilominus certum eſt, in ejuſdem diverſis ſpeciebus ingentem virtutum, vitiorumque varietatem adeſſe. Vinum album exempli cauſa diureticum eſt, urinæque vias celerrime tranſigit; in bilioſis, ſanguineiſque, ſanguinis acrimoniam temperat, rubro minus enutrit, doloremque capitis quandoque ſuſcitat. Helvum ſpirituoſius eſt præcedenti, aptiuſque phlegmaticis temperamentis, ſenibuſque accomodatur. Verum enim vero merito aſſeri poteſt, Rubrum præ aliis cuicumque temperamento idoneum eſſe, ſufficientem enim tartarearum particularum quantitatem complectitur, quibus Albo minus fumoſus, magiſque ſtomacho amicus efficitur. Nonnulla utplurimum Vinum nigrum ſtypticitate donatur, optimumque recenſetur pro facile vomentibus, ventriſque fluxu vexatis, contrarium autem omnino eſt melancholicis, obſtructionibuſque correptis. Vina aſperiora, ac auſteriora adſtringentia ſunt, nec conferre poſſunt, niſi alvi profluvio, fibriſque ventriculi relaxatis, laborantibus. Quæ vero acerba ac ſtyptica nuncupantur eamdem naturam habent. Acida vero, aut ſub-acida bilioſis conveniunt, vimque habent, ſanguinis effervеſcentiam compeſcendi: nihil autem profuiſt contrario temperamento præditis; flatus enim, ac tormina quandoque excitant, melancholiciſque perniciosiſſima ſunt. Fortiora, ac ſpirituoſiora Vina, magis apta ſunt ad debiliorum ſpiritus recreandos, quam pro uſu communi; minorem præ cæteris nutrimentum præbent, ſanguiniſque motum plus juſto concitare ſolent: hinc in hiſce modum non ſervare, præ aliis periculoſius eſt, ſi autem moderate ad exitum menſæ uſurpentur, ſatis ſalutaria eſſe poſſunt, ſtomachumque ſatis roborare ſolent, quum enim, natura ſua, glutinoſa ſint, diutius in hoc viſcere immorantia optimos effectus procreare ſolent.

Vino, medicata Vina conficiuntur, quorum alia ſimplicia, uti Vinum Abſinthii, Juniperi, Alkekengi; alia compoſita ſunt, ſolventibuſque permixta. Infra, nonnullas, de melioribus, uſitatioribuſque, formulas exhibebimus.

Magma reſiduum poſt uvarum expreſſionem, e quibus muſtum elicitum

fuit, in cabo reponitur: aqua ſuperaffunditur, quæ adhuc nonnullis uvarum principiis imbuitur, vinoſa efficitur, ruſticiſque pro potu ordinario inſervit: facile autem aceſcit, ſtomachiſque debilioribus aptari non poteſt; tormina excitat, obſtructioneſque progignit, uno verbo, eodem, quo Vina acida, pacto nocet; longe minus tamen noxia eſſe ſolet, quo minori aquæ, majorique magmatis Uvarum probe maturarum portione conficitur. Magma hoc idem Vinacea dictum in cumulum congeritur, ut fermentationem ſubeat, ac calefiat, in eo deinde aut membra, aut univerſum corpus obvolvitur Rheumatiſmo, Paralyſi, Arthritideque iſchiatica affectum, ad ſudorem conciliandum, nervoſumque genus firmandum; ſpiritu autem ſulphureo caput tentante, vertigines quandoque concitare ſolet, quare a pluribus ne vix quidem ſufferri poteſt.

Diſtillationis ope e Vino Aqua Vitæ ac Spiritus Vini eliciuntur; hi liquores ab omnibus Vini ſpeciebus colligi poſſunt, majorem eorum tamen quantitatitatem una potius, quam altera largitur. Vina fortiora neutiquam liquoris prædicti majorem copiam impertiuntur; melius autem res procedet, ſi Vina fere vapida potius, quam perfecto ſapore prædita diſtillationi committantur, non ſolum cauſa expenſæ longe minoris, verum etiam quia in Vino ad aceſcendum proximo ſpiritus magis, quam in quocumque alio, ſolutus eſt, ac ad ſeſe elevandum aptior. Sp. Vini moderate ſumptus, ac neceſſitate potius cogente, quam ob deliciam ad ſalutem plurimum conducere poteſt, & de facto digeſtioni favet, alimentorum craſſiores partes terendo, ac attenuando, quæcumque in loca, ſumma levitate ſua, facile diſtribuitur, vires reſtituit, novumque robur ſanguini conciliat, volatilibus, ac elatis particulis ſpirituum diſſipationem protinus reparando, ſi forte aut magno labore, aut continuis vigiliis, aut alia de cauſa eorum inſignis jactura præceſſerit. Hinc aptiſſimus recenſetur pro ſenibus, pro debilibus, ac in frigidis, phlegmaticiſque temperamentis.

Diligenter curatur, ut militibus ante pugnam Aqua Vitæ exhibeatur, quæ conſuetudo optimum ſane effectum progignit, Vini enim ſpiritu, ſanguinis, ſpirituumque motu adaucto, major iis vis, vigor, & audacia ad omnem imminentium periculorum timorem ſuperandum conciliatur.

Aquæ Vitæ, Spirituſque Vini Pharmaceuticus, & Chirurgicus uſus nimis innoteſcit, ut in eo longius, quam par eſt, immoremur. Perſpicuum enim eſt, liquores hoſce fere omnium ſpirituoſorum, ac ſtimulantium remediorum menſtrua, ac vehicula eſſe; hinc in Apoplexia, Paralyſi, Lethargo aliiſque ejuſdem naturæ morbis in uſum revocantur. Cum enim in iis animales ſpiritus, lentis craſſiſque humoribus, obruantur, volatilibus, exaltatiſque particulis opus eſt ad eos incidendos, atque diſſipandos. Extrinſecus etiam hi inflammabiles liquores uſurpantur, ad poros reſerandos, diſſolvunt enim, atque attenuant quidquid humorum tranſitum impedire poteſt, quare convenient in doloribus, ut ajunt, frigidis, in œdemate, contuſionibus, aliiſque morbis, in quibus aperiendi, ac reſolvendi neceſſitas adeſt.

Iidem inflamabiles ſpiritus immoderate, nimiſque frequenter adhibiti, effectus, prædictis, ſatis oppoſitos, ac ſaluti pernicioſos producunt. De facto in adeo vehementem agitationem, ob immodicum motum iis communicatum, humores inducunt, ut eorum unctuoſæ, & balſamicæ particulæ ad partes ſolidas enutriendas, ac ſuſtinendas dicatæ, ob ma-

gnam

gnam rarefactionem in iis inductam, ineptæ fiant huic muneri ſatisfaciendo: hinc ſubſequitur prava totius corporis diſpoſitio, quum enim ejus partes Balſamo hoc, tam neceſſario nec humectentur, nec irorerentur, aridæ ſiccæ & ad functiones rite obeundas ineptæ fiunt. Ab ardentibus hiſce præterea ſpiritibus & alia quoque incommoda originem ducunt, in cerebro enim magna copia excepti, præter ebrietatem, Vini more, inductam adeo excedenter pituitam exolvunt, ut deinde per cerebri canales expanſa, eos debilitet, animaleſque ſpiritus irretiatur. His autem canalibus, ſive nervis, qui cum omnibus corporis partibus commercium habent, continuo inflammabilium liquorum uſu imbutis, ſpiritibuſque animalibus per conſequens magis, magiſque aggravatis, corporis hebetudo, & ad catarrhos, arthritidem, aut etiam ad morbos magis periculoſos Apoplexiam ſcilicet, Paralyſim, plurimoſque alios inclinatio ſubſequitur.

Ex quibus omnibus facile evinci poteſt, quantum intereat, ſeſe a liquorum ardentium uſu abdicare. Vetres hac in re exemplar optimum nobis ſuppeditant, ab iis enim aut fere ſemper Aqua tantum hauriebatur, aut Vinum eadem temperatum, hinc maximo vigore pollentes diutiſſimam vitam ducebant. Nos e contra ætatis limites acceleramus non Vinum meracius modo compotando, verum etiam, aquam naturaliter in eo mixtam, quæque plurimum ad nimium ejus calorem moderandum conducit, quoad per nos licet, arte extrahendam. Quare merito in dubium revocari poteſt, utrum, Vini, liquorumque ardentium adinventio humano generi utilior fuerit vel pernicioſior; etſi enim hi liquores vim habeant ſpiritus excitantem, cordialem, ventriculumque roborantem, ingentem tamen morborum numerum, ut innuimus, producere ſolent, & quod magni refert, homines brutis perſimiles reddunt.

Spiritus inflammabiles, ſaporem habent nonnihil acrem, ac plerumque empyreumaticum, Nonnullis infeſtum. Ad ſaporem vero hunce ingratum evitandum plures adinventæ fuerunt compoſitiones, quibus *Aromatitis*; vulgo *Ratafia* nomen inditum fuit, nihilque aliud ſunt niſi Sp. Vini diverſis rebus permixtus. Aromatites vario ſapore, & odore, ac diverſis gaudet propietatibus, juxta materiam in ejus compoſitione uſurpatam. In Gallia diverſæ ejus ſpecies admodum exquiſitæ componuntur, Aromatites videlicet Ceraſorum, Mali Perſieæ, Prunorum, Uvæ apianæ, Corticum Aurantiorum, & Citreæ Mali, Nucum Avellanarum, aliæque quamplurimæ.

De diverſis aliis liquoribus e longinquis regionibus nobis advectis ſermonem neutiquam inſtituere cupimus, indicantes ſolummodo, liquores hoſce, quamvis Sp. Vini, præſtantiori ſapore, ſcateant, tamen ſanitati, ſi immoderate ingurgitentur, minus noxios non eſſe.

Alteratione in veteraſcente Vino oborta, nova prorſus fermentatione, in Acetum convertitur, generoſiore Vino rei Medicæ non minus utile. Et revera liquor hicce acidus plura nobis remedia ſuppeditat, excepto uſu ejus vulgatiſſimo ad alimenta in culinis condienda. Acetum plurimo ſcatet acido ab exaltato ſulphure ſemi-volatili reddito, nonnihil olei, ac terræ, magnamque phlegmatis portionem. Sapore penetranti, grato, ſatis acido, optimoque e Vino confectum Acetum eligatur; adſtringens autem eſt, ac refrigerans, dummodo moderata doſi in uſum revocetur, appetitum proſtratum excitat, alimentorum concoctioni favet, bilis ardorem compeſcit,

aeris

aeris vitia corrigit, ſingultum ac vomitum quandoque ſedat, aptiſſimumque eſt in angina, hæmorrhagiiſque, ſi eo parce utamur, e contra enim, ſtomachum & inteſtina valde ſtimulat, norvoſoque generi adverſatur, nocet præterea gracilioribus, & extenuatis, debili thorace præditis, plurimum tuſſientibus, difficili reſpiratione, obnoxiis, & hyſtericis. Senes quoque, & melancholici ab eo ſeſe abſtineant, aut admodum parce eo utantur.

Quoad ejus Medicum uſum, optimum præſervativum nobis ſuppeditat, adverſum Febres malignas peſtilentiales, & contra Peſtem. Uſurpatur aut ſimplex, aut alexiteriis compoſitum, Ruta nempe, Scordio, Zedoaria, Carlina, Imperatoria, Theriaca &c. uti ex Dimerbroeckio, & Sylvio de le Boe colligi poteſt, qui Peſtis tempore ad ſeſe præſervandos feliciter uſi ſunt, ſpongia aceto imbuta, ſæpius odorata, & cochleari j. ejuſdem, mane, jejuno ſtomacho, deglutito. Notiſſima eſt hiſtoria *Aceti quatuor Latronum*, cujus infra formulam trademus. Nebulones quatuor ſimulantes peſte affectis opem afferre, magnas furtis ſuis divitias congeſſerant, quum autem unus ex iis captus furcæque damnatus fuiſſet, arcanum ſuum ad ſeſe liberandum obtulit, liberatuſque fuit, tradita Remedii methodo, a quo non ſolum vice hac, verum etiam pluribus aliis antecedentibus incolumis ſervatus fuerat. Parte j. Aceti cum aquæ xij. aut xv. æqualibus portionibus mixtura conficitur *Oxycratum* nuncupata, in fomentis Gargariſmatis, ac Clyſteris forma, uſurpanda.

Aceto plura ſervantur; folia nempe, flores, ac fructus; ejus autem agendi ratio conſiſtit, in ſpiculis acidis poros corporum, quibus conjunctus eſt, obſtruentibus, aeriſque liberum ingreſſum coercentibus, ac fermentationem, quæ cito ea corrumperet impedientibus.

Vinum præterea ſeſe in doliis depurando, materias utiliſſimas, ac perneceſſarias tam rei Medicæ, quam Chymicæ nobis ſuppeditat, ſunt autem Tartarum, & Fæx Vini. De Tartaro jam ſuperius verba facta ſunt *Tomo primo Materiæ Med ce*. Fæx vero Vini nihil aliud pariter eſt, niſi Tartarus vaſorum vinariorum fundo ſubſidens, liquidus, viſcidioribus Vini particulis permixtus, a quo Acetarii propolæ expreſſione partem liquidam ſeparant, eamque ad acetum parandum uſurpant, magma exſiccatur, poſtea comburitur, & calcinatur loco aperto in magnis foveis in ſolo excavatis: ſubſtantia hæc, prædicta ratione, calcinata, vocatur Fæx Vini calcinata *Cendre gravelèe*; exiguis conſtat fruſtulis ſub-viridibus, Tartaro vulgari calcinato proximis, parique ratione fixo alkalino acerrimo turget, majori tamen terræ copia, ſcatet. A Tinctoribus, & Purgatoribus uſurpatur. Magnopere detergit, urit, ac reſolvit; ex eo autem & calce, Lapis pro Cauteriis conficitur, cujus deſcriptionem habemus in *Curſu Chymicæ D. Lemeryi*. In Deplatoriis quoque, fomentiſque reſolventibus adhibetur. Interne quoque præſcribi poteſt uberiori aquæ copia, ſoluta, ad obſtructiones reſerandas glareoſoſque humores diſſolvendos a gr. vj. ad gr. xx. Gablier Clauderus in ſuo Tractatu *De Ratione Corpora aromatibus condiendi* Genevæ impreſſo, aſſerit, Cadavera a corruptione ſervari poſſe, ſi liquore inbuantur, in quo Fæx Vini calcinata, Salque Ammoniacum ſimul ſolutum fuerit. Fæx Vini hæc calcinata loco ſatis ſicco ſervanda eſt; facile enim humectatur, liquaturque ob ſalem Alkalinum in ea ſtabulantem.

℞. Rad. Alni lotar. ac taleolatim inciſar. ℥ ij. Macerentur frigide xv. dierum

rum ſpatio in Vini rubri optimi ℔ ij. vaſe clauſo. Doſis cochlear. j. aut ij. poſt prandium exibenda in ſtomachi, relaxatione, ac gravedine.

℞. Cadum q. l. capacitatis. Infunde Baccas Juniperi probe maturas fere ad medietatem. Optimo Vino albo dein adimple, ac infuſa omnia relinque, uſque dum Vinum clareſcat, doſis a poculo j. ad poc. ij. mane, jejuno ſtomacho, ſemihoræ intervallo, aut menſæ tempore propinanda. Vinum autem prædictum adverſus Colicam Nephriticam, Calculum, ac Veſicæ glareas conveniet.

Vinum Emmenagogum.

℞. Fol. Roris Marini, & Pulegii. ana Man. ij. Sabinæ Man. j. Croci, & Boracis ana ʒ ij. Limaturæ Martis ℥ j. Macerentur omnia frigide per octiduum in optimi Vini rubri ℔ xij. Coletur deinde Vinum pro uſu. Cyathus ex eo j. frigidus præſcribetur mane, jejuno ſtomacho, novem dierum ſpatio.

℞. Rad. Sigill. Salomonis mund. & taleolatim inciſ. ʒ vj. Infunde xxiv. horarum ſpatio in Vini albi ſextario ſemis. Fiat deinde colatura, exhibeaturque binis aut tribus exiguis cyathis de die per menſis ſpatium. Vinum hocce utiliſſimum deprehenditur in infantum Herniis. Præterquamquod radices ex infuſione remanentes contundendæ ſunt, ac ſingulis diebus ſuper Herniam jam refuſam apponendæ, eaque, faſcia, coercenda.

℞. Radicum Iris noſtratis, & Enulæ Campanæ lotar. & taleolatim inciſar. ana ℥ j. Rad. Eringii vulgaris, & Anonidis ſpinoſæ ana ℥ ß. Fol. Sennæ mund. ʒ vj. Julapæ p. ʒ j. ß. Cinnamomi ʒ j. Affunde Optimi Vini albi ℔ iij. & macerentur omnia frigide per octiduum vaſe clauſo. Bini cyathi mane jejuno ſtomacho, horæ intervallo, juſculumque alterius horæ ſpatio poſt extremi poculi ſumptionem propinetur. Vinum hocce valet adverſum Leucophlegmatiam, & Hydropem Aſcitem.

℞. Fol. Sennæ mund. ℔ ß. Rad. Polipodii, Quercus, & Rubiæ ana ℥ ij. Fol. Scolopendrii Man. jv. Abſtinthii min. Man. ij. Corticis mali Citreæ ℥ j. In ſacculo ex tela rara omnia concludantur, qui in Cado cum uvarum albarum muſti ℔ xxiv. immergetur, fermentatione inde incoacta cooperiatur, relictis ſic omnibus, binis menſibus. Extrahatur poſtea Vinum, ſerveturque in vaſis vitreis probe obturatis. Congruo temporis ſpatio ejus cyathus unus ſumetur jejuno ventriculo, vimque habet aperiendi, ac laxandi, excellitque adverſus infimi ventris obſtructiones.

℞. Summit. Geniſtæ Man. ij. craſſiuſcule contuſas infunde per biduum in Vini albi ℔ ij. pro infuſione Anti-peſtilentiali, cujus cyathum parvum mane jejuno ſtomacho, antequam e domo egrediamur, ſumemus.

Acetum quatuor Latronum.

℞. Aceti albi ℔. jv. Infunde Allii talleolatim inciſi ℥ jv. Adde Aſſæ Fœtidæ ℥ j. Radicum Gentianæ ℥ ij. Mithridati ℥ j. Sem. Juniperi Pug. j. Omnia ſimul juncta ſuper cinerarium calidum, aut Solaribus radiis vaſe

probe

probe clauſo xxiv. horarum ſpatio relinquantur. Vaſis vitreis deinde occludantur poſt colaturam, ac expreſſionem. Cochlear unum, mane, jejuno ventriculo ex eo haurietur.

℞. Vitrioli ℨ ij. Rutæ Man. j. Aceti ſtillat. ℔ j. Maceretur Ruta in Aceto, diei ſpatio. Coletur deinde liquor infundaturque Vitriolum p. Liquor hicce ſuper candentes tegulas affundetur pro fumigatione ad pravas aeris exhalationes, Peſtis tempore, depellendas.

℞. Rad. Zedoariæ & Angelicæ ana. ℥ j. Baccar. Juniperi ℥ ij. Fol. Rutæ Man. iij. Aceti optimi ℔ iij. Macerentur omnia, exprimaturque liquor, pro Suffumigio, ac Gargariſmate; Peſtis tempore uſurpari poteſt.

℞. Piper. & Fol. Pulegii p. ana. ℈ j. Aceti optimi coch. ij. M. pro potione iis exhibenda, qui contractione, aut alia de cauſa pene ſuffocari videntur.

℞. Zingiberis p. ℥ iij Aceti optimi ac butyri, ana. ℔ j. ß. Coque uſque ad aceti conſumptionem. Reſſiduum contundatur, ac Unguentum conficiatur, e quo caput quinque aut ſex vicibus, mane, ac ſero oblinietur adverſus achores, ac ſcabiem.

℞. Pul. Fol. Vitis poſt vindemiam rubeſcentium ℨ j. Infunde per noctem in Vini albi cyatho, hauriaturque, mane, jejuno ventriculo in mictu ſanguineo.

℞. Vini Rhenani ℥ viij. Infunde xii. horarum ſpatio Rad. Raphani ruſticani ℨ ij. Fiat deinde colatura forti expreſſione, pro potione decem ſubſequentibus diebus exhibenda, mane, jejuno ſtomacho in Cancris, ejuſdemque naturæ tumoribus.

V I T I S I D Æ A.

MYrtillus, *Offic.* Vitis Idæa foliis oblongis crenatis, fructu nigricante, C. B. P. 470. *Inſt.* R. H. 608. Vitis Idæa anguloſa, J. B. 1. 520. *Raii Hiſt.* 1488. Vaccinia nigra, *Dod. Pempt.* 768. *Lob. Ger.* Vitis Idæa, ſive Myrtillus primus, *Tabern. icon.* 1078. Myrtillus, *Matth. Lonic. Caſt.* Vaccinia nigra vulgaria, *Park.* Vitis Idæa vulgaris baccis nigris, *Cluſ. Hiſt.* Radix Idæa fructu nigro, *Anguill.* Bagolæ primum genus, *Cæſalp.* 210. Vaccinia nigra majora, *Frank. Spec.* 38. Myrtillus niger minor, *Rubd. Hort.* 77. Myrtillus minor baccis nigris, *Till. ab.* 47. Vaccinium caule angulato, foliis ovatis ſerratis deciduis, *Linn. Hort. Cliff.* 148. Vitis Idæa nigra ſeu Vaccinium nigrum, Myrtus nemoralis ſive montana, Myrtus terreſtris ſeu puſilla vel humilis, Chamæmyrſine, Myrtillus vulgaris Germanorum fructu nigro, Uva Urſi vel Urſina ſeu Vulpina, *Quorumd.* vulgo *Airelle*, *Myrtille*, *Raiſin de bois*, *Bluets ou Morets*.

E radice minuta, lignoſa, dura, plerumque ſub ſolo repenti, frutex exſurgit pedem, aut pedem cum dimidio altus, qui plures emittit ramos graciles, anguloſos, flexibiles, fractuque difficiles viridi cortice tectos. Folia oblonga ſunt, Buxi folia, magnitudine æquantia, minus tamen denſa, viridia, lævia, ambitu leviter crenato, ſapore adſtringenti. Ex foliorum alis flores enaſcuntur monopetali, rotundi cavi, crotali more efformati, brevibus appenſi pedunculis albo-ſubrubris. Hiſce autem baccæ ſphæricæ ſuccedunt, molles, ſucco refertæ, adinſtar Baccarum Juniperi craſſæ, umbilico excava-

cavatæ, ſaturate-cæruleæ, aut ſub-nigræ, ſaporis adſtringentis ad acidum accedentis, ac neutiquam ingrati, in quibus plura concluduntur ſemina ſatis exilia, dilute-rubra. In ſolo ſterili, incultis in locis, ac montanis in ſylvis ventorum impetu divexatis, ericæa inter, ac nemora, & in vallibus deſertis, humidis, & umbroſis occurrit Planta hæc, Majo floreſcit, Julioque fructus ad maturitatem perducuntur.

Myrtillus Analyſi Chymica plurimum ſalis eſſentialis terreſtris, atque olei largitur. Ex ejus baccis ſuccus elicitur, inſpiſſaturque in ſyrupum ſatis denſum, adinſtar Sapæ, parum Sacchari addendo. Compoſitio Rob vocatur, excellit autem adverſum ventris fluxum, & ad bilis effervefcentiam cohibendam. Fructus etiam prædicti exſiccantur, pulveriſque forma a ℥ j. ad ℥ ij. exhibentur, aut decoctione, ad ℥ ß. uſque, adverſus Dyſenteriam. S. Paulli credit Myrtillorum ſuccum, genuini Myrti ſucco Antiquorum, & Acaciæ ob adſtringendi efficaciam ſubſtitui poſſe. Nonnulli Cataplaſma hujuſce arbuſculæ ſemine, ſaleque vulgari, confectum, thoraci apponunt, ad lac diſſipandum, aut ad ejus ſecretionem impediendam. Nonnulli caupones Vino albo ruborem fructu prædicto conciliant, baccarumque ſucco Vini quantitatem adaugent; adulteratio hæc ſatis reprobanda, minus tamen præ aliis heu nimium uſitatis periculoſa eſt. Eodem ſucco utimur, ad lintea, chartamque cæruleo colore inficiendam. Paſtores, ac montanæ gentes, fructu hocce, magna voluptate, veſcuntur: ejus enim dulcedo, quadam aciditate permixta, ſatis grato ſapore palatum afficere ſolet.

ULMARIA.

ULMARIA, *Offic.* Barba Capræ floribus compactis, C. B. P. 164. Ulmaria, J. B. 3. 488. *Inſt.* R. H. 265. *Raii Hiſt.* 623. *Cluſ. Hiſt.* 198. *Lugd. Hiſt.* 1081. *Camer. Hort. Tabern.* Regina Prati, *Dod. Pempt.* 57. *Ger.* Ulmaria vulgaris, *Park.* Barbi Capra, & Ulmaria vulgi, *Lob. icon.* 711. Potentilla prima, *Anguill.* Argentilla major. *Thal.* Medeſuſium, *Cord. Hiſt.* Regina Prati, & Ulmaria quorumd., *Geſn. Hort.* Barba Capræ prima, *Trag. Lonic.* Filipendula foliis pinnatis, folio impari trifido, *Linn. Flor. Suec.* 147. Barba Capri vulgatior, Barbula Caprina prior, Ægopogon pratenſe, Flabellum Sancti Johannis, Apum herba, Rhodera forte Plinii, *Nonnull.* vulgo *Reine des Prez, petite Barbe de Chèvre, Vignette.*

Radice eſt ſatis craſſa, digitum longa, odora, externe ſub-nigra, ſaturate-rubra interne, pluribus ſub-rubris ſtipata fibris. Caulem vero emittit tripedalem, erectum, anguloſum, lævem, ſub-rubrum, firmum, cavum, ramoſum. Ejus folia alterna ſunt, pluribus aliis oblongis foliis conflata, ad modum fere Filipendulæ, & Agrimoniæ ambitu denticulato, rugoſa ac viridia ſuperne ut in Ulmo, ſub-albida vero inferne. Flores exigui ſunt, racematim diſpoſiti in caulis, ramorumque extremitate, pluribus conſtantes foliis ſub-albidis, roſaceis, odore grato, qui tandem abeunt in fructum pluribus conſtantem vaginis tortilibus, capitatis, in quarum ſingulis minutiſſimum ſemen occluditur. Aquaticis in locis, in foſſis humidis, in pratis depreſſioribus, in marginibus fluviorum, rivulorumque abunde luxuriat planta hæc, Junio, Julioque floreſcit, ſemenque Autumno ad maturitatem perducitur.

Ulma-

Digitized by Google

Ulmaria nuncupatur, *Ulmaire*, aut *Ormaire* vulgo, ejus enim folia aliquam cum foliis Ulmi affinitatem habent, *Barba Capræ* vero, quia ejus flores quoquomodo talem figuram habent; *Vignette* denique, quaſi *petite Vigne*, ob ſuavem floris odorem ad Vitis florem accedentem.

Ulmariæ folia herbæ ſalitæ, ac viſcidæ ſaporem habent, chartam cæruleam exiguo rubore inficiunt, ſaturatius autem idem a radice præſtatur, quæ ſtyptica eſt, & amariuſcula. Veriſimile autem videtur, ſalem ejuſdem plantæ, Salis Ammoniaci naturam attingere, plurimo autem ſulphure, ac terra ſociatum eſſe; Analyſi autem Chymica liquores acidos, ſalem volatilem concretum, plurimum Sulphuris ac terræ largitur: hinc vim habet ſudorificam, cordialem, & vulnerariam. Ejus radicum decoctio aptiſſima eſt in malignis febribus, ac radici Scoſoneræ anteponenda. In Officinis quoque aqua ſtillatitia ejus florum, ac foliorum ſervatur, quæ ab ℥ jv. ad ℥ vj. exhibetur in potionibus cordialibus, & diaphoreticis. Vinum, in quo Ulmariæ radix decocta fuerit ventris fluxus ſanat, dyſenteriam, ac plagas internas. S. Paulli vero aſſerit in poſtremo hocce morbo, mira expertum fuiſſe. Hujuſce radicis Extracti ʒ j. ſudorifica facultate donatur, dummodo in ejus uſu binis, aut tribus diebus perſeveretur, ut ejuſdem effectus ſenſibilior appareat, alia enim extant ſudorifica, e quibus una tantum doſis nihil juvat. Mane itaque Extracti radicis Ulmariæ ʒ j. exhibenda eſt, eademque doſis, poſt prandium, ac ſero cum Laudani gr. j. repetenda, biduo, aut triduo, ſi opus ſit. Ejuſdem radicum decoctio detergens eſt, & ad vulnera, & ulcera accomodata. Contundi pariter poſſunt, ac Cataplaſmatis forma iis applicari. Folia vero tenera & flores, in Vino, Cereviſia, aut Hydromelle infuſi, iis odorem, ſaporemque gratiſſimum conciliant adeo, ut quamdam cum Cretenſi Vino, ſub Vini Arviſii nomine cognito, ſimilitudinem adpiſcantur.

Ulmariæ radix uſurpatur in Aqua Generali, ejuſque folia in Aqua Lactis Alexiteria *Pharm. Pariſ.*

℞. Aquæ diſtillatæ Ulmariæ & Ceraſor. nigror. ana. ℥ iij. Syrupi Caryophyllor. & Limonum ana. ℥ ß. M. pro Julapio cordiali in animi deliquiis, ac ſyncope aptiſſimo.

℞. Aquæ Ulmariæ ℥ ij. Aquæ Epidemicæ, Aquæ Theriacalis, & Syrupi de Diacodio ana. ℥ ß. Antimonii Diaphor. ℈ j. Theriacæ ℈ ij. Sp. Salis Ammoniaci gut. xij. M. pro potione Diaphoretica.

℞. Rad. Ulmariæ & Bardanæ lotar. & taleolatim inciſar. ana. ℥ j. Fol. Cardui Benedicti, Ulmariæ, & Scabioſæ ana. Man. j. Coque in ℔ aquæ viij. ad quartæ partis conſumptionem. Fiat deinde colatura pro ptiſana ſudorifica in malignis febribus convenientiſſima.

℞. Aquar. Ulmariæ & Hederæ terreſtris ana ℥ ij. Aquar. Scordii, ac Juniperi ana. ℥ j. Anti-Hectici *Poterii* gr. xij. Theriacæ ʒ ß. Spermat. Ceti in aqua Cinnamomi ſoluti ʒ j. Syrupi Gnaphalii ℥ j. M. pro potione vulneraria cochleatim ſumenda adverſum plagas internas.

U L M U S.

ULMUS, *Offic.* Ulmus campeſtris & Theophraſti, C. B. P. 426. *Inſt.* R. H. 601. Ulmus, J. B. 1. 139. *Dod. Pempt.* 837. *Matth. Trag.* Ulmus vulgatiſſi-

tiſſimus folio lato ſcabro, *Ger. Emac.* 1480. *Raii Hiſt.* 1425. Ulmus vulgaris cum Samarris, ſive ſeminibus ſuis, *Park. Theat.* 1404. Ulmus in planis proveniens, *Anguill.* Ulmus noſtras ſive Italica, *Plin.* Ulmus fructu membranaceo, *Linn. Hort. Cliff.* 83. Ulmus vulgatior ſeu Ptelea Græcis, Arbor Cimicum ſeu Culicum Serapionis & Arabum, *Quorumd.* vulgo *Orme*, *Ormeau*, *Ormille*, *Arbre ou pauvre Homme*.

Radice eſt craſſa, dura, lignoſa, utrinque late ſeſe in ſolo expandente, quæ magnam emittit arborem ſatis brachiatam, caudice craſſo, cortice, tecto, rimis, hiante, rudi, externe cinereo-ſubrubro, interne ſubalbido, & flexibili, ligno robuſto, duro, ſub flavo, ad rubeum accedente. Folia ſatis lata ſunt, rugoſa, rudia, venoſa, alterna, oblonga, ambitu crenato, acuta, ſaturate-viridia, brevibus appenſa pedunculis, per longum nervo ſtipata, minus in una facie quam in alia ſeſe extendente. Flores qui ſummis in ramis folia præcedunt infundibulum tentorii in modum efformatum mentiuntur, inciſi ſunt, pluribuſque exiguis ſtaminibus obſcuris ornati, hiſque deciduis occurrit fructus membranaceus, in foliolum ſemi-ovale ac fere complanatum efformatus, vertice plerumque excavato, centro elevato, in quo capſula membranacea, ac pyriformis reperitur, minutum, tenerum, planum, ſucculentum, ſaporeque gratum ſemen occludens. Arbor hæc in arvis, pratis, ac ſylvis, in ſolo fertili, & humido, ſecus rivulos, ac fluvia creſcit, floret autem Martio, & Aprili, ſemenque, *Samara*, aut *Samera* nuncupatum, Majo ad maturitatem devenire ſolet; ſegniter admodum incrementum capit, optima tamen eſt ad ſylvulas conficiendas, ſtrata viarum exornanda, atque aditus, *Ormajes*, aut *Ormoies* nuncupatos; majores noſtri vero in poſtica ædificiorum parte frequentes Ulmos plantabant, ad umbram, deambulationemque capiendam, viſumque ornatiſſimo proſpectu delectandum, nec non ad ligna, pro bruma, & carrorum fabrile opus, comparanda. In Italia vero, quum Vites altæ admodum ſint, ad eas fulciendas, atque alligandas Ulmus inſervit, vocaturque *Ulmus marita*, Ulmus ſcilicet cum Vite junctus. Evelynus aſſerit, nullam fortaſſe arborem adeſſe, quæ tranſlationem adeo facile ſubeat, nam, poſt viginti annorum curſum hoc fieri poſſe, feliciter expertus eſt in Ulmo, cujus truncus humano corpore duplo craſſior erat.

Analyſi Chymica plurimum olei, ſaliſque eſſentialis Ulmus largitur. Ejus cortex ac folia ſucco turgent, mucilaginoſo, ac viſcido, quo ad vulnera conglutinanda apta fiunt, ejuſque radicum decoctio uſurpatur adverſum omnes ſanguinei effluxus ſpecies, ac præſertim contra Pulmonis, ac Uteri Hæmorrhagias. *In Ephemeridibus Germanicis anno* 1727. *pag.* 429. extat Obſervatio D. Erneſti Gothod Struvii, qui aſſerit, quamplurimos ſanaſſe Hydrope Aſcite affectos decoctione corticis Ulmi pro potu ordinario exhibita, quinque aut ſex hebdomadarum ſpatio; admonet autem, ne prima die a remedio mutationem ullam attendamus, quinimo quandoque inflationem augeri, paucis vero elapſis diebus urinæ vias aperiri, fluxumque copioſum, ac conſtantem, ſollicitam ſanationem prænunciare.

In Ulmi foliis plerumque veſicæ reperiuntur ſeſe ad pugni uſque craſſitiem inflantes, figura ſua, tubera æquantes, liquore turgidæ, in quo ſubvirides culices natantes perſpiciuntur, linteo, Balſamum hoc naturale colatur, ad culices ſeparandos, magnoque emolumento uſurpatur ad recentia vulnera,

nera, ac contuſiones : cum eo ab Italis, Provincialibuſque ruſticis Hyperici ſummitates infunduntur; liquor rubeſcit, & adinſtar Olei Olivarum diutiſſime ſervatur, quo magis enim veteraſcit, eo melior efficitur. Matthiolus vero aſſerit, liquorem hunce, abſque ulla ſummitatum Hyperici miſcella, infantum hernias ſanare, dummodo eo obliniantur; & Fallopius teſtatur, nihil utilius ad vulnera conglutinanda inveniſſe. Rajus denique aſſerit, corticis Ulmi decoctionem ad ſyrupi conſiſtentiam redactam, tertia Sp. Vini parte addita, optimam eſſe ad Iſchiaticum dolorem ſedandum, ſi linimento hoc calido pars affecta foveatur. Ulmi lignum uſitatiſſimum eſt apud carrorum fabros, adhibeturque ad axes, modiolas, aliaque plurima fabrefacienda.

Mucilago corticis medii Ulmi uſurpatur in Emplatro de mucilagine *Pharm. Pariſ.*

℞. Corticis medii Ulmi junioris ℥ jv. Coque in aquæ ℔ iij. ad medias. Colaturæ adde Syrupi Rubi Idæi, & Moror. ana ℥ j. ß. pro Gargariſmate, adverſus aphthas, linguæ aſperitates, & oris, fauciumque ulcera.

℞. Cort. Ulmi ℥ vj. Glycyrrhizæ ℥ ß. Uvæ colatura mundatæ gr. xx. Roſar. rubrar. Pug. ij. Coque in aquæ ſ. q. ad ℔ ß. Fiat colatura, in qua diſſolve Oxymellis ſimplicis, & Mellis Roſati ana ℥ ij. pro Gargariſmate in Variolis aptiſſimo.

U M B I L I C U S   V E N E R I S.

Inter diverſas ejuſdem ſpecies a nobis cognitas, duæ præcipue in uſum Medicum venientes a nobis deſcribentur.

Umbilicus Veneris, *Offic.* Cotyledon major, C. B. P. 285. *Inſt.* R. H. 90. Cotyledon vera, radice tuberoſa, J. B. 3. 683. *Raii Hiſt.* 1878. Umbilicus Veneris, *Ger. Matth. Lac. Turn. Cæſalp Caſt. Lugd. Hiſt. Tabern.* Umbilicus Veneris vulgaris, *Park.* Cotyledon, Umbilicus Veneris, *Cluſ. Hiſt.* 63. Cotyledon prima ſeu major, Umbilicus Veneris major, Umbilici Veneris ſpecies prima, Umbilicus terræ, Hortus Veneris, Acetabulum, Scytalium, Cymbalium majus, Herba Coxendicum Plinio, Scatum Cæli & Scatellum vel Scatuncellus Manlio, *Nonnull.* vulgo *le grand Cotyledon ou Nombril de Venus, les Eſcudes ou Eſcuelles communes.*

Radice eſt tuberoſa, carnoſa, alba, inferne exilibus fibris ſtipata. Folia emittit rotunda, denſa, pinguia, ſucco referta, tenera, pelviformia, longis caudis appenſa, dilute-viridia, ſapore viſcoſo, ac inſipido: hæc inter gracilis erigitur caulis, fere ſemipedalis, quandoque ſimplex, quandoque in plures ramos diviſus, pluribus exiguis ornatos floribus campaniformibus, in fiſtulam elongatis, pluribuſque cuſpidalibus inciſionibus donatis, albis, aut purpuraſcentibus, ſtaminibus denis, apicibus rectis. In eorum locum numeroſi fructus ſuccedunt pluribus membranaceis vaginis conſtantes, capitati, longitudinaliter ſeſe aperientes, ac minutiſſima ſemina occludentes. In ſcopulis, vetuſtis parietibus, locisque ſaxoſis, & calidis creſcit planta hæc, Aprili, ac Majo floribus decoratur, tunc autem folia marceſcunt, in plurimis Galliæ provinciis haud raro occurrit, in hortis autem difficile colitur; apparet autem Autumno exeunte, ac Hyme folia conſervat.

Obſervatur autem, bina, aut tria prima inferna folia, neutiquam rotun-da

da eſſe, eorumque caudam non in centro, ſed aliquantulum lateraliter intrudi. *Cotyledon*, ſive *Umbilicus Veneris* nuncupata fuit planta hæc, eo quod ejus folia inferne utplurimum concava ſunt, aut cava adinſtar infundibuli, aut umbilici.

Umbilicus Veneris alter, *Offic.* Cotyledon radice tuberoſa longa repente, *Mor. Hort. Reg. Bleſ. Inſt.* R. H. 90. *Raii Hiſt.* 1878. Cotyledon flore luteo, radice tuberoſa longa repente, *Act. Ac. R. Par.* 73. Cotyledon flore luteo maxima, *Herman. Cat. Leyd.* Cotyledon altera, Umbilici Veneris ſpecies ſecunda, *Nonnull.* vulgo *le Cotyledon ou Nombril de Venus à fleur jaune.*

Radice eſt longa, repenti, & vivaci, folia ſpeciei præcedenti proxima, propellente, nonnihil tamen latiora, compactiora, caudam verſus adaperta, ambitu crenato, quæ inter caulis elevatur rotundus, firmus, ſub-ruber, nonnullis exilioribus veſtitus foliis, in plures diviſus ramos, luteis floribus onuſtos, qui ſcilicet ſpicæ in morem locantur, monopetali ſunt, campaniformes, quinis cuſpidibus diſtincti, calyceque ſuffulti longo, ac ſubviridi. Hiſce vero evaneſcentibus capſulæ quinæ oblongæ, acuminatæ, ſubvirides, ſeminibus minutiſſimis, ac rufeſcentibus ſcatentes ſuccedunt. E Luſitanico Regno plerumque nobis advehitur planta hæc, in curioſorum hortis colitur, in quibus facile ſervatur, Junioque floreſcit. Hyeme etiam perdurante folia vireſcunt, Majo autem marceſcunt, ut veſtigia eorum tantum vix remaneant.

Prima Umbilici Veneris ſpecies uſitatior eſt apud Medicos, poſtrema quoque huic ſubſtitui poteſt. Ejus folia ſapore gaudent viſcido, & aquoſo. A Dioſcoride, & Galeno maxime refrigerans cenſebatur. Certum eſt, optimos in externis inflammationibus effectus progignere, ac facile Sedo maj. ſubſtitui poſſe, iiſdem enim viribus pollet; uſurpatur autem in Unguenti Populei confectione, quod mirifice temperat aut in aduſtionibus, aut in hæmorrhoidali dolore. Quamvis autem planta hæc plurimo phlegmate, ac oleo oneretur, nonnihil tamen habet ſalis volatilis. Ejuſdem inter duos ſcilices contuſæ ad hæmorrhoides ſane utiliſſima ad notione evincitur, eamdem partibus ſuis mucilaginoſis, fibras nimis tenſas relaxare, ſaleque volatili ſtagnantem, ac denſum ſanguinem excutere atque reſolvere. Dioſcorides demum & Galenus teſtantur, ejus ſucco interne ſumpto, calculum, ſabulumque e renibus detrudi; ſimilibus vero in morbis recentiores Medicos ab hac ſeſe penitus abſtinentes videmus.

Umbilici Veneris folia uſurpantur in Unguento Populeo *Pharm. Pariſ.*

U N E D O.

UNEDO, ſive Arbutus, *Offic.* Arbutus folio ſerrato, C. B. P. 460. *Inſt.* R. H. 598. Arbuſtus, Comarus Theophraſti, J. B. 1. 83. Arbuſtus *Dod. Pempt.* 804. *Ger. Park. Raii Hiſt.* 1576. *Matth.* Arbutus ſive Unedo *Lob. Adv.* Comarus, ſeu Comarum, Arbutum Memæcylum ſeu Memæcylon Græcis, Ceraſus marina Calabris, Fragorum Arbor vel Fragum Arboreum, Fraga montana Poetarum, *Quorumd.* vulgo *Arbouſier, ou Fraiſier en Arbre.*

Radix ſatis craſſa, dura, lignoſa arbuſculam effert, trunco, cortice, tecto, rudi, rimiſque hiante, plureſque ſub-rubros ramos, in vertice, propellente. Folia oblonga ſunt, ſatis lata, Laurinis fere ſimilia, denſa, lævia,

perpetuo viridia, ambitu elegantiſſime crenato. Flores monopetali ſunt, crotalumque mentiuntur quinis diſtinctum ſpiculis albis, venuſtis, Liliis Convallibus, proximis, racematim diſtributis, odore grato, ſtaminibuſque denis capillaribus, apicibus inclinatis. Flores ſubſequuntur fructus Fragis quodammodo ſimiles, craſſiores tamen, ſphærici, carnoſi, primum flavi, dein per maturitatem læte-purpurei, ſapore auſteriuſculo. Fructus autem prædictus *Unedo*, aut *Arbutum* nuncupatur, Græce vero *Comarum*, aut *Memæcylon*, Gallice autem *Arboux*; quinque diſcriminatur cellulis, in quibus plura conduntur ſemina minuta, oblonga, oſſea. Abunde creſcit arbuſcula hæc in Italia, Hiſpania, Occitania, & Provincia in locis montanis, in ſylvis inter dumeta; juxta Cluſium, ſemper aut floribus, aut fructubus onuſta apparet, ac quandoque etiam floribus, fructubuſque una ſimul veſtita; præcipue vero Julio, ac Auguſto floreſcit; alteroque anno fructus ad maturitatem perducitur. Merulæ ac Turdi non minus, quam mulierculæ, pueruli que Arbutis delectantur. Virgilius vero teſtatur, flores ab Apibus in deliciis haberi, folia vero a Capreolis. Belonus autem nos edocet, Cretæ, & in vallibus, Athos monti, proximis, ad tantam proceritatem aſcendere, ut altiores arbores adæquet, fructumque pariter Malum craſſitie æquare, colore inſtrui rubro, nigreſcente, majorique mollitie, ſaporiſque gratia, Arbuti vulgaris fructu, præditum eſſe.

Quamvis adſtringendi facultas, tam in foliis, quam in cortice, fructuque manifeſta ſit, Unedo tamen vix in re Medica uſum habet; quare ejus decoctione, ad ventris fluxus ſiſtendos, uti merito poſſumus. Amatus Luſitanus aſſerit, aquam diſtillatam ex floribus, foliiſque ejuſdem adverſum Peſtem excellere, & ad humorum malignitatem debellandam, quum præcipue morbi initio exhibeatur. A Matthiolo autem C. C. pp. additur. Sebizius cum aliis credit, ejuſdem fructum ſtomacho noxium eſſe, caputque lædere poſſe: hinc ab eo *Unedo*, *quaſi unum edo* nuncupatus fuit, ultra enim, pernicioſus pronunciatur: quod nobis adhuc comprobandum videtur, Cluſius enim ait, pluries a ſe ipſo fructus prædictos abſque ullo incommodo comeſtos fuiſſe; quod etiam a Garidelio confirmatur, qui teſtatur, eoſdem in Provincia vulgatiſſime ac tuto pro eſu uſurpari.

Arbutæ lignum album eſt, peculiaribuſque operibus dicatum, nec non ad optimos carbones parandos inſeruit.

URTICA.

De tribus ejuſdem ſpeciebus in Officinis uſitatis verba faciemus.

URTICA major, *Offic.* Urtica urens maxima, C. B. P. 232. *Inſt.* R. H. 534. Urtica vulgaris major, J. B. 3. 445. *Raii Hiſt.* 160. Urtica urens altera, *Dod. Pempt.* 151. Urtica major, *Brunſ. Fuchſ.* Urtica major, ſive ſylveſtris aſperior, *Tabern. icon.* 534. Urtica major vulgaris & remedia ſylveſtris, *Park.* Urtica urens maxima ſterilis vel fertilis, *Ponted. Antb.* 210. Urtica foliis cordatis, amentis cylindraceis, ſexu diſtincta, *Linn. Flor. Lapp.* 374. Urtica urens vulgatior, Urtica perennis mas & fœmina, Urtica communis major, *Quorumd.* vulgo *la grande Ortie piquante*, *l'Ortie vivace l'Ortie commune*.

Ei radix eſt minuta, fibroſa, in longum ſerpens, ſub-flava; caules vero emittit

tit tripedales, quadratos, ſtriatos, rigidos, urenti lanugine tectos, cavos, ramoſos, binis invicem oppoſitis veſtitos foliis, oblongis, latis, acuminatis, ambitu denticulato, pilis penetrantiſſimis, ac urentibus, ſtipatis, longiuſculis caudis, appenſis. Summis caulibus, ramiſque e foliorum alis flores prodeunt, ramoſis racemis diſpoſiti, pluribuſque conflati ſtaminibus, calyce ſuffulti quadripetalo, herbido; hi autem flores nullum poſt ſe ſemen relinquunt. Hinc Urticæ *maris*, ac Urticæ *fœminæ*, ut in Cannabi diſtinctio oboritur: Urtica mas e caulibus numquam floreſcentibus acutas emittit capſulas, ſariſſæ ferrum mentientes, tactu pungentes, ſemenque ovale, planum, ſplendidumque continentes. Urtica vero fœmina flores tantum progignit, nullosque fructus, ut vulgari ratione loquamur; Botanici enim proprie *flores mares* eos potiſſimum eſſe pronunciant, quos nulla ſemina ſubſequuntur, *flores* deinde *fœminas*, quos revera ſubſequuntur. Ubique fere abunde luxuriat planta hæc in locis præcipue incultis, & ſabuloſis, in ſepibus, foſſiſque, prope muros, in ſylvis præterea, atque hortis; Junio floreſcit, ejuſque ſemen Julio, & Auguſto maturitatem acquirit; folia vero, utplurimum, ſingulis annis, Hyeme marceſcunt, radix autem neutiquam perit, ac Vere primum accedente recentia folia producit. Radices, folia, ac ſemina in uſum Medicum veniunt. Tela quoque ex ejus caulibus, uti ex Cannabi parari poteſt. Linnæus aſſerit, ejus juniora ſurcula una cum leguminibus eſſe decoquenda. Urtica vulgaris, radicum, caulium ac foliorum colore, quandoque variare ſolet: tunc autem Urtica rubra, aut Urtica lutea, aut ſemicana vocitatur.

Urtica minor, *Offic.* Urtica urens minor, C. B. P. 232. *Inſt.* R. H. 535. Urtica minor annua, J. B. 3. 446. Urtica urens minima, *Dod. Pempt.* 152. Urtica minor, *Ger. Rai Hiſt.* 161. *Brunf. Fuchſ. Cord. Lob. Tabern.* Urtica tertia Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 1244. Urticoides urens, *Ponted. Anth.* 210. Urtica minor urens, foliis eleganter variegatis, caule intorto rubente, *Rudb. Lapp.* 100. Urtica foliis ovatis, amentis cylindraceis, Androgyna, *Linn. Flor. Lappon.* 375. *Hall. Helv.* 178. Urtica vulgaris minor, Urtica minor & acrior, Cania Plinii acrior, *Quorumd.* vulgo *le petite Ortie*, *ou l'Ortie grieſche*.

Huic radix eſt ſimplex, ſatis craſſa, alba, exiguis ſtipata fibris, annua. Caules profert ſemipedales, aut pedem nuſquam ſuperantes, ſatis craſſos, quadratos, duros, ſtriatos, ramoſos, urentes, minus, quam in præcedenti elatos. Folia bina invicem oppoſita ſunt, breviora, ac obtuſiora Urticæ maj. foliis, marginibus profunde inciſis, adurentia, ſaturate-viridia, longis caudis appenſa. Flores ſtaminibus ſuis, racematim, ad modum crucis in foliorum alis locantur, coloremque herbidum habent; alii mares, ſeu ſteriles, alii vero fœminæ, ſive fœcundi eodem e caule prodeunt; hiſce vero fecundis decidentibus exiguæ capſulæ præſto ſunt, quæ binis foliolis ſimul junctis conſtant, occluduntque ſemen minutum, oblongum, planum, luceſcens, ſub-rubrum. Secus ædificia, in locis incultis, inter rudera, ac in hortis olitoriis creſcit planta hæc, in quibus ſemine ſingulis annis innovatur, frigoris enim rigorem ſuffere haudquaquam poteſt. Herba præſertim a Medicis uſurpatur.

Urtica Romana, *Offic.* Urtica urens, pilulas ferens, prima Dioſcoridis, ſemine Lini, C. B. P. 232. *Inſt.* R. H. 535. Urtica Romana, ſive mas cum

globulis, J. B. 3. 445. Urtica urens prior, *Dod. Pempt.* 151. Urtica Romana, *Ger. Park. Raii Hiſt.* 161 Urtica ſylveſtris, ſive Romana Officinarum ſemine Lini, *Lob. Adv.* Urtica prima, *Matth. Lac. Cæſalp. Caſt. Tabern.* Urtica prima Matthioli, *Lugd. Hiſt.* 1243. Urtica Græca ſive Romana, & aſpera Dioſcoridis, *Fuchſ.* Urtica Romana ſeu peregrina, & elegantiſſima, *Trag.* Urtica Dioſcoridis, aliis Cnide dicta, Urtica urens major & prima, Urtica maſcula ſive mas, Urtica ſylveſtris aſperior, Urtica pilulifera ſeu pilulas rotundas ferens, Urtica Italica ſive hortenſis, *Nonnull.* vulgo *l'Ortie Romaine*, *l'Ortie Grecque*, *ou Ortie male*.

Radicem habet fibroſam, ſub-luteam, annuam, caulem vero quatuor, vel quinque pedum altitudinis, rotundum, debilem, ramoſum, exiguis rigidis, pungentibuſque ſpinis ſtipatum, foliiſque oppoſitis, latis, acuminatis, ambitu profunde inciſo, rudi, urenti, & lucenti lanugine tectis. E foliorum alis ad ramorum fere, cauliumque extremitatem flores enaſcuntur, binis præcedentibus ſpeciebus, ſimiles. Marceſcentibus vero floribus, globuli virides præſto ſunt, totidem ſcilicet exigui fructus, rotundi, piſiformes, exiguis ſpiculis horreſcentes, longis appenſi pedunculis, pluribus conſtantes capſulis, bifariam ſeſe aperientes, ſemenque condentes ovale, acutum, planum, glabrum, lubricum, tactu læve, adinſtar ſeminis Lini. Tam in frigidis, quam in calidis regionibus, in ſepibus, pratis, ſylvis cæduis, & umbroſis creſcit planta hæc, rarius tamen præ binis aliis occurrit, ac ad ornatum in hortis ſeritur. Æſtate floret, ac Julio, & Auguſto ſemen ad maturationem perducitur; frigori vero neutiquam reſiſtit, atque ſingulis annis perit. Semen præcipue in uſum revocatur.

Urtica ab *urendo* nuncupata fuit, rigida enim, acuta, & exiliſſima lanugine obtegitur, qua tangentium cuti adhærens, eam penetrat, nerviſque eumdem doloris ſenſum communicat, ac ſi pars ignem tetigiſſet, urentem calorem, puſtulas, pertinaceſque pruritus excitando, quibus, omnibus occurrere poſſumus, Oleo Olivarum, Oleo roſato, Nicotianæ ſucco, ejuſdem Urticæ folio ſuperappoſito, aut ejuſdem plantæ ſucco expreſſo juxta Parkinſonum. Hoock vero Microſcopio detexit, Urticam acutiſſimis ſpiculis contectam eſſe, quorum baſis, veſicula conſtat liquore acri, mordicanti, ac venefico referta, cuſpis vero ſubſtantia duriſſima, foramine inſtructa, quo liquor per puncturam in cutem intruditur, doloremque excitat. Langius e contra id omne pernegat, aſſerendo, nec veſiculas, nec cavitates, nec foramina Urticæ, de quibus celebris Obſervator Hook verba fecit, Microſcopio quantumvis exquiſitiſſimo, nunquam potuiſſe percipere.

Ex tribus Urticæ uſque adhuc recentis ſpeciebus folia ſaporem habent inſipidum, glutinoſum, nec chartam cæruleam rubro colore inficiunt: radices vero hoc admodum infirme præſtare ſolent, quæ inſipidæ pariter ſunt, ac ſtypticæ: hinc conjectari licet, omnes Urticæ ſpecies ſale ſcatere ad terræ naturalem ſalem accedente, conflato ſcilicet, Nitro, Saleque marino: ſal vero hoc in plantis prædictis, plurimo viſcoſo plegmate irretitur, magnaque ſulphuris, partiumque terreſtrium copia, ſociatur: Analyſeos enim Chymicæ ope ex Urticis ſal volatile concretum, plurimum ſulphuris terræque, pluresque liquores, ſal acre, & acidum manifeſto indicantes eliciuntur. Hinc veriſimile videtur harumce plantarum phlegma a particulis terreſtribus potius, quam ab acido condenſari: phlegma autem hoc condenſatum, quod profecto adeſt in

ma-

magna copia, omnino ab igne deſtruitur: Nil inde mirum, Urticas detergentes eſſe, diureticas, & ad liquorum circulum reſtituendum aptas, phlegmate enim hocce glareoſo, magna ſalis acris, & ſulphuris energia moderatur.

Tam interne, quam externe uſurpatur planta hæc. Urticæ ſuccus depuratus, vel ſimplex, vel poſt levem ebullitionem ſanguineum ſputum, narium hæmorrhagiam, fluxumque hæmorrhidalem ſiſtendi vim habet, & dyſenteriæ, fluoribuſque albis adverſatur ab ℥ ij. ad ℥ jv. aut ſolitarie tepidus; aut æ. q. juſculi permixtus. Foliis vero ejuſdem ad modum Theæ infuſis utimur contra arthritidem, rehumaticos affectus, calculum, glareaſque in renibus, & veſica ſtabulantes: eadem præterea infuſio optima quoque eſt pro Gargariſmate in faucium morbis. Ejus etiam ſurculi in juſculo decocti ſanguinem depurant; ejuſdemque plantæ ptiſana plurimum reputatur in Febribus malignis, Variolis, & Morbillis. Emulſiones quoque eadem aqua, ac ejus ſeminibus parari poſſunt. Syrupus, racemorum Conſerva, & Extractum iiſdem viribus inſigniuntur: Urticæ quoque radices Saccharo condiuntur, uſurpanturque magno emolumento adverſum icterum, antiqua in tuſſi, aſthmate humido, ac pleuritide ad expectorationem procurandam, præſertim ſi folia tuſa Cataplaſmatis more parti affectæ apponantur. Succus quoque prædictis in morbis exhiberi debet. Remedium modo deſcribendum Pariſiis uſitatiſſimum eſt, & in Pleuritide utplurimum mira præſtat.

℞. Urticæ Romanæ recentiſs. Man. ij. vel iij Contunde leviter, & coque in ℥ jv. optimi Olei Olivar. & Vini cyatho. Fiat colatura, exhibeaturque ægro probe cooperto ad ſudorem provocandum. Magma vero parti affectæ, quam poſſibile eſt calide, applicetur. Aptius vero tempus eſt pro eo uſurpando, poſt ſecundam, aut tertiam ſanguinis miſſionem, tertia ſcilicet morbi die nondum præterlapſa.

Extrinſecus vero Urticæ Cataplaſma emolliens eſt, ac reſolvens, aptumque ad tumores, inflammatione ſociatos, reſerandos, arthriticos ſolatur, ac tumores quandoque, & ganglia diſſipat. Plures etiam tam veteres, quam recentiore Medici, tamquam optimum adverſum Iſchiadem, & Paralyſim commendant, ſi affectæ partes faſciculo Urticæ ad ruborem uſque plectantur, Vinoque calido deinde abſtergantur. Plures extant Obſervationes ſanationum hacce methodo peractarum, qua debilioribus, extenuatiſque in partibus ſanguis, ſpirituſque revocantur, eorumque circulatio reſtituitur.

Urticæ ſemen uſurpatur in Syrupo Compoſito Althææ, & Unguento Martiato *Pharm. Pariſ.*

℞. Succi Urticæ Rom. depur. ℥ ij. Vini albi ℥ jv. M. exhibeaturque mane jejuno ſtomacho novem dierum ſpatio in calculo, ac mejendi difficultate.

℞. Rad. Urticæ, & Conſolidæ maj. ana ℥ j. ß. Fol. Milleſolii, & Plantaginis ana Man. j. Cort. Malor. Punicor. & Gummi Arabici ana ʒ ij. Sem. Papapaveris albi ℥ ß. Coque in aquæ ℔ iij. ad medias. Colaturæ adde Syrupi de Roſis ſiccis ℥ jv. Sacchar. Saturni ℈ j. Croci Martis adſtringentis ℈ jv. Pro decotione, cujus ℥ jv. bis de die exhibebuntur in ſputo ſanguineo, narium hæmorrhagia, hæmmorrhoidumque immoderato fluxu.

USNEA.

USNEA Humana, *Offic.* Muſcus ex Cranio, J. B. 3. 764. Muſcus ex Cranio humano, *Tabern. icon. & Hiſt.* Muſcus Cranio humano innatus, *Raii Hiſt.* 117. Uſnea ſeu Muſcus Cranii humani, Uſnea Microcoſmi, Muſcus de Calvaria humana, ſeu Cranio hominis ſuſpenſi, & ſtrangulati, vel rota necati innaſcens, Muſcus ex Craniis hominum violenta morte peremptorum, Flos Cranii, *Quorumd.* vulgo *Uſnée Humaine, ou Mouſſe de Crane humain.*

Juxta Lemeryum, Uſnea Humana nihil aliud eſt, quam Muſcus vulgaris, ſub-viridis, binis, aut tribus lineis altus, inodorus, ſapore ſalſo, in craniis cadaverum utriuſque ſexus diutius aeri expoſitis innaſcens: plantula hæc in Anglia, & Hibernia præcipue occurrit, in craniis hominum ſuſpenſorum, & ſtrangulatorum, eorum enim membra adeo firmiter, ære textili, patibulo alligantur, ut plurium annorum ſpatio, poſt carnis, putredine, ac aere, conſumptionem, integra oſſa remaneant. In oſſibus quoque humanorum cadaverum dudum aeri aperto objectis Uſnea reperitur, non adeo tamen in pretio habetur, quemadmodum Uſnea Cranio innata.

Juxta alios duæ Uſneæ humanæ extant ſpecies; Prima Officinalis ex Hibernia advecta, eſtque ſpecies Muſci vulgaris terreſtris, Adianti aurei capitulis, nihilque differt a Muſco ſuper Tiliam, ſaxos, arboreſque enaſcente; hinc non adeo facile diſtingui poteſt. D. Doody Pharmacopola Londinenſis, celeberrimuſque Botanicus obſervavit, Uſneam quoque progigni in equorum & boum divulſorum oſſibus. In craniis autem præcipue occurrit in ſolo humido ſtratis.

Altera vero cruſtacea eſt, e craniis humanis ad cruſtæ modum producta, more Lichen ſaxatilis, ſive Lichen petræi; ab Auctoribus autem hæc poſtrema antecedenti præfertur, tamquam, peculiari ad plures morbos energia, utiliſſima. Referente Rajo ſpecies eſt Lichen, ſuperne cinerei, inferne nigri coloris, ambitu fimbriato, pene inciſo, abſque caule, arborum expanſa corticibus, aliiſque corporibus, quibus adhæret.

De *Uſnea vulgari*, Muſcus arboreus villoſus a *Jo. Bauhino*, nuncupata, hic neutiquam verba faciemus, nihil enim aliud eſt, niſi Muſci arborei, aut potius Lichen ſpecies ſub-albida, & filamentoſa, quæ in regionibus calidis, in vetuſtiſſimis arboribus frequentiſſime occurrit, in Quercu ſcilicet, Populo, Ulmo, Betula, Malo, Pyro, Pinu, Abiete, Larice, & Citro, cujus pulvis baſis eſt Pulveris Cyprii, vulgo *Corps de Cypre gris.*

Uſnea denominatio eſt ab Alchymiſtis Paracelſi ſectatoribus proveniens, apparenter vero deducta fuit a *Axnech*, ſic enim Arabi Uſneam arboream vocitabant.

Uſnea Humana, Analyſi Chymica, plurimum ſalis volatilis, atque olei largitur. Raro admodum hiſce in regionibus occurrit, cadavera enim hominum violenta morte peremptorum, non adeo frequenter exponuntur, uti in regionibus Septemtrionalibus, & Germania, ubi uſitatiſſima eſt. Tamquam adſtringens, narium hæmorrhagias in iis appoſita ſiſtit: ad Epilepſiam præterea uſurpari poteſt: huic autem noſtris in regionibus cranium ipſum ſubſtituitur; uſurpatur autem in pulvere ſympathico, in Petra *Butler*, in Unguento *Armario* ſive *d'Arquebuſade*, aliter etiam *Martiali & Magnetico*

nun-

nuncupato, aliiſque compoſitionibus ad ſanguinem ſiſtendum aptis. *In Ephemeridibus Germanicis Decuria prima*, *anno ſecundo pag. 96.* & ſequentibus extat elegans Diſſertatio D. Martini Bernardi a Berniz, in qua fuſe de hujuſce plantæ viribus diſſerit; ad eam itaque Lectores ablegamus, in ea, enim præ aliis ſcitu dignis, modus edocetur, quo facilius in craniis humanis excreſcat.

Grube præterea affirmat, haud multum quidem in re Medica Uſneam exiſtimari, eo quod ſupponatur, cadaverum vitales, & animales ſpiritus in ea contentos ad viventium partes quadam efficacia communicari, quum autem omnibus notum ſit, cadavera iis omnino eſſe deſtituta, haud inficiuntur ii qui de ſpecifica ad plures morbos ejuſdem energia ſatis dubitant. Junkerus aſſerit; nullas alias in ea, niſi, ab hominum credulitate falſo tributas, vires adeſſe. Mark vero celebris Aromatarius Norimbergenſis conſtanter tradit, Uſneam Cranii Humani ſola raritate excellere, & Bœclerus teſtatur, Uſneam, una cum cadaverum oſſibus, pluribus tam ſuperſtitioſis, quam impiis uſibus inſervire. Nos tamen credimus cum doctiſſimo D. James, Muſcum hunce natura ſua utilem eſſe poſſe in hæmorrhagiis, in quibus turundis, & peſſariis ſtypticis uti opus eſt, dummodo aptis aliis admiſceatur.

In morbis, itaque in quibus remediis diſſecantibus, & adſtringentibus cum internis, tum externis neceſſitas adeſt, uſurpari commode poteſt.

V U L N E R A R I A.

VULNERARIA, *Offic.* Loto affinis Vulneraria pratenſis, C. B. P. 332. Vulneraria ruſtica, J B. 2. 362. *Inſt.* R. H. 591. Anthyllis Lenti ſimilis, *Dod. Pempt.* 552. Anthyllis leguminoſa, *Ger. Raii Hiſt.* 922. Anthyllis leguminoſa vulgaris, *Park.* Vulneraria Conſolida, *Geſn. Hort.* Glaux quorumdam, *Lob. adv.* Lotus latifolia Dalemchampii, *Lugd. Hiſt.* Lagopodium flore luteo, *Tabern. icon.* 925. Anthyllis foliis pinnatis, foliolis pluribus, terminatrice majore, *Linn. Hort. Cliff.* 371. Vulneraria ruſtica flore ferrugineo, *Act. Stoch.* 1741. 202. Anthyllis leguminoſa Belgarum, Anthyllis prior ſeu magna, ſive Anthyllis Dioſcoridis, Anthyllis major vel leguminoſa flore luteo, Anthylion ſive Anthyllion, & Anthyeellon Plinii, ſideritis cognomine ruſtica, Glauciola, Panaces Chironium læve denominatum, *Nonnull.* vulgo *Vulneraire des Payſans.*

E radice ſimplici, longa, erecta, lignoſa, ſub-nigra, ſaporis leguminoſi, caules exeunt fere pedales, graciles, rotundi, hirſuti, nonnihil ſubrubri, curvi, aut in ſolo ſtrati. Folia pari ordine, juxta ſimplicem coſtam, folio unico terminatrice locantur, æmulanturque folia Galangæ, aut Rutæ Capraria, nonnihil tamen ſucculentiora, inferne villoſa, ac ad albedinem accedentia, ſuperne vero, e viridi-luteſcentia, ſapore ſub-dulci, fere acriuſculo, ea vero, quibus in ramorum ſummitate flores fulciuntur, præ aliis latiora ſunt, oblonga, membranacea. Summis ramis faſciculatim flores enaſcuntur leguminoſi, lutei calyce clari fiſtuloſo, craſſo, lanuginoſo, argenteo, abſque ullo odore ſtatim ſenſibili. Deciduis floribus calyx ulterius quoque inflatur, veſiculamque efformat, membranaceam capſulam, occludentem, uno, aut binis plerumque ſeminibus ſub-luteis refertam. Montanis in locis, ſiccis, ſabulo-

buloſis, ac in apricis collibus, in pratis, ſolo ſterili, ac cretaceo, ac ſecus arva luxuriat planta hæc, florum cauſa quandoque etiam in hortis colitur; Majo, Junioque flores propellit, Julio, & Auguſto autem ſemen ad maturitatem perducitur; flore albo quandoque variare ſolet.

Vulneraria ruſtica, plurimum olei, parumque continet ſalis eſſentialis, inter vulnerarias, & conſolidantes locum habet, quemadmodum etiam ejus nomine indicatur, ad recentia ulcera, & vulnera ſananda apta eſt, tuſa, Cataplaſmatis forma appoſita: nihilominus raro admodum uſurpatam cernimus.

U V U L A R I A.

TRachelium, *Offic.* Campanula vulgatior, foliis Urticæ vel major & aſperior, C. B. P. 94. *Inſt.* R. H. 109. Campanula major & aſperior folio Urticæ, J. B. 2. 805. Cervicaria major, *Dod. Pempt.* 164. Trachelium vulgare, *Cluſ. Hiſt.* 170. Trachelium majus, *Ger. Raii Hiſt.* 732. Trachelium majus flore purpureo, *Park. Parad.* Campanula major, *Fuchſ.* Uvularia major, *Trag.* Cervicaria maxima foliis Urticæ majoris, caule ſæpe tricubitali, floribus magnis cæruleis, quandoque etiam albis, *Thal.* Cervicaria, Uvularia, Campanula major prima, *Tabern. icon.* 412. Trachelium majus purpureo-violaceum, *Scavvenck.* Campanula foliis radicalibus cordatis, calycibus ciliatis, *Linn. Hort. Cliff.* 64. Campanula quibuſdam Herbariis vocata Archangelica, Trachelium foliis urticæ flore ſubcæruleo, Campanula Fuchſii flore dilute-purpureo vel ad cæruleum inclinante, Rapum ſylveſtre majus, *Quorumd.* vulgo *Campanule a feuilles d'Ortie, Gantelée ou Gands de Notre-Dame.*

E radice ſatis craſſa, longa, ramoſa, alba, vivaci, ſapore adinſtar Rapunculi grato, plures emergunt caules duos, aut tres pedes, alti, quandoque minimum digitum craſſi, anguloſi, ſtriati, cavi, ſub-rubri, hirſuti, foliis alternatim juxta caules diſpoſitis, Urticæ majori ſimilibus, acuminatioribus tamen, hirſutis, infernis præcipue, longis caudis, appenſis, ſuperioribus e contra brevibus. Ex foliorum alis flores prodeunt campanulam mentientes expanſam, ambitu quinquifido, cærulei ſunt, quandoque albi, interne villoſi, exiguo calyce ſuffulti pariter quinquifido, ſtaminibus quinis capillaribus, breviſſimis, apices longos, ac planos geſtantibus, in centro locatis. Deciduo flore calyx abit in fructum membranaceum, rotundum, anguloſum, in plures diviſum cellulas lateraliter perforatas, plurima ſemina occludentes minuta, lucentia, ſub-rubra. In ſylvis cæduis, elatis nemoribus, in ſepibus, ac pratis, ſecuſque valles, obſcuris, umbroſiſque in locis frequens occurrit planta hæc; Æſtate flores emittit, ſemen vero Autumno maturatur. In Hortis Curioſorum quoque colitur; ac varietates producit ſatis gratas, flore dilute-purpureo, flore duplici albo, & duplici cæruleo, triplici etiam quandoque, ac quadruplici.

Campanula noſtras ſucco lactiginoſo ſcatet, ejuſque radix Rapunculi locum occupare poteſt in acetariis, Quadrageſimali præſertim tempeſtate. Si autem, poſtquam ejus radix e ſolo evulſa fuerit, in fruſtula, aut taleolas, tres, aut quatuor lineas, craſſas incidatur, eæque ſeparatim ſolo committantur, ab unaquaque, ejuſdem ſpeciei planta progignetur; experimentum hocce inſtitutum fuit a D. Marchand, Regiæque Scientiarum Academiæ relatum.

latum. Jamque ex ſuperioribus conſtat, experimentum hoc idem pari cum ſucceſſu in radice Raphani ruſticani parari poſſe.

Cauſa floris, *Campanula* nuncupata fuit, *Trachelium* vero, non ſolum quia nonnihil rudis, tactuque aſpera deprehenditur, verum etiam quia *Tracheæ* inflammationibus dicatur, *Uvularia*, quod *Uvulæ* morbos ſolatur, *Cervicaria* demum, quod adverſus colli, fauciumque ægritudines commendatur.

Plurimum habet olei, & phlegmatis, mediocrem vero ſalis portionem. Adſtringens eſt, detergens, ac vulneraria. Ejus decoctio pro Gargariſmate in uſum revocatur, ad oris, faucium, amygdalarumque inflammationem, initio tamen morbi ſolummodo, quum ſcilicet adſtringentia tuto uſurpari poſſunt, in progreſſu autem potius noceret.

XANTIUM.

XANTIUM, *Offic.* Lappa minor, Xantium Dioſcoridis, C. B. P. 198. Xantium, ſive Lappa minor, J. B. 3. 572. *Raii Hiſt.* 165. Xantium, *Dod. Pempt.* 39. *Inſt.* R. H. 439. *Matth. Anguil. Fuchſ. Turn. Cord. in Dioſcor. Lac. Lonic. Thal. Cæſalp. Caſt. Tabern. Geſn. Hort. Lob. icon.* 583. *Lugd. Hiſt.* 1056. Xantium ſive Strumaria, *Lob. Adv.* 254. Bardana minor, *Ger.* Lappa minor, *Brunſ. Trag. Eric. Cord.* Lappa Strumaria foliis anguloſis, diſpermos, echinis bicornibus ſurſum rigentibus ad foliorum alas confertis, *Pluk. Alm.* 205. Xantium caule inermi, *Linn. Hort. Cliff.* 443. Lappa inverſa, Aretion minus, Philantropon, Chæradoltheron, Phaſagonon ſeu Phaſagonion, *Quorumd.* vulgo *Petite Bardane*, *petit Glouteron ou Gletteron*, *Grappelles*.

E radice exigua, alba, fibris ſatis craſſis ſtipata, annua, caulis exſurgit ad duorum fere pedum altitudinem, anguloſus, hirſutus, rubris diſtinctus punctis, ramoſus, late ſeſe expandens, foliis Bardanæ maj. longe exilioribus, alternis, Tuſſilaginem quodammodo referentibus, e viridi luteſcentibus, hirſutis, ambitu leviter crenato, longiuſculis caudis appenſis, ſapore acriuſculo ad aromaticum accedente. Ex foliorum alis flores apparent, conſtantque faſciculis floſculorum veſicularium, quinis ſtaminibus e fundo exeuntibus, facile cadunt, nec ullum poſt ſe ſemen relinquunt: in eadem vero planta floribus hiſce maribus, ſive ſterilibus, & alii flores fœminæ ſive fœcundi ſubnaſcuntur, fructus poſt ſe relinquentes oblongos, olivares, ſpiculis armatos, veſtibus facile adhæreſcentibus, per longum in binas cellulas diviſos, ſemina oblonga, ſub-rubra, ex uno latere convexa, ex altero plana continentes. Pingui in ſolo, prope muros, ac ſecus fluvios, in ædificiorum ruderibus, & in foſſis aqua deſtitutis luxuriat planta hæc, Julio, & Auguſto flores propellit, ſemina autem Autumno maturantur.

Bardana hæc minor *Xanthium* nuncupata fuit, quaſi *Planta flava*, aut ad res *flavo* colore fucandas apta; ea enim apud Veteres ad capillos flavedine inficiendos uſurpabatur; colore hocce tunc temporis præ aliis in pretio habito.

Ejus folia amara ſunt, & adſtringentia, nec ullo rubro colore chartam cæruleam imbuunt, plurimumque ex planta univerſa ſalis, atque olei elici poteſt. Ejuſdem uſus commendatur ad ſtrumas, impetiginemque ſanandam, ac ad ſanguinem depurandum, ſi ægris, aut ejus ſucci ℥ vj. aut ejus extracti ʒ j. exhibeatur. Folia tuſa, uti Bardanæ folia reſolvendi vim habent, tumores.

moreſque ſtrumoſos diſcutiunt, ac diſſipant. Konig vero aſſerit, ſemen in ſp. Vini infuſum potenter arenulas ciere. Præſtantior tamen, calculoſis miniſtrandi, ratio nobis videtur, ſi pulveratum ʒ ß. ex Vino albo propinetur.

X Y R I S.

XYRIS, *Offic.* Gladiolus fœtidus, C. B. P. 30. Spatula fœtida, pleriſque Xyris, J. B. 2. 731. *Dod. Pempt.* 247. Iris fœtidiſſima ſeu Xyris, *Inſt.* R. H. 360. Xyris, *Matth. Lob. Caſt. Camer. Ger. Raii Hiſt.* 1190. Xyris, ſive Spatula fœtida, *Park.* Iris foliis enſiformibus, Corollulis imberbibus, petalis interioribus longitudine Stigmatis, *Linn. Hort. Cliff.* 19. Iris agria Theophraſti, Xyris ſive Iris ſylveſtris Dioſcoridis, Iris agreſtis Spatula fœtida vulgo dicta, *Nonnull.* vulgo *Glayeul puant*, *Spatule ou Eſpatule*, *Iris qui ſent le Gigot*.

Radice eſt globoſa ad modum Cepæ, dum adhuc adoleſcit, deinde curva, geniculata, craſſiuſculis fibris circumfuſa, longis, implicatis, ſapore acerrimo, adinſtar Iris vulgaris. Plura emittit folia, pedem cum dimidio, aut pedes duos longa, Iris vulgaris foliis anguſtiora, gladii more acuminata, atro-viridia, ac luceſcentia, odore fœtido, cimicis, aut vervecini femoris aſſi, præſertim tuſa, aut fracta. Ea inter plures caules eriguntur mediocris craſſitudinis, erecti, læves, in quorum extremo flos locatur, Iridis flori proximus, exilior tamen, ſeniſque conflatus petalis atro-rubris, ac pene cæruleis. Fructus, hujus in locum, ſuccedit oblongus, anguloſus, per maturitatem ſeſe aperiens, adinſtar fructus Pæoniæ maris, ac ſemina præſeferens rotunda, piſiformia, rubra, & urentia. Humidis in locis prope ſepes, cædtiis in ſylvis, dumetis, vallibuſque umbroſis occurrit, Julio, & Auguſto floreſcit, ac Autumno ſemen ad maturitatem perducitur. Quandoque etiam in hortis colitur, facile ubique creſcit, agri Pariſienſis incola eſt, in Anglia vero juxta Rajum raro reperitur.

A Majoribus noſtris *Xyris* aut *Xiris* nuncupata fuit, quaſi *Gladius*, ejus enim folia ſimili figura prædicta ſunt. *Spatula* vel *Spathula* idem ſibi vult.

Plurimum olei, ſaliſque largitur. Non minus radix quam ſemen decoctum, aperiens, hydragogum, & adverſum rheumaticas affectiones, obſtructiones, ac hydropem aptum cenſetur. A Nonnullis contra Strumas, & Aſthma humidum plurimum commendatur; ad aquas tamen potenter evacuandas, materiamque tenacem, ac viſcidam, viſcera quandoque infarcientem ſolvendam, vis ejus maxima prædicatur.

Alterius Partis, Tomi Secundi Finis.

ERRA-

Digitized by Google

ERRATA CORRIGE.

Locus	Errata	Corrige
pagina 1 lin. 8	*Cancer*	*Camer.*
p. 2 l. 12	fœtido	fœtido
p. ead. l. 21	præſcribendam	præſcribenda
p. ead. l. 26	familiariis	familiarius
p. ead. l. 31	Borrhagiuis	Borraginis
p. ead. l. 33	propmata	propinanda
p. ead. l. 38	ſtamno	ſtanno
p. 3 l. 2	Letargum	Lethargum
p. ead. l. 12	rapidius	vapidius
p. ead. l. 25	ſincope	ſyncope
p. ead. l. 28	Vulnerarie	Vulneraria
p. ead. l. 34	Pannomicum	Pannonicum
p. 3 l. 36	*quante*	*fuente*
p. ead. l. 41	viloſis	villoſis
p. ead. l. 44	purpureſcentibus	purpuraſcentibus
p. ead. l. 45	malleum	melleum
p. ead. l. ead	fœtet	fœtet
p. 4 l. 13	paratum	paratur
p. ead. l. 26	Melorum	Melonum
p. ead. l. 33	cute	ſutel
p. ead. l. 35	*deſiderantur*	primum vil'oſi,
p. 5 l. 8	pulpo	pulpa
p. ead. l. 29	deffinitur	definitur
p. ead. l. 33	indicationis	indicationes
p. ead. l. 43	Echthiſi	Phthiſi
p. 6 l. 1	MEDICINÆ	MEDICÆ.
p. ead. l. 6	*Hubergine*	*Aubergine*
p. ead. l. 13	feta	fœta
p. ead. l. 22	delitiam	deliciam
p. ead. l. 34	hocce	hacce
p. ead. l. ead.	onodino	anodyno
p. 7 l. 1	Solami	Solani
p. ead. l. 11	Luppon.	Lappon
p. 8 l. 26	*l' Herte*	*l' Herbe*
p. ead. l. ead.	accuminatiora	acuminatiora
p. ead. l. 32	feta	fœta
p. ead. l. 34	anuli. Florum	anuli florum
p. 9 l. 5	ææũem	eædem
p. ead. l. 6	cococtionem	concoctionem
p. ead. l. 15	*freſeè*	*friteè.*
p. ead. l. 19	aliis	alis
p. ead. l. 22	analiſque	anuliſque
p. ead. l. 38	hiſce	hac
p. ead. l. 47	producta	productus
p. 10 l. 1	MEDICINÆ	MEDICÆ.
p. ead. l. 6	Parck	Park
p. ead. l. 12	Radix	Radice
p. ead. l. 47	vere	Vere
p. 11 l. 13	phlematis	phlegmatis
p. ead. l. 25	*Charos*	Charas
p. ead. l. 28	repetendo	repetenda
p. ead. l. 37	quoque	quaque
p. 13 l. 7	*Lenozoſtatis*	*Lenozoſtis.*
p. ead. l. 18	olitonis	olitoris
p. 14 l. 32	pug. j.	M. u. ß
p. 15 l. 12	Meſpillum	Melpilum
p. ead. l. 26	circumfuſas	circumfuſus
p. ead. l. 41	Diarræas	Diarrhœas
p. 16 l. 11	bocsis	baccis
p. ead. l. 19	unum	unum
p. ead. l. 14	conficiendos	conficiendas
p. 17 l. 5	652	642.
p. ead. l. 39	*Caner.*	*Camer.*
p. 18 l. 29	erupricne	eruptionem
p. ead. l. 38	Fœniculi	Fœniculi
p. 20 l. 20	acliuſculo	acriuſculo
p. ead. l. 22	purpureſcens	purpuraſcens
p. 21 l. 28	Balſaminas	Balſamina
p. 22 l. 24	Menſium	Menſis
p. ead. l. 41	Caudea	Caudex
p. 22 l. 40	Pſombyces	Bombyces
p. 24 l. 30	læduntur	lædantur
p. 25 l. 26	Radicis	Radici
p. 26 l. 8	Luppinus	Lupinus
p. ead. l. 23	candeliæ	candelæ
p. 27 l. 16	plurias	pluvias
p. ead. l. 28	fabularum	fabularum

ERRATA CORRIGE.

Locus	Errata	Corrige
p. ead. l. 35	exalantem	exhalantem
p. ead. l. 46	Halveticum	Helvet cum
p. 28 l. 23	*deſiderantur*	J R. H 287. Myagrum
p. ead. l. 27	penne	pene
p. 29 l. 25	vere	Vere
p. 31 l. 14	ſatira	ſativa
p. ead. l. 30	Ætruria	Hetruria
p. 32 l. 7	nuncupantur	nuncupatum
p. ead. l. 13	pillulis	pilulis
p. ead. l. 19	Fabor	Fabror.
p. ead. l. 27	Ciramæleagnus	Chamæleagnus
p. ead. l. 40	quinque	quinque
p. ead. l. 41	prædicti	prædicti
p. 33 l. 5	ſoliis	folii[illegible]
p. ead. l. 28	ipſi	ipſis
p. 35 l. 25	Pyrenſis	Pyrenæis
p. ead. l. 30	Hermani	Hermanni
p. 36 l. 14	Emethico	Emetico
p. ead. l. 23	Althea	Altheæ
p. ead. l. 36	œſtus	extus
p. 37 l. 20	morbi	morbis
p. ead. l. 29	ſciens	ciens
p. ead. l. 31	exantematicis	exanthematicis
p. ead. l. 35	anfartubus	anfarctubus
p. ead. l. ead	propinandas	propinanda
p. ead. l. 36	Capas	Cepas
p. ead. l. 37	excorticatos	excorticatis
p. ead. l. 42	Bunios	Bunias
p. 38 l. 8	ageribus	aggeribus
p. ead. l. 28	valriolarum	variolarum
p. ead. l. 44	alba ; indutus	alba indutus
p. 39 l. 3	Viole	Violæ
p. 40 l. 14	Emulſione	Emulſiones
p. ead. l. 19	Phæuigmis	Phœnigmis
p. ead. l. 27	Pharmacopææ	Pharmacopææ, *& ſic de ſing.*
p. 41 l. 30	limpaidioribus	limpidioribus
p. ead. l. ead.	quod	quum
p. ead. l. 38	Accademiæ	Academiæ
p. ead. l. 43	regioni	regionis
p. 42 l. 4	magua	magma
p. ead. l. 5	proſtant	præſtant
p. ead. l. 14	v ni	vim
p. ead. l. 40	vitullinum	vitulinum
p. 43 l. 8	Lata	Lota
p. ead. l. 14	*deſideratur*	vaſe
p. ead. l. ead.	ter	tere
p. ead. l. 27	ad media	ad medias
p. 44 l. 26	cuculum	cucullum
p. ead. l. 30	quam	quarum
p. ead. l. 40	exquiſitur	exquiritur
p. ead. l. 44	alatum	allatum
p. ead. l. 47	adverſus	adverſo
p. 45 l. 7	admiſceretur	admiſcentur
p. ead. l. 11	reperiantur	reperientur
p. ead. l. 15	ferunt	ferant
p. ead. l. ead	vinum	virum
p. ead. l. 24	Catania	Cataria
p. ead. l. 36	mucroſtata	mucronata
p. 46 l. 16	Trochiſkis	Trochiſcis
p. ead. l. 24	Rododophene	Rododaphne
p. 47 l. 9	univerſalis	univerſali.
p. ead. l. 12	Fiacum	Ficuum
p. ead. l. 30	Piebecente	Prebéceune
p. ead. l. 32	Tereti	Tevetl
p. ead. l. 38	pollicem	pollice
p. ead. l. 39	Emulæ	Enulæ
p. 48 l. 6	dura	dum
p. ead. l. 41	auguſtifolium	anguſtifolium *& ſic de ſing.*
p. ead. l. 47	gelo	gelu.
p. 49 l. 39	dictaſſe	ditaſſe
p. 51 l. 20	poſtum	paſtum
p. ead. l. 29	chatarſim	catharſim
p. ead. l. 39	alatum	allatum
p. ead. l. 46	abbundans	abundans
p. 52 l. 4	chocleari	cochleari
p. ead. l. 12	abbundantem	abundantem

p. ead.

ERRATA		CORRIGE.
p. ead. l. 13	in aſſuctis	inaſſuctis
p. 53 l. 15	Ellebotus	Helleborus
p. ead. l. 22	paræcavendos	præcavendos
p. 54 l. 21	quoſdam	quaſdam
p. 58 l. 28	Nymphœa	Nymphæa *& ſic de ſing.*
p. ead. l. 44	duobas	duabus
p. 59 l. 46	proſtant	præſtant
p. 60 l. 11	choitum	coitum
p. 61 l. 3	*Gonotthœa*	*Gonorhœa*
p. ead. l. 31	inciſis	inciſis
p. 62 l. 45	abdictos	abditos
p. 63 l. 26	pedunculllatis	pedunculatis
p. ead. l. 33	fætida	fœtida
p. ead. l. 37	*Camomilæ*	*Camomile*
p. ead. l. 42	Camomilline	Chamomilline
p. 65 l. 3	tradita fuit	tradiderimus
p. ead. l. 26	carum	eorum
p. ead. l. 36	pyriforme	pyriformem
p. ead. l. 45	expoſuit	expoſcit
p. 68 l. 17	molioris	melioris
p. ead. l. 10	Hypocondriaci	Hypochondriaci
p. 69 l. 14	Prunus	Prunum
p. 71 l. 21	duobus	duabus
p. 73 l. 12	Serpentatia	Serpentaria
p. ead. l. 16	Eleboro	Helleboro
p. 74 l. 32	Cataplama	Cataplaſma
p. 75 l. 22	contenendum	contemnendom
p. ead. l. 28	Abſinteli	Abſinthii
p. 76 l. 3	Teſticulis	Teſticulus
p. 77 l. 22	*Aphodriſiaca*	*Aphrodiſiaca*
p. 80 l. 36	fætam	fœtam
p. ead. l. 38	irretitus	irretitom
p. 81 l. 2	Saturez	Saturciæ
p. ead. l. 14	Stechados	Stæchados
p. ead. l. 45	arridis	aridis
p. 84 l. 21	pugillum	pugillus
p. 85 l. 12	Orizæ	Oryzæ
p. ead. l. 33	Serpillo	Serpyllo
p. 86 l. 1	Sphericæ	Sphæricæ
p. 87 l. 9	introſum	iotrorſum
p. ead. l. 10	ſemibus	ſeminibus
p. 89 l. 26	ſphericum	ſphæricum
p. ead. l. 34	capitis	capiti
p. 91 l. 30	marritimiſque	maritimiſque
p. 92 l. 42	duobus	duabus
p. 95 l. 41	Amigd.	Amygd.
p. 96 l. 15	Camomillæ	Chamomillæ
p. 101 l. 8	conſpicitot	conſpicitur
p. ead. l. 10.	rammis	ramis
p. 102 l. 5	duobus	duabus
p. 104 l. 36	aliiſque	aliique
p. 105 l. 36	duobus	doabus
p. ead. l. 38	moltiplicetur	multiplicatur
p. 109 l. 40	prortio	portio
p. ead. l. 41	vitreus	vitreum
p. ead. l. ead.	poculus	poculum
p. 112 l. 38	aptios	aptios
p. 122. l. 24	alive	aliove
p. 128 l. 10	Sodi	Sedi
p. 134 l. 17	ſpherice	ſphæricæ

ERRATA		CORRIGE.
p. 136 l. 17	perticioribus	pertinacioribus
p. ead. l. 31	plubeo	plumbeo
p. ead. l. 38	Poqulci	Populci
p. 140 l. 27	fumigeratiſſimus	famigeratiſſimus
p. 143 l. 22	cuius	quorum
p. ead. l. 23	ſere	fere
p. 145 l. 2	fructom	fructu
p. ead. l. 26	merum	numerum
p. 156 l. 4	ſæculis	ſeſulis
p. 157 l. 32	æmuli	æmulia
p. 159 l. 34	Pſylli	Pſyllii
p. 160 l. 42	Pyrencis	Pyrenæis
p. 160 l. 12	haud	ſatis
p. 169 l. 42	intollcrabili	intolerabili
p. 170 l. 36	ſolet	ſolent
p. 176 l. 32	Duas	Duæ
p. 180 l. 4	Ceraſæ	Ceraſa
p. 195 l. 45	aperientibu	apesientibus
p. 197 l. 47	Morarum	Mororum
p. 199 l. 16	Fragorem	Fragorum
p. ead. l. 26	dætergens	detergens
p. 200 l. 46	Faniculo	Fœniculo
p. 203 l. 46	prædictam	prædictum
p. 206 l. 20	Matiato	Martiato
p. 210 l. 1	torouuda	rotunda
p. 214 l. 10	lingno	ligno
p. 219 l. 39	Cæri	Ceti
p. ead. l. 12	*Sanicule*	*Sanicle*
p. 221 l. 35	Saxifragia	Saxifiaga *& ſic de ſing.*
p. 231. l. 44	maſculla	maſcula
p. 232 l. 31	plegmate	phlegmate
p. 239 l. 5	duobus	duabus
p. ead. l. 29	ægri	ægris
p. 242 l. 5	Hemi micraniæ	Hemicraniæ
p. ead. l. 14	Cataplama	Cataplaſma
p. 243 l. 5	prædicta	prædita
p. 247 l. 23	Soliis	foliis
p. 248 l. 18	recipitur	recipiuntur
p. 252 l. 16	Eriſipelata	Eryſipelata
p. 257 l. 19	brevioes	breviores
p. 262 l. 46	conſervato	conſervata
p. 271 l. 4	tardi	turdi
p. ead. l. 5	ſaginandas	aocupandas
p. 280 l. 8	*Dedographia*	*Dendographia*
p. 286 l. 25	Taxus	Taxum
p. 288 l. 20	quadrilatetum	qoadrilaterum
p. ead. l. 32	de	ad
p. 292 l. 16	aucupandos	aocupandas
p. 306 l. 6	reputatum	reputatus
p. 312 l. 12	collaturæ	colaturæ
p. 317 l. 40	Claræ	Claræ
p. 318 l. 12	Hipnoide	Hedypnoide
p. 320 l. 30	pruritam	pruritum
p. 322 l. 5	Dodonei	Dodonæi
p. 323 l. 36	pentaperris	pentapteris
p. ead. l. 41	Chyranthemum	Chryſanthemum
p. 332 l. 21	Eurucæ	Erucæ
p. 352 l. 12	Emplatro	Emplaſtro
p. 360 l. 19.	cærulæo	cæruleo
p. 362 l. 28	prædicta	prædita

Digitized by Google